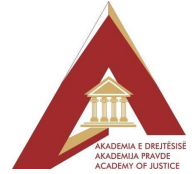

USAID
NGA POPULLI AMERIKAN
OD AMERIČKOG NARODA

PRIRUČNIK ZA SUDIJE O PISANJU I OBRAZLAGANJUPRAVNIH AKATA

Autori:
Bashkim Hyseni, Albert Zogaj dhe Fejzullah Hasani

PRIRUČNIK ZA SUDIJE
O PISANJU I OBRAZLAGANJU PRAVNIH AKATA

Autori: Bashkim Hyseni, Albert Zogaj i
Fejzullah Hasani

Predgovor

Poštovani,

Cilj Pravosudne akademije je da pored obuka ponudi i razne publikacije koje odgovaraju potrebama pravosudnog sistema. Polazeći od ovog, Pravosudna akademija, u bliskoj saradnji sa USAID-ovim Programom za jačanje pravosudnog sistema, je podržala izradu i objavljivanje ovog Priručnika, koji ima za cilj razvoj veština sudija u pravnom pisanju kao i u sastavljanju sudskih odluka.

Česte promene u zakonodavstvu i regrutacija relativno velikog broja novih sudija su uticale da se sudski sistem suoči sa izazovima koji se odnose na potrebu za usavršavanjem veština u pravnom pisanju i obrazloženju. Iz čestih nadgledanja pravosudnog sistema, a posebno sudskog sistema, koja su sprovele razne organizacije na Kosovu, u izveštajima tih nadgledanja se neprekidno naglašava potreba za podizanjem kapaciteta u pogledu pravnog pisanja i obrazloženja.

Za svako pitanje ili situaciju obrađenu unutar ovog Priručnika su detaljno identifikovane najbolje sudske prakse, uključujući i praksu Vrhovnog suda, i na osnovu navedenog su data uputstva za pravno pisanje i obrazloženje. Detaljno su ispitane sve nejasnoće i razni oblici radnji za svako identifikovano pitanje za tretiranje i prema ovim nalazima data su adekvatna uputstva.

Stoga, sa ciljem da sudijama i drugima u pravosudnoj struci ponudimo što više izvora za njihovo stručno usavršavanje, nadamo se da će ovaj Priručnik predstavljati dodati vrednost, koja će im olakšati praktični rad u sastavljanju raznih dopisa koji se pojavljuju u građanskom i krivičnom postupku.

Zahvaljujemo se autorima ovog Priručnika na predanosti i ponuđenoj ekspertizi u davanju veoma važnih uputstava za sudije, poštujući standardna načela pravnog pisanja, kao i sastavljanja odluke prema najboljim praksama.

S poštovanjem,

Besim Morina

v. d. direktora Pravosudne akademije

Objavili:

Pravosudna akademija i Agencija Sjedinjenih Država za međunarodni razvoj (USAID) preko Programa za jačanje pravosudnog sistema (JSSP).

Autori:

Bashkim Hyseni, Opšti deo.

Albert Zogaj, Pisanje i obrazloženje sudskih odluka – rad sudova u vezi adekvatnog sprovođenja ZPP-a.

Fejzullah Hasani, Krivična praksa.

© 2017 Bashkim Hyseni, Albert Zogaj, Fejzullah Hasani, Pravosudna akademija i Agencija Sjedinjenih Država za međunarodni razvoj (USAID).

Odricanje od odgovornosti:

Stavovi izraženi u ovoj publikaciji ne predstavljaju izričito i stavove Agencije Sjedinjenih Država za međunarodni razvoj ili Vlade Sjedinjenih Država.

Autorska prava:

Autorska prava za materijale koje su autori napravili su zadržana. Nije dozvoljeno kopiranje materijala bez saglasnosti Pravosudne akademije i autora. Ako određeni deo ili pojedinačni izraz u tekstu nije zakonit ili tačan, sadržaj ili validnost ostalih delova nije pogođena ovom činjenicom.

Jul 2017

Priština

Sadržaj

OPŠTI DEO	1
KRATAK UVOD–ZNAČAJ PISANJA PRAVNIH AKATA	1
I. UPUTSTVA ZA PISANJE PRAVNIH AKATA	2
II. PISANJE PRAVNIH AKATA I METODOLOGIJA KORIŠĆENJA FORMULE IRAC	5
Pisanje pravnih akata metodom IRAC je način da se odgovori na pravne probleme.	5
1. Šta predstavlja IRAC?	6
2. Identifikovanje pitanja (problema)	7
3. Zakon: Koji zakon (norma) uređuje dato pitanje?	8
4. Analiza: Da li gore navedeno pravilo važi na činjenice u vezi sa pitanjem?	9
5. Zaključak	9
III. PRAVNO OBRAZLOŽENJE.....	10
1. Pravo na dobro obrazloženu sudsku odluku	10
2. Funkcija i sadržaj obrazloženja sudske odluke	11
3. Struktura sudske odluke	14
4. Upotreba i prilagođavanje metodologije IRAC u pisanju pravnih akata strukturi sudske odluke shodno našim propisima	17
4.1 Struktura odluka prema našim propisima	18
4.2 Obrazloženje odluke ili ratio decidendi.....	19
4.3 Odgovarajuća analiza dokaza od suštinske je važnosti za kvalitetnu presudu	21
4.4 Sučeljavanje sa oprečnim argumentima	24
5. Uređivanje sudskih odluka	25
6. Uloga i značaj neslagajućeg i oprečnog mišljenja	26
PISANJE I OBRAZLAGANJE SUDSKIH ODLUKA – RAD SUDOVA U VEZI SA ADEKVATNIM SPROVOĐENJEM ZPP-a	28
UVOD	28
DEO PRVI	28
I. PRAVNO OBRAZLOŽENJE.....	28
1. Analogno pravno obrazloženje.....	28
2. Deduktivno pravno obrazloženje.....	30
II. PROCES PISANJA	31
1. Studija slučaja.....	31
2. Organizacija.....	32
3. Početni nacrt.....	32

4. Završni nacrt (odluka)	33
III. NAČELA DOBROG PISANJA PRAVNIH AKATA	34
1. Učinite ga lakim za čitaoca.....	34
2. Piši kao čovek, ne kao pravnik	34
3. Organizujte se i sastavite sažeti plan	35
4. Koristiti naslove i referentne tačke.....	35
5. Pišite kratke paragrafe	36
6. Pišite kraće i jasnije rečenice.....	37
IV. JEZIK KORIŠĆEN U PISANOM TEKSTU	38
V. STRUKTURA I ODNOS IZMEĐU REČENICA	40
VI. STRUKTURA I OSOBENOSTI PARAGRAFA	40
1. Jedinstvo paragrafa	41
1.1 Potpuna argumentacija	41
1.2 Koherentnost paragrafa	41
2. Podela paragrafa na segmente	41
3. Određivanje svrhe paragrafa na njegovom samom početku	42
4. Vrste paragrafa prema karakteru	42
4.1 Narativni paragraf	42
4.2 Deskriptivni paragraf	42
4.3 Eksplanatorni paragraf	43
4.4 Retoričko-uveravajući paragraf.....	43
4.5 Dijaloški paragraf	43
4.6 Predviđajući paragrafi	43
VII. STRUKTURA REČENICE, GRAMATIČKA I PRAVOPISNA ISPRAVNOST	43
DEO DRUGI	45
I. PISANJE PRAVNIH TEKSTOVA I OBRAZLOŽENJA KORIŠĆENJEM METODE IRAC	45
1. Metoda “IRAC”	45
2. Strukturirana pitanja	46
3. Analitički proces.....	48
4. Značaj i potreba za analitičkim procesom	50
5. Analitički izazovi.....	52
6. Pisana pravna analiza	56
II. ANALIZA MOGUĆNOSTI PRIMENE METODOLOGIJE “IRAC” U IZRADI PRESUDA U GRAĐANSKIM PREDMETIMA.....	61
DEO TREĆI	64

I. PRAVO NA UREDAN SUDSKI PROCES, PREDUSLOV ZA PRAVIČNU I ZAKONITU ODLUKU	64
1. Nezavisan i nepristrasan sud.....	64
1.1 Nezavisan sud	64
1.2 Nepristrasan sud	66
2. Suđenje u razumnom roku	73
3. Pravo na obrazloženo suđenje (presudu)	76
II. OSNOVNA NAČELA PARNIČNOG POSTUPKA I NJIHOV ODNOS PREMA PRAVU NA REDOVAN SUDSKI PROCES U SKLADU SA ČLANOM 6 KONVENCIJE.....	77
1. Načela i pravila parničnog postupka (neka od najvažnijih načela).....	78
1.1 Načelo ustavnosti	79
1.2 Načelo zakonitosti	79
1.3 Načelo raspolaganja	79
1.4 Načelo saslušanja stranaka	80
1.5 Načelo javnosti.....	81
1.6 Načelo razmatranja i istrage	82
1.7 Načelo materijalne istine	83
1.8 Načelo slobodne procene dokaza	83
1.9 Načelo neposredovanja	84
1.10 Načelo korišćenja proceduralnih prava u poverenju	84
1.11 Načelo usmenosti.....	85
1.12 Načelo pružanja pravne pomoći neobaveštenoj stranci	85
1.13 Načelo procesne ekonomije	86
1.14 Jezik u parničnom postupku.....	86
III. NEKA PITANJA OD VAŽNOSTI ZA REDOVAN SUDSKI PROCES I POSLEDIČNO I ZA SUDSKU ODLUKU 87	
1. Procene suda.....	87
2. Odbrana tuženog od tužbe	92
1.1 Odbrana tuženog od tužbe pravnim sredstvima	92
1.2 Odbrana putem proceduralnopravnih sredstava	92
1.3 Odbrana putem materijalnopravnih sredstava	93
3. Veštine sudije za sprovođenje pripremnog ročišta	94
4. Sazivanje ročišta za glavnu raspravu o predmetu	95
5. Sprovođenje glavne rasprave.....	95
5.1 Šta su pravne posledice nepojavljivanja stranaka?.....	95
5.2 Prethodno razmatranje postojanja proceduralnih poteškoća za dalje procesuiranje predmeta	96
6. Sprovođenje glavne rasprave u slučajevima u kojima nije održano pripreмно ročište	97

7.	Sprovođenje glavne rasprave.....	97
8.	Sprovođenje postupka na glavnoj raspravi.....	98
9.	Mogućnost predstavljanja novih činjenica i predlaganja novih dokaza u ovoj fazi postupka	98
10.	Način ispitivanja stranaka na glavnoj raspravi.....	99
11.	Tok ispitivanja svedoka i veštaka na glavnoj raspravi	100
11.1	Završetak glavne rasprave i završna reč stranaka	100
DEO ČETVRTI		101
I. TUMAČENJE KAO ZNAČAJNA KOMPONENTA PISANJA PRAVNIH TEKSTOVA I OBRAZLOŽENJA		
101		
1.	Vrste tumačenja.....	103
2.	Metode tumačenja	104
2.1	Jezičko tumačenje (prema tekstu).....	104
2.2	Logičko tumačenje.....	107
2.3	Sistematsko tumačenje (shodno kontekstu)	107
2.4	Istorijsko tumačenje (prema istoriji stvaranja).....	109
2.5	Namensko tumačenje	109
2.6	Analogija.....	110
II. ZAKLJUČIVANJE POSTUPKA ODLUKOM SUDA		
111		
1.	Presuda	112
1.1	Sadržina presude	112
2.	Uputstva o pisanju i obrazlaganju presude prema formalnoj strukturi presude	114
2.1	Uvodni deo.....	114
2.2	Izreka presude	115
2.3	Obrazloženje presude	116
3.	Par smernica u vezi sa sadržajem obrazloženja presude.....	119
3.1	Potraživanja stranaka (kao deo sadržine obrazloženja presude).....	119
3.2	Činjenice koje su stranke predočile i dokazi koje su predložile.....	120
3.3	Navođenje činjenica koje su potvrđene i razloga zbog kojih su potvrđene.....	121
3.4	Opis načina na koji su potvrđene date činjenice, ukoliko su činjenice potvrđene dokazima, treba precizirati koje dokaze je upotrebio sud i kako ih je procenio.....	122
3.5	Određbe materijalnog prava primenjene pri donošenju presude	124
3.6	Izjašnjavanje o navodima stranaka u vezi sa pravnom osnovom spora, kao i njihovi predlozi i prigovori zbog kojih sud nije obrazložio odluke koje su prethodno donete u postupku.....	125
4.	Vrste presuda	125
4.1	Vrste presuda shodno pruženoj pravnoj zaštiti:.....	126
4.1.1	Osuđujuća presuda	126
4.1.2	Utvrđujuća (deklarativna) presuda.....	126

4.1.3	Preobražajna (konstitutivna) presuda.....	126
5.	Vrste presuda shodno ZPP-u	126
5.1	Delimična presuda.....	126
5.2	Presuda zasnovana na priznanju.....	127
5.3	Presuda zasnovana na odricanju od tužbenog zahteva	129
5.4	Presuda zbog propuštanja	131
5.5	Presuda zbog izostanka	133
5.6	Presuda bez glavne rasprave u predmetu	134
5.7	Donošenje presude nezakazivanjem sudskog ročišta u skladu sa odredbama člana 398 ZPP-a.....	135
5.8	Donošenje presude nezakazivanjem sudskog ročišta u skladu sa odredbama člana 399 ZPP-a.....	136
6.	Dopunska presuda	136
7.	Donošenje, izrada u pismenoj formi i dostavljanje presude	137
8.	Ispravljanje presude.....	139
9.	Pravosnažnost presude.....	139
10.	Smernice o sadržini podataka u sudskim odlukama sa stanovišta anonimizacije i objavljivanja.....	140
DEO PETI		142
SUDSKA PRAKSA NA POLJU PISANJA I OBRAZLAGANJA SUDSKIH ODLUKA		142
I.	IZ PRAKSE USTAVNOG SUDA NA POLJU OBRAZLAGANJA SUDSKIH ODLUKA.....	142
II.	IZ PRAKSE VRHOVNOG SUDA KOSOVA O OBRAZLAGANJU SUDSKIH ODLUKA.....	147
III.	IZ PRAKSE APELACIONOG SUDA O OBRAZLAGANJU SUDSKIH ODLUKA	148
IV.	IZ SUDSKE PRAKSE PISANJA I OBRAZLAGANJA OSNOVANIH ODLUKA	151
1.	Sudske odluke.....	199
2.	Sudski nalozi	200
3.	Sudska rešenja	201
4.	Presude	204
REŠENJE O SPAJANJU POSTUPKA		207
REŠENJE O RAZDVAJANJU POSTUPKA.....		208
IZVEŠTAJ I PREDLOG SUDA O PRENOŠENJU MESNE NADLEŽNOSTI.....		210
REŠENJE O PRENOŠENJU MESNE NADLEŽNOSTI.....		211
REŠENJE O PRENOŠENJU MESNE NADLEŽNOSTI.....		212
REŠENJE KOJIM SE SUD OGLAŠAVA MESNO NENADLEŽNIM		213
REŠENJE KOJIM SE SUD OGLAŠAVA STVARNO NENADLEŽNIM		215
REŠENJE O SUKOBU NADLEŽNOSTI.....		216
ZAHTEV ZA IZUZEĆE SUDIJA.....		219
REŠENJE KOJIM SE USVAJA ZAHTEV ZA IZUZEĆE SUDIJE.....		219

REŠENJE O ODBIJANJU ZAHTEVA ZA IZUZEĆE SUDIJE	221
REŠENJE O ODREĐIVANJU BRANIOCA PO SLUŽBENOJ DUŽNOSTI.....	222
REŠENJE O RAZREŠENJU BRANIOCA ZBOG NEUREDNOG VRŠENJA BRANILAČKE DUŽNOSTI.....	223
REŠENJE KOJIM SE BRANIOCU PRIVREMENO USKRAĆUJE RAZMATRANJE POJEDINIH SPISA I PRISUSTVOVANJE IZVOĐENJU POJEDINIH ISTRAŽNIH RADNJI (<i>član 213. KPP</i>).....	225
REŠENJE O IZDVAJANJU ZAPISNIKA IZ SPISA (<i>član 249 ZKPK</i>).....	226
ZAPISNIK O VEĆANJU I GLASANJU	227
ZAPISNIK O VEĆANJU I GLASANJU DRUGI STEPEN	229
POSEBNO REŠENJE O TROŠKOVIMA KRIVIČNOG POSTUPKA	231
REŠENJE O TROŠKOVIMA KRIVIČNOG POSTUPKA NA OSNOVU KRIVICE LICA KOJA SU IH UZROKOVALA	232
PREDLOG OŠTEĆENOG ZA OSTVARIVANJE IMOVINSKOPRAVNOG ZAHTEVA	234
PREDLOG ZA IZDAVANJE PRIVREMENE MERE OBEZBEĐENJA IMOVINSKOPRAVNOG ZAHTEVA	235
REŠENJE O ZAMENI NOVČANE KAZNE ZATVORSKOM (<i>član 46. KZK-a</i>).....	236
REŠENJE O ODUZIMANJU VOZAČKE DOZVOLE	237
REŠENJE O VRAĆANJU VOZAČKE DOZVOLE.....	239
ULAGANJE KRIVIČNE POLICIJSKE PRIJAVE DRŽAVNOM TUŽIOCU	242
KRIVIČNA PRIJAVA OŠTEĆENOG PODNETA ORGANU UNUTRAŠNJIH POSLOVA PROTIV NEPOZNATOG IZVRŠIOCA ZBOG KRIVIČNOG DELA KOJE SE GONI PO SLUŽBENOJ DUŽNOSTI	243
REŠENJE O ODBAČAJU KRIVIČNE PRIJAVE.....	244
ZAHTEV ZA PRIKUPLJANJE POTREBNIH OBAVEŠTENJA	245
REŠENJE DRŽAVNOG TUŽIOCA O SPROVOĐENJU ISTRAGE	246
REŠENJE JAVNOG TUŽIOCA O OVLAŠĆIVANJU SPROVOĐENJA ODREĐENIH ISTRAGA.....	248
REŠENJE O PREKIDU ISTRAGE.....	249
REŠENJE O OBUSTAVI ISTRAGE.....	250
PRUŽANJE JEMSTVA	251
REŠENJE O PRIHVATANJU JEMSTVA	252
REŠENJE O POVRAĆAJU JEMSTVA	255
REŠENJE SUDIJE ZA PRETHODNI POSTUPAK O ODREĐIVANJU PRITVORA	256
PREDLOG TUŽIOCA ZA PRODUŽENJE PRITVORA OKRIVLJENOM.....	257
REŠENJE O PRODUŽENJU PRITVORA	258
PREDLOG BRANIOCA OKRIVLJENOG ZA UKIDANJE PRITVORA.....	260
REŠENJE SUDIJE ZA PRETHODNI POSTUPAK O UKIDANJU PRITVORA	261
REŠENJE SUDIJE O UKIDANJU PRITVORA	262
REŠENJE O ODBIJANJU ZAHTEVA ZA UKIDANJE PRITVORA.....	264
REŠENJE O IZRICANJU DISCIPLINSKE KAZNE PRITVORENOM LICU	265
NAREDBA O PRETRESANJU STANA.....	267

ZAPISNIK O PRETRESANJU STANA I LICA	268
NAREDBA ZA PRIVREMENO ODUZIMANJE PREDMETA	270
NAREDBA SUDIJE ZA PRETHODNI POSTUPAK O ZADRŽAVANU PISAMA, TELEGRAMA I DRUGIH POŠILJKI	271
ZAPISNIK O ISPITIVANJU OKRIVLJENOG	272
ZAPISNIK O SASLUŠANJU SVEDOKA	274
REŠENJE O KAŽNJAVANJU SVEDOKA	276
ZAPISNIK O UVIĐAJU	277
NAREDBA O VEŠTAČENJU I ODREĐIVANJU VEŠTAKA	282
NAREDBA O PRETRESANJU STANA.....	284
IZVEŠTAJ VEŠTAKA O IZVRŠENOM VEŠTAČENJU	285
SPORAZUM O PRIZNANJU KRIVICE.....	290
PODNOŠENJE SPORAZUMA O PRIZNANJU KRIVICE SUDU	292
OPTUŽNICA PROTIV JEDNOG LICA ZA JEDNO KRIVIČNO DELO.....	293
OPTUŽNICA PROTIV VIŠE LICA ZA JEDNO KRIVIČNO DELO	295
OPTUŽNICA PROTIV VIŠE LICA ZA VIŠE KRIVIČNIH DELA.....	297
OPTUŽNICA PROTIV TROJE LICA ZA DVA KRIVIČNA DELA	300
PRIMER OPTUŽNICE KOJU JE PODIGLA TUŽILAC HAŠKOG TRIBUNALA, PROTIV SRPSKOG CIVILNOG I VOJNOG RUKOVODSTVA ZA ZLOČINE POČINJENE NA KOSOVU	304
ZAPISNIK SA PRVOG SASLUŠANJA- KADA OKRIVLJENI NISU PRIZNALI KRIVICU (član 245)	330
ZAPISNIK SA PRVOG SASLUŠANJA PO OPTUŽNICI	330
ZAPISNIK SA DRUGOG SASLUŠANJA-KADA OKRIVLJENI NISU PRIZNALI KRIVICU	333
ZAPISNIK SA PRVOG SASLUŠANJA, KADA OKRIVLJENI PRIZNAJE KRIVICU	335
REŠENJE KOJIM SE ODBIJA PRIGOVOR PROTIV OPTUŽNICE ZBOG NEPRIHVATLJIVOSTI DOKAZA	338
REŠENJE O ODBAČAJU OPTUŽNICE	340
NAREDBA O PRIVOĐENJU OKRIVLJENOG.....	342
REŠENJE O ODREĐIVANJU PRITVORA ZA OBEZBEĐIVANJE PRISUSTVA OKRIVLJENOG NA GLAVNOM PRETRESU	343
REŠENJE O KAŽNJAVANJU SVEDOKA ZBOG IZOSTANKA SA GLAVNOG PRETRESA	344
ZAPISNIK O GLAVNOM PRETRESU	345
PRESUDA KOJOM SE OPTUŽBA ODBIJA	351
PRESUDA KOJOM SE OKRIVLJENI OSLOBAĐA OD OPTUŽBE	353
REŠENJE O IZRICANJU USLOVNE KAZNE (ČLAN 51 KZK-a), NA PRVOM SASLUŠANJU, KADA JE OKRIVLJENI PRIZNAO KRIVICU	356
PRESUDA KOJOM SE OKRIVLJENI OSLOBAĐA KAZNE (član 77 KZK-a) tokom prvog saslušanja, kada je okrivljeni priznao krivicu	360
PRESUDA KOJOM SE OKRIVLJENI OGLAŠAVA KRIVIM	366

PRESUDA ZA JEDNO LICE I VIŠE KRIVIČNIH DELA (SAMO IZREKA)	371
PRESUDA ZA VIŠE LICA I VIŠE KRIVIČNIH DELA (SAMO IZREKA)	372
PRESUDA SA VIŠE RAZLIČITIH ODLUKA (SAMO IZREKA)	375
REŠENJE O ISPRAVLJANJU PRESUDE.....	377
ODGOVOR NA ŽALBU PROTIV PRESUDE	382
REŠENJE O ODBAČAJU ŽALBE KAO NEBLAGOVREMENE	384
PRESUDA KOJOM SE ŽALBA ODBIJA KAO NEOSNOVANA	386
REŠENJE KOJIM SE PRVOSTEPENA PRESUDA UKIDA	394
PRVOSTEPENA PRESUDA SE PREINAČAVA.....	398
ŽALBA NA PRESUDU DRUGOG STEPENA.....	402
ODLUKA VRHOVNOG SUDA, PO ŽALBI PROTIV PRESUDE DRUGOG STEPENA.....	404
PRESUDA KOJOM SE PREINAČAVAJU PRAVOSNAŽNE PRESUDE BEZ PONAVLJANJA POSTUPKA ..	412
ZAHTEV ZA PONAVLJANJE KRIVIČNOG POSTUPKA.....	413
REŠENJE KOJIM SE ODBACUJE ZAHTEV ZA PONAVLJANJE POSTUPKA	416
REŠENJE KOJIM SE DOZVOLJAVA PONAVLJANJE KRIVIČNOG POSTUPKA	419
RAZLIČITE IZREKE PRESUDA U POSTUPKU PRAVIČNOG PONAVLJANJA OSTUPKA.....	421
ZAHTEV ZA VANREDNO UBLAŽAVANJE KAZNE	424
REŠENJE KOJIM SE USVAJA ZAHTEV ZA VANREDNO UBLAŽAVANJE KAZNE (<i>član 431 stav 6 ZKPK-a</i>)	426
REŠENJE KOJIM SE ODBIJA ZAHTEV ZA VANREDNO UBLAŽAVANJE KAZNE	429
REŠENJE O UKIDANJU REŠENJA KOJIM SE USVAJA ZAHTEV ZA VANREDNO UBLAŽAVANJE KAZNE	432
ZAHTEV ZA ZAŠTITU ZAKONITOSTI.....	433
ZAHTEV ZA ZAŠTITU ZAKONITOSTI.....	435
PRIMER SUDSKOG REŠENJA VRHOVNOG SUDA, KOJIM SE USVAJA ZAHTEV ZA ZAŠTITU ZAKONITOSTI, PREINAČUJE PRVOSTEPENA I DUGOSTEPENA PRESUDA I OKRIVLJENI SE OSLOBAĐA OD OPTUŽBE.....	437
PRESUDA KOJOM SE ZAHTEV ZA ZAŠTITU ZAKONITOSTI ODBIJA KAO NEOSNOVAN	443
REŠENJE KOJIM SE ZAHTEV ZA ZAŠTITU ZAKONITOSTI USVAJA KAO OSNOVAN	445
PRESUDA KOJOM SE ZAHTEV ZA ZAŠTITU ZAKONITOSTI USVAJA KAO OSNOVAN I UKIDAJU PRESUDE NIŽIH SUDOVA	447
REŠENJE O SPAJANJU POSTUPKA PROTIV MALOLETNOG I PUNOLETNOG LICA	449
OBAVEŠTENJE JAVNOG TUŽIOCA DA NEĆE POKRENUTI KRIVIČNI POSTUPAK PREMA MALOLETNIKU	451
KRIVIČNA PRIJAVA ZA POKRETANJE PRIPREMNOG POSTUPKA PREMA MALOLETNIKU	451
REŠENJE O IZRICANJU MERA SKRETANJA KRIVIČNOG POSTUPKA PREMA MALOLETNIKU.....	452
REŠENJE O POKRETANJU PRIPREMNOG POSTUPKA PREMA MALOLETNIKU	454
PREDLOG O IZRICANJU VASPITNE MERE RODITELJSKOG NADZORA	455

REŠENJE SUDIJE ZA MALOLETNIKE O OBUSTAVI POSTUPKA PREMA MALOLETNIKU.....	457
REŠENJE VEĆA ZA MALOLETNIKE O OBUSTAVI KRIVIČNOG POSTUPKA PREMA MALOLETNIKU.....	458
REŠENJE VEĆA ZA MALOLETNIKE O OBUSTAVI KRIVIČNOG POSTUPKA PREMA MALOLETNIKU, KADA NIJE DOKAZANO DA JE MALOLETNIK IZVRŠIO KRIVIČNO DELO.....	460
REŠENJE O IZRICANJU VASPITNE MERE PREMA MALOLETNIKU	463
REŠENJE O IZRICANJU VASPITNE MERE MALOLETNIKU UPUĆIVANJE U POPRAVNO-VASPITNU USTANOVU	465
REŠENJE O ZAMENI VASPITNE MERE	469
REŠENJE O PRESTANKU IZVRŠENA VASPITNE MERE	470
PREDLOG ZA OSUĐIVANJE.....	472
PRESUDA KOJOM SE MALOLETNIKU IZRIČE KAZNA	473
PRIMERAK PRESUDE ZA IZDAVANJE KAZNENOG NALOGA.....	477
REŠENJE ZA IZRICANJE SUDSKE OPOMENE	479
PREDLOG ZA IZRICANJE MERE OBAVEZNOG PSIHIJATRIJSKOG LEČENJA UZ ZADRŽAVANJE U ZDRAVSTVENOJ USTANOVU.....	481
REŠENJE ZA IZRICANJE MERE OBAVEZNOG PSIHIJATRIJSKOG LEČENJA UZ ZADRŽAVANJE U ZDRAVSTVENOJ USTANOVU.....	484
IZRICANJE KAZNE I MERE OBAVEZNOG PSIHIJATRIJSKOG LEČENJA OKRIVLJENOM KOJI JE KRIVIČNO DELO POČINIO U STANJU SUŠTINSKI SMANJENJE ODGOVORNOSTI	487
REŠENJE O PREKIDU IZVRŠENJA MERE OBAVEZNOG PSIHIJATRIJSKOG LEČENJA U ZDRAVSTVENOJ USTANOVU.....	491
POSTUPAK IZRUČENJA	493
PRIMERAK IZREKE REŠENJA ZA PRESTANAK POSTUPKA ZA OPOZIVANJE USLOVNE KAZNE	496
PRIMERAK PRESUDE KOJOM SE ODREĐUJE NOV ROK ZA ISPUNJENJE OBAVEZA.....	497
PRIMERAK PRESUDE KOJOM SE UKIDA USLOV.....	499
PRIMERAK PRESUDE KOJOM SE OPOZIVA USLOVNA KAZNA	501
PRIMERAK REŠENJA O BRISANJU ALTERNATIVNE KAZNE – USLOVNE KAZNE PREMA SLUŽBENOJ DUŽNOSTI	503
PRIMERAK ZAHTEVA ZA BRISANJE KAZNE IZ EVIDENCIJE	504
POSTUPAK ZA ODŠTETU ZBOG NEZAKONITOG PRITVORA ILI KAZNE	507
POSTUPAK ZA IZDAVANJE POTERNICE	508
POSTUPAK ZA IZDAVANJE OGLASA	510
POSTUPAK IZVRŠENJA KRIVIČNE SANKCIJE.....	511
PRIMERAK REŠENJA KOJIM SE ODBIJA ZAHTEV ZA ODLAGANJE POČETKA IZDRŽAVANJA KAZNE ZATVORA	512
REŠENJE O ODLAGANJU POČETKA IZDRŽAVANJA KAZNE ZATVORA	513
ŽALBA NA REŠENJE KOJIM JE ODBIJENA MOLBA ZA ODLAGANJE POČETKA IZDRŽAVANJA KAZNE	514

REŠENJE PREDSEDNIKA APELACIONOG SUDA PO ŽALBI	515
POSTUPAK ZA POMILOVANJE	516
POSTUPAK ZA POVRAĆAJ STVARI	518
REŠENJE ZA POVRAĆAJ PASOŠA	518
Literatura –	520

OPŠTI DEO

KRATAK UVOD–ZNAČAJ PISANJA PRAVNIH AKATA

Naučiti pisati kao pravnik, zapravo je samo drugi način da naučite da razmišljate kao pravnik

— *Terrill Pollman*

Pisanje pravnih akata jedan je od glavnih faktora za kvalitet procesa zadovoljenja pravde. Ukoliko uzmemo u obzir sveobuhvatan značaj koji ono nosi u sebi, zaslužuje da mu svi pravni stručnjaci posvete odgovarajuću pažnju, posebno sudije, tužioci i advokati koji igraju suštinsku ulogu u pravosudnom sistemu svakog demokratskog društva.

Pisanje pravnih akata u našem sistemu generalno je okarakterisano tradicionalnim načinom pisanja, koji je ranije korišćen u zemljama sa kontinentalnim sistemom, čime ova metodologija pisanja preovlađuje i dalje. Međutim, poslednjih godina, kao što je to slučaj sa velikim brojem zemalja koje su počele da koriste metodologiju pisanja pravnih akata, koja se tradicionalno primenjuje u zemljama sa precedentnim pravom, i kod nas se beleže pomaci u ovom smeru, ali još uvek na niskom stepenu.

Bez obzira na sistem u koji se može svrstati, pisanje pravnih akata treba okarakterisati nekolicinom osobenosti koje ga čine održivim, kao što su: jasnost, tačnost, konciznost i analitička komponenta. Pisanje pravnih akata bez sumnje iziskuje disciplinu i praćenje određene strukture, kako bi se omogućila priprema i odgovarajuće razmatranje, kako sa hronološkog, činjeničnog tako i sa pravnog aspekta razmatranja date pravne stvari. Ne postoje pravne norme koje formalizuju način izražavanja mišljenja, argumenata, teorija te bi uputstva iz ovog priručnika trebalo da se sagledaju upravo na taj način. Pisanje pravnih akata treba u kontinuitetu da pruži jasan, brz i potpun pregled pitanja, dobro napisan pravni akt je održiv i neosporiv naspram pravnih sredstava kako u domaćem tako i u međunarodnom pravu. Dobro napisan pravni akt lako se razaznaje i ceni. Važno je da tokom pisanja pravnih akata budete ono što jeste,

pošto će vam upravo to pomoći da se izrazite slobodno, prirodno i da budete na što neposrednoj liniji sa stvarnošću.

Sudskom odlukom ne mogu dominirati opisi izjava stranaka, svedoka, veštačenja i dokaza. Važno je da sudija objasni zašto i kako je uspeo da dođe do konkretnog zaključka na samom kraju, zašto je verovao svedocima a zašto ne, zašto smatra da su određeni dokazi tačni, istiniti i verodostojni ili zašto nisu. Nemojte izbegavati da razmotrite tvrdnje stranaka, samo zato što vam se čine teškim, pošto je upravo zadatak sudije da odgovori na ovakve tvrdnje. Ne zaboravite, sudije su tu da bi procenile, analizirale, prosudile, one nisu tu da bi nešto samo opisale.

Upravo iz svega navedenog, obrazloženje zapravo treba da čini mnogo više analitički deo, nije važno da bude predug, već je važno da bude koncizan i da prodre u samu srž stvari. Samo ovakva odluka može ispuniti standard odluke koja je kvalitetna i koja je dobro obrazložena.

I. UPUTSTVA ZA PISANJE PRAVNIH AKATA

Tradicionalna teorija pisanja pravnih akata identifikovala je par pravila, koja se danas smatraju konsolidovanim uputstvima za dobro pisanje pravnih akata, kao što su: pisati prosto za čitaoca, ne pisati kao pravnik, organizacija i prikaz pitanja, direktan ulazak u temu, korišćenje naslova i referentnih tačaka, kratki paragrafi, tematske rečenice, kratke i jasne rečenice, povezivanje ideja promenljivim frazama, izbegavanje nejasnoća, korišćenje aktivnog oblika.¹

Izbor i odgovarajuća upotreba reči veoma su važni za kvalitetno pisanje. Aktivni glagoli osnažuju i podstiču pravni tekst. Pogrešna upotreba reči smanjuje vrednost napisanog pravnog akta.²

Kada se pristupi pisanju, treba imati u vidu čitaoca, da li se odluka može lako razumeti; da li u potpunosti opravdava rezultat; da li odluka ispunjava proceduralna pravila pisanja takve odluke, važna pitanja treba prvo razmotriti a pravni akt treba da bude organizovan i razumljiv. Takođe, tokom pisanja treba izbegavati da pišete kao pravnik, već treba da pišete što prirodnije, kako ono što ste napisali ne bi bilo tehnokratsko. Upotreba sažetaka pomaže da se odrede pitanja, sažetak

¹ Mirela Bogdani “ Shkrimi & Arsyetimi Ligjor (cikël leksionesh -Tiranë, 2015)

² Sokol Berberi “Arsyetimi dhe Shkrimi Ligjor (Ribotim- Tiranë, 2012), str. 124.

može predstavljati sve što funkcioniše u formalnom obliku kao pisani akt, šema važnih činjenica, pitanja i tačaka za diskusiju i razmatranje, potpuni spisak sa tačkama, možda samo okvir za razmišljanje ili opšti prikaz ili dijagram.³ Dobre veštine pisanja pravnih akata uvode direktno u temu. Korišćenje jednog paragrafa koji će rezimirati pitanje i direktan prelazak na temu, čini da čitaoci znaju o čemu se radi i kakva je vaša odluka.

Bilo bi korisno koristiti naslove i referentne tačke a ovo omogućava čitaocu organizovano čitanje i omogućava da se pređe sa jednog na drugi deo na strukturalni i logičan način. Referentne tačke rezimiraju ono što će biti predmet diskusije. Njihova upotreba, posebno na početku svakog glavnog dela pravne analize, služi kao mapa i pomaže čitaocima da razmotre ponuđene argumente. Takođe, pomaže da se organizuju mišljenja autora i da se isproba logika odluke, omogućuje logičan prelazak sa jednog dela na drugi, pomaže čitaocu da shvati odluku koju autor razmatra.

Naslovi odeljaka nisu jedina sredstva za organizovanje argumenata. U svakom odeljku, paragrafi obavljaju istu funkciju.⁴ Paragrafi organizuju pisanje pravnog akta po idejama i olakšavaju shvatanje materijala, time što ga dele na prostije jedinice. Teško je shvatiti temu kada ona nije podeljena po paragrafima. Svaki početak nove ideje ili teme treba da počne novim paragrafom. Paragrafi treba da budu kratki, da u potpunosti razrade jednu misao, da razrade jednu misaonu celinu kojom će čitalac biti uveden direktno u tematsku rečenicu. Tematska rečenica, koja zapravo predstavlja centralnu temu paragrafa, obično je prva rečenica u paragrafu i predstavlja novo pitanje ili novo mišljenje.

Korišćenje kratkih i jasnih rečenica od suštinske je važnosti za delotvorno pisanje pravnih akata, rečenice treba da budu kratke i jasne. Glavna tvrdnja treba da se navede što je moguće ranije u rečenici, i jedna rečenica ne treba da sadrži puno koncepata. Opis poteškoća u ovom segmentu može se shvatiti kroz izreku poznatog pisca *Arthur Koestler* koji kaže *"Na svakom jeziku je teško sastaviti rečenicu koja će reći upravo ono što podrazumevate"*. Upravo iz tog razloga proces preobražaja ideja i mišljenja u rečenice koje jasno oslikavaju vaše značenje, iziskuje analitički, pažljiv i naporan pristup.

³ Id.

⁴ Making your case: The art of persuading judges, Justice Antonin Scalia and Bryan E. Garner, Thomson West, maj 2008, str.109.

Ideje treba povezati a dokumenat treba da teče od rečenice do rečenice, od paragrafa do paragrafa. Prelazi (izrazi za prelaz sa jedne ideje na drugu) povezuju ideje iz jednog paragrafa u drugi, ideje iz jedne rečenice sa onima u drugoj. Korišćenje veznih (prelaznih) izraza ukazuju na povezanost između rečenica ili paragrafa. Koristite zamenice kao što su 'ovaj', 'ona', 'ove' i slično kako biste se nadovezali na narednu rečenicu. Učinite da tekst teče, korišćenjem izraza koji će međusobno povezivati paragrafe.

Kako biste ukazali na kontrast ili da napravite razliku, koristite izraze: *međutim, ali, bez obzira, za razliku od, svakako, iako, nasuprot, i pored, iako, ipak, pošto, bez obzira na, kao alternativa, dok*. Da ukažete na analogiju ili uporedbu: *kao i, poput, ponovo na isti način, takođe, isto, isto kao*. Da ilustrujete (da predstavite jedan primer) *na primer, kao primer, konkretno, posebno, ilustracije radi*. Da ukažete na rezultat: *zato što, stoga, posledično, kao rezultat, dok, u konačnici*.⁵

U pravnim tekstovima treba izbaciti suvišne rečenice, treba koristiti aktiv umesto pasiva, pošto je u aktivu autor zapravo subjekat rečenice. U pasivnom obliku glagola, autor se gubi, rezultat je neprimeren i iziskuje korišćenje velikog broja reči. Reči koje se koriste u rečenici treba da budu odmerene, upotrebljene na pravom mestu, treba obratiti pažnju da se ne koriste oni detalji koji se ne smatraju potrebnim. Pažnja čitaoca je dragocena, te je ne treba protraćiti pasivnim oblikom glagola i rečenicama koje su neorganizovane. U tom smislu, pravu poruku pruža izreka bivšeg sudije Vrhovnog suda SAD-a Benjamin Cardozo, "*...postoji preciznost koja šteti sama sebi prevelikim akcentom na pojedinostima...rečenica može biti toliko preopterećena svim mogućim atributima, da će pasti koliko je teška*", u delu Pravo i literatura ("Law and Literatura").

Treba uložiti značajna nastojanja da se nejasnoće u pismenoj formi izbegnu, posebno sve one reči koje su dvoznačne ili višeznačne, koje treba zameniti jasnijim i prostijim rečima koje jasno izražavaju značenje na koncizniji način, što se može postići korišćenjem uobičajenih i aktuelnih reči. Posledično, pisanje pravnog akta ne podrazumeva korišćenje nepotrebnih pravnih izraza⁶ te koristite prost način izražavanja i oduprite se želji da zvučite kao pravници a da ne kažete nijednu suštinsku rečenicu. Izbegnite izraze *kao što je rečeno, takav, isti, pošto je, gorepomenuti, u*

⁵ Mirela Bogdani "Shkrimi & Arsyetimi Ligjor (cikël leksionesh -Tiranë, 2015)

⁶ Legalizmi ili pravni izrazi zapravo predstavljaju jezik pravnika i sastavljeni su reči koje se ne pojavljuju van pravne struke. Alifya V. and Solomon, Lisa and Lebovits, Gerald, Ethical Judicial Opinion Writing (Spring 2008). Georgetown Journal of Legal Ethics, Vol. 21, str. 237, 2008.

daljem tekstu, a takođe izbegavajte nepotrebne latinizme. Takođe, treba da izbegnete bespotrebne izraze poput: *u datom slučaju, u konkretnom slučaju, znači* itd. Pravni izrazi zapravo su znak raspoznavanja brbljivog i neiskusnog pravnika, koji pokušava da drugima izgleda kao učenjak. Šta je rešenje? Koristite jednostavan način izražavanja. Jednostavno pisanje ne podrazumeva korišćenje govornog jezika ili neformalnih izraza (slenga) i ograničeno je u određenom kontekstu ili od strane grupe ljudi. Kao pravnik, ovakvi izrazi su neprimereni pisanju pravnih tekstova. Pisanje na prost način podrazumeva upotrebu svakodnevnih rečenica, a ne njihovo ulepšavanje ili zamračivanje.⁷

Eliminišite potpirujuće izraze imajući u vidu da će pisani akt nositi još veću snagu ukoliko izbegnete da koristite izraze poput *divlje, okrutne, šokantne, zabrinjavajuće*, kako biste opisali radnje okrivljenog. Preuveličana retorika može podriti kredibilitet i oslabiti vaše argumente. Umesto da pišete da je okrivljeni divlji i okrutan, opišite šta je okrivljeni učinio, drugim rečima dokažite, a da to ne kažete.⁸

II. PISANJE PRAVNIH AKATA I METODOLOGIJA KORIŠĆENJA FORMULE IRAC

Pisanje pravnih akata metodom IRAC je način da se odgovori na pravne probleme.

Svi pravni akti koji se sastavljaju imaju tri cilja:

- a. da predvide pravnu posledicu pravnog delovanja;
- b. da ubede one kojima su namenjeni (pravno ili fizičko lice);
- c. da stvore pravne obaveze ili da spreče buduće sporove.⁹

Prva vrsta pisanja predstavlja: objektivno ili predviđajuće pisanje; ubedljivo pisanje i preventivno pisanje.

Objektivno ili predviđajuće pisanje obično poprima oblik memoranduma ili naučnih članaka. Pravne službe sastavljaju memorandume kao dokumenta koja pomažu da se analiziraju prednosti

⁷ Effective Lawyering - A Checklist Approach to Legal Writing & Oral Argument ch.1(2d ed. Carolina Academic Press 2012).

⁸ Id.

⁹ Nadia E. Nedzel, "Legal Reasoning, and Writing for International Graduate Students, ch. 3 (3d. Wolters Kluwer Law Business in New York 2012), str.81.

i nedostaci predmeta njihovih stranaka. Dokumentat koji sadrži objektivnu analizu u uskoj oblasti prava zatim zapravo predstavlja analizu predviđanja, u slučaju da sud odluči u korist njihove stranke. Puno naučnih članaka analizira usku oblast prava objektivno i objašnjava kako je sud odlučio, način na koji je to učinio, davanjem komentara i vršenjem analize.

Pisanje u svrhu ubediavanja se obično koristi da se sud ubedi da odluči u korist stranaka koje zastupaju i obuhvata dokumenta kao što su zahtevi, memorandumima i sažeto pisanje.

Treća vrsta pisanja takozvano preventivno pisanje koristi se pri izradi ugovora i analognih dokumenata čiji je cilj da spreče pravne probleme ili da ih reše unapred.¹⁰

1. Šta predstavlja IRAC?

IRAC znači (Issue, Rule, Application, Conclusion - Pitanje, Pravilo, Analiza/Primena, Zaključak) i predstavlja strukturiran i organizovan način pisanja pravnih akata. Ova metoda opsežno se koristi u pisanju pravnih akata u SAD-u, uključujući pravne fakultete, pri izradi zahteva, memorandumima, optužnih akata, žalbi i sudskih odluka.¹¹

Posledično, analiza IRAC, predstavlja sredstvo za razmišljanje kao i sredstvo za pisanje koje pruža mogućnost da se problem tretira na logičan, dosledan i potpun (sveobuhvatan) način. IRAC je zapravo akronim (skraćenica) koja predstavlja standard u razradi argumenata silogizma u oba aspekta, kako objektivnom tako i ubedljivom. Metoda IRAC bavi se sledećim pravnim pitanjima:

- a. Identifikovanje pravnog problema i zakonske norme;
- b. Detaljno razmatranje komponenti norme (deduktivno obrazloženje);
- c. Analiza načina na koji su prethodni precedenti definisali i objasnili ove komponente, u svetlu činjenica o ovim predmetima (induktivno obrazloženje);
- d. Uporedba činjenica iz sadašnjeg predmeta sa činjenicama iz precedenata, analizira se da li je ispunjena svaka komponenta ili pravilo ili je osnovana (analogija);
- e. Zaključak, ukoliko važi pravilo

¹⁰ Id.

¹¹ Nadia E. Nedzel, "Legal Reasoning, and Writing for International Graduate Students, ch. 3 (3d. Wolters Kluwer Law Business in New York 2012) str.83.

U precedentnom pravu (common law), obrazloženje podrazumeva deduktivno, induktivno i analitičko obrazloženje. Sa praktične tačke gledišta, pravnik istražuje problem prvobitnim identifikovanjem važećih pravnih normi, zatim tumači slučajeve koji tumače različite elemente ovog zakona. Nakon toga, korišćenjem metode IRAC, na organizovan način širi silogizam, odnosno deduktivno obrazloženje. Induktivno obrazloženje je uključeno u trećem koraku u kome pravnici analiziraju kakvi su bili pređašnji slučajevi u vezi sa zakonom.

Analogno obrazloženje ili obrazloženje prema sličnostima uključuje se u četvrti korak, kada uporedimo činjenice iz ovog slučaja sa činjenicama pređašnjih predmeta, da bismo videli da li se ova analogija može naći. I da li je predmet sličan, po načelu *stare decis*. Ukoliko se predmetne činjenice razlikuju na suštinski način od prethodnih, slučaj se razlikuje od pređašnjih, obrazloženje treba da bude drukčije imajući u vidu da će rezultat biti drukčiji.

Metoda IRAC, kada govorimo o upotrebi različitih pravnih kultura, može iziskivati neke adaptacije, na kojima upravo počiva razlika između građanskog i običajnog prava. U običajnom pravu, pravno obrazloženje podrazumeva upotrebu analogije i usredsređivanje na posebne činjenice, dok u sistemu građanskog (kontinentalnog) prava i nije toliko izraženo.

2. Identifikovanje pitanja (problema)

Naučiti kako se određuje pravni problem zapravo je složen zadatak. Stranke se generalno pojave u kancelariji sa par pravnih pitanja ili sa svojom pričom o onome što im se desilo. Stranka može verovati da je problem prost, međutim nakon razmatranja se zapravo može shvatiti da problem dotiče nekoliko različitih pravnih oblasti, od kojih svaka iziskuje pažljivo ispitivanje i analizu. Pravni problem se može definisati na različite načine, ali samo jedna ili dve rečenice mogu biti produktivne za istraživanje, prikladne za situaciju ili u određenom sudu, imajući u vidu da različite jurisdikcije koriste različite izraze, štaviše imaju i različita pravila. Upravo iz tog razloga glavna je dužnost pravnika da što tačnije definišu problem i na što je moguće precizniji način. Generalno, na početku pokušajem pitanja koje se nakon toga menja nakon istraživanja i analize. Pitanje se obično usredsređuje na jednu ili nekoliko komponenti pravne regulative.

Formulacija podrazumeva identifikovanje i preispitivanje određenog pravnog pravila, zatim njegovo dešifrovanje u komponente i na kraju se odlučuje o tome kako definisati pitanje. Shodno

tome, prvo pitanje koje treba odrediti kao praktično pitanje jeste da pravnik treba da shvati pravnu normu koja će biti primenjena pre nego što definiše pravni problem.

3. Zakon: Koji zakon (norma) uređuje dato pitanje?

Predstavljanje pravila (norme) koja obrađuje konkretno pitanje prethodi analizi koja se sprovodi sa ciljem da identifikuje njegove sastavne elemente, da bi se iz njih izveo zaključak.¹² Identifikovanje pravila, formulom IRAC, zapravo podrazumeva tačan opis i objašnjenje pravne regulative ili načela, uvezi sa jednim ustavnim, zakonskim pravilom/odredbom (ili pravila/odredbe) ili nekim drugim pravilom (ili drugim pravilima) koje je (ili su) važno za rešavanje pitanja. Generalno govoreći, ono je sastavljeno od dva koraka. Prvo, pravilo se raščlanjuje u sastavne delove koji se povezuju međusobno. Zatim se svaka komponenta analizira korišćenjem izvora iz odgovarajućih autoriteta na datom polju. Na primer, u analizi zakona treba uzeti u obzir ne samo jezik zakona već i kako su sudovi protumačili njegove različite delove (segmente), odnosno stavove koje je sudska praksa imala u vezi sa tumačenjem određene norme.¹³ Proces pisanja odvija se u nekoliko koraka a nakon određivanja pitanja treba navesti pravila. Pravila i činjenice tesno su povezani. Analiza činjenica neće imati smisla sve dok se ne identifikuje prvo pravilo koje određuje pravno značenje koje ovim činjenicama treba pripisati.

Da bi se pravilo objasnilo na što je moguće tačniji i jasniji način, korisna je podela na sledeće komponente: a) Definicije; b) Elementi; c) Izuzeci od opštih pravila; d) Ograničenja pravila itd. U tom smislu, važno je pratiti hijerarhiju koncepata od opštih ka specifičnim. Nakon toga, sledi definicija svakog važnog pravnog izraza za objašnjenje pravila, identifikovanje posledica primene pravila i šta su posledice ovog pravila po konkretnu situaciju.¹⁴ Shodno tome, kredibilitet ovog dela zavisi od potpunog, jasnog, konciznog i dobro obrazloženog objašnjenja obaveznih pravila kao i relevantne sekundarne literature, koja može baciti svetlo na značenje pravila (norme).

¹² Sokol Berberi "Arsyetimi dhe Shkrimi Ligjor (Ribotim- Tiranë, 2012) str. 101.

¹³ Nadia E. Nedzel, "Legal Reasoning, and Writing for International Graduate Students, ch. 3 (3d. Wolters Kluwer Law Busines in New York 2012) str.86.

¹⁴ missourilawyershelp.org/wp-content/uploads/2015/06/What-is-IRAC.pdf.

4. Analiza: Da li gore navedeno pravilo važi na činjenice u vezi sa pitanjem?

U ovom delu treba da odgovorite na pitanje “*Kako se pravila propisana zakonom odražavaju na zasebne činjenice i okolnosti u konkretnom slučaju?*”¹⁵, odnosno u ovom delu se primenjuje norma o predmetnim činjenicama i primenjuje se u konkretnoj situaciji.

Analiza podrazumeva određivanje da li svaki elemenat odnosne norme (ili normi) važi na činjenice, kako bi se konstatovalo da li je svaki suštinski elemenat norme ispunjen (ili ne) posebnim aspektima faktičkih činjenica. Objašnjava se povezanost predmetnih činjenica sa pravnom normom. Ističu se dokazi i iskazi, objašnjava se kako se stiglo do određenog zaključka. U običajnom pravu, obično se u ovom delu poklanja posebna pažnja obrazloženju po principu analogije, da li je identifikovan jedan ili više slučajeva, koji su dovoljno približni aktuelnom slučaju, analiziraju se sličnosti i razlike koje postoje između njih. Potenciraju se precedenti, diskutuje se o pravnim stavovima i precedentima koji osporavaju postignuti zaključak. Treba osigurati da su odmereni i procenjeni argumenti obeju strana, uključujući i protiv-argumente.¹⁶ Na kraju, analiza sadrži opis pravne norme, njeno objašnjenje, zatim pravila koja važe na činjenice pružene u konkretnom slučaju. Razmatranje svakog elementa norme, pokazaće da li je konstatovana povezanost pravne norme sa činjenicama u konkretnoj situaciji.¹⁷

5. Zaključak

Konačan korak u procesu izrade obrazloženja čini završna izjava o tome kako je ovo pitanje rešeno (delimično ili u potpunosti) u zavisnosti od rezultata analize.

Konačno, formula IRAC (Problem/Pitanje, Pravilo, Analiza i Zaključak) predstavlja osnovne elemente pravne analize. Ovo je proces kojim svi pravници razmišljaju o svakom pravnom problemu. Ovom formulom se smanjuje složenost zakona u prosto jednačini, koja izgleda ovako:

- a. Problem/ Pitanje: Koje činjenice i okolnosti su izazvale sukob između stranaka?;
- b. Zakon: Koji zakon (norma) uređuje dato pitanje;

¹⁵ Trautman, Lawrence J. and Taylor, Cathy L. and Ford, Janet, Irac! Irac! Irac!: How to Brief a Supreme Court Opinion (August 21, 2016). Dostupno na SSRN: <https://ssrn.com/abstract=2827285>

¹⁶ IRAC/CRAC - Berkeley Law https://www.law.berkeley.edu/files/IRAC_handout.doc

¹⁷ Nadia E. Nedzel, “Legal Reasoning, and Writing for International Graduate Students, ch. 3 (3d. Wolters Kluwer Law Business in New York 2012) str.92.

- c. Analiza: Da li gore navedeno pravilo važi na činjenice u ovoj pravnoj stvari?;
- d. Zaključak: U zavisnosti od činjenice da li zakon važi na predmetne činjenice, lice se optužuje za počinjeno krivično delo ili ne.¹⁸

III. PRAVNO OBRAZLOŽENJE

1. Pravo na dobro obrazloženu sudsku odluku

Međunarodni instrumenti za zaštitu ljudskih prava i sloboda ne pominju izričito pravo na razumljivu i obrazloženu sudsku odluku. Međutim, teorija i praksa ESLJP-a ih smatra sastavnim delom prava na pravično suđenje, propisano odredbom člana 6, stav 1 Evropske konvencije o ljudskim pravima i slobodama. Sve ovo proizilazi iz jednog broja sudskih odluka ESLJP-a, koje zastupaju pravni stav o pravu na obrazloženu sudsku odluku, ali istovremeno i iz opšteg standarda obrazlaganja odluka. Posledično, pitanje obrazlaganja odluka predstavlja standard koji se danas sagledava kao deo prava, a da bi jedan sudski proces bio uredan, preovlađuje mišljenje da se interesi pravde ne mogu postići ukoliko sudska odluka nije u potpunosti obrazložena. Pitanje obima uključivanja obrazloženja, ESLJP tretira na ovaj način, ponovo ponavljajući da član 6 § 1 obavezuje sud da iznese razloge za njihove odluke i ne može se smatrati zahtevom za pružanje detaljnog odgovora na svaki argumenat. Međutim, sud traži da preispita da li su ispunjeni dovoljni i odgovarajući argumenti. Sud treba da odgovori strankama suštinskim argumentima, ali stepen primene, zavisi od prirode odluke i ocenjuje se u svetlu predmetnih okolnosti.¹⁹

Državama je stavljeno na raspolaganje da svojom pravnom regulativom, odluče na samostalan način kako da izrade svoje presude i kako da uredi proces donošenja svojih sudskih odluka, međutim njihova diskrecija nije apsolutna. Postoji sve veća tendencija da se obezbedi visoki kvalitet sudskih odluka i da se ojačaju mehanizmi za ocenu i poboljšanje njihovog kvaliteta.

¹⁸ Fejzullah Hasani, sudija Vrhovnog suda Republike Kosovo, prof James Moliterno, prof as dr Valentina Hoxha, USAID, Projekat za podršku pravosuđu na Kosovu "Pisanje, obrazlaganje i pravno istraživanje" – Kosovski institut za pravosuđe- Priština, 2008.

¹⁹ Van de Hurk v. the Netherlands, judgment of 19 April 1994, Series A no. 288, p. 20, § 61; Immeubles Groupe Kossier v. France (dec.), no. 38748/97, 9 March 1999; and Latournerie v. France (dec.), no. 50321/99, 10 December 2002).

Posledično, obrazlaganje sudskih odluka pravna je obaveza koja je propisana i kodeksima proceduralne prirode u našem zakonodavstvu. Na polju krivičnog prava, propisana je Zakonikom o krivičnom postupku Republike Kosovo (ZKPRK), a u drugim oblastima u datim analognim zakonima. ZKPRK na eksplicitan način predviđa obavezu da sudske odluke budu obrazložene, a član 370 stav 1 ovog Zakonika, obrazloženje predviđa kao sastavni deo presude. Sa druge strane, druge odredbe ovog člana propisuju na konkretan način šta jedno obrazloženje treba da sadrži. *Između ostalog*, sud je dužan da u obrazloženju presude predstavi razloge za svaku tačku presude i da jasno i potpuno istakne koje činjenice i koje razloge smatra utvrđenim. Sa druge strane, sud ima posebnu obavezu da predstavi razloge, kada se radi o oceni i tačnosti dokaza protivne strane, razloge za neusvajanje konkretnog predloga stranaka kao i razloge na kojima se bazira prilikom rešavanja pravnih pitanja, posebno u slučaju potvrđivanja postojanja krivičnog dela i krivične odgovornosti optuženog, kao i u slučaju primene određenih odredbi krivičnog prava prema optuženom i njegovom krivičnom delu. Takođe, Zakon o parničnom postupku propisuje da obrazloženje presude sadrži: zahteve stranaka, činjenice koje su predložili i dokaze koje su predložili, činjenice koje su potvrdili, zašto i kako su date činjenice potvrđene, ukoliko ih je potvrdio dokazima, koje dokaze je upotrebio i kako ih je ocenio. Sud posebno navodi koje odredbe materijalnog prava je primenio pri rešavanju zahteva stranaka.²⁰

2. Funkcija i sadržaj obrazloženja sudske odluke

Ono što je funkcija obrazložene odluke jeste da kaže strankama da su saslušane, pružajući im istovremeno mogućnost da je ospore. Odluka se može proveriti na višem sudu, u skladu sa odnosnim postupcima (uključujući Ustavni sud) a da bi ovo bilo moguće, treba obrazložiti odluku u kojoj sud jasno ukazuje na činjenice, važeći zakon i razloge koji su ga naterali da načini svoj izbor korišćenjem nekoliko mogućnosti. Pre svega treba da da odgovor na sve tvrdnje stranaka u postupku, bez obzira što u ustavnom značenju, detaljan odgovor nije nužan u svakom slučaju.²¹

Sudske odluke u načelu treba da budu obrazložene. Kvalitet sudskih odluka uglavnom zavisi od kvaliteta obrazloženja, adekvatno obrazloženje je apsolutno nužno i na isti ne treba da utiče zahtev za brzo rešenje. Odgovarajuće obrazloženje podrazumeva da sudije imaju dovoljno

²⁰Član 160, stavovi 4 i 5 Zakona o parničnom postupku

²¹Vidi Odluku br.4, od dana 05.02.2014, Ustavnog suda Republike Albanije

vremena da pripreme svoju odluku. Obrazloženje odluka, ne samo da omogućuje strankama da lako shvate i prihvate odluke, već pre svega predstavlja zaštitu od arbitrarnosti. Pre svega, obrazloženje obavezuje sudije da odgovore na tvrdnje stranaka, da predstave stavove koji opravdavaju odluku i da ih učine zakonitim, omogućuju društvu da shvati funkcionisanje sudskog sistema. Obrazloženja sudskih odluka treba da su dosledna, jasna, nedvosmislena, ne treba da budu oprečna, treba da omoguće čitaocu da uputi svoj argumenat, koji je sudija sledio i doveo do date odluke.²²

Takođe, moderni autori pravnih akata daju prioritet jasnosti, u poređenju sa svim drugim aspektima pisanja pravnih akata. Poznati profesori Brian Garner i Antonin Scalia (bivši sudija Vrhovnog suda SAD-a) u svojoj knjizi "*Making Your Case*", tvrde da kvaliteti dobrih veština pisanja: elegancija pisanja, sofisticovani, naučni izrazi i svi drugi kvaliteti pisanja, treba da se žrtvuju ukoliko umanjuju vrednost jasnosti.²³

Obrazloženje treba da sadrži odgovore koje su istakle stranke u postupku, glavne argumente optužbe ili njihove odbrane. Ovo je nužan mehanizam zaštite, pošto omogućuje strankama da budu uverene da je sudija razmotrio njihove tvrdnje i da ih je uzeo u razmatranje. Bez obzira na mogućnost ili dužnost sudije da u određenim slučajevima radi na svoju inicijativu, sudija treba da odgovori na relevantne argumente koji mogu uticati na rešavanje spora. Obrazloženje ne treba da znači da treba da bude dugo, ali treba da postoji ravnoteža između konciznosti i adekvatnog značenja odluke. Obaveza sudova da predstave razloge odluke ne podrazumeva odgovor na svaki argumenat, koji je odbrana iznela u svojim tvrdnjama. Ova obaveza može se promeniti u zavisnosti od prirode odluke. Obrazloženje zavisi od različitih argumenata koje stranke predstave, kao i od različitih zakonskih odredbi, običaja i doktrinskih načela a i od različitih praksi u izradi i sastavljanju odluka u različitim zemljama.

Kada se piše obrazložena odluka, predmetni sudija treba da primeni pristup svodenja na minimum mogućnosti izjavljivanja žalbe. Slabo napisane odluke, koje su zbunjujuće, nelogične ili prosto nisu zasnovane na pravnim i faktičkim činjenicama, ne samo da mogu povećati mogućnost da se odluka poništi već će učiniti i da postoji veća verovatnoća da stranke izjave žalbu na odluku. Dobro napisana odluka olakšaće proces izjavljivanja žalbe, ograničavajući se na

²² Article 36 of the Opinion No.11 (2008) of the Consultative Council of European Judges (CCJ) to the attention of the Committee of Ministers of the Council of Europe on the Quality of Judicial Decisions

²³ Antonin Scalia & Bryan A. Garner, *Making Your Case: The Art Of Persuading Judges* 107 (2008).

sporna pitanja.²⁴ Iako odluka sadrži pitanje na koje je žalba moguća (usled prirode odredbe), dobro napisana odluka može olakšati proces ulaganja žalbe ograničavajući raspon spornih pitanja. Shodno tome, Apelacionom sudu će biti mnogo lakše da reši pitanje koje je usko formulisano, nego kada je osmišljeno naširoko, činjenični sudovi su dužni da izrade dobro obrazložene presude i ovo se smatra jednim aspektom sudske efikasnosti. Sa druge strane, pri izradi odluke apelacioni sudija treba da ima u vidu neke od ciljeva. Pre svega, ne samo kada govorimo o konkretnom aspektu određenog pitanja već i na društvenom nivou, posebno su obavezni da dođu do rezultata koji je prikladan ne samo za rešavanje konkretnog pitanja (justice in personam) već i u svim drugim sličnim slučajevima koji se mogu pojaviti ubuduće (justice in rem). Ova dužnost je skoro poprilično vidljiva u jurisdikcijama sa precedentnim pravom (*common law*), kao rezultat sposobnosti *precedentnog prava* da razvije pravna načela putem presedana. U zemljama sa građanskom tradicijom, sudovi pokušavaju da se drže načela doslednosti sudske prakse, posebno imajući u vidu sudske odluke najviših sudova.

Kada govorimo o pitanju sadržine sudske odluke, ona treba da podrazumeva činjenično i pravno razmatranje pitanja koje je predmet spora. Pri činjeničnom razmatranju pitanja, sudija će ponekada odgovoriti na pobijene dokaze, posebno sa stanovišta prihvatljivosti dokaza. Sudija će proceniti činjeničnu vrednost dokaza za koje se očekuje da su relevantni za rešavanje pitanja.

Obaveza suda da obrazloži odluke ne podrazumeva da treba odgovoriti na svaki istaknuti argumenat ili tvrdnju. Okvir ove obaveze može se promeniti u zavisnosti od prirode odluke. Opseg obrazloženja u skladu sa jurisprudencijom Evropskog suda za ljudska prava, zavisi od različitih argumenata svake stranke kao i od različitih zakonskih odredbi, običaja i doktrina i praksi različitih država u vezi sa predstavljanjem i izradom presuda. U skladu sa načelom pravičnog suđenja, obrazloženje treba da pokaže da je sudija zaista razmotrio sva glavna pitanja koja su predstavljena.²⁵

U zemljama sa precedentnim pravom, odluke viših sudova razmatraju par pravnih pitanja, koja služe kao obavezni precedenti u sličnim sporovima koji uslede nakon toga. U zemljama sa tradicijom građanskog (kontinentalnog) prava, odluke nemaju ovaj efekat ali bez obzira na to

²⁴ S. I. Strong, Writing Reasoned Decisions and Opinions: A Guide for Novice, Experienced, and Foreign Judges, 2015 J. Disp. Resol. (2015) Available at: <http://scholarship.law.missouri.edu/jdr/vol2015/iss1/7>.

²⁵ See in particular ECr.HR : Boldea vs Romania, 15 February 2007, § 29; Helle vs Finland, 19 February 1997, § 60.

moгу poslužiiti kao značajne smernice za sudije koji se bave sličnim predmetima i pitanjima, kada se radi o predmetima od velikog društvenog značaja i koja otvaraju pravna pitanja. Obrazloženje koje proizađe iz detaljnog razmatranja pravnih pitanja, u ovim slučajevima treba pripremiti obraćanjem posebne pažnje, kako bi se ispunila očekivanja stranaka u postupku i društva generalno.²⁶

Iako se prihvata nadležnost sudija za tumačenje zakona, takođe treba podsetiti na obavezu sudija da promovišu pravnu sigurnost. Zaista pravna sigurnost garantuje predvidivost primene i sadržine zakonskih normi, koje doprinose da se obezbedi visoki kvalitet sudskog sistema.²⁷

Sudije obično dosledno primenjuju zakon. Međutim, kada sud odluči da odstupi od pređašnje sudske prakse, to jasno treba da navede u svojoj odluci. U izuzetnim okolnostima, za sud je možda prikladnije da navede da ovo novo tumačenje važi od dana donošenja predmetne odluke ili od dana navedenog u datoj odluci.²⁸

3. Struktura sudske odluke

Sudska odluka zvaničan je dokumenat o suštinskim činjenicama i predstavlja način primene odnosnog zakona i odluku o tužbi (optužbi).²⁹ Profesor jurisprudencije Orin Kerr ističe da "sudska odluka objašnjava šta je predmet, razmatra odnosna pravna načela i nakon toga dati zakon primenjuje na iste te činjenice, kako bi se došlo do odluke u korist jedne ili druge strane".³⁰ Sudska odluka treba da identifikuje predstavljena pitanja, treba da odredi relevantne činjenice i da dovede do primene odgovarajuće pravne norme, sa ciljem da se donese odluka koja je dobro obrazložena o rešenim pitanjima.³¹ Ovakva sadržina je nužna imajući u vidu da je sudska odluka zapravo autoritativni odgovor na pitanja na koje su stranke postavile i treba da objasni razloge na kojima počiva data sudska odluka.³² Model pisanja sastavljen je od pet delova od kojih svaki ima zaseban naslov.

²⁶ See Opinion No. 11 (2008), str. 45 of the CCJE.

²⁷ Id. str.47.

²⁸ Id. str.49.

²⁹ Trautman, Lawrence J. and Taylor, Cathy L. and Ford, Janet, *Irac! Irac! Irac!: How to Brief a Supreme Court Opinion* (August 21, 2016). Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=2827285>

³⁰ Orin S. Kerr, *How to Read a Legal Opinion*, 11 GREEN BAG 2d 51 (2007)

³¹ <http://www.fjc.gov/public/pdf.nsf/lookup/judicial-writing-manual-2d-fjc-2013.pdf>

³² S. I. Strong, *Writing Reasoned Decisions and Opinions: A Guide for Novice, Experienced, and Foreign Judges*, 2015 J. Disp. Resol. (2015) Available at: <http://scholarship.law.missouri.edu/jdr/vol2015/iss1/7>

Pet delova čine:

- a) uvodni ili usmeravajući paragraf;
- b) rezime pitanja o kojima treba odlučiti;
- c) opis materijalnih činjenica;
- d) analiza pravnih pitanja i
- e) zaključak.

Preferira se da svaka odluka prati ovu strukturu, koja na diferencirani način deli odluku na njene sastavne komponente, na osnovu kojih sudija može da razmotri dato pitanje na organizovan način.

a) Uvodni paragraf—cilj je ovog paragrafa da usmeri čitaoca i da ukratko navede o čemu se radi u datom predmetu, pravnoj stvari i rezultatu. Takođe, može pokriti i par sledećih pitanja:

- a. Stranke treba da se identifikuju, ako ne u uvodu onda na samom početku, po mogućstvu imenom i prezimenom, koji će se nakon toga koristiti u kontinuitetu, pošto se korišćenje pravnih izraza, kao što su "tužilac, okrivljeni" i " tuženi", čine zbunjujućim, posebno kada u predmetu ima više stranaka.
- b. Proceduralni status i jurisdikcija: Objasnjava se osnova za jurisdikciju, odnosno preliminarni postupci i način na koji je predmet predstavljen sudu.
- c. Pitanje (pitanja) – treba identifikovati pitanja koja će biti rešena, sem u slučaju da se radi o komplikovanim pitanjima, koja je dobro obraditi u zasebnim odeljcima. Rezime epiloga na samom početku može uštedeti vreme čitaoca, posebno svih onih istraživača, koji će time biti u stanju da odmah odrede da li će pročitati preostali deo odluke. Pružanje kratkog rezimea rezultata na početku odluke, takođe pomaže sudiji da to izjavi tačno i u skraćenoj verziji. Konačna verzija uvoda može se napisati bolje po donošenju odluke, nakon što je sudija obradio pitanja, zaključke i sproveo prateću analizu. Neke sudije preferiraju da rešenje stave na samom kraju odluke, verujući da će jedna odluka biti ubedljivija ukoliko čitalac treba da je pročita pre nego što sazna rezultat.

b) Opis pitanja predstavlja kamen temeljac odluke, način formulacije određuje i koje činjenice su materijalne (relevantne) i koja pravna načela uređuju određeno pitanje.³³ Opis pitanja treba da je kratak. Skoro jedno pitanje ili dva se mogu u dovoljnoj meri identifikovati u samom uvodu, u nekim slučajevima se može tražiti da se broj ili složenost tretiraju u odvojenim delovima. Opis pitanja može se staviti pre ili nakon opisa činjenica. Određivanje pitanja pre svega će učiniti da opis činjenica bude smisleniji za samog čitaoca i pomoći će u usredsređivanju na materijalne činjenice. Bez obzira na isto, u nekim slučajevima može biti teško pojasniti ih, sem u slučajevima u kojima je čitalac upoznat sa materijalnim činjenicama. Ovo može biti tačno, na primer, kada je problem proceduralne prirode i iziskuje objašnjenje konteksta. Opis pitanja ne sme se mešati sa tvrdnjama stranaka. Takođe, duge izjave pobijanja stranaka, koje se mogu naći po odlukama, nisu zamena za analizu i kao takve ih treba izbegavati.³⁴

c) Opis činjenica – Kada se radi o jednom pitanju, činjenice se mogu predstaviti na početku odluke, ali kada se radi o nekolicini određenih činjenica, iste možda nisu relevantne u svim predmetima. Ova situacija suočava sudiju sa teškim zadatkom predstavljanja dovoljnih činjenica na samom početku, kako bi odluka bila razumljiva, ne ponavljajući kasnije činjenice, pri razmatranju posebnih problema koji iziskuju dalja obrazloženja. U ovakvom slučaju, početni opis činjenica može se ograničiti na nužnu istorijsku pozadinu i na odlučujuće činjenice za odlučivanje, a koji su mogu uključiti u načinjenu analizu pitanja.³⁵

Treba uključiti samo one činjenice koje su potrebne da se objasni odluka, ali ono što je potrebno da bi se odluka objasnila nije uvek vidljivo i može se promeniti u zavisnosti od auditorijuma. Odluka treba samo da identifikuje činjenice koje potkrepljuju zaključak. Međutim, istorijske činjenice ponekada mogu biti korisne da se pruži kontekst jedne odluke i da se objasne njeni razlozi. Odluke koje mogu čitati različiti auditorijumi sem stranaka, mogu iziskivati duži opis činjenica, kako bi se obezbedio kontekst odluke i kako bi se odredio njihov delokrug.

³³ [http://www.fjc.gov/public/pdf.nsf/lookup/JudicialWritingManual.pdf/\\$file/JudicialWritingManual.pdf](http://www.fjc.gov/public/pdf.nsf/lookup/JudicialWritingManual.pdf/$file/JudicialWritingManual.pdf).

³⁴ Id.

³⁵ [https://www.fjc.gov/public/pdf.nsf/lookup/JudicialWritingManual.pdf/\\$file/JudicialWritingManual.pdf](https://www.fjc.gov/public/pdf.nsf/lookup/JudicialWritingManual.pdf/$file/JudicialWritingManual.pdf)

Preveliki činjenični detalji mogu biti zbunjujući, kao npr: datumi, imaju tendenciju da zbune čitaoca i ne treba da se uključe, ukoliko nisu važni za odluku i korisni za njeno razumevanje. Iako su kratkoća i jednostavnost uvek poželjni, one su sporedne u odnosu na potrebu za potpunim, tačnim i ispravnim opisom činjenica. Važne činjenice o suprotnoj strani ne treba da se izbace. Iznad svega, opis činjenica treba da bude tačan. Sudija ne treba da pretpostavi da su činjenice koje su stranke iznele u podnescima tačne, već uvek treba da proveri njihovu tačnost.³⁶

d) Analiza pravnih pitanja – Predstavlja suštinu odluke, treba da ukaže da se zaključak suda zasniva na razumu i logici.³⁷ Ovaj odeljak pruža detaljnu analizu pravnih pitanja i predstavlja razloge na osnovu kojih se došlo do rezultata u datom predmetu. Ono što je obaveza jeste da se tačno opišu argumenti koji potkrepljuju stavove svake stranke u svakom pitanju i da se pruže jasni razlozi koji opravdavaju rezultat.³⁸ Snagom obrazloženja treba ubediti čitaoca o korektnosti odluke. Sudija treba da se pozabavi oprečnim autoritetima, oprečnim argumentima i treba da se suoči sa njima otvoreno. Međutim, odluka ne treba da obradi svaku tvrdnju, diskusija o pravnoj normi treba da bude dovoljna da pokaže gubitničkoj strani da je sud uzeo u potpunosti u razmatranje glavne aspekte njenog stava.³⁹

e) Zaključak–Poslednji deo obrazložene odluke sastavljen je od zaključka ili rešenja o datom pitanju, koje je obično sastavljeno samo od jednog paragrafa ili jedne rečenice na kraju odluke. Sadržaj ovog dela razlikuje se u zavisnosti od vrste suda. Sudovi treba da budu sigurni da se obradili sve tvrdnje stranaka (tužilaca) i odbrane, kako ne bi postojale praznine koje će kasnije biti predmet žalbe.⁴⁰

4. Upotreba i prilagođavanje metodologije IRAC u pisanju pravnih akata strukturi sudske odluke shodno našim propisima

Metodologija pisanja pravnih akata IRAC, koristi se u velikom broju zemalja posebno u onima sa anglosaksonskim pravom ali i u međunarodnim sudovima, kao što su: Međunarodni krivični sud (ICC), Međunarodni krivični tribunal za bivšu Jugoslaviju (ICTY), Međunarodni krivični sud za Ruandu (ICTR), Evropski sud za ljudska prava i slobode (ECHR-ESLJP), Evropski sud

³⁶ Judicial Writing Manual 1991, Federal Judicial Center.

³⁷ [https://www.fjc.gov/public/pdf.nsf/lookup/JudicialWritingManual.pdf/\\$file/JudicialWritingManual.pdf](https://www.fjc.gov/public/pdf.nsf/lookup/JudicialWritingManual.pdf/$file/JudicialWritingManual.pdf).

³⁸ S. I. Strong, Writing Reasoned Decisions and Opinions: A Guide for Novice, Experienced, and Foreign Judges, 2015 J. Disp. Resol. (2015) Available at: <http://scholarship.law.missouri.edu/jdr/vol2015/iss1/7>.

³⁹ [https://www.fjc.gov/public/pdf.nsf/lookup/JudicialWritingManual.pdf/\\$file/JudicialWritingManual.pdf](https://www.fjc.gov/public/pdf.nsf/lookup/JudicialWritingManual.pdf/$file/JudicialWritingManual.pdf)

⁴⁰ Id.

pravde (ECJ), kao i zemlje sa tradicijom građanskog prava, posebno ustavni sudovi i viši sudovi ovih zemalja koji su počeli i koji primenjuju ovu metodu pisanja pravnih akata. Upravo iz tog razloga primena metodologije pisanja pravnih akata treba da ispoštuje poznatu metodu IRAC, iziskuje fleksibilnost i prilagođavanje imperativnim zahtevima domaćeg zakonodavstva.

4.1 Struktura odluka prema našim propisima

Struktura odluka, u skladu sa našim propisima, sastavljena je od glavnih delova koji su istovremeno i imperativni pravni zahtevi, kao što su uvod, izreka i obrazloženje.

Uvod obično identifikuje stranke, predmet spora, odnosno optužbu u krivičnim stvarima, zastupnike stranaka i druge podatke tehničke prirode, poput naziva suda, vremena, datuma održavanja rasprave, imena sudija sudskog veća itd.

Izreka čini glavni deo odluke i opisuje šta je odlučeno u konkretnom pitanju. U praksi se može desiti da upravo deo sa izrekom ne bude dovoljno jasan i da stvori zabunu u kasnijim fazama, pa i u slučaju izvršenja. Sudska praksa ukazuje da postoje odluke koje se poništavaju upravo usled grešaka u delu sa izrekom, kao i usled grešaka u sadržini ili usled nejasnoće. Ovakvi nedostaci i nejasnoće čine da odluke budu neodržive i dovode do poništavanja i ponovnih suđenja a istovremeno imaju negativan efekat na kredibilitet i profesionalizam sudova u javnom mnjenju.

Postoji i mogućnost grešaka kod sudija, pošto greške ponekada vode svoju genezu iz samog akta koji se razmatra na sudu te nedovoljna pažnja i nekritičko razmatranje čine da se ove greške i propusti prenesu dalje i u sudske odluke, čiji primer možemo videti kada se u optužnici ne opisuje radnje za koje se okrivljeni tereti, odnosno ne pojašnjava se šta je *actus reus* (*inkriminišuće radnje*) ili se one opisuju apstraktno, ne navodeći tačno šta se sumnja da je ovaj okrivljeni počinio. Ne podvode se na odgovarajući način radnje okrivljenog pod zakonsku normu koja sankcioniše krivično delo, odnosno činjenične, inkriminišuće radnje okrivljenog se ne uvršćuju u karakteristike krivičnog dela. Nepreciziranje inkriminišućih radnji posebno se dešava u slučajevima u kojima imamo nekoliko učinilaca krivičnog dela u saučesništvu, gde obično stoji uopšteni opis koji ne navodi kakve radnje ili kakav doprinos je pružio svaki od saučesnika u postizanju zajedničke krivične posledice. Tek nakon što proceni svaki doprinos, sud treba da proceni da li je taj doprinos upravo tog značaja i kvaliteta, da utiče na suštinski način na

izvršenje krivičnog dela, pošto se u suprotnom radi o nekom drugom vidu saradnje, ali ne i o najtežem obliku saučesništva pošto se u zavisnosti od uloge svakog okrivljenog određuje i stepen vrste i visine kazne.

Posebno, treba obratiti pažnju kada radimo na komplikovanim pitanjima, usled velikog broja stranaka, krivičnih dela, drukčijih predmeta spora ili odlučivanja, odnosno izreke sa osuđujućom, oslobađajućom, odbacujućom presudom, a preferira se da se u građanskim predmetima odobreni, odbačeni tužbeni zahtevi dele po rimskim brojevima ili slovima, iz kojih će se jasno razlikovati ovi delovi i očuvati njihova doslednost i jasnost.

Posledično, deo sa izrekom treba da se ispiše na prost način, bez izlišnih komplikacija i pravne terminologije, važno je da može da ga shvati svaki čitalac, bez potrebe za pravnim obrazovanjem. Kratkoća, konciznost, razumljivost, treba da čine deskriptivne i suštinske osobenosti održive i dobro osmišljene izreke, pošto samo takva izreka garantuje tačno, profesionalno izvršenje i visoku pravnu sigurnost.

4.2 Obrazloženje odluke ili ratio decidendi

Kao profesionalni pisac pravnih akata, sudija treba da ima dobre veštine pisanja. Ovakve sposobnosti nisu urođene, već se stiču učenjem. Ukoliko sudija želi da piše na odgovarajući način, pre svega treba da razmišlja jasno i da jasno precizira svoja mišljenja. Da bi to učinio, potrebno je da ima osnovna saznanja o elementima razmišljanja i pravilima deduktivne i induktivne logike. Svaki sudija koji nije spreman ili nije sposoban da to i učini dovešće čitaoca u zabunu i neće moći da obavi svoju sudsku dužnost na profesionalan način.

Obrazloženje odluke nam objašnjava zašto i kako se došlo do određene odluke. Sudski proces je podeljen na dva zasebna dela. Prvi deo je proces donošenja odluke, drugi deo je proces izrade obrazloženja—objašnjenje i analiza, koja opravdava zaključak do koga je sud došao. Najveće kritike uperene su upravo na račun obrazlaganja odluka. Sudije treba da pokažu superiorne veštine pisanja i dobre sposobnosti davanja obrazloženja. Ono što je cilj obrazloženja sudske odluke jeste da se svaki čitalac ubedi da zdrava logika podržava odluku suda i da svako obrazloženje treba da pruži dovoljnu jasnost. Struktura sudskih odluka predstavlja još jedno poprilično važno pitanje usled činjenice da su za sada odluke okarakterisane različitom

metodologijom, stilovima i osobenostima, kada govorimo o kvalitetu sudskih odluka. Standardizovan pristup sudskih odluka može biti koristan u smislu unapređivanja kvaliteta.

Obrazloženje predstavlja najteži deo odluke, u kome sudije treba da objasne razloge zbog kojih su doneli određenu odluku. Jedan deo obrazloženja na početku mora da opiše istorijat pitanja. Ono što je namera uvodnog dela jeste da uvede čitaoca u pitanje, kako je počelo i kako je podnet zahtev pred sudom za njegovo razmatranje, može se osvrnuti i na aspekte jurisdikcije, opisuje održavanje rasprava i aktivnosti suda usmerene ka zaključivanju datog predmeta.

Nakon toga sledi tačnija prezentacija pitanja, koja je sačinjena od opisa predmetnih činjenica i okolnosti, kako bi se shvatila suština pitanja o kome se odlučuje. Sve dok su pitanja o kojima se odlučuje kompleksna, bilo bi dobro da se obrade u posebnim odeljcima, njihovo predstavljanje zapravo predstavlja suštinu odluke, zbog čega i način formulacije određuje koje činjenice su materijalne i koja zakonska načela se primenjuju. Pitanje koje su stranke istakle, ne mora neminovno da znači da treba da se tretira u odluci ukoliko nije materijalno – relevantno za epilog. Treba uključiti samo one činjenice koje su nužne da se objasni odluka, ali ono što je potrebno da bi se odluka objasnila, nije uvek jasno i može se promeniti u zavisnosti od auditorijuma. Istorijske činjenice ponekada mogu biti korisne da se odluci da kontekst, da se objasni i obrazloži. Sa druge strane, kratkoća i jednostavnost su uvek poželjni, oni su sekundarni u poređenju sa potrebom za potpunim i pravičnim opisom.⁴¹

Razmatranje materijalne zakonske odredbe i pravnih načela nalazi se u samoj srži odluke. Sudija treba da objasni pravnu normu, kako se jedno pitanje uređuje, treba da pokaže da je zaključak suda zasnovan na razumu i logici, koja treba da ubedi čitaoca o korektnosti odluke jačinom njegovog obrazloženja. Ukoliko se radi o odlučivanju u krivičnom pitanju, potrebno je dovoljno pojasniti osobenosti krivičnog dela, kako sa objektivne tako i sa subjektivne tačke gledišta, za kakav vid krivice se tereti ili treba da postoji da bi postojalo određeno krivično delo. Ukoliko se radi o sporu građanske prirode čiji je predmet sticanje vlasništva na različitim osnovama, objasniti materijalno pravo, kao što je npr: sticanje vlasništva, konkurencija osnova za sticanje vlasništva i šta od njih preovlađuje.

⁴¹<http://www2.fjc.gov/sites/default/files/2014/Judicial-Writing-Manual-2D-FJC-2013.pdf>

Nakon ovoga treba preći na deo sa analizom činjenica, ukoliko su konkretne predmetne činjenice takve prirode, kvaliteta da odgovaraju onome što se zahteva odredbama materijalnog prava, zbog čega proizvode određenu pravnu posledicu.

4.3 Odgovarajuća analiza dokaza od suštinske je važnosti za kvalitetnu presudu

Sudska praksa puna je sudskih odluka opisnog i opsežnog karaktera, preterani opis izjava svedoka i dokaza je nepotreban i izaziva štetu po analitičku komponentu odluke. Upravo iz tog razloga prepoznavanje kvaliteta dokaza, od suštinske je važnosti za tačnu i objektivnu ocenu dokaza kao što su dokumenta, fotografije, sudsko-medicinski dokazi ili drugi materijalni dokazi. Postoje tri važna faktora u vezi sa njihovom verodostojnošću: autentičnost, tačnost i potkrepljivost.⁴² Autentičnost ukazuje da dokaz nije falsifikovan, nije pogrešan i nije oštećen. Tačnost podrazumeva da je proces koji je doveo do dokaza ili da je sam dokaz tačan. To može podrazumevati da su bankovni podaci stvoreni redovnim bankovnim praksama, zbog čega su tačni. Takođe, može podrazumevati da je fotografija koja prikazuje deformisanu i dezorijentišuću sliku netačna. Dokazi često nisu verodostojni ukoliko su netačni. Verodostojnost ukazuje da li je proces verodostojan i dosledan. Laboratorijska oprema koja nije u urednom stanju može proizvesti netačne rezultate medicinskih testova, pošto ova oprema nije kalibrirana ili testirana.⁴³

Razmatranje verodostojnosti i kredibilitet dokaza od posebne je važnosti a potrebno je detaljno i na sveobuhvatan način analizirati zašto je iskaz jednog svedoka verodostojan ili nije, kako u materijalnom smislu dokaza tako i u smislu ličnosti svedoka. Da li se radi o svedoku koji je u potpunosti nezavisan, objektivan i nezainteresovan za epilog ili se radi o svedoku za koga postoji subjektivna ili objektivna okolnost koja bi dovela u pitanje njegov kredibilitet i posledično verodostojnost iskaza. Ukoliko je iskaz dosledan onom koji je dat ranije tokom istražnog postupka ili u izjavama u drugim postupcima, ukoliko su razlike relevantne i suštinske ili se radi o perifernom, beznačajnom nepodudaranju koje može biti prirodan rezultat procesa zaboravljanja duž vremena, ukoliko je iskaz netačan, sa objektivne ali je sa subjektivne strane svedok pošten,

⁴² T. Anderson, D. Schum and William T. Twining, *Analysis of Evidence*, str. 60-62 (Second Edition Cambridge 2005).

⁴³ http://www.oak-ks.org/repository/docs/Udhezues_i_Kodit_te_Procedures_Penale_976264.pd

pokušava da kaže istinu, ukoliko je iskaz zagađen drugim mišljenjima, i nenamerno već spontano, i objašnjenja i razlozi koje je svedok dao tokom ispitivanja u svim fazama krivičnog postupka.

Ove faktore treba tretirati i imati u vidu pre nego što se donese zaključak o određivanju tačnosti, istinitosti i verodostojni iskaza svedoka. U tom kontekstu, sumnje koje su iznete u vezi sa krivokletstvom treba pažljivo da se razmotre kako bismo došli do zaključka da li se radi o takvom zaključku ili ne, za šta je potrebno izvršiti detaljnu analizu iskaza. Zaključiti da svaka protivurečnost i netačnost predstavlja krivokletstvo, bilo bi slično sa kriminalizovanjem slabosti ljudske percepcije. Štaviše, netačnosti i oprečnosti između izjava koje su date ranije tokom postupka kao i iskaza svedoka datih na sudu, posledica su protoka vremena (posebno kada govorimo o sudskim procesima koji se sprovode nakon dužeg vremenskog perioda). Ljudsko pamćenje bleđi tokom vremena zbog čega je greška zaborav poistovetiti sa krivokletstvom. Štaviše, krivokletstvo nužno iziskuje *mens rea*, nego što je to slučaj sa pogrešnom izjavom.⁴⁴ Međutim, treba da postoje snažni razlozi da se veruje da je svedok upoznat i da namerno daje lažan iskaz, sa ciljem da spreči pravičan sudski proces.

Poznato je da ne postoje pravila za ocenu i odmeravanje dokaza, što podrazumeva da zakon ne opisuje opštu normu u vezi sa težinom i uverljivošću dokaza, iako određene vrste dokaza, kao što su priznanje, vizuelno prepoznavanje ili otisci prstiju, na određeni način pružaju mogućnost ograničene kontrole procene datih dokaza. Npr: u puno zemalja sa precedentnim pravom, sudija je dužan da pruži obaveštenje o osobenostima činjenice, usled mogućnosti nesigurnosti svedoka da izvrše identifikaciju. U Engleskoj, uputstva za porotu moraju sadržati savete o oceni određenih faza davanja iskaza a ova uputstva se ponekada uključuju u posebna uputstva koja priprema Odbor za sudske studije (Judicial Studies Board). Sudije mogu privući pažnju porote razlogom da ne raspolažu dovoljnim dokazima.⁴⁵ U našim propisima, konkretno Zakonik o krivičnom postupku Republike Kosovo ne predviđa nikakva ograničenja i u njemu u potpunom obliku postoji ono što je poznato kao slobodno ocenjivanje dokaza.⁴⁶

⁴⁴ The Prosecutor Versus Jean-Paul Akayesu Case No. Ictr-96-4-T, Judgement 2 September 1998, par.140.

⁴⁵ Anderson, D. Schum and W.Twining, Analysis of Evidence, Pg 227(2d Ed. Cambridge 2005).

⁴⁶Član 361 stav 2. ZKPRK-a Sud je dužan da na osnovu savesne ocene svakog dokaza pojedinačno i u vezi sa ostalim dokazima i na osnovu takve ocene izvede zaključak o izvesnosti postojanja određene činjenice.

Jedno od problematičnih pitanja u krivičnoj sudskoj praksi jeste vizuelno identifikovanje od strane očevica, posebno lica koja ranije nisu poznavali. Ova situacija iziskuje dodatnu pažnju sudija prilikom donošenja zaključka da je svedok identifikovao okrivljenog sa sigurnošću. Jurisprudencija je pokazala da se greške dešavaju, čak i kod veoma poštenih svedoka koji su na prvi pogled izvanredni, što je prosto odraz nesavršene ljudske percepcije koja treba da se uzme sa puno rezervi i umerenosti. U SAD-u se pogrešno identifikovanje od strane svedoka smatra glavnim uzrokom pogrešnih kazni.⁴⁷ Pravna zajednica u ovoj zemlji već dugo vremena priznaje da su slabosti u identifikovanju od strane svedoka dobro poznate. Vrhovni sud u Austriji je istakao da kada identifikovanje okrivljenog zavisi od samo jednog svedoka, vlasti treba da budu krajnje oprezne da obezbede konkretne argumente, koje je okrivljeni istakao oko kredibiliteta datog svedoka⁴⁸.

Sudovi u interesu pravde, sa velikom pažnjom prilaze identifikaciji koju je svedok učinio u teškim okolnostima. Sve dok činjenični sud nije dužan da se pozove u presudi na svaki deo iskaza koji je dat na ročištu, kojim je lice proglašeno krivim putem vizuelne identifikacije, kada se radi o iskazu koji je svedok u dao otežanim okolnostima, sud precizno treba da ispuni svoju obavezu izrade "obrazložene odluke". Konkretno, obrazložena odluka treba posebno da artikulise faktore koji potkrepljuju identifikaciju okrivljenog i da na prikladan način odgovore na svaki suštinski faktor koji negativno utiče na verodostojnost i tačnost iskaza. Apelacioni sud Kanade u predmetu R. protiv Harpera navodi:

"Kada podaci, uključujući i razloge za presudu, ukažu na neodgovarajuću ocenu relevantnih dokaza i posebno na potpuno nepoštovanje ovih dokaza, na sudu za reviziju je da interveniše".⁴⁹

Identifikovan je niz faktora, ali ne svi, koji odluku o korišćenju iskaza o identifikaciji mogu učiniti neizvesnom: "Identifikovanje okrivljenih od strane svedoka koji su osumnjičenog videli u prolazu ili su imali prepreku da ga vide; identifikovanje u mraku i kao posledica traumatskog događaja koji je svedok doživeo; nepodudarni ili netačni iskazi o fizičkim karakteristikama

⁴⁷Vidi C. Ronald Huff Et Al., *Convicted but Innocent: Wrongful Conviction And Public Policy* 66 (1996) ("We believe that the single most important factor leading to wrongful conviction in the United States... is eye witness misidentification."); see also David L. Feige, "I'll Never Forget that Face": The Science and Law of the Double-Blind Sequential Lineup, *CHAMPION*, Jan./Feb. 2002, at 28("[M]istaken identification is a leading cause of unjust incarceration.")

⁴⁸Vidi, e.g., Oberster Gerichtshof, 10 December 1992, 15 Os 150 / 92; 4 June 1996, 11 Os 59 / 96 and 20 March 2001, 11 Os 141 / 00.

⁴⁹R. protiv Harpera, [1982] 1 S.C.R. 2.

osumnjičenog u vreme događaja; pogrešno identifikovanje ili svedok koji negira svoju sposobnost da identifikuje okrivljenog a nakon toga ga identifikuje; postojanje nepodudarnih iskaza svedoka; i kasno podsećanje svedoka na osumnjičenog uz “jasnu mogućnost” koja proizilazi iz okolnosti da je svedok bio pod uticajem predloga drugih.⁵⁰ Upravo iz tog razloga je korisno da se u slučajevima identifikacije uzmu u obzir gore navedeni faktori, koji mogu da posluže kao pomoć pri njihovom ocenjivanju, kako bi se uvidelo da li se radi o tačnom, sigurnom i verodostojnom identifikovanju ili ne.

4.4 Sučeljavanje sa oprečnim argumentima

Napisana i obrazložena odluka osmišljena je sa namerom da se izbegne arbitrarnost sudske vlasti i kao takva objašnjava strankama razloge, posebno onoj stranci koja je izgubila spor. Gubitnička stranka treba da bude svesna i zadovoljna što su njeni argumenti uzeti u razmatranje i pravično ocenjeni. Pismena sudska odluka takođe obezbeđuje javnost da je odluka proizvod obrazložene presude i pažljive analize a ne arbitrarno obavljanje sudske vlasti.⁵¹ Sudije treba da se pozabave oprečnim argumentima i treba potpuno otvoreno da priđu ovom pitanju. Iako odluka ne treba da se pozabavi svakim sporom, diskusija o zakonskim načelima treba da bude dovoljna da pokaže gubitničkoj strani da je sud u potpunosti razmotrio osnovanost njenog stava.⁵² Ukoliko je gubitnička stranka istakla značajne prigovore, odluka treba da objasni zašto su odbačeni. Međutim, odluka ne treba da pobije argumente stranke neprijateljskim ili osporavajućim tonom, od sudija se traži da budu profesionalni, mirni, strpljivi, dostojanstveni i ljubazni. Važno je da sudije kažu zašto je sud postupio ispravno a ne zašto i u čemu je pogrešila gubitnička strana.⁵³

Razmatranje oprečnih argumenata predstavlja jedan od veoma važnih delova odluke, sudije nemaju drugu alternativu sem da se suoče neminovno sa razmatranjem ovih argumenata, pošto upravo to karakteriše vrstu, suštinu i prirodu sudskog rada. Izbegavanje upravo ovog dela, ukazuje da odluka ima svoje nedostatke, da je neodrživa i da sudije nisu profesionalne. Sud treba jasno da stavi na znanje svoj stav u vezi sa oprečnim argumentima, osim što će navesti da su isti procenjeni i razmotreni na odgovarajući način, da su pružena potpuna, dovoljna i jasna

⁵⁰ Prosecutor v. Kupreskic et al. (Appeal Judgement), IT-95-16-A, International Criminal Tribunal for the former Yugoslavia (ICTY), 23 October 2001, par.40.

⁵¹ Curtin, Alifya V. and Solomon, Lisa and Lebovits, Gerald, Ethical Judicial Opinion Writing (Spring 2008). Georgetown Journal of Legal Ethics, Vol. 21, p. 237, 2008.

⁵² <http://www2.fjc.gov/sites/default/files/2014/Judicial-Writing-Manual-2D-FJC-2013.pdf>

⁵³ Timothy P. Terrell, Organizing Clear Opinions: Beyond Logic to Coherence and Character, 38 JUDGES' J., Spring 1999, at 4, 38

objašnjenja koja publici i svakom zainteresovanom čitaocu pokazuju zašto ovi argumenti nisu imali odgovarajući značaj sa stanovišta materijalnog zakona odnosno faktičkih pitanja, što je dovelo do nedostatka verodostojnosti ili potrebne tačnosti da se podrže alternativna zakonska rešenja. Odgovor na ove tvrdnje čini odluku konsolidovanijom, podiže autoritet sudova, pokazuje da su sudije detaljno, objektivno i na sveobuhvatan način ocenile sve činjenice i vrše odgovarajuću pravnu analizu pitanja.

Štaviše, sudske odluke treba da budu okarakterisane popriličnom ubedljivošću zbog čega se, sa ciljem da se postigne uverljivosti i osnaži obrazloženje, citiranje precedenata smatra više nego korisnim. Naše pravo se ne zasniva na doktrini precedenata, ali je citiranje odluka visokih sudova ili Suda u Strazburu, više nego dobrodošlo, pošto sem što pruža snažnu podršku obrazloženju pitanja ono pruža garancije da je jedna odluka dosledna sudskoj praksi koja je praćena do sada.

Takođe, u tom smislu služe i sporedni izvori kao što su: pravni komentari, članci o pravnim recenzijama, sporazumi, naučni tekstovi, izvori koji nisu pravne prirode, koje treba citirati u onoj meri i koji treba da posluže određenom cilju. Ovaj cilj može podrazumevati pozivanje na zdravu analizu koja potkrepljuje obrazloženje mišljenja. Posledično, neki od autora su ispoštovani u njihovim predmetnim studijama a njihova naučna mišljenja su uverljiva, i kao takva mogu pružiti konsolidovanu podršku sa stanovišta odluka.

5. Uređivanje sudskih odluka

Na kraju je važno da se odluka ponovo pročita, lekturiše i uredi, obraćanjem posebne pažnje i eliminisanjem nepotrebnih reči, preispitivanjem nejasnih rečenica, izbegavanjem ponavljanja, boljom reorganizacijom koji će učiniti da vaše mišljenje bude čistije i istančanije.

Pri korigovanju svojih odluka, sudije ne treba da se usredsrede samo na jezik, gramatiku i stil. Treba da ih provere u smislu unutrašnje doslednosti, analize kako videli da li je odluka uspela da odgovori na sva pitanja. Preispitajte pravnu diskusiju kako biste sagledali da li je odluka uticala na logičan način na pitanja na koja treba da odgovori i da li je zaključak u skladu sa izvršenim razmatranjem.

6. Uloga i značaj neslagajućeg i oprečnog mišljenja

U nekim zemljama sudije mogu pružiti izričito mišljenje da se slažu ili se ne slažu. U ovim slučajevima, dato mišljenje treba da bude objavljeno zajedno sa mišljenjem većine. Sudije na ovaj način predstavljaju u potpunosti ili delimično, neslaganje sa odlukom koju je donela većina a sudija daje razloge za neslaganje ili predstavlja tvrdnje da odluka koju je donela većina može ili treba da se zasniva na razlozima koji se razlikuju od usvojenih (oprečno mišljenje).⁵⁴ Sve ovo može da doprinese poboljšanju sadržine odluke i da pomogne u načinu shvatanja odluke, a evolucija prava određuje mišljenja koja mogu najaviti predstojeće promene ili gledišta koja čuvaju tradiciju koncepta tumačenja.

Oprečna i neslagajuća mišljenja ne treba da se napišu, sve dok sudije nemaju nešto suštinsko što bi dodali sem ličnog nezadovoljstva epilogom ovog slučaja.⁵⁵ Prihvatanje mišljenja o neslaganjima u okviru sudskog odlučivanja, mnogo više može zavisiti od usvajanja tri hipoteze koje slede u nastavku nego od same pravne tradicije i kulture.

Prva hipoteza navodi da mišljenja o neslaganju ne ugrožavaju koherentnost zakona, pod uslovom da se zakon shvati kao sredstvo koje omogućuje postojanje nekoliko mogućih rešenja za jedno jedino pitanje, barem u odsustvu jasnih i tačnih zakonskih odredbi. Druga podrazumeva institucionalni legitimitet sudova koji je u skladu sa individualnom nezavisnošću i nepristrasnošću sudija. Treća hipoteza u suštini predstavlja zaključak prve dve početne hipoteze i podrazumeva da se u jednoj sudskoj odluci većina smatra dovoljnom da sudska odluka dobije svoj autoritet. Drugim rečima, jednoglasnost nije *condicio sine qua non* sudske legitimnosti ili pravne stabilnosti.⁵⁶

Odvojeno mišljenje treba da bude argumentovano na odgovarajući način, sa stanovišta koje odražava način na koji je sudija nakon pažljivog razmatranja, shvatio činjenična i pravna pitanja. Mišljenja neslaganja i osporavanja, pomažu da se poboljša i sam kvalitet sudskih odluka, upravo zbog činjenice što pružaju alternativne, pravne argumente u vezi sa rešavanjem ovog pitanja. Sa druge strane, neslagajuće mišljenje predstavlja alternativu, uključujući i drugačije tumačenje

⁵⁴ See Opinion No. 11 (2008) p.51 of the CCJE

⁵⁵ See generally Ruth Bader Ginsburg, Remarks On Writing Separately, 65 WASH L. REV. 133 (1990); Alex Simpson, Jr., Dissenting Opinions, 71 U. PA. L. REV. 205, 216 (1923) (“[N]o dissent should be filed unless it is reasonably certain a public gain, as distinguished from a private one, will result.”).

⁵⁶ L'Heureux-Dube, Claire. "The Dissenting Opinion: Voice of the Future?." Osgoode Hall Law Journal 38.3 (2000) : 495-517. <http://digitalcommons.osgoode.yorku.ca/ohlj/vol38/iss3/4>

posebno kada govorimo o pravnoj osnovi koja ukazuje na drugačiji epilog od odlučenog. Sa druge strane, oprečno, osporavajuće mišljenje ne osporava epilog datog predmeta, već govori o drugačijem tumačenju pravne osnove.

U ovom višeglasnom svetu, nužno je spoznati značaj svih mogućih izvora novih glasova. Kanadska i američka iskustva ukazuju da su neslagajuće mišljenja u odlukama bila od velike važnosti za građansko društvo, imajući u vidu da su ukazala na pitanja zakonskih amandmana, koji bi trebalo da omoguće da se zakon prilagodi vrednostima i stvarnosti u društvu. Ovo prilagođavanje dešava se postepeno, putem istraživanja, objašnjenja i različitih mogućih pristupa jednom jedinom problemu, zajedno sa sadašnjim i budućim pravnim nastojanjima i mišljenjima sudija.⁵⁷

Postoji tendencija da mišljenja o neslaganju ojačaju legitimnost sudskih institucija, jačajući sudsku nepristrasnost i kolegijalnost, povećavajući koherentnost sudskih odluka. U ustavnom pravu, neslagajuća mišljenja mogu odigrati posebno korisnu ulogu u vezi sa pitanjima ljudskih prava, na primer, kako prigovori imaju tendenciju da olakšaju razvoj bogate jurisprudencije, koja je u stanju da evoluiru duž vremena.

Zasigurno, nesaglasna mišljenja neće uvek suštinski doprineti jednom zakonu. One često zastavevaju dok one koje su aktuelne i koje se objave, već na nivou nižih sudova, generalno pominju samo mišljenje većine, imajući u vidu da nesaglasna mišljenja generalno imaju manje precedentnih vrednosti. Ponekada međutim nesaglasna mišljenja uspevaju da očuvaju svoju punu snagu i na kraju prerastaju u osnovna pravna načela, koja ne bi ugledala svetlost dana da su neslagajuća mišljenja zabranjena. Zapravo, upravo u ovoj nesigurnosti leži jedno od najubedljivijih opravdanja zašto treba dozvoliti protivurečna mišljenja, pošto smo dozvoljavanjem nesaglasnih mišljenja, obezbedili da seme inovacije ne bude smrskano pod težinom mišljenja većine, čak i pre nego što je u stanju da se usadi u duh zakona.

Posledično, smatramo da ovakva mišljenja unapređuju način pravičnog shvatanja i tumačenja zakonskih odredbi i istovremeno pružaju sveobuhvatnu studiju problema i pružaju mogućnost da se na odgovarajući način odmeri težina pravnih argumenata te kao takvi unapređuju svojstvo obrazloženja, čineći ga više analitičkim i opravdavajućim.

⁵⁷ L'Heureux-Dube, Claire. "The Dissenting Opinion: Voice of the Future?." *Osgoode Hall Law Journal* 38.3 (2000) : 495-517. <http://digitalcommons.osgoode.yorku.ca/ohlj/vol38/iss3/4>

PISANJE I OBRAZLAGANJE SUDSKIH ODLUKA – RAD SUDOVA U VEZI SA ADEKVATNIM SPROVOĐENJEM ZPP-a

UVOD

DEO PRVI

I. PRAVNO OBRAZLOŽENJE

Pravno obrazloženje predstavlja proces razmišljanja kojim pravnici argumentuju a sudije odlučuju o pravnim stvarima.

U nastavku ćemo govoriti o analognom i deduktivnom obrazloženju

1. Analogno pravno obrazloženje

Predstavlja najuobičajeniju metodu obrazloženja koja se koristi u pravnoj struci. Ona je povezana sa pronalaženjem predmeta ili načela u kojima su sudovi već presudili ranije i u kojima postoji argumenat da je dato pitanje slično sa pređašnjim predmetom ili načelom. Analogno pravno obrazloženje koristi se u sistemu precedentnog prava ili “Common law”. Precedentno pravo predstavlja pravo koje su stvorile sudije, svojim odlukama, donetim u predmetima koje potpadaju pod njihovu nadležnost. Ovo pravo se zasniva na modelu od slučaja do slučaja.

Centralno načelo precedentnog prava jeste načelo “stare decisis”: pravna pitanja rešena jednom u jednom predmetu, ne treba ponovno da se otvaraju u drugim predmetima, uključujući istu pravnu stvar u sklopu iste jurisdikcije (sve dok se ne promeni nešto što opravdava izmenu prava). Shodno tome, pravna pitanja/stvari koje su već presuđene, po pravilu postaju “obavezna ili autoritarna” i na njih se pozivamo kao na pravni autoritet. Načelo “stare decisis” podržava doktrinu precedentnog prava, koja ranije presuđene predmete smatra autoritetom za odlučivanje u kasnijim predmetima/stvarima.

Obrazloženje shodno precedentnoj doktrini se uglavnom izrađuje na osnovu analogije, koja u suštini zahteva da se u sličnim predmetima donese slična odluka.

U vezi sa sistemom precedentnog prava treba istaći da iza tehnike, ideja i karakteristične doktrine pravnika iz ovog sistema, stoji značajan misaoni okvir. Ovo je jedan od misaonih okvira koji obično sagledava konkretno u predmetima a ne apstraktno; koji daje mnogo veće poverenje praksi nego apstrakciji. Ovo je misaoni okvir koji preferira da ide napred pažljivo, uzimajući u obzir iskustvo iz ovog ili onog slučaja kako bi se u svakom predmetu došlo do tražene pravde,

umesto da se u jednom pretpostavljenom univerzalnom predmetu poziva na svaku pređašnju stvar. Ovo je misaoni okvir koji stoji iza svakog sigurno načinjenog koraka iz anglosaksonske tradicije, koja se bavi predmetima upravo onako kako se pojave, umesto da ih prejudiciraju apstraktnim, univerzalnim formulacijama.

Pri pisanju analognog pravnog obrazloženja, treba ispoštovati par koraka.

Prvi korak u analognom obrazloženju podrazumeva identifikovanje tačne polazne osnove. U pravu, “doktrina precedenta” daje poseban status osnovnim tačkama pravnih pitanja, na osnovu kojih je viši sud doneo svoju odluku u odnosnoj jurisdikciji. Pitanja o kojima je sud sudio u prošlosti najautoritativniji su precedenti za odlučivanje o budućim pitanjima, u sklopu odnosnih jurisdikcija. Naravno, u ovom sistemu postoji mogućnost da viši sud poništi svoj precedent nakon čega pitanje koje poništava precedent zamenjuje pitanje koje je poništeno, kao kompetentna osnova za buduća pitanja te vrste.

Drugi korak u analognom obrazloženju jeste identifikovanje konkretnih sličnosti i razlika između polazne i problematične situacije. Analogno pravno obrazloženje koristi rečnik i retoriku koja ukazuje na potrebu da se posveti stroga pažnja na oba ova odnosa. Rigoroznom analizom činjenica i predmeta treba pristupiti identifikovanju što većeg broja konkretnih sličnosti i razlika.

Sudija ili odluka prati precedent, kada su činjenice jednog precedenta toliko slične problematičnom predmetu, da iziskuju isti rezultat (dok se prethodna pravna stvar ne poništi). Sudija ili predmet razlikuje precedent, kada se činjenice jednog precedenta razlikuju u tolikoj meri da iziskuju drugačiji rezultat.

Načelo “Stare decisis” traži od sudija da razlikuju sve one precedente koji nisu slični, u onolikoj meri u kojoj traži da se ispoštuju raniji precedenti.

Ukoliko treba propratiti ili razlikovati jedan precedent, ovo u jednom delu zavisi od pažljive analize činjenica u precedentnom predmetu i od analize činjenica u problematičnom predmetu.

Ukoliko se radi po principu analogije, treba da prikupite činjenice problematičnog predmeta, onako kako su bile ili se mogu izneti kao dokaz na sudu. Analizirajte ih sve dok ih ne shvatite u detalje. Ono što je odlučujuće jeste sakupljanje zakonski utvrdivih činjenica. Postojanje ili odsustvo jedne posebne činjenice može postati upravo ta tačka zbog koje će jedan precedent biti okarakterisan kao različit ili sličan u važnom smislu.

Treći korak analognog pravnog obrazloženja podrazumeva da se odredi da li činjenične sličnosti ili razlike između dve situacije jesu od važnosti u datim okolnostima. U skladu sa zakonom, analogni oblik iziskuje da se prosudi da li će se poći putem jednog precedenta ili će se razlikovati (uklanjanjem svake preovlađujuće dileme).

Zaista, kada jedan sudija pronađe jednu ili nekoliko odluka višeg suda ili zakon koji mu se čini prikladnim za konkretan predmet, treba da ga proprati odlukama i zakonima, koji ih takođe

sadrže kao na primer u “Nemačkoj” kao zemlji koja ne pripada sistemu analognog odlučivanja. Zasiurno, da bi sudija mogao da pođe stopama jednog zakona, na samom početku treba da ga izvede iz sudske prakse.

Tehnika sudija koji pripadaju ovom sistemu prava korišćenja sudske prakse i izvođenjem iste iz zakona i načela, proizvod je stare tradicije “obrazlaganja od predmeta do predmeta”.

Zapravo, u ovom sistemu postoji induktivni način razmišljanja, koji se zasniva na posebnom predmetnom problemu i šire razmatranje precedenata koji ga prate ne može da se nađe u kontinentalnom pravu ili barem ne može da se nađe u ovoj meri.

Deduktivno pravno obrazloženje

Deduktivno pravno obrazloženje tesno je povezano sa obrazloženjem koje proizilazi iz usvojenog zakona, koji je obično sačinjen od opštih pravila. Ovo se dešava iz razloga što se kontinentalne sudije još uvek drže stare pozitivističke ideje da odlučiti o jednom predmetu znači ništa više do “primeniti” konkretan zakon, imajući u vidu predmetne

činjenice putem klasifikacije; često oni imaju u vidu pretpostavku da u idealnim okolnostima, zakoni koji se “primenjuju” predstavljaju rezime sudskih odluka i da nasuprot tome zakoni i načela razrađeni sa pravne strane mogu biti zvanično prihvaćeni ukoliko su “uklesani u običajno pravo” čime se na određeni način stvara “zajednička saglasnost o njihovoj validnosti zabeleženoj u praksi”.

Deduktivno pravno obrazloženje razlikuje se od analognog u puno ključnih aspekata. Pre svega, obrazloženje kreće od jednog pravila, a ne od predmeta. Pravila se usvajaju pre nego što se materijalizuju slučajevi koje pravilo razmatra. Drugo, načelo prednosti zakonodavne vlasti traži generalno da sudije imaju podređenu ulogu najdemokratskijim granama uprave. Posledično, autoritarno proglašenje usvojenog pravila postaje striktno, u obliku u kome je usvojeno, sve dok ga zakonodavci a ne pravosuđe, ne izmene ili stave van snage. Kod ovakvog vida obrazloženja, sud nije nadležan da reformuliše usvojena pravila, kao što navode pravna pitanja koja tumače pravila. Međutim, ni sud ne može da zanemari pravilo koje je usvojeno i koje je na snazi a koje obično ima primat nad bilo kakvim neodrživim delom precedentnog prava. Treće, striktna situacija kada govorimo o usvojenim pravilima, utiče da se pravna obrazloženja propisana ovim pravilima, preusmere mnogo više na tumačenje pravila. Zadatak je sudstva da problematične slučajeve klasifikuje u kategorije koje ova pravila propisuju.

Kratkim osvrtanjem na deduktivan sistem izrade pravnih obrazloženja, možemo zaključiti da sem doktrine da su sudovi obavezni svojim odlukama, u ovom stavu i ne postoje neke veće razlike. Tačno je da nikada ne postoji konkretan zakon koji primorava sudiju da poštuje odluke

višeg suda u smislu toga da se “uveri da u konkretnom slučaju treba odlučiti shodno odluci višeg suda”, ali je stvarnost drugačija. U praksi se jedna odluka Vrhovnog suda Kosova može ponoviti u nižim sudovima, kao i odluka Apelacionog suda u Engleskoj ili na Višem sudu u SAD-u.

I u deduktivnom pravnom obrazloženju treba ispoštovati par koraka kao što je to slučaj kada se radi o analognom obrazloženju. U deduktivnom pravnom obrazloženju, prvi korak je da se identifikuje glavna odgovarajuća premisa, drugi korak podrazumeva pružanje činjenica na način koji dozvoljava jedna hipoteza/predviđanje da bi na kraju dovela do važećeg zaključka a treći korak podrazumeva redovno tumačenje zakonskog pravila koje treba primeniti.

Zbog toga što se u trećem delu ovog materijala obrađuje izrada pravnih tekstova i obrazloženja sa specifičnostima shodno pozitivnom zakonodavstvu naše zemlje, u ovom delu tema deduktivnog pravnog obrazloženja nije detaljnije pokrivena.

II. PROCES PISANJA

Pisanje pravnih akata pre svega podrazumeva dobre veštine pisanja. Ono predstavlja način saopštavanja svega onoga što je zamišljeno drugima. Zasiurno kvalitet pisanog materijala zavisi od sposobnosti pisanja. U zaključku, rad svakog sudije sagledaće se sa stanovišta procesa njegovog pisanja, pošto na kraju krajeva svako pitanje koje je pokrenuto na sudu nosi sa sobom potrebu za vođenjem postupka a postupak se nakon toga materijalizuje u sudsku odluku. Ono što je glavni cilj pisanja pravnih akata jeste da se informacija prosledi na tačan, precizan i potpun način.

Sadržina ovog priručnika u vezi sa procesom pisanja pravnih akata i obrazloženja koncipirana je u vidu pružanja saveta, koji će svakom sudiji pomoći u njegovom/njenom radu da bude organizovaniji, strukturiraniji, efikasniji, sadržajniiji, precizniji, profesionalniji i uverljiviji.

Proces pisanja vam pomaže da razvijete veštine pisanja. Ovo pisanje pravnih tekstova čini prostijim, organizovanijim i strukturiranijim.

Pisanje pravnih tekstova treba bez prekida da pruži jasnu, brzu i potpunu sliku pitanja.

U nastavku pružamo opšti pregled procesa pisanja pravnih tekstova kao pokušaj da olakšamo pisanje pravnih tekstova, posebno stavljanjem akcenta na nekolicinu faza ovog procesa.

1. Studija slučaja

Studija slučaja podrazumeva analizu pitanja i materijala koje treba upotrebiti za njihovo rešavanje. U ovoj fazi treba da pročitate zakone ili druge pravne norme koje smatrate, i ocenite da su korisni u rešavanju vašeg predmeta, a takođe možete zahtevati da pročitate i druge slične predmete kako biste stekli jasnu sliku o datoj situaciji.

Realno, ovo je faza pre pisanja koja obuhvata plan pisanja jednog teksta-odluke. Ova faza obuhvata naučno istraživanje, analizu, razmišljanje u vezi sa organizacijom ovog dela.

U ovoj fazi pisanja obično se postavlja nekoliko logičkih pitanja koja pomažu u procesu pisanja.

Pitanja koja se postavljaju u ovoj fazi slede:

- Šta je konflikt/konflikti koje treba rešiti?
- Šta su činjenice?
- Koje su činjenice odlučujuće za zaključak jednog pitanja?
- Koji argumenti, tumačenje ili analogije se mogu upotrebiti u konkretnom slučaju?
- Kakvo može da bude tumačenje suda itd.

Tokom procesa pisanja obično nastupe neke “poteškoće” o onome što možete da postignete tokom izrade pravnog akta. Ono što je opšte pravilo jeste da treba da shvatite ove poteškoće pre nego što počnete da pišete dokument.

2. Organizacija

Naredna faza procesa pisanja jeste organizacija. Ova faza procesa pisanja podrazumeva organizaciju materijala, važećeg zakona, argumenata, zaključaka itd. Način na koji se organizuju, ređaju i na kraju sagledavaju ideje koje želite da prenesete od presudne je važnosti za pisanje. Pisanju koristi dobra organizacija, kao i svaki drugi ljudski posao ili delatnost. Planiranje pisanja pomaže kako piscu tako i čitaocu. Tekst sa jasnom i logičnom strukturom, lako je razumljiv za čitaoca nasuprot tekstu koji je nabacan, ima dosta ponavljanja ili je izgrađen na takav način da ima smisla za pisca ali ne i za čitaoca.

Da bismo imali tekst koji ima smisla ne samo za pisca već i za čitaoca, treba na korektan način ispoštovati faze organizacije procesa pisanja. Jedna važna komponenta u ovoj fazi jeste organizacija materijala koji treba da se izradi praćenjem ciljeva/ideja. U ovoj fazi treba odrediti cilj zbog koga pišete i rezultat koji želite da postignete. Nakon toga, izvršite podelu vašeg teksta na delove, prilagođavajući ga sa zahtevima “odnosnog zakona” o pisanju sudske odluke. Jedan vid podele na delove može izgledati ovako:

- Opišite podnete zahteve i prigovore;
- Opišite predstavljene činjenice;
- Predstavite izvedene dokaze;
- Odredite pravnu osnovu, odnosno zakon koji važi u konkretnom slučaju;
- Predstavite argumente jedne komparativne analize, procenjujući i ocenjujući težinu odlučujućih činjenica i dokaznu snagu dokaznih sredstava svake stranke u vezi sa svakom činjenicom;
- Predstavite zaključke o načinu kvalifikacije činjenica i o postignutom zaključku.

3. Početni nacrt

Zapamtite da dobar pravni akt ne može biti kvalitetan ukoliko se napiše samo jednom i ako se nikada nakon toga ne preradi.

Puno ljudi nailazi na poteškoće da pređe sa faze istraživanja na fazu izrade i sa faze predviđanja na fazu pisanja. Neke od poteškoća koje često otežavaju da se krene sa pisanjem povezane su sa organizovanjem istraživanja i sa određivanjem gde svaki od ovih delova treba smestiti kao i kako ih međusobno povezati i načiniti celinu.

Jedan od najtežih koraka je početak. Ne odlažite ga za kasnije! Počnite da pišete i nemojte očekivati da prve rečenice budu odlične.

Preporučuje se da ne budete izrazito zahtevni na samom početku pisanja pravnog akta. To ne znači da ne treba da imate očekivanja koje treba da ispunite tokom procesa pisanja pravnog akta ili njegovog obrazloženja, već samo da treba da budete strpljivi do kraja. Razlog za to upravo je činjenica da se može desiti da usled velikih očekivanja nikada ne budete zadovoljni na početku pisanja i da posledično blokirate ili da ne pišete uopšte u potrazi za savršenstvom. Imajte u vidu da je prvi nacrt najmanje važan deo vašeg pravnog teksta i posledično može biti i deo koji je najlošije napisan! Bićemo u prilici da u narednom koraku pogledamo završni nacrt.

4. Završni nacrt (odluka)

U ovoj fazi smo u prilici da pogledamo početni nacrt tako što ćemo poboljšati isti sve dok ne uspemo da iznesemo ono što tražimo i što imamo u vidu, čime ćemo doći do konačne verzije pravnog akta. Shodno tome, prva verzija materijala neće biti i konačna. Svi početni predlozi treba da se preispitaju imajući u vidu poboljšanje kvaliteta i jasnosti. Štaviše, u nekim slučajevima se javlja potreba da se početni nacrt preispita u nekoliko navrata.

Tokom preispitivanja početnog nacrta, ono što treba da bude cilj jeste završni proizvod. Važno je da svaki sudija u konačnom nacrtu sudske odluke tačno materijalizuje svoje tvrdnje o pitanju, izražavajući na koncizan način svoje uverenje o činjeničnim i pravnim zaključcima, svakako u onoj varijanti koja je razumljiva za svo troje. Predlaže se da sudije tokom preispitivanja početnog nacrta stave sebe na mesto druge strane i da vide da li je njihova odluka pripremljena na profesionalan način.

Važno je da se sagledaju slabe tačke odluke sa stanovišta druge strane ili da se ulože naponi da se pronađu slabe tačke odluke i da se nakon njihovog identifikovanja u procesu preispitivanja početnog nacrta ulože naponi da se izbegnu nedostaci ili da se podigne nivo kvaliteta/argumenata u delu u kome se primete slabosti.

U ovoj fazi, svaki sudija treba da preispita listu zahteva propisanih zakonom o strukturi i sadržini sudske odluke i da u skladu sa listom provere koju sudija može znati napamet, verifikuje svaki zahtev propisan zakonom o pisanju i obrazlaganju sudske odluke.

Konačna odluka treba da bude uredna u smislu strukture i sadržaja, tačna, koncizna, koherentna i zakonita.

III. NAČELA DOBROG PISANJA PRAVNIH AKATA

U vezi sa dobrim pisanjem pravnih akata, autori koji se bave ovom temom nemaju ustaljenu praksu koja bi objedinila sva osnovna načela koja čine da jedan pravni akt bude dobro napisan, međutim u kratkim crtama možemo reći da postoje i neka osnovna načela pisanja pravnih akata. Neka od načela pisanja pravnih akata slede.

1. Učinite ga lakim za čitaoca

Za koga pišete? (*sudije imaju najmanje dva revizora-stranke u sporu*). Kada govorimo o ovom načelu pisanja pravnih tekstova, pisac/sudija treba da stavi sebe na mesto čitaoca i da dokaže da li:

- je odluka lako razumljiva?
- odluka u potpunosti opravdava rezultat?
- odluka sadrži proceduralna pravila na osnovu kojih je doneta?

Nije neuobičajeno da pravnike često preplavi želja da impresioniraju druge svojim stilom pisanja koji je pun apstraktnih pojmova i teško razumljiv. Ono što treba imati u vidu je da se pravni tekstovi pravnika obično namenjuju ljudima koji nisu pravnici.

Ne kaže se slučajno da je dobar pravni tekst prosto dobar tekst. Dobar tekst zapravo tačno prenosi ono što je nameravano da se prenese na treće strane. Slabi pravni tekstovi oštećuju status prava na upravo one načine koji vas preokupiraju kada pokušavate da ih protumačite kako treba.

Načelo da te dobar tekst vodi direktno ka temi nam nameće da kad god pišemo imamo u vidu očekivanja čitaoca.

Šta očekuje čitalac?

- Pravilo od 90 sekundi (komentar)
- Važna pitanja razmotriti prvo
- Pravni tekst treba da teče – da bude organizovan i razumljiv.

2. Piši kao čovek, ne kao pravnik

U načelu, pisanje pravnih odluka sudija povezano je sa pisanjem sudskih odluka posvećenih strankama u sudskom postupku koje uglavnom nisu pravnici i koje su laici za pravosuđe, zbog čega svaki sudija tokom izrade sudskih odluka, treba da uzme u obzir potrebu da piše proste i razumljive tekstove.

Svaki sudija radi u okruženju u kome preovlađuju: jezik sa pravnom terminologijom, stručne diskusije, literatura sa teoretskim/apstraktnim sadržajem, pojmovi sa filozofskim uopštenim sadržajem, što samo po sebi utiče da sudije razmišljaju, razgovaraju i pišu samo kao pravnici,

iako svaki sudija treba da ima u vidu da će njegovo celokupno stručno znanje imati svoju vrednost samo ukoliko je njihova odluka izrađena na uprošćen i razumljiv način.

Istakli smo da pravda neće biti ispunjena u jednoj pravnoj stvari pokrenutoj na sudu samo na osnovu činjenice da je sud u njoj presudio na pravičan način i u skladu sa zakonom, već će se smatrati da je pravda ispunjena odnosno da je cilj pravde postignut kada je sud uspeo da ubedi stranke da je odlučio pravično. Ovde se postavlja pitanje kako je moguće da sud ubedi stranke ukoliko one ne razumeju odluku suda?

3. Organizujte se i sastavite sažeti plan

Sažet plan pomaže da se pitanja odrede a sama pitanja čine osnovu istog. Sažeti plan može predstavljati sve ono što funkcioniše, npr, šema činjenica (čak i u umu sudije). Kako bismo mogli predstaviti šemu činjenica?

Na primer: Ukoliko razmatramo pitanje istaknuto na sudu tužbom, po osnovu naknade štete od autoodgovornosti.

Shematski prikaz činjenica u slučaju naknade štete od autoodgovornosti može izgledati ovako:

- činjenice u vezi sa objektivnom odgovornošću;
- činjenice u vezi sa prirodom povrede;
- činjenice u vezi sa kategorijom štete;
- činjenice u vezi sa određivanjem visine naknade.

Na isti način na koji je predstavljena šema činjenica, možemo predstaviti i shematski prikaz dokaza.

4. Koristiti naslove i referentne tačke

Referentne tačke rezimiraju ono o čemu će se diskutovati. Koristimo ih posebno na početku svakog glavnog dela sudske analize. One obavljaju ulogu mape i pomažu čitaocu da razmotri argumenat.

Upotreba referentnih tačaka u skladu je i sa upotrebom metodologije IRAC za pisanje pravnih akata i njihovih obrazloženja - koja upućuje sudiju da proprati šemu koja se zasniva na strukturiranim sudskim postupcima, strukturiranim sudskim pitanjima koja potkrepljuju ideju strukturirane sudske odluke. Nužno, strukturirana sudska odluka koja koristi bilo kakvu metodologiju pisanja pravnih tekstova, posebno metodologiju IRAC, zahteva korišćenje naslova i referentnih tačaka. Naslovima čitaocima stavljamo na znanje organizaciju i omogućujemo logičan prelazak sa jedne celine na drugu, a referentnim tačkama rezimiramo ono o čemu diskutujemo.

Na primer: U jednom obrazloženju presude, možemo imati sledeće naslove:

- Pozadina spora;
- Predmetne činjenice;
- Predmetni dokazi;
- Pravna osnova;
- Pravna analiza;
- Zaključak.

Referentne tačke u načelu mogu se koristiti u tekstu u naslovu.

Na primer: U delu sa obrazloženjem odluke, gde stoji naslov “Pozadina spora” mogu se koristiti sledeće referentne tačke:

-tvrdnje tužioca (podneti zahtevi, predložene činjenice, predloženi dokazi o konačnim činjenicama, proceduralne tvrdnje itd),..

-tvrdnje tuženog: (podneti prigovori, činjenice u prilog prigovorima, predloženi dokazi za potvrđivanje činjenica itd).

5. Pišite kratke paragrafe

Paragrafi su važni, pošto organizuju tekst po idejama; olakšavaju čitaocu da shvati materijal, tako što ga dele na prostije jedinice.

Dug paragraf:

“Odredba člana 67 stav 2, ZOO-a (1978), propisuje da “Zahtev zakona da ugovor bude zaključen u određenoj formi važi i za sve docnije izmene ili dopune ugovora”, međutim odredba člana 67, stav 3 ZOO-a, predviđa da” Ali su punovažne docnije usmene dopune o sporednim tačkama o kojima u formalnom ugovoru nije ništa rečeno ukoliko to nije protivno cilju radi koga je forma propisana”. U konkretnom predmetu, pored činjenice da su se ugovorne stranke usaglasile da promene u ugovoru treba da se načine u pismenoj formi, stranke podlažu ovoj obavezi i kao posledica zakonskih zahteva. Sud procenjuje da tužbeni zahtev nije prihvatljiv za dodatne poslove i da ti poslovi treba da se angažuju aneksom ugovora, amandmanima/dodatnim klauzulama ili drugim vidovima izmene ugovora, ali svakako se to mora učiniti u pismenoj formi, što nije bio slučaj između ugovornih stranaka, u skladu sa izvornim ugovorom. Sud nije mogao da obradi i prihvati tužbeni zahtev ni shodno odredbama člana 67 stav 3 ZOO-a, pošto bi isto bilo u suprotnosti sa namenom datog oblika ugovora a u ovom predmetu se takođe ne može govoriti o poravnanju između stranaka, pošto je pitanje uloženo pred sudom a prigovori tužene stranke zapravo su materijalno-pravne prirode”.

Kraći paragrafi:

“Odredba člana 67 stav 2, ZOO-a (1978), propisuje da “Zahtev zakona da ugovor bude zaključen u određenoj formi važi i za sve docnije izmene ili dopune ugovora”, međutim odredba člana 67, stav 3 ZOO-a, predviđa da” Ali su punovažne docnije usmene dopune o sporednim tačkama o kojima u formalnom ugovoru nije ništa rečeno ukoliko to nije protivno cilju radi koga je forma propisana”.

U konkretnom predmetu, pored činjenice da su se ugovorne stranke usaglasile da promene u ugovoru treba da se načine u pismenoj formi, stranke podlažu ovoj obavezi i kao posledica zakonskih zahteva.

Sud procenjuje da tužbeni zahtev nije prihvatljiv za dodatne poslove i da ti poslovi treba da se angažuju aneksom ugovora, amandmanima/dodatnim klauzulama ili drugim vidovima izmene ugovora, ali svakako se to mora učiniti u pismenoj formi, što nije bio slučaj između ugovornih stranaka, u skladu sa izvornim ugovorom.

Sud nije mogao da obradi i prihvati tužbeni zahtev ni shodno odredbama člana 67 stav 3 ZOO-a, pošto bi isto bilo u suprotnosti sa namenom datog oblika ugovora a u ovom predmetu se takođe ne može govoriti o poravnanju između stranaka, pošto je pitanje uloženo pred sudom a prigovori tužene stranke zapravo su materijalno-pravne prirode”.

6. Pišite kraće i jasnije rečenice

Rečenica je najmanja misaona jedinica organizacije mišljenja i posledično suštinska jezička struktura kojom organizujemo i iznosimo svoja mišljenja.

Kraće i jasnije rečenice u funkciji su pisanja kraćih, jedinstvenih i koherentnijih paragrafa i posledično čine tekst lakše razumljivim, bez potrebe da čitalac “protumači” isti kako bi mogao da pronađe njegovo značenje.

Glavni elementi koje treba sagledati sa stanovišta jasnosti jesu jezički i semantički elementi (smisaoni sadržaj jezika, leksičko značenje reči i izraza) istog, dakle rečenice i paragrafi i njihova međusobna povezanost. Ukoliko su rečenice i paragrafi veoma jasni i ukoliko su dobro povezani, možemo govoriti o jasnosti teksta. Ovde pod “vezom” pre svega mislimo na prenošenje osnovne ideje u svim njenim delovima, do samog kraja.

Duga rečenica:

“Tužilac nije mogao argumentovati da se radnje tuženog mogu okvalifikovati kao radnje koje istog čine odgovornim za nanošenje štete, pošto se izvođenjem dokaza na glavnoj raspravi došlo do zaključka da isti svojim radnjama nije doprineo izazivanju nezgode”.

Kraća rečenica:

“Iz dokaza izvedenih na raspravi može se dokazati da tuženi nije doprineo izazivanju nezgode”.

Poveži svoje ideje različitim frazama:

Da ukažete na kontrast ili razliku: međutim, ali, nezavisno, bez obzira, za razliku od, svakako, čak i, nasuprot, i pored, dok itd.

Da ukažete na sličnost ili uporedbu: kao i, isto tako, na isti način, ponovo, takođe, isto, i itd.

Ilustrativne (da predstavite primer): na primer, konkretno, posebno, u konkretnom slučaju itd.

Da predstavite rezultat: pošto, stoga, tako da, posledično, kao rezultat, zato, dok, konačno, može se zaključiti, ukoliko, shodno tome itd.

Redosled: prvo, drugo, zatim, konačno, na kraju, nakon toga, prethodni, naredni itd.

Da stavite poseban ili dodatan akcenat: štaviše, takođe, sem toga, zatim, osim toga ali ne samo, u svim itd.

Da ukažete na propust: iako, i pored, i povrh, međutim itd.

Da se da zaključak: posledično, stoga, ovako, u rezimeu itd.

IV. JEZIK KORIŠĆEN U PISANOM TEKSTU

Reči su najvažnije sredstvo u radu pravnika. Pravni poslovi povezani su sa čitanjem, pisanjem i još više sa činjenicom da rečenice predstavljaju glavno sredstvo čijim korišćenjem pravnici ili advokati uspevaju da ostvare prednosti za svoje stranke.

Stil je taj koji sadržaju uliva život i tečnost, taj koji daje “pečat” autora i prilagođava različita jezička i gramatička sredstva sa temom pravnog teksta. Imati ‘dobar stil’ znači pisati jasno i tačno; izraziti se kratko kada se zahteva konciznost; prosto, kada se traži uprošćenost; izraziti se figurativno, kada postoji potreba za estetskom lepotom.

Reči su, kao što je poznato, glavni medij kojim se čitaocu prenose činjenice i mišljenja, kao što rečima učimo najveći deo svega onoga što znamo. Pri pisanju je važan izbor reči. Ovaj izbor treba da bude takav da se izabranim rečima na ekspresivan, efikasan način može saopštiti željena poruka. Izbor reči zavisi, od sledećih faktora; vrsta pravnog teksta, čitaoca kome je namenjen, predmeta o kome se piše.

U pravnom aktu treba obratiti pažnju da se koriste reči koje na precizan način izražavaju ono što želimo da kažemo. U nekim slučajevima od velikog broja mogućih sinonima za neki pojam treba odabrati najviše odgovarajući, ili onaj koji najbolje odgovara mišljenjima.

U vezi sa osobenostima na koje treba obratiti pažnju, posebno kada se radi o izboru reči, važna je raznolikost: autor u svojoj svesti i na raspolaganju, treba da ima širok fond reči, izraza, veznika kojima se može poslužiti tokom pisanja. U vezi sa istim, posebno treba izbeći ponavljanje istih rečenica, kao i istih gramatičkih oblika.

Pisanje pravnih akata treba bez prekida da pruži jasnu, brzu i potpunu sliku pitanja. Loše napisan tekst nije čitljiv; može se desiti da se čitalac umori i da nikada ne dođe do samog kraja vašeg teksta. U procesu ispunjenja i pružanja pravde, dobre veštine pisanja predstavljaju 'moć'. Ovo je posebno važno kada se uzme u obzir činjenica da sud sem dužnosti da odluči pravično i zakonito u svakom pitanju takođe ima za obavezu da ubedi druge da je njegova odluka pravična i zakonita. Uveravanje drugih u sudskoj odluci može se postići ukoliko sud uspe na dobar način da upotrebi jezik, kao sredstvo kojim drugima prenosi svoja uverenja.

Osobenosti dobrog pravnog teksta slede:

- jasnost,
- uprošćenost i ekonomičnost,
- prikladnost,
- raznovrsnost i živost

Jasnost je povezana sa tri ključna aspekta: tačno znanje o sadržini pravnog teksta, upotreba jasnih gramatičkih struktura i prikladan izbor reči. Sva tri elementa idu korak uz korak jedan sa drugim. Zdrav sadržaj izražen neprikladnim rečenicama i haotičnom gramatičkom strukturom, može se izgubiti a sa druge strane, korišćenje precizne gramatike i izabranog rečnika ne vredi ukoliko sadržina nije logična.

Jednostavnost i ekonomičnost izraza-u pismenoj formi upotreba prevelikog broja reči ukazuje na siromaštvo mišljenja. Biti jednostavan i škrt u rečima ne znači često izražavati se šturo i suvoparno, već je odraz efektivnog izražavanja, bez praznih reči i preteranog komplikovanja.

Prikladnost-takođe predstavlja još jednu osobenost kvalitetnog pisanja. Način pisanja treba da se prilagodi određenoj oblasti. Dobar pisac treba da odabere reči koje tačno izražavaju njegov stav i ubeđenja na što je moguće prikladniji način o temi kojoj je tekst posvećen.

Raznovrsnost i živost - predstavljaju sredstvo da se održi zainteresovanost čitaoca i na ovu temu pisac treba dobro da poznaje jezik i njegove ekspresivne elemente, tako što će ih koristiti na pravom mestu i u pravoj meri. Dobar pisac je onaj koji uravnotežava jednostavno i škрто izražavanje živahnim i gipkim korišćenjem jezika. Pravni tekstovi ne daju veliki prostor čitaocu

da izrazi svoju individualnost, međutim ako uzmemo u obzir način izražavanja, svaki izražava svoj stil koji ga i klasifikuje kao dobrog ili slabog pisca.

V. STRUKTURA I ODNOS IZMEĐU REČENICA

Rečenica predstavlja stilsku jedinicu kojom se saopštava mišljenje (u širokom značenju reči). Njene osobenosti od velike su važnosti, pre svega njena struktura, kao i odnos i uzajamna povezanost sa drugim rečenicama.

Glavne osobenosti rečenice slede: koherentnost i raznovrsnost

Rečenica je koherentna ukoliko je odnos između nekoliko delova i reči u njoj logičan: sadržinu ovakve rečenice čitalac razume, uredno, brzo, bez većih napora i nema potrebe da je pročita dva ili više puta.

Greške kada govorimo o koherentnosti rečenice mogu biti raznolike, kao što su: dvosmislena rečenica, paralelne ideje nisu izražene paralelnim gramatičkim konstrukcijama, u celoj rečenici nije očuvano isto gledište, neka reč ili grupa rečenica nije povezana sa prvom rečenicom, postoji mešanje različitih konstrukcija što oštećuje potpunu koherentnost rečenice, nepotpune konstrukcije umanjuju koherentnost rečenice itd.

Da bi izbegao monotoniju stila, autor u svoje rečenice uvršćuje elemenat raznolikosti. Rečenice treba da se promene i sa aspekta dužine: monotono je i dosadno stalno korišćenje samo kratkih ili samo dugih rečenica. Svakako, najbolje je kombinovati obe vrste, tim više što "različitost u dužini rečenica omogućuje različitost u strukturi, u skladu sa idejama koje treba saopštiti".

VI. STRUKTURA I OSOBENOSTI PARAGRAFA

Paragraf predstavlja idejnu jedinicu koja je sastavljena od niza rečenica koje su uzajamno povezane u koherentnu celinu koja istovremeno služi kao deo veće celine (pod-dela, dela, poglavlja, glave itd). Paragraf određuje delove napisanog teksta, i obuhvata sve rečenice od jednog uvučenog reda do drugog i izražava manje-više potpuno i nezavisno mišljenje, ali podrazumeva i celinu u sklopu jednog poglavlja, zakona itd. Kao što se može videti, paragraf predstavlja strukturnu jedinicu i kao takav će biti dobar, efikasan, ukoliko je njegova unutrašnja struktura jaka i "zdrava".

Po opštem pravilu, svaki paragraf izražava jednu ideju, pitanje, posebnu problematiku koja se izdvaja od ostalih. Paragraf služi da se ideje odvoje jedna od druge i da se učine razumljivijim čitaocu. Ukoliko se ideje prenesu u celosti i ukoliko su neodvojene, čitaocu će biti vrlo teško da ih "svari" ili da ih prilagodi. Sa druge strane, paragrafi služe pravnicima da disciplinuju i da dobro organizuju svoj tekst; paragrafima možete preneti čitaocu vaše ideje i gledišta u vezi sa jednim određenim pitanjem, možete predstaviti svoje argumente i protivargumente, možete opisati činjenice jednog događaja i svaku drugu pojavu koja vas zanima.

Teoretičari propisuju par uslova koji treba da se ispune prilikom određivanja validnosti jednog paragrafa: jedinstvo paragrafa, potpuna argumentacija, koherentnost, podela paragrafa na segmente i određivanje svrhe paragrafa na samom početku.

1. Jedinstvo paragrafa

Po opštem pravilu, jedan paragraf treba da sadrži ili da dokaže samo jednu ideju, plan ili sugestiju ili treba da tretira samo jedno pitanje. Materijali ili delovi koji nisu potrebni i u funkciji ovih ideja, mogu se staviti u neki drugi paragraf. Drugim rečima, jedinstvo paragrafa postiće se ukoliko svi njegovi delovi, sve rečenice, budu usmereni ka osnovnoj temi koja se obrađuje. Ovo centralno mišljenje treba odmah da bude jasno i evidentno. Paragraf ne sme da ima, sa jedne strane, činjenice i mišljenja, koja prevazilaze okvire njegove teme, koja nisu direktno povezana sa njom (jedinstvo paragrafa pada u vodu čim se u isti ubaci neka nova tema ili neko novo gledište), dok sa druge strane, ne smeju da nedostaju neke od činjenica i ideja od suštinske važnosti za samu temu paragrafa. Da bismo uspeali i što lakše postigli jedinstvo paragrafa, preferira se da se na samom početku pogodi meta kratkom, opštom rečenicom (tematska rečenica) koja na određeni način priprema čitaoca, tako što rezimira osnovni sadržaj, temu paragrafa.

1.1 Potpuna argumentacija

Jedan paragraf treba da sadrži svaki potreban elemenat koji dokazuje predstavljenu ideju ili brani deklarisan stav.

1.2 Koherentnost paragrafa

Da bi bio koherentan, paragraf mora da ispuni dva osnovna uslova: 1) da svi njegovi delovi čine jaku, logičku, organsku celinu, dakle rečenice u njemu treba da se poređaju u nekom (logičkom) redosledu, odnosno treba tako da budu organizovane da između njih postoji hronološka, uzročna povezanost; 2) rečenice koje čine paragraf treba da čine jaku, logičku, organsku, jasnu celinu koja je evidentna za čitaoca. Ovo se postiže na sličan način: sistematskom organizacijom ideja, prikladnim prelaskom sa jedne ideje na drugu, tačnošću gramatičke strukture i slično.

Mišljenja u jednom paragrafu treba da se izraze na logičan način, kako bi čitalac mogao da ih prati i pročita bez potrebe da ih parafrazira ili da ih ispravi u svojim mislima, tokom čitanja.

2. Podela paragrafa na segmente

Jedan paragraf treba da bude normalne dužine. Paragraf treba da bude toliko dugačak da se ni čitalac ne izgubi u njegovom čitanju, da bude kratak do nivoa da se njegovi argumenti i ideje predstave na potpun način. Nekim delovima paragrafa daće se onoliko prostora koliko je nužno i prikladno da se čitaocu saopšti celokupan sadržaj, potpuno mišljenje navedeno u paragrafu. Sve

ovo postiže se “prilagođavanjem ključnih rečenica ili frazeoloških sintagmi”, u srazmeri sa prostorom: nekim idejama daje se onoliko prostora koliko one, prema svom relativnom značaju zaslužuju, dakle na važnijim mestima se zaustavljamo nešto duže dok na manje važnim - kraće.

Što se tiče dužine paragrafa, ona se značajno može promeniti, što zavisi od “svrhe paragrafa i metode izrade”. Treba da izbegnemo krajnosti: ne treba izraditi paragrafe koji su suviše kratki, koji su sastavljeni od jedne ili dve rečenice, sem ukoliko je ovaj paragraf zapravo uvodni, zaključni ili prelazni. Suviše kratki paragrafi jasan su dokaz “slabe sinteze”, međutim, paragrafi ne smeju da budu ni suviše dugi, pošto redovno stvaraju monotoniju. Čitalac može imati poteškoću shvatanja ili se može zbuniti veoma dugim paragrafima.

3. Određivanje svrhe paragrafa na njegovom samom početku

Efektivan paragraf predstavlja ideju na samom početku. Njegova prva ili druga rečenica iznosi tezu, ideju ili pitanje i po potrebi vrši prelaz sa jednog paragrafa na drugi, sa jedne ideje na drugu. Nezavisno od toga, treba istaći da kako u jednom paragrafu treba da postoji jaka povezanost između rečenica, tako treba da postoji i jaka povezanost između nekoliko paragrafa. Ni u jednom slučaju se ne sme prelaziti brzo sa jednog paragrafa na drugi, govoriti u njemu o stvarima koje su potpuno raznolike povezujući ih samo spoljnim vezama – nekim veznikom, rečcom, znacima navoda – i pored jasnih, logičkih prelaza. Svaki novi paragraf predstavlja nekakav vid stepenice koja čitaoca približava cilju, koja ga približava njemu. Pored toga, svaki paragraf koji je pauza za sebe: obaveštava čitaoca da njime počinje nešto novo – razvoj novog mišljenja, nove teme.

4. Vrste paragrafa prema karakteru

Paragrafi prema svom karakteru: narativni paragraf, eksplanatorni paragraf, deskriptivni paragraf, retoričko-uveravajući paragraf, dijaloški paragraf, predviđajući paragraf itd.

4.1 Narativni paragraf

Ukoliko autor govori o različitim događajima, koji su međusobno povezani shodno unapred utvrđenim odnosima, karakter teksta biće narativno-pripovedački.

4.2 Deskriptivni paragraf

Deskriptivni paragrafi – opisuju, portretizuju ili ilustruju događaje, okolnosti, uslove. Ovakve vrste paragrafa prenose materijale, ne zaustavljajući se na dužim analizama. Sa druge strane, u pravnim tekstovima se očekuje da paragrafi mnogo više opišu jedan događaj, situacije, okolnosti itd.

4.3 Eksplanatorni paragraf

Za razliku od pripovedačkog (narativnog) paragrafa koji događaje odnosno pojave reda jedan nakon drugog, ili od deskriptivnog paragrafa koji im pridaje određenu dozu emotivnosti, opisujući ih ne putem događaja, već kroz njihove “efekte”, eksplanatorni paragraf pokušava da se nadoveže na njih, ali ne da ih opiše, niti da kritikuje efekte opisivanjem osećanja koja su potencijalno izazvali kod autora, već da objasni u detalje neki elemenat koji je, koliko god indirektno, povezan sa njima, pošto pruža mogućnost njihovog shvatanja. Dakle, eksplanatorni paragraf pruža različite elemente narativa, navodeći neku pojavu, bez čijeg shvatanja je teško shvatiti dalji sled događaja i posebno njihovo značenje.

4.4 Retoričko-uveravajući paragraf

Ovim paragrafom autor ima za cilj da promoviše svoju ideju na tačan odnosno uverljiv način. Takvi su tekstovi koji izražavaju određeni cilj u odnosu na čitaoca: ovaj cilj može podrazumevati njegovo ubeđivanje o istinitosti argumenata navedenih u tekstu, podsticaj da se veruje u cilju kome je izneta poruka teksta ili preduzimanja određene radnje, kao posledica potpunog verovanja u istinitost činjenica pruženih u tekstu.

4.5 Dijaloški paragraf

Kažemo da čitalac aktivno učestvuje u čitanju, ukoliko omogućuje dijalog u tekstu, svojom i strategijama autora, i otvara dileme o načinu postupanja kao i ukoliko odobrava ili odbija da se tekst doda na određeni način.

4.6 Predviđajući paragrafi

Predviđajući paragrafi – ne samo da pružaju informacije o događaju i situaciji, već i pružaju pravna predviđanja, pretpostavke, predstavljaju argumente da se zaštite ideje predstavljene na njegovom početku.

VII. STRUKTURA REČENICE, GRAMATIČKA I PRAVOPISNA ISPRAVNOST

Tekst organizuje mišljenja u pravnoj strukturi, koja je potpuno smisljena. Rečenica predstavlja najmanju smislenu jedinicu za organizaciju mišljenja i posledično, jezičku strukturu kojom organizujemo i izražavamo naša mišljenja. Njeno poznavanje i posebno korišćenje višestruko utiče na način na koji ćemo se izraziti i koliko ćemo biti ubedljivi.

Proste rečenice

Najučestalije rečenice su one koje sadrže najmanje jedan subjekat i jedan predikat i koje prenose jedno značenje ili ideju.

Na primer:

- Svedok je potvrdio predmetne činjenice;
- Tužba je neregularna;
- Nisu prihvaćeni navodi tužioca;
- Pravna osnova bila je sporna;

Složene rečenice

Pored prostih rečenica, mogu se koristiti i složene rečenice. Ovo su rečenice koje su sačinjene od najmanje dva centra komunikacije ili dve nezavisne rečenice. Postoje njihove različite vrste, ali najuobičajenije su one koje čine dve nezavisne rečenice i jedan "koordinator", što može biti zamenica, pridev itd.

Na primer:

-Sud je razmotrio sve navode tužioca, ali nalazi da ne postoje proceduralne prepreke za određivanje dozvoljenosti sudskog procesa.

-Sud je izveo sve dokaze koje su podnele stranke u postupku, a zatim je odlučio da zaključi glavnu raspravu.

-Činjenice predložene izvedenim dokazima nisu dovoljne da se odredi osnovanost tužbenog zahteva, zbog čega je sud odlučio da tužbeni zahtev tužioca odbaci kao neosnovan.

U vezi sa gramatičkom i pravopisnom ispravnošću, nužno je da svako ko piše poznaje gramatiku i pravopis jezika na kome piše.

Koliko ponekada jasnost pisanog teksta zavisi na prvi pogled od "sitnica" o tome svedoči i upotreba znakova interpunkcije: znakovima interpunkcije pravi se razlika u nijansama značenja nekih rečenica, skupa rečenica i reči a njihov je cilj bolje razumevanje i "jasnije predstavljanje onoga što se želi reći"

DEO DRUGI

I. PISANJE PRAVNIH TEKSTOVA I OBRAZLOŽENJA KORIŠĆENJEM METODE IRAC

Glavni cilj ovog dela priručnika za obuku jeste da predstavi metodu pisanja pravnih tekstova i obrazloženja zvanu "IRAC".

1. Metoda "IRAC"

Metoda "IRAC" zapravo je skraćenica na engleskom jeziku za analitički proces koji se odvija u četiri koraka koji je ilustrovan u nastavku:

- **Identifikovanje pitanja**, koje je usredsređeno samo na pitanja koja potencijalno rešavaju sve ili jedan deo spora (prigovora/polemika) pred sudom.
- **Identifikovanje pravila**, koje je usredsređeno na ustavno pravilo (ili pravila), zakonska ili neko drugo pravilo (ili pravila) koje je (ili su) od značaja za rešavanje pitanja.
- **Analiza** podrazumeva određivanje da li svaki elemenat odnosnog ili odnosnih pravila važi na date činjenice, što često podrazumeva korišćenje rečenica "ovde" i "zato što"

kao ključni deo analize, kako bi se sagledalo da li je svaki suštinski element pravila ispunjen (ili nije) u posebnim aspektima činjeničnih podataka.

- **Zaključak** predstavlja konačni korak u procesu obrazloženja, koji je sastavljen od konačne izjave o tome kako je ovo pitanje rešeno (delimično ili potpuno) na osnovu rezultata analize.

Započecemo našu diskusiju u vezi sa metodom pisanja pravnog obrazloženja i pravnih tekstova, imajući u vidu neka od glavnih pitanja koje su sudije postavljale dugi niz godina, svaki put kada bi slušali usmenu argumentaciju u sudnici.

- Ova procena glavnih pitanja koju sudije vrše, dalje će ojačati naš predlog da se u pisanju pravnih tekstova i obrazloženja usvoji metoda IRAC.

2. Strukturirana pitanja

Postoji jedno primarno pitanje koje sudija postavlja svaki put kada razmatra pravni argument jedne stranke u konkretnom predmetu.

- *“Koja pravna stvar treba da se reši kako bismo tim putem rešili i ovaj predmet ?*
- *“Kada budete odgovorili na moje pitanje, molim vas ograničite odgovor samo na relevantna pravna pitanja.”*
 - *“Ne treba da diskutujete o pitanjima koja nisu direktno relevantna za rešavanje ovog predmeta.”*

Postoji još jedno primarno pitanje koje sudija postavlja svaki put kada razmatra pravnu argumentaciju jedne stranke u određenom predmetu.

- *“Ne zadirući u razmatranje predmetnih okolnosti, koji su to konkretni pravni elementi koje treba dokazati kako bi se ispunili zahtevi svakog zakona, koje vi opisujete kao relevantne za rešavanje ovog predmeta?”*

U nastavku, sudija često pita kako ovaj zakon važi na predmetne činjenice.

- *“Imajući u vidu svako pravno pitanje koje ste identifikovali, molimo vas objasnite nam kako činjenice i okolnosti ovog predmeta ispunjavaju zahteve jednog ili više zakona na koje ste se pozvali.”*

- *“Molimo vas objasnite kako vaša celokupna pravna analiza potkrepljuje vaš konačan zaključak u vezi sa rešavanjem ovog spora.*

Postoji veliki broj važnih pitanja koja sudija postavlja advokatu protivne stranke, kada razmatra predlog protivne stranke, za rešavanje spora.

- *“Da li ulažete prigovor na relevantna pravna pitanja koja je protivna stranka identifikovala kako bi rešila ovaj predmet?”*
 - *“Ukoliko se ne slažete sa vašim protivnikom, molimo vas konkretno opišite pravnu osnovu za vaše neslaganje”.*
- *“Vi se ne slažete sa relevantnim pravnim pitanjima koje je vaš protivnik identifikovao a koja treba da se primene za rešavanje ovog (ovih) konkretnog pravnog pitanja?”*
 - *“Ukoliko se ne slažete sa vašim protivnikom, molimo vas navedite osnovu za vaše neslaganje”.*
- *“Vi se ne slažete sa opisom protivne stranke u smislu elemenata koji treba da se ispune kako bi se ispunila svaka relevantna zakonska odredba?”*
 - *“Ukoliko se ne slažete sa svojim protivnikom, molimo vas navedite osnovu vašeg neslaganja”.*
- *“Vi se ne slažete sa analizom vašeg protivnika u smislu načina na koji se činjenice i okolnosti ovog predmeta odnose na važeći zakon?”*
 - *Ukoliko se ne slažete sa protivnom strankom, molimo vas opišite konkretno osnovu za vaše neslaganje.*
- *“Vi se ne slažete sa zaključkom(cima) vašeg protivnika, o načinu na koji ovaj predmet treba da se reši?”*
 - *Ukoliko se ne slažete sa svojim protivnikom, molimo vas da konkretno opišete osnovu vašeg neslaganja.*

Zašto sudija treba da postavi strukturalna pitanja prilikom saslušavanja pravnih argumenata stranaka?

- Strukturna pitanja primoravaju sudiju i stranke da razmišljaju logično o rešavanju predmeta.
- Sudije i stranke koje deluju u okruženju u kome se radi sa strukturnim pitanjima, idu u smeru "strukturnih postupaka" koji pomažu u pripremnim aktivnostima sudije i stranaka.
- Strukturna pitanja omogućuju da se izradi zvaničan zapisnik o postupku, koji prati logičan sled i koji istovremeno pomaže sudijama i strankama da organizuju svoju pisanu pravnu analizu.

3. Analitički proces

Sada, nakon što smo dokazali da strukturna pravna analiza služi potrebnim ciljevima, hajde da porazgovaramo o odgovarajućem okviru.

IRAC je skraćenica na engleskom jeziku za četvorofazni analitički proces

- Identifikovanje pitanja
- Identifikovanje pravila
- Analiza
- Zaključak

Hajde da porazgovaramo i ilustrujemo svaki korak od četiri koraka ovog analitičkog procesa.

- **Identifikovanje pitanja** je usredsređeno samo na pitanja koja potencijalno rešavaju sva ili jedan deo spora pred sudom.
 - **Primer:** Sudija, stranka ili advokat stranke može formulisati pitanje izjavljivanjem sledećeg "Pitanje u ovom slučaju jeste da li je državi ustavom zabranjeno da vrši eksproprijaciju imovine, ukoliko eksproprijacija nije dozvoljena zakonom, ukoliko je nepotrebna ili neprikladna za postizanje javnog cilja i ukoliko je praćena obezbeđenjem neposredne i adekvatne naknade za lice ili lica čija se imovina ekspropirira."
- **Identifikovanje pravila** se usredsređuje na ustavno, zakonsko ili drugo pravilo, koje je (ili su) važno za rešavanje pitanja.
 - **Primer:** U gore pomenutom hipotetičkom slučaju, sudija, stranka ili zastupnik stranke može navesti da "član 46 (3) Ustava Republike Kosovo propisuje sledeće "[ni]ko se ne može arbitrarno lišiti lične imovine. Republika Kosovo ili javne vlasti Republike Kosovo mogu izvršiti eksproprijaciju imovine, ako je ista u skladu sa zakonom, ako je neophodna ili adekvatna za postizanje javnih ciljeva ili

podržavanje javnog interesa, a za koju se vrši neposredna adekvatna kompenzacija licu ili licima, čija se imovina ekspropriše.”

- Iz dole navedenih razloga, relevantno je identifikovanje suštinskih elemenata/uslova za “eksproprijaciju“.
 - Štaviše, bilo bi važno identifikovati precedentne predmete (*postupaka u predmetu u kome se predmetni elementi oslanjaju na suštinski iste okolnosti i za koji je predmet prošao kroz sve tri sudske instance*) u kojima je koncept predmeta “eksproprijacije” protumačen u kontekstu ustavne klauzule dvostrukog suđenja.
- **Analiza** podrazumeva da se odredi da li svaki element jednog ili više pravila važi i na činjenice, koje često podrazumevaju korišćenje reči “ovde” i “zato što” kao ključne delove analize koja se sprovodi sa namerom da se utvrdi da li je svaki suštinski element pravila zadovoljen (ili ne) sa stanovišta posebnih aspekata činjeničnih podataka.
- **Primer:** Advokat tužene stranke može istaći: “Ovo ustavno pravilo o elementima/uslovima za eksproprijaciju se smatra ispunjenim samom činjenicom da je postupak eksproprijacije pokrenuo javni organ, radi javnog interesa i da je ekspropriranom vlasniku obezbeđena naknada. U konkretnom slučaju, element/uslov “javnog interesa” ne mora nužno da se dokaže pošto se podrazumeva samom činjenicom da je eksproprijaciju pokrenuo javni organ.”
 - Sa druge strane, advokat tužioca može istaći sledeći argumenat: “Ustav pruža zaštitu/garanciju svakom vlasniku čija imovina može biti predmet eksproprijacije, da ona neće biti eksproprirana a da nisu ispunjeni kumulativni uslovi traženi ustavnom normom. U konkretnom slučaju, uslovi koji zbirno treba da budu ispunjeni podrazumevaju da je eksproprijator “*javni organ ovlašćen zakonom*” da pokrene eksproprijaciju, potreba za eksproprijacijom određene imovine nužno se opravdava potrebom “*javnog interesa*” i obezbeđivanja “*neposredne adekvatne naknade*” ekspropriranom licu.
- Priznajući da rešenje spora zavisi od tumačenja ustavnih normi odnosno od izraza “*javni organ ovlašćen zakonom*”, “*javni interes*” i “*adekvatna naknada*”, sudija će razmotriti da li su elementi/uslovi eksproprijacije, kao što su “*javni organ ovlašćen zakonom*”, “*javni interes*” i “*adekvatna naknada*” ispunjeni zbirno u konkretnom slučaju i konkretno će proceniti da li treba dokazati element/uslov za eksproprijaciju “*javni interes*” da bi nastupila eksproprijacija ili se već podrazumeva samom činjenicom da je eksproprijaciju pokrenuo “*javni organ*” koji je ovlašćen u skladu sa zakonom.

- Sudija može uporediti elemente/uslove za postupak eksproprijacije upoređujući postupke koji su primenjeni u ranijim slučajevima koji su provereni (*prošli su kroz sve sudske instance, ukoliko su činjenične okolnosti u suštini iste*), ili može iziskivati posebno tumačenje suda, samo u konkretnom slučaju i posledično procenu uslova samo u tom slučaju, i tom prilikom treba uzeti u obzir sve navode stranaka u postupku, kako o činjeničnim tako i o pravnim okolnostima”.
- **Zaključak** predstavlja konačan korak u procesu izrade obrazloženja i sačinjen je od konačne izjave o tome kako je ovo pitanje rešeno (delimično ili potpuno) iz rezultata potkrepljenih analizom.
- **Primer:** Advokat tužioca može istaći sledeće: “Ustav daje potporu/garanciju svakom vlasniku u vezi sa njegovom imovinom i prema ovoj ustavnoj normi, koja uređuje postupak eksproprijacije, uslovi za eksproprijaciju treba zbirno da se ispune. Nije dovoljno samo ispuniti uslov da organ za eksproprijaciju bude javni organ ovlašćen zakonom i da je ekspropriranom vlasniku obezbeđena naknada. Sem ova dva uslova, treba ispuniti još jedan uslov koji je odlučan za sprovođenje same eksproprijacije a što je “javni interes”. U konkretnom slučaju, ovaj uslov nije ispunjen, pošto namena u koju se koristi eksproprirana imovina ne odgovara i nužno nije prikladna za postizanje javnog cilja ili podržavanje javnih interesa”.
 - Advokat tužene stranke može istaći: “Ovo ustavno pravilo se za elemente/uslove eksproprijacije smatra iskorišćenim i ispunjenim samom činjenicom da je postupak eksproprijacije pokrenuo javni organ, za javni interes i da je ekspropriranom vlasniku obezbeđena naknada. U svakom slučaju u kome se ekspropriranom licu obezbedi “adekvatna naknada” od organa za eksproprijaciju za isto ustavno pravilo, ustavna garancija smatra se ispunjenom.
 - Zaključak sudije zavisiće od njegovog/njenog nalaza u vezi sa potrebom da se uslovi postupka eksproprijacije ispune zbirno i u ovom slučaju, treba dokazati uslov “javnog interesa” ili ga eksproprijator kao uslov ne mora dokazivati, pošto se opravdava samom činjenicom da je eksproprijaciju pokrenuo organ ovlašćen zakonom o eksproprijaciji”.

4. Značaj i potreba za analitičkim procesom

Ono što je važan cilj jeste da učesnici obuke reše pitanja u različitim tačkama procesa izrade obrazloženja.

- Ovakvi testovi su neophodni bez obzira na to ukoliko je određeno pravno lice pobornik određenog pravnog zaključka ili ne.

Na početku, probna pitanja započinju rečima “šta” i treba da budu precizno formulisana.

- Na primer, jedno važno pitanje jeste “Šta je pitanje?” Tačnije, “Šta je relevantno pitanje–pitanje koje će rešiti spor?”

Ova obuka treba da nauči učesnike da razrade logičan sled događaja kojim će ovaj spor biti rešen.

Tokom rada na izradi pravnog obrazloženja, sudija, tužilac ili branilac, treba da identifikuje relevantno pitanje, odnosno pravilo i relevantne činjenice nakon čega se vrši odnosna analiza.

Zaključak treba da sadrži obrazloženje kako će se ovo pitanje rešiti primenjivanjem pravila nad činjenicama.

- Drugim rečima, konačno pitanje treba da bude “Kakvo je opravdanje za zaključak da se činjenice u ovom predmetu prilagode suštinskim elementima pravila na snazi, u potrazi za ovakvim rešenjem datog spora?” I odgovor na ovo pitanje treba da sadrži reč “zato što.”
 - Na primer, “Ovaj slučaj eksproprijacije treba da se poništi pošto organ za eksproprijaciju nije ispunio uslove za eksproprijaciju (određene imovine) time što nije dokazao nijednu činjenicu iz koje proizilazi potreba i prikladnost eksproprijacije u javnom interesu. U ovom slučaju, ustavna norma iz člana 46 (3) ne dozvoljava arbitrarno lišavanje nijedne osobe od njene imovine.

Jačanje organizacionih sposobnosti predstavlja još jedan glavni cilj modula za obuku, koji u svojoj žiži ima obraćanje pažnje na usmeno i pismeno obrazloženje, i to upravo u tom redosledu.

Usredsredićemo se pre svega na usmeno obrazloženje, pošto će se dijalog usredsrediti na kolektivne sposobnosti učesnika da izrade obrazloženje, korišćenjem metodologije IRAC pitanjima, usmerenim razmišljanjem i diskusijom.

- Komponenta usmenog obrazloženja poslužiće takođe kao uvod u usmeni opis zasnovan na metodi IRAC.

Ono što je cilj ove faze jeste da obučeni učesnici da postavljaju (i odgovore) na odnosa pitanja... da organizuju odgovarajuće informacije na jasan i logičan način ...da izvrše relevantne analize i da nakon toga iznesu zaključke koji iz njih proizilaze ukratko (ali sa dovoljnim obrazloženjem).

Prelazeći sa vežbi osmišljavanja usmenog obrazloženja, ono što je cilj aktivnosti izrade obrazloženja jeste kretanje u pravcu formulisanja jasnih pravnih dokumenata, koji su logični i koji koriste koncept IRAC.

Usmeravanje će biti usredsređeno na korišćenje formata koji je lak za praćenje, koji ... usmerava čitaoca sa jednog logičnog koraka na drugi... korišćenjem razumljivog i netehničkog rečnika, kad god je moguće.

Ono što je srodan cilj ovog kursa jeste sticanje znanja o osnovnim šablonima za izradu sudskih odluka ili drugih sudskih dokumenata.

Standardizacija formata pisanja pravnih tekstova vidljivo će poboljšati kvalitet pravnog obrazloženja u celokupnom pravosudnom sistemu.

Korišćenje šablona omogućiće da se ovaj cilj postigne na efikasan i samostalan način.

5. Analitički izazovi

Iako se njihov redosled može promeniti, u suštini su aktivnosti sudija i advokata poprilično slične.

Konkretno, sudije i advokati obavljaju recipročne aktivnosti.

- Advokat koji se bavi privatnom advokaturom sprovodi ove aktivnosti sa ciljem da unapredi gledišta stranke.
- Tužilac se zalaže za javni interes, radeći na tome da postupci protiv okrivljenog budu zasnovani na činjenicama i zakonu.
- Sudija olakšava postupak tako što podstiče predstavljanje činjenica i zakonskih argumenata stranaka u postupku koje će činiti osnovu ili temelj presude, dopunjenih pravnim istraživanjima.

Analitički izazovi

Postoje i identični koraci u pravnom postupku, od kojih ponekada neki predstavlja izazov:

- Sudija i advokat treba da identifikuju i organizuju sve relevantne dokazne činjenice iz predmetnog dosijea.
- Sudija i advokat treba da identifikuju i da primene sva moguća primenjiva ustavna prava, statute, uredbe, pravila i jurisprudenciju, poklanjajući posebnu pažnju na pravne standarde koje stranke treba da ispune (ili ospore).

Analitički izazovi

Nakon razmatranja relevantnih činjenica i mogućih zakonskih odredbi koje važe za predmet, sudija i advokati treba da identifikuju sva relevantna pitanja, koja imaju potencijal rešenja a koja proizilaze iz istaknutih okolnosti i prigovora.

Sudije i advokati treba da identifikuju i da razmotre sve poteškoće, postupaka za rešavanje prigovora ili predmeta.

Spor treba da poveže zakon na snazi sa relevantnim činjenicama i to na način koji potkrepljuje opravdano obrazloženje u vezi sa rešavanjem svih preliminarnih zahteva koje suparnički advokati obeju stranaka mogu izneti.

- U ovoj fazi, razmatranje sudije mnogo više je okvirne prirode, pošto sudija prosto razmatra važeće pravne standarde kao i činjenice koje imaju potencijalnu dokaznu snagu a koje mogu potkrepiti ili oboriti argumente stranaka tokom postupka.
- Razmatranje ovih pitanja od strane sudije pomaže da se prepozna i bolje razradi relativna težina argumenata stranaka.

Analitički izazovi

Nakon perioda razmatranja i istraživanja, advokati treba da podnesu ili da se zaštite od preliminarnih zahteva koji zahtevaju isključivanje dokaza tokom suđenja– ukoliko zakon i okolnosti opravdavaju iste.

- Sudija razmatra i odlučuje o zahtevima preliminarnih stranaka.

Analitički izazovi

Sudija i advokati pripremaju se za rasprave ili suđenja organizovanjem materijala i informacija prikupljenih u ranijim fazama postupka.

- Sudija treba da se pripremi da podnese direktna pitanja advokatima stranaka, sa ciljem da se suze relevantne činjenice i važeći zakon, ali posebno treba da stekne jasne informacije o argumentima stranaka.
- Takođe, sudija koristi pitanja postavljena strankama da odgovori (u razvojnom smislu) na argumente stranaka, dok se argumenti predstavljaju tokom usmenih diskusija.
- Sudija takođe treba da sasluša i da reši primedbe dobijene u vezi sa prihvatljivošću činjenica podnetih tokom rasprava i suđenja.
- Na kraju, sudija organizuje i predstavlja činjenice i važeće pravno obrazloženje, na razumljiv pismeni način, kojim rešava sve relevantne oprečnosti predmeta.
 - Istovremeno, advokati treba da izrade relevantne izjave i dokaze tokom rasprava, kojima će pružiti faktičke činjenice o argumentima ili svoje navode o načinu na koji dati predmet treba da bude rešen.

Analitički izazovi

Advokati treba da budu spremni da ospore neprihvatljive dokaze koje predoči advokat protivne stranke.

- Sa druge strane, predlagač dokaza treba da se pripremi da ospori prigovore ili primedbe advokata protivne stranke iznete tokom rasprave i suđenja.

Advokati treba da se pripreme da sudiji predstave relevantne činjenice i zakon na snazi kako usmeno tako i pismeno u narativnom obliku, kojima će odgovoriti na navode advokata protivne stranke predstavljene tokom usmenog izlaganja argumenata kao i pri odgovoru na pitanja sudije.

- Sa druge strane, sudija treba da se pripremi da sasluša iskaze svedoka, i da pomogne u izradi zapisnika pitanjima ili drugim aktivnostima, na diskreciji samog sudije.

Analitički izazovi

Sudija i advokati treba da imaju u vidu prihvatljive prigovore u vezi sa prihvatljivošću izjava svedoka ili materijalnih dokaza tokom samog suđenja.

Advokati treba da podnesu ili da se odbrane od prigovora na prihvatljivost izjava svedoka ili materijalnih dokaza tokom suđenja.

Sudija razmatra i donosi odluku u vezi sa prigovorima na prihvatljivost dokaza podnetih tokom suđenja.

Advokati treba da podnesu ili da odgovore na usmene navode u vezi sa primedbama dobijenim tokom suđenja i/ili zahteva dobijenih tokom suđenja.

Sudija treba da uzme u obzir i da odluči u vezi sa prigovorima iznetim tokom suđenja i/ili zahtevima ili predlozima iznetim tokom suđenja.

Analitički izazovi

- Prema smernicama sudije, advokati treba da predstavljaju pismene argumente koji potkrepljuju ili osporavaju neko određeno predmetno rešenje i to na način koji jasno prikazuje pitanja, činjenice, zakon na snazi i podržani zaključak.
 - Sudija treba da zna kada je jedan ovakav predlog na mestu.
 - Sudija treba da izda pisanu odluku koja jasno navodi pitanja, činjenice, zakon na snazi kao i zaključak koji podržava za rešavanje svih sporova stranaka.

Analitički izazovi

Postoji najmanje još jedan veći pristup kada govorimo o rešavanju izazova sa kojima se sudije suočavaju tokom pravnih postupaka.

- Organizacija
 - Usmeni i pismeni podnesci sudu organizuju se na način koji je razumljiv, logičan i koji pomaže sudiji da na efikasan i efektivan način reši dati predmet.
 - Slično, presude sudova koje su razumljive, logične i osnovane, koje na efikasan i efektivan način saopštavaju rezultate predmeta.
 - Ove presude olakšaću i razmatranje tokom apelacionog postupka.

Rešenje

Metoda sastavljena od četiri koraka za izradu pravnog obrazloženja, poznata pod nazivom "IRAC" predstavlja sistem organizacije, koji ukoliko ga primene sudija i sve stranke u postupku, podstiče takav nivo organizacije koji poboljšava efikasnost i efektivnost sudskih usluga.

- NAPOMENA: Sudije imaju diskreciju da traže od stranaka da ovu metodu proprate različitim sredstvima.

6. Pisana pravna analiza

Konceptualno, dobro obrazložen pravni podnesak ima pet komponenti:

- Naslov
- Proceduralni stavovi
- Činjenice
- Razmatranje/analiza
- Zaključak

Naslov

Predstavlja standardizovani naslov pravnog dokumenta koji sadrži naziv suda, imena stranaka, broj predmeta i cilj podnošenja ili izdavanja dokumenta.

Proceduralni stav

Proceduralni stav predstavlja uvodnu izjavu koja pravni dokumenat stavlja u kontekst opšteg predmeta i identifikuje cilj dokumenta.

Činjenice

- Odeljak sa činjenicama služi postizanju dva cilja.

Prvo, ovaj odeljak treba da sadrži dovoljne činjenice kako bi čitalac mogao da shvati prirodu predmeta, ali ništa više od onog što je potrebno da se odluči o materijalnim činjenicama u kontekstu.

Drugo, ovaj odeljak treba da se poveže sa činjenicama koje su od materijalne važnosti za rešavanje predmeta, zajedno sa pokazateljem izvora činjenica. Korisno je napraviti razliku između nespornih i spornih činjenica.

Razmatranje

Deo o razmatranju zapravo predstavlja obrazloženje koje je autor pružio kako bi predstavio (ili u slučaju jednog sudije, odlučio) potrebu za jednim posebnim rešenjem, primenjujući zakon na činjenice i okolnosti od značaja za sporno pitanje.

U tipičnim okolnostima, najvažnije pitanje (u slučaju da se razmatra više od jednog) obrađuje se prvo a razmatranje svakog pitanja prati logičan sled, korišćenjem metodologije IRAC.

Ponekada, dokumenat identifikuje nekoliko međusobno povezanih pitanja a dokumenat prati odnosni redosled.

- **Primer:** Tužilac koji je izgubio spor za naknadu usled neispunjavanja ugovora može uložiti napore da za istu pravnu stvar podnese drugu tužbu navodima da predmet spora nije naknada usled neizvršenja ugovora već naknada za neosnovano bogaćenje. Na ovaj način će pokušati da ubedi sud da se ne radi o predmetu koji je već presuđen, već da se radi o novom predmetu koji treba da se razmotri nezavisno od predašnjeg predmeta.

Nakon što sasluša argumente i /ili primi podneske stranaka, sudija može odbaciti tužbu kao nedozvoljenu, pošto je u ovoj pravnoj stvari već vođeno suđenje. Sud odbacuje tužbu kao nedozvoljenu, sa obrazloženjem da je identifikovao/pronašao sve elemente koji kvalifikuju dati predmet kao onaj koji je već presuđen i to: isti subjekti, isti predmet spora, iste okolnosti, isti postupak i prethodna pravosnažna odluka.

Sa praktične tačke gledišta, ono što je najbolja praksa jeste da se deo sa diskusijom organizuje korišćenjem naslova, tako da stranke u sporu i sudije budu u stanju da proprate dokumenat.

Štaviše, dokumenat treba da izbegava pravno-tehnički jezik i umesto toga treba da koristi proste rečenice i rečnik u najvećoj mogućoj meri.

Drugim rečima, pravni dokumenat treba da bude mnogo više kao članak u časopisu koji je dobro napisan nego što bi trebalo da bude naučno izdanje.

Pitanje br. 1

U ovom pod-odeljku, autor identifikuje jedno pitanje koje treba rešiti kako bi se rešio ceo ili jedan deo predmeta. Pitanje treba da se identifikuje na precizan način i treba da se pojednostavi u onoj meri u kojoj je ovo moguće – i treba da bude relevantno.

Primer predmeta: “Sa ciljem da reši zahtev tuženog, da se tužba odbaci na pravnoj osnovi, sud treba da odredi da li će razmatranje pitanja na čekanju dovesti do drugog suđenja o istom pitanju, što je u suprotnosti sa Zakonom o dvostrukim suđenjima.”

Zasigurno, može postojati jedna ili više alternativa kada govorimo o načinu na koji je ovo pitanje predstavljeno, ali je ovo pitanje jasno. Nezavisno od toga, da li je ovaj opis pitanja adekvatan?

- **Primer Pravila 1:** “Zakon o parničnom postupku propisuje da *"Sud se tokom celog postupka o stvari brine prema službenoj dužnosti da možda nije suđeno o tužbom iniciranom pitanju, i ako konstatuje da je postupak iniciran zahtevom o kome postoji konačna odluka tužba treba da se odbaci kao nedozvoljiva.."* Ova obaveza suda propisuje se članom 166, stav 2 Zakona o parničnom postupku.”
- **Primer Pravila 2:** “Član 166.2 Zakona o parničnom postupku propisuje da će se sud pobrinuti da utvrdi da li je predmet presuđen i da će ako utvrdi da je predmet presuđen odbaciti tužbu, pošto nije dozvoljeno da se o istoj pravnoj stvari sudi dva puta”.
- **Primer Pravila 3:** “Zakon o parničnom postupku zabranjuje razmatranje/suđenje u istom predmetu po drugi put. Zakon o parničnom postupku, član 166.2.”
- **Primer Pravila 4:** “Zakon o parničnom postupku ne dozvoljava razmatranje/suđenje u jednom predmetu po drugi put”
- **Primer Pravila 5:** “Sudu se ne dozvoljava da razmatra/sudi u predmetu u kome je već sudio.”
- **Primer Pravila 6:** “Bilo bi nepravično dozvoliti sudu da sudi u predmetu u kome je već suđeno.”

Koji, ukoliko ijedan, od ovih primera služi ciljevima metodologije IRAC?

- U prva dva primera, pravilo se citira bukvalno, za kojim sledi citat pravnog autoriteta. Citati zakona u prva dva primera omogućuju čitaocu da razmisli o pravilu – pretpostavljajući da je citirano tačno – ne pozivajući se na neki drugi dokumenat (npr. Zakon o parničnom postupku). Svaki od ova dva pristupa je delotvoran.
- U trećem primeru, tvrdnja izgleda autoritativna i za istom sledi citat Zakona o parničnom postupku. Ovaj pristup manje je delotvoran pošto se čitalac može primorati da proveriti kako je pravilo okvalifikovano, iako samo postojanje citata može biti dovoljno.
- Pristup zauzet u četvrtom primeru, takođe izgleda autoritativan, ali je oslabljen nepostojanjem citata iz Zakona o parničnom postupku. Postoji verovatnoća da će čitalac želiti da verifikuje način na koji je okarakterisana ustavna zabrana.
- Što se tiče petog primera, ovaj pristup je još slabiji, zato što ne pripisuje pravo izbegavanja dvostrukog suđenja nekom posebnom pravnom autoritetu.

- Šesti primer je argumentativan i ne podrazumeva po svaku cenu identifikovanje posebnog pravila od važnosti za rešavanje predmeta.
- Na kraju, jasno je da je najbolja praksa da se pravilo citira bukvalno i da se pruži citat pravnog autoriteta.

Analiza

- U ovom delu, autor treba da primeni relevantno pravilo na relevantne činjenice i da donese odluku u vezi sa rezultatom.
 - Važeće pravilo koje je prethodno navedeno, treba da identifikuje relevantne činjenice koje rešavaju problem (i koje se pripisuju izvoru prihvatljivih dokaza ili dokazu koji je dozvoljen inače za potrebe ove analize) a odnose između pravila i činjenice treba istražiti na efikasan način, kako bi se mogao potkrepiti rezultat.
 - Može se javiti potreba da se uključe odluke sudova koje su protumačile pravilo u sličnim okolnostima, iako autor treba da napravi odgovarajuću razliku između predmeta na čekanju i precedenata.
 - U nastavku sledi hipotetička analiza:
 - **Primer 1:** Ovaj primer pretpostavlja da su tužba na čekanju i prethodna tužba koja je rešena pravosnažnom presudom identične u svom subjektu, objektu spora, činjeničnim okolnostima i postupku odnosno da postoji pravosnažna presuda. Slučaj je predstavljen pod pretpostavkom da je tužbeni zahtev odbačen kao neosnovan u prvom predmetu.
 - “Zakon o parničnom postupku propisuje sledeće *"Sud se tokom celog postupka o stvari brine prema službenoj dužnosti da možda nije suđeno o tužbom iniciranom pitanju, i ako konstatuje da je postupak iniciran zahtevom o kome postoji konačna odluka tužba treba da se odbaci kao nedozvoljiva.."* Ova obaveza za sud propisuje se odredbom člana 166, stav 2 Zakona o parničnom postupku. Ovde je tužilac uložio tužbu koju je prvostepeni sud presudom C.br....., od danaodlučio da odbaci u potpunosti kao neosnovan tužbeni zahtev tužioca, protiv tuženog. Drugostepeni sud je presudom Ac.br....., od dana....., odlučio da odbaci žalbu i da potvrdi presudu prvostepenog suda. Nakon što je sud konstatovao okolnosti iz kojih se može zaključiti da je predmet pokrenut povodom tužbe na čekanju identičan predmetu rešenom pravosnažnom presudom, odlučuje da odbaci tužbu kao nedozvoljenu, pošto se radi o presuđenoj stvari.
- Po svemu sudeći ova analiza je tačna i njen rezultat je neizbežan.
- **Primer 2:** Ovaj primer pretpostavlja da je tužba na čekanju podneta protiv tuženog za naknadu štete koju je tuženi naneo tužiocu u njegovom lokalnu – poslovnim

prostorijama u vreme kada ga je iznajmljivao (u periodu u kome isplata zakupnine nije bila sporna i u periodu koji je usledio), dok je ranija tužba uložena za naknadu štete time što je tuženi jedno vreme koristio poslovne prostorije – lokal mimo dogovora (ista je odbačena kao neosnovana).

- “Zakon o parničnom postupku propisuje sledeće *“Sud se tokom celog postupka o stvari brine prema službenoj dužnosti da možda nije suđeno o tužbom iniciranom pitanju, i ako konstatuje da je postupak iniciran zahtevom o kome postoji konačna odluka tužba treba da se odbaci kao nedozvoljiva..”* Prvostepeni sud je presudom C.br....., od danaodlučio da odbaci u celosti kao neosnovan tužbeni zahtev tužioca, podnet protiv tuženog, kojim je tražio naknadu za neosnovano bogaćenje korišćenjem poslovnih prostorija – lokala tužioca koji se nalazi u Prištini, i to u periodu od 01.07.2015. do 31.12.2015. Drugostepeni sud je presudom Ac. br....., od dana....., odlučio da odbaci žalbu i da potvrdi presudu prvostepenog suda. Sa druge strane, tužba na čekanju za predmet spora ima naknadu štete pričinjene korišćenjem poslovnih prostorija – lokala u svojstvu lošeg domaćina u oba perioda i ono što nije bilo sporno isplatu zakupnine i naredni period o kome je prethodno odlučeno.

Ovlašćeni zastupnik tuženog može istaći navode da pravosnažna presuda kojom je odlučeno o tužbenom zahtevu tužioca u vezi sa zahtevom za naknadu štete usled neosnovanog bogaćenja predstavlja predmet koji je rešen i za tužbeni zahtev na čekanju za naknadu štete nanete korišćenjem poslovnih prostorija – lokala u svojstvu lošeg domaćina.

Ovlašćeni zastupnik tužioca može ostati pri tvrdnji da je pravosnažna presuda iskoristila samo zahtev tužioca za naknadu usled neosnovanog bogaćenja što je zahtev ekvivalentan pravu na zakupninu, dok se tužbeni zahtev na čekanju odnosi na neku drugu osnovu koja je konkretno povezana sa korišćenjem prostorija u svojstvu lošeg domaćina.

Analiza suda sledi: “..... “

Ovo je analiza koja je kompleksnija od prvog primera. U ovom slučaju treba sprovesti detaljnu analizu ocenjenih predmetnih okolnosti i predmeta na čekanju kako bi se došlo do zaključka o presuđenoj pravnoj stvari.

Zaključak

- Deo sa zaključkom generalno je direktan i treba da reši sporno pitanje u jednoj ili dve rečenice, koje treba da predstavljaju logičnu posledicu svih prethodno izraženih pitanja, u različitim koracima procesa IRAC.
- U nastavku slede neki mogući zaključci u vezi sa dva hipotetička slučaja opisana u prethodnom delu:

- **Primer 1:** “Pošto se radi o istim strankama, istom predmetu, istim činjeničnim okolnostima, postojanju pravosnažne presude o istom predmetu, tužba na čekanju treba da se odbaci.”
- **Primer 2 (Opcija 1):** “Pošto se radi o istim strankama, istom predmetu, istim činjeničnim okolnostima, postojanju pravosnažne presude o istom predmetu, tužba na čekanju treba da se odbaci.”
- **Primer 2 (Opcija 2):** “Pošto činjenične okolnosti nisu iste kako u presuđenom predmetu tako i u predmetu na čekanju, bez obzira na to što su stranke iste i bez obzira na to što postoji pravosnažna presuda o istom predmetu, tužba tužioca ne treba se odbaciti već o njoj treba odlučiti shodno njenim osnovama”.

II. ANALIZA MOGUĆNOSTI PRIMENE METODOLOGIJE “IRAC” U IZRADI PRESUDA U GRAĐANSKIM PREDMETIMA

Treba imati u vidu da pismenom presudom sud odlučuje o tužbenom zahtevu, dok IRAC predstavlja usavršenu metodu pisanja pravnih akata i obrazloženja. Pisana presuda predstavlja akt koji sud izdaje nakon što reši jednu pravnu stvar. Metodologija IRAC predstavlja alatku, koja pomaže sudu da obrazloži svoju odluku, koja se opisuje u pisanoj presudi.

ZPP propisuje oblik, strukturu i sadržinu pisane presude koji sud treba da koristi. Sa druge strane, metoda IRAC sadrži četvorofazni postupak, koji obezbeđuje da pisana presuda bude kvalitetnog sadržaja, da bude sastavljena od strukturne analize činjenica i opravdane pravne analize.

Možemo primetiti strukturne razlike između pisane presude i metode IRAC. Strukturna presuda sačinjena je od svojih sastavnih delova koje čine uvod, izreka, obrazloženje i pouka o pravnom leku odnosno o izjavljivanju žalbe na presudu. Metoda IRAC sačinjena je od četvorofaznog analitičkog procesa: prva faza podrazumeva identifikovanje pitanja, usredsređujući se samo na pitanja koja potencijalno rešavaju celokupan ili jedan deo spora na sudu. Druga faza

podrazumeva identifikovanje pravila, i usredsređuje se na ustavna, zakonska ili druga pravila od važnosti za rešavanje predmeta. Treća faza podrazumeva analizu i određivanje svakog elementa jednog određenog pravila, primenjivog na činjenice. Ova faza često podrazumeva i korišćenje reči “ovde” i “iz razloga što” kao ključne delove analize; kako bi se sagledalo da li je ispunjen svaki suštinski element pravila (ili ne) u odnosu na određene aspekte činjeničnih informacija. Četvrta i završna faza u procesu izrade obrazloženja jeste zaključak koji je sačinjen od konačne izjave koja pojašnjava kako su rešena “pitanja” (delimično ili potpuno) kao rezultat analize.

Deo sa obrazloženjem pisane presude zapravo je deo u kome se mogu primeniti koraci izrade obrazloženja, prateći analitički proces iz metode IRAC – analize.

Obrazloženje pisane presude u jednom građanskom predmetu treba da opiše zahteve /navode stranaka, da navede činjenice koje stranke predstavu u prilog svojih navoda i druge dokaze koje predlože.

Sud treba da opiše konačne navode stranaka u sporu, navode koji treba da se predoče kao sinteza potraživanja podnosioca zahteva ili primedbe tužene stranke, na osnovu analize iskaza svake stranke.

Konačni navodi stranaka u sporu, koji treba da se opišu u obrazloženju presude, treba da imaju za cilj da stvore unutrašnje pravno mišljenje unutar suda koje će biti što je moguće bliže istini, kako bi odluka suda bila zakonski održiva, pravična, nepristrasna i ubedljiva za stranke u sporu.

Obrazloženje treba da opiše činjenične nalaze suda na način koji je u skladu sa uslovima koje obrazloženje treba da ispuni. Kada to bude učinio, sud treba na jasan i iscrpan način da istakne koje činjenice smatra da su utvrđene a koje ne, kao i razloge za te odluke. Zapravo, deo pisanog obrazloženja presude, subjektivni i objektivni elementi spora, treba da budu jasni kao i razlozi koji su naterali sud da donese odluke predstavljene u izreci pisane presude.

Obrazloženje pisane presude treba da sadrži hronološko obrazloženje i procenu analize činjenica i analizu primenjivosti pravnih normi. U tom smislu, presuda treba da opiše proceduralne radnje koje su preduzete tokom suđenja, proceduralne stavove i odluke u vezi sa prethodnim i proceduralnim pitanjima, odobrene i odbačene predloge (zahteve) stranaka, uključujući i objašnjenja o okolnostima koje su uticale na usvajanje ili odbacivanje ovih zahteva. Sud treba da pojasni predmetne okolnosti u obliku u kome su prihvaćene (u hronološkom procesu) i, na osnovu okolnosti, sud treba da pojasni zaključak koji je doneo.

Sem toga, sud treba da dokaže činjeničnu tačnost pozivajući se na iskaze koje je primio tokom suđenja. Tokom ovog vremena, sud treba da izbegava nepotpuna i neosnovana obrazloženja. Na primer, treba izbegavati izjave koje slede: “imajući u vidu sve prethodno istaknuto, zaključuje se..., zatim, na osnovu izjava svedoka..., ne objašnjavajući, analizirajući i dokazujući tačnost izjava...,” i tako dalje).

Opisi dokaza treba da budu obrazloženi i strukturirani na takav način da pokažu da ih sud smatra ubedljivim, zajedno sa razlozima na osnovu kojih se došlo do zaključka. Na primer, kada sud konstatuje da tvrdnja jedne stranke nije prihvatljiva, on treba da obrazloži odluku citiranjem konkretnog dokaza, pozivajući se na protivrečnosti između svedoka i druge materijalne dokaze, koji su sud doveli do određenog zaključka. Na ovaj način, sud takođe vrši procenu primljenih dokaza. Sud takođe, posebno ocenjuje verodostojnost protivrečnih iskaza, razloge za neusvajanje pojedinačnih zahteva stranaka i razloge kojima je sud vođen, pri određivanju zakonskih tačaka, posebno pri određivanju postojanja pravne obaveze.

Sud neće stvoriti svoje uverenje prosto opisivanjem, u svom obrazloženju, da je primio dokaze ili argumente, a da ne pojasni zašto oprečni argumenti nisu bili uverljivi. Obrazloženje odluke treba jasno da prikaže nepristrasnost suda u donošenju svojih odluka. Jedan od standarda racionalnog pravnog procesa podrazumeva poštovanje načela jednakosti koje se primenjuje prema obema strankama u postupku. Posledično, ovaj standard tesno je povezan sa nepristrasnošću i objektivnošću suda i treba da se odrazi ne samo u sudskim postupcima već i u obrazloženju konačne sudske odluke.

Pisana presuda treba da citira i tumači pravne norme primenjene u rešavanju oprečnosti istaknutih u ovom slučaju. Pri tome, sud treba da uzme u obzir određene karakteristike, koje su povezane sa vrstom zahteva o kome se sudi a zatim i sa prirodom pravnog odnosa, u vezi sa sporom. U tom smislu, presuda treba da bude konkretna kada govorimo o pravnoj analizi pravne norme, kao deo objektivnog prava, na kome se zasnivaju navodi o subjektivnim pravima podnosilaca zahteva. Obrazloženje presude u vezi sa primenjivanjem posebne norme treba da posluži kao snažan i ubedljiv argumenat da je odluka suda pravična zato što će biti jasno da se zasniva na zakonu.

Odluka suda u svakom predmetu treba da bude logična, u odgovarajućem obliku i jasne sadržine. Argumenti i deo sa obrazloženjem treba da budu osnovani i logički povezani i da istovremeno poštuju pravila i zakone. Oni treba da obezbede koherentan sadržaj unutar odluke, koji isključuje svako nepoklapanje ili direktnu ili indirektnu oprečnost. Ovi argumenti treba da budu dovoljni da podrže izreku pisane presude.

Upravo na ovaj način se može primeniti metoda IRAC u obrazlaganju presude, a da se ne ugroze zahtevi ZPP-a u vezi sa obrazloženjem presude. U skladu sa metodom IRAC, sud u obrazloženju presude uspeva da zahteve ZPP-a o izradi obrazloženja presude, prikaže na logičan način, obezbeđujući koherentan, logičan i pravni sadržaj obrazloženja. Zasiurno se u ovoj koherentnoj sadržini najbolje oslikavaju zahtevi ZPP-a, oko sadržine obrazloženja a takođe će se primeniti metodologija IRAC. I zahtevi ZPP-a, u vezi sa obrazloženjem presude i metodologija IRAC uticali su na isti cilj, sem što u ovom slučaju metoda IRAC pomaže sudiji da sa lakoćom i sigurno ispuni svoju dužnost izrade pravične i poverljive zakonite odluke.

DEO TREĆI

I. PRAVO NA UREDAN SUDSKI PROCES, PREDUSLOV ZA PRAVIČNU I ZAKONITU ODLUKU

Evropska konvencija za zaštitu osnovnih ljudskih prava i sloboda kaže *“Svako, tokom odlučivanja o njegovim građanskim pravima i obavezama ili o krivičnoj optužbi protiv njega, ima pravo na pravičnu i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim sudom, obrazovanim na osnovu zakona”*

1. Nezavisan i nepristrasan sud

Ustav Republike Kosovo u odredbi člana 102 (2) propisuje sledeće: *“Sudska vlast je jedinstvena, nezavisna, pravična, apolitična i nepristrasna, i obezbeđuje jednak pristup sudovima”*.

1.1 Nezavisan sud

Koncept “suda” okarakterisan je u materijalnom smislu sudskom funkcijom, dakle rešavanjem pitanja koja potpadaju pod njegovu nadležnost, u skladu sa načelom pravnog poretka i u skladu sa procesom koji se sprovodi shodno zakonom propisanim postupcima.

Nezavisnost predstavlja koncept od velike važnosti koji predvodi pravosuđe generalno i pojedinačne sudije posebno. Nezavisnost sudije nikako ne bi trebalo da se sagleda kao privilegija sudske funkcije, već kao obaveza koju sudija ima prema društvu. Poštovanje ove obaveze sudije, omogućava mu da odluči o pitanju o kome se presuđuje na pošten i nepristrasan način, isključivo na osnovu zakona.

Kada donosi odluku o tome da li je jedan sud nezavisan ili ne, Evropski sud uzima u obzir:

- način imenovanja svojih članova;
- dužinu trajanja njihove dužnosti;
- postojanje garancija nad spoljnim pritiscima i
- pitanje da li organ na prvi pogled predstavlja pitanje objektivne nezavisnosti

Nezavisnost u bukvalnom smislu podrazumeva nepostojanje zavisnosti, što znači potpunu autonomiju i nedodirljivost u odnosu na spoljne naredbe, uticaj ili kontrolu. Kada govorimo o ovom konceptu nezavisnosti, reći ćemo da postoje dva osnovna koncepta nezavisnosti i to:

- institucionalna nezavisnost i
- funkcionalna nezavisnost.

Nezavisnost u institucionalnom smislu traži da pravosuđe sačinjeno od pojedinačnih zvaničnika, pri obavljanju svojih dužnosti i institucionalne odgovornosti upražnjava delotvornu institucionalnu nezavisnost. U tom smeru, veoma je važno da postupak imenovanja i izbora sudija, bude u skladu sa garancijama i standardima nezavisnog pravosuđa. Zaista, nezavisnost pravosuđa u njegovom institucionalnom značenju znači da sudske funkcije isključivo obavljaju nosioci funkcija koji imaju široke i dobro definisane garancije u vezi sa imenovanjem i razrešenjem sa funkcije, disciplinskim odgovornostima i pravilima za dodelu predmeta.

Što se tiče postupka za izbor sudstva, različiti pravni sistemi pružaju različite modele kao što je direktan izbor pa sve do imenovanja od strane parlamenta ili vlade.

Bez obzira na postupak koji se koristi, važno je da sudski zvaničnici budu nezavisni od organa ili lica koje ih bira ili imenuje. Treba istaći da je Evropski sud zauzeo stav da nominacija na sudske funkcije, koju vrši sama vlada, sama po sebi ne utiče na nezavisnost sudova, sa obrazloženjem da je odlučna da nema nikakvu kontrolu ili nadzor od izvršne vlasti nakon nominacije.

Kada govorimo o pravilima za dodeljivanje predmeta sudiji pojedincu ili sudskom veću, različiti sudski sistemi koriste različite mehanizme da to i realizuju. Ono što je zajednička karakteristika svih sistema koja garantuje nezavisnost i nepristrasnost sudskog sistema jeste da se predmeti dodeljuju nasumično i da nijedna stranka, organ ili izvršno telo ne može da interveniše, vršenjem podele ili dodeljivanjem određenog predmeta određenom sudiji.

Druga garancija institucionalne nezavisnosti sudskog sistema jeste metoda da se sudije pozovu na odgovornost za svoje radnje tokom obavljanja njihovih sudskih funkcija. Posledično, od posebne je važnosti pitanje mandata sudija i dužina trajanja njihovog mandata.

Funkcionalna nezavisnost kao načelo, zasniva se na ideji da različiti državni organi poseduju specifične i isključive nadležnosti, te da kao takvi ne mogu da obavljaju niti da zalaze u sudske funkcije. Prvi test da se konstatuje mera sudske samostalnosti u određenom pravnom sistemu odnosi se na ispunjenost uslova nezavisnosti datog zakonodavstva. U tom smeru, većina nacionalnih ustava pruža garancije sudske nezavisnosti tražeći da se sudovi obrazuju na osnovu zakona i da sudije treba da se vode samo zakonom i da snose odgovornost samo pred zakonom. Najrealniji test nezavisnosti bio bi praktičan odnos između izvršnih ili zakonodavnih organa i sudova. Nemešanje u sudske postupke predstavlja osnovnu garanciju u sklopu koncepta funkcionalne sudske nezavisnosti, koja pre svega traži da izvršni ili zakonodavni organi ne mogu davati instrukcije obavezujuće prirode sudovima tokom obavljanja njihove delatnosti.

Unutrašnji i spoljni uticaji - radnje jednog sudije posledično bi uticale na prava i interese građana, koji nisu u stanju da shvate svako mešanje sa vana. Upravo iz tog razloga, ponašanje sudija treba da odgovara moralnim načelima i normama sa ciljem da se obezbedi pozitivna percepcija o sudskom sistemu i posledično utiče na povećanje poverenja javnog menja prema sudskom sistemu. U tom smislu, sudija nema pravo i ne sme da prihvati unutrašnja ili spoljna uplitanja ili da podlaže instrukcijama spoljnih strana, bez obzira na njihovu funkciju.

Među velikim brojem prepreka da se jedno pravosuđe naziva nezavisnim, nalaze se:

- uticaj izvršen od izvršne vlasti,
- pritisak izvršen od zakonodavne vlasti,
- pređašnje političke veze,
- uplitanje kolega na višoj funkciji/sa unutrašnjim uticajem,
- uticaj trećih lica ili poslovnog sektora/ spoljni uticaj,
- uticaj porodice ili društvenih odnosa itd.

1.2 Nepriistrasan sud

Nepriistrasnost se smatra važnim načelom, koje garantuje pravni poredak i omogućuje stvaranje poverenja, koje bi sud trebalo da ima u svakom demokratskom društvu. Ovo podrazumeva nepostojanje predrasuda ili nepriistrasnost. Ona treba da se proceni subjektivnim i objektivnim kriterijumima, a od važnosti mogu biti i spoljne karakteristike. Nepriistrasnost predstavlja osnovnu karakteristiku rada jednog sudije. Pretpostavlja se da je sudija lično nepriistrasan sa izuzetkom slučajeva u kojima isplivaju na površinu oprečni dokazi.

Nepriistrasnost predstavlja kamen temeljac donošenja sudskih odluka. Nepriistrasnost podrazumeva slobodu od uticaja koji se pokušavaju izvršiti na ličnost sudije. Nezavisnost pravosuđa tesno je povezana sa nepriistrasnošću ali se koncepti razlikuju. Nezavisnost doprinosi

nepristrasnosti. Sa pravom se kaže da sudije mogu da budu nepristrasne i bez strukturne nezavisnosti. Nepristrasnost je povezana sa ispravnim načinom razmišljanja i neutralnim odlučivanjem. Nepristrasnost u suštini proizilazi iz same strukture procesa rešavanja nesporazuma i iz samog karaktera sudije. Koncept nepristrasnosti može ugroziti delovanje velikog broja unutrašnjih i spoljnih faktora, kao što su:

- jaka lična osećanja o pitanju ili predmetu,
- finansijski interesi porodice,
- lična poznanstva,
- ex parte naredbe i komunikacija,
- javne izjave,
- ponude za zapošljavanje i druge privilegije nakon razrešenja sa dužnosti,
- zahtevi za izuzeće sudije itd.

Odredba člana 7, stav 1 Zakona o sudovima propisuje sledeće: “*Sudovi jednako postupaju prema svim licima, bez diskriminacije na osnovu rase, boje, pola, jezika, veroispovesti, političkog ili drugog mišljenja, nacionalnog ili društvenog porekla, veze sa nekom zajednicom, imovinom, ekonomskog i socijalnog stanja, seksualnog opredeljenja, rođenja, invalidnosti ili drugim ličnim statusom*”. Međutim, nezavisno od ove obaveze suda, postoje praktične situacije u kojima se može dovesti u pitanje nezavisnost, nepristrasnost, objektivnost i poverenje javnosti u sud, usled okolnosti koje mogu uticati na sudiju ili mogu stvoriti utisak da je sudija izložen određenim uticajima ili da je pristrasan.

Sa ciljem da obezbedi posebno nepristrasnost suda, ZPP je uredio pitanje izuzeća sudije ili isključenja sudije sa suđenja.

Sud u Strazburu u predmetu Piersack protiv Belgije (1. oktobar 1984) navodi sledeće: Iako uobičajeno nepristrasnost podrazumeva odsustvo predrasuda ili pristrasnosti, njeno vidljivo postojanje ili nepostojanje u skladu sa članom 6 (1) Evropske konvencije za zaštitu osnovnih ljudskih prava i sloboda biće iskušani na različite načine. U tom kontekstu se može napraviti razlika između subjektivnog načina, kao pokušaja da se obezbedi lična kazna određenog sudije u određenom predmetu i objektivnog načina da se odredi da li pruža dovoljne garancije da isključi neku legitimnu sumnju u tom smislu.

Kada govorimo o subjektivnoj nepristrasnosti, sud traži dokaze stvarne pristrasnosti. Lična nepristrasnost jednog odgovarajuće imenovanog sudije pretpostavlja se sve dok se ne predoče dokazi koji govore o suprotnom.

Što se tiče testa objektivnosti, Sud je izjavio u predmetu Fye protiv Austrije (24. februar 1993, par.30) da: testom objektivnosti, treba odrediti da li, sem ličnog ponašanja sudije, postoje utvrdive činjenice koje mogu ukazati na sumnju o njegovoj nepristrasnosti. U tom sklopu i sam privid objektivne nezavisnosti može imati svoj značaj. Ono što je ugroženo u ovom slučaju jeste poverenje koje sudovi treba da stvore u jednom demokratskom društvu u javnosti i iznad svega u vezi sa krivičnim gonjenjem okrivljenog. To podrazumeva da je pri donošenju odluke o tome da

li u jednom određenom pitanju postoji legitiman razlog za strah da jedan sudija neće biti nepristrasan, gledište okrivljenog važno ali ne i odlučujuće. Ono što je odlučujuće zapravo je činjenica da li se ovaj strah može objektivno i opravdati.

Sud je jasno stavio na znanje da treba isključiti svakog sudiju za koja postoji legitiman strah oko njegove nepristrasnosti.

1.2.1 Isključenje i izuzeće sudije sa suđenja

Osim odredbi ZPP-a o izuzeću sudije sa suđenja, pri obezbeđivanju nepristrasnosti suda od izvanredne su važnosti i Kodeks profesionalne etike za sudije i Pravilnik o vidovima nedoličnog ponašanja.

Kodeks profesionalne etike za sudije, odredbom člana 2, propisuje sledeće: “*Sudija tokom obavljanja svoje funkcije postupa prema svim strankama na ravnopravan način, bez favorizacije, priklanjanja i predrasuda. Sve vreme, sudija treba da bude i da izgleda nepristrasan. Nepristrasnost je povezana ne samo sa odlukom, već i sa postupkom donošenja date odluke*”. Sa druge strane, odredba člana 2.5 propisuje sledeće: “*Sudija može zahtevati svoje izuzeće ukoliko javnosti može odati utisak ili kada sam oceni, da nije u stanju da odluči u vezi sa predmetom na nepristrasan način*”. Sem što propisuje obavezu sudije da traži svoje izuzeće, u slučaju da sudija ne traži izuzeće, predviđaju se i disciplinske sankcije protiv njega/nje.

Odredbe člana 5 Pravilnika o određivanju nedoličnog ponašanja propisuju teške prekršaje, dok se na konkretan način odredbom člana 5.1.9 propisuje kao težak prekršaj sudije: “*Ukoliko ne traži da bude izuzet iz predmeta u kojima postoje razlozi koji stvaraju sumnju donošenja jednostranih sudskih odluka, što podrazumevaju porodične, prijateljske, poslovne, socijalne i druge veze sa strankama i njihovim zastupnicima*”.

Ono što je cilj koji je propisan kao težak prekršaj sudije u slučaju da ne traži svoje izuzeće, pod uslovima propisanim gore navedenom odredbom jeste da sudije obrate odgovarajuću pažnju da očuvaju nepristrasnost. Nepristrasnost suda glavni je mehanizam koji podstiče poverenje javnosti u sudski sistem.

1.2.2 Okolnosti koje vode do izuzeća sudije sa suđenja

ZPP taksativno navodi okolnosti koje utiču da sudija bude nužno izuzet sa suđenja. Okolnosti koje vode do izuzeća sudije sa suđenja propisane su članom 67 ZPP-a.

Sudija ne može da procesuiru pravno pitanje:

a) ukoliko je sam stranka , zakonski ili ovlašćeni zastupnik stranke, ili ukoliko je sa strankom supoverilac ili sudužnik, ili obavezan za regresiranje, ili ukoliko je o istoj stvari saslušan kao svedok ili kao ekspert;

b) ukoliko stranka ili njen zakonski ili ovlašćeni zastupnik je krvni srodnik po vertikalnoj crti, do bilo kojeg stepena , a po horizontalnoj crti do četvrtog stepena , ili ukoliko je suprug, ili majčinoj liniji do drugog stepena, nezavisno od toga da li je brak prestao ili ne;

c) ukoliko je staratelj, usvojitelj, ili usvojitelj stranke, njegovog zakonskog ili ovlašćenog zastupnika;

d) ukoliko je o istoj stvari učestvovao u donošenju odluke nižeg suda ili nekog drugog organa , ili u postupku posredovanja;

e) ukoliko je postupao u stvari gde je izvršeno sudske poravnanje a sa podignutom tužbom se traži poništavanja takvog poravnanja;

f) ukoliko je akcionar ili član trgovačkog udruženja koja je stranka u postupku iniciranom tužbu;

g) ukoliko ne postoje druge okolnosti koje stavljaju u sumnju njegovu nepristrasnost.

Ovo su okolnosti koje su u skladu sa gorenavedenom zakonskom odredbom navedene izričito i taksativno a koje treba uzeti u obzir pri izuzeću sudije u jednom konkretnom predmetu. U vezi sa ovim okolnostima, tačka a)-f) propisuje da je dužnost predmetnog sudije da ih predoči predsedniku suda zajedno sa zahtevom za svoje izuzeće sa suđenja.

Okolnosti iz člana 67, tačka g), odnose se na okolnosti koje nisu navedene ali u postupku mogu poprimiti različite oblike i inače su poznate kao okolnosti koje vode do isključivanja sudije.

Sem ovih taksativno navedenih slučajeva u kojima sudija treba da bude izuzet sa suđenja, u skladu sa odredbama ZPP-a, postoji još jedna situacija koja predviđa taksativno izuzeće sudije a koja se odnosi na slučaj u kome je ponavljanje postupka dozvoljeno. Odredba člana 241, stav 1 ZPP-a propisuje sledeće: “U ponovljenom postupku na prvostepenom sudu ne može da deluje sudija koji je doneo odluku na prethodnom postupku ”.

Praktičan slučaj jedne ovakve situacije: Ukoliko je na prvostepenom sudu, sudija “ X”, razmotrio i odlučio na meritornoj osnovi o jednom spornom pravnom pitanju sa tužiocem “AA” i tuženim “BB”, pod pretpostavkom da je odluka postala pravosnažna i da je protiv iste sud drugog stepena dozvolio ponavljanje postupka na zahtev jedne od stranaka u postupku, onda na

prvostepenom ročištu za reviziju ovog predmeta, ne može odlučivati sudija” “ X” (koji je o njemu odlučivao ranije).

1.2.3 Okolnosti koje dovode do isključenja sudije sa suđenja

Stav g) člana 67 ZPP-a, nije uredio ni izričito niti taksativno slučajeve isključivanja sudije, već je samo pomenuo činjenicu da možda postoje druge okolnosti koje dovode u sumnju nepristrasnost sudije pri odlučivanju o predmetu pred njim.

Mogu postojati druge okolnosti koje se ne klasifikuju kao automatski razlozi za izuzeće sudije sa suđenja (okolnosti predviđene stavom a) do stava f), člana 67 ZPP-a), ali upravo ove okolnosti mogu dovesti u sumnju njegovu nepristrasnost i neobjektivnost u sudskom procesu. U ovim slučajevima, ukoliko predmetni sudija smatra da su nastupile okolnosti za izuzeće sudije, uvek treba obratiti pažnju na standard kodeksa etike, pošto isti obrazloženim zahtevom treba da traži svoje izuzeće sa suđenja od predsednika suda.

Iz sudske prakse: Kada govorimo o okolnostima koje su poznate kao okolnosti za isključivanje sudije, u sudskoj praksi postoji standard kojim se zna u načelu kada će jedan sudija biti izuzet sa suđenja a kada neće. U tom smislu, sudije nikada ne smeju da koriste mogućnost izuzeća sudije sa suđenja, sa ciljem da izbegnu kompleksne predmete, ali mogućnost isključivanja sudije uvek treba da dođe do izražaja u slučajevima u kojima postoje istinski razlozi koji dovode u sumnju nepristrasnost i objektivnost suda.

Kao okolnosti koje se mogu smatrati dovoljnim za isključenje sudije iz jednog procesa, možemo navesti sledeće:

- činjenicu da predsednik suda ima svoj predmet na sudu;
- činjenicu da sudija datog suda ima svoj predmet na sudu,
- činjenicu da je sudija u prijateljskom ili neprijateljskom odnosu sa strankom;
- činjenicu da je sudija izneo svoje mišljenje o završnici procesa pred sudom (ovde treba uključiti i mišljenja data u privatnom okruženju);
- činjenicu da je sudija ranije učestvovao u pregovorima između stranaka, u vezi sa istim pitanjem koje je predmet konkretnog spora;
- blisko prijateljstvo između sudije i osobe, koja odlučuje o istoj pravnoj stvari.

Sve ovo su neke od okolnosti koje zakonom nisu izričito i taksativno navedene ali kao takve pružaju priliku strankama u postupku da zahtevaju isključivanje sudije iz sudskog procesa.

1.2.4 Pravo na pristup sudu

Ne postoji izričita garancija prava pristupa sudu u tekstu člana (6) Evropske konvencije za zaštitu osnovnih prava i sloboda, ali je Evropski sud izneo da ova odredba obezbeđuje svakom pravo da iznese svoje navode u vezi sa svojim građanskim pravima i obavezama pred sudom ili tribunalom.

Član 6 propisuje pravo predstavljanja na sudu, u sklopu koga pravo pristupa i samim tim pravo na pokretanje sudskog postupka pred sudom u građanskim predmetima, predstavljaju samo jedan aspekt.

Dakle, član 6, stav 1, Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda, garantuje svakom pravo da podnese sudu za suđenje svaki navod, koji se odnosi na “prava i obaveze građanskog karaktera”.

Sud je izneo u predmetu *Golder protiv Ujedinjenog Kraljevstva*. 21. februar 1995, paragraf 35), da: ukoliko bi shvatila u skladu sa članom 6 (1) da imaju veze isključivo sa merama pokrenutim pred jednim sudom, država potpisnica, ne delujući u suprotnosti sa datim dokumentom, treba da eliminiše sudove ili da im uskrati jurisdikciju, ograničavajući se na donošenje odluka o nekim građanskim delima a da ostale posvete organima koji zavise od vlade. Bilo bi nezamislivo, po mišljenju suda, da član 6 (1) opiše detaljno proceduralne garancije date strankama u krivičnom gonjenju a da prvo ne zaštiti ono što se može dobiti pruženim garancijama, dakle pristup sudu. Karakteristike pravičnog, otvorenog i brzog sudskog procesa neće imati nikakvu vrednost u slučaju da nema sudskog postupka.

Nezavisno od toga, **pravo na pristup sudu nije apsolutno pravo**. Sud je u nastavku izjavio da u predmetu *Golder protiv Ujedinjenog Kraljevstva* sama priroda predmeta iziskuje odnosnu uredbu (*što se može promeniti u vremenu i prostoru, shodno potrebama i izvorima zajednice i pojedinaca*) koju izrađuje Država, iako propisi tog tipa ne treba da ugroze suštinu prava niti da budu u suprotnosti sa ostalim pravima propisanim Konvencijom. U svom precedentu, Sud je dalje izneo da će svaki vid ograničenja biti u skladu sa članom 6:

- ukoliko se zalaže za legitiman cilj i
- ukoliko postoji razuman odnos proporcionalnosti između korišćenih sredstava i ciljeva koji treba da se postignu.

U predmetu *Airey protiv Irske* jednoj supruzi je odbijena **pravna pomoć** da pokrene sudski postupak za razvod od supruga. Sud je izneo da *član 6 (1) ponekada može da primora Državu da predvidi pomoć advokata nakon što se pokaže da je data pomoć potrebna za delotvoran pristup sudu ili zato što pravno zastupanje postaje obavezno, pošto se primenjuje kao takvo u nacionalnim propisima nekolicine ugovornih država za različite vrste stranaka u postupku ili*

usled složenosti postupka ili pitanja. Sud je konstatovao da potražilac u ovom predmetu nije ostvarivao delotvorno pravo pristupa Visokom sudu, kome bi mogao da podnese predlog odluke o sudskoj rastavi. Pravo na pristup sudu ponekada se može prekršiti kada postoji **imunitet** koji delotvorno zabranjuje preduzimanje ovih radnji.

Kao što smo i prethodno istakli, i Ustav u odredbi člana 54 propisuje sledeće: “Svako ima pravo na sudsku zaštitu u slučaju kršenja ili uskraćivanja nekog prava koje je garantovano ovim Ustavom, kao i pravo na efikasne pravne mere ukoliko se utvrdi da je pravo prekršeno”.

Ustav prvenstveno garantuje zaštitu na sudu, kao najvažniji oblik zaštite ljudskih prava u unutrašnjem pravu. Pravo zaštite na sudu ima svako, kome je povređeno ili uskraćeno pravo zagarantovano Ustavom. Ustav sadrži odredbu koja garantuje svakom pojedincu i pravo na delotvorne pravne mere, ukoliko se konstatuje da mu je pravo prekršeno. Iz ovoga se može zaključiti da je svakome zagarantovano pravo na nezavisno, nepristrasno, zakonski utemeljeno suđenje, što znači da je na ovaj način zagarantovano pravo na pravično suđenje i pravo na jednaku zaštitu na sudu.

U vezi sa pravom pristupa svakom sudu i Zakon o parničnom postupku u odredbi člana 2, stav 3, propisuje sledeće: *“Sud ne može da odbije razmatranje i odlučivanje o zahtevima koje su pod njenom nadležnošću”.* Ova odredba jedna je od najvažnijih odredbi sudskog procesa, pošto sudu uskraćuje mogućnost da odustane od obaveze da pruži sudsku zaštitu subjektu zahteva i posledično sprečava selektivan pristup. Dakle, u svakom slučaju kada sud pred kojim je tražena sudska zaštita oceni da je nadležan za isto pitanje, isti je dužan da počne sa razmatranjem. Ova obaveza suda da odluči o pitanju za koje je nadležno, povezana je sa osnovnim ljudskim pravima i pravo je koje štite svi pravni sistemi.

Dužnost suda da razmotri i odluči u svakom pitanju za koje je nadležan u duhu je člana 6 Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda, koji propisuje sledeće: *“Svako, tokom odlučivanja o njegovim građanskim pravima i obavezama ili o krivičnoj optužbi protiv njega, ima pravo na pravičnu i javnu raspravu u razumnom roku.....”.*

U vezi sa pravom pristupa svakom sudu oko potraživanja građanskopravne prirode, u nastavku su u kratkim crtama predstavljene radnje – obaveze suda koje proizilaze iz odredbi ZPP-a, koje su u duhu člana 6 Evropske konvencije.

Praksa Suda u Strazburu neprekidno ističe da se član 6.1 odnosi samo na sporove oko građanskih prava i obaveza “prihvaćenih/priznatih prema domaćem pravu”, međutim ovo obuhvata i sporove “u kojima se radi o postojanju “građanskog prava”. Sem toga, član 6.1 “ne garantuje nikakav poseban sadržaj o ‘pravima i obavezama’ u nacionalnom sadržajnom zakonu – i jasno je da organi iz Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda ne mogu na

osnovu tumačenja člana 6.1 stvoriti sadržajno pravo, koje nije zakonski utemeljeno u odnosnoj državi.

Pravo pristupa sudskom organu treba da bude povezano sa osnovom a ne samo da predstavlja čisto formalno pravo. Pravo obraćanja sudu nije apsolutnog karaktera, može imati ograničenja, ali ono ne treba da ograniči prostor za pristup pojedinca u toj meri da se pravo dotakne u svojoj srži.

2. Sudenje u razumnom roku

Član 6 stav 1 Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda, obavezuje države da organizuju pravne sisteme tako da omoguće sudovima da ostvare sve uslove koji iz nje proizilaze, uključujući razmatranje pitanja u razumnom roku. Pravosudni sistem ne može se razviti sa zakašnjenjima koja dovode do slabljenja uloge sudova i poverenja u njih. U građanskim predmetima, period koji se uzima u obzir obično počinje ulaganjem tužbe. Ostvarivanje prava za razmatranje predmeta u razumnom roku zavisi vidljivo od nastojanja stranaka i od radnji koje su preduzele da ubrzaju proces. Stranka treba ne samo da se uzdrži od podnošenja zahteva ili resursa, koji dovode do produžavanja rokova, već treba i da preduzme korake koji dovode do njenog fleksibilnijeg razvoja.

ZPP je propisivanjem rokova u kojima sud treba da odreaguje, uložio napore da ispoštuje duh konvencije u vezi sa sudskim procesom sprovedenim u razumnom roku.

Za svaku fazu razmatranja odnosno preduzimanja radnji suda, koje su konkretno propisane odredbama člana 286 ZPP i to stavom 1, koji glasi: “ *Po primanju tužbe, sud odmah kreće sa pripremama za održavanje glavne rasprave u ovom predmetu*”, i stavom 2 koji glasi: “ *Ove pripreme obuhvataju preliminarno razmatranje tužbe, prosleđivanje tužbe tuženoj stranci za obavezan odgovor, održavanje pripremnog ročišta i zakazivanje ročišta za glavnu raspravu na datom predmetu*”, propisuju se zakonski rokovi u okviru kojih sud treba da deluje kako bi obezbedio da proces bude sproveden u razumom roku.

Odredba člana 394 ZPP-a, propisuje *sledeće*” *Sud dostavlja tužbu, uz priložene spise tuženom radi odgovora u roku od petnaest (15) dana od dana kada je podneta na sudu uredna i potpuna tužba*”.

Iz citirane odredbe proizilazi da je zakonodavac uložio nastojanja da primora sud da ispoštuje razuman rok da preduzme prve mere nakon preliminarne rasprave, za pripremu glavne rasprave. Ovo je zakonski rok koji treba da se ispoštuje pošto će u suprotnom biti prekršen duh sudskog procesa u razumnom roku.

Iako konkretna odredba ne propisuje u kom roku treba sprovesti preliminarno razmatranje tužbe, indirektno se može zaključiti da preliminarno razmatranje tužbe treba da se sprovede u roku od petnaest (15) dana, pošto odredba člana 394 ZPP-a, propisuje obavezu suda da tuženoj stranci dostavi tužbu na odgovor u roku od petnaest (15) dana od dana prijema tužbe. Dakle, faza preliminarnog razmatranja treba da se zaključi u roku od petnaest (15) dana. Zasigurno ovo ne važi ukoliko sud tokom prethodnog postupka konstatuje da postoje nedostaci od kojih zavisi da li je sudski proces dozvoljen, a koje treba izbeći u ovoj fazi postupka.

Odredba člana 395 stav 1 ZPP-a glasi: *“Tuženi nakon što mu se dostavlja tužba zajedno sa priloženim spisima, eventualno je dužan, da u roku od petnaest (15) dana odgovori pismeno na tužbu”*. Sem što je zakonodavac propisao zakonski rok za preduzimanje prvih mera suda u vezi sa pripremom glavne rasprave, propisao je i zakonski rok u kome tuženi ima mogućnost da podnese svoju odbranu/eventualne prigovore sudu, odgovorom na tužbu.

Kada govorimo o efikasnosti odnosno o suđenju u razumnom roku, zakonodavac se pokazao poprilično obazrivim pošto nije ostavio sudu na diskreciju da preduzme određene mere već je propisao zakonske rokove za zakazivanje sudske rasprave. Shodno tome, odredba člana 400 stava 4, ZPP-a, propisuje sledeće: *“Priprema ročište održava se, po pravilu, najkasnije u roku od trideset (30) dana od dana kada je sudu stigao odgovor na tužbu tuženog”*, dok se odredbom člana 420, stav 2, propisuje sledeće: *“Glavno ročište će se održati po pravilu, najkasnije u roku od trideset (30) dana od dana okončanja pripremnog ročišta”*.

Citirane odredbe navode da zakonodavac nije uopšte dao prostor sudu da iskoristi bilo kakav vid diskrecije da izmeni ili produži rokove, pošto zakonske odredbe za svaku radnju propisuju rokove u okviru kojih je sud dužan da odreačuje.

Zakonodavac nije pratio logiku određivanja sposobnosti koje garantuju sudski proces *“u razumnom roku”* samo za prve radnje suda u jednom sporu, već je na isti način propisao rokove suda ili stranaka do završetka rasprave odnosno do donošenja zaslužne odluke.

Shodno tome, odredba člana 401 ZPP-a propisuje sledeće: *“Priprema ročište je obavezno osim u slučajevima u kojima sud, nakon što joj stigne odgovor na tužbu, utvrdi da između stranaka nema spornih činjenica (član 395) ili kada, iz razloga nesloženosti spora dolazi do zaključka da nema potrebe da se saziva priprema ročište”*. U tom slučaju, ukoliko sud konstatuje da održavanje pripremnog ročišta nije potrebno, glavna rasprava održava se u zakonskom roku za održavanje pripremnog ročišta. Dakle, u svakom predmetu u kome priprema ročište nije neophodno, prvo ročište u sklopu glavne rasprave održava se u roku od trideset (30) dana od dana kada sudu pristigne odgovor tuženog na tužbu ili po isteku roka za odgovor, pod pretpostavkom da nisu ispunjeni uslovi za donošenje presude zbog propuštanja.

Odredba člana 420, stav 3 ZPP-a, propisuje sledeće: *“Sud može da odluči da se ročište o glavnoj stvari održi neposrednu nakon pripremnog ročišta”*, dok stav 4 istog člana propisuje: *“Ukoliko sud proceni da će glavni pretres trajati više od jednog dana ročište će biti zakazano za onoliko dana zaredom koliko je neophodno da se rasprava vodi u kontinuitetu”*.

U funkciji efikasnog sprovođenja postupka, zakonodavac je dao diskreciju sudu da ukoliko oceni da postoje uslovi da se pređe sa pripremnog ročišta na glavnu raspravu i eventualno i da zaključi razmatranje pitanja ili ukoliko je sud bio u prilici da blagovremeno pripremi glavnu raspravu pod pretpostavkom da raspravu neće moći da završe u jednom danu, pruža se pravna mogućnost da se glavna rasprava zakaže nekoliko dana za redom.

Bez obzira na isto, čak iako sud nije ili ne može da odreaguje u skladu za zakonskim mogućnostima propisanim članom 420, stav 3 i 4 ZPP-a, zakonodavac je propisao još jedno ograničenje suda kada govorimo o roku, time što odredbom člana 441, stav 2, propisuje sledeće: *”Glavno ročište ne može se odložiti više od trideset (30) dana, osim u slučajevima utvrđenim zakonom”*. Dakle, u svakom predmetu u kome glavna rasprava ne može da se završi u sklopu vremenskog perioda izdvojenog za njeno održavanje i pod pretpostavkom da sud nije mogao da isplanira da se rasprava održi u nekoliko termina/dana za redom, sudu se ograničava mogućnost da zakaže narednu raspravu najkasnije u roku od trideset (30) dana. Ovo važi i u slučajevima u kojima je glavna rasprava zakazana ali nisu ispunjeni uslovi za održavanje glavne rasprave, što podrazumeva zakazivanje drugog termina za održavanje glavne rasprave.

Efikasnost parničnog postupka ne proizilazi samo iz rokova propisanih za preduzimanje radnji suda ili stranaka već i iz drugih odredbi koje strankama pružaju priliku da samo u određenoj fazi preduzmu određene mere. Shodno tome, odredba člana 405 ZPP-a propisuje sledeće: *“Tokom daljeg procesuiranja na pripremnom pretresu razgovara se o predlogu stranaka i o činjenicama na kojima se zasnivaju njihovi predlozi”*, dok odredba člana 406, stav 1, propisuje da: *“U zavisnosti od ishoda pretresa na pripremnom ročištu sud će odlučiti o tome šta će biti predmet rasprave, i koji će se dokazi pribaviti na ročištu o glavnom pretresu stvari”*. U značenju citiranih odredbi proizilazi da stranke u postupku mogu da predstavu sve činjenice i dokaze za potvrđivanje činjenica do završetka pripremnog ročišta, pošto je ovakva mogućnost po završetku pripremnog ročišta ograničena, odnosno važi samo kao izuzetak. Nemogućnost da stranke u postupku po završetku pripremnog ročišta predstavu nove činjenice i dokaze, propisuje se odredbama člana 428 stav 2, ZPP-a: *“Stranke tokom vođenja glavnog pretresa mogu da podnesu nove činjenice i da predlože nove dokaze, samo ukoliko čine verodostojnom okolnost da su bez njihove krivice nisu mogle da ih podnesu ,odnosno predlože na glavnoj sednicu”*.

Ovo zakonsko ograničenje ograničava mogućnost da stranke pruže predloge koji prevazilaze prava koja mogu upotrebiti u postupku, načelom korišćenja prava u poverenju.

Zakonodavac je sledio logiku sprovođenja postupka i njegovog zaključivanja shodno zakonskim rokovima koji garantuju sudski proces u razumnom roku, i kada govorimo o donošenju odluke po završetku glavne rasprave. Shodno tome, odredba člana 436, stav 1, ZPP-a, propisuje sledeće: *“Nakon što budu okončane sve faze glavnog pretresa i nakon što bude spor spreman za rešenje sud proglašava okončanim glavni pretres”* dok odredba člana 153, stav 1, navodi sledeće: *“Sud*

izriče presudu najkasnije u roku od petnaest (15) dana od dana okončanja glavne rasprave. Vreme kada se izriče presuda smatra dan kada se ona pismeno izrađuje”.

Usled prirode ovog rada, u smislu daljeg obrađivanja postupka prema zakonskim rokovima ograničili smo se u vezi sa postupkom koji važi a koji zavisi od sredstava pobijanja, bez obzira da li se radi o redovnim ili vanrednim. Bez obzira na to, treba istaći da je zakonodavac propisao rokove i u postupku koji se sprovodi po završetku glavne rasprave a koji u suštini doprinose sprovođenju procesa u razumnom roku.

3. Pravo na obrazloženo suđenje (presudu)

Iako se ne pominje izričito u četiri glavna ugovora o ljudskim pravima, pravo na obrazloženu presudu sastavni je deo odredbi koje uređuju “pravično suđenje”, uključujući i pravo na javno suđenje. Članovi 22 (2) i 23 (3) odnosnih statuta Tribunala za Ruandu i za bivšu Jugoslaviju propisuju da suđenja u ovim tribunalima “treba da budu praćena mišljenjem i obrazloženjem u pismenoj formi, kojima se takođe mogu priložiti izdvojena ili neusaglašena mišljenja.

Na osnovu nastale sudske prakse Evropskog suda za ljudska prava koja odražava “načelo u vezi sa odgovarajućim izvršenjem pravde, odluke sudova i tribunala treba na adekvatan način da iznesu razloge na kojima se zasnivaju, a “svakako” stepen u kome se ova obaveza pružanja razloga primenjuje i u kome može da se promeni shodno prirodi odluke, treba da se odredi u zavisnosti od predmetnih okolnosti.

Član 6 Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda traži da domaći sudovi navedu razloge za svoje odluke kako u građanskim predmetima tako i u krivičnim. Sudovi nisu primorani da daju detaljne odgovore na svako pitanje, ali ukoliko je jedan zahtev od suštinske važnosti za predmetne rezultate, sud treba konkretno da ih obradi u svojoj presudi.

Ustavni sud Kosova u Predmetu br. KI72/12, jasno stavlja na znanje sledeće:

Dakle, pravo na pravično suđenje podrazumeva pravo na obrazloženu presudu. ESLJP je smatrao da, dok vlasti uživaju značajnu slobodu u izboru odgovaraju ih sredstava da obezbede da su njihovi pravosudni sistemi u skladu sa zahtevima iz člana 6. (1) Konvencije, njihovi sudovi treba da “jasno da ukažu na osnove na kojima zasnivaju svoje odluke”. (vidi Hadjianastassiou protiv Grčke, ESLJP presuda od 16. decembra 1992. godine, stav 33).

U nedavnoj presudi, ESLJP je ponovio da “presude sudova i tribunal treba adekvatno da navedu razloge na kojima su zasnovane”. (Vidi Tatishvili protiv Rusije, ESLJP presuda od 22. februara 2007. godine, stav 58).

Član 31. Ustava i član 6. Konvencije obavezuju sudove da daju razloge za svoje presude. Međutim, to ne podrazumeva detaljan odgovor na svaki argument ili pitanje (vidi Van De Hurk protiv Holandije, 19. april 1994. godine, stav 61). Mera na koju se ova obaveza odnosi, može da varira u zavisnosti od prirode odluke. Ipak, ukoliko je podnesak od fundamentalnog značaja za

ishod slučaja, kao što je imovina u slučaju rušenja, onda sud treba dase konkretno bavi time u svojoj presudi.

Pored toga, pravo na dobijanje sudske odluke u skladu sa zakonom uključuje i obavezu suda da pruži razloge za svoja rešenja sa razumnim osnovama, kako na proceduralnom tako i na materijalnom nivou. Pružanje razloga zahteva objašnjenja sa verodostojnim i pravno konstruisanim razlozima za odluke u svakom pojedinačnom slučaju, koji takođe treba da obuhvati kao pravne kriterijume tako i činjenične elemente u prilogu odluke.

Osim što proizilazi iz Evropske konvencije, obaveza obrazlaganja sudskih odluka u građanskim predmetima, konkretno se propisuje i odredbama ZPP-a.

II. OSNOVNA NAČELA PARNIČNOG POSTUPKA I NJIHOV ODNOS PREMA PRAVU NA REDOVAN SUDSKI PROCES U SKLADU SA ČLANOM 6 KONVENCIJE

Ustav Republike Kosovo odredbom člana 31, stav 1, propisuje sledeće: “Svakom se garantuje jednaka zaštita prava pred sudom, ostalim državnim organima i nosiocima javnih” dok odredba člana 54 predviđa sudsku zaštitu prava, propisujući sledeće: “Svako ima pravo na sudsku zaštitu u slučaju kršenja ili uskraćivanja nekog prava koje je garantovano ovim Ustavom, kao i pravo na efikasne pravne mere ukoliko se utvrdi da je pravo prekršeno”.

Značajna ustavna garancija koja štiti individualnu slobodu pojedinaca u vezi sa pravom na pravično suđenje jesu citirane odredbe. I Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda u članu 6 garantuje svakom pravo da sudu iznese svaku tvrdnju, koja se odnosi na “prava i obaveze građanskog karaktera”.

Koncept “*prava i obaveza*” građanskog karaktera predstavlja samostalan koncept, koji je protumačen nezavisno od unutrašnjeg prava država potpisnica Konvencije, ali uzimajući u obzir njihova opšta načela.

Pravo pojedinaca na redovan i javan sudski proces, koji zauzima mesto u demokratskom društvu, u značenju Konvencije, od velike je važnosti za odgovarajuće funkcionisanje mehanizma demokratije i kao takav, ne može se usko protumačiti. U slučaju nejasnoća, ukoliko član 6 treba da bude primenjen, uvek gde je moguće– odgovor treba da bude pozitivan.

U odluci “*Delcourt protiv Belgije*” Sud navodi “*U demokratskim društvima, u značenju Konvencije, pravo na redovan sudski proces zauzima tako važno mesto, da svako usko tumačenje člana 6, stav 1, neće odgovarati ni cilju niti karakteru ovog člana*”. U predmetu “*Sunday Times (br.1) protiv Velike Britanije*” Sud je skrenuo pažnju da član 6, predstavlja odraz važnog načela, koje se primenjuje i na osnove Evropske konvencije o ljudskim pravima odnosno, načela pravnog poretka.

Ustav Republike Kosovo prvenstveno garantuje zaštitu na sudu, kao najznačajniji oblik zaštite ljudskih prava u unutrašnjem pravu.

Ustav Republike Kosovo i Evropska konvencija garantuju pravo svakog na sudsku zaštitu, a u ovom slučaju na ustavnom nivou, konkretno postupak sudske zaštite uređuje odnosni zakon – Zakon o parničnom postupku (ZPP).

Odredba člana 1 ZPP-a propisuje sledeće: “*Zakonom o parničnom postupku određuju proceduralni propisi na osnovu kojih sud razmatra i rešava sporove građanskopravnih odnosa fizičkih i pravnih lica, ako posebnim zakonom nije drugačije utvrđeno*”.

Parnični postupak zasniva se na nekim osnovnim načelima koji garantuju zakonitost i objektivnost povedenog postupka.

1. Načela i pravila parničnog postupka (neka od najvažnijih načela)

Tokom parničnog postupka, sud treba da se pobrine o sprovođenju načela postupka. Postoji tendencija da se građanski postupci u savremenim zemljama uredi na što je moguće načelniji način, izbegavajući time veliki fond odredbi o konkretnim pitanjima, pošto što se građanski/parnični postupci uredi konkretnije time su i mogućnosti za oprečnost između odredbi ili dvosmislenosti veće, zbog čega i mi treba da poklonimo posebnu pažnju na načela parničnog postupka koja se u načelu primenjuju od početka parničnog postupka pa sve do njegovog završetka. U parničnom postupku pod ovim izrazom podrazumevamo osnovna pravila, koja opisuju aktivnost koju obavljaju subjekti u postupku, kako bi se konstatovalo da za isto nema prostora. Načela ovog postupka određuju metode delovanja upotrebljene tokom razmatranja pravne stvari i odlučivanja o njoj.

1.1 Načelo ustavnosti

Ustav Republike Kosovo, odredbom člana 102 stav 1, propisuje sledeće: “*Sudsku vlast u Republici Kosovo sprovode sudovi*”, stav 2, propisuje: “*Sudska vlast je jedinstvena, nezavisna, pravična, apolitična i nepristrasna, i obezbeđuje jednak pristup sudovima*”, dok stav 3, propisuje: “*Sudovi sude na osnovu Ustava i zakona*”.

Ograničavanje sudova čija se nadležnost može prostirati van granica koje određuju Ustav i zakoni standard je zaštite od arbitrarnosti sudske vlasti, sa jedne strane, i sa druge strane, osnovni je standard demokratije izražene kroz načela ustavnosti i zakonitosti.

U praksi, ovaj paragraf Ustava primorava sudove da njihova vlast proizađe samo iz ustava i zakona.

Sem citiranih odredbi koje su povezane sa načelom ustavnosti u parničnom postupku, postoji i odredba člana 16 stav 1 Ustava koja glasi: “*Ustav je najviši pravni akt Republike Kosovo. Zakoni i ostali pravni akti moraju biti u saglasnosti sa ovim Ustavom*”.

Načelo ustavnosti iziskuje da norme određenog pravnog sistema budu u skladu sa Ustavom kao glavnim pravnim dokumentom. Ti koji su dužni da primene pravne norme tokom svog rada treba da uzmu u obzir ustavna i zakonska pravila i opšte akte koji svoju snagu crpe iz ustavnih i zakonskih pravila.

1.2 Načelo zakonitosti

Načelo zakonitosti propisuje dužnost suda da sudska rasprava ali i osnovana odluka budu povezani sa pravnom normom. Sud je dužan da reši spor na način na koji to propisuje norma koja uređuje materijalno-pravni odnos iz koga je spor proizašao.

Načelo zakonitosti u parničnom postupku važi i za materijalno-pravne norme iz kojih sud treba da donese zaključak o osnovanosti tužbenog zahteva kao i na proceduralne norme na osnovu kojih sud vodi postupak odlučivanja o parničnom pitanju.

1.3 Načelo raspolaganja

Sušтина ovog načela izražena je u latinskoj maksimi “*nemo iudex sine actore*”. Ona znači da ne postoji parnični postupak bez zahteva ovlašćenog lica, na osnovu koga sud odlučuje o određenom pravno zaštićenom zahtevu. Na osnovu ovog načela, tužiocu se priznaje pravo da postupak pokrenut tužbom privede kraju proceduralnom radnjom povlačenja tužbe (*odredba člana 261, stav 1 ZPP-a*) ili odricanjem od tužbenog zahteva (*odredba člana 149, stav 1 ZPP-a*). Proces se završava merama raspolaganja stranaka i kada sudske poravnanje povezuju za predmet spora određenog tužbom (*odredbe članova 412-419 ZPP-a*). Postupak po instancama takođe

može da se završi raspolaganjem sredstava, povlačenja sredstva, pobijanjem odluke (odredbe člana 177 ZPP-a).

1.4 Načelo saslušanja stranaka

Odredbom člana 5, stav 1 ZPP propisuje sledeće: *“Sud će dati mogućnost svakoj strani da se izjasni o zahtevima i iskazima suprotne stranke”*, dok stav 2, istog člana propisuje sledeće: *“Samo u slučajevima utvrđenim ovim zakonom sud ima snagu da odluči o zahtevu o kojem suprotne strani nije data mogućnost da se izjasni”*.

Shodno ovom načelu, sud je dužan da, pre nego što da zaslužnu odluku, bilo kojoj od stranaka pruži priliku da predstavi svoje mišljenje u vezi sa pitanjem o kome treba odlučiti kao i da se izjasni u vezi sa iskazima i tvrdnjama protivne stranke. Ovo načelo, inače je poznato kao načelo kontradiktornosti. Pravilima ovog načela, uređuje se jednakost stranaka pred sudom i prikupljanje relevantnih činjenica za meritorno odlučivanje, ali se i konstatuje sve ono što je sporno i što nije sporno između stranaka. Jednakost dveju stranaka sa oprečnim interesima utiče da se svakoj od njih priznaju prava u vezi sa proceduralnim radnjama, koje obavi njen protivnik. Time što ih stavlja u ravnopravnu poziciju, zakon istovremeno stvara preduslove za objektivno suđenje. Pošto je sud primoran da i jednoj i drugoj strani podjednako omogući da zauzmu stav u vezi sa proceduralnim radnjama protivnika, on je istovremeno dužan da uzme u obzir sve ono što su predstavile obe strane.

Povreda načela kontradiktornosti, predviđena je kao suštinska povreda odredbi parničnog postupka, a usled ovakvih povreda, sud drugog stepena poništava odluku prvostepenog suda i vraća predmet na ponovno razmatranje na prvostepenom sudu.

Prema tumačenju Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda, pravo na javnu raspravu je zagarantovano, “ali se štampa i javnost mogu isključiti s celog ili s dela suđenja u interesu morala, javnog reda ili nacionalne bezbednosti u demokratskom društvu, kada to zahtevaju interesi maloletnika ili zaštita privatnog života stranaka, ili u meri koja je, po mišljenju suda, nužno potrebna u posebnim okolnostima kada bi javnost mogla da naškodi interesima pravde”. Evropska konvencija tome dodaje i “interes maloletnika” kao jedan od razloga da se sudski proces održi van kamera. U skladu sa Evropskom konvencijom, postupci, sa izuzetkom prethodno navedenog, treba da se održe u javnosti. Nezavisno od toga, sprovođenje ove odredbe “u postupcima pred apelacionim sudovima, zavise od posebnih načina vođenja primenjenih postupaka “ i “treba ih imati u vidu u procesima u vezi sa pravnim poretkom i ulogom apelacionih sudova u njima. Shodno tome, sud je u kontinuitetu isticao da: *“ukoliko je održana javna rasprava na prvoj instanci, neodržavanje ‘javne rasprave’ na drugoj ili trećoj instanci može se opravdati posebnim predstavljanjem postupaka za dato pitanje. Shodno tome, postupci za izjavljivanje žalbe ili postupci koji obuhvataju samo pravna pitanja, kao što je*

prigovor na predmetno pitanje, mogu biti u skladu sa zahtevima člana 6, čak i ako podnosiocu žalbe nije data mogućnost da bude lično saslušan na apelacionom ili kasacionom sudu”.

Iz sudske prakse: Na osnovu odredbe člana 182, stav 2 ZPP-a: “Suštinsko kršenje odredbi parničnog postupka postoji uvek: tačka i) ukoliko nekoj od stranaka nezakonitim postupanjem a posebno ne davanjem mogućnosti za razmatranje stvari na sudu”.

Odredba člana 197 ZPP-a, propisuje sledeće: “Drugostepeni sud poništava prvostepenu presudu na ročištu kolegijuma, ili na osnovu izvršenog razmatranja stvari ,i vraća stvar za ponovno suđenje istom prvostepenom sudu , ukoliko konstatuje da postoji jedan od ovih razloga pomenutih u žalbi: tačka) ukoliko jednoj od stranki sa nezakonitim postupanjem , a posebno zbog ne pozivanja na redovan način, nije data mogućnost da učestvuje na ročištu , a takav postupak utiče na donošenje zakonite i prave odluke”.

Iz gore navedenih odredbi vidi se vrednost načela kontradiktornosti u parničnom postupku pa samim tim sa pravom drugostepeni sud zastupa rigorozan stav prilikom preispitivanja odluka prvostepenog suda, u vezi sa sprovođenjem ovog načela.

Načelo redovnog sudskog procesa za svoj glavni elemenat podrazumeva i pravo svake stranke da prisustvuje sudskom ročištu. Praksa Evropskog suda propisuje standarde i za učešće na suđenju, sa ciljem da se svakoj stranci pruži prilika da delotvorno zaštititi pravo za koje se smatra da je prekršeno. Evropski sud, u jednom svom predmetu navodi: “prisustvo stranaka u građanskom postupku važna je karakteristika garancija propisanih članom 6 Konvencije. U vezi sa građanskim predmetima, sud je odlučio da je ovo posebno važno kada se radi o problemima činjenične ili lične prirode...”.

1.5 Načelo javnosti

Ovo načelo izraženo je u članu 4 ZPP-a, u skladu sa kojim sud obično odlučuje o tužbenom zahtevu nakon razmatranja izvršenog na sudskim ročištima po principu otvorenih vrata. Predviđena je mogućnost da u slučajevima, u cilju očuvanja tajnosti, morala, interesa maloletne stranke ili nekog drugog posebnog interesa, javnost bude isključena.

Sve ovo vrši se samo na osnovu odluke suda. Međutim, u bračnim sporovima kao i u vezi sa očinstvom ili materinstvom, javnost je isključena ex lege.

Iz sudske prakse: Načelo javnosti predstavlja jedno od osnovnih načela u postupku, čija se primena razmatra zvanično od strane drugostepenog suda prilikom odlučivanja o žalbama stranaka na odluku prvostepenog suda.

Drugostepeni sud je zvanično obavezan da sagleda da li je povređeno načelo javnosti, propisano odredbom člana 194 ZPP-a.

Praktičan značaj ovog načela leži u činjenici da se javnošću podstiče poverenje javnosti u sudove, odnosno javnost služi na određeni način kao posmatrač nezavisnosti, nepristrasnosti, objektivnosti i zakonitosti, u vezi sa odlukama suda.

Javan karakter procesa od velike je važnosti, štiti stranke od pravosudnog sistema, koji se odvija u tajnosti, daleko od javne kontrole. Takođe predstavlja jedan od vidova očuvanja poverenja kod građana, kako bi pravosudni sistem bio otvoren i kako bi stremio postizanju cilja propisanog članom 6 stav 1, Evropske konvencije, o verodostojnosti procesa, čije garancije predstavljaju jedno od osnovnih načela svakog demokratskog društva.

Sa ciljem da se podstakne poverenje prema administraciji sudstva i da se obezbedi pravično saslušanje stranaka, postupci treba da budu otvoreni za širu javnost. Prema poznatoj maksimi koja kaže da pravda ne treba samo da se pruži, već i treba da se vidi kako se pruža, javnost ima pravo da zna kako se pravda zadovoljava i kakve se odluke donose. Javna rasprava, podrazumeva predstavljanje usmenih izlaganja, o osnovanosti predmeta, koja treba da budu javna i koja javnost i štampa mogu da proprate (u skladu sa utvrđenim postupkom). Iz tog razloga, sudovi treba javno da obelodane vreme i mesto na kome će da saslušaju usmena izlaganja. Načelo javnosti treba da se ispoštuje u potpunosti, sem u slučaju da postoji razlog koji dozvoljava isključivanje javnosti.

Kao što primećuje i Evropski sud, predmet člana 6 (1) u vezi sa javnošću sudskih odluka jeste da "obezbedi razmatranje pravosuđa od strane javnosti, sa ciljem da se garantuje pravo na pravično suđenje". Sud nije usvojio nikakvo bukvalno tumačenje reči "suđenje treba da se proglasi javno", ali umesto toga je u svojoj sudskoj praksi uzeo u obzir "dugogodišnju tradiciju" velikog broja zemalja Saveta Evrope tokom objavljivanja odluka nekolicine ili svih njihovih sudova; iz tog razloga ovakva tradicija ne podrazumeva neminovno glasno čitanje date presude, već podrazumeva čuvanje svih ovih odluka u registru koji je otvoren za javnost.

Načelo javnosti širi se u značenju da šira javnost ima priliku da vidi pravdu u trenucima dok se stvara. U tom smislu, sudstvo na Kosovu je krenulo sa objavljivanjem sudskih odluka, uključujući i odluke o građanskim pitanjima. Verujem da je ovo dobra prilika da šira javnost proveri rad sudova.

1.6 Načelo razmatranja i istrage

U skladu sa proceduralnim pravilima, ova dva načela predodređuju pitanje inicijative u vezi sa prikupljanjem proceduralnog materijala, na osnovu koga sud donosi meritornu odluku o tužbenom zahtevu. Proceduralni materijal čine: činjenična građa, dokazni materijal i pravna pravila. U sudskoj praksi u našoj zemlji, ne postoji jedinstveni stav kada govorimo o načelu istrage, odnosno kada govorimo o aktivnoj ili pasivnoj ulozi koju bi sud trebalo da ima pri razmatranju sporne stvari.

U skladu sa odredbom člana 7, stav 1 ZPP-a: "*Stranke imaju pravo da podnesu sve činjenice na koje oslanjaju svoje zahteve i da predlože dokaze sa kojima se konstatuju te činjenice*", dok odredba člana 319, stav 1 ZPP-a propisuje: "*Svaka od stranaka u parnici je dužna da dokazuje činjenice na kojima zasniva svoje zahteve i ciljeve*".

Iz gore navedenih odredbi, može se zaključiti da sud razmatra pitanja sprovodeći istragu u meri u kojoj to predlažu stranke u postupku, uvek ocenjujući koji dokazi će biti uzeti u obzir da se dokažu odlučujuće činjenice, naravno ukoliko su dokazi predloženi. Postoje izuzeci od ovog pravila, pošto sud uzima dokaze i zvanično, svaki put kada stranke ulože napore da raspolažu zahtevima kojima ne mogu raspolagati.

Zakonom br. 04/L-118, o izmeni i dopuni Zakona br. 03/L-006, o parničnom postupku, izmenjena je odredba člana 356, tako što je sudu data mogućnost da zvanično izvede dokaze veštačenjem. Ova izmena u potpunosti je suprotnosti sa duhom Zakona o parničnom postupku i u suprotnosti je u potpunosti sa načelom razmatranja i istrage, pošto pravi izuzetak samo kada se radi o izvođenju dokaza veštačenjem. Ova izmena je nelogična pošto sva dokazna sredstva služe istom cilju, potvrđivanju činjeničnog stanja u spornom pitanju, zbog čega je nerazumno da se načini izuzetak u izvođenju dokaza veštačenjem, iako sud sada zvanično ima mogućnost da izvede dokaze veštačenjem.

1.7 Načelo materijalne istine

Članom 7 ZPP-a od suda se traži da, pre nego što donese odluku o tužbenom zahtevu, u potpunosti i precizno utvrditi činjenično stanje, na kome se tužbeni zahtev zasniva. Kvalitet znanja o relevantnom činjeničnom stanju zavisi od načina istrage i procene činjeničnog materijala koji je sud prikupio u parničnom postupku. Postoje dva sistema kojima se rešava pitanje izbora, preispitivanja i dokazne snage dokaznih sredstava. Prvi se zove sistem slobodne procene dokaza (potrage za materijalnom istinom), a drugi sistem pravne (zakonske) procene dokaza (sistem potrage za formalnom istinom).

Odredba člana 8, stav 1 ZPP-a propisuje sledeće: *“Koje će se činjenice smatrati dokazanim, a koje ne, odlučuje sam sud na osnovu pažljive i savesne procene dokaza, ali i na osnovu rezultata celokupnog procesuiranja”*, dok stav 2 propisuje *“Sud savesno i pažljivo razmatra svaki dokaz posebno, i sve dokaze zajedno”*.

Iz gore navedenih odredbi se može zaključiti da u našem sistemu preovlađuje slobodna procena suda, koji odlučuje o tome koje činjenice da smatra dokazima a koje ne, zatim se pristupa pojedinačnom ocenjivanju svih dokaza zajedno, kako bi se došlo do odgovarajućeg pravnog zaključka.

1.8 Načelo slobodne procene dokaza

U sistemu slobodne procene dokaza, ne predviđaju se nikakva proceduralna pravila u vezi sa izborom, korišćenjem i dokaznom snagom dokaznih sredstava. Sud u skladu sa ovim sistemom nije vezan niti ograničen posebnim formalnim pravilima izvođenja dokaza. Sud uzima određene

navode kao dokazane, tek nakon što se uveri u njihovu tačnost (na osnovu korišćenih i ocenjenih dokaza).

Sud je slobodan da proceni rezultat sudske istrage i da odluči o osnovanosti predmeta. Slobodna procena dokaza od strane suda zahteva poklanjanje posebne pažnje na ispoštovanost pravila i ograničenja utvrđenih u tu svrhu kao i delotvorno korišćenje iskustva. Sudija treba da se čuva od onoga što predstavlja njegovo lično tumačenje, u smeru subjektivne i jednostrane procene dokaza i prihvatanja zaključaka do kojih se došlo pod uticajem dokaza koje su stranke pružile privatno, a koje nisu predmet sudske rasprave. Iz svega ovoga proizilazi neophodnost da se obrazuje jaka pravna disciplina procene dokaza, koja u svojoj osnovi treba da ima formiranje i konsolidovanje dokaza u procesu približavanja dveju sukobljenih strana. Svaka povreda ovih pravila, dovodi do sve većeg smanjenja pravne vrednosti suđenja.

U skladu sa Evropskom konvencijom za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda, procena dokaza u načelu na teretu je domaćih sudova. Organi Konvencije mogu proveriti samo način izvođenja dokaza ali ne i način na koji će ih proceniti sud, sa izuzetkom slučajeva u kojima se radi o nepravilnostima ili arbitrarnosti.

Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda ne sadrži načela prihvatljivosti dokaza, ostavljajući ih isključivo u rukama domaćih zakona. Sud je dužan da pažljivo razmotri dokaze i zahteve stranaka za predstavljanje dokaza i da proceni njihov značaj u rešavanju predmeta. Pružanje određene inicijative strankama na polju dokaza ne oslobađa sud od obaveze da ispoštuje član 6 Konvencije u ovoj oblasti. Pravo stranaka da predoče svoje argumente obezbeđuje se samo u slučaju kada se realno saslušaju, dakle kada ih sud razmotri na prikladan način. Ne može se reći da je ovo i učinjeno ako se potceni dokaz od suštinske važnosti.

1.9 Načelo neposredovanja

U skladu sa ovim načelom, sud se svojim ličnim čulima, upoznaje sa prirodom i sadržinom dokaznih sredstava i bez ičijeg posredovanja, odlučuje o njihovoj dokaznoj vrednosti i donosi zaslužnu odluku na osnovu materijala koji je sam prikupio. Načelo neposredovanja zapravo je povezano sa činjenicom da sud pri suđenju o građanskoj stvari, treba da prisustvuje saslušanju stranaka, prikupljanju dokaza, i saslušanju svedoka, predmetnih dokaza itd.

Ovo načelo izneto je u članu 4 ZPP-a, u skladu sa kojim sud odlučuje o tužbenom zahtevu obično nakon neposrednog razmatranja pravne stvari, koja je javno i usmeno predstavljena. Ovo načelo ne važi za institucionalne postupke, pošto se o njima zaključuje na osnovu spisa.

1.10 Načelo korišćenja proceduralnih prava u poverenju

Jedan od glavnih standarda u savremenom pravu jeste onaj koji kaže da imalac jednog prava ne sme da ga zloupotrebi. Njemu se priznaje pravo sa ciljem da ga upotrebi u nameravanu svrhu a

ne u druge. ZPP (član 10) traži od stranaka da savesno iskoriste svoja proceduralna prava, koja im priznaje zakon, dok od sudova traži da spreče njihovu zloupotrebu. Imamo zloupotrebu proceduralnih ovlašćenja, npr. kada jedna osoba uloži tužbu, misleći da dužnik neće moći da ubedi sud da je izmirio dug, pošto o tome nema nikakvih dokaza.

Lični uspeh, koji stranka ima u vidu tokom njene proceduralne delatnosti, ne sme da bude u suprotnosti sa objektivnim ciljem suđenja.

Sud može novčano kazniti stranku, njenog zastupnika i posrednika, ukoliko su proceduralnim radnjama teško zloupotrebili neko od prava koje im se priznaje ZPP-om.

1.11 Načelo usmenosti

Postoje dva načina komunikacije i razmene mišljenja između ljudi i između stranaka i suda: usmeni vid, kada sud iznosi strankama ili kada stranke iznose sudu svoja mišljenja usmeno neposredno i pismeni vid po kome stranke sastavljaju svoje zahteve, predloge i druge informacije u pismenoj formi i podnose ih sudu. U skladu sa ZPP-om, proceduralne radnje obavljaju se u pismenoj formi van ročišta a usmeno na ročištima. Sud stvara svoje uverenje saslušanjem samih stranaka u postupku ali se i u sudskom postupku služi pismenim materijalima, koji služe kao dokaz za rešavanje pitanja, ali se uvek čitaju i izvode direktno na građanskom ročištu. Usmeno suđenje, sa druge strane, pomaže da se razotkrije istina i sa druge strane, doprinosi da građani koji učestvuju na suđenju sami steknu saznanja iz samog suđenja i iz načina rešavanja sukoba na sudu.

U pripremnoj fazi i korišćenjem pravnih sredstava za pobijanje odluka, preovlađuje pismeni oblik.

1.12 Načelo pružanja pravne pomoći neobaveštenoj stranci

Sa ciljem da se izbegne činjenična nejednakost i eventualna šteta koju neobaveštena stranka može pretrpeti u pravnim poslovima, predviđeno je da je zadatak suda da ih usmeri u smislu proceduralnih radnji koje treba da izvrše, ali i da ih upozna sa posledicama neizvršenja proceduralnih radnji. Međutim, ovaj zadatak suda povezan je samo sa usmeravanjem o proceduralnim pravima a ne i o pravima materijalnopravne prirode. Sud treba da se drži okvira pomenutog zadatka, npr. da objasni stranci značenje proceduralnih instituta: prekid postupka, obustavu, povlačenje tužbe, odricanje od tužbenog zahteva, izmenu tužbe itd. U suprotnom, krši načelo nepristrasnosti suđenja.

Neki slučajevi posebno predviđaju dužnost suda da obavesti stranke i druga lica u vezi sa njihovim pravima ili da ih upozna sa posledicama njihovog nedelovanja. Shodno tome, npr. stranka treba da se upozna sa štetom koju može pretrpeti usled nepojavljivanja na suđenju. Sud je dužan da obavesti stranku i o načinu na koji može da ispravi greške u njenom pisanom aktu.

1.13 Načelo procesne ekonomije

Kao što je to slučaj i sa svakom drugom delatnošću, procesna aktivnost treba da se obavi u najkraćem mogućem roku, sa što manje napora i sa što manjim troškovima. U tom smislu predviđa se npr. prikupljanje dokaza preko naručenog suda, spajanje dva suđenja, nezakazivanje pripremnog ročišta, spajanje tužbenih zahteva, svrstavanje oba okrivljena u jednu tužbu itd.

Drugi primeri: Prisutnim strankama sud usmeno saopštava mesto i vreme održavanja narednog ročišta; Sud obavezuje veštake da svoja mišljenja podnesu u pismenoj formi pre početka glavne rasprave o predmetu, sa ciljem da se stranke za nju i pripreme.

1.14 Jezik u parničnom postupku

Na osnovu člana 5 Ustava Republike Kosovo, službeni jezici u Republici Kosovo su:

- a) albanski jezik, i
- b) srpski jezik,

Turski, bosanski i romski jezik imaju status službenih jezika na opštinskom nivou ili mogu biti u službenoj upotrebi na bilo kom nivou u skladu sa Zakonom o upotrebi jezika.

Zakon o parničnom postupku (ZPP) propisuje da stranka i ostali učesnici u postupku imaju pravo da koriste svoj jezik ili jezik koji razumeju.

Ukoliko se postupak ne vodi na jeziku stranke, odnosno drugih učesnika u postupku, obezbediće se na njihov zahtev usmeni prevod na njihov jezik ili na jezik koji razumeju, svih podnesaka i predmetnih dokaza kao i svega onoga predstavljenog na ročištu.

Stranke i drugi učesnici u postupku obaveštavaju se o pravu da usmeni postupak prate na svom jeziku, posredstvom prevodioca. Oni se mogu odreći prava na prevod, ukoliko izjave da poznaju jezik na kome se vodi postupak. U zapisnik se unosi da im je dato obaveštenje o pravu na upotrebu svog jezika kao i izjava stranaka i drugih učesnika u postupku u vezi sa smernicama suda.

Previde prevodioci, a troškovi prevoda se izmiruju iz budžeta suda.

Povreda pravila upotrebe jezika u parničnom postupku, suštinski je prekršaj odredbi parničnog postupka iz člana 182, stav 2, tačka (j) ZPP-a, o kojima se drugostepeni sud brine po službenoj dužnosti, sa time da se odluka koja se zasniva na ovim prekršajima, poništava.

III. NEKA PITANJA OD VAŽNOSTI ZA REDOVAN SUDSKI PROCES I POSLEDIČNO I ZA SUDSKU ODLUKU

U svakom sudskom procesu, svaki sudija dužan je da proceni da li pitanje koje je pokrenuto pred sudom predstavlja predmet koji je moguć i dozvoljen da bude razmotren, a ukoliko sud konstatuje da je predmet dozvoljen treba da izvrši pripreme za njegovo razmatranje dok se u konačnici održava rasprava i donosi sudska odluka.

1. Procene suda

- *Šta sudija treba da učini čim primi tužbu na razmatranje?*

Određba člana 286, stav 1 ZPP-a propisuje sledeće: “*Sud odmah po prijemu tužbe počinje pripreme za glavnu raspravu u predmetu*”, dok stav 2 člana 286 propisuje sledeće: “*Ove pripreme obuhvataju preliminarno razmatranje tužbe, slanje tužbe tuženoj stranci na odgovor, održavanje pripremnog ročišta i zakazivanje ročišta za glavnu raspravu o pitanju*”.

Ova aktivnost sastavljena je od provere da li su ispunjene proceduralne pretpostavke, ukoliko se mogu konstatovati samim čitanjem tužbe. Ova provera vrši se na osnovu podataka sadržanih u tužbenim spisima kao i na osnovu činjenica poznatih sudu koje propisuje odredba člana 17.2 Zakona o parničnom postupku.

- *Kakve procene vrši sud u jednom parničnom pravnom pitanju?*

Građanski sud u jednom parničnom pitanju vrši dve vrste procene i to:

- procenu okolnosti od kojih zavisi dozvoljenost sudskog procesa (proceduralne pretpostavke) a zatim
- procenu okolnosti od kojih zavisi osnovanost tužbenog zahteva (meritorno odlučivanje).

- *Šta podrazumevamo pod proceduralnim pretpostavkama?*

U fazi prethodnog razmatranja tužbe, sud u načelu procenjuje okolnosti/uslove od kojih zavisi dozvoljenost sudskog procesa (proceduralne pretpostavke).

Proceduralne pretpostavke, za razliku od okolnosti ili uslova od kojih zavisi dozvoljenost sudskog procesa, mogu se razvrstati u nekoliko grupa proceduralnih pretpostavki. Treba shvatiti da su proceduralne pretpostavke zapravo zakonske odredbe koje se primenjuju na korektan način kako bismo imali prihvatljiv sudski proces.

- *Kako se klasifikuju proceduralne pretpostavke?*

- Proceduralne pretpostavke u vezi sa sudom,
- Proceduralne pretpostavke u vezi sa strankama,
- Proceduralne pretpostavke u vezi sa predmetom spora,
- Proceduralne pretpostavke u vezi sa tužbom.

Proceduralne pretpostavke u vezi sa sudom.

Proceduralne pretpostavke svrstane u grupu proceduralnih pretpostavki u vezi sa sudom uglavnom podrazumevaju grupu zakonskih odredbi koje se odnose na nadležnost.

U načelu, struktura zakonskih odredbi koje se odnose na proceduralne pretpostavke u vezi sa sudom može izgledati na sledeći način:

- Predmetna nadležnost suda naspram nekog drugog suda,
- Nadležnost suda naspram upravnog organa,
- Nadležnost suda naspram stranog suda,
- Nadležnost suda naspram nadležnosti za arbitražu,
- Nadležnost suda naspram parničnog i neparničnog prava.
- Teritorijalna nadležnost suda naspram drugog suda.
- Redovan sastav suda (funkcionalna nadležnost) i
- Obaveza izuzeća sudije u određenim predmetima.

Redovan sastav suda (funkcionalna nadležnost)

Pod sastavom suda podrazumevamo sastav u kome sud sudi, što znači da odlučuje o osnovanosti tužbenog zahteva ili o sredstvu pobijanja sudske odluke.

Sastav suda prvog, drugog i trećeg stepena, u građanskim predmetima propisuju i odredbe Zakona o sudu, Zakona o parničnom postupku, Zakona o izvršnom postupku i Zakona o porodici.

Sastav prvostepenog suda:

Sudija pojedinac je taj koji odlučuje u postupku prvog stepena i u postupku koji se vodi o predlogu za ponavljanje postupka.

U drugostepenom postupku za rešavanje bračnih sporova i u sporovima za alimentaciju, postupak vode i odluke donosi veće sastavljeno od jednog sudije i dvoje sudija porotnika, a na drugom stepenu sudsko veće sastavljeno od troje sudija.

Sastav drugostepenog suda:

U postupku drugog stepena i postupku rešavanja revizije deluje sudsko veće sastavljeno od troje sudija.

Sastav suda trećeg stepena:

Vrhovni sud razmatra i sudi u predmetima u veću sastavljenom od troje (3) stručnih sudija, sa izuzetkom kada zakon propisuje veći broj sudija.

Proceduralne pretpostavke u vezi sa strankama

Proceduralne pretpostavke u vezi sa strankama možemo naći u odredbama ZPP-a, koje se odnose na:

- postojanje stranaka,
- parničnu sposobnost stranaka,
- proceduralnu sposobnost stranaka,
- redovno pravno zastupanje u slučaju nepostojanja proceduralne sposobnosti,
- redovno zastupanje pravnih lica i postojanje redovnog punomoćnika,
- proceduralno ovlašćenje za krivično gonjenje predmeta na sudu.

Proceduralne pretpostavke u vezi sa predmetom spora

Proceduralne pretpostavke u vezi sa predmetom spora možemo naći u odredbama ZPP-a koje se odnose na:

- nepostojanje dvojne litispencije,
- nepostojanje pravosnažne odluke,
- neodricanje tužioca od tužbenog zahteva,
- nepostojanje proceduralne nagodbe u vezi sa predmetom spora, i
- postojanje interesa pravne zaštite.

Opšti osvrt: ZPP u odredbama člana 391, propisuje sledeće: “Nakon prethodnog razmatranja tužbe sud će, rešenjem odbaciti tužbu kao nedozvoljivom ukoliko utvrdi da: tačka- c) podignutoj stvari tužbom postoji sudska zavisnost (litispedenca), tačka-d) stvar sđjena (res iudicata), tačka-e) predmetu spora je postignuto sudsko poravnanje, da je tužilac u sudu odustao od tužbenog zahteva, da ne postoji pravni interes tužioca za potvrdu tužbu”. Iz datih citiranih odredbi proizilazi da u svakom slučaju kada se konstatuje da postoji litispencija, postoji pravosnažna odluka, postoji nagodba stranaka u postupku, tužilac se odrekao tužbenog zahteva i da ne postoji pravni interes tužioca o tužbi potvrde, tužba treba da se odbaci kao nedozvoljena.

Iz prakse.

Gorenavedena odredba propisuje da se procena uslova od kojih zavisi dozvoljenost sudskog procesa konkretno govoreći uslova koji su povezani sa dozvoljenošću sudskog procesa sprovodi u fazi prethodnog razmatranja tužbe. Treba istaći da proceduralne pretpostavke koje se odnose na predmet spora sud praktično može da proceni tek po prijemu odgovora na tužbu ili na pripremnom ročištu na kome tuženom prethodno nije podneta tužba na odgovor, pošto iz čitanja tužbe odnosno iz izreke tužbe, sud ne može da konstatuje skoro nijednu od proceduralnih pretpostavki koje se odnose na predmet spora, sem mogućnosti pokretanja tužbe oko subjektivnog prava i interesa za pravnu zaštitu.

Obično je tuženi taj koji upoznaje sud o mogućim proceduralnim preprekama, zbog kojih se ne može sprovesti sudski proces, a koji su ovom prilikom povezani sa predmetom spora.

Proceduralne pretpostavke u vezi sa tužbom

Proceduralne pretpostavke u vezi sa tužbom možemo naći u onim odredbama ZPP-a koje se odnose na formalnu regularnost tužbe.

Kako sud ocenjuje formalnu regularnost tužbe?

Tužba je prva proceduralna radnja tužioca kojom se pokreće početak parničnog postupka i kao takva predstavlja poprilično formalni podnesak čiji su elementi/sadržina propisani zakonom.

Kao što je propisano i ranije odredbom člana 253, stav 1 ZPP-a, tužba treba da sadrži:

- a) zahtev, sa stanovišta glavne stvari i sporednih zahteva;
- b) činjenice na kojima tužilac zasniva svoj zahtev;
- c) dokaze koji potvrđuju date činjenice;
- d) vrednost spora;
- e) pravnu osnovu i
- f) druge podatke koje bi svaki podnesak trebalo da ima (član 99 ovog zakona)

Drugi podaci koje bi svaki podnesak trebalo da sadrži u skladu sa članom 99, stav 2 ZPP-a slede:

- Naziv suda (uključujući i odnosno odeljenje, sem kada se tužba ulaže ogranku nekog suda pri čemu se umesto odeljenja navodi ime ogranka osnovnog suda),
- Ime i prezime (fizičkog lica) a za pravno lice, naziv pravnog lica,
- Mesto prebivališta ili boravka (za fizičko lice) a za pravno lice (sedište pravnog lica) stranaka,
- Mesto prebivališta ili boravka pravnih zastupnika ili punomoćnika (ukoliko stranke imaju svoje predstavnike),
- Predmet spora,
- Sadržinu izjave i

- Potpis podnosioca zahteva.

Što se tiče pretpostavki o regularnosti tužbe, sud u formalnom značenju tužbe, treba da je oceni shodno elementima zahtevanim za svaki podnesak, ali i prema konkretnim elementima propisanim za tužbu.

U slučajevima kada podnesak ne sadrži elemente propisane zakonom, član 102.1 ZPP-a propisuje sledeće: *“Kada predstavka nije shvatljiva i kompletna kao što se to zahteva u članu 99. stav 2, sud poziva lice koje je uputilo predstavku, da istu koriguje ili dopuni. U takvom slučaju sud daje uputstva i određuje rok od tri dana korigovanje i dopunu predstavke”*.

I odredba člana 390 ZPP-a propisuje sledeće: *“Ukoliko sud konstatuje da je tužba nerazumljiva ili nepotpuna, ili da postoje nedostaci koji su u vezi sa sposobnošću tužioca ili tuženog da bi postali stranke u parnici, ili njihovim zakonskim zastupanjem, ili nedostaci koji se odnose na ovlašćenje zastupnika da pokrene parnični postupak, kada se takvo ovlašćenje traži zakonom, sud će u cilju otklanjanja takvih nedostataka preduzeti potrebne mere propisane ovim zakonom (članovi 79 i 102 ovog zakona)”*.

Za nedelovanje shodno obavezama iz određenih odredbi, slede pravne posledice po stranku, propisane odredbom člana 102. 3 ZPP-a koja glasi: *“Smatraće se da je predstavka povučena ako se ne vrati sudu u određenom roku, a ako se vrati bez korigovanja, odnosno bez dopunjavanja, predstavka će se odbaciti”*.

Zbog kakvih formalnih nedostataka se tužba vraća na dopunu/ispravku?

ZPP i sudska praksa poprilično su jasni i bez dileme tužba treba da se vrati na dopunu svaki put kada joj nedostaju elementi koje tužba treba da sadrži kao i svaki drugi podnesak (odredba člana 99, stav 2 ZPP-a).

Sem nedostataka iz člana 99, stav 2 ZPP-a, sud deluje u značenju odredbe člana 102, stav 1, ZPP-a i kada tužbi nedostaje određeni zahtev, sa stanovišta glavne pravne stvari i sporednih zahteva (član 253, stav 1, tačka a) ZPP-a.

Što se tiče određenih zahteva sa stanovišta glavnih pitanja i sporednih zahteva i ZPP i sudska praksa su u potpunom skladu smatrajući formalnom preprekom neodređivanje zahteva u tužbi. U ovom kontekstu, treba istaći da u svakom predmetu, ukoliko predmetni sudija konstatuje da tužbi nedostaje elemenat određivanja zahteva, treba vratiti tužbu na dopunu/ispravku, u skladu sa odredbom člana 102, stav 1 ZPP-a.

Od važnosti je istaći da je sudska praksa kada govorimo o ovom elementu tužbe formalnija u odnosu na sam ZPP, pošto ZPP formalno ne propisuje da tužbeni zahtev treba da se formuliše u

određenom obliku, dok sudska praksa zahteva da ovaj elemenat tužbe bude formulisan u vidu “*petitiuma*” koji zapravo predstavlja predlog sadržine izreke meritorne odluke.

Ovaj način delovanja u sudskoj praksi u skladu je sa logikom građanskog sudskog procesa pošto nije sporno da se parnični postupak pokreće sa ciljem da sud tužiocu pruži sudsku zaštitu određene sadržine. Štaviše, ovo ima smisla ukoliko se na to nadoveže obaveza suda da odluči unutar zahteva koji su podnele stranke u postupku (član 2, stav 1 ZPP-a).

2. Odbrana tuženog od tužbe

Nakon prethodnog razmatranja tužbe, predmetni sudija ocenjuje da je tužba uredna i potpuna, nakon čega se rešenjem tužba zajedno sa predmetnim spisima šalje tuženom na odgovor, u roku od 15 dana od dana kada je tužba uložena na sudu. Tuženi je, po ulaganju tužbe, i na osnovu eventualno priloženih predmetnih spisa, dužan da odgovori na tužbu u pismenoj formi u roku od petnaest (15) dana.

1.1 Odbrana tuženog od tužbe pravnim sredstvima

Način na koji se stranke u postupku opredeljuju da zastupaju svoje interese na sudu zapravo je pitanje koje potpada pod potpunu diskreciju stranaka. U ovom kontekstu se može zaključiti da je zaštita tuženog od tužbe pravo tuženog.

Bez obzira na izbor koji tuženi načini kada govorimo o načinu na koji se brani od tužbe, važno je istaći da sudovi u sudskom procesu treba da mu pruže potpunu mogućnost da se odbrani od tužbe. U svakom slučaju, sud treba na precizan način da ispoštuje sva prava stranaka uključenih u postupak. Tuženi se može odbraniti od tužbe u proceduralnom i materijalnom pravnom smislu. Cilj odbrane od tužbe jeste da se prema njemu ne ostvari tužbeni zahtev, zbog čega će proceduralnom pravnom zaštitom tuženi uložiti svoje napore da spreči sprovođenje sudskog procesa protiv njega, dok će materijalnom pravnom zaštitom tuženi uložiti pokušaje da pokaže da je tužba protiv njega neosnovana. U tom kontekstu se može zaključiti da su sredstva tuženog da se odbrani od tužbe proceduralna i materijalna sredstva.

1.2 Odbrana putem proceduralnih sredstava.

Tuženi se brani proceduralnim sredstvima predstavljanjem činjenica o kojima se sud brine po službenoj dužnosti, čime ulaže nastojanja da uveri sud da postoje proceduralne prepreke za dalji tok suđenja.

Proceduralne pretpostavke predstavljaju uslove od kojih zavisi dozvoljenost sudskog procesa, za koje se sud brine po službenoj dužnosti, ali u nekim slučajeva iz izreke tužbe sud nema mogućnost da proceni sve proceduralne pretpostavke, posebno ne one u vezi sa predmetom spora. U tom smislu, tuženi je taj koji, braneći se od tužbe, predstavlja proceduralne prigovore koji se pozivaju na poteškoće za vođenje parničnog postupka. Treba istaći da tuženi nije ograničen da predstavi samo proceduralne prigovore koje sud nije mogao da razmotri tokom prethodnog razmatranja, već isti ima mogućnost da predstavi sve proceduralne prigovore koje smatra preprekom da se proces odvija dalje.

- *Neki od proceduralnih prigovora na koje tuženi može ukazati*

Tuženi može istaći prigovore koji se odnose na nekompetentnost suda, prepreke koje se odnose na sastav i izuzeće sudije, prigovore koji se odnose na predmet spora i one koji se odnose na formalnu regularnost tužbe.

1.3 Odbrana putem materijalno-pravnih sredstava.

Tuženi se može odbraniti od tužbe korišćenjem materijalno-pravnih sredstava i to osporavanjem činjenica na kojima se zasniva tužbeni zahtev, pravne osnove tužbenog zahteva, podnosi materijalno-pravne prigovore i prikaz protivzahteva.

a) Osporavanje činjenica na kojima se podnosi tužbeni zahtev

Tuženi može osporiti činjenice koje je predočio tužilac ili predstaviti nove činjenice kojima će događaj biti predstavljen u drugačijem obliku.

b) Osporavanje pravne osnove

Tuženi se može odbraniti osporavanjem pravne osnove tužbenog zahteva pod navodima da se iz predstavljenog činjeničnog stanja ne može zaključiti pravna posledica formulisana u tužbi. Na primer: ako pokušava da dokaže da uzrok pomenut u tužbi u skladu sa zakonom ne daju tužiocu pravo da prijavi ugovor.

c) Materijalno-pravni prigovori

Ovim prigovorom se tuženi brani tako što mu se omogućava da svedoči o određenim okolnostima koje su sprečile nastanak prava tužioca ili su ih ugasile.

Materijalno-pravni prigovori predstavljaju na primer podnošenje prigovora o zastarevanju itd.

ç) Podnošenje protivtužbe

Podnošenje protivtužbe predstavlja materijalnopравни prigovor koji tuženi koristi u slučajevima kada ne može da se odbrani od tužbenog zahteva drugim sredstvima odbrane. Odredbe člana 317 ZOO-a propisuju sledeće: *“Dužnik može kompenzirati potraživanje koje ima prema poveriocu sa onim što ovaj potražuje od njega, ako oba potraživanja glase na novac ili druge zamenljive stvari istog roda i istog kvaliteta i ako su oba dospela za naplatu”*. Ovom odredbom propisuje se mogućnost dužnika za naknadu potraživanja u novčanim i zamenjivim sredstvima, ali podnošenje protivtužbe može doći do izražaja i u drugim slučajevima, u zavisnosti od vrste protivtužbe.

3. Veštine sudije za sprovođenje pripremnog ročišta

Sud tokom sprovođenja pripremnog ročišta odlučuje šta će biti predmet razmatranja i koji dokazi će biti uzeti u razmatranje na glavnoj raspravi u datom predmetu.

Stranke u postupku odnosno njihovi ovlašćeni zastupnici ne podnose uvek svoje zahteve ili prigovore na artikulisani način, a u vezi sa istim, u puno slučajeva se tokom pripremnog ročišta mogu pojaviti nedostaci u predstavljanju činjenica koje su predmet spornog pitanja i posledično nedostaci u predlaganju dokaza koji potvrđuju predmetne činjenice.

Imajući u vidu da se sud vodi načelima parničnog postupka koji diktiraju potrebu da uloga suda bude pasivna, posebno prilikom istrage pitanja, postavlja se logično pitanje kako će sud razmotriti pitanje ukoliko stranke ne uspeju da pruže jasnu sliku o spornom pitanju?

Odredba člana 403, stav 1 ZPP-a propisuje sledeće: *“Pripreмно ročište počinje podnošenjem tužbe na koncizan način od strane tužioca a zatim tuženi na isti način podnosi odgovor na tužbu”*, dok stav 2 istog člana propisuje sledeće: *“Kada je to potrebno, sud će zatražiti od stranaka objašnjenja u vezi sa navodima ili njihovim predlozima”*. Iz citiranih odredbi proizilazi obaveza tužioca da razmotri tužbu na koncizan način, kao i obavezu tuženog da na isti način pruži odgovor na tužbu.

Stav 2, člana 403 ZPP-a daje sudu potpunu diskreciju da u ovoj fazi postupka postavi pitanje strankama odnosno predstavnicima u vezi sa tužbom ili odgovorom na tužbu. Pitanja suda mogu biti usmerena ka tome da se pojasne okolnosti u vezi sa uslovima dozvoljenosti parničnog procesa ili pitanja o osnovanosti predmeta.

Obično se pitanja suda odnose na sledeće:

- Okolnosti u vezi sa proceduralnim pretpostavkama odnosno u vezi sa potrebom da se odluči o prigovoru proceduralnopravne prirode;
- Jasno i tačno identifikovanje predmeta spora;

- Činjenična građa koju su predstavile stranke i u ovom kontekstu nespornih činjenica koje ne treba dokazati i spornih činjenica koje treba dokazati;
- Predložene dokaze o spornim činjenicama; i
- Pravnu osnovu, odnosno način na koji stranke predlažu sudu da primeni bilo proceduralne odredbe ili materijalnopravne odredbe u odnosu na predmetne okolnosti.

4. Sazivanje ročišta za glavnu raspravu o predmetu

Predmetni sudija saziva glavnu raspravu o pitanju rešenjem, koje donosi na kraju pripremnog ročišta, odnosno pre njegovog završetka.

Sudija na pripremnom ročištu, u zavisnosti od rezultata razmatranja, donosi zaključak o onome o čemu će se razgovarati tokom glavne rasprave i dokazima koji će biti izvedeni na ročištu za glavnu raspravu.

5. Sprovođenje glavne rasprave

Glavna rasprava predstavlja glavnu fazu parničnog postupka. Ista predstavlja proceduralne radnje suda i stranaka, sprovedene na jednoj ili više ročišta, sa ciljem da se razmotre činjenice od kojih zavisi osnovanost tužbenog zahteva.

Otvaranje ročišta za glavnu raspravu

Predmetni sudija otvara ročište i proglašava predmet razmatranja, što može biti npr. odšteta, ispunjavanje ugovora, poništavanje ugovora itd., a nakon toga konstatuje da li su se sva pozvana lica odazvala pozivu. Na isti način se deluje i u predmetima porodičnih sporova, gde ročište treba da se održi sa sudskim većem, ali ovo čini predsednik sudskog veća.

Nakon otvaranja glavne rasprave, predmetni sudija konstatuje da li su ispunjeni uslovi za njeno održavanje i proverava da li:

- su prisutna sva lica pozvana na glavnu raspravu (stranke, njihovi pravni zastupnici, punomoćnici, posrednici, veštaci itd.)
- ukoliko bilo ko od pozvanih lica nije prisutan na glavnoj raspravi treba konstatovati i uzroke nepojavljivanja (ovakva provera vrši se na osnovu informacija iz podnesaka pravnih zastupnika i drugih lica)
- su svima onima koji se nisu pojavili na ročištu upućeni uredni pozivi.

5.1 Šta su pravne posledice nepojavljivanja stranaka?

Ukoliko tužilac ne dođe na glavnu raspravu, iako je uredno pozvan i nije opravdao svoj izostanak ni na koji način, smatra se da je povukao tužbu. U tom slučaju, ukoliko tužena stranka ne

predloži da se ročište održi u odsustvu tužioca, predmetni sudija unosi u zapisnik rešenje kojim smatra da je tužilac povukao tužbu. Međutim, ovakva odluka ne dovodi do gubitka prava tužbe, što znači da tužilac može ponovo uložiti ovu tužbu.

Može se desiti da tužilac ne dođe na ročište na glavnoj raspravi iako je uredno pozvan a da svoj izostanak ne opravda ni na koji način. U tom slučaju, sudija može održati glavnu raspravu u odsustvu tužioca, međutim ovo može učiniti samo kada tuženi traži da se ročište održi u njegovom odsustvu.

Ukoliko tuženi ne dođe na glavnu raspravu, iako je uredno pozvan i svoj izostanak ne opravda ni na koji način, glavna rasprava u datom predmetu održava se i u njegovom odsustvu.

5.2 Prethodno razmatranje postojanja proceduralnih poteškoća za dalje procesuiranje predmeta

U fazi glavne rasprave, mogu se pojaviti poteškoće proceduralne prirode koje ne dozvoljavaju dalji nastavak sudskog procesa. *Npr. navodi da tužbeni zahtev ne potpada pod nadležnost suda, pitanje pokrenuto u tužbi već je presuđeno; postojanje litispedencije itd.*

Po pravilu, sud odlučuje u vezi sa postojanjem proceduralnih poteškoća u fazi prethodnog razmatranja ili na pripremnom ročištu, međutim može se desiti da na osnovu onoga što su stranke pružile sudu u svojim izlaganjima i o onome što je stavljeno na znanje sudu, odluka ne može da se donese u ovoj fazi postupka, zbog čega sudija shodno prigovoru stranke i po službenoj dužnosti u ovoj fazi održavanja glavne rasprave odlučuje u vezi sa postojanjem proceduralnih poteškoća.

Postoje slučajevi kada sud i stranke saznaju o postojanju proceduralnih poteškoća, nakon pripremnog ročišta zbog čega strankama treba pružiti priliku da istaknu svoje prigovore i nakon pripremnog ročišta a sud ima mogućnost da po službenoj dužnosti i u ovoj fazi postupka konstatuje da li ovakve poteškoće postoje ili ne.

Odredba člana 424 ZPP-a dala je mogućnost sudu da u slučaju da konstatuje da postoje proceduralne poteškoće za dalji postupak, deluje u skladu sa odredbama člana 391 ZPP-a. Ukoliko je ispunjen neki od uslova propisanih ovim članom, a odredbe ovog zakona ne propisuju drukčije, sud donosi rešenje kojim odbacuje tužbu kao nedozvoljenu.

Praktičan primer delovanja suda u ovoj fazi postupka: npr. u tužbi tužioca za potvrđivanje vlasništva, tuženi podnosi odgovor na tužbu i učestvuje na pripremnom ročištu, međutim ne podnosi svoj prigovor u vezi sa predmetom suđenja, nakon otvaranja ročišta za glavnu raspravu osporava tužbu i traži od suda da odbaci tužbu kao nedozvoljenu, pošto je u ovoj fazi postupka obezbedio dokaz da je ovaj sud već ranije odlučio o istom pitanju i da je ovo pitanje već presuđeno.

Ukoliko uzmemo gore navedeni primer, sud je utvrdio da je prigovor tuženog tačan i u zavisnosti od toga može odobriti dati prigovor i delovati u skladu sa članom 391 ZPP-a ili ga odbaciti.

Ukoliko se u ovoj fazi postupka odbaci prigovor stranaka u vezi sa proceduralnim poteškoćama, odluka o ovom pitanju trebalo bi da se donese zajedno sa odlukom o glavnom pitanju. Sudija usmeno obaveštava stranke na ročištu u vezi sa ovom odlukom, međutim isti ne izrađuje u pismenoj formi već ga uključuje u presudu kojom se odlučuje o glavnoj stvari. Protiv ove odluke ne može se uložiti posebna žalba, već mogu izjaviti žalbu samo zajednički, zajedno sa odlukom o glavnoj stvari.

6. Sprovođenje glavne rasprave u slučajevima u kojima nije održano pripremno ročište

Odredba člana 425 ZPP-a propisuje redosled proceduralnih mera koje se preduzimaju na glavnoj raspravi, u slučajevima kada pre toga nije održano pripremno ročište, uključujući i redosled prikupljanja dokaza.

U ovim slučajevima, u skladu sa gorenavedenom zakonskom odredbom, glavna rasprava treba da se sprovede na dole propisan način:

- Tužilac daje detaljna obrazloženja o zahtevima iznetim u tužbi;
- Tuženi detaljno predstavlja odgovor na tužbu;
- Ukoliko je predloženo prikupljanje dokaza saslušanjem stranaka, pre svega se ispituje tužilac a zatim tuženi;
- Ispituju se svedoci, prvo oni koje je predložio tužilac a zatim oni koje je predložila tužena strana;
- Prikupljaju se drugi dokazi, uključujući i veštačenje;
- Nakon prikupljanja svih dokaza, obe strane, ali pre svega tužilac a zatim tuženi se obraćaju sudu konačnim zaključcima, u kojima rezimiraju činjenične i pravne aspekte glavne stvari;
- Sud može dozvoliti tužiocu da se ukratko izjasni u vezi završne reči tužene stranke;
- Ukoliko je tužiocu dozvoljeno da se izjasni oko završne reči tužene stranke, onda se istom dozvoljava da se ukratko izjasni oko završne reči tužioca.

7. Sprovođenje glavne rasprave

Ista je sastavljena od proceduralnih radnji na osnovu kojih sud organizuje početak, tok i završetak glavne rasprave.

U skladu sa zakonskim odredbama ZPP-a, predmetni sudija je taj koji je ovlašćen da povede glavnu raspravu, sa proceduralnopravne i materijalnopravne tačke gledišta na prvom stepenu. Izuzetak od ovoga je slučaj kada se radi o brakorazvodnoj parnici i u slučajevima starateljstva nad maloletnom decom, u kojima veće vodi postupak i na prvom stepenu (član 324 ZP-a).

Svestrano razmatranje pravne stvari i njeno zaključivanje na sudskoj raspravi moguće je samo ukoliko sudija na propisan način izabere sredstva i način vođenja suđenja.

Sudija je dužan da se postara da se glavna rasprava vodi na propisan način, bez nepotrebnih odlaganja i zakašnjenja. Ovi ciljevi mogu se postići kada se predmetni sudija brine da se na glavnoj raspravi razmotre samo ona pitanja od važnosti za donošenje odluke i nikako ne sme dozvoliti da strane svojim obrazloženjima i izlišnim podnescima, tokom objašnjavanja tužbe ili ulaganja odgovora na tužbu, tokom saslušanja svedoka ili drugih stranaka ili tokom završne reči, utiču na odugovlačenje procesa i uredno vođenje spora.

Sud je dužan da se pobrine za održavanje reda na glavnoj raspravi, koji predstavlja jedan od uslova za normalno odvijanje postupka. Održavanje reda sastavljeno je od sprečavanja nekorektnog, nedostojanstvenog i nedoličnog ponašanja svakog ko učestvuje na glavnoj raspravi kao i očuvanje dostojanstva suda i drugih učesnika u postupku. U ovoj fazi postupka, predmetni sudija može preduzeti mere protiv lica koja prekrše red u sudu ili ugroze dostojanstvo suda i drugih učesnika u postupku.

8. Sprovođenje postupka na glavnoj raspravi

Tokom glavne rasprave, stranke i sud pokreću proceduralne mere usmeno (stranke usmeno podnose osnovna obrazloženja iz tužbe i iz odgovora na tužbu, one usmeno predstavljaju dokaze u prilog činjenica, usmeno se izjašnjavaju u vezi sa rezultatom izvedenim iz dokaza i usmeno predstavljaju završnu reč i istovremeno i predmetni sudija usmeno komunicira sa strankama). U izuzetnim okolnostima, glavna rasprava se ne održava u usmenom obliku u slučajevima kada je osoba gluva ili slepa, a usled ovih vidova invaliditeta, pitanja ili odgovore treba postavljati u pismenoj formi.

Tokom faze glavne rasprave, dokazi se uzimaju direktno pred sudom, odnosno pred predmetnim sudijom. Ono što je izuzetak od ovoga, direktno prikupljanje dokaza vrši se u slučajevima kada je dokaz trebalo da se uzme po naredbi suda ili kada je obezbeđen dokaz pre podizanja tužbe.

U ovim slučajevima, dokaz se ne uzima neposredno na sudu, koji odlučuje u vezi sa predmetom spora već se pred ovim sudom čitaju zapisnici o dokazima koji su prikupljeni pred drugim sudom.

Tokom faze glavne rasprave, stranke u svojim obrazloženjima treba da predstave sve činjenice koje se zasnivaju na obrazloženjima predloga i predlažu sve dokaze kojima nameravaju da potvrde ove činjenice i da se izjasne u vezi sa činjenicama i dokazima druge stranke.

9. Mogućnost predstavljanja novih činjenica i predlaganja novih dokaza u ovoj fazi postupka

Zakon o parničnom postupku predvideo je pravilo da činjenice koje nisu istaknute i dokazi koji nisu predloženi na pripremnom ročištu, po pravilu, ne mogu da se predoče odnosno predlože kao novi dokazi.

I pored ovoga, ovaj zakon je odredbom člana 428, stav 2 predvideo izuzetak od gore navedenog pravila. Izuzeci se mogu načiniti u slučajevima kada su stranke u stanju da dokažu da nove činjenice koje žele da predoče i novi dokazi koji su predloženi na glavnoj raspravi, bez njihove krivice, nisu mogli da predoče odnosno predlože na pripremnom ročištu.

Neki od ovih slučajeva predstavljani su u nastavku:

- Stranka može ukazati na nove činjenice ukoliko se radi o činjenicama koje stranka nije znala i nije mogla da zna, do pripremnog ročišta;
- Može predložiti nove dokaze ukoliko dokaže da nije mogla da ih obezbedi do pripremnog ročišta (npr. ukoliko je stranka na vreme tražila od nadležnog organa određeni dokumenat ili podatke iz odnosnog službenog registra, ali su joj dati po završetku pripremnog ročišta).

U svim slučajevima, sud uzima u obzir nove činjenice i dokaze, međutim pre toga treba da utvrdi da stranka svojom krivicom nije predočila ove činjenice i dokaze ranije. Sud nema potrebe da ovo utvrdi i nema razloga da nove činjenice i dokaze ne uzme u obzir pri odlučivanju, ukoliko protivna stranka prihvata nove činjenice i ne osporava ih.

10. Način ispitivanja stranaka na glavnoj raspravi

U nekim slučajevima se javlja potreba da se stranke koriste kao važno dokazno sredstvo da se utvrdi neka relevantna činjenica. Vodeću ulogu u ispitivanju stranaka imaju njihovi predstavnici (punomoćnici i pravni zastupnici) kao i same stranke.

Ukoliko stranka ima punomoćnika ili pravnog zastupnika, istu prvobitno ispituje njen zastupnik, a nakon toga ga/je ispituje protivna strana (član 430, stav 1 ZPP-a).

U skladu sa ovim zakonskim tokom ispitivanja stranke može se zaključiti da sud, ispituje stranku nakon što je ispita njen zastupnik i druga stranka, međutim i pored toga, sud je ovlašćen da ispita stranku u svim fazama ispitivanja (član 432 ZPP).

U slučajevima u kojima stranka koja se ispituje nema punomoćnika, prvo je ispituje sud a nakon toga protivna strana ili njen zastupnik. Treba imati u vidu da u svim slučajevima u kojima se odluči da se izvedu dokazi saslušanjem stranaka, treba ispoštovati pravni redosled u skladu sa kojim se prvo ispituje tužilac a zatim tuženi.

Strankama treba postaviti pitanja samo u vezi sa konkretnim sporom i u slučaju da stranka ne da odgovor na konkretno pitanje, sudija slobodno procenjuje ovakav vid ponašanja. Sudija može da spreči pitanje ili odgovor ukoliko konstatuje da je sugestivno ili nije povezano sa sporom.

11. Tok ispitivanja svedoka i veštaka na glavnoj raspravi

Predmetni sudija pre svega daje reč stranci koja je predložila svedoka ili veštaka, nakon čega je daje protivnoj strani a nakon toga, ukoliko se javi potreba za tim, daje je ponovo stranci koja ga je predložila.

Stranke mogu lično ili putem svojih ovlašćenih predstavnika ispitivati svedoke i veštake, odnosno postavljati im pitanja i tražiti od njih odgovore.

U skladu sa zakonskim redosledom propisanim članom 431, stav 2 ZPP-a, sudija pre svega daje reč stranci koja je predložila svedoka ili veštaka, zatim protivnoj strani i po potrebi ponovo stranci koja ih je predložila.

Nezavisno od toga, sud je taj koji potvrđuje odlučujuće činjenice na kojima zasniva svoju odluku i u tom cilju, odredba člana 432 ZPP-a predviđa da sudija u svim fazama ispitivanja, može postavljati pitanja strankama, svedocima i veštacima. Sem ovlašćenja predviđenih ovim članom, sa stanovišta ispitivanja stranaka, svedoka i veštaka, sudija je ovlašćen da licima koja se ispituju u tom svojstvu postavi opšta pitanja, da im skrene pažnju da su dužni da kažu istinu i da pita stranke koje nemaju punomoćnika.

Tokom sprovođenja glavne rasprave, predmetni sudija ima sledeća zakonska ovlašćenja;

- Ne dozvoljava obavljanje proceduralnih radnji koje nisu od presudne važnosti za sudski proces;
- Ne dozvoljava postavljanje pitanja koje sugerišu kako na njih treba odgovoriti (sugestivna pitanja)
- Ne dozvoljava postavljanje pitanja koja su nevažna za pitanje i na koja su dati odgovori.
- Na zahtev stranke, u zapisnik se evidentiraju pitanja koja sudija nije dozvolio.
- Ne dozvoljava vređanje i uznemiravanje stranaka, svedoka i veštaka prilikom ispitivanja (sudija je dužan da održi red tokom ročišta na glavnoj raspravi).

U slučaju u kome sudija proceni da je pitanje koje se postavlja sugestivno ili beznačajno za pravnu stvar, on/ona ga ne dozvoljava, međutim ukoliko postoji zahtev stranke, dužan je da to pitanje navede u zapisnik. Ukoliko sudija zabrani pitanje kao takvo ili odgovor, o ovome treba da donese odluku. Ovo se čini sa ciljem da drugostepeni sud bude u stanju da proceni racionalnost odluke koju je doneo prvostepeni sud o nedozvoljavanju postavljanja određenog pitanja i da sagleda da li je ova odluka uticala na nepotpuno potvrđivanje činjeničnog stanja.

11.1 Završetak glavne rasprave i završna reč stranaka

Nakon što su razmotreni svi dokazi koje su stranke predočile i nakon što sud dobije njihov odgovor, sud poziva stranke da predstavne svoju završnu reč u vezi sa predmetom suđenja. U svojoj završnoj reči, stranke vrše procenu celokupnog proceduralnog materijala, formulišu zahtev da sud donese konačnu odluku i obrazlažu je sa pravne tačke gledišta.

U svojoj završnoj reči stranke treba da predstavne rezime i da podvuku ono što je istaknuto tokom razmatranja i ni na koji način ne treba da dozvole da se predstavne nove činjenice ili dokazi ili da se izmeni tužbeni zahtev.

Po pravilu, stranke predstavljaju svoju završnu reč usmeno, ali stranke nisu zakonom obavezne da to učine na taj način. Pošto, kao što se to dešava u nekolicini slučajeva u praksi, na zahtev stranaka, sud im može dati rok (npr. 5 dana) da predstavne svoju završnu reč u pismenoj formi.

U završnoj reči stranaka, na samom početku se za reč javlja tužilac a zatim tuženi. Kada učestvuje glavni posrednik, on dobija reč nakon tuženog. Sa druge strane, kada učestvuje posrednik, na strani tužioca, on dobija reč nakon njega. Takođe deluje i posrednik na strani tuženog. Svima njima ostavljena je mogućnost da se ukratko izjasne u vezi sa završnom rečju protivne stranke.

DEO ČETVRTI

I. TUMAČENJE KAO ZNAČAJNA KOMPONENTA PISANJA PRAVNIH TEKSTOVA I OBRAZLOŽENJA

Ispravno sprovođenje zakona osnova je za vladavinu prava u svakoj državi. Pravna država zapravo je ona koja omogućuje da građani budu ti koji omogućuju sprovođenje zakona a da iste štiti sudstvo. Proces sprovođenja pravnih normi poprilično je složen, pošto je sačinjen od velikog broja psihičkih i fizičkih radnji (umnih i telesnih). Ovim procesom, pravo ima za cilj da pre svega postavi norme po kojima se subjekat ponaša a nakon toga da primeni dati vid ponašanja. U pravnoj teoriji postoje gledišta o fazama kroz koje prolazi proces sprovođenja pravnih normi. Prema jednom stanovištu, proces primene pravne norme prolazi kroz četiri faze: faza upoznavanja pravne norme, faza tumačenja pravne norme, faza kvalifikacije konkretnog slučaja i faza realizacije pravne norme putem ljudskih radnji.

Faza upoznavanja sa pravnom normom—obuhvata upoznavanje sa autentičnim tekstom pravne norme, iz koga se možemo upoznati sa dva aspekta norme, njenim vremenskim i prostornim aspektom.

Faza tumačenja pravne norme – podrazumeva upoznavanje sa sadržinom-porukom zakonodavca, šta on traži – kakvo ponašanje treba predvideti u smislu efekta koji se treba postići odnosnom pravnom normom. U ovoj fazi razotkrivamo značenje pravne norme. Ova faza odnosi se na pojašnjenje norme, što bližim i konkretnim ponašanjem subjekta u konkretnom predmetu. Ovo je posebno važno za oblast građanskog prava pošto su često norme u ovoj oblasti poprilično uopštene i apstraktne i u njima treba iznaći rešenje u velikom broju slučajeva.

Faza kvalifikacije pravne norme – podrazumeva potrebu sprovođenja detaljne procene u vezi sa relevantnim činjenicama konkretnog slučaja i naravno ulaganje napora da se pronađe zakonska norma koja bi rešila predmet na pravičniji način – dakle, pravna norma koja uređuje ili rešava konkretan predmet – predstavlja fazu koju nazivamo kvalifikacijom konkretnog predmeta.

Faza realizacije pravne norme – obuhvata ponašanje subjekata u skladu sa normom – shodno poruci koju pravna norma nosi u sebi. Dakle, na ovaj način, konačno kažemo da je ponašanje subjekata u skladu ili u suprotnosti sa pravom sa stanovišta sprovođenja pravnih akata i materijalnih akata prethodno predviđenih pravnom normom.

U procesu sprovođenja pravne norme, tumačenje pravne norme čini važnu fazu sprovođenja pravne norme (drugu fazu u procesu sprovođenja pravne norme).

Ono što je u prvom planu jeste tumačenje zakona. Isto ne podrazumeva ništa drugo do shvatanje pravnih tekstova i normi. Tumačenje je preduslov za sprovođenje normi i možemo da kažemo da predstavlja poprilično delikatnu aktivnost koja prethodni primeni prava. Tumačenje predstavlja poprilično složen proces, kojim se prenosi unutrašnjost svesti koja i ne mora da se utvrdi na direktan način, te nužno moramo da se poslužimo materijalnim znacima koji omogućuju ovo prenošenje Kodeksom značenja. U ovoj fazi treba da obratimo pažnju na analizu tri važna pitanja:

- Stvaralac prava putem norme, izražava značenje koje posvećuje drugim subjektima, čak i različitim znakovima;
- Subjekat koji vrši tumačenje - pojašnjenje norme, prihvatanjem ili određivanjem značenja norme; i
- Značenje koje možemo utvrditi ili odrediti na osnovu znakova ili Kodeksa značenja.

Iz gore navedene analize može se zaključiti da imamo više značenja pravne norme koja se uvek ne poklapaju. Iz ovoga proizilazi da je veoma delikatno utvrditi tačnost značenja pravne norme, te ovaj proces treba potpomoći sredstvima – metodama sa ciljem da se utvrdi unutrašnja sadržina svesti koju je autor izneo pravnom normom.

Na Kosovu je poslednjih godina došlo do korenite promene propisa na polju građanskog prava što je posledično uticalo na to da sudska praksa bude poljuljana u smislu nejedinstvenog sprovođenja pravnih normi.

Svaki sudija treba da se upozna sa načinom i metodama tumačenja, kao preduslov za pravičnu primenu pravnih normi kojima se identifikuje zakonitost sudskih odluka. Potrebu za prepoznavanjem načina i metoda tumačenja diktira ne samo obaveza pravične primene pravne norme, već u našem slučaju i potreba da se zbog velikog broja novih zakona blagovremeno utvrdi jedinstveni standard primene zakonskih normi, kao preduslov za zakonitost odluka i poverenje javnosti u pravosuđe.

U pravnoj teoriji iako skoro svi autori obrađuju iste metode tumačenja, ipak postoji razlika kada govorimo o metodama tumačenja i njihovoj važnosti. Treba da imamo u vidu da je tumačenje evolutivni proces na koji utiču različiti faktori koji diktiraju stvaranje prava ili i način sprovođenja prava.

U pravnoj teoriji, kao glavne vrste tumačenja uglavnom se pominju pravno, sudsko i doktrinsko tumačenje.

1. Vrste tumačenja

Pravno tumačenje – Pravno tumačenje podrazumeva tumačenje norme od strane organa koji je datu normu usvojio. Treba istaći da u našem pravnom sistemu ne postoji pravno tumačenje pravne norme, dakle pravno tumačenje predstavlja nekakav vid tumačenja koji pripada prošlosti.

Sudsko tumačenje – predstavlja tumačenje koje vrše sudovi pri sprovođenju zakona, o kome odlučuje sud. Ovakav vid tumačenja važi samo za konkretan slučaj i nije obavezujući za druge predmete. Usled mnogobrojnih slučajeva koji iziskuju sudsku zaštitu u sudovima, važno je da se pobrinemo da sudovi vrše tačno tumačenje u konkretnim slučajevima, kao i da sudovi budu jedinstveni u tumačenju i sprovođenju normi. Postoji određena razlika između pogrešnog sudskog tumačenja i nejedinstvenog tumačenja između sudova, u smislu posledice koju izaziva. Ukoliko se ne obezbedi tačnost sudskog tumačenja stekli bismo pogrešno tumačenje, koje potencijalno predstavlja povredu prava u konkretnom slučaju, dok u slučaju da se ne obezbedi jedinstvenost sudskog tumačenja, krši se jednakost građana i njihova pravna sigurnost. Da bi se izbegla mogućnost netačnog i nejedinstvenog tumačenja, postoji/predviđa se nadležnost Vrhovnog suda Kosova da proceni vanrednim pravnim sredstvima zakonitost sudskih odluka nižih instanci kao i nadležnost samog suda da odredi načelne stavove i pravna mišljenja o pitanjima od važnosti za jedinstveno sprovođenje zakona u sudovima na teritoriji Kosova.

Doktrinsko tumačenje – postoji kada pravna nauka razotkriva istinsko značenje pravne norme, u njenim naučnim radovima (tekstovi, monografije, komentari, komentari na sudske odluke itd. i ovakav vid tumačenja ne obavezuje druge niti sam sud koji primenjuje pravne norme. Važnost i doprinos pravne nauke u tom smislu veoma je veliki. Iako ne služi za direktnu primenu prava, njena tumačenja od velike su važnosti pošto nauka deluje nezavisno od svakog vida konkretne primene. Pravna nauka može pružiti širok osvrt na potpun i mirniji i objektivniji način, može primetiti odnosna pitanja i u tom smeru iznaći pravičnija rešenja.

Sem vrsti tumačenja, tokom postupka tumačenja, tumač koristi različita sredstva da pronađe/odredi istinsko značenje pravne norme.

2. Metode tumačenja

U vezi sa metodama tumačenja u pravnoj teoriji, svi autori se pozivaju na približne metode koje nemaju neki jedinstveni redosled. U nastavku u kratkim crtama predstavljamo neke od metoda tumačenja, ne polazeći od ideje da su metode predstavljene u nastavku, jedine.

2.1 Jezičko tumačenje (prema tekstu)

Jezičko tumačenje predstavlja neizbežno tumačenje usled velike važnosti i prethodi svakom drugom vidu tumačenja u vezi sa potvrđivanjem tačnog značenja pravne norme. Sve pravne norme izražavaju se jezikom, dakle jezičkim pravilima kao što su: reči, fraze, rečenice i znaci interpunkcije. Jezičko tumačenje potvrđuje sva moguća značenja norme, ali se njime nikada ne može utvrditi na verodostojan način i njeno ispravno značenje. Jezičko tumačenje tesno je povezano i sa logičkim tumačenjem, pošto se pravni jezik i logički jezik, razlikuje od poetskog, verskog itd.

Jezik je često netačan i pokušaj da se razotkrije njegovo značenje počinje od tumačenja teksta, ali se odmah postavlja pitanje kriterijuma: da li tokom shvatanja jednog pravnog pojma (“*dete*”, “*telesna povreda*”, “*posed*” , “*zgrada*”) treba da pođemo od pravnog jezika, odnosno strukovnog jezika (za “*telesnu povredu*” na primer medicinski) ili čak i svakodnevnog jezika izražavanja? Pojmovi korišćeni u zakonu su pravni pojmovi. U ovom slučaju postiže se uspeh, pošto zakoni često sadrže takozvane pravne definicije. Shodno tome, na primer, iz člana 103 Zakona o imovinskim i drugim predmetnim pravima pod pojmom “*posed*” treba podrazumevati činjeničnu vlast jednog subjekta nad jednim predmetom. Sa druge strane u svakodnevnom životu često govorimo o “*posedu*” kada se radi o “ *vlasništvu*” . Uporedi značenje pravnih pojmova, “*posed*” (član 103 Zakona o imovinskim i drugim predmetnim pravima) i “*vlasništvo*” (član 18 Zakona o imovinskim i drugim predmetnim pravima). Kada nedostaju zakonske definicije pojmova–i njihovi elementi mogu iziskivati tumačenje!- u slučaju sumnje treba da pođemo od uobičajenog značenja.

Praksa prepoznaje puno slučajeva u kojima se jednoj normi daje drugačiji smer od nameravanog, upotreba jednog znaka menja značenje rečenice. Ili je od posebne važnosti upotreba veznika “*i*”, “*a*”, “*ili*”. Iz svega ovoga proizilazi zaključak da jezičko tumačenje nailazi na velike poteškoće, pošto se društvene okolnosti menjaju i u tom smeru kodeks značenja ne može biti definitivno određen, već evoluiraju zajedno sa društvenim okolnostima.

Jezičko tumačenje samo po sebi sadrži veliki broj složenih elemenata i iz tog razloga se tumačenje može podeliti u različite grupe kao što su: subjektivno i objektivno tumačenje, slobodno i povezano, opsežno i restriktivno i statično i evolutivno.

Subjektivno tumačenje –leži u sličnostima ispravnog značenja pravne norme sa značenjem koje je stvaralac pravne norme hteo da prenese, odnosno onim što je stvaralac imao u vidu u trenutku stvaranja ili tumačenja.

Subjektivno tumačenje insistira na tome da tumač prođe u psihu – volju stvaraoca norme, i ono što je hteo da izrazi pravnom normom. Volja stvaraoca norme treba da se potraži unutar pravne norme. Prema ovom tumačenju / teoriji važno je šta je mislio zakonodavac a ne šta mi danas mislimo o datom pitanju. Ukoliko se držimo subjektivnog tumačenja, kao ispravno značenje pravne norme treba da podrazumevamo ono značenje koje je stvaralac hteo da pruži jednom od značenja koja data norma ima. To podrazumeva prevazilaženje ciljeva tumačenja, pošto je tumačenje sastavljeno od pravičnog shvatanja svega onoga što je moguće sa lingvističke tačke gledišta.

Subjektivno tumačenje je dozvoljeno samo u okvirima objektivnog tumačenja, dakle u okvirima jezičkog značenja iz kodeksa značenja.

Kod subjektivnog tumačenja, kao glavno pitanje predstavlja se postojanje i značaj takozvane volje stvaraoca norme. Ukoliko bi se uzelo da ova volja postoji u aspektu koji prepoznaje sva moguća jezička značenja norme u odnosu na sva moguća jezička značenja norme koju stvara i da je među svima njima hteo da joj da određeno značenje, onda se ona odobrava kao tačna bez sumnje, bez obzira na razloge koji se pominju protiv subjektivnog tumačenja i na osnovu toga što stvaralac norme ne izražava svoju volju već volju nekog drugog subjekta.

Ukoliko stvaralac norme zaista izražava svoju volju, a ne tuđu, onda je značenje koje on daje normi odlučujuće, uz par ograničenja koja dolaze do izražaja posebno kada se radi o sistematskom tumačenju.

Objektivno tumačenje – podrazumeva drugi smer, potvrđivanje istinitog značenja pravne norme. Ovakav vid tumačenja, kao ispravno značenje pravne norme, podrazumeva značenje koje pravna norma ima u trenutku tumačenja – dakle značenje koje izražava sama norma. Ovakav pristup odgovara i postojanju prava, pošto je pravo proizvod društva i kao takvo, služi njemu, naravno štiteći javne– društvene interese generalno, zatim sve ono što je povezano zapravo sa voljom ili željom stvaraoca treba staviti u opšti kontekst – ne u subjektivan aspekt, šta je hteo – već – šta izražava i brani odnosna pravna norma. Jedan zagovornik teorije objektivnog tumačenja kaže: Za tumačenje sadržaja i okvira jedne pravne norme, ne dolazi do izražaja isključivo oslikavanje cilja koji je zakonodavac imao u vreme njegovog donošenja, već je zadatak tumačenja da shvatimo pravnu normu, živu stvarnost u odnosu na empirijske odnose i ideje današnjeg vremena. Tek tada je pravna norma u skladu sa idejom prava i predstavlja se kao izraz objektivnog razmišljanja.

Povezano tumačenje –preovlađuje kada je tumač zapravo vezan sa mogućim značenjem, znači sa jednim od dva moguća jezička značenja kako bi se odredilo tačno značenje pravne norme, i

kako bi se u tom smeru, ukoliko je moguće zasnivala samo na jednom mogućem jezičkom značenju.

Slobodno tumačenje –preovlađuje kada je tumač slobodan da odredi ispravno značenje pravne norme, slobodan je da odredi značenje pravne norme bez obzira na moguće jezičko značenje. Tumač je slobodan da pravnoj normi da značenje koje smatra nužnim, bez obzira na činjenicu da je to nemoguće u jezičkom smislu. Ovakav način tumačenja zapravo ne podrazumeva tumačenje pravne norme, već predstavlja stvaranje nove pravne norme.

Opsežno tumačenje–predstavlja jedno od tumačenja koje zarad razotkrivanja istinskog značenja norme, traži da se ono pojasni, proširenjem pravne norme pošto je pravna norma nejasna pošto je uska. U tom slučaju, istinsko značenje pravne norme dobija se širenjem njenog značenja, npr. istinsko značenje pravne norme širi se u svom značenju, npr. ukoliko zakon kaže “*predmet*”ovo podrazumeva svaku opipljivu stvar koja nije predmet imovinskog prava, npr. telefonska mreža ili struja, stoga umesto reči opipljiva treba upotrebiti reč “*u posedu*”. Shodno tome, telefonska mreža iako ne predstavlja nešto opipljivo, zapravo predstavlja vlasništvo određenog pravnog lica. Opsežno tumačenje je povezano sa činjenicom da je zakonodavac upotrebio izraz u pravnoj normi, upotrebio je taj “*određeni*” izraz u nameri da izrazi ono što želi, ali zapravo nije uspeo, pošto ovaj izraz ima svoje nedostatke. Dakle, ovakvo tumačenje pravne norme, koje zapravo rešava neusklađenost nedovoljnog izraza i logičnog šireg značenja norme, zove se široko ili opsežno tumačenje.

Restriktivno tumačenje –predstavlja tumačenje koje pruža pojašnjenje opsežne pravne norme, sužavanjem njenog značenja. Ovo se dešava u slučajevima kada je jedna norma uopštena i kao takva nije jasna prilikom primene, zbog čega treba započeti njeno sužavanje kako bi se došlo do istinskog značenja same norme. Npr. Ustav kaže “*svako ima pravo i obavezu da odsluži vojni rok* ”i ako bi se ova odredba protumačila bez propratnog objašnjenja, zaključuje se da svakog građanina treba da pošaljemo u vojne kasarne.

Statično tumačenje –podrazumeva potvrđivanje značenja pravne norme, koje je norma imala u trenutku stvaranja. Zato što se tumačenjem ne može promeniti pravna norma, statično tumačenje namerava da zagaranjuje pravnu sigurnost, pošto ona ne daje novo značenje i ne stvara mogućnosti da se pravnoj normi da neko drugo značenje, koje pravna norma izvorno nema.

Evolutivno tumačenje –postoji kada pod ispravnim značenjem pravne norme podrazumevamo ono značenje koje norma ima u trenutku tumačenja. Dakle, treba shvatiti da je značenje norme pretrpelo izmene od trenutka stvaranja pa da trenutka tumačenja. Evolutivno tumačenje može nastupiti samo ukoliko se značenje promenilo duž vremena. Evolutivno tumačenje se često shvata pogrešno pošto se njime ne menja pravna norma ili značenje pravne norme, usled činjenice da su se promenile i društvene okolnosti. Ovo je neprihvatljivo pošto bismo zapravo imali stvaranje novog prava, stvaranje nove norme.

2.2 Logičko tumačenje

Logičko tumačenje se pojavljuje u procesu jezičkog tumačenja, pošto jezička sadržina u logičkom smislu treba da bude ispravna. Pod logičkim tumačenjem podrazumevamo određivanje tačnog značenja pravne norme putem logike, u značenju koje se uglavnom dobija iz jezičkog tumačenja, ali i iz drugih vidova tumačenja. Logičkim tumačenjem postižu se dva rezultata. Pre svega, određuje se da li je moguće izvući značenje drugim vidovima tumačenja, u logičkom smislu. U slučaju da se utvrdi da to nije moguće u logičkom smislu, norma se smatra besmislenom. Drugo, iz norme se izvodi ono značenje koje se ne može dobiti jezičkim tumačenjem ili nekim drugim tumačenjem, posebno ne jezičkim, dakle iz norme se izvodi više od njenog jezičkog značenja. Prvi rezultat logičkog tumačenja povezan je sa kontrolom tačnosti značenja dobijenog iz drugih tumačenja, posebno iz jezičkog, razmatranjem njegove logičke pravilnosti, dok je drugi rezultat povezan sa iznalaženjem novih značenja, koja se ne mogu steći drugim sredstvima tumačenja.

Logičko tumačenje vrši se uz pomoć zakona logike: zakon o nepostojanju oprečnosti, zakon o identitetu i isključivanju trećeg. Ovim logičkim zakonima postiže se jezička pravilnost i tačnost našeg mišljenja. Dakle, uticajem zakona logike nastala je takozvana pravna logika, kao sredstvo kojim se, meditacijom tumače ne samo na tačan način pravne norme – već i slučajevi u kojima pravna norma ne postoji, kako bi se stvorila i podrazumevala odnosnim istraživanjima.

Tokom vršenja logičkog tumačenja obrazovano je par logičkih načela, kao što su: izvođenje zaključaka iz oprečnosti, zaključivanje od manjeg ka većem i zaključivanje od većeg ka manjem.

Zaključivanje iz oprečnosti počiva na drugačijem ponašanju, iz tačne i kategoričke procene izvodi se oprečna procena – odnosno ponašanje se usredsređuje na to da bude u suprotnosti sa ponašanjem koje je prethodno predviđeno pravnom normom, npr. pravilo koje *“zabranjuje utvrđivanje očinstva”* oprečan zaključak bio bi da se: *“dozvoljava utvrđivanje očinstva”* svima zainteresovanima, odnosno svima onima kojima je to u interesu.

Logičko zaključivanje od manjeg ka većem izgledalo bi ovako: *“zabranjuje se sprečavanje korišćenja imovine”*, iz ovakvog zaključka racionalno proizilazi da: *“se tim više zabranjuje uzurpiranje nepokretne imovine”*.

Treći logički zaključak kada govorimo o racionalnom zaključivanju od većeg ka manjem. Na primer, *“dozvoljava se izgradnja višespratnice”* iz ovakvog zaključka proizilazi sud da se u datom mestu mogu graditi i prostije (manje) zgrade.

2.3 Sistematsko tumačenje (shodno kontekstu)

Sistematsko tumačenje počiva na određivanju ispravnog značenja pravne norme povezivanjem iste sa svim normama koje čine pravni sistem. Sistematska metoda (sistematska i logička) tumačenja uopšteno uzima u razmatranje celokupan pravni poredak i pokušava da na ovaj način

dostigne značenje pojma, koji se uklapa u celokupan sistem najmanjom mogućom dozom nejasnoća. To je ono što se podrazumeva pod izrazom jedinstvo pravnog poretka. U ovom slučaju puno pomaže uporedba sa prioriternim normama, kako sa formalne tako i sa sadržajne strane. Na ovaj način, svakome treba da bude jasno da u mnogobrojnim alternativama tumačenja, pre svega treba odabrati onu koja se poklapa sa osnovnim načelom odnosne pravne oblasti ili sa ustavnom naredbom (na primer sa načelom ravnopravnosti). U tom je duhu i (pravičnija) propaganda tumačenja u skladu sa ustavom sistematske metode: dakle, u slučaju sumnje ne možemo pretpostaviti da je zakonodavac usvojio neustavne pravne norme.

U sklopu tumačenja u skladu sa ustavom, sprovodilac zakona treba da uzme u obzir u skladu sa okolnostima i posebno osnovna prava npr. načelo jednakosti ili garantovanja imovine. Zaista je poznato da osnovna prava – koja su na početku koncipirana kao zaštita od države koja deluje kao suverena – u načelu nemaju direktan horizontalni efekat, dakle ne deluju u građanskopravnim odnosima između privatnih lica. Pošto slobodan prostor kreiran osnovnim pravima nije ugrožen samo od strane države, već i od drugih građana ili privatnih grupa, zakonodavac i drugi državni organi treba da se pobrinu da postoji ravnoteža između odnosnih oblasti slobode (takozvana funkcija garantovanja osnovnih prava). Shodno tome, i sudovi treba da na njih obrate posebnu pažnju tokom tumačenja normi privatnog prava) i posebno tokom konkretizacije opštih klauzula, kao npr. tokom suđenja o povredi etičkih načela – osnovnih pravnih načela. U tom kontekstu se govori o posrednom efektu osnovnih prava.

Norme po svojoj sadržini zauzimaju određene pozicije i mogu imati uticaja na određivanje značenja drugih normi, koje su niže pozicionirane u hijerarhiji pravnih normi. Na ovaj način, određivanje mesta pravne norme shodno aktu u kome se norma nalazi i mestu koje norma ima u pravnom aktu. Sistematsko tumačenje, imajući u vidu ove segmente, može se izvršiti na dva načina: na osnovu mesta koje norma ima i shodno povezanosti sadržine date norme.

Određivanjem mesta norme izbegavamo oprečnosti između normi i različitih akata, dok povezivanjem putem značenja lakše određujemo značenje norme.

Pravni akti mogu biti raznovrsni i međusobno povezani, počevši od ustava, zakona i drugih akata, u kojima se pravne norme nalaze ili imaju različitu poziciju, ali ono što je najvažniji deo jeste zapravo sadržina norme. Kada govorimo o sistematskom tumačenju, važno je unutrašnje tumačenje norme, da bi se razotkrilo značenje prema sadržajnoj povezanosti.

Povezanost normi shodno sadržini zavisi od konkretnog slučaja koji se dešava u jednom društvu, npr. ukoliko protumačimo neku normu u vezi sa brakom ili odnosima između roditelja i dece, kao i one odnose u bližoj ili daljoj vezi, norma treba da se protumači u okviru odnosnog sistema – uključujući norme najpribližnijih akata, sa stanovišta sadržine, tim više ukoliko ih je kreirao isti subjekat i u približnim uslovima.

Sa stanovišta značenja pravne norme, pre svega utiču norme koje zajedno sa njom stvaraju pravni akt, zatim norme drugih akata, približnih normativnom aktu koji se tumači.

2.4 Istorijsko tumačenje (prema istoriji stvaranja)

Zakonodavac u svakoj normi prati jedan određeni cilj (barem bi trebalo da bude tako). Ukoliko se to konstatuje, može se zaključiti da je postignuto dosta u shvatanju prava. Pitanje “*zašto*” u vezi jednog konkretnog pravila, obuhvata dva posebna aspekta: ovde se radi o subjektivnom cilju zakonodavca (koji se razlikuje od objektivnih ciljeva). Istorijsko tumačenje bavi se istraživanjem ovog cilja. Glavnu pomoć tokom ovog procesa pružaju takozvani pravni materijali, koji se danas mogu naći za svaki zakon, bilo putem različitih komentara, izveštaja komisija i zapisnika sa sastanaka komisija i samog zakonodavca.

U vezi sa istraživanjem ispravnog značenja pravne norme, istorijsko tumačenje igra važnu ulogu, pošto pravne norme imaju svoj trenutak nastanka, razrađuju se u određenim društveno-istorijskim uslovima i kao takve se izvršavaju. Istorijsko tumačenje je važno pošto se bez njega ne može razotkriti istinsko značenje pravne norme, bez obzira na činjenicu da norma podlaže jezičkom, logičkom, čak i sistematskom tumačenju.

Za ispravno određivanje značenja norme, posebno za određivanje njenog cilja i uloge u društvu mogu biti od važnosti sve okolnosti. Međutim, ne treba zaboraviti da je prošlost norme nešto za sebe, dok je sadašnjost opet druga stvar i da norma koja je nekada imala svoj cilj sada može imati neki drugi, shodno društvenim promenama. Iz ovoga se može zaključiti da istorijsko tumačenje nema svoj završetak – kada odredimo šta je norma pokazala u određenom vremenu, uvek treba da proverimo tačnost i da postavimo pitanje da li je i danas norma zadržala značenje koje je nekada imala.

2.5 Namensko tumačenje

Namensko tumačenje kao kontinuitet tumačenja koja imaju za cilj da pronađu istinsko značenje pravne norme – putem njenog cilja, predstavlja poslednje rešenje, dakle namensko tumačenje zapravo je završno. Shodno tome, zaključujemo da su sve druge vrste tumačenja samo uvodnog karaktera u razotkrivanju i potvrđivanju mogućeg značenja pravne norme.

Postoje najmanje dva značajna razloga zašto namera prvog zakonodavca nije sve: tokom zakonodavnog procesa se ne ocenjuju sve posledice u celosti, već i društvene ili ekonomske okolnosti – dakle ovim putem redovno se ocenjuju i pravne okolnosti- jedne odredbe koje se mogu promeniti duž vremena. Ovo važi posebno za “*stare*” zakone. Upravo iz tog razloga se čisto istorijskom gledištu pridodaje i gledište pronalaženja aktuelnog značenja jednog pravila. Ono što je kriterijum tokom ovakvih pokušaja da se iznađe što tačnije značenje jeste celokupan pravni poredak sa svim njegovim osnovnim načelima. Ova referentna tačka koja se ističe tokom tumačenja starih zakona, može dovesti do zaključaka koji se udaljuju od ideja istorijskog

zakonodavca. Time je prva zakonodavna volja “*prevaziđena*” i iz tog razloga više nema centralni značaj.

Objektivni cilj norme može se identifikovati kada je povežemo sa posledicama koje norma podstiče u našem društvenom životu, svojim uticajem, funkcionisanjem i ulogom. Posledice mogu biti pozitivne i negativne. Ono što je zadatak namenskog tumačenja jeste da utvrdi nameru ili cilj norme – a ovaj cilj je društvenog karaktera, pošto cilj nije normativna– već sociološka kategorija. Pošto norma brani određenu vrednost, a sa druge strane, kao što smo ranije istakli, norma u jezičkom smislu ima najmanje dva moguća značenja, ono što ostaje zadatak tumača jeste da odredi jedno od mogućih značenja i da uloži napore da odredi ono značenje koje na najbolji mogući način štiti javni interes.

2.6 Analogija

Analogija predstavlja glavni način šireg tumačenja, kojim se popunjavaju pravne praznine. Analogija podrazumeva tumačenje po principu sličnosti. U procesu tumačenja, u širem značenju, potrebno je utvrditi sličnost između slučajeva, zatim tumačenjem pravne norme koja uređuje sličan predmet, treba pojasniti značenje koje se primenjuje ili koristi za predmet koji je uređen pravnom normom. Na primer, “*roditeljima se dozvoljava da ospore očinstvo u skladu sa zakonom*”, dok za naslednike ne kaže ništa, zbog čega se prema analogiji – i – naslednicima dozvoljava da ospore očinstvo, dakle dozvoljeno im je da primene istu pravnu normu. To znači da se i deci dozvoljava da ospore očinstvo – primenom analogije. Prosto rečeno dva preduslova treba da budu ispunjena za primenu analogije i to postojanje praznine u zakonom propisanom pravilu i redovno korišćenje iste u sličnim slučajevima. Da li zaista postoji praznina, ovo često treba odlučiti imajući u vidu pravila tumačenja. Ukoliko je zakonodavac jasno podvukao razliku, iz ovoga proizilazi konačno neprimenjivanje norme koja je uzeta u razmatranje na osnovu obratnog tumačenja (*argumentum e contrario*): pošto ne postoji faktičko stanje, ne postoji ni pravna posledica. Samo ukoliko je nedostatak nenameran, treba uzeti u obzir analogiju. Kriterijumi pravne sličnosti treba da proizađu iz celovitosti drugih normi pravnog poretka.

Analogija može biti: zakonska analogija i pravna analogija.

Zakonska analogija povezana je sa sprovođenjem značenja koje se dobija tumačenjem jedne norme iz odnosnog akta, koja može popuniti prazninu, po principu sličnosti predmeta, dok je pravna analogija povezana sa sprovođenjem značenja koje se može izvući iz tumačenja opštih, pravnih načela.

Postoje mišljenja u skladu sa kojima se mogu napraviti drugi vidovi razlika po principu analogije: delimična i potpuna analogija. Delimična analogija je zapravo opšta norma koja je sastavljena od posebnih normi, dok se potpuna analogija dobija prenošenjem “*duha*” celokupnog pravnog sistema i predstavlja opšte pravno načelo.

Tokom primene zakonske analogije, opšta norma izvodi se na osnovu predmeta, delimična pravna analogija zasniva se na velikom broju predmeta dok je potpuna analogija moguća u svim slučajevima koje uređuje pravo.

Argumentum a Contrario (oprečni razlog)

Analogija podrazumeva tesnu vezu sa takozvanim argumentum a contrario ili oprečnim razlogom. Ovaj razlog nam služi da popunimo pravne praznine na način suprotan analogiji. To znači da svi predmeti koji ne uključe određenu normu (koji su slični sa uključenim predmetom) primenjuju normu koja je u suprotnosti sa njom.

II. ZAKLJUČIVANJE POSTUPKA ODLUKOM SUDA

Sudska funkcija pre svega ima dužnost da primeni pravne norme u konkretnoj situaciji u kojoj se nalazi konkretan društveni odnos. Odlukom suda ne stvaraju se novi materijalnopravni odnosi između stranaka u postupku, niti se menjaju prethodno nastali odnosi između stranaka u postupku. U parničnom postupku, sud ne stvara subjektivna prava niti menja ili prekida ovakva postojeća prava. Isti samo konkretizuje objektivno pravo, primenjivanjem apstraktne pravne norme na dati slučaj ili činjenično stanje konstatovano u parničnom postupku.

Proces izrade odluke prolazi kroz nekoliko koraka koje treba primeniti jedan po jedan. Pre svega, konstatuje se činjenično stanje a nakon toga treba pronaći zakonsko pravilo koje uređuje konkretan pravni odnos u vezi sa kojim je nastupio spor, a nakon toga se konstatovano činjenično stanje podređuje zakonskom pravilu i na kraju se evidentiraju pravne posledice koje pravnu normu povezuju sa konstatovanim činjenicama.

Odluka suda o osnovanosti ili neosnovanosti tužbenog zahteva manifestuje se kao zaključak (conclusio) logičkog (sudskog) silogizma, u kome gore navedenu ili veliku (praemisa maior) premisu čini apstraktna pravna norma, dok donju ili manju (praemisa minor) premisu čini činjenično stanje koje je sud konstatovao tokom suđenja.

Činjenična osnova sudske odluke – činjenična osnovanost (donja premisa) sudske odluke sastavljena je od činjenica koje sud konstatuje tokom suđenja i za koje smatra da su važne za sprovođenje norme, zarad donošenja odluke.

Koje činjenice će sud smatrati relevantnim da odluči o osnovanosti tužbenog zahteva, zavisice od procene koju sud vrši pri kvalifikovanju činjenica u odnosu na materijalnopravnu normu. Bez obzira na činjenicu da je pravna osnova kao elemenat tužbe zapravo fakultativni element za koji sud nije vezan, svakako osnova koju je predstavila stranka koja traži sudsku zaštitu ili mogućnost da priroda zahteva, shodno predloženim činjenicama, bude kvalifikovana u odnosu na normu ili određene materijalnopravne norme, pruža mogućnost sudu da konstatuje koje činjenice su relevantne.

U našem sistemu parničnog postupka, teret dokaza u načelu leži na strankama. Dakle, stranke su dužne da predstavje sve činjenice na kojima zasnivaju svoje zahteve i da predlože dokaze koji konstatuju te činjenice. Zadatak je suda da odluči koje dokaze da uzme u obzir sa ciljem da utvrdi odlučujuće činjenice.

Fond činjenica koje sud uzima u razmatranje prilikom meritornog odlučivanja sastavljen je od nespornih činjenica koje su stranke predočile, spornih činjenica koje su dokazane u dokaznom postupku, opšte poznatih činjenica (koje ne moraju da se dokažu) i činjenica koje pretpostavlja zakon, koje se mogu dokazati samo ukoliko se ospore.

Odlučujuće činjenice ukazuju na stanje predmeta a sud svoju odluku zasniva na činjeničnom stanju koje postoji u trenutku završetka poslednjeg ročišta na glavnoj raspravi.

Pravni osnov sudske odluke – pravni osnov sudske odluke čini pravna norma koja treba da se primeni, u konkretnom slučaju, u vezi sa činjeničnim stanjem konstatovanim tokom suđenja.

Dužnost je sudije da konstatuje postojanje materijalnopravne norme koja odgovara stanju predmeta i da nakon što konstatuje postojanje norme, okvalifikuje predmetno stanje u skladu sa normom, pružajući procene i obrazlažući način na koji je sud došao do datog zaključka. Sudija treba da prodre u suštinu parničnog odnosa pošto pravna norma koja propisuje kako predmetni subjekti treba da se ponašaju uvek uzima u obzir apstraktno i hipotetičko činjenično stanje. Sudija upoređuje činjenično stanje konstatovano tokom suđenja sa hipotetičkim činjeničnim stanjem pravne norme i posledično izvodi zaključke o pravnim posledicama u konkretnom predmetu.

1. Presuda

Presudom sud odlučuje o osnovanosti tužbenog zahteva koji je predmet suđenja.

Presuda je vid sudske odluke kojom se odlučuje o osnovi tužbenog zahteva. U proceduralnoj teoriji, presuda se definiše kao osuđujući akt suda kojim se, po pravilu, po završetku razmatranja, odlučuje o glavnom pitanju i o sporednim zahtevima. Presuda predstavlja konačnu odluku kojom se, po pravilu, zaključuje prvostepeni parnični postupak. Presuda predstavlja zaslužnu odluku pošto se presudom odlučuje da li stranka zaslužuje pravnu zaštitu koju traži od suda. Presuda predstavlja pojedinačni akt kojim se spor rešava tako da konkretizuje apstraktnu pravnu normu na osnovu pojedinačnog činjeničnog stanja konstatovanog u parničnom postupku. Pri odlučivanju o glavnom pitanju, sud zavisi od zahteva stranaka. On ne može odlučivati ni o čemu drugom sem o onome što je stranka tražila. Sud pri donošenju meritorne odluke ima za dužnost da odluči o svim zahtevima na potpun način.

1.1 Sadržina presude

Presuda treba da sadrži formalan i materijalni deo. Formalnu sadržinu čine delovi presude, dok materijalnu sadržinu čini sam SADRŽAJ odluke kojom se presuda prihvata ili odbacuje.

Formalna sadržina presude

Uvodni deo

U skladu sa članom 160.2 ZPP-a, uvodni deo presude sadrži sledeće informacije:

- Naziv suda,
- Ime i prezime sudije,
- Ime i prezime, mesto prebivališta, odnosno mesto boravka stranaka,
- Identifikovanje pravnih zastupnika i punomoćnika stranaka,
- Kratak opis predmeta spora i njegove vrednosti,
- Datum završetka glavne rasprave,
- Opis verzije stranaka u vezi sa sporom i njihovih pravnih zastupnika i punomoćnika prisutnih na raspravi,
- Dan kada je presuda doneta.

Izreka

U skladu sa članom 160.3 ZPP-a, izreka presude sadrži:

- odluku kojom se usvajaju ili odbacuju posebni zahtevi u vezi sa glavnim pitanjem i sporedni zahtevi,
- odluku o postojanju ili nepostojanju podnetog zahteva za naknadu traženu tužbenim zahtevom,
- odluku o troškovima parničnog postupka.

Deo obrazloženja

U skladu sa članom 160.4 i 5 ZPP-a, u delu za obrazloženje presude, sud treba da navede rezultate dole navedenih radnji:

- Zahtevi stranaka;
- Činjenice koje su podneli i dokaze koje su stranke predložile;
- Naznaku činjenica koje su utvrđene i razloga zbog kojih su date činjenice potvrđene;
- Opis načina na koji su ove činjenice utvrđene, da li su ove činjenice dokazane dokazima, treba navesti koje dokaze je upotrebio sud i kako ih je ocenio;
- Odredbe materijalnog prava koje su primenjene prilikom donošenja presude;
- Izjava o potraživanjima stranaka u vezi sa pravnom osnovnom spora kao i njihovi predlozi i prigovori koje sud nije obrazložio odlukama koje su prethodno donete u postupku.

Pouka o pravnom leku

U skladu sa članom 160.1 ZPP-a, presuda treba da sadrži pouku o pravu žalbe.

Potpis

Član 159 Zakona o parničnom postupku propisuje da izvornu presudu potpisuje sudija.

Materijalna sadržina presude (sadržina odluke)

Materijalnu sadržinu čine sastavni delovi presude sastavljene u pismenoj formi. Materijalna sadržina sastavljena je od sadržine odluke kojom se prihvata ili odbija tužbeni zahtev.

2. Uputstva o pisanju i obrazlaganju presude prema formalnoj strukturi presude

2.1 Uvodni deo

U uvodnom delu presude ne postoji prostor za kreativnu predstavu sudije i samo treba na korektan način ispoštovati zahteve pružanjem potrebnih podataka u skladu sa odredbom člana 160.2 ZPP-a.

Broj predmeta: [...]

Osnovni sud u [...] [Ime / prezime sudije]

[Ime / prezime stranaka i mesto prebivališta ili mesto boravka stranaka]

[Ime / prezime pravnih zastupnika i punomoćnika stranaka prisutnih na sudskom ročištu]

[Opis predmeta spora i vrednosti potraživanja]

[Dan glavne rasprave]

[Opis verzije stranaka u vezi sa sporom i njihovim pravnim zastupnicima i punomoćnicima koji su prisustvovali ročištu za razmatranje]

[Vreme i datum kada je presuda doneta]

2.2 Izreka presude

U skladu sa članom 160.3 ZPP-a, izreka presude sadrži:

- odluku kojom se usvajaju ili odbacuju posebni zahtevi u vezi sa glavnim pitanjem i sporedni zahtevi,
- odluku o postojanju ili nepostojanju podnetog zahteva za naknadu traženu tužbenim zahtevom,
- odluku o troškovima parničnog postupka.

Izreka presude zapravo je centralni i glavni deo svake presude. Izreka presude sadrži meritornu odluku u vezi sa glavnim i sporednim potraživanjima. Odredba člana 160, stav 3 ZPP-a propisuje definitivno da sud u izreci presude treba da odluči o usvajanju ili odbacivanju glavnih i pomoćnih zahteva a zatim o podnetom potraživanju, sa ciljem da se isto nadoknadi ukoliko postoji a na kraju, sastavni deo izreke presude jeste i odluka o troškovima.

Vredi napomenuti da je izreka presude zaključak do koga je sud došao po svojoj proceni o osnovanosti ili neosnovanosti tužbenog zahteva. Zapravo, izreka presude je, i kada sud odluči o usvajanju ili odbacivanju zahteva, bilo da se radi o glavnim ili sporednim, analogna tužbenom zahtevu (petitumu) koji predlaže sadržinu sudske odbrane, koju tužilac traži na sudu.

U svakom slučaju, sud tokom pripremnog razmatranja tužbe treba da osigura da je tužbeni zahtev artikulisan u obliku koji će dozvoliti sprovođenje glavne rasprave. U slučaju da tužbeni zahtev nije artikulisan na takav način da sudski proces bude dozvoljen, sud treba da preduzme mere za izbegavanje nedostataka zbog kojih suđenje ne može da se održi. U tom slučaju, tužbeni zahtev, posebno obligacione prirode, treba da precizira obligacioni subjekat, čime je zadužen (tačnije, treba zabeležiti zaduženje pošto će u suprotnom predstavljati neizvršivu presudu) i subjekat koji ima svojstvo poverioca. Ukoliko je sudski proces sproveden na osnovu zahteva koji ne precizira, kao što treba, svaki elemenat koji odluku suda čini izvršivom, onda bi u žalbenom postupku ovakva odluka bila okvalifikovana kao odluka koja predstavlja suštinsku povredu odredbi parničnog postupka, zbog kojih bi se predmet vratio na ponovno razmatranje.

Ovakav zaključak proizilazi i iz sudske prakse: (Apelacioni sud Kosova, odluka AC. br. 1764/13, propisuje sledeće:

“Presuda podlaže povredi iz člana 182, stav 1 u vezi sa članom 102, stav 1, 99 stav 2 i 253 stav 1, tačka (a) ZPP-a, pošto u svakom slučaju u kome sud konstatuje da određeni podnesak nije potpun, odnosno da ne sadrži tražene podatke, propisane odredbom člana 99, stav 2 ZPP-a, isti treba vratiti na dopunu. U svakom slučaju, sastavni elementi podneska, shodno članu 99, stav 2, predmet su spora i sadržina izjave, o elementima koji su za tužbu kao podnesak ekvivalentni određenom zahtevu sa stanovišta glavne stvari i pomoćnih zahteva, u čijem odsustvu tužba treba da se vrati na dopunu. Dakle, sud je u ovom predmetu u kome se pred prvostepenim sud podnosi tužba koja ne precizira zahtev konkretno, trebalo da traži dopunu”.

Razume se da sud može sastaviti izreku presude drugačije od petituma-tužbenog zahteva, pošto izreka treba da bude razumljiva, jasna i izvršiva, zbog čega sud, kako bi očuvao harmoniju izreke u puno slučajeva koristi tačku, paragraf unutar izreke kojima odlučuje o odobravanju konkretnih potraživanja ili o njihovom odbacivanju. Shodno tome, istakli smo na samom početku prethodnog razmatranja tužbe da sud treba da se pobrine o formalnoj regularnosti tužbe, posebno o tužbenom zahtevu – petitumu pošto ćemo u odsustvu jasnih zahteva imati nepravilnosti i u samoj izreci.

Izreka treba da se formuliše u vidu pravne norme ali ne treba da bude ograničena na pojedinačan slučaj, shodno pojedinačnim specifičnostima.

U slučajevima u kojima sud odluči o prihvatljivosti obavezujuće tužbe, treba da se izrazi na zapovedni način, koji je istovremeno jasan i tačan, ne ostavljajući prostor ni za kakvu sumnju o tome ko se obavezuje, na šta se obavezuje i u čiju se korist obavezuje. Ukoliko se radi o zahtevu/ima koji se odbacuju delimično ili u potpunosti, sud treba precizno da navede odbačeni deo tužbenog zahteva, kako bi po pravosnažnosti presude imali mogućnost da identifikujemo šta čini presuđenu pravnu stvar. Uvek i kada se odbaci tužbeni zahtev ili jedan njen deo, treba navesti da je odbačena u celosti, opisivanjem sadržine odbačenog zahteva ili kada se odbaci delimično, treba navesti da je odbačena delimično pri čemu treba opisati i sadržinu opisanog dela.

U delu izreke presude u kome se odlučuje o troškovima sudskog postupka, zapravo deo presude koji je povezan sa troškovima sudskog postupka jeste rešenje koje se donosi u skladu sa odredbom člana 142, stav 6 ZPP-a.

Sem rešenja o troškovima sudskog postupka, sudska praksa je dozvolila mogućnost da izreka presude sadrži i još i neko drugo rešenje, na primer rešenje o merama obezbeđenja tužbenog zahteva ili bilo koje proceduralne mere koje je sud doneo po završetku glavne rasprave.

2.3 Obrazloženje presude

Svaki sudija treba da ima za cilj da pri odlučivanju o jednom građanskom pitanju, sem pravičnog i zakonitog odlučivanja, odluka suda bude i ubedljiva. Neosporna komponenta kada govorimo o stvaranju poverenja u objektivnost suda i zakonitost odluka suda jeste i obrazloženje presude. U obrazloženju presude treba predstaviti na verodostojan način, sliku celokupnog sudskog procesa, uključujući i zaključke suda.

ZPP, odredbom člana 160, stav 4 propisuje sledeće: *“Obrazloženje presude sadrži : zahteve stranki, činjenice koje su podneli, i predloženi dokazi, koje je od tih činjenica potvrdio, zašto i kako je potvrdio te činjenice ,a ako ih je potvrdio putem dokaza koje je dokaze koristio i kako je njih vrednovao”*, dok stav 5, istog člana propisuje sledeće: *“Sud posebno navodi koje odredbe materijalnog prava je primenio prilikom odlučivanja o zahtevima stranki. Kada postoji potreba*

sud se izjašnjava i u vezi sa stavovima stranki o pravnoj osnovi spora, kao i o predlozima i njihovim pobijanjima, o kojima sud nije dala obrazloženje za odluke koje je ranije doneo tokom sudskog procesa”.

Pozivajući se na citiranu odredbu u vezi sa izradom obrazloženja presude, možemo zaključiti da je zakonodavac, sem strukture presude ili formalnog dela, propisao i okvir sadržine presude, posebno obrazloženja presude. Propisana sadržina precizira korake koje sud treba da primeni tokom obrazlaganja presude, kako bismo obezbedili da se presudom, ne samo odlučuje pravično i zakonito u spornom pitanju već se obezbeđuje i poverenje da je sud odlučio pravično i zakonito.

Koraci koje treba preduzeti prilikom izrade obrazloženja presude poređani su prema logičkoj i pravnoj hronologiji kako bi se obrazloženjem predstavila potpuna slika o spornom pitanju i procene odnosno zaključci suda.

Sudska praksa je odlučna kada govorimo o obrazloženju presude odnosno o sadržini koju bi obrazloženje presude trebalo da ima u skladu sa odredbama citiranim u članu 160, stav 4 i 5 ZPP-a.

Apelacioni sud Kosova i posledično i Vrhovni sud Kosova, tokom odlučivanja u postupku, prema redovnim i vanrednim pravnim sredstvima, preispitujući odluke suda niže instance u vezi sa obrazloženjem presude, shodno žalbenim navodima, u nekim slučajevima konstatuju da je nastupio prekršaj iz razloga što obrazloženje presude nije u skladu sa odredbama ZPP-a, koje propisuju sadržinu obrazloženja. Shodno tome, kako bi prošla test procene drugostepenog suda i suda trećeg stepena, presuda treba da bude obrazložena u skladu sa zahtevima ZPP-a.

Sudska praksa smatra sledeće:

(Vrhovni sud Kosova, u svojoj odluci Rev. br. 15/2015, od dana 11.05.2015, ističe sledeće:

“Vrhovni sud Kosova za sada ne može da prihvati pravni stav sudova niže instance, kao pravičan i zakonit, pošto se po njegovoj proceni, pobijena presuda i presuda prvostepenog suda bave suštinskim povredama odredbi parničnog postupka propisanih članom 182.2 tačka n) ZPP-a a usled pogrešne primene materijalnog prava, nije potvrđeno činjenično stanje, dok je presuda drugostepenog suda doneta na osnovu suštinske povrede propisane članom 182.1, u vezi sa članom 194 ZPP-a, zbog čega je obe pomenute presude trebalo poništiti.

Suštinska povreda odredbi parničnog postupka leži u činjenici da je sud prvog stepena u obrazloženju presude predstavio hronologiju izvedenih dokaza i činjenice kojima ih je potvrdio, ali nije pružio procenu o tome koje odlučujuće činjenice su potvrđene i na čemu zasniva svoju procenu, kada u vezi sa odlučujućim činjenicama postoje oprečnosti između onoga što se kaže u obrazloženju presude i sadržine dokaza u pismenoj formi, na kojima počiva presuda kao i između izvedenih dokaza.....”.

(Apelacioni sud Kosova, Odluka AC. br. 3732/13, od dana 16.12.2016, ističe sledeće:

“Apelacioni sud, polazeći od ovakvog predmetnog stanja, procenjuje da stav i zaključak prvostepenog suda nije pravičan i zakonit, pošto je pobijena presuda doneta u suprotnosti sa odredbama parničnog postupka iz člana 182, stav 2 tačka (n) i 182 stav 1 u vezi sa članom 2 ZPP-a.

Pobijena presuda sadrži suštinski prekršaj odredbi parničnog postupka iz člana 182, stav 2, tačka (n) ZPP-a, pošto je dispozitiv presude nerazumljiv, u suprotnosti sa razlozima presude a razlozi predstavljeni u odlučujućim činjenicama našeg predmeta su nejasni i imaju praznine.

Izreka presude je u suprotnosti sa razlozima presude a posledično razlozi odlučujućih činjenica nisu predstavljeni ili su predstavljeni razlozi nejasni. U tom slučaju, sud prvog stepena je u vezi sa obrazloženjem presude trebalo da ispoštuje odredbe člana 160, stav 3 i 4 ZPP-a, koje propisuju da obrazloženje presude sadrži zahteve stranaka, predstavljene činjenice i predložene dokaze, koje činjenice su potvrđene, zašto i kako su potvrđene a u slučaju da su potvrđene dokazima, koje dokaze je sud upotrebio i kako ih je procenio.

Iz obrazloženja presude se ne može shvatiti na osnovu kakvih dokaza i činjenica je sud došao do zaključka da je tužilac zadužen dugovanjem, prema računima, a da uopšte nije utrošio električnu energiju. Sudu prvog stepena bilo je dovoljno da pruži kratak pregled koji navodi koje dokaze je izveo, ne pružajući razloge o činjenicama koje je dokazao datim dokazima i kako je nakon toga konstatovano činjenično stanje okvalifikovao u odnosu na materijalno pravo. Pozivanje na odredbu iz člana 378 ZOO-a, u kontekstu okolnosti koje je konstatovao prvostepeni sud, ne potkrepljuje stav da je materijalna odredba ta koja bi mogla da se primeni u ovom spornom predmetu, pošto je pravna osnova tužbenog zahteva u ovom slučaju po rečima tužioca primer neosnovanog bogaćenja, dok zastarevanje predstavlja prigovor materijalne prirode koji bi kao institut imao smisla ako bi se primenio u potraživanjima poverioca za aktivna zaduženja dužnika”.

Odredba ZPP-a, o sadržini obrazloženja presude zapravo postavlja okvir odnosno korake koje treba primeniti tokom obrazloženja presude, međutim takođe je važno uzeti u obzir činjenicu da obrazloženje presuda u određenoj meri diktiraju i zahtevi i tvrdnje stranaka u postupku. Shodno tome, sud u obrazloženju presude, sem što treba da proprati svaki korak u procesu obrazloženja treba i da pruži svoje obrazloženje, usredsređujući se na zahteve odnosno na tvrdnje stranaka u postupku.

Ukoliko presuda koja je izrađena u pismenoj formi ima nedostatke zbog kojih se ne može preispitati, posebno ukoliko je njena izreka nerazumljiva ili u suprotnosti sa samim sobom ili sa obrazloženjem – na istu se može uložiti žalba (član 182, stav 2, tačka n) ZPP-a. Presuda može biti sumnjiva u smislu njenog značenja i usled nedostataka, koji su povezani sa njenim razlozima: isti mogu biti nejasni ili oprečni. Presuda ima nedostatke iako ne navodi uopšte

razloge ili kada nisu predstavljeni razlozi u vezi sa odlučujućim činjenicama ili kada sa stanovišta ovakvih činjenica, postoji neslaganje između pismenih dokumenata ili zapisnika sa jedne strane i onoga što se kaže u vezi sa dokumentima i zapisnikom u obrazloženju presude.

Građanski sudski proces isključivo se odnosi na raspoloživa potraživanja stranaka u postupku i pošto stranke slobodno raspolažu svojim zahtevima, može se desiti da izjave stranaka ili umanje potrebu da sud obrazloži neku određenu okolnost ili predstave potrebu da sud obrazloži određenu radnju.

Primer kada govorimo o smanjenju obrazloženja: Ukoliko se između stranaka u postupku predmetne činjenice zapravo pokažu nespornim, sud umanjuje obrazloženje presude u vezi sa dokazima koje je izveo i obrazloženje o tome koju činjenicu je dokazao kojim dokazom.

Primer kada govorimo o predstavljanju obrazloženja: ukoliko je tužena stranka uložila prigovor povodom zastarevanja zahteva, pod pretpostavkom da je sud konstatovao da u konkretnom predmetu nema zastarevanja zahteva, isti treba da obrazloži zašto u konkretnom predmetu, po oceni suda, nije nastupila zastarelost.

3. Par smernica u vezi sa sadržajem obrazloženja presude

3.1 Potraživanja stranaka (kao deo sadržine obrazloženja presude)

Prvi korak kojim se pokazuje objektivnost suda pri odlučivanju o spornom pitanju na određeni način jeste predstavljanje zahteva stranaka. U delu obrazloženja presude koji se odnosi na podnošenje zahteva stranaka, sud treba na objektivan način da predstavi zahteve stranaka, realno svaki zahtev i svaku tvrdnju, pošto iz zahteva i navoda stranaka u postupku proizilazi i epilog obrazloženja presude.

U skladu sa odredbom člana 2, stav 2, ZPP-a: *“Sud sprovodi propise materijalnog prava na osnovu njene procene i nije povezan sa iskazima stranka koje se odnose na materijalno pravo”*. Iz ove odredbe proizilazi da je građansku sud povezan sa zahtevima stranaka te da na samom početku treba opisati zahteve stranaka koji određuju objekat i ograničenja razmatranja i odlučivanja.

Ne smatraju se prihvatljivim slučajevi u kojima je sud na početku obrazloženja presude opisao zahteve stranaka uopštenim opisom poput: *“tužilac je u potpunosti ostao pri tužbenom zahtevu”* ili *“tuženi je ostao u potpunosti pri svom odgovoru na tužbu”*.

Sud treba da opiše zahteve stranaka pošto oni identifikuju sporno pitanje odnosno određuju predmet spora i usmeravaju obrazloženje presude.

3.2 Činjenice koje su stranke predočile i dokazi koje su predložile

U ovom koraku obrazloženja presude, sud treba da predstavi činjenice koje su stranke predložile i dokaze predložene za potvrđivanje predloženih činjenica.

Odredba člana 7, stav 1 ZPP-a propisuje sledeće: “*Stranke imaju pravo da podnesu sve činjenice na koje oslanjaju svoje zahteve i da predlože dokaze sa kojima se konstatuju te činjenice*”, dok odredba člana 319, stav 1 ZPP-a propisuje sledeće: “*Svaka od stranaka u parnici je dužna da dokazuje činjenice na kojima zasniva svoje zahteve i ciljeve*”. Iz ove dve odredbe proizilazi da u našem sistemu parničnog postupka dominira sistem zasnovan na načelu razmatranja, pošto strankama pripada isključivo pravo da predoče činjenice koje će sud uzeti u obzir u svojoj odluci.

Izuzetak od citirane odredbe čini odredba člana 7, stav 2 ZPP-a koja propisuje sledeće: “*Sud je ovlašćen da potvrdi i činjenice koje stranke nisu predložile, sama ako se iz rezultata razmatranja i dokazivanja dođe do zaključka da je cilj stranka raspolaganje zahtevima sa kojima ne mogu slobodno da raspolažu (član 3. stav 3 ovog zakona) ako zakonom nije drugačije utvrđeno*”, dok se odredbom člana 356, izmenjenom i dopunjenom Zakonom br. 04/L-118, propisuje sledeće: “*Sud po službenoj dužnosti, na predlog stranaka može izvršiti dokazivanje pomoću veštačenja kad god je za utvrđivanje ili razjašnjavanje činjenica ili određenih okolnosti potrebno stručno znanje koje ne poseduje sudija o toj stvari*”.

Kao što se može primetiti iz citirane odredbe u vezi sa predstavljanjem predmetnih činjenica možemo zaključiti da u načelu važi načelo razmatranja koje podrazumeva da je odgovornost za predočavanje činjenica na strankama, dok je kao izuzetak sudu data mogućnost da konstatuje činjenice ukoliko stranke dokažu da raspolažu zahtevima kojima ne mogu da raspolažu. Situacija je drugačija kada govorimo o prikupljanju dokaza za potvrđivanje činjenica, pošto bi i prikupljanje dokaza trebalo da bude analogno načinu predstavljanja činjenica, ali je zakonodavac načinio izuzetak u odredbi člana 356 u kojoj je propisao način prikupljanja dokaza veštačenjem i po službenoj dužnosti, ne ograničavajući prikupljanje ovog dokaza samo za potvrđivanje činjenica u vezi sa raspoloživim zahtevima.

Bez obzira na potencijalnu oprečnost između citiranih odredbi obaveza je suda da u ovom koraku obrazloženja presude predstavi činjenice koje su stranke predstavile i dokaze predložene za dokazivanje datih činjenica. Sudska praksa ne određuje potrebu da sud napravi razliku između činjenica predočenih u tužbi i u odgovoru na tužbu od onih činjenica koje se mogu predočiti na pripremnom ročištu ili na glavnoj raspravi, ako nije održao pripremno ročište. Činjenice i dokazi svake stranke predstavljaju se bez razlike u smislu faze postupka u kojoj su predočene.

Ovaj korak obrazloženja presude veoma je važan pošto na osnovu činjenica i dokaza koje su predočile stranke u postupku, sud daje svoju ocenu o osnovanosti tužbenog zahteva. Takođe je važno verodostojno predstavljanje činjenica i dokaza koje su predložile stranke u postupku pošto

ukoliko sud ne opiše sve činjenice koje su stranke predočile, postoji verovatnoća da presuda sadrži prikrivene oprečnosti, što utiče direktno na zakonitost presude.

Korektno predstavljanje činjenica na strani suda u ovom delu obrazloženja presude upravo onako kako su ih predstavile stranke pruža mogućnost da se lako proceni zakonitost i verodostojnost presude. Razlog za to je činjenica da će na osnovu činjenica i dokaza koje su stranke predočile, uslediti dalji koraci u utvrđivanju odlučujućih činjenica i nakon toga kvalifikovanje odlučujućih činjenica u odnosu na materijalnopravne norme koje u zaključku odlučuju o osnovanosti tužbenog zahteva.

3.3 Navođenje činjenica koje su potvrđene i razloga zbog kojih su potvrđene

Postoji razlika između činjenica koje su predočile odnosno predložile stranke u postupku i potvrđenih činjenica, pošto je na diskreciji suda da odluči koje od predloženih činjenica imaju težinu "*odlučujućih činjenica*" koje treba utvrditi.

Tokom svog razmatranja, sud u zavisnosti od svoje procene vrši nekakav vid "*klasifikacije*" činjenica između dokazno važnih i onih koje nisu odlučujuće.

U ovom koraku obrazloženja presude sud navodi koje činjenice su potvrđene i posledično pruža obrazloženje zašto su te činjenice potvrđene. Zasigurno, da bi ocenio koje činjenice treba da utvrdi, sud uzima u obzir neke okolnosti koje su povezane sa prirodom spornog predmeta, pravnom osnovom na koju se stranka pozvala, spornim okolnostima itd.

Predmet dokaza može biti jedna činjenica ili celovitost pravnih činjenica koje su odlučujuće za prihvatljivost tužbe, prigovore ili protivtužbe i za rešavanje predmeta na sudu. Predmet dokazivanja nije svaka činjenica koju stranke navedu, već samo one pravne činjenice koje su važne za rešavanje predmeta na sudu.

U skladu sa odredbom člana 319.2 ZPP-a, treba dokazati sve činjenice koje su važne za donošenje odluke. Dužnost je sudije ili sudskog veća da od velikog broja činjenica, koje su stranke istakle, izdvoji one koje su važne za odlučivanje u vezi sa parničnim pitanjem. Iz relevantnih činjenica, za koje zakon povezuje pravnu posledicu, predmet dokazivanja postaju samo one koje su zapravo sporne između stranaka.

Sud je taj koji odlučuje o tome koje činjenice treba dokazati i koji dokazi će biti prikupljeni za njihovo potvrđivanje. Ovo daje priliku sudu da po svom slobodnom nahođenju odredi krug pravnih činjenica koje smatra važnim za donošenje odluke i da se usredsredi na njihovo dokazivanje. Shodno tome, postoji mogućnost da sud ne uzme u obzir činjenice koje nisu od važnosti za pitanje i da ovom prilikom odbaci predloge stranaka, koje traže potvrđivanje ovih činjenica.

Postoje slučajevi u kojima predmet dokazivanja nisu direktno činjenice, već navodi stranaka o postojanju ili nepostojanju pravnih činjenica, od kojih zavisi primena normi materijalnog prava u

parničnom postupku. Ovo je takozvana negativna činjenica. Utvrđivanje istinitosti negativne, negirajuće tvrdnje, može se izvršiti i na indirektan način, konstatovanjem postojanja činjenice koja isključuje istinsko postojanje osporene činjenice.

Dakle, imajući u vidu sve ove okolnosti, sud je tokom suđenja ocenio koje činjenice treba dokazati i te činjenice predstavlja u obrazloženju odluke. Naravno, sud treba da ima posebno obrazloženje, zašto je neke činjenice koje su stranke predstavile, odbio da dokaže.

3.4 Opis načina na koji su potvrđene date činjenice, ukoliko su činjenice potvrđene dokazima, treba precizirati koje dokaze je upotrebio sud i kako ih je procenio

Iako u nekim slučajevima čine suštinu tužbe, tužbenog zahteva ili prigovora, neke činjenice ne moraju da se dokažu, i to: *opštepoznate činjenice i činjenice koje je sud potvrdio na pređašnjem suđenju, prihvaćene (iznete) činjenice i činjenice pretpostavljene zakonom.*

Opšte poznate činjenice ne moraju da se dokazuju, imajući u vidu da ih poznaje širok krug ljudi.

Potvrđivanje činjenica predstavlja jednostrani proceduralni čin kojim stranka izjavljuje da su tačne neke ili sve činjenice na kojima protivnik zasniva svoj zahtev. U skladu sa članom 321, stav 2 ZPP-a ne treba dokazivati činjenice koje je stranka prihvatila pred sudom, tokom sudskog postupka. Ono što je motiv za prihvatanje činjenica obično je relevantno i sud nije dužan da potvrdi njegovu tačnost, sem u slučajevima kada se uveri da je prihvatanje činjenica izvršeno zarad nedozvoljenog raspolaganja – primena člana 3, stav 3 ZPP-a. U ovom slučaju, sud određuje njihovu tačnost dokaznim sredstvima na raspolaganju.

Predmet dokazivanja ne može biti ni činjenica, čije postojanje pretpostavlja zakon. Pravna pretpostavka činjenica predstavlja pravilo u skladu sa kojim je sud dužan da uzme kao postojeću određenu činjenicu (pretpostavljena činjenica) ukoliko se utvrdi da postoji neka druga činjenica propisana zakonom. Postoje relevantni zakoni koji sadrže odredbe o pretpostavljenim činjenicama. *Npr. Zakon o porodici (član 99)* pretpostavlja da je otac deteta osoba koja je u braku sa majkom deteta 300 dana pre rođenja deteta. U činjenicama pretpostavljenim zakonom, teret dokaza pada na stranku koja osporava postojanje datih činjenica.

Prikupljanje dokaza predstavlja proceduralnu radnju suda kojom on stiče saznanja o osnovama dokaza na osnovu dokaznih sredstava. Sud određuje krug činjenica koje treba dokazati, vrstu dokaza dozvoljenih za njihovo potvrđivanje, precizira se način, vreme i mesto prikupljanja dokaza.

Sud vrši potvrđivanje spornih činjenica dokaznim sredstvima. Dokazno sredstvo (dokaz) predstavlja svaki izvor kojim čulima možemo doći do saznanja o tačnosti konstatacije da postoji ili ne postoji činjenica koja se povezuje sa određenom pravnom posledicom.

Dokazna sredstva su predviđena posebnim odredbama ZPP-a u zavisnosti od njihove vrste. Ista podrazumevaju: uviđaj, spise, svedoke, veštake i saslušanje stranaka. Kao što se vidi, vrsta dokaza zavisi od vrste izvora predviđenih zakonom.

U zavisnosti od načina na koji su činjenice potvrđene zavisice i obrazloženje presude. Posebno kada se radi o spornim činjenicama koje se obično potvrđuju dokaznim sredstvima, sud treba da ima prošireno obrazloženje i treba konkretno da obrazloži svaku spornu činjenicu i izveden dokaz kojim je svaka činjenica potvrđena. Sud u ovom koraku obrazloženja treba da pruži ocenu/obrazloženje dokazne vrednosti/snage svakog izvedenog dokaza i posledično njegove verodostojnosti.

Naš sistem parničnog postupka pripada sistemima koji ocenjuju dokaze svojim slobodnim nahođenjem. Sistem slobodnog ocenjivanja dokaza, ne predviđa proceduralno pravilo u vezi sa izborom, korišćenjem i dokaznom snagom dokaznih sredstava. Sud, u skladu sa ovim sistemom, nije vezan niti ograničen posebnim formalnim pravilima dokazivanja. Određene navode sud uzima kao dokazane tek nakon što se uveri u njihovu tačnost (na osnovu upotrebljenih i procenjenih dokaza).

Sud je slobodan da oceni rezultat sudske istrage i da odluči o osnovanosti predmeta. Slobodna ocena dokaza na sudu, iziskuje poklanjanje posebne pažnje na poštovanje pravila i ograničenja utvrđena u tu svrhu kao i delotvornije iskorišćavanje iskustva. Sudija treba da se čuva od onoga što se zove njegovo lično tumačenje, u smeru subjektivnog i jednostranog ocenjivanja dokaza i prihvatanja izvedenih zaključaka pod uticajem podataka koji su privatno uzeti od njega ili su ih pružile stranke, a koji ne podlažu sudskoj debatu. Proizilazi neophodnost obrazovanja jake pravne discipline ocenjivanja dokaza, gde glavno pitanje treba da bude formiranje i konsolidovanje dokaza u procesu sučeljavanja dve suprotne strane. Svaka povreda ovih pravila, dovodi do osiromašivanja pravne vrednosti suđenja.

Opisi iskaza treba da budu tako obrazloženi i strukturirani da ukažu da ih sud smatra ubedljivim, zajedno sa razlozima koji su doveli do ovakvog zaključka. Na primer, kada sud konstatuje da navodi jedne stranke nisu prihvatljivi, on treba da obrazloži tu odluku citiranjem konkretnih dokaza, predstavljanjem izvora za oprečnosti između svedoka i drugih materijalnih dokaza koji su naveli sud do određenog zaključka. Na ovaj način, sud takođe procenjuje prihvaćene dokaze. Sud takođe, na poseban način procenjuje verodostojnost oprečnih iskaza, razloge za neusvajanje pojedinačnih zahteva stranaka ili razloge kojima se sud vodio pri određivanju tačaka zakona, posebno pri određivanju postojanja pravne obaveze.

Sud neće stvoriti poverenje prosto opisivanjem svog obrazloženja o prihvatanju iskaza ili argumenata a da pre toga ne pojasni zašto oprečni iskazi ili argumenti nisu bili ubedljivi. Obrazloženje odluke treba da oslika na jasan način nepristrasnost suda, prilikom donošenja njegovih zaključaka. Jedan od standarda racionalnog zakonskog procesa obuhvata poštovanje načela jednakosti koje važi na obe stranke u sporu. Posledično, ovaj standard tesno je povezan sa

nepriistrasnošću i objektivnošću suda i odražava se ne samo na sudske postupke već i na obrazloženja konačne odluke suda.

3.5 Odredbe materijalnog prava primenjene pri donošenju presude

U delu analize o zaključku suda u vezi sa osnovanošću tužbenih zahteva, sem drugih koraka obrazloženja opisanih u prethodnom delu, deo opisa materijalno-pravnih odredbi u konkretnom predmetu veoma je važan pošto se sprovođenjem materijalne norme određuje i da li činjenične okolnosti parničnog pitanja konzumiraju elemente pravne norme za traženu sudsku zaštitu.

Sudska praksa je poprilično stroga u ovoj tački i realno pozivanje na materijalno-pravnu normu smatra suštinskim delom obrazloženja presude, jer bi ga u suprotnom presuda okvalifikovala kao prekršaj zbog koga se pravna stvar vraća na ponovno razmatranje.

Nužno je nadovezati se na materijalno-pravnu normu pošto se na ovaj način pokazuje izvor prava i posledično kako je činjenično stanje u konkretnoj stvari ispunilo zakonske uslove da sud odluči o traženoj sudskoj zaštiti.

Sud treba da uzme u obzir par karakteristika u vezi sa vrstom zahteva o kome sudi a zatim i prirodu pravnog odnosa u vezi sa sporom. Presuda treba da bude konkretna kada govorimo o pravnoj analizi koja se sprovodi za datu pravnu normu, kao deo objektivnog prava na kome se zasniva potraživanje o subjektivnom pravu podnosioca zahteva. Sudska odluka u svakom slučaju treba da bude logična, regularna u svom obliku i jasna u svom sadržaju. Argumenti i deo sa obrazloženjem treba da budu osnovani i logički povezani, poštovanjem pravila i zakona. Oni treba da čine koherentnu sadržinu unutar odluke koja isključuje svaku otvorenu ili prikrivenu oprečnost ili protivurečnost. Ovi argumenti treba da budu dovoljni da potkrepe dispozitiv presude.

Pisana presuda treba da citira i protumači zakonske norme koje su primenjene za rešavanje oprečnosti istaknutih u jednom konkretnom slučaju. Pri činjenju istog, sud treba da uzme u obzir par karakteristika u vezi sa vrstom zahteva koji se presuđuje, zatim prirodu pravnog odnosa u vezi sa sporom. U tom smislu, presuda treba da bude specifična kada govorimo o pravnoj analizi koja se sprovodi kao deo objektivnog prava na kome počivaju navodi o subjektivnim pravima podnosioca zahteva. Obrazloženje presude u vezi sa primenom neke posebne norme treba da posluži kao snažan i ubedljiv argumenat da je odluka suda pravična, pošto će biti jasno da je zasnovana na zakonu.

Odluka suda u svakom slučaju treba da je logička, odgovarajućeg formata i jasne sadržine. Argumenti i delovi obrazloženja treba da budu osnovani i logički povezani i da istovremeno poštuju pravila i zakone. Oni treba da stvore koherentnu sadržinu unutar odluke, koja isključuje svako direktno ili pretpostavljeno nepoklapanje ili oprečnost. Ova argumenta treba da budu dovoljna da potkrepe izreku pisane presude.

3.6 Izjašnjavanje o navodima stranaka u vezi sa pravnom osnovom spora, kao i njihovi predlozi i prigovori zbog kojih sud nije obrazložio odluke koje su prethodno donete u postupku

Treba istaći da tokom sprovođenja postupka, sud kao glavni subjekat postupka, ima svoju diskreciju kada govorimo o vođenju sudskog postupka, preduzimanjem niza proceduralnih radnji za koje ne daje objašnjenja tokom razmatranja, ali je obaveza suda da u obrazloženju presude obrazloži neke od svojih proceduralnih radnji.

Zasigurno, sud neće obrazložiti svaku proceduralnu radnju zato što samo sprovođenje sudskog postupka i način odlučivanja meritornom odlukom ukazuju na potrebu da se opravda svaka proceduralna radnja, ali zasigurno sud treba da obrazloži sve one proceduralne mere u duhu njegovog meritornog zaključka o datom pitanju.

Presuda treba da opiše proceduralne radnje preduzete tokom suđenja, stavove i proceduralne odluke u vezi sa prethodnim i proceduralnim pitanjima, usvojene i odbačene predloge (zahteve) stranaka, uključujući i pojašnjenja oko okolnosti koje su uticale na usvajanje ili odbacivanje datih zahteva. Sud treba da pojašni predmetne okolnosti na način na koji su prihvaćene (u hronološkom redosledu) i na osnovu okolnosti, sud treba da pojašni zaključak do koga je došao. Sem toga, sud treba da pokaže činjeničnu tačnost, pozivajući se na dokaze koje je primio tokom suđenja. Sve vreme, sud treba da izbegne nepotpuno i neosnovano obrazloženje. Na primer, treba izbeći izjave poput onih koje slede u nastavku: *“iz svega prethodno navedenog, zaključuje se da..., zatim, na osnovu iskaza svedoka..., ne objašnjavajući, analizirajući ili dokazujući tačnost izjava...,”* i tako dalje).

Argumenti i deo sa obrazloženjem treba da budu osnovani i logički povezani, poštujući pravila i zakone. Oni treba da čine koherentan sadržaj unutar odluke koji isključuje svaku otvorenu ili prikrivenu oprečnost ili protivurečnost. Ovi argumenti treba da budu dovoljni da potkrepe izreku presude.

4. Vrste presuda

Podela presuda može se izvršiti na osnovu nekoliko kriterijuma. Najvažniji je kriterijum sadržine sudske zaštite koja se pruža presudom. U skladu sa ovim kriterijumom, klasifikacija se vrši na osnovu vrsta tužbe odnosno cilja koji tužilac želi da postigne u sudskom procesu. Vrste presuda prema ovom kriterijumu obuhvataju: kondemnatornu (osuđujuću) presudu, utvrđujuću (deklarativnu) presudu i preobražajnu (konstitutivnu) presudu.

Presude se mogu klasifikovati i prema obimu pravne zaštite koja se presudom daje. U skladu sa ovim kriterijumom, pravi se razlika između delimične i dopunske presude.

Presude se mogu klasifikovati i prema ponašanju tužene stranke na suđenju. Prema ovom kriterijumu, presuda može biti protivurečna i neprotivurečna.

Usled specifičnosti obrazloženja svake vrste presude, u ovom delu ćemo se konkretno pozabaviti vrstama presude, prema sadržini pravne zaštite koja se presudom pruža i prema klasifikaciji koju propisuju odredbe Zakona o parničnom postupku.

4.1 Vrste presuda shodno pruženoj pravnoj zaštiti:

4.1.1 Osuđujuća presuda

Ovom presudom sud prihvata kao osnovan tužbeni zahtev i nalaže tuženom da u korist tužioca nešto da, učini, istrpi ili pretrpi.

4.1.2 Utvrđujuća (deklarativna) presuda

Deklarativnom presudom pruža se deklarativna pravna zaštita kako bi se utvrdilo postojanje, nepostojanje nekog prava ili pravnog odnosa ili kako bi se potvrdila tačnost odnosno netačnost nekog dokumenta.

4.1.3 Preobražajna (konstitutivna) presuda

Ovakvim presudama sud preinačuje ili poništava pravni odnos iz koga proizilaze prava i obaveze stranaka.

Obrazloženjem presude kojom se tužbeni zahtev prihvata kao osnovan, sud treba da predstavi okolnosti iz kojih se uočava postojanje pravnog odnosa i odobrenje tužioca da njom traži promenu sadržine ovakvog odnosa. Dakle, i konstitutivnoj pravnoj zaštiti prethodi potvrđivanje sadržine pravnog odnosa između stranaka.

5. Vrste presuda shodno ZPP-u

5.1 Delimična presuda

Delimična presuda zapravo je presuda kojom sud odlučuje samo o jednom delu tužbenog zahteva ili o jednom od nekolicine zahteva koji su predmet suđenja. Sud donosi ovu presudu kada deo predmeta suđenja, usled priznanja ili nakon dovoljnog razmatranja, jedan ili nekolicina, sazru za definitivnu i meritornu odluku. Sud može, sa stanovišta pripremljenih zahteva, odnosno dela pripremljenog zahteva, zaključiti razmatranje i doneti delimičnu presudu. Iz svega ovoga proizilazi jasan zaključak da ukoliko su neki od zahteva podneti u jednom delu zahteva, razmotreni u dovoljnoj meri da se donese konačna odluka na osnovu razmatranja, sud ima mogućnost ali je i dužan da donese delimičnu presudu.

Praktičan slučaj jedne ovakve situacije: Ukoliko je tužilac podneo par zahteva protiv tuženog, npr. uručivanje predmeta, naknada štete i naknada za neosnovano bogaćenje, pod pretpostavkom da je deo tužbenog zahteva u vezi sa uručivanjem predmeta ali ne i za naknadu štete i neosnovano bogaćenje pripremljen za odlučivanje, sud može doneti delimičnu presudu kojom odlučuje o uručivanju datog predmeta tužiocu a da nakon toga odluči i o druga dva zahteva. Ovo se može desiti iz razloga što u ovom slučaju zahtev za naknadu štete i neosnovano bogaćenje može da potraje usled složenog postupka dokazivanja štete i naknade za neosnovano bogaćenje, pošto će sud zasigurno po dobijanju predloga stranaka, izvršiti traženo veštačenje i izvesti druge materijalne dokaze kako bi dokazao predmetne činjenice i vrednost naknade.

Sud može doneti delimičnu presudu i kada je predmet suđenja protivtužba, ali gde je za odluku pripremljen samo tužbeni zahtev ili protivtužba.

Ne dozvoljava se delimična presuda ukoliko tužba ili protivtužba navodi više zahteva o kojima se ne može odlučiti odvojeno o osnovanosti datih zahteva, usled prirode parničnog odnosa.

Sud donosi ovu presudu po službenoj dužnosti ukoliko isto smatra opravdanim. Sud treba da uzme u obzir veličinu zahteva koji je pripremljen za odlučivanje ali i druge proceduralne ciljeve čija realizacija omogućuje donošenje delimične presude, pri donošenju delimične presude na tužbeni zahtev.

Sud je dužan da bez odlaganja donese delimičnu presudu, ukoliko je od većeg broja primljenih zahteva, nakon prihvatanja ili odricanja, samo nekolicina njih razmotrena u meri dovoljnoj za konačnu odluku ili ukoliko je razmotren samo jedan deo zahteva, u meri koja je dovoljna za konačnu odluku. Takođe, ukoliko je tužbeni zahtev koji je povezan sa većim brojem prostih stranaka u postupku razmotren u meri dovoljnoj za konačnu odluku, po osnovi navoda ili odricanja od tužbenog zahteva samo jedne stranke u postupku, ili je jedan od većeg broja tužbenih zahteva u vezi sa različitim strankama u postupku razmotren u meri dovoljnoj za konačnu odluku na osnovu utvrđivanja ili odricanja od tužbenog zahteva, sud je dužan da donese delimičnu presudu samo protiv stranke u postupku na koju se odnosi.

Delimična presuda zapravo je nezavisna od konačne presude za preostali deo tužbenog zahteva kako sa stanovišta sredstava pobijanja tako i kada govorimo o izvršenju presude.

5.2 Presuda zasnovana na priznanju

Presuda zasnovana na priznanju predstavlja meritornu odluku koju sud donosi na osnovu izjave koju daje tužena stranka. Priznanjem tužbenog zahteva, kao jednostrane proceduralne radnje tužene stranke, dalji parnični postupak postaje izlišan.

ZPP propisuje da u slučaju da tuženi do završetka glavne rasprave prizna tužbeni zahtev delimično ili u potpunosti, sud, bez daljeg razmatranja, donosi presudu kojom usvaja jedan deo ili celokupan tužbeni zahtev (presuda zasnovana na priznanju).

Zakonska odredba da tuženi može priznati tužbeni zahtev do završetka glavne rasprave podrazumeva da tuženi može potvrditi tužbeni zahtev i van sudskog ročišta ali i na ročištu (na primer, može potvrditi tužbeni zahtev odgovorom na tužbu ili podneskom tokom pripremnog ročišta i glavne rasprave kao i direktnim priznanjem na pripremnom ročištu ili glavnoj raspravi).

Obično, po završetku proceduralnih radnji kojima se potvrđuje tužbeni zahtev, sud odmah, ne čekajući predlog tužene stranke donosi svoju presudu na osnovu priznanja, kojom prihvata tužbeni zahtev kao osnovan. Bez obzira na činjenicu da sud u normalnim okolnostima treba odmah, po priznanju tužbenog zahteva da donese presudu na osnovu istog, ukoliko je tužbeni zahtev povezan sa zahtevima kojima stranke ne mogu raspolagati slobodno (stav 3 člana 3 ZPP-a), bez obzira što su ispunjeni uslovi da sud donese presudu po osnovu priznanja, sud neće doneti istu.

Sud neće doneti presudu po osnovu priznanja svaki put kada konstatuje da je tužbeni zahtev takav da njime stranke ne raspolazu slobodno, niti će doneti presudu na osnovu priznanja ni u brakorazvodnim parnicama.

Odlaganje donošenja presude na osnovu priznanja—donošenje presude na osnovu priznanja može se odložiti za kasnije ukoliko postoji potreba da se upute odgovarajuća obaveštenja o tome da li je tužbeni zahtev takav da stranke mogu slobodno raspolagati njime.

Primer jedne praktične situacije može izgledati ovako: Predmet X je tužio predmet Y za utvrđivanje prava vlasništva u vezi sa imovinom NN i tokom pripremnog ročišta, tuženi pred sudom daje izjavu o priznavanju tužbenog zahteva. Ukoliko sud nema dovoljne dokaze na osnovu kojih može konstatovati okolnost da li je predmet tužbenog zahteva na raspolaganju zahtev tuženog, on može odložiti donošenje presude na osnovu priznanja i preduzeti odgovarajuće kojima će konstatovati da li je tužbeni zahtev na raspolaganju tuženog ili ne. Na ovaj način se po službenoj dužnosti može obratiti nadležnom organu, u značenju odredbe člana 7.2 ZPP-a, sa zahtevom da odnosni organ podnese sudu u propisanom (sudskom) roku uverenje o imovini i ostale informacije o istorijatu imovine itd. Po dobijanju ovih informacija, sud odlučuje da li da prihvati ili odbaci izjavu o priznanju tužbenog zahteva.

Opoziv izjave o priznanju tužbenog zahteva—Tuženi koji je dao izjavu o priznanju tužbenog zahteva može opozvati izjavu o priznanju tužbenog zahteva. ZPP odredbom člana 148.4 predviđa mogućnost da tuženi opozove izjavu kojom je priznao tužbeni zahtev ali samo do trenutka donošenja presude na osnovu priznanja od strane suda.

Da bi se izvršile proceduralne radnje kojima se opoziva izjava o priznanju tužbenog zahteva nije potrebna saglasnost tužene stranke. Tuženi ne mora da podnese sudu nikakvo obrazloženje o opozivanju izjave kojom je priznat tužbeni zahtev, već je dovoljna samo izjava da opoziva izjavu o priznanju tužbenog zahteva pod uslovom da presuda nije doneta.

Čim se opozove izjava o priznanju tužbenog zahteva, sud treba da nastavi postupak, a isto sud čini i ako konstatuje da tužbeni zahtev nije raspoloživ strankama.

I nakon opoziva izjave o priznanju tužbenog zahteva, postoji mogućnost da tuženi ponovo potvrdi tužbeni zahtev i naravno ova izjava ima potpuno dejstvo pošto će sud na osnovu nje doneti presudu ukoliko konstatuje da je tužbeni zahtev raspoloživ strankama.

Ukoliko se donese presuda na osnovu priznanja, ista treba da sadrži naslov *“presuda na osnovu priznanja”*.

Obrazloženje presude na osnovu priznanja– obrazloženje presude na osnovu priznanja razlikuje se od obrazloženja uobičajene presude pošto će se u ovom obrazloženju sud ograničiti na razloge za potvrđivanje činjeničnog stanja, analizu dokaza i primenjivost materijalnog prava. Od suštinske je važnosti opis tužbenog zahteva, opis izjave o priznanju tužbenog zahteva, konstatacija da je zahtev raspoloživ strankama i pozivanje na odredbe ZPP-a, deo presude na osnovu priznanja.

Uzroci za ulaganje žalbe protiv presude na osnovu priznanja - ZPP, odredba člana 181.2 propisuje sledeće *“Presuda na osnovu priznanja i presuda na osnovu odustajanja od tužbenog zahteva se mogu pobiti zbog kršenja odredbi parničnog postupka, ili ako je izjava o priznanju ili odustajanju od tužbenog zahteva data u zabludi ili pod uticajem nasilja ili prevare”*.

5.3 Presuda zasnovana na odricanju od tužbenog zahteva

Odredbe člana 149 ZPP-a propisuju mogućnost zaključivanja sudskog procesa raspoloživim radnjama stranaka. Dok je odredbama člana 148 ZPP-a predviđena mogućnost zaključivanja sudskog procesa priznanjem tužbenog zahteva, odredbama člana 149 ZPP-a sudski proces može se zaključiti odricanjem od tužbenog zahteva. Ukoliko se tužilac do završetka ročišta za glavnu raspravu odrekne jednog dela ili celokupnog tužbenog zahteva, sud bez daljeg razmatranja donosi presudu kojom odbacuje tužbeni zahtev u delu u kome se tužilac odrekao od tužbe delimično ili u celosti.

I u ovom slučaju se radi o proceduralnim radnjama tužioca koje podlažu pravilima ZPP-a odnosno odredbi člana 149 ZPP-a.

Za odricanje od tužbenog zahteva, tužilac ne treba saglasnost tužene stranke.

U sudskoj praksi, sudovi treba da pojašne situacije kada se radi o odricanju od tužbe izjavom tužioca i odricanjem od tužbenog zahteva.

Ove situacije se najlakše mogu pojašniti identifikovanjem razlika između povlačenja tužbe i odricanja od tužbenog zahteva.

Razlike između povlačenja tužbe i odricanja od tužbenog zahteva slede:

- Tužilac se može odreći od tužbenog zahteva bez saglasnosti tuženog do završetka ročišta za glavnu raspravu na predmetu, a tužilac može povući tužbu bez saglasnosti tuženog do trenutka kada tuženi predoči sudu svoj odgovor na tužbu.
- Ukoliko se tužilac odrekne od tužbenog zahteva, sud donosi presudu na osnovu odricanja od tužbenog zahteva, dok u slučaju da tužilac povuče tužbu, sud donosi rešenje kojim će tužbu smatrati povučenom.
- Protiv presude donete po osnovu odricanja od tužbenog zahteva u svakom predmetu se može izjaviti žalba sudu drugog stepena, dok protiv rešenja kojim se konstatuje povlačenje tužbe tužioca nije uopšte dozvoljena žalba.
- Sudski proces zaključen presudom o odricanju od tužbenog zahteva smatra se zaključenim meritornom odlukom i podrazumeva nemogućnost da tužilac za isto pitanje ponovo podnese tužbu pošto bi se u slučaju da ponovo uloži tužbu ona smatrala presuđenim pitanjem, dok isti može ponovo uložiti svoju tužbu u slučaju da je sudski proces završen rešenjem kojim je konstatovano povlačenje tužbe tužioca.

Odbijanje donošenja presude po osnovu odricanja od tužbenog zahteva– Sud neće doneti presudu po osnovu odricanja od tužbenog zahteva iako su ispunjeni neophodni uslovi za isto ukoliko konstatuje da se radi o zahtevu kojim stranke nemaju pravo da raspolazu slobodno.

Sud neće doneti presudu na osnovu odricanja od tužbenog zahteva svaki put kada konstatuje da stranke ne mogu raspolagati slobodno tužbenim zahtevom i takođe neće doneti presudu na osnovu odricanja od tužbenog zahteva u brakorazvodnim parnicama.

Odlaganje donošenja presude na osnovu odricanja od tužbenog zahteva–donošenje presude na osnovu odricanja od tužbenog zahteva može se odložiti za kasnije ukoliko je potrebno dobiti odgovarajuća obaveštenja, ukoliko je tužbeni zahtev takav da njime stranke mogu raspolagati slobodno (stav 3, člana 3 ZPP-a).

Primer u praktičnoj situaciji: *Ukoliko je subjekat X tužio subjekta Y oko utvrđivanja svojinskog prava u vezi sa imovinom N.N. Pretpostavimo da u konkretnom predmetu tužilac nema aktivan legitimitet u ovom pravnom – parničnom pitanju usled nepostojanja građanskopravnog odnosa sa tuženom strankom i pod pretpostavkom da isti izjavljuje da se odriče od tužbenog zahteva, sud može odložiti za kasnije donošenje presude sve dok ne obezbedi dovoljne dokaze na osnovu kojih može konstatovati da li se u datoj okolnosti radi o raspoloživom zahtevu stranaka, u ovom slučaju tužioca. Na ovaj način, sud po službenoj dužnosti, u značenju člana 7.2 ZPP-a može prikupiti sve potrebne informacije da izvede zaključak da li je zahtev raspoloživ ili ne.*

Opoziv izjave o odricanju od tužbenog zahteva– Tužilac koji je dao izjavu o odricanju od tužbenog zahteva usmeno na ročištu ili podneskom van ročišta, može opozvati istu bez saglasnosti tužene stranke, do trenutka donošenja presude.

5.4 Presuda zbog propuštanja

Presuda zbog propuštanja predstavlja novinu koju je doneo aktuelni ZPP. Presuda zbog propuštanja je u funkciji efikasnosti sudskih postupaka i povećavanja mera u funkciji načela ekonomije. ZPP odredbom člana 150 na konkretan način uređuje mogućnost donošenja ove presude.

Važno je istaći za sudsku praksu da se ovakav vid presuda može doneti samo van sudskog ročišta i nikada ne na sudskom ročištu.

U skladu sa odredbom člana 150.1 ZPP-a: *“Ukoliko tuženi, u roku koji je predviđen zakonom ne podnese sudu odgovor na tužbu, sud izriče presudu kojom se usvaja tužbeni zahtev”.*

Presudu zbog propuštanja mogao bi doneti sud ukoliko se ispuni par zbirnih uslova:

- Ukoliko je tuženom uredno uručena tužba i poziv da pruži odgovor na tužbu,
- Ukoliko osnovanost tužbenog zahteva proizilazi iz činjenica predstavljenih u tužbi,
- Ukoliko činjenice na kojima se zasniva tužbeni zahtev nisu u suprotnosti sa dokazima koje je predložio sam tužilac ili sa opšte poznatim činjenicama.

Gore navedeni uslovi koje citira sud treba da se procene na zbirni način kako bi isti mogao da donese odluku zbog propuštanja i to van ročišta i bez predloga tužilačke strane. Iz svega ovoga proizilazi da sud uglavnom procenjuje da li su ispunjeni uslovi za donošenje presude zbog propuštanja. Važno je istaći da sud, sem uslova da se nadoveže na odgovor na tužbu, treba da izvrši objektivnu procenu osnovanosti tužbenog zahteva koja zasigurno treba da se pokaže osnovanom, na osnovu činjenica navedenih u tužbi koje su dokazane dokazima koji se nalaze u predmetnim spisima.

Kada pažljivo analiziramo zbirne uslove koji treba da se ispune za donošenje presude zbog propuštanja, može se zaključiti da će sudska praksa biti ograničena u puno slučajeva da donese ovu presudu, pošto presuda neće moći da se donese u svim slučajevima iz kojih proizilazi da će činjenice biti dokazane dokazima koji se ne mogu priložiti uz tužbu prilikom obrade tužbe na sudu. Na primer, ukoliko se jedna činjenica dokaže saslušanjem svedoka, ova presuda ne može se doneti, zatim ukoliko se jedna činjenica zapravo dokaže veštačenjem, ova presuda opet ne bi mogla da se donese itd.

Nedonošenje presude zbog propuštanja–Sud neće doneti presudu zbog propuštanja bez obzira na to da li su uslovi ispunjeni, ukoliko konstatuje da se radi o zahtevu kojim stranke nemaju pravo da raspolažu slobodno.

Ova situacija je identična svim slučajevima u kojima će sud odreagovati uglavnom kada konstatuje da stranke navode da raspolažu zahtevima kojima ne mogu raspolagati (član 3.3 ZPP-a).

Odlaganje donošenja presude zbog propuštanja– Sud može odložiti donošenje presude zbog propuštanja ukoliko postoji potreba da se dobiju odgovarajuća obaveštenja u vezi sa datom okolnošću, ukoliko je zahtev stranaka zahtev kojim stranke mogu da raspolažu. Uvek ovo odlaganje treba da se desi u periodu dok sud nije uputio strankama pozive za pripremno ročište ili za glavnu raspravu ukoliko pripremno ročište nije zakazano. Iz gorenavedenih razloga, sud može doneti ovu presudu samo van ročišta.

U svakom slučaju u kome tuženi nije podneo odgovor na tužbu ali se iz činjenica navedenih u tužbi ne zaključuje osnovanost tužbenog zahteva, sud zakazuje pripremno ročište i ukoliko na datom ročištu tužilac ne preinači tužbu, donosi presudu kojom odbacuje tužbeni zahtev. Ova situacija treba da se pojasni u smislu sudske prakse, pošto će na ročištu za glavnu raspravu sud izvesti i druge dokaze koji dokazuju činjenice iz tužbe koje sud nije imao na raspolaganju prilikom procene uslova za donošenje presude zbog propuštanja. Dakle, na glavnoj raspravi se može zaključiti, na osnovu izvedenih dokaza, da je tužbeni zahtev osnovan.

Nije dozvoljeno izjavljivanje žalbe protiv rešenja suda kojim se odbacuje predlog tužioca da se donese presuda zbog propuštanja. Ova zakonska odredba može stvoriti nedoumice u sudskoj praksi pošto se može protumačiti da je uslov predlog tužilačke stranke za donošenje presude zbog propuštanja. Procenjujemo da predlog tužene stranke nije uslov za donošenje presude zbog propuštanja.

5.5 Presuda zbog izostanka

Pod presudom zbog izostanka podrazumevamo onu presudu kojom se prihvata kao osnovan tužbeni zahtev sadržan u tužbi uloženoj protiv tuženog, koji se ne brani od nje, ne osporava tužbeni zahtev u pismenoj formi i koji je odsutan sa pripremnog ročišta, ili ukoliko ono nije održano, sa prvog ročišta na glavnoj raspravi, a prisutan tužilac predlaže njeno donošenje ili sud po službenoj dužnosti donosi ovu presudu. Presuda zbog izostanka predviđena je odredbama člana 151 ZPP-a. Ukoliko se uporede uslovi za donošenje presude zbog izostanka i presude zbog propuštanja primetićemo da postoje određene sličnosti ali i neke suštinske razlike.

Shodno tome, sud donosi presudu zbog izostanka kada tuženom nije data tužba na odgovor, ali samo uz poziv na pripremno ročište ili na prvo ročište u sklopu glavne rasprave, ukoliko pripremno ročište nije zakazano uopšte, dok u slučaju da tuženi ne dođe do kraja ročišta, sud na predlog tužioca ili po službenoj dužnosti donosi presudu kojom usvaja tužbeni zahtev ukoliko se ispune i sledeći uslovi:

- ukoliko je tuženi uredno pozvan na ročište;
- ukoliko tuženi nije osporio tužbeni zahtev podneskom,
- ukoliko osnovanost tužbenog zahteva proizilazi iz činjenica navedenih u tužbi,
- ukoliko činjenice na kojima se zasniva tužbeni zahtev nisu u suprotnosti sa dokazima koje je predočio sam tužilac ili sa opšte poznatim činjenicama,
- ukoliko ne postoje poznate okolnosti iz kojih proizilazi zaključak da je tuženi sprečen da dođe na ročište opravdanim razlozima.

Uslovi za donošenje presude zbog izostanka treba da se shvate kao proceduralne i materijalne pretpostavke koje treba da se ispune, pored pretpostavki koje treba da se ispune za svaku presudu.

Važno je istaći da sud treba da pokloni odgovarajuću pažnju na ispunjavanje traženih uslova, posebno sud treba da izvrši objektivnu procenu osnovanosti tužbenog zahteva koja svakako treba da se pokaže osnovanom, na osnovu činjenica navedenih u tužbi koje treba da se dokažu dokazima koji se nalaze u predmetnim spisima. Upravo ovde se obično primećuju slabosti odluka koje se donose zbog izostanka.

Nedonošenje presude zbog izostanka—Sud neće doneti presudu zbog izostanka bez obzira što su ispunjeni uslovi, ukoliko se konstatuje da se radi o zahtevu kojim stranke ne mogu slobodno raspolagati. Ova situacija je identična sa svim slučajevima u kojima sud uglavnom deluje kada konstatuje da stranke tvrde da raspoložu zahtevima kojima ne mogu raspolagati.

Odlaganje donošenja presude zbog izostanka— Sud može odložiti donošenje presude zbog izostanka ukoliko treba da dobije odgovarajuća obaveštenja u vezi sa okolnošću kako bi zaključio da li je zahtev stranaka zahtev kojim stranke mogu raspolagati.

Sud rešenjem odbacuje predlog stranke za donošenje presude zbog izostanka, protiv koje nije dozvoljena žalba.

Treba istaći da odredba člana 151 ZPP-a, koja predviđa mogućnost donošenja presude zbog izostanka, ne nailazi na odgovarajuću primenu, pošto jedan od uslova za donošenje ove presude jeste da sud uopšte nije uputio tuženom rešenje o odgovoru na tužbu, dok ZPP sa druge strane, predviđa obavezu suda da tuženoj stranci uputi rešenje o odgovoru na tužbu. ZPP nema odredbe kojima tačno pojašnjava u kojim slučajevima sud može uopšte da ne prosledi tuženoj stranci rešenje o odgovoru na tužbu.

Smatramo da presuda zbog izostanka najviše može naći svoju primenu u sporovima manje vrednosti.

5.6 Presuda bez glavne rasprave u predmetu

Presuda doneta bez održavanja glavne rasprave u predmetu nije bila predviđena starim ZPP-om. Odredbom člana 152 ZPP-a, predviđena je mogućnost donošenja presude bez glavne rasprave o pitanju. Cilj je da se ovom odredbom postigne efikasnost sudskog procesa.

U skladu sa ovom odredbom, sud donosi presudu ne održavajući glavnu raspravu u predmetu ukoliko je tuženi, odgovorom na tužbu, utvrdio odlučujuće činjenice, i pored osporavanja tužbenog zahteva, sud može, ne zakazujući sudsku raspravu, da donese presudu (član 143 i 147 ZPP-a), ukoliko ne postoje druge prepreke za njeno donošenje.

Treba istaći da je odredba člana 152 suštinski slična sa odredbom člana 398 ZPP-a.

Ono što je osnovni uslov za donošenje presude u skladu sa odredbom člana 152 ZPP-a, jeste da je tužena stranka pružila svoj odgovor na tužbu i da je u odgovoru na tužbu potvrdila činjenice koje tužena stranka pretpostavlja. U ovom slučaju, za donošenje presude bez glavne rasprave u predmetu, treba zbirno ispuniti uslove kako bi tužena stranka dala odgovor na tužbu i kako bi utvrdila predmetne činjenice pretpostavljene na strani tužioca.

U svakom slučaju, kada se radi o sudskoj praksi, treba da je jasno da presuda bez glavne rasprave na predmetu može da se donese samo van sudskog ročišta, što znači da se za donošenje ove presude ne zakazuje ni pripremno ročište niti glavna rasprava.

U svakom slučaju, ukoliko sud proceni da su ispunjeni uslovi za donošenje presude bez glavne rasprave na predmetu, onda može samo da odobri tužbeni zahtev tužioca ali ne i da ga odbaci. To podrazumeva da su u slučaju da je dat odgovor na tužbu, potvrđene i činjenice koje je tužilac

pretpostavio, međutim, bez obzira na to što su ove činjenice potvrđene, iz ovoga ne proizilazi osnovanost tužbenog zahteva ili ukoliko se radi o zahtevu kojim stranke ne mogu slobodno raspolagati, sud ne donosi presudu bez glavne rasprave o predmetu, već zakazuje pripremno ročište ili glavnu raspravu.

5.7 Donošenje presude nezakazivanjem sudskog ročišta u skladu sa odredbama člana 398 ZPP-a

Odredba člana 398 ZPP-a, suštinski je slična sa odredbom člana 152 ZPP-a, pošto u oba slučaja, sud nakon što pristigne odgovor na tužbu, bez glavne rasprave, donosi presudu kojom tužbeni zahtev tužioca usvaja kao osnovan.

Odredba člana 398 propisuje sledeće: *“Kada sud nakon što stigne odgovor na tužbu, konstatuje da između stranaka nije sporno činjenično stanje, i da ne postoje druge smetnje za donošenje zaslužene odluke, u tom slučaju on bez zakazivanja sudske sednice može izricati presudu kojom prihvata tužbeni zahtev kao osnovanim”*.

I iz ove odredbe proizilazi da je jedan od suštinskih uslova za donošenje ove presude da tuženi podnese svoj odgovor na tužbu. Drugi osnovni uslov jeste i procena suda odnosno konstatacija suda da strankama nije sporno činjenično stanje i da ne postoje druge prepreke za donošenje meritorne odluke. Pružanje odgovora na tužbu važno je i kod ove presude pošto će sud iz tužbe i iz odgovora na tužbu moći da konstatuje koje činjenice su sporne između stranaka a koje ne i na osnovu ovoga će moći da odluči o daljim radnjama.

Razlike između presude donete bez glavne rasprave u predmetu (član 152) i presude shodno odredbi člana 398 slede:

- Presuda doneta bez glavne rasprave u predmetu nosi naziv “presuda doneta bez glavne rasprave u predmetu, dok presuda u skladu sa odredbom člana 398 treba da nosi naziv samo “presuda” ali se u uvodu presude navodi datum donošenja i konstatacija da je doneta van ročišta.
- kod presude donete van glavne rasprave u predmetu (član 152), tuženi nužno mora utvrditi predmetne činjenice, dok presuda shodno odredbi člana 398 ne mora nužno da utvrdi činjenice koje je pretpostavio tužilac, ali procena da činjenično stanje nije sporno između stranaka, treba da predstavlja procenu suda.
- kod presude bez glavne rasprave u predmetu (član 152), obrazloženje presude kada govorimo o analizi i zaključku o utvrđivanju činjenica na kojima se zasniva tužbeni zahtev vrlo je kratko, dok kod presude shodno odredbi člana 398 obrazloženje presude o

predmetnim činjenicama i zaključak suda u vezi sa konstatacijom da činjenično stanje nije sporno između stranaka, iziskuju istinsku analizu, logičnu i objektivnu procenu načina na koji je sud konstatovao da činjenično stanje nije sporno.

5.8 Donošenje presude nezakazivanjem sudskog ročišta u skladu sa odredbama člana 399 ZPP-a.

Odredba člana 399 zapravo je novina u aktuelnom ZPP-u, pošto stari ZPP nije sadržao ove odredbe.

Cilj ovih odredbi u funkciji je načela ekonomije i efikasnosti sudskog procesa.

Odredba člana 399.1 propisuje sledeće: *“Kada sud, nakon što stigne odgovor na tužbu, konstatuje da iz iznesenih činjenica u tužbi ne proizilazi zasnovanost tužbenog zahteva, u tom slučaju on će doneti zasluženu odluku kojom se tužbeni zahtev odbije kao neosnovan”*.

Odredba stava 2 člana 399 propisuje sledeće: *“Tužbeni zahtev smatra se neosnovanim, u smislu stava 1 ovog člana ukoliko je očigledno protivurečan sa iznesenim činjenicama u tužbi, ili ukoliko su činjenice na kojima se zasniva tužbeni zahtev očigledno protivurečne sa dokazima koje je predložio tužilac ili sa činjenicama koje su javno poznate”*.

Za razliku od odredbi članova 152 i 398 koje predviđaju mogućnost da sud donese presudu bez rasprave kojom odobrava tužbeni zahtev, odredbom člana 399 predviđa se mogućnost donošenja presude bez ročišta ali za odbijanje tužbenog zahteva.

Sud će proceniti da je tužbeni zahtev neosnovan ukoliko je isti jasno u suprotnosti sa činjenicama koje je tužilac naveo u tužbi, ukoliko su činjenice koje je predočio u suprotnosti sa dokazima koje je tužilac predložio za potvrđivanje činjenica, ili ukoliko je tužbeni zahtev u suprotnosti sa opšte poznatim činjenicama.

Tužbeni zahtev će biti u suprotnosti sa činjenicama ukoliko u skladu sa materijalnim pravom iz predočenih činjenica ne proizilazi osnovanost tužbenog zahteva, činjenice će biti u suprotnosti sa dokazima ukoliko se predloženim dokazima potvrđuju činjenice koje se razlikuju od onih koje je predočio tužilac i takođe ukoliko su činjenice koje je predočio tužilac u suprotnosti sa opštepoznatim činjenicama koje ne moraju da se dokazuju.

6. Dopunska presuda

Ukoliko sud meritornom odlukom nije rešio neki zahtev stranke, onda može tražiti da sud odluči u vezi sa ovim zahtevom.

ZPP kada govorimo o zahtevu ne pravi razliku između glavnih i sporednih zahteva. Odredba člana 162.1 ZPP-a propisuje sledeće: *“Ukoliko sud nije odlučio o svim zahtevima koji su trebali biti uključeni u presudu, ili kada je samo jedan deo zahteva ostao ne uključen u presudu, stranka može u roku od petnaest (15) dana od dana kada joj je uručena presuda da predloži sudu da izvrši njegovu dopunu”*. Ukoliko stranka ne podnese predlog u roku smatraće se da je tužba povučena u delu koji nije uključen u donetu presudu. Zakasneli predlog za dopunu presude odbacuje se od strane suda dok se neosnovan predlog odbacuje od strane suda bez zakazivanja sudskog ročišta.

Iz svega navedenog proizilazi da će sud dopuniti presudu ukoliko ispuni neke od sledećih zbirnih uslova:

- ukoliko nisu rešeni svi zahtevi ili jedan deo zahteva,
- ukoliko stranka podnese predlog za dopunu i
- ukoliko je predlog za dopunu presude oročiv.

Smatramo da sud ne može po službenoj dužnosti da dopuni presudu, bez predloga stranke.

Smatra se zahtevom za dopunu i žalba koja počiva na uzroku da sud nije odlučio o celokupnom tužbenom zahtevu, dakle u ovom slučaju sud treba da tretira žalbu kao zahtev za dopunu presude.

Tužilac koji nije podneo zahtev za dopunu presude, ne gubi pravo da za nerešeni deo podnese novu tužbu.

Ukoliko se predlog za dopunu presude odnosi samo na zahtev za troškove postupka, sud ne odlučuje presudom već rešenjem.

Protiv dopunske presude dozvoljeno je izjavljivanje posebne žalbe.

7. Donošenje, izrada u pismenoj formi i dostavljanje presude

U načelu, presuda treba da se donese odmah po zaključivanju glavne rasprave. Takođe, presuda se objavljuje na ročištu, neposredno po njenom donošenju.

U skladu sa odredbom člana 153.1 ZPP-a, sud donosi presudu najkasnije u roku od petnaest (15) dana od dana zaključivanja glavne rasprave. Vreme u kome se presuda donosi zapravo predstavlja dan njene izrade u pismenoj formi.

Ukoliko sudija prekorači rok od petnaest (15) dana za donošenje presude, dužan je da obavesti predsednika suda o razlozima prekoračenja.

Nepoštovanje roka za donošenje presude ne nosi sa sobom nikakve proceduralnopravne posledice po stranke, dok za sudiju nepoštovanje roka može imati administrativne posledice disciplinske prirode.

Proglašenje presude –po završetku glavne rasprave, sud obaveštava prisutne stranke o danu donošenja presude, a ukoliko neka od stranaka ne učestvuje na ročištu, sud je dužan da je obavesti u pismenoj formi.

Treba istaći da se u sudskoj praksi u našoj zemlji ne poštuje obaveza proglašenja presude, sem u jednom manjem broju sporova, pošto se u sudskoj praksi poštuje obaveza suda da stranci dostavi presudu u pismenoj formi, kao što to predviđa odredba člana 155.2 ZPP-a.

Neproglšenje presude od strane naših sudova posledica je i veoma formalnog postupka koji predviđa odredba člana 154 stav 1 ZPP-a, kojom se određuje obaveza suda da po zaključivanju glavne rasprave obavesti prisutne stranke o danu donošenja presude (misli se na proglašenje presude), a posledično ukoliko neka od stranaka nije učestvovala na ročištu za održavanje glavne rasprave, sud je dužan da je u pismenoj formi obavesti o danu donošenja presude. Smatramo da je ovo veoma formalni postupak koji je u suprotnosti sa načelom ekonomije postupka, zbog čega insistiramo da se ispoštuje rok za izradu presude u pismenoj formi od 15 dana, dok kada govorimo o obavezi proglašenja presude, svakako smatramo da je ovo pravna obaveza koja treba da se ispoštuje, ali praktične okolnosti zasigurno utiču na to da se ova obaveza ne primeni. U tom smislu se pojavljuje još jedan problem koji je povezan sa žalbenim rokom, imajući u vidu da odredba člana 154.2 ZPP-a, propisuje da ukoliko su stranke uredno obavestene o danu donošenja presude, rok za izjavljivanje žalbe na presudu počinje da teče sutradan, nakon uručivanja presude. U ovom kontekstu se postavlja pitanje šta ukoliko stranke nisu uredno obavestene o danu donošenja presude, posebno u slučajevima kada jedna stranka nije učestvovala na raspravi, šta se dešava sa rokom ukoliko je jedna stranka bila uredno obavestena i nije učestvovala.

Smatramo da su zakonske odredbe nejasne što je posledično uticalo i na stvaranje prakse da se strankama presuda pošalje u pismenoj formi, a da je sud prethodno nije objavio.

Izvornik presude –izvornik presude potpisuje sudija. Iz ovoga proizilazi da sudija potpisuje samo jedan originalan dokument (izvornik presude). Prema značenju odredbe člana 159 proizilazi da strankama u sporu treba dostaviti overeni prepis presude, dok se izvornik presude čuva zajedno sa predmetnim spisima u sudu. Sudska praksa se razlikuje pošto naši sudovi šalju strankama po jedan primerak presude koju je potpisao sudija, dok praksa pokazuje da se na drugostepenom i trećestepenom sudu poštuje značenje ove odredbe.

Trenutak saopštavanja presude je važan u proceduralnom smislu pošto od ovog trenutka počinje da teče partitivni rok (rok za dobrovoljno ispunjavanje obaveze) a takođe počinje da teče i rok za izjavljivanje žalbe. Ovde se radi o dostavljanju presude strankama a ne o njenom proglašenju.

8. Ispravljanje presude

Ispravljanje presude odnosi se samo na nedostatke u vezi sa greškama načinjenim u pismenoj formi ili proračunu kao i na vidljive netačne podatke sadržane u odluci. Ovakve su prirode i greške u vezi sa oblikom presude kao i neslaganja između kopije i originala presude. ZPP se odredbom člana 165 poziva na ispravljanje presude.

Odredba člana 165.1 propisuje sledeće: *“Greške u imenima i brojevima, kao i ostale pismene greške i obračuni, nedostaci sa aspekta forme presude i neslaganje kopija sa originalom presude, koriguje sud u bio koje vreme”*.

Sud donosi posebno rešenje o ispravljanju grešaka a jedan primerak ovog rešenja šalje se strankama.

Ukoliko postoje nesaglasnosti između originala i kopije presude, strankama se šalje još jedan ispravljeni primerak presude, koji navodi da se ovim primerkom presude zamenjuje pređašnji primerak presude. U tom slučaju, rok za izjavljivanje žalbe na ispravljeni deo počinje da teče od dana kada stranke prime ispravljeni primerak.

Sud odlučuje o ispravci presude bez izjašnjavanja stranaka. Dozvoljena je posebna žalba protiv rešenja kojim se vrši ispravka presude.

Greške odnosno nedostaci u presudi koji su osnova za ispravku presude ne smeju biti posledica pogrešne formulacije volje suda u vreme donošenja odluke, pošto se ispravkom ne može promeniti volja suda izražena donošenjem odluke, imajući u vidu da je sud vezan njome od trenutka proglašenja presude.

9. Pravosnažnost presude

Različiti pravni odnosi stranaka u sporu rešavaju se konačno, kada presuda suda postane pravosnažna.

Nakon pravosnažnosti, odluka dobija moć *“presuđene stvari”* što znači da stranka koja je dobila spor može da stavi odluku na obavezno izvršenje ukoliko je dobrovoljno ne sprovede predmet koji je izgubio suđenje (dužnik).

Odredba člana 166.1 ZPP-a propisuje sledeće "Presuda koje se ne može pobiti putem žalbe postaje konačna onoliko koliko je njome odlučeno o tužbenom zahtevu ili protiv tužbe".

Dužnost je suda da po službenoj dužnosti tokom celokupnog postupka pazi da li je stvar pravosnažno presuđena. Ukoliko se konstatuje da se radi o presuđenoj stvari, tužba se odbacuje kao nedozvoljena.

Presuda može postati pravosnažna:

- ukoliko su stranke odustale od prava da izjave žalbu,
- ukoliko su stranke povukle uložene žalbe,
- ukoliko je istekao rok za izjavljivanje žalbe i
- ukoliko je drugostepeni sud odlučio po žalbi njenim odbacivanjem i potvrđivanjem prvostepene presude.

U skladu sa ZPP-om, protiv svih presuda dozvoljeno je pravo žalbe, te ni u jednom slučaju presuda ne može postati pravosnažna na drugi način sem navedenih.

Pravosnažna presuda ima dejstvo samo prema strankama u postupku, sem kada priroda parničnog odnosa ili slovo zakona proizvode dejstvo protiv trećih lica.

10. Smernice o sadržini podataka u sudskim odlukama sa stanovišta anonimizacije i objavljivanja

Sudski sistem na Kosovu deluje u pravcu ostvarivanja ciljeva transparentnosti u radu pravosuđa a među osnovnim komponentama u tom smeru nalazi se i objavljivanje sudskih odluka.

U vezi sa objavljivanjem sudskih odluka, Sudski savet Kosova je doneo Administrativno uputstvo (02/2016) o anonimizaciji i objavljivanju pravosnažnih presuda.

Ovim Administrativnim uputstvom propisuje se način anonimizacije i objavljivanja pravosnažnih presuda na zvaničnoj internet stranici, u interesu pristupa javnosti presudama sudova, za promovisanje sudske transparentnosti.

Uputstvo propisuje da presude treba da se objave na potpun način, uz obezbeđivanje anonimnosti nekolicine podataka.

Odredbe člana 3 Administrativnog uputstva propisuju podatke koji treba da se anonimizuju, sledećom sadržinom:

3.2 Lični podaci u konačnim krivičnim , civilnim administrativnim i ekonomskim presudama koji se anonimiziraju su:

3.2.1 Ime, prezime, adresa, datum i mesto rođenja, broj lične karte ili pasoša, vozačke dozvole ili registarske tablice vozila, ili broj nekog drugog ličnog dokumenta stranke.

3.2.2 Ovlašćeni stranke, kao što su pravni zastupnici stranke, advokati ili pravni pripravnici, noteri, isključujući državnog tužioca.

3.2.3 Stečajni upravitelji i dužnici.

3.2.4 Izvršni poverioci i dužnici.

3.2.5 Lični broj ili fiskalni broj.

3.2.6 Email adresa ili ueb-stranica ili adresa/ ostale stranice u društvenim mrežama.

3.2.7 Pokojnik, zaveštalac i njegovi/njeni naslednici, svedoci, rodbina i ostali koji imaju neku veze sa preminulim.

3.2.8 Sudski veštaci i prevodioci i sudski svedoci, uključujući, ali ne ograničavajući se na nekoga koji ima veze sa strankom (porodica, prijatelj itd) socijalni radnici, psiholozi, nastavnici, doktori, itd.

3.2.9 Opština (osim ako grad ili opština je stranka u slučaju).

3.2.10 Žrtva, osuđenik, svedok i druga osuđena lica, ali oslobođena ili protiv kojih je odbijena optužnica.

3.2.11 Forenzički eksperti i veštaci.

U nekim slučajevima se dešava da sudske odluke sadrže puno podataka koji u fazi objavljivanja sudskih odluka treba da se anonimizuju. U slučajevima kada presude sadrže puno podataka koji treba da se anonimizuju, sve ovo nosi poteškoće po Kancelariju za objavljivanje odluka, pošto ovaj proces oduzima puno vremena.

Kada govorimo o građanskim sporovima, Zakon o parničnom postupku propisao je podatke koje presuda treba da sadrži u uvodnom delu, u izreci i u obrazloženju, tako da se savetuje da svaki sudija ispoštuje precizno zakonske odredbe koje propisuju sadržinu presude i da ne preoptereti presudu podacima koji treba da se anonimizuju kada nisu potrebni.

U načelu, uvod u presudu predstavlja formalni deo presude koji sadrži glavne podatke o strankama u postupku dok u drugim delovima presude, sudije treba da se uzdrže od bespotrebnog opisivanja podataka stranaka i drugih subjekata u postupku, posebno kada su svi ti podaci predstavljeni u uvodnom delu presude. Sve ovo ima za cilj da se olakša proces anonimizacije podataka pri objavljivanju sudskih odluka.

Na primer:

-Kada su podaci stranaka u postupku navedeni u uvodnom delu presude, nema potrebe ponavljati ih u delu sa obrazloženjem, već koristiti pojmove koje zakon prepoznaje strankama, poput "tužioca" i "tuženog".

- Kada postoji više subjekata u svojstvu tužilaca, sud u obrazloženju, ukoliko postoji potreba da navede jednog od “njih” ne navodi “njegovo” ime i prezime, već navodi, na primer “prvi tužilac”, “drugi tužilac”, “prvi tuženi”, “drugi tuženi” itd.
- Ukoliko je saslušan jedan svedok, sud u delu za opisivanje izvedenih dokaza navodi podatke svedoka, ali više ne ponavlja njegovo ime, već koristi odrednicu “svedok” itd.
- Ukoliko je odnosni veštak izvršio veštačenje, u delu za opisivanje izvedenih dokaza navode se podaci veštaka, nakon čega se koriste imenice “veštačenje” ili “veštak”.

Na ovaj način se možemo uzdržati od opisivanja podataka koji se ponavljaju i koji nisu potrebni u sudskim odlukama.

U interesu je pravde ali i svakog sudije da se odluke sudova objave pošto bi objavljivanje poslužilo da se podigne nivo poverenja u sudove i posledično bi uticalo na ugled svakog sudije, zbog čega se savetuje da tokom izrade sudskih odluka budemo obazrivi i da ne opterećujemo sudske odluke nepotrebnim podacima, utičući tim putem da se objavi što je moguće više odluka.

DEO PETI

SUDSKA PRAKSA NA POLJU PISANJA I OBRAZLAGANJA SUDSKIH ODLUKA

I. IZ PRAKSE USTAVNOG SUDA NA POLJU OBRAZLAGANJA SUDSKIH ODLUKA

Predmet I.

Ustavni sud Republike Kosovo

Predmet br. KI 72/12, Priština, dana 07. decembra 2012.

” Konačno, član 53. [Tumačenje odredaba o ljudskim pravima] propisuje:

Osnovna prava i slobode zagarantovana ovim Ustavom se tumače u saglasnosti sa sudskom odlukom Evropskog suda za ljudska prava.

Stoga, podnosioci zahteva imaju pravo da dobiju sudsko rešenje u skladu sa zakonom i odlukama Evropskog suda za ljudska prava (ESLJP) kada “sporovi koji proizilaze iz jednog akta

Republike Kosovo ili javne vlasti Republike Kosovo”. Ovo pravo uključuje obavezu za sudove da pruže razloge za svoje odluke sa razumnim osnovama, kako na proceduralnom tako i na materijalnom nivou. Pravo na razloge za sudske odluke zahteva objašnjenje sa verodostojnim i dobro konstruisanim razlozima za odluke u svakom pojedinačnom slučaju.

Dakle, pravo na pravično suđenje podrazumeva pravo na obrazloženu presudu. ESLJP je smatrao da, dok vlasti uživaju značajnu slobodu u izboru odgovaraju ih sredstava da obezbede da su njihovi pravosudni sistemi u skladu sa zahtevima iz člana 6. (1) Konvencije, njihovi sudovi treba da “jasno da ukažu na osnove na kojima zasnivaju svoje odluke”. (vidi Hadjianastassiou protiv Grčke, ESLJP presuda od 16. decembra 1992. godine, stav 33).)

U nedavnoj presudi, ESLJP je ponovio da “presude sudova i tribunal treba adekvatno da navedu razloge na kojima su zasnovane”. (Vidi Tatishvili protiv Rusije, ESLJP presuda od 22. februara 2007. godine, stav 58).

Član 31. Ustava i član 6. Konvencije obavezuju sudove da daju razloge za svoje presude. Međutim, to ne podrazumeva detaljan odgovor na svaki argument ili pitanje (vidi Van De Hurk protiv Holandije, 19. april 1994. godine, stav 61). Mera na koju se ova obaveza odnosi, može da varira u zavisnosti od prirode odluke. Ipak, ukoliko je podnesak od fundamentalnog značaja za ishod slučaja, kao što je imovina u slučaju rušenja, onda sud treba dase konkretno bavi time u svojoj presudi.

Dalja funkcija obrazložene odluke je da prikaže strankama da su one saslušane. Štaviše, obrazložena presuda pruža mogućnost stranci da se žali protiv nje, kao i mogućnost preispitivanja odluke od strane apelacionog tela. Jedino davanjem obrazložene odluke, može se sprovesti javna kontrola uprave pravde. (Vidi Tatishvili protiv Rusije, ECLJP presuda od 22. februara 2007. godine, stav 58).

Pored toga, pravo na dobijanje sudske odluke u skladu sa zakonom uključuje i obavezu suda da pruži razloge za svoja rešenja sa razumnim osnovama, kako na proceduralnom tako i na materijalnom nivou. Pružanje razloga zahteva objašnjenja sa verodostojnim i pravno konstruisanim razlozima za odluke u svakom pojedinačnom slučaju, koji takođe treba da obuhvati kao pravne kriterijume tako i činjenične elemente u prilogu odluke.

U Hiro Balani protiv Španije, podnosilac zahteva je podneo podnesak Sudu koji je zahtevao precizan i izričit odgovor. Sud nije dao taj odgovor onemogućavaju i da se utvrdi da li su oni jednostavno zanemarili da se bave pitanjem ili su imali nameru da odbace podnesak, i ako je tako koji su razlozi za to odbacivanje. ESLJP je utvrdio da to predstavlja povredu člana 6. (1) Konvencije. Shodno tome, obrazloženje treba da omogući licu kome je odluka namenjena i javnosti uopšte, da prati obrazloženje koje je uticalo da Sud donese određenu odluku.

Dakle, obrazloženje odluke treba navesti odnos između nalaza merituma i odražavanje kada se razmatra predloženi dokaz, s jedne strane, i pravni zaključci Suda, s druge strane. Presuda Suda e povrediti ustavni princip zabrane proizvoljnosti u odlučivanju, ako dato obrazloženje ne sadrži utvrđene činjenice, zakonske odredbe i logični odnos između njih.

Sud nalazi da, u ovom slučaju, obrazloženje Vrhovnog suda nije dovoljno izraženo i razrađeno, kao odnosi između odgovaraju ih dokaza, relevantne ocene i važećih zakonskih odredaba i nalaz merituma nije jasno i potpuno utvrđen.

Dakle, Sud smatra da propust Vrhovnog suda da obezbedi jasne i potpune odgovore vis-à-vis ključnim argumentima imovine, predstavlja kršenje prava podnosioca zahteva da budu saslušani i pravo na obrazloženu odluku, kao komponenta pravičnog i nepristrasnog suđenja.

Prema tome, Sud zaključuje da je povređen član 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava, u vezi sa stavom 1. članom 6. [Pravo na pravično suđenje] Konvencije”.

Obaveza obrazlaganja sudskih odluka u građanskim predmetima, sem što postoji kao obaveza koja proizilazi iz Evropske konvencije, istovremeno se propisuje i odredbama ZPP-a.

Predmet II.

Ustavni sud Republike Kosovo

Predmet br. KI18/16, od dana 15. jula 2016.

Član 6. (Pravo na pravično suđenje), stav 1 EKLJP, propisuje: " Prilikom utvrđivanja građanskih prava i obaveza ili osnovanosti bilo kakve krivične optužbe protiv njega, svako ima pravo na pravično suđenje i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim, zakonom ustanovljenim sudom".

Štaviše, Sud ponavlja da se u skladu sa članom 53. [Tumačenje odredbi ljudskih prava] Ustava: "Osnovna prava i slobode zagarantovana ovim Ustavom tumače u saglasnosti sa sudskom odlukom Evropskog suda za ljudska prava".

Sud podseca da se glavna žalba podnosioca zahteva zasniva na činjenici da Vrhovni sud nije u dovoljnoj meri obrazložio svoju presudu, odnosno nije obrazložio iz kojih razloga su preinačene odluke nižestepenih sudova, a koje su se ticale određivanja visine novčane naknade za pričinjenu nematerijalnu štetu, dok su na drugoj strani, Osnovni i Apelacioni sud, svoje presude obrazložili bazirajući ih na osnovu nalaza iz vetačenja i super vetačenja, pažljivo analizirajući svaki nalaz ponaosob.

Sud nalazi da je Osnovni sud u Prištini odredio visinu naknade za pričinjenu nematerijalnu štetu koja ce se isplatiti podnosiocu zahteva, prihvativši u celosti medicinsko veštačenje i super

veštačenje sprovedeno od strane nekoliko veštaka medicinske struke. Osnovni sud se pri određivanju visine naknade, takođe, pozvao i na ustaljenu sudsku praksu u sličnim slučajevima.. Sud nalazi da je Apelacioni sud u potpunosti potvrdio presudu Opštinskog suda, u delu koji se tiče određivanja naknade za pričinjenu nematerijalnu štetu, dok je u delu koji se tiče određivanja naknade za pričinjenu materijalnu štetu ukinuo prvostepenu presudu i vratio Osnovnom sudu na ponovno odlučivanje..

Apelacioni sud je obrazložio svoju presudu u delu koji se tiče potvrde određene naknade nematerijalne štete na sledeći način:

" Pravnu ocenu prvostepenog suda, kao zakonsku i pravednu, kada se radi o naknadi za fizički bol, strah, unakaženost i smanjenje opšte vitalne aktivnosti, kao i o naknadi materijalne štete na ime oštećenog vozila, drugostepeni sud u celosti usvaja, zato što je izreka pobijane presude u ovom delu jasna i razumljiva i kao takva prikladna za izvršenje. Izreka u ovom delu nije u suprotnosti sa samom sobom i obrazloženjem i sadrži dovoljno ubedljivih činjeničnih i pravnih razloga o ključnim činjenicama u ovoj pravnoj stvari. Tako da pobijana presuda u ovom delu nije obuhvaćena osnovnim povredama odredaba parničnog postupka, shodno članu 182.2 ZPP, za koje drugostepeni sud pazi prema službenoj dužnosti, na osnovu člana 194. ZPP. Zbog redovne i potpune istrage činjeničnog stanja, koja se ne dovodi u sumnju žalbenim navodima, pravedno je primenjeno i materijalno pravo od strane prvostepenog suda, kada se radi o ovim oblicima štete. Apelacioni sud ocenjuje da je presuđen iznos na ime nematerijalne štete zadovoljavajući za tužioca (podnosioca) u vezi sa postizanjem ravnoteže između duhovnog bola i izazvane nematerijalne štete i u ovom delu žalbene tvrdnje se pojavljuju kao neosnovane. "".

S druge strane, Sud podseca da je Vrhovni sud značajno smanjio iznos naknade za nematerijalnu štetu, koja je opravdana i usvojena od strane nižestepenih sudova, obrazložio svoju presudu, navodeći: „Imajući u vidu da iznosi za naknadu štete, presuđeni od strane prvostepenog suda, nisu adekvatni i u skladu sa prirodom nematerijalne štete". Vrhovni sud je, takođe, imao u vidu "starosnu dob tužioca (...), prirodu povreda i svrhu naknade za nematerijalnu štetu". Vrhovni sud, dalje, smatra da su "presuđeni iznosi (...J realni i predstavljaju potpunu satisfakciju za tužioca."

Presudom Vrhovnog suda, međutim, nije objašnjena nijedna činjenica koja je razmatrana, niti bilo koji specifični razlozi koje je uzet u obzir, kada je značajno preinačen i smanjen iznos prethodno usvojene od strane nižestepenih sudova.

U tom smislu, Sud pojašnjava da nema dužnost da razmatra da li je Vrhovni sud pravilno tumačio primenjiv zakon (zakonitost), ali razmatra da li je Vrhovni sud, svojom gore navedenom presudom, povredio individualna prava i slobode zaštićene Ustavom (ustavnost) (vidi, na primer: slučaj br. K172/14, podnosilac zahteva: Besa Qirezi, presuda od 4. februara 2015. godine, stav 65).

Osim toga, kao opšte pravilo, utvrđivanje Činjenica slučaja i tumačenje zakona su isključivo pitanja za redovne sudove, čiji su nalazi i zaključci u tom pogledu obavezujući za Sud. Međutim, kada je odluka redovnog suda proizvoljna, Sud može i mora da je razmatra (vidi: Sisojeva i drugi protiv Letonije, [VV], zahtev br. 60654/00, presuda od 15. januara 2007. godine, stav 89).

Zapravo, Sud potencira da se osporena presuda ne poziva ni na jedan činjenični i pravni razlog u vezi sa tim kako se i zašto toliko razlikuje od odluka nižestepenih sudova u pogledu iznosa naknade za nematerijalnu štetu.

Vrhovni sud nije obrazložio na osnovu čega je preinačio odluke nižestepenih sudova vezano za određivanje visine naknade za pričinjenu nematerijalnu štetu, i zašto Vrhovni sud smatra da prvobitne odluke nisu adekvatne i u skladu sa prirodom odštete za nematerijalnu štetu.

Sud primećuje da su ocene date osporenom presudom, koje opravdavaju odluku, zasnovane na formulaciji "nisu adekvatni i u skladu", "starosna dob tužioca (...J "priroda povreda i svrha naknade za nematerijalnu štetu" i "presuđeni iznosi (...) su realni i predstavljaju potpunu satisfakciju".

Međutim, Sud smatra da su bez činjeničnih i pravnih razloga te ocene nisu ubeđujuće prirode i ne mogu ispuniti potrebne standarde za obrazloženu odluku i poštovati prava podnosioca zahteva na obrazloženu odluku, kao što je garantovano Ustavom i EKLJP.

Sud smatra da osporena presuda Vrhovnog suda ne opravdava konkretno zastoje iznos naknade za nematerijalnu štetu podnosiocu zahteva izmenjen i smanjen u odnosu na stanovište nižestepenih sudova o istoj stvari.

Sud ponavlja da pravo na dobijanje sudske odluke u skladu sa ustavnim pravom uključuje i obavezu sudova da pruže dovoljno razloga za svoje odluke, kako na proceduralnom, tako i na materijalnom nivou.

Prethodni zaključak je potvrđen sudskom praksom ESLJP, koja utvrđuje da je obaveza sudova pružanje obrazloženja sa verodostojnim i pravno izgrađenim razlozima za odluku donetu u svakom pojedinačnom slučaju, koja treba da obuhvata pravne kriterijume i činjenične elemente u prilog odluci (vidi: slučaj K172/12, Ustavni sud, podnosioci zahteva: Veton Berisha i Ilfete Haziri, presuda od 7. decembra 2012. godine i K1135/14 podnosilac zahteva: IKK Classic, presuda od 8. februara 2016. godine).

Slično tome, ESLJP je utvrdio povredu člana 6 (1) (vidi: Hiro Balani protiv Španije br. 46/1993/520, ESLJP, presuda od 9. decembra 1994. godine), kada je zaključio da sudovi u redovnom postupku nisu u dovoljnoj meri obrazložili svoje odluke, niti dali precizne odgovore na sustinske tvrdnje podnosioca, što je onemogućilo da se utvrdi da li su redovni sudovi jednostavno zanemarili to pitanje ili su nameravali da odbace podnesak (u tom slučaju, mutatis mutandis, preinače), i ako je tako, koji su bili razlozi za odbacivanje (u tom slučaju, mutatis mutandis, preinačenje).

Sud ponavlja da obrazloženje treba da omogući licu kome je odluka namenjena i javnosti uopšte da prati obrazloženje koje je uticalo da sud donese određenu odluku.

Prema tome, Sud smatra da neuspeh Vrhovnog suda da obezbedi jasne i potpune odgovore na pitanje zašto smatra neophodnim preinačenje iznosa novčane naknade za nematerijalnu štetu, koja se treba isplatiti podnosiocu zahteva od strane SIGME, kao što su nižestepeni sudovi odlučili, predstavlja povredu prava podnosioca na obrazloženu odluku, kao komponente njegovih prava na pravično i nepristrasno suđenje..

Stoga, Sud zaključuje da je došlo do povrede člana 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava u vezi sa stavom 1 člana 6. [Pravo na pravično suđenje] EKLJP.

Pored toga, Sud podseća da podnosilac zahteva tvrdi povredu člana 21. [Opšta načela] Ustava. S tim u vezi, Sud smatra da nije potrebno da se bavi tvrdnjama o povredi člana 21. Ustava, jer ne samo što je podnosilac potkrepio tvrdnju, već je utvrđena i povreda člana 31. Ustava i člana 6. EKLJP.

II. IZ PRAKSE VRHOVNOG SUDA KOSOVA O OBRAZLAGANJU SUDSKIH ODLUKA

Predmet I.

Vrhovni sud Kosova, u svojoj odluci Rev. br. 15/2015, od dana 11.05.2015, navodi sledeće:

“Vrhovni sud Kosova za sada ne može prihvatiti pravni stav sudova niže instance, kao pravičan i zakonit, pošto su po njegovoj oceni, pobijena presuda i presuda prvostepenog suda doneti na osnovu suštinske povrede odredbi parničnog postupka propisanih članom 182.2 tačka n) ZPP-a a usled pogrešne primene materijalnog prava, nije potvrđeno činjenično stanje, dok je presuda drugostepenog suda doneta suštinskom povredom propisanom članom 182.1, u sprezi sa članom 194 ZPP-a, zbog čega je obe pomenute presude trebalo poništiti.

Suštinska povreda odredbi parničnog postupka proizilazi iz činjenice da je sud prvog stepena u obrazloženju presude predstavio hronologiju izvedenih dokaza i činjenice koje ih potvrđuju ali nije pružio svoju procenu koje odlučujuće činjenice su potvrđene i na čemu zasniva svoju procenu, kada u vezi sa odlučujućim činjenicama postoje oprečnosti između onoga što se navodi u obrazloženju presude i sadržine vizuelnih dokaza, na kojima počiva presuda iz izvedenih dokaza.....”.

Predmet II.

Vrhovni sud Kosova, Rev.br. 182/2016, od dana 04.10.2016.

“Presuda prvostepenog i drugostepenog suda razmatra suštinske povrede iz člana 182.2 tačka (n) ZPP-a, pošto presuda prvostepenog suda o odlučujućim činjenicama sadrži oprečnosti između onoga što se navodi u obrazloženju presude o sadržini dokumenta, time što obrazloženje navedene presude konstatuje da je tužilac od dana 03.09.2010. sistematizovan kod tužene na radnom mestu službenika za prodaju za privredne korisnike-vala i na ovom radnom mestu je primao dohodak po platnom stepenu 5, međutim u predmetnim spisima nedostaje Rešenje br. 01-5341/11, od dana 29.11.2011, (na kome je sud prvog stepena zasnovao svoju presudu), na

osnovu čega se ne može utvrditi koji stepen primanja je tuženom dodeljen. U skladu sa ugovorom o radnom odnosu br. 01-2880-2024/2011, od dana 20.10.2011, tužiocu je dodeljen stepen 5”.

III. IZ PRAKSE APELACIONOG SUDA O OBRAZLAGANJU SUDSKIH ODLUKA

Predmet I.

Apelacioni sud Kosova u Prištini, odluka Ac.br. 1761/13, od dana 10.03.2017.

“Apelacioni sud ne može prihvatiti pravnu ocenu suda prvog stepena kao redovnu i zakonitu iz razloga što je pobijena presuda okarakterisana suštinskom povredom odredbi parničnog postupka iz člana 182 stav 2, tačka n) ZPP-a, nepotpunim potvrđivanjem činjeničnog stanja iz člana 183 ZPP-a kao i pogrešnom primenom materijalnog prava iz člana 184 ZPP-a, zbog čega je pobijenu presudu trebalo poništiti i vratiti predmet na ponovno suđenje.

Prvostepeni sud prilikom odlučivanja shodno izreci pobijene presude, nije pružio razloge u vezi sa načinom odlučivanja, ne navodi razloge na osnovu kojih je odlučio u delu o usvajanju i odbijanju iste, što je u suprotnosti sa članom 160, stav 4 ZPP-a, pošto je dužnost suda da u obrazloženju navede razloge u vezi sa potraživanjima stranaka, činjenicama koje su predočile i dokazima koje su predložile, koje od datih činjenica je usvojio, zašto i kako je usvojio date činjenice, i ukoliko ih je utvrdio dokazima, koje dokaze je iskoristio i kako je procenio one koji nisu navedeni u obrazloženju pobijene presude, koji je u suprotnosti sa samim sobom i sa razlozima presude, pošto nisu obrazloženi odlučujućim činjenicama. Takođe, iz izreke možemo zaključiti koji deo tužbenog zahteva tužioca je odbačen, zbog čega je presuda poništena u celosti, formulacija “odbacuje se kao neosnovan preostali deo tužbenog zahteva u presuđenom delu, opisanom u paragrafu jedan izreke presude” koji je u suprotnosti sa članom 160 stav 3 ZPP-a, i predstavlja suštinski prekršaj člana 182.2 tačka n) ZPP-a.

Apelacioni sud ocenjuje da sud prvog stepena na osnovu razloga datih u pobijenoj presudi kao i navoda koje su stranke istakle, posebno tužena, koje sud prvog stepena nije uzeo u obzir niti procenio, nije utvrdio činjenično stanje na potpun način. Iz obrazloženja pruženog u pobijenoj presudi, ne možemo zaključiti koliko iznosi vrednost kuće, kako bi se stekla jasna slika o tome koliko je uloženo u ovu kuću koja je predmet tužbenog zahteva, od svake od stranaka. Finansijsko veštačenje koje je izvršio veštak Ukë Sadiku, od dana 03.01.2013, nije utvrdilo

koliko je iznosio doprinos svake stranke, na osnovu ovog veštačenja ne može se doći do zaključka koliko je iznosio doprinos svake stranke, pošto stranke nisu uspele da pruže dovoljne dokaze da potvrde svoj doprinos, a na osnovu njihovog poslovanja se može zaključiti da su obe stranke poslovale sa gubicima, a novac od kredita i pod pretpostavkom da je uložen u izgrađenu kuću, je trebalo vratiti. Tužilja u svojim izjavama navodi protivurečan stav izjavljujući "sve vreme sam radila i štedila" dok je na pitanje koliko je iznosila mesečna dobit, izjavljuje "dobit je iznosila 200 do 250 evra po danu" dok je na drugo pitanje koliko novca je dala tuženom za izgradnju kuće izjavila "postoji izveštaj iz banke o tome koliko sam uštedela i o kreditu koji sam uzela" te na toj osnovi nemamo jasnu sliku činjeničnog stanja, koliko iznose sredstva koje je tužilja navodno uložila i doprinela u izgradnji kuće, shodno tužbi što znači da činjenično stanje nije u potpunosti potvrđeno, što je dovoljan razlog da se pobijena presuda poništi u skladu sa članom 183 ZPP-a.

Sud je takođe pogrešno primenio odredbu člana 54 Zakona o porodici na Kosovu, pošto je ovu odredbu primenio a da nije u potpunosti utvrdio činjenično stanje i doprinos tužilje i tuženog u izgradnji kuće, shodno tužbi koja zahteva utvrđivanje doprinosa tužilje".

Predmet II.

Apelacioni sud Kosova u Prištini, odluka Ac. br. 3390/14, od dana 13.03.2017.

"Apelacioni sud polazeći od ovakvog predmetnog stanja ocenjuje da stav i zaključak suda prvog stepena nisu pravični i zakoniti pošto pobijena presuda predstavlja povredu odredbi parničnog postupka iz člana 182, stav 2 tačka (n) ZPP-a.

Pobijena presuda sadrži suštinske povrede odredbi parničnog postupka iz člana 182 stav 2 tačka (n) ZPP-a pošto dispozitiv presude nije u logičkoj i pravnoj usaglašenosti sa obrazloženjem presude, odnosno obrazloženje presude ne pruža razloge koji su naveli sud da okvalifikuje odlučujuće činjenice u odnosu na materijalnopravne norme.

U konkretnom slučaju, prvostepeni sud nije ispoštovao zahteve ZPP-a iz člana 160, stavovi 4 i 5, koji se konkretno odnose na obavezu da sud između ostalog u obrazloženju presude da objašnjenja kako je utvrdio činjenice, da li ih je utvrdio dokazima, koje dokaze je upotrebio, kako ih je procenio i kako je okvalifikovao činjenice, odnosno koje odredbe materijalnog prava je primenio prilikom odlučivanja o zahtevima stranaka. Što se tiče materijalnopravnih odredbi, obrazloženje presude ima svoje nedostatke pošto se sud prvog stepena nije konkretno pozvao ni na koju odredbu koja bi obrazložila njegov stav i zaključak.

U odsustvu pomenutih materijalnopravnih odredbi, Apelacioni sud nije mogao da prihvati kao regularan zaključak prvostepenog suda o osnovanosti tužbenog zahteva pošto je za ocenu sprovođenja materijalnog prava nužno da pobijena presuda sadrži obrazloženje o tome kako je sud prvog stepena primenio materijalno pravo. U ovom delu su prihvaćeni žalbeni navodi".

Predmet III.

Apelacioni sud Kosova u Prištini, odluka Ac. br. 3732/13, od dana 16.12.2016.

“Apelacioni sud, polazeći od ovakvog predmetnog stanja, ocenjuje da stav i zaključak prvostepenog suda nije pravičan i zakonit pošto je pobijena presuda u suprotnosti sa odredbama parničnog postupka iz člana 182, stav 2 tačka (n) i 182 stav 1 u vezi sa članom 2 ZPP-a.

Pobijena presuda predstavlja suštinske povrede odredbi parničnog postupka iz člana 182, stav 2 tačka (n) ZPP-a, pošto je izreka presude nerazumljiva, u suprotnosti sa razlozima presude a razlozi u vezi sa odlučujućim predmetnim pitanjima nedostaju i sadrže nedostatke.

Izreka presude je u suprotnosti sa obrazloženjem presude i posledično sa odlučujućim činjenicama a razlozi nisu predstavljeni ili su predstavljeni razlozi nejasni. U ovom predmetu, sud prvog stepena je u vezi sa obrazloženjem presude trebalo da ispoštuje odredbe člana 160, stavovi 3 i 4 ZPP-a, koje propisuju da obrazloženje presude sadrži zahteve stranaka, predočene činjenice i predložene dokaze, koje činjenice su potvrđene, zašto i kako su potvrđene a ukoliko su potvrđene dokazima, koje dokaze je sud upotrebio i kako ih je ocenio.

Iz obrazloženja presude ne može se shvatiti na osnovu kojih dokaza i činjenica je sud došao do zaključka da je tužilac zadužen dugovanjem koje odgovara računima, a da uopšte nije trošio električnu energiju. Sudu prvog stepena bio je dovoljan kratak opis koji je navodio koje dokaze je izveo ali koji nije pružao razloge o činjenicama koje je dokazao datim dokazima i kako je nakon toga konstatovano stanje kvalifikovao u odnosu na materijalno pravo. Pozivanje na odredbu člana 378 ZOO-a, u kontekstu okolnosti koje je konstatovao prvostepeni sud, po svemu sudeći nije materijalna odredba koja bi mogla da se primeni u ovom spornom pitanju iz razloga što je pravna osnova za tužbeni zahtev u ovom slučaju po rečima tužioca neosnovano bogaćenje, dok je zastarelost prigovor materijalne prirode koji bi imao smisla kao institut kada bi se primenio na zahteve poverioca u vezi sa aktivnim potraživanjima dužnika.

Iz gore navedenih razloga, Apelacioni sud nalazi da je sud prvog stepena prekršio gorenavedene odredbe, koje u ponovnom postupku sud prvog stepena treba da eliminiše, zatim da sud prvobitno treba da izvrši preliminarno razmatranje tužbe, da konstatuje da li su ispunjeni uslovi da se proces proglasi dozvoljenim, imajući u vidu prigovore tužene oko nadležnosti suda i da tek nakon preliminarnog razmatranja tužbe, u slučaju da konstatuje ispunjenost uslova (posebno uslova stvarne nadležnosti) od kojih zavisi dozvoljenost sudskog procesa zakaže sudsko ročište”.

IV. IZ SUDSKE PRAKSE PISANJA I OBRAZLAGANJA OSNOVANIH ODLUKA

Predmet I

Naknada štete

Opis predmeta: *Pitanje je predstavljeno na sudu prvog stepena po tužbi za naknadu štete pričinjene u saobraćajnom udesu.*

Način odlučivanja: *Sud je na glavnoj raspravi izveo dokaze i odlučio je da delimično odobri tužbeni zahtev.*

Odlomci iz obrazloženja presude

“Nakon što je sud ocenio svaki dokaz pojedinačno i sve njih zajedno, na osnovu odredbi člana 8 Zakona o parničnom postupku, došao je do zaključka da u ovoj građanskopravnoj stvari treba odlučiti kao u izreci ove presude, i to iz sledećih razloga.

Između stranaka u postupku nije sporna osnova za tužbeni zahtev pošto ovlašćeni zastupnik tužene stranke nikada nije osporio, niti je tužiocu pružio ponudu za poravnanje.

Sporna je visina tužbenog zahteva precizirana u podnesku od dana _____.

Kako bi utvrdio visinu tužbenog zahteva, sud je na predlog ovlašćenog zastupnika tužioca, u svojstvu materijalnog dokaza, izveo zdravstveno veštačenje koje je priredio dr _____ veštak za ortopediju i _____ veštak za psihijatriju, koji su na osnovu medicinske dokumentacije i nakon direktnog ispitivanja tužilje, pružili svoje stručno mišljenje, u pismenom izveštaju o veštačenju od dana _____, u skladu sa kojim je po njihovom mišljenju tužilja zadobila povrede - opekotine I i II stepena leve nadlaktice (okvalifikovane kao teška povreda), kontuziju glave, nagnječenje nosa, distorziju vrata, nagnječenje lumbalnog dela, nagnječenje grudnog koša i karlice (okvalifikovane kao lakše telesne povrede).

Izvođenjem ovih dokaza, sud je na ime fizičkog bola usvojio zahtev u iznosu od 2.500€ i ocenio ga je pravičnom nagradom koja služi svojoj svrsi, pošto je tužilja po mišljenju medicinskog veštaka ortopeda – traumatologa, kao posledica zadobijenih povreda, pretrpela fizički bol posebno velikog intenziteta koji je trajao 30 minuta, do dolaska hitne pomoći, fizički bol velikog intenziteta u trajanju od 2 dana, fizički bol srednjeg intenziteta koji je trajao 21 dan, o čemu svedoči pružena terapija, fizički bol manjeg intenziteta trpi i dan danas posebno tokom promena klimatskih uslova.

Na ime pretrpljenog straha, sud je odredio nagradu u iznosu od 2.000€, i ocenio je pravičnom polazeći od činjenice da je po mišljenju medicinskog veštaka za psihijatriju, tužilja pretrpela strah manifestovan u vidu straha od smrti koji je trajao nekoliko sekundi. Sekundarni strah visokog intenziteta koji je trajao 3 dana a koji je praćen anksioznošću i uznemirenošću tokom noći, uglavnom predstavljaju reakciju na stres. Ovo je nakon toga prešlo u sekundarni strah nižeg intenziteta koji je i dan danas prisutan u društvu, prvobitno u vidu zabrinutosti o posledicama nesreće, uključujući i stanje sa opekotinama i posledice na levoj ruci, praćene stigmom, uznemirenošću čestim ustajanjem tokom sna, padom raspoloženja i plakanjem sa vremena na vreme sa emotivnim reakcijama kao i izraženom nesigurnošću posebno tokom učešća u saobraćaju. Tužilja je lečena i kod psihijatra terapijom za smirenje od doživljenog stresa.

Na ime pretrpljenog naruženja, sud je odredio naknadu u iznosu od 2.000€, i procenio je pravičnom, polazeći od činjenice da je na osnovu veštačenja, kod tužilje prisutno telesno naruženje srednjeg stepena usled cikatriksnog defekta preostalog nakon opekotina u predelu leve nadlaktice, prečnika oko 10 cm sa 5 cm, kao dela tela koji je izložen u određenim vremenskim periodima tokom godine, posebno imajući u vidu mladu starosnu dob tužilje.

Gore pomenuto veštačenje sud je prihvatio kao potpuno osnovano i dao mu je svoje potpuno poverenje, imajući u vidu da veštačenje sadrži neophodne elemente koji su zasnovani na stručnom znanju i na dovoljnim razlozima koje je sud ocenio kao pravične za potvrđivanje odlučujućih činjenica u ovom parničnom sporu.

Na osnovu ovakvog činjeničnog stanja, sud je ocenio da tužena snosi odgovornost svojom krivicom za štetu koja je naneta tužilji tokom saobraćajnog udesa, za šta je tužena dužna da tužilji isplati naknadu pošto je lice koje je nanelo štetu sklopilo ugovor sa tuženom KS “_____”, i u ovim okolnostima je tužena dužna da izvrši naknadu pričinjene štete na osnovu osiguranja od autoodgovornosti TPL (obavezni sistem za treće strane) u skladu sa članom 178, stav 1 i 154 Zakona o obligacionim odnosima.

Odredba člana 202, stav 1.1 ZOO-a propisuje vrste ili oblike nagrada za nematerijalnu štetu i za pretrpljeni fizički bol, za pretrpljeni strah itd.

Na osnovu gore navedenih odredbi i nakon ocenjivanja svih kriterijuma i mera za određivanje visine nagrade za nematerijalnu štetu, posebno imajući u vidu prirodu i stepen telesnih povreda nanetih tužilji, njenu starosnu dob, nakon procenivanja goreopisane lekarske ekspertize, sud je usvojio tužbeni zahtev tužilje u vrednostima naknade štete propisane tačkom I izreke presude, ocenjujući ovu nagradu realnom, objektivnom i sa punim uverenjem da je ova nagrada u skladu sa prirodom i posledicama povrede.

Sa stanovišta odbačenog dela tužbenog zahteva u vezi sa nematerijalnom štetom, sud je odlučio kao u izreci presude nakon što je ocenio da naknada preko presuđene sume ne bi bila u skladu sa povređenim dobrom i sa ciljem da naknada bude pravična.

Sud je odlučio da odbaci zahteve tužilje na ime materijalne štete za tuđu pomoć i brigu, u iznosu od 100 € i za pojačanu ishranu, u iznosu od 80€, nakon što je ocenio da tužilja nije predočila sudu nijedan dokaz koji bi potvrdio visinu tužbenih potraživanja. Shodno tome, u odsustvu dokaza o materijalnoj šteti, sud je odlučio kao u izreci presude u odbačenom delu.

Sud smatra da su presuđene sume iz izreke ove presude, realna moralna satisfakcija i nagrada za sve one vidove štete koje je tužilja pretrpela u saobraćajnom udesu, povredu i posledice imajući u vidu kriterijume propisane odredbom člana 200 Zakona o obligacionim odnosima, životni standard građana Kosova i dosadašnju praksu kosovskih sudova.

Sud je u vezi sa zahtevom za kamatu odlučio na osnovu člana 277 ZOO-a⁵⁸.

Predmet II

Naknada štete

Opis predmeta: *Stvar je podneta sudu prvog stepena shodno tužbi za naknadu štete pričinjene tokom nereda. Tužena je Vlada Kosova.*

Način odlučivanja: *Sud je na glavnoj raspravi izveo dokaze i odlučio da tužbeni zahtev usvoji u celosti.*

Odlomak iz obraloženja presude

“Poznata je činjenica da su se 17. i 18. marta 2004. godine na Kosovu desile demonstracije i neredi koji su u nekim slučajevima i na nekim mestima doveli do nasilja i materijalne štete koja je pričinjena bilo kulturnim objektima, javnoj ali i privatnoj svojini.

U ovoj parničnoj stvari između stranaka u postupku nije sporna činjenica da je tužiocu pričinjena šteta, kao posledica nereda koji su se odigrali dana 17. i 18.03.2004. godine i da vrednost štete dostiže sumu od 297.000 evra.

Takođe nije bila sporna ni činjenica da je tužilac prijavio slučaj i posledicu štete koju je pretrpeo kao posledica nereda koji su se odigrali 17. i 18.03.2004. godine tadašnjoj Policijskoj službi, odnosno Policijskoj stanici u Gračanici.

Prilikom prijavljivanja slučaja policijskoj stanici u Gračanici, sastavljen je početni izveštaj br. 04928, od dana 19.03.2004. Tužilac je predstavio predmet u svojstvu subjekta NT “Drini

⁵⁸Osnovni sud u Prištini – Opšte odeljenje, C.br.3135/12, od dana 05.02.2014

Commerce” kao vlasnik poslovnog lokala – skladišta koji se nalazi u selu L. Selo duž magistralnog puta Priština – Skoplje, u vezi materijalne štete prouzročene uništavanjem i krađom robe koja se nalazila u skladištu tužioca.

Tokom izvođenja dokaza u ovom predmetu, sud je zaključio da je u vezi sa uništenim skladištem, uništenom i ukradenom robom, tužilac podneo zahtev Međuministarskoj komisiji, za saniranje štete prouzročene 17. i 18. marta 2008. godine, dana 31.03.2004. Odnosna komisija je nakon utvrđivanja stanja, delimično nadoknadila štetu tužiocu i to u kontekstu popravke objekta – fasade i postavljanja ojačanih stakala, u iznosu od 23,151.50 evra i priznao je PDV u iznosu od 44,555.00€, plaćen na granici prilikom uvoza robe.

Sa druge strane, tužena nije nadoknadila tužiocu štetu u visini od 297 000 evra. Bez obzira što među strankama u sporu nije bila sporna visina štete, sud je finansijskim veštačenjem od dana 26.05.2008, našao da je vrednost robe u skladištu tužioca prema popisu sprovedenom dana 01.01.2004. godine iznosila 405,953.96 evra, dok se nakon kupovine koju je tužilac načinio od dana 01.01. do dana 17.03.2004, u njegovom skladištu nalazila roba u vrednosti od 536,214.96 evra. Tužilac je od dana 01.01.2004, do 17.03.2004. ostvario prodaju neto vrednosti od 96,375.37 evra, iz čega se može zaključiti da je vrednost robe u skladištu tužioca zaključno sa 17.03.2004. godine neposredno pre nereda dostizala vrednost od 439,839.59 evra, dok je popisom sprovedenim dana 24.03.2004. nakon nereda, u skladištu tužioca ostala roba u vrednosti od 142,839.59 evra, što ukazuje da je roba u visini od 297 000 evra ukradena ili uništena.

Nezavisno od nespornih okolnosti između stranaka u postupku, tužena u ovom sporu je na ime štete i visine štete koju je tužilac pretrpeo kao posledica nereda od dana 17. i 18.03.2004, osporila predmet u svojstvu tužene stranke obrazloženjem da tužba nema pasivnu legitimnost pošto tužena nije bila odgovorna za bezbednost zemlje u vreme nereda.

Kako bi odlučio kao u izreci presude, odnosno kako bi odlučio da li tužena stranka ima pasivnu legitimnost u ovom sporu, sud je našao da je tužena, Vlada Kosova, odlukom tadašnjeg premijera g. Bajrama Rexhepija, odlukom br. 20-1/04 od dana 22.03.2004, obrazovala Hitan fond za obnovu verskih, kulturnih, školskih, zdravstvenih i privatnih objekata oštećenih tokom poslednjih nereda na Kosovu.

Član 2 ove odluke obavezuju sva nadležna ministarstva i opštinske direkcije da sastave izveštaje u pismenoj formi u vezi sa procenom štete prouzročene školskim, kulturnim, verskim objektima, domovima zdravlja i privatnim kućama – objektima.

Sud je takođe našao da je tužena jedan deo štete koji se odnosi na oštećeni objekat, nadoknadila tužiocu a nadoknađen mu je i deo PDV-a, plaćen na ime robe koja je bila u skladištu pre nereda.

Prema procenama suda, činjenica da je tužena obrazovala Hitan fond za opravku štete pričinjene kulturnim, verskim, javnim i privatnim objektima kao i činjenica da je tužena nadoknadila tužiocu jedan deo pričinjene štete, odnosno da mu je odbila (vratila) i deo PDV-a, za oštećenu robu, podrazumeva da je tužena, nezavisno od toga da možda nije bila odgovorna za naknadu ove štete, svojim radnjama pridobila svojstvo odgovorne stranke i posledično i svojstvo pasivnog legitimiteta kao stranke.

Ovaj zaključak suda proizilazi i iz zaključka da se u slučaju da tužena nije bila odgovorna za naknadu štete koja je pričinjena neredima, pošto u to vreme nije bila odgovorna za bezbednost, postavlja pitanje zašto je onda tužena imala odgovornost da nadoknadi štetu pričinjenu kulturnim, verskim, javnim i privatnim objektima ali ne i drugu štetu. Priznanje odgovornosti na strani tužene za naknadu štete, prema oceni suda, ne može se smatrati delimičnom odgovornošću, pošto je tužena ušla u pravni odnos sa tužiocem, u konkretnom predmetu za naknadu štete, priznajući time naknadu tužiocu u jednom delu. Sud je našao da naknada štete za deo koji je nadoknađen tužiocu ne može da se shvati kao pomoć tužene, pošto je tužena nadoknadila tužiocu tačnu stvarnu vrednost oštećenog objekta, dakle tužena je u konkretnom predmetu prihvatila svojstvo odgovorne strane te je shodno tome pružila nakladu nakon stvarne procene jednog dela štete u konkretnom slučaju, oštećenog objekta”⁵⁹.

Predmet III

Naknada štete

Opis predmeta: *Pitanje je podneto sudu za naknadu troškova lečenja pokrivenih dobrovoljnom polisom osiguranja.*

Način odlučivanja: *Sud je na glavnoj raspravi izveo dokaze i odlučio je da tužbeni zahtev usvoji u celosti.*

Odlomak iz obraloženja presude

“Nakon što je sud izvršio procenu svakog dokaza pojedinačno i svih njih zajedno i u vezi jedan sa drugim, na osnovu odredbi člana 8 Zakona o parničnom postupku, došao je do zaključka da u ovoj građanskoj stvari treba da odluči kao u izreci ove presude, pošto:

Iz izvedenih dokaza, sud konstatuje da su tužioci i tužena OK Sigal sa sedištem u Prištini, dana 23.02.2012, sklopili ugovor o zdravstvenom osiguranju, na osnovu polise br. 5045, koja pokriva i isplatu medicinskih troškova.

⁵⁹Opštinski sud u Prištini, C. br. 421/2007, od dana 11.02.2011.

Iz izvedenih dokaza, posebno iz medicinske dokumentacije, sud je konstatovao da je tužilac Jon Tigani imao hiruršku intervenciju dana 26.08.2013 u klinici Acibadem-Cristina u Skoplju, Republika Makedonija i da je na ime troškova lečenja platio sumu od 1 250 evra, dok je dana 05.03.2013. završio terapiju kod fizijatra i da je na ime troškova ovog lečenja platio sumu u visini od 250 evra.

Iz izvedenih dokaza posebno iz medicinske dokumentacije, sud je konstatovao da je tužilac Nezafete Tigani dana 05.03.2014- otišla na pregled kod ortopeda i da je završila fizikalnu terapiju i da je na ime troškova lečenja platila iznos u visini od 260 evra.

Nakon što je sud razmotrio sve predmetne dokaze na osnovu odredbi člana 897, 901, 902, 908, 917, 918, 919 u vezi sa članom 142 i 148 Zakona o obligacionim odnosima odlučio je kao u izreci ove presude, usvajajući u celosti tužbeni zahtev tužilaca kao osnovan, pošto na osnovu gorenavedenih odredbi ugovor stvara prava i obaveze po ugovorne strane i ova odrednica je prirodna i pruhvatljiva u konkretnom slučaju pošto je ovo opšte pravilo i načelo prava pošto na polju obligacionih odnosa, stranke svojom slobodnom i izraženom voljom mogu da zasnuju pravne odnose.

U konkretnom slučaju, stranke su svojom voljom propisale uslove ugovora, uključujući i troškove lečenja, sa gore opisanim podacima, zbog čega je sud odlučio kao u izreci ove presude, prihvatajući u potpunosti uslove ugovora o zdravstvenom osiguranju.

Što se tiče visine tužbenog zahteva, sud je odlučio kao u izreci ove presude imajući u vidu račune za troškove gorenavedenog lečenja koji se nalaze u predmetnim spisima, na osnovu kojih sud konstatuje da je tužilac Jon Tigani na ime troškova lečenja platio iznos u visini od 1 500 evra, a tužilac Nezafete Tigani je na ime troškova lečenja platila sumu u visini od 260 evra.

Sud je prilikom odlučivanja ocenio i navode tužene stranke, posebno prigovore na okolnost da tužbeni zahtev tužioca treba da se odbaci pošto se radi o oboljenju koje je i ranije postojalo, što je prigovor koji sud ne može da odobri pošto je medicinski veštak koji se bavi ORL-om, na ročištu za glavnu raspravu po svom stručnom mišljenju izjavio da se na osnovu medicinskog izveštaja od dana 25.07.2012, u konkretnom slučaju ne radi o prethodnom oboljenju, pošto na osnovu ovog izveštaja, prilikom pregleda kod lekara specijaliste, pacijent, koji je u ovom predmetu tužilac Jon Tigani, imao je upalu grla – krajnika i uvećanje trećeg krajnika i da se na osnovu ove početne dijagnoze nijednom pacijentu ne preporučuje niti mu se dozvoljava hirurška intervencija –odnosno operacija krajnika, pošto je u slučajevima kao što je ovaj ova dijagnoza momentalna – privremeno stanje u datom trenutku koje je moglo da se sanira terapijom prepisanom u ovom izveštaju. Veštak je pojasnio da je prolaskom vremena stanje krajnika moglo da se pogorša, što se i desilo u konkretnom slučaju gde se vidi da je isti operisan u Skoplju, odnosno dana 04.09.2013. do dana 06.09.2013, i ukoliko uzmemo u obzir prvi lekarski pregled

od dana 25.07.2012. i datum polise osiguranja od dana 01.03.2012, znači da je od dana kada je potpisana polisa osiguranja prošlo 4 meseca i 27 dana, pre prvog lekarskog pregleda.

Sud je pri odlučivanju ocenio i navode tužene stranke, posebno prigovor na okolnost da se zahtev tužilaca treba odbaciti pošto tužioci nisu priložili fiskalne račune, što je prigovor koji sud nije odobrio pošto na osnovu činjenica predstavljenih u predmetnim spisima može jasno da se vidi da je tužilac načinio isplate na ime troškova lečenja i da tužena nijednim dokazom nije argumentovala suprotno onome što je oslikano na gorenavedenim računima i da pitanje da tužilac nije priložio fiskalne račune nije od uticaja za donošenje drugačije odluke pošto je tužilac načinio isplate na ime troškova lečenja a tužena nije izvršila naknadu ovih troškova lečenja što je bila dužna da učini u skladu sa zdravstvenom polisom br. 5045 od dana 23.02.2013, koja je stupila na snagu za stranke dana 01.03.2012.

Sud je pri odlučivanju ocenio i navode – druge prigovore tužene stranke u značenju odgovora na tužbu, međutim isti nisu bili od nekog uticaja za donošenje drugačije odluke iz razloga što je izvedenim dokazima potvrđeno suprotno onome o čemu je sud odlučio u izreci ove presude, pošto je ugovor o zdravstvenom osiguranju, ugovor koji potpada pod grupu aleatornih ugovora i ne važi načelo jednake vrednosti davanja a okolnost koja predstavljanja predmet osiguranja zapravo je buduća i neizvesna okolnost, te njenim nastupanjem i na osnovu ovoga nastaje obaveza osiguravača da za osigurani predmet plati određenu sumu ili da preduzme radnju ili činidbu i niko, nijedna stranka ne može pobeći od obaveze koju ima na osnovu ugovora, pozivajući se na dvoznačnost neke odredbe ovih ugovora koje pružaju mogućnost tumačenja i oštećivanja jedne stranke, pošto zakonske odredbe na snazi daju pravo sudu da formularne ugovore protumači u korist slabije stranke, kada dođu do izražaja određene situacije i jačoj stranci pružaju mogućnost zloupotrebe prava slabije stranke, iz razloga što je ugovor o osiguranju formularni ugovor u kome osiguravači usmeravaju uslove sklapanja ugovora dok osiguraniku ostaje samo mogućnost da odbije ili da prihvati uslove ovog ugovora. Sud nije odobrio prigovore tužene stranke prilikom odlučivanja pošto čak i da je tužena stranka argumentovala da je osiguranik namerno uputio netačno obaveštenje ili da je namerno prečutao neku okolnost takvog karaktera da osiguravač ne bi uopšte sklopio ugovor da je bio upoznat o istinskom stanju, i u ovim okolnostima tužena u konkretnom predmetu je mogla da traži poništavanje polise zdravstvenog osiguranja, što u konkretnom slučaju nije učinila a što je mogla učiniti na osnovu člana 908 ZOO-a, štaviše ista je prečutala ovo pravo i pristupila je prihvatanju premije osiguranja od osiguranika, a sa druge strane je odbila da izvrši naknadu medicinskih troškova i prigovore tužene, zbog čega ih je sud ocenio kao prigovore tužene istaknute kako bi pobeгла od obaveze na osnovu ove polise.

Sud je odlučio o kamati kao u izreci ove presude, na osnovu odredbi člana 277, u vezi sa članom 186 ZOO-a, pošto je tužena zakasnila u naknadi troškova na dan kada su tužioci uložili tužbu na sudu.

Sud je odluku da tužena stranka snosi troškove postupka zasnovao na odredbama člana 449 i 452 u vezi sa članom 463 ZPP-a, imajući u vidu uspeh tužilaca u ovom postupku”⁶⁰.

Predmet IV

Naknada štete (slučaj smrti izazvane saobraćajnim udesom)

Opis predmeta: *Predmet je podnet sudu za naknadu materijalne (uključujući zadržavanje/rentu) i nematerijalne štete.*

Način odlučivanja: *Sud je na glavnoj raspravi izveo dokaze i odlučio je da delimično usvoji tužbeni zahtev.*

Odlomci iz obrazloženja presude

“Nije sporna osnova tužbenog zahteva kada govorimo o uzročniku udesa, nije sporno da se udes desio dana 03.11.2013, nije sporno da je sada pokojni _____--, preminuo u ovom saobraćajnom udesu, nije sporno da su tužioci supruga, majka, braća, sestra i deca sada pokojnog _____--, nije sporno da je do udesa došlo krivicom osiguranika tužene OK -SIGMA, već je sporna samo visina tužbenog zahteva.

Na osnovu izvedenih dokaza, posebno na osnovu izveštaja o udesu DR-3009-0021-13, od dana 02.11.2013, skice mesta događaja, fotografija sa mesta događaja, veštačenja o drumskom saobraćaju od dana 11.12.2013, kao i izjave ovlašćenih zastupnika stranaka, sud je došao do zaključka da se saobraćajni udes odigrao dana 02.11.2013, i da je kao posledica ovog udesa preminuo sada pokojni _____, da su tužioci supruga, majka, braća, sestra i deca sada pokojnog _____ i da je na osnovu izvedenih dokaza sud konstatovao da se radi o isključivoj odgovornosti osiguranika tužene OK “SIGMA”.

Odgovornost osiguranika tužene zasniva se na činjenici da je _____--, u svojstvu lica koje je upravljalo vozilom tipa VW Golf 2, registarskih tablica 04-298-BF, dok je saobraćao magistralnim putem Priština – Peć, po dolasku u selo Glavičica, ne prilagođavajući se uslovima puta i klimatskim uslovima, ušao u preticanje i prednjim, čeonim delom leve strane pomenutog automobila udario u prednji čeon desni deo automobila tipa Mercedes 410 D, sa registarskim tablicama 03-890-CC, kojim je upravljalo lice koje je bilo osigurano pri tuženoj, čime ima isključivu i jedinstvenu odgovornost za izazivanje ovog saobraćajnog udesa i da sada pokojni Ilir Morina u svojstvu putnika, nijednom svojom radnjom nije doprineo izazivanju ovog udesa.

⁶⁰ Osnovni sud u Peći – Opšte odeljenje, C. br. 1236/13, . 29.10.2014

Polazeći od utvrđenog činjeničnog stanja, sud je konstatovao jedinstvenu i isključivu odgovornost lica koje je upravljalo automobilom, koji je bio osiguran pri tuženoj, a imajući u vidu činjenicu da je tužena priznala pravnu osnovu za tužbeni zahtev, sud konstatuje da je tužbeni zahtev, sa stanovišta pravne osnove, u skladu sa odredbama članova 136, 137, 140 i 159 Zakona o obligacionim odnosima br. 04/L-007 (u daljem tekstu ZOO).

Iz izvoda iz matične knjige rođenih, sud je potvrdio da je tužilac _____ majka, tužilac _____ bivša supruga, tužioci _____, _____ i _____ su deca, tužioci _____, _____, _____ i _____ su braća, tužilja _____ - je sestra, sada pokojnog _____, i na osnovu odredbi člana 184.1 i 2, Zakona o obligacionim odnosima priznao im je potraživanje za naknadu nematerijalne štete za doživljeni duševni bol kao u tački I. izreke ove presude a pri delimičnom usvajanju tužbenog zahteva, za ovu kategoriju štete, sud je uzeo u obzir okolnosti koje su mogle i koje su uticale na intenzitet i dužinu trajanja duševnog bola koji su tužioci pretrpeli usled gubitka, supruga, sina, brata i oca.

Ovom prilikom sud je uzeo u obzir odnos supruge i dece, sa sada pokojnim, odnos majke sa sada pokojnim, odnos braće i sestre sa sada pokojnim, imajući u vidu okolnost da su odnosi između roditelja i dece, odnosi između supružnika, braće i sestara veoma emotivni, osetljivi i duševni, i sa tog stanovišta sud ocenjuje da je duševni bol tužilaca usled smrti njihovog supruga, sina, oca i brata, u udesu bio veliki, zbog čega se deo tužbenog zahteva odobrava delimično za ovaj aspekt štete, koji je od strane suda ocenjen da je u skladu sa povređenim dobrom i sa ciljem kome naknada služi i da usvojeni iznosi predstavlja satisfakciju za tužioce.

Sud je odbacio tužbeni zahtev tužilaca u tački II, izreke ove presude, pošto je ocenio da naknada mimo presuđenog iznosa u tački I. izreke ove presude, kada govorimo o nematerijalnoj šteti, za pretrpljeni duševni bol, ne bi bila u skladu sa prekršenim dobrom i sa ciljem da naknada bude pravična i u skladu sa dobrim praksama sudova.

Kada se radi o ocenjenoj materijalnoj šteti, iz tačaka III i VII izreke ove presude, koji se odnose na troškove sahrane, sud je u celosti odobrio zahtev kao osnovan kada govorimo o troškovima sahrane dok je u potpunosti odbacio zahtev u vezi sa uređivanjem groba i podizanjem spomenika, na osnovu odredbi člana 177.1 ZOO-a, ovom prilikom, na osnovu odgovornosti tužene i imajući u vidu troškove sahrane i potrebne verske ceremonije shodno običajima mesta iz koga je pokojni rodom, sada tužiocima i dodajući činjenicu da je tužilac predočio dokaze za ove troškove, koji su izvedeni tokom glavne rasprave a koji argumentuju načinjene troškove, na ime sahrane, a ne za troškove podizanja spomenika iz tačke VII, izreke ove presude, zbog čega je sud odbacio zahtev u celosti za datu kategoriju štete pošto tužilac nije argumentovao dokazima da je isto imao za obavezu u značenju člana 7.1, 319.1 i 321 ZPP-a.

Kako bi potvrdio visinu tužbenog zahteva iz tačke IV izreke ove presude, sud je na predlog stranaka u svojstvu materijalnih dokaza izveo veštačenje koje je uradio Aziz Berisha veštak za aktuaristiku. Prema ovom veštačenju, visina naknade za tužioce za vremenski period od dana 02.11.2013. do dana 30.11.2014, dostiže ukupan iznos od 3 444 evra, a za period od dana 01.12.2014, pa nadalje sve dok za isto budu postojali zakonski uslovi, renta koja se isplaćuje tužiocima treba da iznosi 266.30 evra svakog meseca ubuduće, za četiri člana uže porodice, suprugu _____ - i njeno troje dece u iznosu od po 66.57 evra za svakog od njih pojedinačno, što u kapitalizovanom obliku dostiže iznos od 45 803.50 evra, kao veštačenje kome je sud poklonio svo poverenje pošto je u potpunom skladu sa dokazima sadržanim u predmetu, i odgovara školskoj spremi tužioca.

Sud je kako bi odlučio kao u izreci ove presude, odnosno kako bi odobrio naknadu u vidu rente dospеле od dana udesa do dana 30.11.2014, i u vidu mesečne rente za period od dana 01.12.2014, pa sve dok postoje zakonski uslovi, svoju odluku doneo na osnovu odredbi člana 178.1 i 2 ZOO-a, koja predviđa da se kod telesnih povreda ili u slučajevima oštećenja zdravlja, naknada određuje kao redovna u vidu novčane rente, za ceo život ili za određeni period a sud je pozivajući se na zahtev tužilaca, na osnovu odredbi člana 188.2 ZPP-a, dozvolio da se finansijskim veštačenjem – aktuaristikom proračuna renta dospela za isplatu kao i mesečna renta za naredni period. Pri odlučivanju sud je uzeo u obzir sudsku praksu u datim slučajevima.

Što se tiče kamate, sud je odlučio kao u tački V izreke ove presude, na osnovu odredbi člana 382 ZOO-a, počevši od dana 27.06.2016, kada je sud odlučio presudom, pošto je od ovog datuma tužena zakasnila u ispunjavanju ove obaveze, dok je tužilac upoznat o oblicima i visini štete.

O troškovima postupka, sud je odlučio kao u tački VI izreke ove presude, na osnovu odredbi članova 449 i 452 Zakona o parničnom postupku, pošto je ovlašćeni zastupnik tužioca, uručio sudu listu troškova traženu u skladu sa odredbom člana 463 ZPP-a i to na ime sastavljanja tužbe 624 evra, na ime sastavljanja podneska za preciziranje tužbe 624 evra, za 5 održanih ročišta po 810 evra za svaki pojedinačno, za dva odložena ročišta po 405 evra, za naknadu veštaka za aktuaristiku 150 evra, za sudsku taksu za presudu 429 evra, što ukupno iznosi 6 687 evra, shodno Tarifi Advokatske komore Republike Kosovo⁶¹.

Predmet V

Naknada troškova lečenja van zemlje

Opis predmeta: Predmet je podnet na sudu za naknadu troškova lečenja van zemlje. Tužena je Vlada Kosova - Ministarstvo zdravlja.

Način odlučivanja: Sud je na glavnoj raspravi izveo dokaze i odlučio je da usvoji tužbeni zahtev u celosti.

⁶¹Osnovni sud u Peći- Opšte odeljenje, C.br.1304/13, od dana 11.07.16.

Odlomci iz obrazloženja presude

“Nakon što je sud procenio svaki dokaz pojedinačno i sve njih zajedno, na osnovu odredbi člana 8 Zakona o parničnom postupku, došao je do zaključka da ovo parničnu stvar treba rešiti kao u izreci ove presude.

Na osnovu izveštaja specijaliste od dana 24.05.2007. izdatog na klinici Euromed i Preporuke 3139 od dana 19.09.2007, izdate na Kliničko-univerzitetskom centru Kosova, tužilac je kod tužene podneo zahtev za iskorišćavanje finansijskih sredstava iz budžeta, zarad medicinskog lečenja van zemlje.

U sklopu tužene je obrazovana Komisija za medicinsku procenu, koja je procenila zahtev tužioca i shodno proceni koja je izvršena dopisom pod brojem protokola 481, broj dosijea 07-364/25.09.2007, može da se zaključi da je zahtev tužioca za lečenje van zemlje odobren.

Izvršni odbor, kao organ nadležan da donese konačnu odluku u vezi sa načinom korišćenja budžeta u ovu svrhu, u predmetu tužioca, shodno proceni odbora pod brojem 481, broj dosijea 07-364 od dana 28.09.2007, usvaja zahtev i tužiocu dodeljuje sumu od 3,658€, koja je smatrana adekvatnim iznosom za medicinsko lečenje van zemlje.

Tužilac je shvatio da je usvojen njegov zahtev za lečenje van zemlje i zbog njegovog zdravstvenog stanja morao je odmah da otputuje van zemlje i nije mogao da čeka odgovor koji je trebalo da mu pruži Ministarstvo zdravlja. Tužilac je otišao u Nemačku na medicinsko lečenje koje su mu predložili doktori specijalisti a terapija je završena na Univerzitetskoj klinici Saarland, gde je tužilac bio na terapijskom lečenju zračenjem od dana 10.12.2007. do dana 28.01.2008.

Fakturom br. 24424 od dana 16.10.2007, koju je izdala Univerzitetaska klinika iz Saarlanda, Nemačka, potvrđuje se da je tužioca medicinsko lečenje na ovoj klinici koštalo iznosom od 3.658,35€.

Tužilac je platio ovu sumu koju mu je tražila gorenavedena klinika iz Nemačke, a da tužena nije ispunila svoju obavezu iako je odobrila zahtev tužioca za lečenje van zemlje u iznosu od 3.658,35€ .

U skladu sa Zakonom o zdravlju broj 2004/4, član 31.3 propisuje sledeće: “Usluge tercijarne zdravstvene zaštite koje ne mogu da budu obezbeđene u okviru zdravstvenog sistema Kosova biće obezbeđene i regulisane podzakonskim aktom donetim od strane Ministarstva zdravlja”. Sa druge strane, Administrativno uputstvo (Zdravstvo) 7/2003, odnosno član 4 propisuje Komisiju za medicinsku procenu, kao nadležan organ za procenjivanje zahteva za lečenje van zemlje, dok

član 5 ovog uputstva predviđa Izvršni odbor kao organ nadležan da donese odluku u vezi sa budžetskim troškovima izdvojenim za program medicinskog lečenja van zemlje.

Na ovoj osnovi, sud procenjuje da je tužena dužna da tužiocu, na ime troškova lečenja u inostranstvu, isplati iznos od 3.685,35€ pošto nije mogla da obezbedi korišćenje ovih medicinskih usluga u sklopu zdravstvenog sistema u našoj zemlji, imajući u vidu prirodu oboljenja i pored činjenice da je tužilac podneo zahtev tuženoj za lečenje van zemlje, odobren je zahtev za uspostavljanje medicinske komisije a Izvršni odbor je odlučio da iznos za lečenje van zemlje iznosi 3.685,35€, međutim i pored toga ovaj iznos još uvek nije isplaćen tužiocu.

Prigovor predstavnice tužene da odluku o medicinskom lečenju van zemlje koje košta više od 3.000€ mora da potpiše ministar zdravlja, sud je ocenio neosnovanim, pošto je tužilac nakon što ga je tužena obavestila da mu je odobren zahtev za lečenje van zemlje trebalo da zbog svog zdravstvenog stanja putuje na lečenje van zemlje i nije mogao da čeka da tužena uplati ova sredstva. Izvršni odbor je odobrio odluku tužioca a pitanje kako je tužena primenila odredbe Administrativnog uputstva 7/2003 zapravo je pitanje njenih organa, na osnovu koga se ne može oštetiti tražilac zdravstvenih usluga koje nisu dostupne u našem zdravstvenom sistemu. Ovakav razlog je neprihvatljiv za neisplaćivanje iznosa navedenog u izreci presude tužiocu, koji je tužena odobrila za lečenje van zemlje.

U svojim prigovorima, ovlašćeni zastupnik tužene se poziva na član 5, tačku 2 Administrativnog uputstva 03/2010, međutim sud procenjuje da ovo administrativno uputstvo ne može da se primeni na predmet tužioca pošto je tužilac podneo zahtev tuženoj za lečenje van zemlje dana 21.09.2007. dok je zahtev prihvaćen 28.09.2007. a član 10 ovog uputstva propisuje da: “Za zahteve koji su počeli sa obradom pre stupanja ovog Administrativnog uputstva na snagu, važe odredbe Administrativnog uputstva 7/2003”.

U vezi sa kamatom, sud je odlučio u skladu sa odredbom člana 277, stav 1 ZOO-a”⁶².

Predmet VI

Neosnovano bogaćenje

Opis predmeta: *Pitanje je podneto sudu usled neosnovanog bogaćenja.*

Način odlučivanja: *Sud je na glavnoj raspravi izveo dokaze i odlučio je da usvoji tužbeni zahtev u celosti.*

Odlomak iz obrazloženja presude

⁶² Osnovni sud u Prištini – Opšte odeljenje, C. br.1345/2011, od dana 11.06.2014.

“Nakon što je sud procenio svaki dokaz pojedinačno i sve njih zajedno, i u vezi jedan sa drugim, i na osnovu odredbi člana 8 Zakona o parničnom postupku, došao je do zaključka da u ovoj građanskopravnoj stvari treba odlučiti kao u izreci ove presude.

Nakon razmatranja svih dokaza navedenih u predmetnim spisima i na osnovu odredbi članova 210, 211, 212, i 213 Zakona o obligacionim odnosima, sud je došao do zaključka da je tužbeni zahtev tužioca u potpunosti osnovan.

Do ovog činjeničnog stanja, sud je došao na osnovu gore izvedenih dokaza, koje je prihvatio kao verodostojne, na osnovu činjenice da je:

Iz predmetnih spisa na predmetu C. br. 730/11, sud je konstatovao da je tužilac _____ iz sela _____ Opština Peć suvlasnik ½ idealnog dela nepokretnosti zavedene pod katastarskim parcelama br. 3360, 3361/1, 3362/1 i 3362/2, na ukupnoj površini od 0.16, 55 ha, evidentiranih na posedovnom listu br. 1551, katastarska oblast Peć i da je suvlasnik 1/2 idealnog dela stambenog objekta izgrađenog na ovoj nepokretnosti.

Iz dokumenta u rukopisu od dana 07.09.2010, sud konstatuje da su tuženi ranije i u kontinuitetu prodali 11 stanova, koji se nalaze u stambenom objektu izgrađenom na navedenoj nepokretnosti shodno izreci tužbe, sa time da ukupna površina ovih 11 stanova iznosi 872, 62 kvadratna metra što proračunato u novčanoj vrednosti prema rečima stranaka od po 580 evra po jednom kvadratnom metru, znači da je ukupan iznos pretočen u evre po metru kvadratnom prodatih stanova iznosio 506 120 evra, od kog iznosa je oduzet iznos od 2 490 i kome je dodata prethodna suma u iznosu od 39 170 evra, što znači da ukupan iznos površine prodatih stanova od strane tuženih pretočen u evre, dostiže svotu od 542 770 evra i da od ovog iznosa ½ predstavlja idealni deo, koji u konkretnom slučaju pripada tužiocu što znači da iznos koji tuženi nisu isplatili tužiocu iznosi 271 385 evra.

Nakon saslušanja u svojstvu tužioca _____ i nakon saslušanja tuženih _____, _____ i _____ sud je konstatovao da su tuženi prodali stanove izgrađene u stambenom objektu podignutom na opisanoj nepokretnosti, kao u izreci tužbe i da nakon prodaje ovih stanova tuženi nisu dali tužiocu deo novca niti druga sredstva koja su uzeli na ime naknade po ugovorenoj ceni, nakon prodaje gorenavedenih stanova, koje su bili dužni da isplate imajući u vidu da je u konkretnom predmetu tužilac suvlasnik ½ idealnog dela ove nepokretnosti i stambenog objekta podignutog na datoj nepokretnosti.

Sud je odlučio kao u izreci ove presude, odobravanjem tužbenog zahteva tužioca u potpunosti usled činjenice da, da bi nastupilo neosnovano bogaćenje, moraju biti ispunjena četiri uslova: a) da je nastupilo bogaćenje koje se može izraziti u porastu aktive i smanjenju pasive b) da je bogaćenje nastupilo na štetu drugog lica i da je izraženo prenošenjem jednog dela imovine sa jedne osobe na drugu, isplatom novčanog iznosa, prenošenjem predmeta ili obavljanjem neke radnje c) da postoji uzročna veza između bogaćenja i osiromašivanja i d) bogaćenje treba da je

nastupilo bez pravne osnove ili da je na početku odnosno nastankom obligacionog odnosa postojala pravna osnova međutim da tokom vremena ta osnova nije uspela. Imajući u vidu ove okolnosti – ovi uslove nužne za postojanje neosnovanog bogaćenja, može se zaključiti da elementi koji karakterišu neosnovano bogaćenje obuhvataju: povećanje ili rast vrednosti imovine sa jedne strane, smanjenje imovine sa druge strane, uzročnu vezu između povećanja i smanjenja imovine i nepostojanje pravne osnove.

U konkretnom slučaju ispunjeni su svi ovi uslovi, pošto je tužilac suvlasnik 1/2 idealnog dela goreopisane nepokretnosti i stambenog objekta izgrađenog na toj nepokretnosti i usled činjenice da su tuženi prodavali stanove izgrađene u tom objektu i da tužiocu od prodaje ovih stanova nisu dali deo cene koji mu je pripadao prema njegovom idealnom delu, što znači da su se tuženi u konkretnom slučaju neosnovano obogatili u iznosu od 271 385 evra na štetu tužioca.

U skladu sa odredbom člana 7 Zakona o parničnom postupku, stranke su dužne da predoče sve činjenice kojima potkrepljuju svoje zahteve i da predlože dokaze kojima se date činjenice konstatuju, dok je u skladu sa odredbom člana 319 ZPP-a, svaka stranka u postupku, dužna da dokaže činjenice na kojima zasniva svoja potraživanja i svoje navode.

Pošto tužena stranka nije uspela nijednim dokazom da argumentuje suprotno neosnovanom bogaćenju, sud je odlučio kao u izreci ove presude.

Sud je prilikom odlučivanja uzeo u razmatranje i sve prigovore tužene stranke u značenju prigovora iz odgovora na tužbu i prigovore istaknute tokom glavne rasprave, međutim isti nisu bili od uticaja na donošenje odluke koja bi se razlikovala, pošto je izvedenim dokazima potvrđeno da su se tuženi u konkretnom predmetu neosnovano obogatili, zbog čega je sud odlučio kao u izreci ove presude.

Sud je tokom glavne rasprave odbacio predlog za saslušanje svedoka _____, _____ i _____, pošto saslušanje istih nije bilo nužno u svojstvu svedoka okolnosti koje su stranke predložile i usled činjenice da su izvedenim dokazima, posebno saslušanjem tuženih u svojstvu stranke, utvrđene odlučujuće činjenice za odlučivanje o ovom parničnom sporu, na osnovu odredbi člana 321 u vezi sa članom 387 ZPP-a.

Odluku o kamati sud je zasnovao na odredbama člana 277 ZOO-a, usled činjenice da je tužilac tražio namirenje zaduženja dana 20.06.2012, što je dan kada je isti uložio tužbu na sudu, zbog čega tuženi nisu uspeali blagovremeno da izmire svoje zaduženje od ovog datuma i zbog činjenice da dokumentom od dana 07.09.2010 strankama nije zakazan datum namirenja potraživanja, zbog čega shodno obligacionim propisima važi načelo da je u svim slučajevima u kojima nije

zakazan datum namirenja, dužnik u zakašnjenju kada poverilac zatraži namirenje potraživanja”⁶³.

Predmet VII

Pravo na nasledstvo u drugom naslednom redu

Opis predmeta: *Pravna stvar je podneta sudu prvog stepena po tužbi braće ostavioca, protiv supruge ostavioca kao tužene.*

Način odlučivanja: *Sud je na glavnoj raspravi izveo dokaze i odlučio je da usvoji u celosti tužbeni zahtev tužilaca.*

Odlomak iz obrazloženja presude

“Sud je ocenio da je tužbeni zahtev tužilaca osnovan pošto odredbe člana 14.1 Zakona o nasledstvu Kosova propisuju da “Imovinu umrlog lica koji nije imao svojih potomaka nasleđuju njegovi roditelji i supružnik”, dok odredba člana 14.2 propisuje da “Roditelji umrlog lica nasleđuju jednu polovinu nasledstva u jednakim delovima, dok drugu polovinu nasledstva nasleđuje supružnik umrlog lica” sa druge strane odredba člana 15.3 predviđa da “Ako su oba roditelja umrlog lica preminula pre njega, deo zaostavštine koji bi inače svakome od njih pripao da su nadživeli umrlo lice, nasleđuju njihovi potomci”.

U značenju ovih zakonskih odredbi, sud je ocenio i odlučio da je tužbeni zahtev osnovan pošto je ostavilac preminuo a da nije ostavio potomke i u konkretnom slučaju tuženoj pripada polovina imovine nasleđivanjem u drugom naslednom redu dok bi roditeljima ostavioca pripala polovina u podjednakim delovima, međutim pošto su roditelji ostavioca preminuli pre istog, deo koji bi pripao njima prelazi braći i sestrama ostavioca u konkretnom predmetu tužilaca”⁶⁴.

Predmet VIII

Pravo na sticanje vlasništva prema tapiji (predak tužilaca je raseljen iz zemlje)

Opis predmeta: *Parnica je vođena između potomaka bivšeg vlasnika i Opštine Priština kao aktuelnog vlasnika.*

Način odlučivanja: *Sud je na glavnoj raspravi izveo dokaze i odlučio je da u celosti odbaci tužbeni zahtev tužilaca.*

Odlomak iz obrazloženja presude

⁶³Osnovni sud u Peći-Opšte odeljenje, C. br.503/12 , od dana 02.12.2014.

⁶⁴Opštinski sud u Prištini, C. br.61/09, od dana 02.10.2012.

“Među strankama nije sporno da su pravni prethodnici tužilaca imali tapiju za spornu nepokretnost koja je izdata od strane osmanlijskih vlasti u tom periodu, a takođe nije sporno da su pravni prethodnici tužilaca raseljeni sa Kosova u Tursku, ostavljajući svoju imovinu, zbog tadašnjeg srpskog režima. Na strani tužene nije osporen ni aktivan legitimitet tužilaca koji se u konkretnom slučaju predstavlja dokumentima overenih kod notara u sklopu turskih vlasti.

Među spornim pitanjima između stranaka postavlja se pitanje zakonitosti prenosa imovine na ime tužene i korišćenje imovine od strane tužene, i u tom smislu tužioci traže i utvrđivanje vlasništva.

Sud je na predlog stranaka u svojstvu materijalnog dokaza izvršio geodetsko veštačenje, kojim je našao da se sporna nepokretnost vodi kao katastarska parcela broj 5626, raspoređena se sa leve stranice ulice “Ramiz Sadiku” sada bulevara “Majke Tereze”, prema posedovnom listu 4137, katastarska zona br. 71914059 Priština, površine od 00.03,24 ha i dvorišta sa površinom od 00.01,94 ha, ukupne površine od 00.05,18, zavedena kao društvena imovina čiji je korisnik Opština Priština.

Prema veštačenju, u nedostatku katastarske istorije (pošto se katastarski elaborat nalazi u Kruševcu u Srbiji), nije poznato kada je imovina prešla na ime tužene.

Dopunjavanjem veštačenja, veštak je pozivajući se na izveštaj koji je izdala Republika Srbija – Kruševac, dana 28.02.2008, koji se vodi pod brojem 952-3/2008-1999, a koji je potpisao Sreten Šaranović, bivši direktor Uprave za geodeziju u Prištini, do 1999. godine, pruža i sledeću dopunu da je katastarska parcela 5626, zavedena kao rezultat detaljnih merenja koja su stupila na snagu 1967. godine kada je kao korisnik sporne nepokretnosti navedena Opština Priština (Skupština opštine Priština).

Prema datom izveštaju veštak dodaje da je merenjima izvršenim 1947. godine i shodno detaljnoj skici br. 61/27, katastarska parcela 5626, ranije zavedena kao nivelacija kao parcela br. 2150, na mestu poznatom pod nazivom “Crvena armija br. 9” i da je u to vreme registrovana na posedovnom listu 1332 kao imovina Narodnog saveta Prištine.

Sud tokom procenjivanja dokaza, deo veštačenja odnosno dopune veštačenja, koji se poziva na gore citirani izveštaj, nije ocenio u svojstvu dokaza, pošto se radi o dokumentu koji su izdale paralelne strukture. Međutim, kao okolnost od značaja, sud je uzeo izjave tužilaca da je njihov pravni prethodnik raseljen sa Kosova i da je otišao u Tursku, kao i izjave tužilaca, shodno podnesku od dana 06.06.2006, koji kaže između ostalog da je nakon smrti Šefki Senturka dana 14.02.1907, u nerazjašnjenim okolnostima, Opština Priština, uzela ovu imovinu, pod obrazloženjem da ostavilac nije imao pravnih naslednika. Sud je imajući u vidu okolnost napuštanja svojine od strane predaka tužilaca i okolnost da je imovina pre puno godina prešla na ime tužene, prihvatio kao verodostojnu izjavu tužilaca.

Sud je našao da je tužbeni zahtev tužilaca neosnovan pošto u skladu sa odredbom člana 44 Zakona o osnovama svojinskopравnih odnosa (ZOSPO) “Pravo svojine prestaje prenosom predmeta u društvenu svojinu”.

U skladu sa odredbom člana 45 Zakona o osnovama svojinskopравnih odnosa “Pravo svojine koje određeno lice ima na stvar prestaje kada drugo lice stekne pravo svojine na tu stvar”.

Sa druge strane, odredba člana 46 Zakona o osnovama svojinskopравnih odnosa kaže “Pravo svojine prestaje napuštanjem stvari“ dok “Stvar se smatra napuštenom kada njen vlasnik na nesumnjiv način izrazi volju da ne želi više da je drži” takođe “Napuštena nepokretnost prelazi u državnu svojinu u trenutku njenog napuštanja”.

Sud procenjuje da je pravni prethodnik tužilaca izgubio svojinsko pravo u trenutku kada je njegova imovina prešla u društvenu svojinu, u skladu sa odredbom člana 44 ZOSPO-a. Sud u svojoj proceni uzima u obzir predmetne okolnosti, uključujući i one koje su sporne pošto se u konkretnom predmetu radi o napuštanju stvari, propisanom odredbom člana 46 ZOSPO-a, dok u odsustvu radne istorije kao prihvatljive osnove za prenos svojine sa pravnih prethodnika tužilaca na ime tužene, sud priznaje okolnost da napuštena stvar prelazi u društvenu svojinu u trenutku njenog napuštanja, član 46 ZOSPO-a.

Sud se pozvao na ove odredbe pošto je u vreme kada je uložena tužba, na snazi bio ZOSPO, i takođe uzima u obzir činjenicu da nepokretnost u ovom trenutku figurira kao društvena svojina a ZOSPO je uredio upravo ovu kategoriju imovine.

U skladu sa zakonom na snazi o vlasništvu i drugim stvarnim pravima, odredba člana 40, propisuje da “Osoba koja poverenjem ima u neprekidnom posedu dvadeset (20) godina jednu nekretninu ili deo iste, stiče vlasništvo nad njim” u konkretnom predmetu tužena sem što ima nepokretnost u svom posedu, on je takođe i registrovao istu. Sud je u ovom predmetu ocenio samo zahtev tužilaca ne zalazeći u pravo tužene na stvar – spornu svojinu.

U skladu sa Zakonom o vlasništvu i drugim stvarnim pravima, odredba člana 42.2 propisuje sledeće “Ukoliko se odustaje od vlasništva nad jednom nekretninom, onda vlasništvo nad tom nekretninom stiče politički subjekat nadležan u čijoj se teritoriji nalazi nekretnina. Nadležni javni autoritet stiče pravo vlasništva nad tim predmetom registracijom prava vlasništva u registar prava na nekretnine”. Odredbe iz ovog člana nisu ekvivalentne odredbama iz člana 45 i 46 ZOSPO-a, sem što se sada ne radi o predmetu društvene svojine.

Sem onoga što navode materijalnopравne odredbe kao okolnost od važnosti da se odbaci tužbeni zahtev, sud je uzeo u obzir činjenicu da sporna nepokretnost, od trenutka njenog

napuštanja nije vraćena u posed tužilaca, odnosno tužioci nikada nisu bili u posedu date nepokretnosti, što je okolnost koju su potvrdili sami tužioci.

Treba istaći da sud u potpunosti prihvata koncept da svojina treba da se zaštiti u skladu sa protokolom I (jedan) Evropske konvencije, pošto je zaštita imovine prema ovoj konvenciji ustavna obaveza suda, međutim u konkretnom predmetu procena je suda da je tužbeni zahtev neosnovan, pošto se sud ni u jednom slučaju ne može pozvati na zaštitu imovine jednog subjekta, uskraćivanjem zakonitog prava drugom”⁶⁵.

Predmet IX

Utvrđivanje vlasništva nad društvenom/javnom ekspropiriranom svojinom

Opis predmeta: *Parnica je vođena između potomka bivšeg vlasnika i Opštine Priština kao aktuelnog vlasnika.*

Način odlučivanja: *Sud je na glavnoj raspravi izveo dokaze i odlučio da u celosti odbaci tužbeni zahtev tužilaca.*

Odlomak iz obrazloženja presude

“Sud je našao da je tužena odnosno Sekretarijat za finansije Skupštine opštine Priština, rešenjem od dana 17.05.1978, pod brojem 07. br. 465-23/77-III, za potrebe “Auto Moto saveza” ekspropirao i preneo na ime Opštine Priština katastarske parcele broj 7584/2, površine od 0.67.44 ha i parcelu 7585/2, površine od 0.45.73 ha.

U skladu sa odlukom o parceli broj 7584/2 površina od 0.67.44 ha ekspropirana je Jakupu Krasniqiju, a za katastarsku parcelu 7585/2 površine od 0.45.73 ha ekspropiriran je faktički vlasnik, u konkretnom slučaju kao vlasnik naveden je Jakup Krasniqi sa 2/3 katastarske parcele 7585/2 površine od 0.45.73 ha.

Ovom činjeničnom stanju odgovara i odluka organa za eksproprijaciju od dana 13.05.1966, u kojoj se vidi da se na spisku ekspropiriranih katastarskih parcela nalaze i sporne parcele 7584/2 i 7585/2.

U okolnosti prenosa vlasništva i aktuelnog zavođenja, ovo stanje potvrđuje i geodetsko veštačenje koje je izvršio inž. Sharr Pllana. Sudija ovo stanje prihvata kao tačno i za njegovo potvrđivanje prihvata kao verodostojne gorecitirane odluke i veštačenje izvršeno u navedenim okolnostima.

Sa druge strane, u okolnostima u kojima je bivši vlasnik obavešten o postupku eksproprijacije, sud je našao da je bivši pravni vlasnik katastarske parcele broj 7584/2 površine od 0.67.44 ha i bivši faktički vlasnik 2/3 katastarske parcele 7585/2 površine od 0.45.73 ha. Jakup Krasniqi je

⁶⁵Opštinski sud u Prištini, C. br.2101/05, 10.02.2011.

pozvan i obavješten je o postupku eksproprijacije, shodno zapisniku od dana 13.12.1977. U ovoj okolnosti, sud je dati zapisnik prihvatio kao verodostojan.

U značenju ovih navoda, sud je ocenio da je tužbeni zahtev tužioca neosnovan pošto odredbe člana 21 Zakona o eksproprijaciji između ostalog propisuju “pravosnažna odluka o eksproprijaciji poništava se i na osnovu zahteva predašnjeg vlasnika eksproprijirane nepokretne imovine, ukoliko korisnik eksproprijacije, u roku od 3 godine od pravosnažnosti presude, nije obavio, shodno prirodi objekta, potrebne radove na datom objektu.

Po isteku perioda od deset godina od dana pravosnažnosti odluke o eksproprijaciji, ne može se podneti zahtev za poništavanje odluke”.

Sem citiranih odredbi Zakona o eksproprijaciji, sud je našao da je tužbeni zahtev tužioca neosnovan pošto u skladu sa odredbom člana 44 Zakona o osnovama svojinskopравnih odnosa (ZOSPO) “Pravo svojine prestaje prenosom predmeta u društvenu svojinu”.

U skladu sa odredbom člana 45 Zakona o osnovama svojinskopравnih odnosa “Pravo svojine koje određeno lice ima na stvar prestaje kada drugo lice stekne pravo svojine na tu stvar”.

Sud je odluku potkrepio i odredbama Zakona o osnovama svojinskopравnih odnosa, pošto na strani tužioca tužbeni zahtev sa formalne strane nije usmeren ka poništavanju odluke o eksproprijaciji, već za svoju osnovu ima potvrdu o vlasništvu prema nasledstvu. U tom značenju, sud nije proglašen stvarno nenadležnim shodno navodima tužene, u prilog članu 18 Zakona o parničnom postupku, pošto je sud nadležan za tužbu i njen sažet zahtev.

Po osnovu nasledstva tužilac svakako nije uspeo da argumentuje svoj zahtev, pošto činjenični nalazi do kojih je došao sud u ovom sporu ukazuju da sporna nepokretnost nije predstavljala meru nasledstva pravnog prethodnika tužioca, pošto je zapravo bila svojina drugog subjekta.

Sud se pri obrazlaganju odbacivanja zahteva pozvao na materijalnopравne odredbe različitih zakona, pošto u skladu sa odredbom člana 253.2 Zakona o parničnom postupku, sud nije vezan pravnom osnovom, zbog čega je sud imajući u vidu predmetne okolnosti bez obzira na osnov naveden u tužbi, odlučio da odbaci tužbeni zahtev na bilo kojoj osnovi kojoj odgovara činjenično stanje navedeno u tužbi ili potvrđeno na strani suda.

Pošto je sud odlučio da odbaci tužbeni zahtev u značenju navedenih odredbi, shodno goreopisanim činjeničnim zaključcima, sud nije uzeo navode tužioca da faktički poseduje spornu imovinu i da mu tužena nije pružila naknadu za istu kao okolnost od značaja, pošto objekat tužbenog zahteva nije bila naknada eksproprijirane imovine, i posledično objekat tužbenog

zahteva nije pružanje pravne zaštite za posed ili po posedu. U tom smislu i nalazi veštačenja o posedovanju nisu bili od važnosti za usvajanje tužbenog zahteva”⁶⁶.

Predmet X

Utvrđivanje vlasništva držanjem (po tužbi) i predaja svojine (po protivtužbi)

Opis predmeta: Tužbom je traženo pravo svojine držanjem, dok je tužena stranka protivtužbom tražila predaju svojine.

Način odlučivanja: Sud je na glavnoj raspravi izveo dokaze i odlučio je da usvoji tužbeni zahtev u celosti i da u celosti odbaci zahtev iz protivtužbe.

Odlomak iz obrazloženja presude

“Nakon što je sud izvršio procenu svakog dokaza pojedinačno i svih dokaza zajedno, na osnovu odredbi člana 8 Zakona o parničnom postupku, došao je do zaključka da u ovoj parničnoj pravnoj stvari treba odlučiti shodno izreci ove presude, pošto je:

Sud je po predlogu za ponavljanje postupka koji je podnela tužena– protivtužilja doneo odluku od dana 19.11.2012. kojom je dozvolio ponavljanje postupka u ovoj parničnoj pravnoj stvari i poništio je presudu C. br. 1499/05 od dana 27.12.2005.

Nakon što je dozvoljeno ponavljanje postupka i pošto je u međuvremenu potvrđena činjenica da su stranke u sporu _____, i _____, preminule i to _____, dana 01.09.2009. a _____, dana 01.07.1986, sud je dozvolio uređivanje i preinačavanje tužbe, sadašnjim subjektima spora, pošto su za zakonske naslednike pokojnika _____, odlukom o nasledstvu T. br. 61/2012 od dana 29.09.2012. koju je izdao Opštinski sud u Dečanima, proglašeni sadašnji tužioci, dok je za tuženu _____, za zakonskog naslednika odlukom T. br. 569/2009 od dana 02.11.2009. koju je izdao Opštinski sud u Prištini, ogranak u Gračanici, proglašena sadašnja tužena - protivtužilja.

Sud je tokom uviđaja i veštačenjem veštaka za geodeziju našao da tužioci koriste katastarsku parcelu broj 1009-0, površine od 705 m², koja se prostire od tačke 10-1, graničnik je prav a dužina fronta iznosi 29.50 m, od tačke 11-12, graničnik je prav i dužina fronta iznosi 17.55 m, od tačke 12-13, graničnik je prav a dužina fronta iznosi 3.93, od tačke 13-14, graničnik je prav i dužina fronta iznosi 3.77 m, od tačke 14-15, graničnik je prav i dužina fronta iznosi 5.12m, od tačke 15-16, graničnik je prav i dužina fronta iznosi 19.94 m, od tačke 16-17, graničnik je prav i dužina fronta iznosi 7.93 m i od tačke 17-10, graničnik je prav i dužina fronta iznosi 21.45m. U

⁶⁶Opštinski sud u Prištini, C. br. 2661/05, 20.06.2011

ovom delu sporne parcele koju je tužilac-protivtuženi uzeo u korišćenje, izgrađen je i stambeni objekat P+0, P+1 i P+1+Nk, čiji gabarit iznosi P=0, deo garaže na jugozapadu $3.77m = +3.05m \times 10.83m = 3.41m \times 10.83m = 36.93m^2$. Objekat P+1+Nk
 $9.79m \times 9.37m + 2.35m \times 9.79m + 4.04m \times 0.80m = 117.97m^2$. Objekat B=P=NK
 $15.00m \times 5.45m + 1.82m \times 5.94m + (3.15m \times 1.18m)/2 = 94.58m^2$ i objekat P+0
 $7.79m \times 5.83m = 45.42m^2$.

Veštačenjem je potvrđeno da je prethodnik tužilaca _____, deo sporne parcele koju sada tužilac koristi zaveo na svoje ime i na osnovu aerofoto merenja koja su izvršena 1983. godine. Merenja koja su izvršena 1983. godine nisu postala pravosnažna ali služe kao dokaz da je tužilac imao u posedu ovu nepokretnost u periodu kada su izvršena ova merenja.

Sud je utvrdio ovo činjenično stanje na osnovu veštačenja i direktnog uviđaja na predmetnom mestu.

Sud je u svojstvu svedoka saslušao _____, _____ i _____, koji su izjavili da se prethodnik tužilaca – protivtuženih nastanio na spornoj svojini 1977. godine i da je od tog vremena nesmetano koristi.

Svedoci su izneli da nisu prisustvovali sklapanju kupoprodajnog ugovora ali znaju da je otac tužilaca kupio spornu svojinu i da je nakon kupovine na njoj izgradio kuću koju tužiocu koriste i dan danas.

Otac tužilaca je spornu svojinu kupio kao plac a nakon kupovine je na njemu izgradio kuću. Nikada niko nije sprečio porodicu tužilaca da koristi svoju svojinu, po navodima svedoka.

Sud je prihvatio iskaze svedoke u potpunosti kao verodostojne pošto su bili konkretni, poklapali su se sa drugim dokazima i uverljivi.

Shodno ovako potvrđenom stanju, sud smatra da se tužilac – prethodnik tužilac nastanio na predmetnoj svojini u poverenju, pošto je istom prethodio sporazum koji nije formalizovan legalizacijom i zavođenjem ugovora, što je okolnost koju su i svedoci potvrdili.

Što se tiče neprekinutog korišćenja sporne svojine u kontinuitetu od strane tužilaca i njihovih prethodnika, sud je uzeo u razmatranje odluku Republičke direkcije javnih prihoda, regionalna jedinica Priština od dana 08.07.1982, obaveštenje Skupštine opštine Priština–Sekretarijata za urbanizam od dana 04.05.1992, ugovor sklopljen između Stambene uprave Priština i _____, od dana 05.07.1990, rešenje pokrajinskog komiteta za urbanizam, komunalnu i stambenu delatnost od dana 07.09.1983, obaveštenje sekretarijata za urbanizam, komunalne i stambene poslove od dana 19. 07. 1992. i potvrdu od dana 30.12.1992, kojom su

priznata kao važeća dokumenta koje su izdali javni organi za različita zaduženja prethodnika tužilaca u neposrednoj vezi sa spornom svojinom.

Sud je uzeo u razmatranje i skicu o merenjima izvršenim 1983. godine koja potvrđuje da je tužilac ovu svojinu imao u svom posedu.

Nakon što je sud utvrdio ovo činjenično stanje nalazi da je tužbeni zahtev tužilaca osnovan u značenju odredbe člana 28 stav 4 Zakona o osnovama svojinskopravnih odnosa (ZOSPO).

ZOSPO odredbom člana 28, stav 4 propisuje sledeće :”Savestan držalac nepokretne stvari na koju drugi ima pravo svojine, stiče pravo svojine na tu stvar održajem protekom 20 godina ”.

U konkretnom predmetu je potvrđeno da tužioci drže u poverenju nepokretnost koja je predmet spora već više od dvadeset godina, i da ih u tome nije sprečio niko.

Sud je odlučio da odbaci tužbeni zahtev tužene - protivtužilje pošto po proceni suda svojinsko pravo predstavlja ovlašćenje vlasniku da drži, koristi –upražnjava i slobodno raspolaže svojim vlasništvom.

U konkretnom predmetu, pravo svojine u skladu sa ovom odlukom pripada tužiocima i u tom smislu sud je odbacio protivtužbu pošto ovlašćenje poseda proizilazi iz vlasništva, što u ovom slučaju nedostaje tuženoj – protivtužilji.

Sud je procenio i iskaz tužene saslušane u svojstvu stranke ali isti nije prihvatio kao verodostojan pošto nije bio ubedljiv i pošto je primljen sa prigovorom na predmetne činjenice dokazane drugim dokazima.

U tom značenju, i iz svega navedenog, sud nije prihvatio navode tužene– protivtužilje.

Što se tiče troškova sudskog postupka, sud je odlučio u značenju odredbi iz člana 450 i 463. U konkretnom slučaju, zahtev tužioca je odbačen u značenju odredbe iz člana 463.1 koji propisuje da “O isplaćivanju parničnih troškova sud odlučuje samo na specifikovani zahtev stranke bez vođenja nikakve usmene rasprave u vezi sa zahtevom”. Dok član 463.2 propisuje da ” Stranka je dužna da usvoji u svom zahtevu na specifičan način prikaže troškove za koje traži naknadu, podnoseći dokaze o učinjenim troškovima, ukoliko ne postoje takvi dokazi u dosijeu predmeta, sa time da je odbacio zahtev tužene pošto je ista izgubila spor”⁶⁷.

Predmet XI

⁶⁷Osnovni sud u Prištini – Opšte odeljenje, C.br.1499/05, od dana 07.10.2013.

Oslobađanje imovine

Opis predmeta: Tužbom je zahtevano oslobađanje imovine uz navode da je tužilac vlasnik sporne imovine i prema ovlašćenju koje vlasnik ima nad imovinom

Način odlučivanja: Sud je na glavnom pretresu izveo dokaze i odlučio da u potpunosti usvoji tužbeni zahtev tužioca.

Odlomci iz obrazloženja presude

Za pravilno utvrđivanje činjeničnog stanja, sud je izveo sledeće dokaze: ugovor o kupoprodaji nekretnine pod leg. br. _____, od _____; potvrdu o pravu nad nepokretnom imovinom pod br. UL- _____, od _____; neovereni ugovor o kupoprodaji nekretnine od _____, koji su potpisali _____ i _____; veštačenje geodetskog veštaka _____ od _____; dopunjeno veštačenje geodetskog veštaka _____, od _____; i saslušao je _____ u svojstvu stranke u postupku.

Sud, nakon ocenjivanja tvrdnji stranaka u postupku i gorenavedenih dokaza, u smislu člana 8. Zakona o parničnom postupku (ZPP), pažljivo i savesno je ocenio svaki dokaz ponaosob i sve zajedno i ustanovio da je:

Tužbeni zahtev tužioca osnovan.

Na osnovu ugovora o kupoprodaji nekretnine pod leg. br. _____, od _____, sud je konstatovao činjenicu da su ovde tužilac _____, i bivši prodavac _____, sklopili kupoprodajni ugovor o nekretnini – kući u Prizrenu u ul. „_____“ br. _____, odnosno katastarske parcele br. _____, prema (starom) posedovnom listu _____ KZ _____, površine od _____ m².

Na osnovu potvrde o pravu nad nepokretnom imovinom pod br. UL- _____, od _____, sud je konstatovao činjenicu da je katastarska parcela br. _____, prema posedovnom listu _____ KZ _____, površine od _____ m², zavedena na ime ovde tužioca _____ i to na njeno _____.

Na osnovu neoverenog ugovora o kupoprodaji nekretnine od _____, koji su potpisali _____ (ne postoji njegov potpis, samo otisak prsta) kao prodavca i _____, kao kupca, sud je konstatovao da je predmet ovog ugovora „kupoprodaja“ nekretnine u ul. „_____“ br. _____ i to dvorišta površine od _____ m², na kat. parceli br. _____, iz posedovnog lista br. _____ KZ Prizren.

Iz veštačenja geodetskog veštaka _____ od _____; odnosno dopunjenog veštačenja od _____, sud je konstatovao činjenicu da je tužilac vlasnik parcele _____ KZ Prizren, parcela koja je registrovana u posedovnom listu br. _____ i to površine od _____ m². Pored činjeničnog stanja navedene parcele, veštak je takođe konstatovao da tuženi _____, koji je vlasnik susedne katastarske parcele br. _____, KZ Prizren, trenutno koristi deo gorenavedene parcele tužioca br. _____ KZ Prizren i to površinu od _____ m². Na pratećoj skici ovog veštačenja, crvenom bojom je obeležen sporni deo katastarske parcele br. 4325, koju tuženi koristi kao dvorište, dimenzije od istoka _____ m, ka zapadu _____ m, od juga _____ m, i ka severu _____ m.

Sud je takođe saslušao i tužioca, Hibe Shopa, u svojstvu stranke u postupku, koji je pred sudom izjavio da je on pre 30 godina kupio kuću zajedno sa placem od njegovog ujaka _____, činjenica za koju su sklopili i ugovor, koji su i overili u Opštinskom sudu u _____ (leg. br. _____ od _____). Setio se je da je tokom razgovora sa stricem _____ (ocem tuženog), saznao da je i potonji kupio od istog prodavca deo njegove bašte i to u blizini placa koji je on kupio, što mu je potvrdio i prodavac _____ (ujak tuženog). Dalje je izjavio da činjenično je stanje na ovoj katastarskoj parceli nepromenjeno i da je isto kao u vreme kada ju je kupio pre mnogo godina, objašnjavajući da je on ušao u deo sporne katastarske parcele br. _____ KZ _____ i to preko prozora kuće, ulaz koji je koristio do trenutka kupovine kuće koja se graniči sa ovom parcelom, pri čemu je kasnije oborio deo zida kuće koja se graniči sa tim delom kat. parcele _____ KZ _____. Na kraju je izjavio da je u kući koja se nalazi na kat. parceli _____ KZ _____ živeo samo tuženi.

Pravna osnova

Član 20. Zakona o osnovama svojinskopravnih odnosa propisuje „Pravo svojine stiče se po samom zakonu, na osnovu pravnog posla i nasleđivanjem“. Članom 37. istog Zakona je propisano: „Vlasnik može tužbom zahtevati od držaoca povraćaj individualno određene stvari. Vlasnik mora dokazati da na stvari čiji povraćaj traži ima pravo svojine, kao i da se stvar nalazi u faktičkoj vlasti tuženog. Pravo na podnošenje tužbe iz stava 1. ovog člana ne zastareva“. Članom 10. Zakona o prometu nepokretnosti je propisano: „Ugovor o prenosu prava na nepokretnosti treba biti sačinjen napismeno dok potpis ugovornih strana treba da overi sud“, dok članom 33. Zakona o osnovama svojinskopravnih odnosa su predviđeni dodatni uslovi za validnost ugovora o transakciji – odnosno se predviđa da se pravo svojine na nepokretnost stiče se upisom u javnu knjigu.

Konačna ocena suda

Iz svih izvedenih dokaza, navoda stranaka u postupku i gorenavedene zakonske osnove, sud je došao do zaključka da tužbeni zahtev tužioca treba usvojiti kao osnovan. Ovo iz činjenice da je ugovorom o kupoprodaji nekretnine pod leg. br. _____, od _____, sklopljenim između ovde tužioca i prethodnog vlasnika iste _____, tužilac kupio katastarsku parcelu _____ KZ _____ i to površine od _____ m2. Ovom dokazu je sud dao puno poverenje. Takođe, potvrdom o pravu nad nepokretnom imovinom pod br. UL- _____, od _____, potvrđuje se da je sporni deo ove nekretnine registrovan na ime ovde tužioca _____, kao jedinog vlasnika iste. I ovom dokazu je sud dao puno poverenje. Kao što je navedeno iznad, u cilju što pravilnijeg i potpunijeg utvrđivanja činjeničnog stanja, sud je u ovom pitanju angažovao i odgovarajućeg geodetskog veštaka, koji je u svom pisanom veštačenju takođe konstatovao da je katastarska parcela br. _____ KZ _____, koja je registrovana na posedovnom listu br. _____, površine od _____ m2, kojom je obuhvaćen i sporni deo, registrovana na ime ovde tužioca sa dimenzijama i prostiranjem kao što stoji u veštačenju ovog veštaka. I ovom dokazu je sud dao puno poverenje. Sa druge strane, sud nije dao poverenje neoverenom „ugovoru“ o kupoprodaji nekretnine, koji je sklopljen između prodavca _____ i oca tuženog _____ (istog imena kao i sam tuženi) od _____ jer ovaj ugovor, na način na koji je sklopljen ne predstavlja pravilan justus titulus za prenos prava vlasništva. Između ostalog, ovim ugovorom se primećuje da je otac tuženog „kupio“ deo dvorišta od _____ m2, dok se iz veštačenja geodetskog veštaka vidi da on koristi površinu od _____ m2, što nije u skladu ni sa samim neoverenim „ugovorom“. Pošto je na osnovu pozitivnog prava, tužilac _____ vlasnik katastarske parcele br. _____, KZ _____ i tuženi drži u faktičkom posedu ovu parcelu, sud ocenjuje da u ovom predmetu, on kao vlasnik ima pravo da zahteva od držaoca, u ovom predmetu tuženog, povraćaj određene stvari na individualan način, a što je u ovom predmetu katastarska parcela br. _____ KZ _____, odnosno deo iste dimenzija i prostiranja kao u izreci presude. Stoga, sud je došao do zaključka da tužba tužioca treba biti usvojena u potpunosti kao osnovana.

Sud je ocenio i druge dokaze i navode stranaka u postupku, ali je zaključio da isti nisu od uticaja za donošenje ove presude.

Iz gorenavedenog, sud je odlučio kao u izreci ovog rešenja, a na osnovu člana 143.1 ZPP-a⁶⁸.

Predmet XII

Oslobađanje imovine

Opis predmeta: Tužbom je zahtevano oslobađanje imovine uz navode da je tužilac nosilac prava poseda nad spornom imovinom i prema ovlašćenju koje vlasnik ima nad imovinom.

⁶⁸ Osnovni sud u Prizrenu – Opšte odeljenje, C. br. 711/08 od 22.05.2012.

Način odlučivanja: *Sud je na glavnom pretresu izveo dokaze i odlučio je da u potpunosti usvoji tužbeni zahtev tužioca.*

Odlomci iz obrazloženja presude

„Sud je, nakon ocenjivanja navoda stranaka u postupku i gorenavedenih dokaza, u smislu člana 8. Zakona o parničnom postupku (ZPP), pažljivo i savesno ocenio svaki dokaz ponaosob i sve zajedno i ustanovio da je:

Tužbeni zahtev tužiteljke OSNOVAN.

Čitanjem ugovora o zameni nekretnine Leg. br. 3121/96 od 16.09.1996, sud je utvrdio činjenicu zamene nekretnine, i to između Centra za socijalni rad u Prizrenu i _____ iz Prizrena, sa predmetom ugovora – ovde spornog stana, opširnije kao što stoji u ovom ugovoru.

Čitanjem ugovora o kupoprodaji nekretnine Leg. br. 3045/96 od 09.09.1996, sud je potvrdio činjenicu kupoprodaje stana između _____, kao prodavca sa jedne strane i _____, kao kupca sa druge strane, sa predmetom kupoprodajnog ugovora – ovde spornog stana, opširnije kao što stoji u ovom ugovoru.

Čitanjem kupoprodajnog ugovora o stanu Leg. br. 428/93 od 16.03.1993, sud je utvrdio činjenicu kupoprodaje stana, sklopljenog između Opštine Prizren, kao prodavca sa jedne strane i tužene _____, kao kupca sa druge strane, sa predmetom ugovora – ovde spornog stana, opširnije kao što stoji u ugovoru.

Čitanjem zahteva tužene _____ upućenog Ministarstvu finansija Republike Srbije o davanju saglasnosti za overu ugovora o kupoprodaji nekretnine od 09.08.1996, sud je potvrdio činjenicu da se ovde tužena _____, u to vreme obratila gorenavedenom ministarstvu za davanje saglasnosti za odobrenje kupoprodajnog ugovora o stanu koji je predmet ovog spora, za stan za koji proističe da ga je prodala _____, što je opširnije objašnjeno u ovom zahtevu.

Čitanjem rešenja br. 4/2-5-413-6/96 od 24.09.1996, kao i rešenja br. 4/2-5-413-131/96 od 24.09.1996, sud je konstatovao da je u to vreme Republička uprava za javne prihode Republike Srbije ovde tuženoj odredila odgovarajući novčani poreski iznos zbog kupoprodaje stana koji je predmet ovog spora, opširnije shodno rešenjima.

Čitanjem zaključka Opštine Prizren – Sekretarijata za urbanizam, opštinska i stambena pitanja pod br. 04/4-360-165/85 od 07.04.1988, kao i zapisnika pod br. 04/4-360-165/85 od 28.03.1988, sud je konstatovao da je u to vreme gorenavedeni opštinski organ doneo zaključak

kojim je odobreno izvršenje odluke Sekretarijata za urbanizam, opštinska i stambena pitanja, odnosno udaljavanje ovde tužene _____, kao i svih njenih članova iz stana koji je predmet ovog spora, u koji su ušli bez ikakve pravne osnove, opširnije kao što stoji u ovom zaključku i zapisniku.

Čitanjem protokola o predavanju ključeva UNHPD-a od 25.01.2006, sud je konstatovao činjenicu da je tužena 25.01.2006. preuzela ključeve spornog stana od gorenavedenog organa.

Čitanjem rešenja Ministarstva finansija Republike Srbije pod br. 464-8-39232-96 od 19.08.1996, sud je ustanovio činjenicu da je ovim rešenjem gorenavedeno ministarstvo u to vreme dozvolilo Centru za socijalni rad u Prizrenu da sklopi ugovor o zameni nepokretnosti pod _____, za stan koji je predmet ovog spora, opširnije kao što stoji u rešenju.

Za što pravičnije i potpunije potvrđivanje činjeničnog stanja, sud je saslušao i iskaz svedoka _____, iz Prizrena, koji je inače i direktor Centra za socijalni rad u Prizrenu, koji je pred sudom izjavio da je stan koji je predmet ovog spora u vlasništvu Centra za socijalni rad u Prizrenu i to na osnovu molbe ovde tužene _____ od 09.08.1996, koja je u to vreme, ovom molbom zahtevala od Ministarstva finansija Republike Srbije da joj omogući prodaju gorenavedenog stana, prodaja koja je realizovana kupoprodajnim ugovorom sklopljenom u Prizrenu, Leg. br. 3045/96 od 09.09.1996, između _____, kao prodavca sa jedne strane i kupca _____, sa druge strane. Kasnije je, odlukom u kupoprodaji stana pod br. 4/2-5-413-131/96 od 24.09.1996, nasledio ugovor o zameni sporne imovine između Centra za socijalni rad u Prizrenu i _____, ugovorom kojim su se strane dogovorile da se izvrši razmena nekretnina tako da je Centar za socijalni rad u Prizrenu preuzeo od _____, stan koji je i predmet ovog spora, dok je istoj na ime kompenzacije dat deo nepokretnosti Centra za socijalni rad u Prizrenu, koja je bila bliža nepokretnosti _____, odnosno površinu od 23 m², na katastarskoj parceli br. 8674 KZ Prizren. Na osnovu gorenavedenog proističe da je sporni stan vlasništvo Centra za socijalni rad u Prizrenu jer je potonja, kao što je dokazano iznad, za isti stan u to vreme nadoknabila _____, deo svoje nepokretnosti površine od 23 m² na katastarskoj parceli br. 8674 KZ Prizren. Posle rata ovaj stan je uzurpiran od strane fizičkog lica, _____, iz sela Reti, Opština Prizren, protiv kojeg je Centar za socijalni rad u Prizrenu pokrenuo građansku tužbu pred istim sudom. Inače, ovo lice je, tokom odvijanja parničnog postupka protiv njega, čak i pre okončanja ovog postupka, dobrovoljno napustio sporni stan. Posle ovoga, Centar za socijalni rad u Prizrenu je zahtevao od policije da ovaj stan nadgleda nekoliko dana zbog eventualne mogućnosti da se lice koje je napustilo stan ponovo vrati u isti. Za ovu činjenicu i u predmetnim spisima postoje materijalni dokazi. U međuvremenu, tužena _____, se obratila UN Habitatu s tvrdnjom da je navedeni stan njen, gde je na osnovu njenog zahteva UN Habitat istoj i predao ključeve stana, na taj način dovodeći u zabludu UN Habitat jer ovaj stan više nije bio njen. Centar za socijalni rad u Prizrenu zbog uzurpacije ovog stana od strane ovde tužene _____, je 28.08.2009. pokrenuo građansku tužbu protiv nje tražeći od iste da ovaj stan odmah oslobodi i

da isti preda u posed i na slobodno korišćenje Centru za socijalni rad u Prizrenu. Inače svedok, _____ je izjavio da je upoznat sa svim ovim činjenicama i kao što je navedeno iznad, isti je na položaju direktora Centra za socijalni rad u Prizrenu i to od 1999. godine.

Sud je takođe saslušao i tuženu _____, u svojstvu stranke u postupku, koja je pred sudom izjavila da je sporni stan dobila od Skupštine opštine Prizren jer u to vreme je bila zaposlena u J.P. „Printeks“ u Prizrenu. Dalje, dodala je da je negde 1996. godine, pošto je stan bio u jednom ulazu u kojem su stanovale tri porodice, deo ovog stana njen pokojni muž prodao _____, prilikom čega je ponovo naglasila da je potonjem prodat deo stana a ne ceo stan jer je ona u međuvremenu ovaj stan proširila na otprilike 67 m². Kasnije u delu ovog stana, odlukom Skupštine opštine je smeštena porodica iz romske zajednice, koja je nakon otprilike dva meseca ovaj deo prodala jednoj drugoj romskoj porodici, koja i dan danas živi u ovom delu stana. Prema tuženoj, trenutno u tom stanu živi samo ona i niko drugi. Na kraju, naglasila je da je sporni stan njen jer je, kao što je i navedeno iznad, isti dobila od Skupštine opštine Prizren u to vreme.

Pravni osnov

Prema članu 18. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima (ZVDSP): „Pravo svojine je sveobuhvatno pravo na nekoj stvari. Vlasnik stvari može, osim ako to nije u suprotnosti sa zakonom ili pravima trećih lica, raspolagati sa tom stvari po vlastitom nahođenju, što naročito podrazumeva držanje i upotrebu te stvari, te njeno otuđivanje“. Članom 93. istog Zakona je propisano: „Vlasnik može zahtevati predaju određene stvari od bilo koga ko nema pravo da je drži“.

Takođe, član 3. Zakona o osnovama svojinskopravnih odnosa (ZOSPO) propisuje da: „Vlasnik ima pravo da svoju stvar drži, da je koristi i da njome raspolaže, u granicama određenim zakonom“, dok član 37. istog Zakona naglašava: „Vlasnik može tužbom zahtevati od držaoca povraćaj individualno određene stvari. Vlasnik mora dokazati da na stvari čiji povraćaj traži ima pravo svojine, kao i da se stvar nalazi u faktičkoj vlasti tuženog. Pravo na podnošenje tužbe iz stava 1. ovog člana ne zastareva“.

Konačna ocena suda

Na osnovu činjeničnog stanja i dokaza izvedenih u ovoj spornoj stvari, sud je došao do zaključka da je tužbeni zahtev tužiteljke osnovan i da isti treba biti usvojen u potpunosti kao u izreci ove presude. U stvari, na osnovu kupoprodajnog ugovora o stanu Leg. br. 428/93 od 16.03.1993, dokazano je da je prvo ovaj stan kupila tužena _____, od Opštine Prizren. Nakon toga je dokazano da je isti stan, kupoprodajnim ugovorom o nepokretnosti Leg. br. 3045/96 od 09.09.1996, tužena _____, prodala licu koje se zove _____, iz Prizrena. Na kraju, na osnovu ugovora o zameni nepokretnosti Leg. br. 3121/96 od

16.09.1996, sud je ustanovio činjenicu zamene nepokretnosti, odnosno stana koji je bio predmet spora i to između Centra za socijalni rad u Prizrenu i _____, iz Prizrena, pri čemu je sporni stan prešao u vlasništvo Centra za socijalni rad u Prizrenu. Polazeći od zakonske definicije prava vlasništva, proizilazi da vlasnik može raspolagati stvari prema svojoj želji, posebno da je poseduje i koristi, raspolaže istom i ostale isključi iz bilo kakvog uticaja, ako nije osporeno zakonom ili pravima trećeg lica. Sud je ocenio da u ovom predmetu, tužiteljka ima pravo da slobodno raspolaže svojom imovinom jer na osnovu utvrđenog činjeničnog stanja, nije utvrđeno da bi slobodnim raspolaganjem, između ostalog došla u sukob sa zakonom ili bi eventualno prekršila prava nekom drugom, odnosno u tom smeru, tužena nije sudu predstavila nijedan dokaz, dokaz kojim bi sud eventualno mogao da odluči drugačije. Sud ocenjuje da dok tužiteljka uživa potpuno pravo nad spornim stanom, dok isti bez ikakve pravne osnove drži u posedu i na korišćenju ovde tužena, pravo je tužiteljke da ovom imovinom raspolaže prema svojoj želji i volji, što podrazumeva da ona ima jus utendi, jus fruendi i jus abutendi nad ovom imovinom, uvek uzimajući za osnovu član 18. ZVDSP-a, gore tekstualno citiranog. Iz tih razloga, sud je i u potpunosti usvojio tužbeni zahtev tužiteljke obavezujući tuženu da se sa svim licima i stvarima iseli iz spornog stana i da isti preda u posed i na slobodno korišćenje tužiteljki, kao što stoji u izreci ove presude.

Prigovor tužene i njenog zastupnika sud nije uzeo u obzir jer su isti u suprotnosti sa činjeničnim stanjem utvrđenim izvedenim dokazima u ovom postupku, kojima je sud poverio potpuno poverenje.

Sud je ocenio i druge dokaze i navode stranaka u postupku, ali je zaključio da isti nisu od uticaja za donošenje ove presude.

Iz gorenavedenog, odlučeno je kao u izreci ovog rešenja, a u skladu sa članom 143.1 ZPP-a.

Odluku o troškovima postupka sud je doneo u skladu sa članom 450. ZPP-a, a imajući u vidu činjenicu da ih nijedna strana nije zahtevala⁶⁹.

Predmet XIII

Prestanak službenosti

Opis predmeta: Tužbom je zahtevan prestanak prava na službenost korišćenja stepenica objekta uz navod da se za prolazak može koristiti drugi ulaz i druge stepenice.

Način odlučivanja: Sud je na glavnom pretresu izveo dokaze i odlučio da u potpunosti odbije tužbeni zahtev tužioca.

⁶⁹ Osnovni sud u Prizrenu – Opšte odeljenje, C. br. 699/09 od 11.12.2013.

Odlomci iz obrazloženja presude

„Među strankama u postupku nije bila sporna činjenica da je u vlasništvu tužiteljke deo prizemlja zgrade koja se nalazi u ul. „Majke Tereze“ br. 31/1, dok tužene imaju deo ove zgrade na prvom spratu.

Takođe nije bila sporna činjenica da tuženi koriste ulaz zgrade koji se nalazi u prostoru objekta tužiteljke, a takođe koriste i stepenište koje se nalazi u unutrašnjem prostoru objekta tužiteljke.

Sud je zaključio da je tužiteljka u postupku privatizacije privatizovala i postala vlasnica svojine koja se nalazi kod glavnog ulaza i stepeništa koje koriste tužene.

Sud je u svojstvu materijalnog dokaza izvršio građevinsko veštačenje, kojim je konstatovano da kako bi se zauvek izbegli problemi i nesporazumi koji se mogu pojaviti između stranama, u predmetu svakodnevnog prolaska kroz glavni ulaz i stepenicama koje se nalaze u hodniku objekta tužiteljke, a koje služe za prolazak tuženih do njihove svojine koja je na prvom spratu objekta u kojem je tužiteljka vlasnica prizemlja, kao najlakše rešenje je predloženo da tužene otvore svoja službena vrata sa zadnje strane objekta, odnosno ulaza stanara, upravo na mestu gde je ranije bio ulaz.

Nakon što je sud zaključio ovo činjenično stanje, odlučio je da je tužbeni zahtev tužiteljke neosnovan.

Odredba člana 58. st. 1 Zakona o osnovama svojinskoopravnih odnosa (ZOSPO), propisuje da: „Stvarna službenost prestaje ako se vlasnik poslužnog dobra protivi njenom vršenju a vlasnik povlasnog dobra tri uzastopne godine nije vršio svoje pravo“.

Odredba člana 58. st. 2 ZOSPO, propisuje da: „Vlasnik poslužnog dobra može zahtevati da prestane pravo stvarne službenosti kada ona postane nepotrebna za korišćenje povlasnog dobra ili kad prestane drugi razlog zbog koga je ona zasnovana“.

Odredba člana 58. st. 3 ZOSPO, propisuje da: „Stvarna službenost prestaje ako se ne vrši za vreme potrebno za njeno sticanje održajem, kada isto lice postane vlasnik poslužnog i povlasnog dobra ili propašću povlasnog, odnosno poslužnog dobra“.

Prema utvrđenom činjeničnom stanju i pozivajući se na materijalno pravo prema gorenavedenim odredbama, sud je zaključio da je tužbeni zahtev neosnovan jer u konkretnom predmetu nije ispunjen nijedan od zakonskih uslova za prestanaka prava na službenost za tužene.

Nakon izvođenja dokaza sud je zaključio i ocenio da u konkretnom predmetu ne postoje zakonski uslovi za prestanak prava na službenost za tužene jer ulazak i korišćenje sporog stepeništa

predstavlja neophodan prolaz za tužene. Prolaz tuženih kroz sporni ulaz i korišćenje stepeništa od strane tuženih, prema oceni suda je neophodan za prolazak i korišćenje. Ulaz i korišćenje spornog stepeništa su tužene neprekidno koristile i pre nego što je tužiteljka stekla pravo vlasništva nad prizemljem objekta gde je smešten sporni ulaz i sporno stepenište, okolnost koja nije osporena.

Poznato je načelo pravde da se prava mogu prenositi sa jednog subjekta na drugog, ali se mogu preneti samo ona prava koja ima subjekat koji prenosi pravo vlasništva. U konkretnom predmetu, tužiteljka je predstavila dokaze kojima je argumentovala sudu pravo vlasništva nad prizemljem objekta gde je smešten ulaz i stepenište koje koriste tužene, međutim ovo pravo tužiteljke ne osporava pravo tuženih za prolazak jer su tužene ovo pravo imale i u odnosu na prethodnog vlasnika od kojeg je tužiteljka preuzela pravo vlasništva.

Sud nije prihvatio ocenu građevinskog veštaka za alternativni ulaz i stepenište jer tuženi imaju pravo ulaza preko spornog ulaza i stepeništa, a takođe ulaz koji je veštak predložio tužene nisu prihvatile jer gube vrednost njihove imovine. Veštačenje građevinskog veštaka bilo bi prihvaćeno samo u slučaju dogovora strana.

Sud se uopšte nije upustio u ocenu navoda tuženih što se tiče suvlasništva nad spornim ulazom i stepeništem jer je u konkretnom predmetu sud odlučivao samo po zahtevu tužiteljke, koji je odbijen nezavisno od neocenjivanja navoda tuženih o suvlasništvu.

Sud je kao važeću prihvatio samo pravnu radnju prenosa imovine sa Kosovske povereničke agencije na tužiteljku, dok komunikaciju stranaka u postupku sa službenicima Kosovske povereničke agencije, odnosno za privatizaciju, o pravu prolaza ili neprolaska tužene kroz sporni ulaz i stepenište sud nije smatrao od značaja za drugačiju odluku. Ova komunikacija stranaka u postupku ne može promeniti sadržaj pravne radnje sklopljene između njih i ne može promeniti sadržaj prava tuženih da koriste sporni ulaz i stepenište⁷⁰.

Predmet XIV

Poništenje ugovora

Opis predmeta: Spor je nastupio između bivših vlasnika imovine prenete prema ugovoru i poljoprivredne zadruge, kao aktuelnog vlasnika imovine, uz tvrdnju da je kupoprodajni ugovor sklopljen bez volje prodavaca/predaka tužilaca.

Način odlučivanja: Sud je na glavnoj raspravi izveo dokaze i odlučio da u potpunosti odbije tužbeni zahtev tužioca.

⁷⁰ Osnovni sud u Prištini – Opšte odeljenje, C. br. 2955/12 od 18.12.2012.

Odlomci iz obrazloženja presude

Sud je, u ovom spornom pravnom pitanju, u cilju potpunog utvrđivanja činjeničnog stanja, na predlog strana sproveo postupak i izveo dokaze: geodetsko veštačenje od 17.01.2006, koje je izradio _____, skicu merenja na terenu, posedovni listovi broj 1161, 222 i 213, rešenje od 30.06.2009, T. br. 211/2009, rešenje od 29.04.2010, saslušao u svojstvu svedoka _____, _____ i _____.

Pošto je sud ocenio svaki dokaz odvojeno i sve zajedno, u skladu sa odredbama člana 8. Zakona o parničnom postupku, došao je do zaključka da se u ovom spornom pravnom pitanju treba odlučiti kao u izreci ove presude jer:

Među stranama nije bila sporna činjenica da su pravni predak tužilaca i tužena 01.08.1964. sklopili kupoprodajni ugovor Vr. br. _____, kojim je pravni predak tužilaca prodao tuženoj spornu nekretninu.

U ovom pitanju sporna je bila validnost ugovora jer tužioci tvrde da je isti ništav iz razloga koje su oni izneli u ovom sporu.

Sud je geodetskim veštačenjem koje je izradio inž. _____, zaključio da su 1964. godine sporne parcele 596, 597, 598 i 652 bile u vlasništvu Ramë Sopija, preta tužilaca.

Međutim, prema kupoprodajnom ugovoru br. _____, od 01.08.1964, _____, bivši, iz sela Mramor, je prodao istu kupcu PIK „Kosova Eksport“ iz Kosova Polja i to parcele 596, 597, 598 i 652, parcele koje su sada sledeće površine: parcela 596, kulture njiva, treće klase, na mestu zvanom „Utrina“, površine od 2.49.20 ha; parcela 597, kulture njiva, pete klase, na mestu zvanom „Utrina Potok“, površine od 2.23.35 ha; parcela 5986, kulture njiva, pete klase, površine od 0.09.31 ha; i parcela 652, kulture njiva, četvrte klase, na mestu zvanom „Lojze“, površine od 1.03.83 ha, ukupna površina ovih parcela je bila 5.85.69 ha.

Katastarske parcele 596, 597 i 598 su bile u istom kompleksu, dok parcela 652 nije bila u istom kompleksu, na spornim parcelama nisu građeni objekti niti je sađeno voće.

Nakon sklapanja ugovora 1964. godine, gorenavedene katastarske parcele su prebačene na posedovni list broj 226, kupca PIK „Kosova Eksport“ iz Kosovog Polja, prema registru promena pod rednim brojem 67/1964.

Sud je našao da je prema ugovoru broj 1913/69 od 02.09.1969, sklopljenog između PIK „Kosova Eksport“ iz Kosova Polja, izvršena deoba nekretnine i izvršena izmena u katastarskom elaboratu na graničniku, na površinama parcela i u korišćenju parcela.

Izmene su primećene i kasnije i trenutno stanje prema katastarskom registru, što se tiče registrovani vlasnika, je sledeće: vlasnik katastarske parcele 596, posedovni list 222,

Katastarska zona Čaglavica, površine od 2.49.20 ha je PIK „Kosova Eksport“ iz Kosova Polja, vlasnik parcela 597 i 598, posedovni list 213, Katastarska zona Čaglavica, površine od 2.32.66 ha su sa po ½ _____ i _____, dok je vlasnik parcele 652, posedovni list 1161, Katastarska zona Čaglavica, površine od 1.03.83 ha, _____. Za ovo činjenično stanje sud je prihvatio kao potpuno pouzdano veštačenje veštaka _____.

Navodi tužitelja koji potvrđuju da je kupoprodajni ugovor Vr. br. _____ od 01.08.1964. ništav, za sud su neosnovani, bez zakonske osnove, zbog čega je i tužbeni zahtev odbijen jer su prema odredbama člana 7. Zakona o parničnom postupku, strane dužne da predstavljaju sve činjenice na kojima zasnivaju svoje zahteve i predlože dokaze sa kojima se konstatuju takve činjenice, dok odredbe člana 319.1 ZPP-a, predviđaju da svaka stranka u postupku ima dužnost da dokaže činjenice na kojima zasniva svoje zahteve i navode.

U konkretnom predmetu tužitelj nijednim dokazom nije uspeo da pred sudom učini pouzdanim svoje navode o ništavosti kupoprodajnog ugovora sklopljenog između pravnog pretka tužilaca i tužene.

Prilikom odlučivanja, sud u potpunosti prihvata koncept da imovina treba da se zaštititi prema Protokolu I (jedan) Evropske konvencije, jer zaštita imovine prema ovoj Konvenciji za sud predstavlja ustavnu obavezu, ali je u konkretnom predmetu ocena suda da je tužbeni zahtev neosnovan jer se sud ni u kojem predmetu ne može pozvati na zaštitu imovine za jedan subjekat poričući zakonito pravo drugog subjekta.

Sud takođe prihvata zakonske uslove da kako bi ugovorni odnos bio validan treba pre svega da propiše opšte uslove za sklapanje ugovora, i to: radnu sposobnost ugovornih strana (sposobnost delovanja odnosno punoletstvo), volju strana, predmet ugovora i osnovu ugovora. Takođe, u konkretnom predmetu je kao zakonski uslov ispoštovan i poseban uslov, a reč je obliku ugovora.

Sud prihvata zakonska ovlašćenja iz člana 109. ZOO-a, da se sud pre svega stara o ništavosti ugovora, međutim sud će postupiti prema ovom ovlašćenju kada ustanovi da je ugovor sklopljen u suprotnosti sa odredbom člana 103. ZOO-a, odnosno kada je ugovor u suprotnosti sa Ustavom, društvenim poretom, obavezujućim odredbama ili društvenim moralom. U konkretnom predmetu nije zaključeno da je ugovor u suprotnosti sa odredbom člana 103. ZOO-a.

Navodi tužioca o nedostatku slobodne volje za sklapanje ugovora od strane pravnog pretka tužilaca temelje se u članu 60. ZOO-a jer je ugovor prema tužiocima sklopljen pod pretnjom, odnosno zastrašivanjem, a za sud ovi navodi nisu argumentovani od strane tužilaca. Sud ne odlučuje oslanjajući se na pretpostavke, nego na dokazane činjenice.

Kao zaključak, sud nije ustanovio nijedan element da se predmetni ugovor proglasi potpuno ništavim, dok ako se tužbeni zahtev pozove samo na nedostatak volje ugovora, onda bi pitanje trebalo da se obradi u okviru zakonskih odredbi o poništavajućim ugovorima, a u ovom predmetu prema odredbi člana 117. st. 1 i 2 ZOO-a, ovo pravo je prestalo istekom roka od 1 odnosno 3 godine od datuma sklapanja ugovora. U stvari, tužena se i pozvala u suprotnosti sa ovom odredbom, naglašavajući da je u ovom predmetu došlo do zastarevanja.

Što se tiče drugog zahteva tužilaca, koji se odnosi na potvrđivanje vlasništva, pošto sud nije našao elemente da ugovor proglasi ništavim, tužbeni zahtev se odbija i za zahtev o vlasništvu.

Pored gore opisanog, što se tiče zahteva za potvrđivanje vlasništva, tužbeni zahtev tužilaca je neosnovan jer prema odredbi člana 44. Zakona o osnovama svojinskopravnih odnosa (ZOSPO): „Pravo svojine prestaje prelaskom u javnu svojinu“.

Prema odredbi člana 45. Zakona o osnovama svojinskopravnih odnosa: „Pravo svojine koje određeno lice ima na stvar prestaje kad drugo lice stekne pravo svojine na tu stvar“.

Pošto je sud odlučio da odbije tužbeni zahtev u smislu navedenih odredbi, prema gore opisanim faktičkim nalazima, navodi tužilaca koji faktički poseduju spornu imovinu u kontinuitetu već više od 30 godina, nisu bili relevantni za drugačije odlučivanje. Okolnost posedovanja su potvrdili i svedoci _____, _____ i _____, ovi iskazi svedoka nisu bili važni jer se u konkretnom predmetu ne postavlja pitanje potvrđivanja imovinskog prava prema zastarevanju održajem, nego pravo imovine proglašavanjem ugovora ništavim a da nakon toga svaka strana vrati drugoj ono što joj je uzela.

Pošto je sud ustanovio da je tužbeni zahtev neosnovan, sledstveno je i zahtev za privremenu meru (sada meru obezbeđenja) neosnovan.

Sud je odlučio da odbije i zahtev za privremenu meru, kao deo izreke ove odluke, jer o zahtevu za privremenu meru nije prethodno odlučeno. Obrazloženje odbijanja zahteva za privremenu meru se odnosi na odbijanje tužbenog zahteva, u ovom predmetu tužilac nije uspeo da učini pouzdanim tužbeni zahtev i sledstveno niti zahtev da se merom obezbedi realizacija njegovog zahteva.

Odluku da svaka strana snosi svoje troškove, sud je zasnovao na odredbama člana 450. ZPP-a jer nijedna strana nije podnela zahtev za troškove⁷¹.

⁷¹ Opštinski sud u Prišini, C. br. C. br. 1257/10 od 06.10.2011.

Predmet XV

Poništenje kupoprodajnog ugovora

Opis predmeta: Spor je nastupio između tužilaca, kao vlasnika imovine, i tuženog, kao kupca. Tužioci su zahtevali poništenje ugovora.

Način odlučivanja: Sud je na glavnom pretresu izveo dokaze i odlučio da u potpunosti prihvati tužbeni zahtev tužioca.

Odlomci iz obrazloženja presude

„Utvrđeno činjenično stanje

Za pravilno utvrđivanje činjeničnog stanja, sud je izveo sledeće dokaze: kupoprodajni ugovor za nepokretnost Leg. br. 3192/2009 od 27.05.2009; potvrdu o pravu nad nepokretnom imovinom pod br. UL-71813023-00884 od 21.07.2009, koju je izdala Opštinska katastarska služba u Prizrenu; ovlašćenje br. 165/09 od 22.04.2009, „overeno“ u Opštinskom sudu u Uroševcu – ogranak u Štrpcu; potvrda o pravu nad nepokretnom imovinom pod br. UL-71813023-00884 od 11.06.2009, koju je izdala Opštinska katastarska služba u Prizrenu; obavешtenje (odgovor) Opštinskog suda u Uroševcu – ogranak u Štrpcu Ag. br. 9/09, od 21.07.2009, optužnicu Opštinskog tužilaštva u Prizrenu pod br. PP. br. 2393/09 od 01.04.2011; uplatnicu o kupoprodaji nekretnine koju je izdala „Raiffaisen Banka Kosovo“, od 18.05.2009; kao i pismeno veštačenje geodetskog veštaka koji je angažovan u ovom spornom pitanju, _____, od 04.03.2013, zajedno sa pratećom skicom.

Sud je, nakon ocenjivanja navoda stranaka u postupku i gorenavedenih dokaza, u smislu člana 8. Zakona o parničnom postupku (ZPP), pažljivo i savesno procenio svaki dokaz ponaosob kao i sve zajedno i ustanovio da je:

Tužbeni zahtev tužilaca osnovan.

Iz čitanja kupoprodajnog ugovora o nekretnini Leg. br. 3192/09 od 27.05.2009, sud je utvrdio činjenicu da je ovaj ugovor „sklopljen“ između u ovom predmetu tužilaca koje je „po ovlašćenju“ zastupao ovde prvo tuženi _____, kao prodavac sa jedne strane i drugo tužena _____, kao kupac sa druge strane. Kao predmet ovog ugovora se predstavlja da je nekretnina registrovana kao parcela P-71813023-00032/0, na mestu zvanom „Barutni magacin“, kulture njiva 5. klase, površine od 80,45 ara i livada 2. klase, površine od 2.80 ara, registrovana prema posedovnom listu UL-71813023-000884, KZ Dušanovo. Kupoprodajna cena ove nekretnine je navedena kao 22.000,00 evra.

Iz čitanja potvrde o pravu nad nepokretnom imovinom pod br. UL-71813023-00884, od 21.07.2009, koju je izdala Opštinska katastarska služba u Prizrenu, sud je potvrdio činjenicu da u trenutku izdavanja ove potvrde, sporna nekretnina P-71813023-00032/0, na mestu zvanom „Barutni magacin“, kulture njiva 5. klase, površine od 80,45 ara i livada 2. klase, površine od 2.80 ara, registrovana prema posedovnom listu UL-71813023-000884, KZ Dušanovo, bila registrovana na ime prvo tuženog Besir (Qerima) Bytyqi.

Iz čitanja ovlašćenja br. 165/09 od 22.04.2009, sačinjenog u Opštinskom sudu u Uroševcu – ogranak u Štrpcu, sud je konstatovao da je ovim ovlašćenjem, drugo tužena _____, navodno „ovlašćen“ od strane tužioca za prodaju parcele koja je predmet ovog spora.

Iz čitanja potvrde o pravu nad nepokretnom imovinom pod br. UL-71813023-00884 od 11.06.2009, koju je izdala Opštinska katastarska služba u Prizrenu, sud je potvrdio činjenicu da je u trenutku izdavanja ove potvrde, sporna nekretnina P-71813023-00032/0, na mestu zvanom „Barutni magacin“, kulture njiva 5. klase, površine od 80,45 ara i livada 2. klase, površine od 2.80 ara, registrovana prema posedovnom listu UL-71813023-000884, KZ Dušanovo, registrovana na ime tužilaca.

Iz čitanja obaveštenja (odgovora) Opštinskog suda u Uroševcu – ogranak u Štrpcu Ag. br. 9/09, od 21.07.2009, koje je potpisao administrator ovog suda _____, kao odgovor na zahtev tužioca _____ od 21.07.2009, sud je potvrdio činjenicu da ovlašćenje br. 165/09 od 22.04.2009, ne postoji u registrima ovog suda i da za isti postoji sumnja da je falsifikovan. Ovom obaveštenju je sud u potpunosti verovao.

Iz čitanja optužnice Opštinskog tužilaštva u Prizrenu pod br. PP. br. 2393/09 od 01.04.2011, sud je potvrdio činjenicu da je, između ostalih, i protiv ovde drugog tuženog _____, od strane nadležnog organa podignuta optužnica za krivično delo falsifikovanja dokumenta kao i krivično delo prevare.

Na osnovu uplatnice o kupoprodaji nekretnine koju je izdala „Raiffaisen Banka Kosovo“, od 18.05.2009, sud je konstatovao da je gorenavedenog datuma, na žiro račun drugo tuženog _____ deponovan iznos od 22.000,00 evra, od strane ovde drugog tužioca na osnovu kupoprodaje nekretnine koja je predmet spornog ugovora.

Na osnovu veštačenja geodetskog veštaka koji je angažovan u ovom spornom pitanju, _____, od 04.03.2013, zajedno sa pratećom skicom, sud je konstatovao činjenicu da je nakon što je izvršena identifikacija parcele na terenu, konstatovano da je ista neobrađena i neiskorišćena, da na njoj nema izgrađenih objekata, odnosno da je ova parcela slobodna. Prema veštačenju, na osnovu beleški sa kojima trenutno raspolaže Uprava za geodeziju i katastar u opštini Prizren, parcela koja je predmet ovog spora, registrovana je na ime _____, čija

je registracija izvršena na osnovu kupoprodajnog ugovora Leg. 3192/2009, overenog u Opštinskom sudu u Prizrenu dana 27.05.2009. dok je ranije ova parcela bila registrovana na ime ovde tužilaca, odnosno _____, _____, _____, _____, _____ i _____, svi iz sela Gornje selo, opština Prizren.

Pravnu osnovu čini član 12. Zakona o obligacionim odnosima (ZOO) „U zasnivanju odnosa i ostvarivanju prava i obaveza iz tih odnosa učesnici su dužni da se pridržavaju načela savesnosti i poštenja“. Prema članu 28. ZOO: „Volja za zaključenje ugovora može se izjaviti rečima, uobičajenim znacima ili drugim ponašanjem iz koga se sa sigurnošću može zaključiti o njenom postojanju“. U članu 51. istog Zakona stoji: „Svaka ugovorna obaveza mora imati dopušten osnov“, dok u članu 52. je izričito navedeno: „Ako osnov ne postoji ili je nedopušten, ugovor je ništav“. Takođe, u članu 103. ZOO-a, propisano je da: „ugovor koji je protivan ustavom utvrđenim načelima društvenog uređenja, prinudnim propisima ili moralu društva je ništav“.

Konačna ocena suda

U konkretnom predmetu sud je ocenio ništavost kupoprodajnog ugovora o spornoj nekretnini jer u vezi istog nisu ispunjeni opšti uslovi, odnosno nisu ispunjeni suštinski elementi kupoprodajnog ugovora, propisani gorenavedenim zakonskim odredbama ZOO-a. Na osnovu izvedenih dokaza u ovom postupku, utvrđeno je da tužioci nikada nisu ovlastili drugog tužioca _____, za prodaju katastarske parcele koja je predmet spornog ugovora. Ovu činjenicu je sud utvrdio na osnovu izvedenih dokaza u ovom postupku, a posebnom iz obaveštenja (odgovora) Opštinskog suda u Uroševcu – ogranak u Štrpcu Ag. br. 9/09, od 21.07.2009, koje je potpisao administrator ovog suda _____, iz kojeg se potvrđuje činjenica da je ovlašćenje br 165/09 od 22.04.2009, kojim su navodno ovde tužioci „ovlastili“ drugo tuženog _____ da, između ostalog, proda njihovu nekretninu, ne postoji u registrima ovog suda i za koji postoji sumnja da je falsifikovano. Ovo znači da ugovor Leg. br. 3192/2009 od 27.05.2009. ne postoji – smatra se da nikada nije sklopljen između tužilaca i prvog tuženog _____, jer oni isti nisu ni potpisali, a sve jer isti nikada nisu nikoga ovlastili da u njihovo ime sklopi kupoprodajni ugovor o njihovoj nepokretnosti. Sud ocenjuje da u navedenom predmetu nije postojala jedna ugovorna strana, odnosno nije postojala volja jedne strane, zbog čega ne postoji ni ovaj ugovor. Kao rezultat gorenavedenog proističe da je u ovom predmetu, između ostalog, nedostajala i (dopuštena) osnova ugovora, jer se u odsustvu ugovorne strane smatra da je nedostajala i pravna svrha koja je podstakla odgovarajućeg subjekta (u ovom predmetu tužioce) da stvore prava i preuzmu obaveze, što su elementi koji daju pravni karakter određenoj pravnoj radnji. U nedostatku osnove ugovora, koji između ostalog treba da bude i dopušten, smatra se da je ugovor ništav. Stoga, prema konačnim ocenama ovog suda, kupoprodajni ugovor koji je predmet ovog spora ne može postojati, isti se smatra ništavim jer ne sadrži gorenavedene osnovne elemente koje treba da sadrži svaki ugovor, iz čega proističe zaključak da *quad nullum est, nullum producitur effectum*.

Vredi naglasiti da i druga tužena _____, nije osporila utvrđivanje ništavosti ovog ugovora jer prema njenoj izjavi, ona nije ni znala šta potpisuje, prilikom čega je izričito dodala da ona nije bila ovlašćena od strane tužilaca za prodaju njihove nekretnine.

Osporavanje ovlašćenja prvog tuženog adv. _____, iz Prizrena u vezi neblagovremenosti tužbe tužilaca sud nije uzeo u obzir jer se pregledom predmetnih spisa jasno vidi da je sporni ugovor Leg. br. 3192/2009 overen u opštinskom sudu 27.05.2009, dok je tužba tužilaca za potvrđivanje ništavosti istog uložena u ovom sudu 21.07.2009, otprilike negde nakon 2 meseca. Bez obzira na ovu činjenicu, sud ocenjuje da na osnovu zakonskih odredbi ZOO-a, ugovor Leg. br. 3192/2009 od 27.05.2009, nije oboriv ugovor za koji postoje prekluzivni rokovi u okviru kojih se može zahtevati poništenje istog, nego je u navedenom predmetu reč o potpuno ništavnom ugovoru jer je ovaj ugovor sklopljen u suprotnosti sa (prinudnim) zakonskim odredbama, kojima se predviđa da se ugovor treba sklopiti u skladu sa voljom obe strane, stoga pravo navođenja ništavosti ovog ugovora ne zastareva.

Sud je ocenio i druge navode i dokaze stranaka u postupku, ali je ustanovio da isti nemaju uticaj na donošenje ove presude.

Što se tiče privremene mere obezbeđenja, koja je izrečena rešenjem ovog suda C. br. 244/11 od 13.09.2011, sud je odlučio da istu ostavi na snazi do pravosnažnog okončanja ovog spora kako se strankama u postupku ne bi prouzrokovala nepopravljiva šteta⁷².

Predmet XVI

Razvod braka, starateljstvo nad detetom i izdržavanje

Opis predmeta: Spor je nastupio između supružnika u vezi sa razvodom braka, starateljstvom nad decom, kontaktom i alimentacijom.

Način odlučivanja: Sud je na glavnom pretresu izveo dokaze i odlučio da u potpunosti prihvati tužbeni zahtev za razvod braka, maloletno dete je dato na staranje tuženoj/majci, tužiocu je određen kontakt i dužan je da plaća alimentaciju svakog meseca.

Odlomci iz obrazloženja presude

„Nakon ocene izvedenih dokaza, a u skladu sa odredbama člana 8. ZPP-a, sud je odlučio kao u izreci ove presude.

⁷² Osnovni sud u Prizrenu – Opšte odeljenje, C. br. 244/11 od 24.04.2013.

Među strankama u postupku nije sporno da je bračni odnos poremećen do te mere da je njihov zajednički život postao neizdrživ i kao rezultat ovog bračna zajednica je i faktički raskinuta od 28.08.2012.

Polazeći od činjenice da tužena nije osporila tužbeni zahtev tužioca za razvod braka, ovaj sud, u smislu člana 68. st. 4 Zakona o porodici Kosova, tužbu tužioca smatra zajedničkim zahtevom za sporazuman razvod braka i ne primećuje činjenice u vezi razloga za razvod braka u smislu člana 69. i raskida brak na osnovu člana 68. st. 2 navedenog Zakona.

Na osnovu izvoda iz matične knjige venčanih vidi se da su supružnici sklopili brak 09.12.2009. pred matičnom službom u Prištini. Iz izvoda iz knjige rođenih se potvrđuje da je iz ovog braka rođena maloletnica _____, rođena 10.01.2010. u Prištini, od oca ____ i majke _____.

Tužilac je tužbom zahtevao da se njemu poveri starateljstvo i vaspitanje, odnosno njegovoj majci, dok se tužena usprotivila tome.

Nije bilo sporno da maloletnica nakon odvajanja od roditelja od 28.08.2012. živi sa svojom majkom. Kako bi odlučio po pitanju kojem od roditelja poveriti čuvanje nad detetom i vaspitanje, sud je dobio izveštaje dva centra za socijalni rad, iz Prištine i iz Lipljana. Centar za socijalni rad u Prištini, u svom izveštaju, u vezi ovog pitanja, daje mišljenje i predlog da imajući u vidu uslove tužioca za odgajanje deteta, zašto ne poveriti staranje i njemu, zbog čega je na sudu da odluči o predmetu. Centar za socijalni rad u Lipljanu, u svojem izveštaju, iznosi konačno mišljenje uz konstataciju da gledajući sa psiho-fizičkog stanovišta, majka ispunjava sve uslove da se stara o svom detetu.

Što se tiče određivanja starateljstva nad maloletnim detetom _____ sud je ocenio izveštaje oba centra za socijalni rad, iz Prištine i Lipljana, i nakon što je uzeo za osnovu i druge okolnosti, odlučio je da se maloletna devojčica poveri na čuvanje i vaspitanje tuženoj, odnosno majci, iz razloga što je maloletna ćerka emocionalno više povezana sa majkom, jer od trenutka odvajanja živi sa majkom kao i zbog malog uzrasta, koje iziskuje neprekidno staranje majke. Sud je odlučio kao u tački III izreke presude i, pozivajući se na članove 140. i 144. Zakona o porodici, razmotrio sve važne objektivne i subjektivne okolnosti koje su od značaja za pravilan psihički i fizički razvoj deteta i vaspitanje deteta, a pre svega je pošao od najboljeg interesa deteta.

U smislu člana 290. st. 1 Zakona o porodici Kosova, roditelji su obavezni da daju finansijsku alimentaciju svojoj maloletnoj deci. Iznos alimentacije se određuje u srazmeri sa mogućnostima izdržavaoca i unutar granica potreba izdržavanog, imajući u vidu starosno doba i potrebe dece kao i mogućnosti lica koje je dužno da izdržava, sud će uzeti u obzir sve njegove prihode i realne mogućnosti za realizaciju dobiti kao i njegove sopstvene potrebe i zakonsku obavezu

izdržavanja. Okolnosti na osnovu kojih se određuje alimentacija se ocenjuju u vreme odlučivanja o alimentaciji.

Prema ovoj osnovi sud je ocenio zahtev tužene za određivanje iznosa za alimentaciju za maloletnicu i odlučio je da tužilac – otac maloletnice doprinosi u vaspitanju i čuvanju maloletnice tako što će isti proporcionalno, prema njegovim materijalnim mogućnostima, plaćati svakog meseca 70€ jer se prema njegovim tvrdnjama i ugovoru o radu, zaključuje da je tužilac u radnom odnosu na neodređeno vreme u „T.U.P. SIRUS-B“ i da prima mesečni lični dohodak u iznosu od 300€, dok je tužena nezaposlena i ne ostvaruje lični dohodak.

Što se tiče visine alimentacije, ovaj sud smatra da je određeni iznos u srazmeri sa mogućnostima tužioca i da odgovara potrebama i zahtevima maloletne devojčice, imajući u vidu i doprinos tužene i njene mogućnosti za alimentaciju. U ovom predmetu je reč o primeni slobodne procene iz člana 323. ZPP-a, prema kojem kada sud utvrdi da strana ima pravo na novčano obeštećenje, ali nemogućnosti određivanja takvog iznosa ili da bi se jedna takva stvar mogla izvršiti s velikim poteškoćama, sud o ovom odlučuje po slobodnoj proceni.

Odluku o uređenju ličnih kontakata dece sa roditeljem, koji ne ostvaruje roditeljsko pravo, sud pre svega donosi uzimajući za osnovu interes dece u održavanju veze između deteta i roditelja, u cilju gajenja uzajamnih osećanja i odnosa među njima. Polazeći od ovog i uzimajući za osnovu i činjenicu da se tužena nije usprotivila pitanju kontakta devojčice sa tužiocem, sud ocenjuje da se lični kontakt tužioca sa maloletnim detetom određuje kao u tački V izreke presude, iz sledećih razloga: Odlučeno je da u prvom polugodištu devojčica kontaktira sa ocem po skraćenom rasporedu, kako bi se postepeno upoznala sa ocem, ponovo uspostavila izgubljeni kontakt, ponovo stekla sigurnost i poverenje da bude pored njega. Veruje se da je šestomesečni period dovoljan da otac i ćerka uspostave zdravu vezu na relaciji roditelj – dete, kako bi se uspostavila osnova za duži kontakt i to dajući prednost interesu deteta za pravilan psihički, fizički razvoj i za njeno vaspitanje⁷³.

Predmet XVII

Alimentacija/izdržavanje

Opis predmeta: Spor je nastupio između bivših supružnika na zahtev bivše supruge za obavezivanje bivšeg supruga da plaća alimentaciju za maloletno dete i izdržavanje bivše supruge.

Način odlučivanja: Sud je na glavnoj raspravi izveo dokaze i odlučio da delimično usvoji tužbeni zahtev za alimentaciju i izdržavanje, dok je preostali deo odbijen kao neosnovan.

Odlomci iz obrazloženja presude

⁷³ Osnovni sud u Prištini – Opšte odeljenje, C. br. 545/12-Pr.1 od 21.11.2013.

„Nakon savesnog i pažljivog ocenjivanja svakog dokaza posebno i svih zajedno, u skladu sa članom 8. ZPP-a, sud je odlučio kao u izreci da tužbeni zahtev tužilaca delimično usvoji kao osnovan.

Presuda Okružnog suda u Prištini, C. br. 434/2007, koja je pravosnažna od dana 10.08.2007, utvrđuje da je tuženi živeo u bračnoj zajednici sa suprugom _____, do 10.08.2007. kada je došlo do razvoda braka, dok su zajednička deca _____, rođena 29.04.1996. i _____, rođena 08.03.1994, poverena na staranje, čuvanje i vaspitanje majci _____, koja i dalje živi sa njima. Ovom presudom tuženi nije obavezan da plaća alimentaciju.

Kako bi ocenio mogućnost tuženog za pružanje finansijskog izdržavanja, sud se uputio na ugovor o radu br. 1/421 od 18. 05. 2012, iz kojeg se utvrđuje da je tuženi u radnom odnosu na Građevinskom fakultetu, na položaju vanrednog profesora, na kojem ostvaruje mesečne prihode u iznosu od 1062,67€ mesečno. Sa druge strane se iz dokaza koje je sud obezbedio, zaključuje da tuženi ima otvoren žiro-račun samo u bankama NLB Priština i Raiffeisen Banci. Iz ovih žiro-računa rezultuje da tuženi ima sredstva samo u Raiffeisen Banci a da je iznos sredstava na dan 03.10.2013. bio 29.907,96€.

Iz odluke broj 538 od 31.05.2013, koju je donelo Ministarstvo obrazovanja, nauke i tehnologije, potvrđuje se da mu je 20.05.2013. raskinut radni odnos u ovoj instituciji i to na položaju rukovodioca Centra za inovacije i transfer tehnologija (CITT). Dok iz akta za imenovanje, prema kojem je tuženi imenovan za direktora Odeljenja za više obrazovanje u Ministarstvu obrazovanja, nauke i tehnologije, rezultuje da je 31.08.2013. okončao radni odnos u ovoj instituciji.

Iako je tužiteljka _____ sada postala punoletna jer se iz Izvoda rođenih br. 25/302 od 07. 03. 2012. potvrđuje da je rođena 08.03.1994, sud je izrekao finansijsko izdržavanje u iznosu od 150€ mesečno zbog činjenice da je ona nastavila školovanje i sada je redovni student na Medicinskom fakultetu Univerziteta u Prištini, što se potvrđuje iz isprave priložene podnesku za podnošenje dokaza od 11.09.2013. Ova obaveza finansijskog izdržavanja punoletnog deteta zbog školovanja proističe iz roditeljskog odnosa. Takva obaveza proističe iz člana 280. tč. 2 ZP-a, po kojem su roditelji dužni da osiguraju finansijsko izdržavanje na opravdan način za decu starosti između 18 i 26 godina sve dok oni žive u roditeljskoj kući ili kod jednog roditelja kao i ako i dalje pohađaju redovno školovanje. Jedan od zadataka roditelja u okviru roditeljskog staranja je i vaspitanje dece prema članu 290.2 ZP-a je predviđena obaveza roditelja za finansijsko izdržavanje dece koja su postala punoletna a koja se školuju i koja nisu napunila 26 godina.

I u odnosu na maloletnu tužiteljku _____, sud je na ime finansijskog izdržavanja izrekao iznos od 150€ mesečno, ocenjujući da je izdržavanje deteta obaveza imovinske prirode koja se odnosi na obezbeđivanje neophodnih uslova za njeno čuvanje i vaspitanje. Odredba člana 290. Zakona o porodici Kosova, određuje obavezu roditelja za finansijsko izdržavanje svoje maloletne dece, koja se odnosi na osiguranje izdržavanja i staranja neophodnog za dobrobit deteta, što podrazumeva vaspitanje, školovanje i pripremu deteta za osposobljavanje za život i zajednicu u kojoj živi, a i šire. Finansijsko izdržavanje maloletnog deteta je zakonska obaveza oba roditelja, bez obzira da li žive zajedno ili ne. U ovom smislu, roditelji se ne mogu odreći finansijskog izdržavanja svoje maloletne dece niti biti oslobođeni ove obaveze. Maloletna deca uživaju pravo na finansijsko izdržavanje sve dok su maloletna, bez obzira da li su nastavila školovanje ili nisu nastavila sa školovanjem, dakle maloletno dete do 18. godine starosti predstavlja obavezu za roditelje u smislu finansijskog izdržavanja, odnosno roditelj nije oslobođen finansijskog izdržavanja do 18. godine. Predviđeno je kao opšte pravilo da roditelji imaju obavezu da doprinesu finansijskom izdržavanju maloletne dece i u slučaju da rizikuju svoja finansijska sredstva, odnosno na svoju štetu.

Visinu vrednosti finansijskog izdržavanja od 150€ za svakog tužioca sud je odredio uzimajući u obzir njihove potrebe, starost, druge potrebe za vaspitanjem, obrazovanjem, zdravstvenom negom (član 330 ZP-a) i mogućnost izdržavaoca, na osnovu visine mesečnih prihoda koje ostvaruje i iznosa koji je deponovan na njegovom žiro-računu, kao i polazeći od nesporne činjenice da je tuženi sada u braku i da je zasnovao novu porodicu. Sud ocenjuje da je dosuđeni iznos u srazmeri sa potrebama tužilaca i iz činjenice da oni žive sa svojom majkom koja je u radnom odnosu i ostvaruje mesečni prihod u visini od 750€.

Iz tih razloga sud je odbio deo tužbenog zahteva tužilaca za veće iznose od traženih 150€ mesečno od onih odobrenih od 150€ polazeći od podneska tužbe od 20.03.2012 sve dok postoje zakonski uslovi za ovu isplatu, smatrajući da su iznosi od 150€ u skladu sa stvarnim potrebama tužilaca i da se ovim iznosom postiže svrha finansijskog izdržavanja.

Roditeljsko staranje obuhvata i obrazovanje dece, te sud ocenjuje da su određeni iznosi za tužioce realni, imajući u vidu troškove školovanja na Kosovu u javnim školama. Što se tiče dokaza koje su tužiteljke predstavile, a koje se odnose na isplate za školovanje na privatnim koledžima, sud ocenjuje da je njihovo pravo da shodno finansijskim mogućnostima izaberu i ustanovu na kojoj će se školovati.

Sud je usvojio zahtev za plaćanje finansijskog izdržavanja od 20.03.2012. kada je podneta tužba, jer je svrha doprinosa za izdržavanje ispunjenje potreba tražioca izdržavanja od trenutka podnošenja zahteva pa nadalje.

U vezi kamate, sud je odlučio da ista iznosi 3% i to prema članovima 186. i 277 ZOO-a, a ne 8% kao što su tužiteljke zahtevale jer u vreme kada je podneta tužba nije bio na snazi novi Zakon o

obligacionim odnosima (Zakon br. 04/L-077), pošto je isti stupio na snagu 20. decembra 2012“⁷⁴.

Predmet XVIII

Poništenje obaveštenja, povraćaj na radno mesto i isplata ličnog dohotka

Opis predmeta: Tužbom je zahtevano poništenje obaveštenja o raskidu radnog odnosa, povraćaj na radno mesto i isplata ličnog dohotka.

Način odlučivanja: Sud je na glavnoj raspravi izveo dokaze i odlučio da u potpunosti usvoji tužbeni zahtev.

Odlomci iz obrazloženja presude

„Sud je, zarad pravičnog i potpunog ocenjivanja činjeničnog stanja u ovoj pravnoj stvari u postupku izvođenja dokaza na glavnoj raspravi održanoj u ovom sudu 22.10.2013, pročitao Ugovor o radu, verziju na engleskom i albanskom jeziku od 19.09.2005, Odluke tužene od 19.11.2009, Dopis od 18.03.2011. tužene usmeren tužiteljki uz pozivanje na zaključenje ugovora o radu, odgovor tužiteljke od 21.05.2010, Politiku Kadrovske službe pod br. REF.HRS –Bl. 09 /955, Priručnik kadrovskih procedura, Potvrdu broja 12/294 od 22.3.2012, izvod iz knjige prijema poštanskih pošiljki koji je tužena dostavila, zahtev za povratak na radno mesto od 17.05.2010. i listu radnika ogranka u Vučitrnu od 21.10.2013.

Sud je prvo odlučivao o blagovremenosti tužbe.

Ovlašćeni zastupnik tužene se u odgovoru na tužbu i na prvom ročištu pozvao na blagovremenost tužbe tužiteljke uz obrazloženje da je tužena primila akt odbijanja 24.05.2010. dok je tužbu u Opštinskom sudu u Vučitrnu podnela 29.06.2010. Kako bi potvrdio ovu činjenicu, ovlašćeni zastupnik tužene je preuzeo obavezu da obezbedi dokaz i iz tih razloga je dostavio knjigu prijema na kojoj se nalazi ime tužiteljke i datum 24.05.2010. kada je pošiljka dostavljena pošti.

Sud je većinom, shodno prigovorima tužene i na osnovu izvedenih dokaza ocenio da je tužba tužiteljke blagovremena zbog činjenice da ovlašćeni zastupnik tužene nije uspeo da dokaže činjenicu kada je tužiteljka lično dobila dopis od tužene, što je u ovom predmetu neophodno. Dokaz na koji se poziva tužena (knjiga prijema) dokazuje da je dopis na koji se poziva tužena, dostavljen pošti 24.05.2010. i da se na osnovu ovog dokaza ne može oceniti da li je tužiteljka primila dopis tog dana.

Nakon analize svakog dokaza zasebno i svih zajedno i slobodne savesti, u skladu sa članom 8. ZPP-a, sud je u vezi ovog građanskopravnog pitanja, utvrdio ovo činjenično stanje.

⁷⁴ Osnovni sud u Prištini – Opšte odeljenje, C. br. 1033/13 od 05.11.2013.

Nije sporna činjenica da je tužiteljka bila u radnom odnosu kod tužene na položaju čistačice. Prema ugovoru o radu od 19.09.2005, odnosno članu 2. tačka a) se potvrđuje da je tužiteljka stupila u radni odnos kod tužene 22. avgusta 2005. na neodređeno vreme.

Tužena je dopisom od 18. marta 2010. o zaključenju ugovora o radu, tužiteljki raskinula ugovor o radu na osnovu stava 5.9.1 Politike Kadrovske službe, dela (c) a zbog organizacionih izmena kod tužene. U drugom pasusu dopisa, tužena je konstatovala da nakon interne analize koju je sprovedo odeljenje za ljudske resurse, došla do zaključka da njene usluge više nisu potrebne i da je kao rezultat ovoga, u skladu sa stavom 7 c), odlučila da raskine gorenavedeni ugovor od 18. marta 2010.

U vezi zakonitosti raskida radnog odnosa – ugovora o radu.

Sud, dopis tužene o raskidanju ugovora o radu od 18. marta 2010. smatra nezakonitim iz sledećih razloga:

Tužena se, u odgovoru na tužbu i na sudskim ročištima, poziva na to da je obavestila tužiteljku da će joj radni odnos biti raskinut zaključno sa 18. martom 2010, međutim nije ponudila dokaze kako bi potkrepila tvrdnju da je tužiteljka unapred obaveštena na bilo koji način o raskidu radnog odnosa. Tužena strana tvrdi da je tužiteljka unapred obaveštena o gašenju njenog radnog mesta, međutim za ovo nije osigurala dokaze a prema članu 7.1 ZPP-a. glavni teret za predstavljanje činjenica i dokaza u sudskom postupku pripada stranama. Shodno ovoj osnovi, sud zaključuje da je tužena raskinula tužiteljki ugovor o radu u suprotnosti sa članom 7 tačka c) ugovora o radu, što je član koji propisuje da ugovor mogu raskinuti obe strane uz prethodno obaveštenje od jednog meseca.

Tužena se poziva da je tužiteljki raskinut radni odnos pozivajući se na stav 5.9.1 Politika Kadrovske službe, deo (c), a zbog organizacionih promena, dok se u odgovoru na tužbu poziva na član 11.7 Osnovnog zakona o radu na Kosovu, kojim se predviđa da poslodavac može raskinuti ugovor o radu zbog ekonomskih, tehnoloških ili strukturnih promena u preduzeću.

Sud ocenjuje da je odluka tužene o raskidanju ugovora o radu u suprotnosti i sa odredbama člana 11.7, odnosno 12. Uredbe UNMIK-a o Osnovnom zakonu o radu jer je u takvim slučajevima kada poslodavac ima za cilj raskid ugovora o radu zaposlenom, iz razloga koji su predviđeni članom 12.1, isti dužan da u pismenom obliku obavesti zaposlenog pre sprovođenja takvih mera. Tačka b) ovog člana predviđa da je poslodavac dužan da obavesti svog zaposlenog u pisanom obliku u vezi raskida ugovora o radu najmanje 3 meseca pre datuma raskida. Ovakve radnje tužena nije preduzela i prema ovoj osnovi rezultuje nezakonitost odluke tužene.

Navode ovlašćenog zastupnika tužene da radno mesto tužiteljke ne postoji i u sadašnjoj organizaciji prema predstavljenoj listi radnika koji trenutno rade kod tužene, sud ocenjuje kao beznačajne jer je tužiteljki raskinut ugovor o radu u martu 2010. i to zbog strukturnih organizacionih promena, međutim nije uspeo da dokaže da je u to vreme došlo do takvih promena i da je tužiteljka obaveštena u pisanom obliku o navodnim promenama prema gorenavedenim zakonskim odredbama.

Iz gore utvrđenog činjeničnog stanja, sud je ustanovio da je obaveštenje tužene o raskidu ugovora o radu od 18. marta 2010. nezakonito, obavezujući je da tužilju vrati na prethodno radno mesto sa pravima i obavezama iz ugovora o radu od 19.09.2005

U vezi zahteva za isplatu mesečnog dohotka.

Sud ocenjuje da je tužena na nezakonit način tužiteljki raskinula radni odnos i na taj način onemogućila da radi i ostvari dohodak iz radnog odnosa.

Odredbe člana 64. Zakona o udruženom radu, kao zakona koji se primenjuje na Kosovu, propisuju da ako radnik pretrpi štetu na radu ili u vezi sa radom, ima pravo da od organizacije zahteva obeštećenje na osnovu opšteg načela odgovornosti za štetu.

Kao rezultat, sud ocenjuje da je tužbeni zahtev tužiteljke osnovan i kao takvog ga u potpunosti usvaja, oslanjajući se na odredbu člana 164. st. 1 ZUO u vezi sa članom 154. ZOO-a, obavezujući tuženu da isplati tužiteljki lični dohodak prema ugovoru o radu od 19.09.2005, i to od 01.04.2010. pa nadalje do povratka na radno mesto, uz zateznu kamatu od 3,5% od datuma donošenja presude 22.10.2013. do konačne isplate.

Visina kamate je određena uzimajući za osnovu osnovicu koju naplaćuju banke koje deluju na Kosovu za deponovana sredstva bez posebne namene na više od jedne godine, u smislu odredbe člana 277. st. 1 ZOO.

Sud je tokom odlučivanja ocenio i podatke koje je dostavio ovlašćeni zastupnik tužene, ali isti nisu bili ubedljivi za drugačije odlučivanje jer nijednim dokazom nije argumentovano da je tužena prethodno i u ugovoru predviđenom roku pružila obaveštenje o raskidu radnog odnosa i nije dokazala da su kod tužene nastupile organizacione, ekonomske ili strukturne promene tokom 2010. godine kada je tužiteljki raskinut ugovor o radu⁷⁵.

⁷⁵ Osnovni sud u Prištini – Opšte odeljenje, C. br. 2103/13 od .22.10.2013.

Predmet XIX

Poništenje odluke, povraćaj na radno mesto i isplata ličnog dohotka

Opis predmeta: Tužbom je zahtevano poništenje obaveštenja o raskidu radnog odnosa, povraćaj na radno mesto i isplata ličnog dohotka.

Način odlučivanja: Sud je na glavnom pretresu izveo dokaze i odlučio da u potpunosti usvoji tužbeni zahtev.

Odlomci iz obrazloženja presude

„Iz predmetnih spisa sud konstatuje sledeće: da je tužilac sa ovde tuženom sklopio radno-pravni odnos – policijski službenik – na neodređeno vreme na radnom mestu kriminalistički tehničar, sa pravima i obavezama propisanim ugovorom.

Tužena je svojom odlukom 739/KBD/14 od 18.09.2014. donela odluku da tužiocu da otkaz sa posla iz razloga navedenih u toj odluci.

Tužena odlukom br. 254-KA-D/2014 od 23.10.2014. je kao neosnovanu odbila žalbu ovde tužioca i potvrdila odluku interne disciplinske komisije pod br. 739/KBD/2014 od 18.09.2014. uz obrazloženje kao u tom rešenju.

Iz predmetnih spisa sud je ustanovio da se: navodni disciplinski prekršaj konstatovan u osporenoj odluci dogodio 30.10.2008. Dana 28.05.2010. je sastavljeno obaveštenje o internoj disciplinskoj prijavi. Uprava za profesionalne standarde je slučaj – predmet primila 24.10.2011. Disciplinska istraga je pokrenuta 09.06.2010. istraga je obustavljena 15.07.2010. dok je istraga okončana 04.08.2014, a odluka o raskidu ugovora o radu je doneta 18.09.2014.

Tužilac je postupajući po pravnom leku navedenom u rešenju br. 254-KA-D/2014 od 23.10.2014, podneo tužbu Osnovnom sudu u Peći, koja je izmenjena podneskom od 22.04.2016.

Sud je, odlučujući o zakonitosti kojom je tužiocu dat otkaz nakon izvođenja dokaza datih u predmetu, a oslanjajući se na odredbe člana 5, 7, 10 12.1, tačka 1.2) i 1.3), 55, 70, 71, 72, 74, 78, 79. i 80, 82, 85 Zakona o radu br. 03/L-212, a u vezi sa članom 17. Administrativnog uputstva br. 15/2008-MPB, članom 79. i 86. Administrativnog uputstva br. 07/2002 o radnom odnosu u Kosovskoj policiji i u vezi sa članovima 4, 5, 6, 9. i 45. Administrativnog uputstva br. 06/2012 o prekršajima, merama i disciplinskom postupku u Kosovskoj policiji, došao do zaključka da je tužbeni zahtev u potpunosti osnovan i da su pobijene odluke nepravilne i u suprotnosti sa gorenavedenim zakonskim odredbama.

Sud je nakon izvođenja dokaza u predmetu došao do zaključka da je odluka tužene kojom je tužiocu izrečena disciplinska mera udaljavanja sa posla, doneta na nezakonit način, nepravedna i u suprotnosti sa gorenavedenim zakonskim odredbama jer se disciplinska mera raskida radnog odnosa može izreći zaposlenom prema postupku, na način i prema okolnostima predviđenim zakonom, normativnim aktima i kolektivnim ugovorom, primenjivim na Kosovu, a kojima se predviđa da disciplinski postupak vrši disciplinska komisija, na zahtev nadležnog organa zbog povrede radnih zadataka, za povrede za koje se izriče raskid radnog odnosa, prema zakonom propisanom postupku. U konkretnom predmetu, odluka o raskidu radnog odnosa je doneta u suprotnosti sa predviđenim postupkom u gorenavedenim odredbama jer je tužilac ostvarivao prava i obaveze iz radnog odnosa kod tužene a ni prema jednom dokazu nisu argumentovani razlozi raskida radnog odnosa, na kojima tužena insistira, jer se postupak za utvrđivanje disciplinske odgovornosti radnika u povredi radnih zadataka treba pokrenuti i okončati u zakonom propisanim rokovima i poštujući sva prava zaposlenog. U ovom predmetu tužena nije ispoštovala vremenski rok za pokretanje i okončanje istrage. Nakon obustavljanja istrage u ovom predmetu tužilac nije obavješten na vreme o pokretanju i okončanju disciplinskog postupka za navodni prekršaj i nije mu pružena mogućnost podnošenja pismene izjave o navodnom prekršaju, niti mu je pružena mogućnost savetovanja sa pravnim savetnikom po njegovom izboru.

Sud je odlučio kao u tački I i II izreke ove presude, poništavajući spornu odluku i obavezujući tuženu da tužioca vrati u radni odnos, na radno mesto i radne zadatke policijskog službenika pri tuženoj u Peći iz razloga što je raskid radnog odnosa na osnovu spornih odluka tužene donetih protiv tužioca u potpunosti u suprotnosti sa odredbama Zakona o radu i odredbama gorenavedenih administrativnih uputstava.

Sud je odlučio kao u tački III izreke ove presude, obavezujući tuženu da tužiocu, na ime obeštećenja zbog nemogućnosti ostvarivanja ličnog dohotka, isplati počevši od 01.12.2014. do 29.02.2016. po osnovu plate – neto, iznos od 7.498 i neisplaćeni lični dohodak za svaki mesec, iznos u visini od 499,87 evra, počevši od 01.03.2016. sve do povraćaja tuženog na radno mesto, uz zakonsku kamatu od 8%, počevši od 04.05.2016. do konačne isplate, na osnovu odredbi članova 5, 55. i 80. Zakona o radu, a uzimajući za osnovu finansijsko veštačenje od 07. 03. 2016. koje je izradio finansijski veštak Ukë Sadiku, u kojeg sud ima puno poverenje jer je finansijski veštak obračunao neisplaćeni mesečni dohodak tužioca tačno za vremenski period prema zahtevu tužioca, izmenjen prema podnesku od 22.04.2016. za vremenski period od 01.12.2014. do 29.02.2016. Veštak je u svom veštačenju, predstavljenom u pisanom obliku i u tabeli, objasnio vremenski period za neisplaćene dohotke, bruto platu, penzijski doprinos, porez na izvoru, neto platu, a sve ovo za svaki mesec posebno i ukupni iznos, uzimajući za osnovu sve dokaze iz predmetnih spisa.

Sud je odlučio kao u tačkama I i II izreke ove presude uzimajući za osnovu činjenicu da tužiocu nije raskinut radni odnos prema sili zakona istekom trajanja iste, nego je tužiocu raskinut radni

odnos nezakonitim radnjama tužene, na osnovu spornih odluka, koje su u potpunosti u suprotnosti sa odredbama Zakona o radu i u suprotnosti sa odredbama gorenavedenih administrativnih uputstava, zbog čega je tužilac postavljen u nezavidan i diskriminatoran položaj, time što je dobio otkaz bez zakonske osnove i što je sprečen u ostvarivanju ličnog dohotka.

Sud je odlučio kao u tački III izreke ove presude tako što je obavezao tuženu da tužiocu isplati zakonsku kamatu od 8%, pozivajući se na odredbe člana 382. Zakona o obligacionim odnosima br. 04/L-077 jer je tužena zakasnila sa isplatom ličnog dohotka od 04.05.2016. kada je sud odlučio o tužbenom zahtevu tužioca.

Sud je prilikom odlučivanja uzeo za osnovu i druge prigovore tužene strane, međutim ona nisu bila od uticaja za drugačiju odluku jer nijednim jediniim dokazom nisu uspjeli da argumentuju suprotno navodima iz tužbe koje je tužena bila dužna da argumentuje u smislu odredbe članova 7.1, 319.1 i 322, ZPP-a.

U vezi troškova postupka, sud je odlučio kao u tački IV izreke ove presude, pozivajući se na odredbe članova 449, 452. i 463. Zakona o parničnom postupku, pozivajući se na uspeh tužioca u ovom postupku⁷⁶.

Predmet XX

Presuda zbog nepoštovanja

Opis predmeta: *Tužbom je zahtevano izvršenje ugovora.*

Način odlučivanja: *Sud je tuženom prosledio tužbu za odgovor i nakon isteka roka za odgovor na tužbu, nakon što je konstatovano da ispunjava i druge uslove, odlučio je da donese presudu zbog nepoštovanja.*

Odlomci iz obrazloženja presude

„Sud je u ovom spornom pravnom pitanju doneo rešenje za neodgovaranje na tužbu od 01.04.2011, koju je tuženi primio 14.04.2011. Rešenjem o odgovoru na tužbu, sud je obavestio tuženog o pravnoj obavezi davanja odgovora na tužbu i zakonskim posledicama sa kojima će se suočiti ako ne dostavi odgovor na tužbu, odnosno o mogućnosti donošenja rešenja zbog nepoštovanja.

⁷⁶ Osnovni sud u Peći – Opšte odeljenje, C. br. 151/14 od 16.05.2016.

Tuženi, uprkos što je primio rešenje o odgovoru na tužbu, u ovom spornom pravnom pitanju nije dao odgovor na tužbu.

Sud je, u okviru zakonskih ovlašćenja u smislu odredbi iz člana 150. Zakona o parničnom postupku, nakon ocene zakonskih uslova za donošenje rešenja zbog propuštanja, konstatovao da su u konkretnom predmetu ispunjeni svi zakonski uslovi za donošenje navedene presude.

Sud je ocenio sve uslove za donošenje presude, kao što je predviđeno odredbama iz člana 150.1 pod (a), (b) i (c), i to da je tuženom dostavljena tužba i poziv za odgovor na tužbu, da osnovanost tužbenog zahteva proističe iz činjenica navedenih u tužbi, u konkretnom predmetu iz dostavljenih dokaza u tužbi se utvrđuje činjenica da su tužilac i tuženi sklopili ugovor o reprogramiranju dugovanja, odnosno isplati duga u ratama za korišćenje usluga fiksne telefonije, nakon toga je tužilac predstavio istorijat računa o iznosu troškova za ponuđene usluge i da navedene činjenice nisu u suprotnosti sa predloženim dokazima tužioca ili opštepoznatim činjenicama. U konkretnom predmetu izveštaj o istorijatu računa je isti kao iznos u tužbenom zahtevu.

Sud je, u smislu navedenih odredbi iz člana 150. ZPP-a u vezi sa odredbama iz člana 262. st. 1 Zakona o obligacionim odnosima, koji propisuje: „poverenik u obligacionom odnosu je ovlašćen da od dužnika potražuje ispunjenje obaveze dok dužnik je dužan a ispuni obavezu savesno i u potpunosti kao što je ranije bilo predviđeno“, ustanovio da je tužbeni zahtev tužioca osnovan i odlučio je kao u izreci ove presude.

O kamati sud je odlučio oslanjajući se na odredbe članova 186. i 277. ZOO-a, a kao datum oko kamate je prihvaćen datum podnošenja tužbe sudu.

Odluku da tužena snosi sve troškove postupka, sud je doneo na osnovu zakonskih odredbi u skladu sa članovima 449. i 452. Zakona o parničnom postupku. Visina ovih odobrenih troškova obuhvata i taksu za tužbu u iznosu od 15 evra i taksu za presudu u iznosu od 15 evra⁷⁷.

KRIVIČNI POSTUPCI

1. Sudske odluke

U krivičnom postupku postoje tri vrste sudskih odluka, koje se razlikuju u zavisnosti od organa koji donose ovakve strukturirane odluke, moći odlučivanja i mogućnosti njihovog pobijanja pravnim sredstvima. Postoje sudske odluke koje donosi samo sud (presude), dok rešenje i naredbu mogu doneti i drugi organi koji učestvuju u krivičnom postupku. Postoji sudska

⁷⁷ Osnovni sud u Prištini – Opšte odeljenje, C. br. 411/09 od 22.07.2014.

naredba, na koju nije dozvoljeno izjavljivanje žalbe, sudska rešenja na koja je u načelu dozvoljeno izjavljivanje žalbe, sem ukoliko je zakonom isključena data mogućnost.

Sudska rešenja kojima se odlučuje meritorno o jednom krivičnompravnoj stvari, sudska rešenja kojima se ne odlučuje meritorno o jednoj krivičnompravnoj stvari već se njima samo vodi krivični postupak, sudske presude koje su oslobađajuće, odbijajuće i osuđujuće presude.

2. Sudski nalozi

Nalozi u suštini predstavljaju odluke donete u krivičnom postupku, kojima se ne odlučuje niti o proceduralnim ni o materijalnim i činjeničnim stvarima, već se samo priprema odnosno obezbeđuje sprovođenje neke proceduralne radnje ili prikupljanje određenog dokaza. U zavisnosti od karaktera naredbe, ova odluka se donosi praktično u najmanjem broju slučajeva, zbog čega je Privremeni zakonik o krivičnom postupku Kosova (PZKPK) predvideo samo najnužnije naredbe.

Imajući u vidu karakter naredbe, ona je neposredno izvršiv, pošto se na naredbu ne može izjaviti nikakav pravni lek, već samo na osnovu nekog izuzetka, npr. član 173, stav 3 ZKPK-a. Isključivanje prava izjavljivanja žalbe na naredbu bez sumnje da je racionalno, pošto u većini slučajeva namena naredbe ne bi bila ispunjena čime bi se, dozvoljavanjem žalbe, nanela šteta interesima postupka. Npr. bilo bi iluzorno donositi naredbu o merama tajnog nadzora, kada bi se na ovu naredbu dozvolila žalba ili donošenje naredbe o privođenju osobe koja odbija da se odazove uredno uručenom pozivu itd.

Naredbe donose sud i javni tužilac.

Naredbe suda obuhvataju sledeće:

Naredba za čuvanje tajnosti, za privođenje okrivljenog, za pretres predmeta ili osoba, za privremeno oduzimanje predmeta, za prinudno dovođenje svedoka i veštaka, za određivanje veštaka, za određivanje mera tajnog nadzora, naredba za anonimizaciju, naredba za zakazivanje glavnog pretresa, za obezbeđivanje novih dokaza za glavni pretres, za odlaganje glavnog pretresa, za udaljavanje lica koja remete rad tokom sprovođenja istražnih radnji ili na glavnom pretresu, za zbrinjavanje maloletnog lica u ustanovu za prihvatanje, vaspitanje ili slično, za izdavanje naloga za hapšenje, za uručivanje odluke o proglašenju, za povlačenje naloga za hapšenje, proglašenje.

Javni tužilac može doneti:

Naredba za prinudno dovođenje okrivljenog, svedoka, uviđaj ili rekonstrukciju mesta događaja, fotografski ili video zapis na javnim mestima, tajno praćenje razgovora na javnim mestima; tajne istrage; prisluškivanje telefonskih razgovora.

Policijski organi mogu doneti sledeće naredbe:

Za pretres stana ili lica, privremeno oduzimanje predmeta i izuzetno i naredba za veštačenje (član 201, 204 PZKPK-a).

Zakon izričito ne predviđa obavezan oblik naredbe, već samo propisuje nužnu sadržinu nekolicine naredbi. Naredba treba da sadrži naziv organa koji ga donosi, pravnu osnovu za izdavanje naredbe i izreku koja predstavlja sadržinu naredbe. Naredba u načelu treba da sadrži obrazloženje, pošto iz samog dela sa izrekom proizilaze i uzroci za donošenje naredbe.

3. Sudska rešenja

Rešenje, kao vid odluke u krivičnom postupku, predstavlja takav vid odluka kojima se, shodno prirodi stvari i stadijuma krivičnog postupka, može odlučiti o činjeničnim pitanjima, proceduralnopravnim i materijalnopravnim pitanjima, koja mogu imati posledice na tok i zaključivanje konkretnog krivičnog postupka.

Rešenjem koje predstavlja sudsku odluku, samo se izuzetno odlučuje i zaključuje krivična stvar, npr. Rešenje kojim se izriču mere obaveznog psihijatrijskog lečenja (član 76 ZKPK-a), kao i izricanje vaspitnih mera maloletnim učiniocima krivičnih dela, shodno KZMK-u.

Rešenjem se u nekim slučajevima obustavlja krivični postupak, međutim rešenjima se uglavnom odlučuje o različitim procesnim pitanjima u vezi sa tokom i vođenjem postupka, nakon čega se odlučuje o izvođenju dokaza itd.

Za razliku od presude, rešenje se ne donosi u ime naroda, što navodi na zaključak da zakon daje veći autoritet presudi.

Zakonik o krivičnom postupku izričito propisuje kada i koji organ može i treba da donese rešenje u određenoj proceduralnoj situaciji.

Tokom krivičnog postupka, u zavisnosti od faze u kojoj se krivični postupak nalazi, mogu se doneti različita rešenja, sa time da se neka rešenja mogu doneti u svim fazama postupka, a neka samo u nekim fazama postupka.

Ko je ovlašćen da donosi rešenja:

Rešenja mogu donositi policijski organi, javni tužilac, sudija za prethodni postupak, sudija za potvrđivanje optužnice, predsednik sudskog veća, sudsko veće, sudija pojedinac, vanpretresno veće, sudsko veće.

VRSTE REŠENJA

- Rešenje o određivanju mesne nadležnosti,
- Rešenje o spajanju postupka,
- Rešenje o razdvajanju postupka, može se doneti do zaključivanja postupka,
- Rešenje o prenošenju nadležnosti, usled pravnih i objektivnih poteškoća, može se doneti u svakoj fazi postupka,
- Rešenje o prenošenju nadležnosti usled racionalnosti, ovo rešenje donosi se do završetka sudskog pretresa,
- Rešenje kojim se sud oglašava nenadležnim,
- Rešenje o sukobu nadležnosti,
- Rešenje o izuzeću sudije,
- Rešenje o izuzeću zapisničara,
- Rešenje o izuzeću veštaka,
- Rešenje o vraćanju u pređašnje stanje,
- Rešenje o ograničavanju prava na razmatranje spisa,
- Rešenje o određivanju zastupnika oštećenog kao tužioca,
- Rešenje o određivanju i razrešenju branioca po službenoj dužnosti,
- Rešenje o odbačaju neurednog podneska,
- Rešenje o kažnjavanju zbog uvrede suda,
- Rešenje o izdvajanju zapisnika iz predmetnih spisa,
- Rešenje o čitanju izdvojenog zapisnika,
- Rešenje o troškovima krivičnog postupka,
- Rešenje o privremenim merama obezbeđenja,
- Rešenje o određivanju branioca optuženog po službenoj dužnosti, osuđenog kaznom zatvora, u nemogućnosti da mu se uruči presuda,
- Rešenje o kazni usled odugovlačenja postupka,
- Rešenje o oduzimanju ili povraćaju vozačke dozvole,
- Rešenje o prekidu krivičnog postupka,
- Rešenje o sprovođenju istrage,
- Rešenje o širenju istrage,
- Rešenje o ograničavanju prava okrivljenih i njihovih branilaca da prisustvuju određenim istražnim radnjama,
- Rešenje o prekidu istrage,
- Rešenje o obustavljanju istrage,
- Rešenje o produžetku roka za podizanje optužnice,
- Rešenje o oduzimanju putnih isprava,
- Rešenje o jemstvu,
- Rešenje o određivanju, produžetku ili ukidanju mere pritvora,
- Rešenje o izricanju kazne zatvora usled neuručivanja predmeta,
- Rešenje o izricanju kazne zatvora usled nepredočavanja ili pružanja uvida u spise ili druga dokumenta,
- Rešenje o izricanju kazne svedoku zbog izostanka ili udaljavanja,
- Rešenje o izricanju kazne svedoku koji je neopravdano odbio da svedoči,
- Rešenje o izricanju kazne svedoku koji i nakon kazne neopravdano odbija da svedoči,
- Rešenje o izricanju kazne veštaku,

- Rešenje o upućivanju okrivljenog na opservaciju,
- Rešenje o prestanku krivičnog postupka,
- Rešenje o potvrđivanju optužnice,
- Rešenje o odbacivanju optužnice,
- Rešenje o priznavanju odustajanja i poništavanje ročišta za potvrđivanje optužnice,
- Rešenje o odbacivanju odustajanja okrivljenog,
- Rešenje o priznanju krivice,
- Rešenje o neprihvatljivosti nekog dokaza.

Rešenja koja se donose na glavnom pretresu

Zakonik o krivičnom postupku predvideo je donošenje niza rešenja na glavnom pretresu, kojima se obezbeđuje i priprema donošenje pravične i zakonite presude. Ono što je karakteristika velikog broja rešenja jeste da se njima ne odlučuje o pitanjima koja su predmet optužnice, već se ovim rešenjima uređuju proceduralna, disciplinska ili regulatorna pitanja, koja obezbeđuju neometano odvijanje glavnog pretresa, kao glavne faze svakog krivičnog postupka, nakon čega se može doneti presuda.

Ono što je još jedna osobenost ovih rešenja jeste činjenica da isključuju pravo žalbe—žalba je dozvoljena samo izuzetno, kada je zakon tu mogućnost izričito propisao, ali i u ovakvim situacijama žalba se može izjaviti samo na presudu (a ne posebna žalba), a ono što je još jedna osobenost ovakvih rešenja jeste da se rešenja ne pišu i ne šalju se strankama, uz par izuzetaka, već se samo konstatuju u zapisniku sa glavnog pretresa, uz kratko obrazloženje i saopštavaju se strankama.

Na glavnom pretresu se donose sledeća rešenja:

- Rešenje o isključivanju javnosti sa glavnog pretresa,
- Rešenje o dozvoljavanju određenim licima da prisustvuju glavnom pretresu sa koga je javnost isključena,
- Rešenje o izricanju kazne svedoku, veštaku, braniocu, prevodiocu i drugim licima koji i nakon opomene nastave da ometaju sprovođenje glavnog pretresa,
- Rešenje o udaljavanju okrivljenog sa glavnog pretresa, ukoliko i nakon opomene nastavi da ometa tok glavnog pretresa,
- Rešenje o naknadi troškova za odlaganje glavnog pretresa, usled izostanka branioca, iako je uredno pozvan,
- Rešenje o polaganju zakletve svedoka - veštaka,
- Rešenje o zabrani postavljanja određenih pitanja odnosno odgovora na postavljena pitanja,
- Rešenje o odlaganju proglašenja presude,
- Rešenje o određivanju pritvora nakon izricanja presude,
- Rešenje o produžetku ili ukidanju pritvora nakon izricanja presude,
- Rešenje o ispravljanju presude,
- Rešenje o odbacivanju neblagovremene žalbe,

- Rešenje o održavanju saslušanja pred sudom drugog stepena,
- Rešenje o poništavanju presude,
- Rešenje o produžetku glavnog pretresa prekinutog usled proceduralnih poteškoća,
- Rešenje o zahtevu za ponavljanje postupka zaključenog pravosnažnom presudom,
- Rešenje o odlaganju odnosno prekidu izvršenja kazne,
- Rešenje o odbacivanju zahteva za vanredno ublažavanje kazne,
- Rešenje o vanrednom ublažavanju kazne,
- Rešenje o odeljivanju branioca maloletnom licu,
- Rešenje o spajanju postupka nad maloletnim licem,
- Rešenje o razdvajanju postupka nad maloletnim licem,
- Rešenje o pokretanju postupka nad maloletnim licem,
- Rešenje o određivanju, produžetku i ukidanju pritvora maloletnom licu,
- Rešenje o privremenom zbrinjavanju maloletnika u sklonište ili vaspitnu ustanovu ili slično,
- Rešenje o prekidu krivičnog postupka nad maloletnim licem,
- Rešenje o izricanju vaspitnih mera nad maloletnim licem,
- Rešenje o izmeni mere pojačanog nadzora ili institucionalne mere nekom drugom merom,
- Rešenje o upućivanju okrivljenog u zavod za duševne bolesti,
- Rešenje o puštanju iz ustanove,
- Rešenje o uslovnom otpustu
- Rešenje o izricanju obaveznih mera,
- Rešenje o oduzimanju predmeta,
- Rešenje o opozivu uslovnog otpusta,
- Rešenje o prekidu postupka za opoziv uslovnog otpusta,
- Rešenje o brisanju kazne,
- Rešenje o prekidu obavezne mere,
- Rešenje o uručivanju predmetnih spisa stranoj državi,
- Rešenje o pritvaranju stranaca,
- Rešenje o odbijanju izručenja stranog državljanina stranoj državi,
- Rešenje o ispunjenosti pretpostavki o izručenju stranog državljanina stranoj državi,
- Rešenje o dozvoljavanju izručenja stranog državljanina stranoj državi,
- Rešenje o rehabilitaciji usled neopravdanog kažnjavanja ili lišavanja slobode.

4. Presude

Bez ikakve sumnje najvažniji proceduralni akt koji se može doneti u krivičnom postupku jeste presuda, kojom se u načelu odlučuje o predmetu optužbe, sa izuzetkom odbijajuće presude (formalna presuda) kojom se o pravnoj stvari ne odlučuje meritorno.

Presudu može doneti samo sud i to po pravilu, nakon održavanja glavnog pretresa kao i sud drugog stepena, prilikom odlučivanja o izjavljenom pravnom leku—žalbi, na održanom pretresu ili kada odlučuje u sudskom veću.

Presuda se može doneti i ne održavanjem pretresa, i to u sledećim situacijama: U postupku izdavanja kaznenog naloga, na prvom saslušanju optužnice, kada okrivljeni prizna krivicu ili

prilikom nepravilne revizije krivičnog postupka (*izmena pravosnažne presude ne ponavljanjem postupka*), međutim ovaj izuzetak specifičnog je karaktera pošto se predviđa za posebne slučajeve i povezan je sa odlukom o kazni.

Zakonik o krivičnom postupku je izričito predvideo da se u krivičnom postupku mogu doneti tri vrste presuda i to: *presuda o odbacivanju optužbe*, *presuda kojom se okrivljeni oslobađa od optužbe* i *presuda kojom se okrivljeni proglašava krivim*, ove vrste presuda su uopštene i važe i za postupke pred sudovima drugog i trećeg stepena, pošto i oni ne mogu doneti neku drugu vrstu presude.

Osnova presude

Presuda treba da se zasniva na činjenicama i dokazima koji su izvedeni na glavnom pretresu. Shodno tome, načelo pravičnosti i kontradiktornosti treba posledično ispoštovati (izuzev slučajeva u kojima se neki dokazi mogu izvesti indirektno). Dužnost je suda da savesno proceni svaki dokaz pojedinačno i da u vezi sa drugim dokazima i na osnovu ovakve ocene zaključi da li je neka činjenica potvrđena ili ne. Ukoliko sud proceni samo neki dokaz ili činjenicu, ovo ne može poslužiti kao osnova za donošenje pravične i zakonite presude.

Kako bi ispunio funkciju presude, sud tokom donošenja iste treba da ima u vidu da data presuda nije rezultat mehaničke i slepe primene zakona, niti je posledica osećanja suda, kao što često nažalost nailazimo u našoj sudskoj praksi, već treba da bude posledica potvrđivanja istine o postojanju krivičnog dela koje je predmet krivičnog postupka i da li je lice koje je optuženo i počinilo krivično delo koje mu se stavlja na teret.

U tom pogledu, sud obavezuje osnovno načelo krivičnog postupka i to načelo pronalaženja istine, kako bi se potpuno i pravično utvrdile činjenice od značaja za donošenje zakonite odluke.

Presude u prvostepenim postupcima

Glavni pretres u krivičnom postupku obuhvata: fazu pripreme glavnog pretresa, fazu održavanja glavnog pretresa i fazu donošenja presude. U poslednjoj fazi krivičnog postupka, sud je dužan da: donese presudu, saopšti presudu, sastavi presudu u pismenoj formi, uruči presudu i eventualno ispravi presudu.

Vrste presuda

Optužnica se odbacuje presudom ili se okrivljeni oslobađa od optužbe ili se proglašava krivim, zbog čega presude u praksi nose naslov: "Odbijajuća, oslobađajuća i osuđujuća presuda"

Odbijajuća presuda

Ono što je karakteristika ove presude jeste činjenica da sud ne odlučuje o glavnoj stvari koja je predmet optužbe, dakle ne zalazi u meritorno odlučivanje, već se optužnica odbacuje iz razloga što postoje proceduralnopravne prepreke za krivično gonjenje. Ovom presudom se odlučuje samo o proceduralnopravnim pitanjima, zbog čega se nazivaju i formalnim presudama.

Ukoliko se ovi nedostaci istraže pre zakazivanja glavnog pretresa ili ne na njih ukaže na istom, sud donosi odluku o obustavljanju postupka, odnosno o odbacivanju optužnice. (član 384 ZKPK-a).

Sud donosi odbijajuću presudu kada:

- je tužilac povukao optužbu, od početka do završetka glavnog pretresa,
- oštećeni povuče svoj predlog,
- je okrivljeni već osuđen pravosnažnom presudom za isto krivično delo, oslobođen od optužbi ili je postupak koji se protiv njega vodi obustavljen pravosnažnim rešenjem, ili,
- je istekao rok zastarevanja i delo podlaže amnestiji ili pomilovanju, ili postoje okolnosti koje isključuju krivično gonjenje.

Oslobađajuća presuda

Oslobađajuća presuda predstavlja vid odluke koju sud donosi nakon meritornog odlučivanja o krivičnoj stvari i njenom učiniocu i zaključi da je optužba neosnovana. Za razliku od odbijajuće presude u kojoj se odlučuje samo o proceduralnopravnim pitanjima, ovde se zalazi u odlučivanje o, kako proceduralnim tako i krivičnopravnim pitanjima.

U određenim situacijama, u zavisnosti od stava javnog tužioca, zavisi da li će sud doneti odbijajuću ili oslobađajuću presudu, pošto su neki od uzroka identični, stoga ukoliko u prisustvu zakonskih razloga javni tužilac na pretresu odustane od svoje optužbe, sud donosi odbijajuću presudu, ali ukoliko ne odustane od optužbe, sud iz identičnih razloga donosi oslobađajuću presudu.

Sud donosi oslobađajuću presudu ukoliko:

- delo za koje se okrivljeni tereti nije krivično delo;
- postoje okolnosti koje isključuju krivičnu odgovornost ili
- nije dokazano da li je okrivljeni učinio krivično delo za koje se tereti.

Osuđujuća presuda

Osuđujuća (kondemnatorska) presuda predstavlja vid meritorne presude kojom sud potvrđuje da je okrivljeni kriv za krivično delo koje mu se stavlja na teret, dakle da je optužba osnovana i izriče krivičnu sankciju ili ga oslobađa od kazne.

Sud u presudi kojom okrivljenog proglašava krivim navodi:

- za koje krivično delo se proglašava krivim,
- pravnu formulaciju krivičnog dela i koje zakonske odredbe su primenjene;
- kaznu izrečenu okrivljenom uključujući i alternativnu kaznu,

- naredbu o izricanju mere obaveznog lečenja za rehabilitaciju učinilaca zavisnih od droge ili alkohola ili za oduzimanje protivpravno pribavljene imovinske koristi,
- odluku o proračunu pritvora ili pređašnje odslužene kazne u visini kazne i
- odluku o troškovima krivičnog postupka, o svojinskopravnom zahtevu i naznaku o tome da li pravosnažnu presudu treba objaviti u štampi, na radiju i televiziji.

Obrazac 1

REŠENJE O SPAJANJU POSTUPKA (član 35 ZKPK-a)

KP. br. _____

Osnovni sud _____ u sastavu _____ kao predsednik sudskog veća i _____ kao članovi sudskog veća, sa zapisničarkom - u krivičnom predmetu protiv okrivljenog - _____ zbog krivičnog dela nanošenja teških telesnih povreda, iz člana 189, stav 1 tačka 1.1. KZK-a, odlučujući po predlogu državnog tužioca Osnovnog tužilaštva u _____ PP. br. _____ od dana _____, da se postupak spoji, po održanom pretresu dana, doneo je ovo:

REŠENJE

U krivičnom predmetu okrivljenog B.H. iz _____ zbog krivičnog dela nanošenja teških telesnih povreda, iz člana 189, stav 1 tačka 1.1. KZK-a, i po krivičnom predmetu okrivljenog N.K. iz _____ zbog krivičnog dela učešća u tuči, iz člana 190. stav.1 KZK-a, vodiće se jedan postupak a odluku će doneti Osnovni sud u _____

O b r a z l o ž e n j e

Državni tužilac Osnovnog tužilaštva _____ podneo je ovom sudu optužnicu KP. br. _____ od dana _____ protiv okrivljenog B.H. iz _____ zbog krivičnog dela nanošenja teških telesnih povreda, iz člana 189. stav. 1. tačka. 1.1. KZK-a, a državni tužilac Osnovnog tužilaštva u _____ podneo je optužnicu protiv okrivljenog N.K. iz _____, zbog krivičnog dela učešća u tuči, iz člana 190. stav. 1 KZK-a.

Državni tužilac Osnovnog tužilaštva u _____, podneo je predlog da se o navedenim krivičnim stvarima sprovede jedan postupak i donese jedna odluka, pošto se radi o istom događaju.

Osnovni sud je razmotrio predmet okrivljenog B.H i okrivljenog N.K. kao i predlog državnog tužioca i nalazi:

Predlog je osnovan.

Član 35. ZKPK-a, propisuje da sud na predlog državnog tužioca odlučuje da povede isti postupak i da donese jednu odluku, ukoliko postoji povezanost između počinjenih krivičnih dela i ukoliko postoje isti dokazi.

U konkretnom slučaju, postoji osnovana sumnja da je okrivljeni B.H. nanео teške telesne povrede ovde oštećenom K.L. dok je okrivljeni N.K. učestvovao u tuči, što navodi na zaključak da su ova krivična dela povezana i da se optužnica zasniva na istim dokazima.

Pošto je predlog za spajanje postupaka osnovan, odlučeno je kao u izreci ovog Rešenja, na osnovu člana ZKPK-a.

OSNOVNI SUD-

KP. br. od dana _____

zapisničar,

predsednik sudskog veća,

PRAVNA POUKA: Protiv ovog Rešenja nije dozvoljena žalba.

Obrazac 2

REŠENJE O RAZDVAJANJU POSTUPKA

(član 36 ZKPK-a)

P. BR. br. _____

Osnovni sud u _____ u veću sastavljenom od sudije N.N. kao predsednika veća, i sudija S.V. i Z.M. kao članova veća, sa zapisničarkom D.M., u krivičnom predmetu okrivljenog B.P., i ostalih, zbog velikog broja krivičnih dela razbojničke krađe, iz člana 328. stav 1. tačka 1.1. KZK-a, po optužnici Državnog tužilaštva Osnovnog tužilaštva u Prištini, PP. br. ___ od dana ____, po održanom glavnom pretresu dana _____ donosi:

REŠENJE

U krivičnom predmetu protiv okrivljenog B.P. i ostalih, zbog krivičnog dela razbojničke krađe iz člana 328. stav. 1. tačka 1.1. KZK-a, postupak protiv okrivljenog P.M iz _____ dana _____ se razdvaja i biće zaključen zasebno pri ovom sudu.

O b r a z l o ž e n j e

Državni tužilac Osnovnog tužilaštva u Prištini podneo je ovom sudu optužnicu protiv B.P. i ostalih, za nekoliko krivičnih dela razbojničke krađe, iz člana 328. stav 1. tačka 1.1. KZK-a.

Na glavnom pretresu zakazanom za dan _____ prisustvovala su sva pozvana lica sem okrivljenog P.M. koji je preko svog branioca obavestio sud da se nalazi na lečenju u bolnici i da je za njegovo potpuno izlečenje potrebno otprilike 1 (jedna) godina dana.

Državni tužilac koji je zastupao optužbu, predložio je da se postupak protiv P.M. razdvoji i da se zasebno pokrene postupak pri ovom sudu, kada zdravstveno stanje okrivljenog to bude dozvoljavalo.

Na predlog državnog tužioca, nisu uložili prigovor prisutni okrivljeni i njihovi branioci.

Sud je našao da je ovaj predlog osnovan.

Izveštaj KUCK-a, br. _____ od dana _____, potvrđuje da okrivljeni P.M. leži u ovom centru od dana-usled teškog bubrežnog oboljenja i da na intenzivnoj nezi treba da provede najmanje godinu dana.

Imajući u vidu gorenavedene činjenice kao i okolnost da postupak protiv datog okrivljenog može da se razdvoji bez štete po ostale okrivljene, sud je našao da su ispunjeni zakonski *uslovi* iz člana 36 . ZKPK-a, za razdvajanje postupka, te je odlučio kao u izreci ovog rešenja.

OSNOVNI SUD-
p.BR.br. _____ od dana _____.

zapisničar,

predsednik sudskog veća,

PRAVNA POUKA: Protiv ovog Rešenja nije dozvoljena žalba.

Obrazac 3

IZVEŠTAJ I PREDLOG SUDA O PRENOŠENJU MESNE NADLEŽNOSTI

OSNOVNI SUD U PRIŠTINI

Agj. br. 120/2014

Dana

Priština

OSNOVNI SUD U PRIŠTINI

-predsedniku-

Na ovom sudu, teče krivični postupak protiv okrivljenog P.M. iz _____, zbog krivičnog dela protiv bezbednosti javnog saobraćaja iz člana 328 stav 9. u vezi sa stavom 1. KZK-a, po optužnici državnog tužioca Osnovnog tužilaštva u Prištini, PP. br. 85/2014 od dana _____.

U Osnovnom sudu u Prištini – Ogranak u _____ funkciju sudije obavljaju nadzornik ogranka R.S. i sudija A.A.

Nadzornik ogranka je u istom postupku obavljao ulogu sudije u prethodnom postupku i ne može obavljati funkciju sudije. Sudija AA. je u rodbinskim odnosima sa oštećenim.

Obaveštavajući vas da je ogranak Osnovnog suda u Podujevu iz zakonom propisanih razloga sprečen da deluje po krivičnom predmetu protiv okrivljenog NN. molimo vas da imenujete neki drugi sud u sklopu Osnovnog suda u Prištini da deluje u ovom krivičnom predmetu u značenju člana 37 ZKPK-a.

nadzornik ogranka R.S.

Obrazac 4

REŠENJE O PRENOŠENJU MESNE NADLEŽNOSTI (član 37. ZKPK-a)

Pn.br. 100/2013

Predsednik Osnovnog suda u Prištini _____, sa zapisničarkom K.K, u krivičnom predmetu protiv okrivljenog B.B. iz _____ zbog krivičnog dela ugrožavanje javnog saobraćaja, iz člana 378. stav 9 u vezi sa stavom 1. KZK-a, nakon što je saslušao državnog tužioca Osnovnog tužilaštva u Prištini M.M. po održanom pretresu veća dana _____ doneo je sledeće:

R E Š E N J E

Za vođenje postupka u krivičnom predmetu protiv okrivljenog B.B. iz _____, zbog krivičnog dela ugrožavanje javnog saobraćaja, iz člana 378. stav 9. u vezi sa stavom 1. KZK-a, određuje se Osnovni sud u Prištini.

O b r a z l o ž e n j e

Nadzornik ogranaka Osnovnog suda u Podujevu, predložio je da se za vođenje postupka u krivičnom predmetu protiv okrivljenog B.B. iz _____ zbog krivičnog dela ugrožavanje javnog saobraćaja, iz člana 378. stav. 9. u vezi sa stavom 1. KZK-a, na zahtev državnog tužioca Osnovnog tužilaštva u Prištini KP. br. 144/2013 od dana 10.02.2013, odredi sud druge stvarne nadležnosti sa područja ovog suda, usled činjenice da ogranak Osnovnog suda usled pravnih poteškoća, ne može da deluje u ovoj pravnoj stvari. U ogranaku ovog suda radi samo dvoje sudije i to: nadzornik ogranaka i jedan sudija, dok druga mesta nisu popunjena. Nadzornik ogranaka isključen je iz ovog predmeta usled činjenice da je obavljao funkciju sudije za prethodni postupak, dok je sudija A.A. u rodbinskim odnosima sa oštećenim.

Državni tužilac je predložio da se zahtev za prenošenje nadležnosti odobri.

Odlučujući po predlogu ogranaka Osnovnog suda u Prištini, za prenošenje mesne nadležnosti, predsednik suda nalazi:

Predlog je osnovan.

Iz pismenog predloga koji je potvrđen potrebnim podacima, se zaključuje da ogranak Osnovnog suda u Podujevu nije u prilici da deluje u krivičnom predmetu protiv okrivljenog B.B,

iz razloga što ogranak nema dovoljan broj sudija, dok su nadzornik ogranka i sudija A.A. u skladu sa zakonom isključeni u smislu obavljanja sudske funkcije u ovoj krivičnoj stvari.

Pošto je ogranak Osnovnog suda u Podujevu iz zakonskih razloga sprečen da deluje u navedenoj krivičnoj stvari, na osnovu člana 37. stav. 2 ZKPK-a, odlučeno je da se mesna nadležnost dodeli Osnovnom sudu u Prištini – Opšte odeljenje, kao sudu sa stvarnom nadležnošću pri kome će se sprovesti ovaj krivični postupak.

OSNOVNI SUD U PRIŠTINI

Pn.br. 100/2013 od dana _____

zapisničar,

predsednik suda,

PRAVNA POUKA: Protiv ovog Rešenja nije dozvoljena žalba.

Obrazac 5

REŠENJE O PRENOŠENJU MESNE NADLEŽNOSTI

(član 37. ZKPK-a)

Kp.br. _____

Apelacioni sud u Prištini u veću u sastavu: M.M. predsednik veća, S.S. i V.V. članovi veća, sa stručnim saradnikom H.H. u svojstvu zapisničara, u krivičnom predmetu protiv okrivljenog F.H. iz _____ zbog krivičnog dela ugrožavanje javnog saobraćaja, iz člana 378. stav 9. u vezi sa stavom 1. KZK-a, odlučujući po predlogu Osnovnog suda u _____, o prenošenju mesne nadležnosti, nakon što je saslušao državnog tužioca Osnovnog tužilaštva u Prizrenu, po održanom pretresu veća dana _____ doneo je sledeće:

REŠENJE

Za sprovođenje postupka u krivičnom predmetu protiv okrivljenog F.H. iz _____, za krivično delo ugrožavanje javnog saobraćaja, propisano članom 378. stav. 9. u vezi sa stavom. 1. KZK-a, određuje se Osnovni sud u Gnjilanu.

O b r a z l o ž e n j e

Osnovni sud u Prizrenu je predložio da se za vođenje postupka u krivičnom predmetu protiv okrivljenog F.H. iz _____ zbog krivičnog dela ugrožavanje javnog saobraćaja, iz člana

378. stav. 9. u vezi sa stavom. 1. KZK-a, po optužnici državnog tužioca Osnovnog tužilaštva u Prizrenu KP. br. 140/2013 od dana _____, odredi Osnovni sud u Gnjilanu. Krivično delo je učinjeno na području Osnovnog suda u Prizrenu, međutim okrivljeni, oštećeni i tri svedoka koje treba saslušati, imaju prebivalište u Gnjilanu, iz čega se može zaključiti da bi se krivični postupak lakše, brže i delotvornije mogao sprovesti u Osnovnom sudu u Gnjilanu.

Apelacioni sud je razmotrio predmetne spise okrivljenog F.H. i predlog državnog tužioca Osnovnog tužilaštva u Prizrenu, i našao je:

Predlog je osnovan.

Pošto okrivljeni, oštećeni i svedoci imaju mesto prebivališta na teritoriji Osnovnog suda u Gnjilanu, njihov dolazak u Prizren doveo bi do bespotrebnog gubljenja vremena, većih materijalnih troškova, što čini opravdanim predlog da bi se postupak sproveo na efikasniji, brži i lakši način pri Osnovnom sudu u Gnjilanu, nego što bi to bio slučaj da se vodi u Osnovnom sudu u Prizrenu (*kao mestu izvršenja krivičnog dela*), zbog čega je odlučio kao u izreci ovog Rešenja.

APELACIONI SUD U PRIŠTINI

Kp.br. _____ od dana _____.

zapisničar,
H.H.

predsednik sudskog veća,
S.S

PRAVNA POUKA: Protiv ovog Rešenja nije dozvoljena žalba.

Obrazac 6

REŠENJE KOJIM SE SUD OGLAŠAVA MESNO NENADLEŽNIM (član 37. ZKPK-a)

Kp. br. 70/2013

Osnovni sud u Peći – Ogranak u Istoku, u veću sastavljenom od sudija: M.J. kao predsednik veća M.S i B.B, kao članovi veća, sa stručnim saradnikom V.V. u svojstvu zapisničara, u krivičnom predmetu protiv okrivljenog S.S. zbog krivičnog dela pronevere u vršenju službe, iz člana 425. stav 1. KZK-a, po održanom pretresu veća dana _____ doneo je:

REŠENJE

Osnovni sud u Peći-Ogranak u Istoku, proglašava se *mesno nenadležnim*, da sprovede postupak u krivičnom predmetu protiv okrivljenog S.S., iz _____, zbog krivičnog dela pronevere u vršenju službe, iz člana 425. stav 1. KZK-a.

Nakon pravosnažnosti Rešenja, predmet se prosleđuje Osnovnom sudu u Đakovici, koje je mesno i stvarno nadležan za isti.

O b r a z l o ž e n j e

Državni tužilac u Peći je ovom sudu podneo optužnicu protiv okrivljenog S.S., iz _____ zbog krivičnog dela pronevere u vršenju službe, iz člana 425. stav 1. KZK-a.

Razmatrajući svoju nadležnost, ogranak Osnovnog suda u Istoku našao je da nije mesno nadležan da odluči u ovoj krivičnoj stvari. U skladu sa članom 10. stav 1. KZK-a, Krivično delo je izvršeno na mestu gde je izvršilac delovao ili je trebalo da deluje, kao i na mestu gde su nastupile posledice.

Podaci iz optužnice jasno navode na zaključak da je okrivljeni magacioner građevinskog preduzeća _____, sa sedištem u Đakovici, na nezakonit način prisvojio novac i robu u vrednosti od _____ €, što znači da su i radnja i posledica nastupili na području Osnovnog suda u Đakovici, i pored činjenice da je mesto prebivališta okrivljenog Istok.

Pošto je za vođenje postupka nadležan Osnovni sud u Đakovici na čijem području su nastupili radnja i posledica, odlučeno je kao u izreci ovog rešenja, na osnovu člana 37, stav 1 ZKPK-a.

OSNOVNI SUD – OGRANAK U ISTOKU
KP. br. 70/2013 od dana _____

zapisničar,
V.V.

predsednik sudskog veća,
M.J.

PRAVNA POUKA: Protiv ovog Rešenja dozvoljeno je izjavljivanje žalbe Apelacionom sudu u Prištini, u roku od 3 dana od donošenja istog.

Obrazac 7

REŠENJE KOJIM SE SUD OGLAŠAVA STVARNO NENADLEŽNIM

(član 37. ZKPK-a)

KP. br. 37/2013

Osnovni sud u Prištini, sudsko veće u sastavu sudija; P.P. predsednik veća , S.A. i T.R. članovi sudskog veća, sa zapisničarem S.S. , u krivičnom predmetu protiv okrivljenog S.S. zbog krivičnog dela nanošenja teških telesnih povreda, iz člana 189. stav 1. tačka 1.1. KZK-a, po optužnici državnog tužioca Osnovnog tužilaštva u Prištini Kp. br. 15/2013 , po održanom pretresu veća dana _____, doneo je ovo:

R E Š E N J E

Opšte odeljenje Osnovnog suda u Prištini proglašava se stvarno nenadležnim, za sprovođenje postupka u krivičnom predmetu protiv okrivljenog S.S. iz _____, zbog krivičnog dela nanošenja teških telesnih povreda, iz člana 189. stav 2. tačka 2.2. KZK-a, po optužnici državnog tužioca Osnovnog tužilaštva u Prištini.

O b r a z l o ž e n j e

Državni tužilac Osnovnog tužilaštva u Prištini, podneo je ovom sudu optužnicu PP.br. _____ protiv okrivljenog S.S., iz _____, zbog krivičnog dela nanošenja teških telesnih povreda, iz člana 189. stav 2. tačka 2.2 ZKPK-a.

Tokom pripreme prvog saslušanja povodom optužnice, ocenjujući nadležnost suda, sudija pojedinac je konstatovao da se iz činjeničnog opisa načina izvršenja krivičnog dela i iz dokaza na kojima se optužnica zasniva, može zaključiti da optužnica sadrži elemente krivičnog dela nanošenja teških telesnih povreda, propisanog članom 189. stav. 4 u vezi sa stavom. 1. ZKPK-a, za koje je nadležno Odeljenje za teška krivična dela i predložio je da sudsko veće, donese rešenje kojim bi ovo odeljenje proglasilo stvarno nenadležnim.

Odlučujući u vezi sa predlogom predmetnog sudije, sud je našao sledeće:

Predlog je osnovan.

Prema izreci optužnice može se zaključiti da je okrivljeni naneo oštećenom teške telesne povrede koje su dovele do smrti, sada pokojnog NN. Ovakav opis izvršenog krivičnog dela podudara se i sa izveštajem Odeljenja za hirurgiju KUCK-a, u Prištini br. 170/2013 od dana

01.01.2013, u kome se između ostalog navodi da je pokojnik preminuo kao posledica zadobijenih teških telesnih povreda u tuči sa okrivljenim.

Imajući u vidu opis krivičnog dela dat u optužnici i dokaze na kojima se optužnica zasniva, zaključuje se da radnje okrivljenih sadrže sve bitne elemente krivičnog dela nanošenja teških telesnih povreda sa smrtnim ishodom, propisanim članom 189. stav 4 u vezi sa stavom 1 ZKPK-a. za koji je nadležno Odeljenje za teška krivična dela.

Pošto sud nije vezan pravnom kvalifikacijom krivičnog dela, koju je tužilac naveo u optužnici, odlučeno je kao u izreci, na osnovu člana 36 stav 1 ZKPK-a.

OSNOVNI SUD – Opšte odeljenje u Prištini

K. br. 37/2013 od dana _____

zapisničar,
P.P.

predsednik sudskog veća,
S.S.

PRAVNA POUKA: Protiv ovog Rešenja dozvoljeno je izjavljivanje žalbe Apelacionom sudu u Prištini u roku od 3 dana, od dana donošenja ovog Rešenja.

Obrazac 8

REŠENJE O SUKOBU NADLEŽNOSTI

(član 37. stav 5 ZKPK)

Pn. br. 107/2013

Apelacioni sud u Prištini, u veću u sastavu D.D. predsednik veća, R.R. i S.J., članovi veća, sa stručnim saradnikom V.A., kao zapisničarem, u krivičnom predmetu protiv okrivljenog D.D., iz _____, zbog krivičnog dela falsifikovanja dokumenata, iz člana 398. stav 1, KZK-a, odlučujući o sukobu nadležnosti, između Osnovnog suda u Prištini i Osnovnog suda u Uroševcu, po održanom pretresu veća dana _____, doneo je ovo:

REŠENJE

Za vođenje postupka u krivičnom predmetu protiv okrivljenog D.D., iz _____, zbog krivičnog dela falsifikovanja dokumenata, iz člana 398. stav 1 KZK-a, po optužnici državnog tužioca Osnovnog tužilaštva u Uroševcu, mesno je nadležan Osnovni sud u Uroševcu.

O b r a z l o ž e n j e

Osnovni sud u Uroševcu je svojim Rešenjem KP. br. 37/2013 od dana _____, proglašen mesno nenadležnim da deluje u krivičnom predmetu protiv okrivljenog D.D., iz _____, zbog krivičnog dela falsifikovanja dokumenata, iz člana 398. stav 1 KZK-a, po optužnici državnog tužioca Osnovnog tužilaštva u Uroševcu. Nakon pravosnažnosti rešenja, predmet je upućen Osnovnom sudu u Prištini, na dalji postupak. Osnovni sud u Prištini je podneskom P. br. 41/2013 od dana _____, pokrenuo postupak za rešavanje sukoba nadležnosti.

Apelacioni sud je razmotrio predmetne spise okrivljenog D.D., i našao je da je za vođenje postupka i odlučivanje u navedenom krivičnom predmetu mesno nadležan Osnovni sud u Uroševcu.

Iz predmetnih spisa se može zaključiti da je okrivljeni krivotvorio dokument u Prištini, međutim ovim dokumentom je zasnovao radni odnos u Uroševcu, kao šofer prevoznog preduzeća "Përparimi" (Napredak). Pošto se mestom izvršenja krivičnog dela smatra mesto na kome su preduzete radnje i na kome su nastupile posledice, u konkretnom slučaju, radnja je preduzeta u Prištini, međutim posledica je nastupila u Uroševcu, tužilac je prvobitno ovu pravnu stvar uputio ovom sudu, imajući u vidu da je ovaj sud mesno nadležan da odluči o ovom krivičnom predmetu.

Pošto je za vođenje postupka i donošenje odluke mesno nadležan Osnovni sud u Uroševcu, odlučeno je kao u izreci ovog Rešenja, na osnovu člana 37 stav 5 . ZKPK-a.

APELACIONI SUD U PRIŠTINI

Pn. br. 107/2013 od dana _____

zapisničar,
V.A.

predsednik sudskog veća,
D.D.

PRAVNA POUKA: Protiv ovog Rešenja nije dozvoljena žalba.

Pojašnjenje: Član 37. stav 6 ZKPK-a navodi da na Rešenje iz **ovog člana nije dozvoljena žalba?** (*koristi se izraz u jednini, iako se na osnovu ovog člana može doneti nekoliko rešenja*). Zasiurno se mislilo na Rešenja kada o sukobu nadležnosti odlučuje Apelacioni sud (*stav 4 i 5*), jer bi inače bilo nelogično da se strankama uskrati pravo žalbe protiv Rešenja kojim se jedan sud oglašava nenadležnim, pošto se sudovi mogu oglašavati stvarno i mesno nenadležnim, bez ikakvih razloga ili iz onih zamišljenih. Smatram da se radi o tehničkom propustu zakonodavca, pošto se i u stavu 1. ovog člana kaže :”po pravosnažnosti rešenja, predmet se upućuje nadležnom sudu”, što znači da je protiv ovog Rešenja dozvoljena žalba jer je inače nelogično isključiti mogućnost ulaganja žalbe.

2.Rešenje kojim se sud proglašava nenadležnim donosi pretresno veće suda, a ne sudija pojedinac niti predsednik sudskog veća, pošto se svaki put kada je zakonodavac upotrebio reč “sud” misli na pretresno veće.

3.Mesna nadležnost može se osporiti do donošenja pravosnažne optužnice, smatram da optužnica postaje pravosnažna kada je na drugom saslušanju oko optužnice zakazan glavni pretres, pošto se do ove faze optužnica može odbaciti.

4.Diskutabilna je situacija kada se radi o stvarnoj nenadležnosti primećenoj nakon pokretanja glavnog pretresa. U datom slučaju, smatram da sud treba da donese odbijajuću presudu, iako nažalost član 363 ZKPK-a ne ističe ovu osnovu, kao razlog za donošenje odbijajuće presude. Smatram da je načinjena greška prilikom sastavljanja zakona, pošto se glavni pretres zaključuje samo presudom, izuzev slučajeva kada se radi o smrti okrivljenog, kada se pretres zaključuje rešenjem. Ovo zasnivam na činjenici da je nekadašnji ZKP koji je važio na Kosovu do 2004. godine, u članu 349. tačka 1. propisivao odbijanje optužnice u odsustvu stvarne nadležnosti, zatim ZKPK iz 2004. godine iako članom 389. nije predviđao nepostojanje stvarne nadležnosti kao osnovu za odbijajuću presudu, član 403. stav 1. tačka 6. predviđao je sledeći žalbeni osnov “Ukoliko je sud pogrešno odbacio optužnicu usled nedostatka stvarne nadležnosti, iz ovoga se jasno zaključuje da u ovakvim situacijama treba doneti odbijajuću presudu (*pozivajući se samo na član*) jer druga rešenja nisu moguća.

Obrazac 9

ZAHTEV ZA IZUZEĆE SUDIJA

(član 39. ZKPK-a)

OSNOVNOM SUDU U PRIŠTINI

-predsedniku-

Pri Osnovnom sudu u Prištini vodi se postupak protiv I.I. zbog krivičnog dela teške krađe, iz člana 327. stav 1. tačka 1.1 KZK-a, izvršenog na štetu PTK-a, po optužnici državnog tužioca Osnovnog tužilaštva u Prištini, KP. br. 15/2013 od dana _____.

Prema rasporedu rada, predmet je dodeljen na rad sudiji M.M., koji je u svojstvu predsednika zakazao glavni pretres za dan _____.

Ne postoje razlozi za obavezno izuzeće, ali postoje okolnosti koje dovode u sumnju nepristrasnost sudije kome je ovaj predmet dodeljen na dalji rad. Sudija M.M., ima sina koji radi kao komercijalni direktor u PTK-u. Sem toga, sudija je često viđen u društvu svog sina i generalnog direktora PTK-a, a generalni direktor i njegov sin često su viđeni u kabinetu sudije koji je zadužen za ovaj predmet.

Pošto gorenavedene okolnosti dovode u sumnju nepristrasnost sudije, molimo predsednika suda da usvoji zahtev i da sudiju M.M., izuzme od obavljanja sudske funkcije u krivičnom predmetu protiv okrivljenog I.I., na osnovu člana 39. stav. 3 ZKPK-a.

Dana. _____

branilac okrivljenog
B.B.

Obrazac 10

REŠENJE KOJIM SE USVAJA ZAHTEV ZA IZUZEĆE SUDIJE

(član 39. stav 3 ZKPK-a)

Agj. br. 17/2013

Osnovni sud u Prizrenu, koga zastupa predsednik suda I.J., u krivičnom predmetu protiv okrivljenog V.V., iz _____, zbog krivičnog dela teške krađe iz člana 327. stav 1. tačka 1.1 KZK-a, odlučujući u vezi sa zahtevom branioca okrivljenog, advokata B.B., za izuzeće sudije M.M., na osnovu člana 39. stav 3 ZKPK-a, dana _____, doneo je ovo:

R E Š E N J E

Isključuje se od obavljanja sudske dužnosti, sudija ovog suda I.H., u krivičnom predmetu P. br. 30/2013 protiv okrivljenog V.V., iz _____.

Krivični predmet P. br. 37/2013 okrivljenog V.V., uputiti na rad sudiji ovog suda N.N., koji će delovati u svojstvu predsednika sudskog veća.

O b r a z l o ž e n j e

Branilac okrivljenog, advokat B.B., podneo je zahtev za izuzeće sudije ovog suda I.H., koji je u svojstvu predsednika sudskog veća zakazao glavni pretres u krivičnom predmetu P. br. 37/2013 za dan _____.

U zahtevu je istakao da je sudija I.H., u rodbinskom odnosu sa komercijalnim direktorom oštećenog PTK, a takođe i da ima bliske društvene odnose sa generalnim direktorom PTK-a i da su isti često viđani u njegovoj kancelariji i nakon podizanja optužnice.

Sudija I.H. u izjavi datoj u značenju člana 39. stav 3. KZK-a, nije osporio rodbinski odnos na relaciji otac i sin sa komercijalnim direktorom PTK-a i društveni odnos sa generalnim direktorom PTK-a i predložio je da se, kako bi se izbegle bilo kakve dileme u vezi sa nepristrasnošću, isključi iz odlučivanja u ovom predmetu.

Predsednik suda razmotrio je zahtev za izuzeće na osnovu predmetnih spisa u krivičnom predmetu protiv okrivljenog V.V. i izjavu sudije I.H., i nakon procene direktnog činjeničnog stanja našao je da je:

Zahtev osnovan.

Iako u konkretnom slučaju ne postoji nikakav zakonom propisan razlog za obavezno izuzeće sudije iz predmeta, sama činjenica da je sin sudije zaposlen u oštećenom preduzeću u svojstvu komercijalnog direktora, dovela bi njegovu nepristrasnost u znak pitanja. Iz tog razloga su ispunjeni uslovi iz člana 39. stav 3 ZKPK-a, da se zahtev za izuzeće usvoji i da sudija I.H. bude isključen od daljeg obavljanja funkcije sudije na istom predmetu.

Pošto je zahtev za izuzeće usvojen, predmet je dodeljen na rad drugom sudiji, kao predsedniku sudskog veća, shodno aktuelnim odredbama o dodeli poslova u sudu.

OSNOVNI SUD U PRIZRENU

Agj. br. 17/2013 od dana _____

predsednik suda,
I.J

Obrazac 11

REŠENJE O ODBIJANJU ZAHTEVA ZA IZUZEĆE SUDIJE

(član. 42. stav 3. ZKPK-a)

Agj. br. 12/2013

Predsednik Osnovnog suda u _____ Z.Z., u krivičnom predmetu protiv okrivljenog P.P., iz _____, zbog krivičnog dela ubistva iz nehata, iz člana 181. KZK-a, odlučujući po zahtevu branioca okrivljenog, advokata M.M., o izuzeću sudije D.D., na osnovu člana _____ stav _____ KZK-a, dana, _____, doneo je ovo:

REŠENJE

Odbija se kao neosnovan zahtev branioca okrivljenog, advokata M.M., da se iz suđenja u krivičnom predmetu protiv okrivljenog P.P., zbog krivičnog dela ubistva iz nehata, iz člana 181. KZK-a, isključi sudija D.D.

O b r a z l o ž e n j e

Protiv okrivljenog P.P., iz _____, podignuta je optužnica pri ovom sudu, zbog krivičnog dela ubistva iz nehata, iz člana 181. KZK-a.

Branilac okrivljenog je pre zakazivanja pretresa optužnice podneo zahtev za izuzeće sudije D.D., na osnovu člana 39. stav 3 ZKPK-a. Zahtev navodi da je pokojni J.J., bio zaposleni Osnovnog suda u _____, i da zbog ove okolnosti odbrana sumnja u nepristrasnost sudije D.D.

Svojom izjavom datom u značenju člana 42. stav 2. ZKPK-a, sudija D.D., je istakao da okolnost da je pokojnik bio radnik Osnovnog suda u _____ ne mogu da utiču na njegovu objektivnost kao sudije.

Predsednik suda je razmotrio zahtev za izuzeće, predmetne spise krivičnog predmeta i izjavu sudije D.D., i nalazi:

Zahtev za izuzeće sudije nije osnovan.

Činjenica da je pokojni J.J., bio zaposleni Osnovnog suda u Gnjanu sama po sebi ne znači da će sudija D.D., biti pristrasan pri vođenju postupka i odlučivanju. Imajući u vidu svojstvo sudije D.D. kao i okolnosti da on nije bio u bliskim prijateljskim odnosima sa sada pokojnim J.J., predsednik suda nalazi da je zahtev za izuzeće neosnovan.

Pošto nisu ispunjeni uslovi iz člana 39. stav 3. ZKPK-a, odlučeno je kao u izreci ovog Rešenja.

OSNOVNI SUD U GNJILANU
Agj. br. 12/2013 od dana _____

predsednik suda,
Z.Z.

PRAVNA POUKA: Protiv ovog Rešenja nije dozvoljeno izjavljivanje posebne žalbe.

Pojašnjenje:

Rešenje kojim se zahtev za izuzeće odbija može da bude osporeno posebnom žalbom, ali ako je ovo rešenje doneto posle podizanja optužnice, onda samo žalbom na presudu (član 42. stav 3 ZKPK-a).

Kada se radi o okolnostima koje sudiju čine apsolutno nedostojnim da se bavi određenim predmetom (član 39. stav 1 i 2) nema potrebe uopšte donositi rešenje, sudija se odmah menja drugim sudijom.

Obrazac 12

REŠENJE O ODREĐIVANJU BRANIOCA PO SLUŽBENOJ DUŽNOSTI
(član 57. stav 1. tačka 1.3. ZKPK-a)

Osnovni sud _____
Agj. 14/2013
Dana. _____
P r i š t i n a

Osnovni sud u Prištini, predsednik sudskog veća N.N, u krivičnom predmetu P. br. 61/2013 protiv okrivljenog B.B., iz _____, zbog krivičnog dela ubistva, iz člana 178. KZK-a, dana _____, donosi

R E Š E N J E

U krivičnom predmetu okrivljenom B.B., se za branioca određuje R.F., advokat iz _____.

Na osnovu člana 178. KZK-a, braniocu se nalaže da blagovremeno razmotri predmetne spise i da pregleda predmet koji se pretresa.

O istom obavestiti određenog branioca.

O b r a z l o ž e n j e

Državni tužilac Osnovnog tužilaštva u _____, podneo je optužnicu protiv okrivljenog, zbog krivičnog dela ubistva, iz člana 178. KZK-a. Za ovo krivično delo zakon propisuje kaznu od najmanje pet (5) godina zatvora, a pošto okrivljeni nema branioca, a radi se o nužnoj odbrani od trenutka podizanja optužnice, određen mu je branilac po službenoj dužnosti, na osnovu člana 57. stav 1. tačka 1.3. ZKPK-a.

predsednik sudskog veća
N.I.

Obrazac 13

REŠENJE O RAZREŠENJU BRANIOCA ZBOG NEUREDNOG VRŠENJA BRANILAČKE DUŽNOSTI

(Član 59. ZKPK-a)

Agj. br. 178/2013

Predsednik Osnovnog suda u _____, D.D., u krivičnom predmetu protiv okrivljenog V.V., iz _____, zbog krivičnog dela razbojništva, iz člana 329. stav 1. KZK-a, odlučujući u vezi sa zahtevom okrivljenih za razrešenje sa funkcije branioca, advokata J.K., iz _____ dana _____, doneo je ovo:

R E Š E N J E

- I. Određeni branilac okrivljenog, advokat J.K, iz _____, razrešava se branilačke dužnosti usled neurednog vršenja branilačke dužnosti.
- II. Za branioca okrivljenog V.V., određuje se advokat K.K. iz _____.
- III. Advokat J.K. dužan je da o razrešenju branioca, obavesti Advokatsku komoru Kosova.

O b r a z l o ž e n j e

Rešenjem predsednika sudskog veća ovog suda Agj. br. 15/2013 od dana _____, za branioca okrivljenog V.V., iz _____, zbog krivičnog dela razbojništva, iz člana 329. stav 1. KZK-a, određen je advokat J.K, iz _____.

Podneskom od dana _____, okrivljeni je tražio da se advokat J.K. azreši branilačke dužnosti, pošto dva puta za redom nije došao na glavni pretres, opravdavajući se angažovanjem na drugim krivičnim predmetima. Sem toga, branilac ne ispoljava nikakvu zainteresovanost za odbranu u ovom pitanju, time što je samo jednom posetio okrivljenog u pritvoru.

Odlučujući u vezi sa predlogom okrivljenog, predsednik suda je razmotrio predmetne spise i obezbedio je i druge potrebne podatke, i našao je da je zahtev *okrivljenog osnovan*.

Iz predmetnih spisa se zaključuje da je predsednik sudskog veća dana _____ i dana _____, zakazao glavni pretres, međutim u oba slučaja istima nije prisustvovao branilac okrivljenog, dok je podneskom u pismenoj formi pružio obaveštenje da je navodno tog dana bio zauzet drugim suđenjima i da iz tog razloga nije mogao da odgovori na pozivnicu suda.

Prema podacima dobijenim od administracije suda, zaključuje se da je branilac bio u potpunosti nezainteresovan u ovom krivičnom predmetu, pošto nikada nije tražio da pregleda spise, a samo jednom je tražio da se sastane sa okrivljenim.

Iz potvrđenih činjenica proizilazi da je određeni branilac okrivljenog V.V., advokat J.K., na neuredan način vršio dužnost branioca, zbog čega je na osnovu člana 59. stav 4 ZKPK-a, odlučeno kao u izreci ovog Rešenja.

Umesto razrešenog branioca, određen je drugi branilac, u značenju člana 59. stav 4 ZKPK-a.

Advokatska komora Kosova biće obaveštena o razrešenju branioca shodno članu 59. stav. 4 ZKPK-a.

zapisničar,

predsednik suda

PRAVNA POUKA: Protiv ovog Rešenja dozvoljeno je izjavljivanje žalbe Apelacionom sudu, u roku od 3 dana od njegovog donošenja.

Pojašnjenje :

Bez obzira što se u stavu 3. ZKPK-a, (*poslednja rečenica nakon reči Vrhovni sud*) kaže da protiv ovog Rešenja nije dozvoljena žalba, smatram da se misli samo na Rešenja predsednika Vrhovnog suda, ali ne i na rešenja koja donosi sudija za prethodni postupak, sudija pojedinac, sudsko veće, predsednik Osnovnog suda, predsednik Apelacionog suda, zatim bez obzira što stav 3. citiranog člana kaže pre glavnog pretresa, Rešenje donosi sudija za prethodni postupak, trebalo bi da bude pre trenutka podizanja optužnice, pošto od trenutka podizanja optužnice prestaje rad sudije za prethodni postupak u istom krivičnom predmetu.

Obrazac 14

REŠENJE KOJIM SE BRANIOCU PRIVREMENO USKRAĆUJE RAZMATRANJE POJEDINIH SPISA I PRISUSTVOVANJE IZVOĐENJU POJEDINIH ISTRAŽNIH RADNJI (član 213. KPP)

Hp. br. 25/2013

Državni tužilac Osnovnog tužilaštva u _____, J.B. sa zapisničarem L.L. u krivičnom predmetu protiv okrivljenog Z.B. iz _____, zbog krivičnog dela regrutovanja za terorizam, iz člana 139. KZK-a, dana _____, doneo je ovo:

R E Š E N J E

Braniocu okrivljenog Z.B., iz _____, adv. S.S., privremeno se uskraćuje da: _____.

O b r a z l o ž e n j e

Pravosnažnim rešenjem državnog tužioca Osnovnog tužilaštva u _____, Odeljenje za teška krivična dela, Hp. br. 25/2013 od dana _____, odlučeno je da se sprovedu istrage protiv okrivljenog Z.B., iz _____, zbog krivičnog dela regrutovanja za terorizam, iz člana 139. KZK-a.

Državni tužilac smatra da u određenim okolnostima, imajući u vidu visok stepen društvene ugroženosti koju ovakva krivična dela nose kao i veoma složen istražni proces, i na osnovu toga dolazi do zaključka da branilac ne bi trebalo da prisustvuje svedočenju svedoka N, pošto smatra da se tim putem može teško povrediti istražni postupak i eventualno može uticati da teroristička dela koja su ostala na pokušaju, na kraju budu i završena.

Pošto su ispunjeni svi zakonski uslovi iz člana 213. stav 6. ZKPK-a, odlučeno je kao u izreci ovog Rešenja.

OSNOVNO TUŽILAŠTVO – ODELJENJE ZA TEŠKA KRIVIČNA DELA

Hp. br. 15/2-13 od dana _____

zapisničar,

L.L.

državni tužilac

J.B.

PRAVNA POUKA: Protiv ovog rešenja dozvoljeno je izjavljivanje žalbe sudiji za prethodni postupak Osnovnog suda u _____, u roku od 3 dana, od dana donošenja Rešenja.

Pojašnjenje :

Stav 6 člana 213. ZKPK-a, navodi: " Državni tužilac može da uskrati odbrani pregledanje, kopiranje ili fotografisanje određenog spisa". U tom slučaju, odbrana može tražiti od sudije za prethodni postupak, sudije pojedinca ili predsednika sudskog veća da dozvoli razgledanje, fotokopiranje ili prepis. Odluka sudije je konačna. *Podaci se mogu urediti* ili ih državni tužilac može precrtati debelom crnom linijom kako bi prikrrio određene podatke na kopijama spisa koji sadrže osetljive podatke. Okrivljeni može uložiti prigovor na uređivanje sudiji za prethodni postupak, sudiji pojedinca ili predsedniku sudskog veća u roku od tri (3) dana od dobijanja uređenog primerka. Državnom tužiocu se pruža mogućnost da objasni pravnu osnovu za uređivanje, ne razotkrivajući osetljive informacije. Iako norma ne pojašnjava kako se neko pravo ograničava, smatram da se ovo ograničenje može izvršiti samo rešenjem, na koje je dozvoljena žalba u roku od 3 dana, i u tom slučaju, sudija za prethodni postupak, rešenjem može poništiti rešenje tužioca i braniocu dozvoliti razmatranje, razgledanje, fotografisanje ili prepis spisa" odnosno poništavanje uređivanja.

Obrazac 15

REŠENJE O IZDVAJANJU ZAPISNIKA IZ SPISA (član 249 ZKPK)

P. br. 40/2013

Sudija Osnovnog suda u _____, F.F. sa zapisničarkom M.M., u krivičnom predmetu protiv okrivljenog D.D., zbog krivičnog dela krađe, iz člana _____stav_____tačka_____ KZK-a, na prvom saslušanju, odlučujući po predlogu branioca okrivljenog o izdvajanju zapisnika o ispitivanju svedoka H.H. dana _____doneo je ovo:

R E Š E N J E

Izdvojiti Zapisnik o saslušanju svedoka H.H., sastavljen pred državnim tužiocem Osnovnog tužilaštva u _____ dana _____, u krivičnom predmetu HP. br. 200/2013 i zatvoriti ga posebnim omotom i čuvati odvojeno od ostalih predmetnih spisa.

O b r a z l o ž e n j e

Protiv okrivljenog D.D., iz _____, podignuta je optužnica za krivično delo krađe, iz člana 325. stav 1. ZKPK-a, P. br. 40/2013.

Branilac okrivljenog je na prvom saslušanju održanom dana _____, predstavio prigovor na prihvatljivosti dokaza i predložio je da zapisnik o ispitivanju svedoka H.H., od dana _____, pred državnim tužiocem Osnovnog tužilaštva u _____, izdvoji iz predmetnih spisa, pošto se radi o osobi koja je u istoj krivičnoj stvari saoptužena zajedno sa okrivljenim N. Dato

lice, u skladu sa članom 126. tačka 1.3. ZKPK-a, ne može da se pozove da svedoči i iz tog razloga sudska odluka se ne može zasnivati na ovom iskazu.

Predlog branioca je osnovan.

U skladu sa članom 126. stav 1.3. ZKPK-a, za svedoka se ne može ispitati saoptuženi sve dok se vodi zajednički postupak.

Pošto su ispunjeni uslovi iz člana 249. stav 3. ZKPK-a, odlučeno je kao u izreci ovog Rešenja.

OSNOVNI SUD-ODELJENJE ZA TEŠKA KRIVIČNA DELA

P. br. 40/2013 od dana _____

zapisničar,
F.F.

sudija,
M.M.

PRAVNA POUKA: Protiv ovog Rešenja dozvoljeno je izjavljivanje žalbe Apelacionom sudu u Prištini, u roku od pet (5) dana od dana donošenja Rešenja, preko Osnovnog suda.

Obrazac 16

ZAPISNIK O VEĆANJU I GLASANJU

(član 320 ZKPK-a)

P. br. 80/2013

Sastavljen dana _____, pri Osnovnom sudu u _____, u krivičnom predmetu protiv okrivljenog T.T. iz _____, zbog krivičnog dela ubistva iz člana 178. KZK-a.

predsednik sudskog veća
B.B

članovi sudskog veća,

N.B

J.K.

zapisničar
J.H.

Većanje je počelo u _____ časova,

Nakon što je veće jednoglasno konstatovalo da sud ima stvarnu nadležnost, da ne postoje okolnosti koje isključuju krivično gonjenje i da nema potrebe da se postupak dopuni niti da se određena pitanja pojašne, odlučilo je da pristupi rešavanju glavne stvari.

TOK GLASANJA

1. O krivici.

Članovi sudskog veća i predsednik sudskog veća jednoglasno su glasali da je okrivljeni učinio krivično delo.

Što se tiče pravne kvalifikacije krivičnog dela, član sudskog veća N.B., glasa da je okrivljeni izvršio krivično delo ubistva, propisano članom 178. KZK-a, dok predsednik sudskog veća i drugi član sudskog veća smatraju da je okrivljeni učinio krivično delo ubistva izvršenog u stanju umnog rastrojstva, propisanog članom 180. KZK-a.

Većinom glasova donosi se odluka da je okrivljeni počinio krivično delo ubistva izvršenog u stanju umnog rastrojstva, iz člana 180. KZK-a.

2. O kazni.

Prvi član sudskog veća N.B., glasa da se okrivljenom izrekne kazna zatvora od 8 godina, dok predsednik sudskog veća i drugi član sudskog veća glasaju da se okrivljenom izrekne kazna u dužini trajanja od 5 godina.

Većinom glasova je odlučeno da se okrivljenom izrekne kazna zatvora od 5 godina.

3. O troškovima krivičnog postupka.

Jednoglasno je odlučeno da okrivljeni plati na ime naknade za troškove postupka iznos od 500 €, i sudski paušal od 100 €.

4. O imovinskopravnom zahtevu.

Jednoglasno je odlučeno da okrivljeni plati oštećenoj S.S., supruzi pokojnika na ime troškova sahrane 1.500 €, a da preostali deo traženog imovinskopavnog zahteva ista ostvari putem građanske parnice.

5. O predmetima.

Jednoglasno je odlučeno da se okrivljenom oduzme lovačka puška br. ____modela ____i da se ista uništi.

Završeno u . _____ časova

zapisničar,
J.H.

članovi veća,
N.B
J.K

predsednik sudskog veća.
B.B.

Obrazac 17

ZAPISNIK O VEĆANJU I GLASANJU DRUGI STEPEN

AP. br. 50/2013

Sastavljen pri Apelacionom sudu u Prištini na pretresu održanom dana _____.

Prisutni.

članovi veća,

K.K.

L.L.

predsednik sudskog veća-sudija

H.H.

zapisničar,

I.K.

okrivljeni.

J.L.

državni tužilac

F.O.

Nakon izlaganja sudije izvestioca K.K., podnetog shodno žalbi okrivljenog S.S. uloženoj na presudu Osnovnog suda u _____, K. br. 10/2013, od dana _____, po dobijanju predloga državnog tužioca Osnovnog tužilaštva u _____, KP. br. 22/2013 od dana _____, dopunskih pojašnjenja branioca okrivljenog, na pretresu održanom dana _____, Apelacioni sud je u ime naroda doneo ovu:

P R E S U D U

Odbacuje se kao neosnovana žalba branioca okrivljenog S.S. iz _____, i potvrđuje se presuda Osnovnog suda u _____ K. br. 20/2013, od dana _____.

Odluka je doneta jednoglasno.

članovi sudskog veća,

K.K.

L.L.

predsednik sudskog veća-sudija

H.H.

zapisničar,

I.K.

okrivljeni.

J.L.

državni tužilac

F.O.

Obrazac 18

REŠENJE KOJIM SE OKRIVLJENOM NE DOZVOLJAVA POVRAĆAJ U PREĐAŠNJE STANJE

(član 447. ZKPK-a)

P. br. 30/2013

Sudija pojedinac Osnovnog suda u _____ B.B., u krivičnom predmetu protiv okrivljenog H.H., zbog krivičnog dela pretnje iz člana 185. stav 1. KZK-a, odlučujući po molbi okrivljenog za povraćaj u pređašnje stanje, dana _____, doneo je ovo:

R E Š E N j E

Ne dozvoljava se povraćaj u pređašnje stanje okrivljenog H.H.

Žalba uložena protiv presude ovog suda P. br. 50/2013 od dana _____, po ispunjavanju zakonskih uslova ustupa se Apelacionom sudu na odlučivanje.

O b r a z l o ž e n j e

Presudom ovog suda P. br. 50/2013 od dana _____, okrivljeni H.H. proglašen je krivim zbog krivičnog dela pretnje, iz člana 185. stav. 1. KZK-a i osuđen je novčanom kaznom u iznosu od 500 €.

Navedena odluka suda uručena je okrivljenom dana _____, što je on potvrdio svojim potpisom na povratnici.

Okrivljeni nije uložio žalbu u roku od 15 dana od dana donošenja presude već je to učinio dana _____, pri čemu je istovremeno podneo i molbu za povraćaj u pređašnje stanje. U molbi je istakao da je odmah po dobijanju presude otputovao na službeno putovanje u Albaniju gde je boravio do _____, zbog čega je bio u nemogućnosti da blagovremeno uložiti žalbu.

Razlozi koje je okrivljeni izneo u molbi, po oceni ovog suda, ne predstavljaju razloge u značenju člana 447 stav 1 ZKPK-a, čime nisu ispunjeni zakonski uslovi za povraćaj u pređašnje stanje.

OSNOVNI SUD U _____

P. br. 50/2013 od dana _____

SUDIJA,

B.B.

PRAVNA POUKA: Protiv ovog Rešenja dozvoljena je žalba Apelacionom sudu u roku od 3 dana od dana donošenja Rešenja.

POJAŠNJENJE. Iako član **448 stav 3. ZKPK-a**, propisuje:” Kad je okrivljeno lice izjavilo žalbu na rešenje kojim se ne dozvoljava povraćaj u predašnje stanje, sud je dužan da ovu žalbu, protiv presude ili rešenja za sekvstriranje materijalne koristi, kao i sa odgovorom na žalbu i svim spisima, dostavi neposredno višem sudu na odlučivanje”, žalba se sa svim predmetnim spisima upućuje Apelacionom sudu, i imajući u vidu da okrivljeni nije uložio žalbu za povraćaj u predašnje stanje, pošto ZKPK nije ovlastio prvostepeni sud da žalbu odbaci kao nedozvoljenu (*kao što je to propisivao predašnji zakonik*) o uloženoj žalbi zajedno sa zahtevom za povraćaj u predašnje stanje odlučuje Apelacioni sud.

Obrazac 19

P. br. ____/2013

POSEBNO REŠENJE O TROŠKOVIMA KRIVIČNOG POSTUPKA
(član 450. ZKPK-a)

Sudija pojedinac Osnovnog suda ____ u ____ sa zapisničarem S.S., u krivičnom predmetu protiv okrivljenog H.H. zbog krivičnog dela nanošenja teških telesnih povreda, iz člana 189. stav 2. tačka 2.1 KZK-a, odlučujući o troškovima krivičnog postupka, dana duke ____ doneo je ovo:

R E Š E N J E

Okrivljeni H.H. iz ____ koji je pravosnažnom presudom ovog suda P.br. ____ od dana ____ proglašen krivim za krivično delo nanošenje teških telesnih povreda, iz člana 189. stav 2. tačka 2.1 KZK-a i osuđen je kaznom zatvora od 2 (dve) godine, obavezuje se da nadoknadi troškove krivičnog postupka u iznosu od 1.200 €, u roku od 15 dana od pravosnažnosti ovog Rešenja.

O b r a z l o ž e n j e

Pravosnažna presuda ovog suda P. br. ____ od dana ____, kojom je okrivljeni H.H., proglašen krivim za krivično delo nanošenje teških telesnih povreda, propisano članom 189. stav 2. tačka 2.1 KZK-a, i osuđen kaznom zatvora u trajanju od 2 (dve) godine, navodi obavezu

okrivljenog da nadoknadi troškove postupka, ali ne određuje visinu troškova pošto ne postoje tačni podaci u vezi sa ovim troškovima.

Iz registra troškova se zaključuje da je na ime svedoka plaćeno _____€, na ime veštaka _____ što ukupno iznosi _____.

Pošto je na osnovu podataka u posedu ovog suda potvrđen tačan iznos troškova krivičnog postupka, odlučeno je kao u izreci ovog Rešenja na osnovu člana _____ ZKPK-a.

OSNOVNI SUD U _____

P.br. _____/2013 od dana _____

predsednik sudskog veća,

zapisničar,

PRAVNA POUKA: Protiv ovog Rešenja dozvoljena je žalba pretresnom veću ovog suda u roku od 3 dana od dana donošenja Rešenja.

POJAŠNJENJE: Rešenje o troškovima postupka može doneti i zapisničar, pošto na osnovu člana 451. stav 2 ZKPK-a, kada nedostaju podaci o iznosu troškova, zapisničar donosi posebno rešenje o iznosu troškova, koje usvajaju sudija pojedinac ili predsednik sudskog veća čim za to obezbede podatke.

Kada je o troškovima krivičnog postupka odlučeno posebnim rešenjem, o žalbi uloženoj protiv tog Rešenja odlučuje veće (stav 3).

Obrazac 20

REŠENJE O TROŠKOVIMA KRIVIČNOG POSTUPKA NA OSNOVU KRIVICE LICA KOJA SU IH UZROKOVALA

(član 452. ZKPK-a)

P. br. _____/

Osnovni sud u _____, sa sudijom pojedincem B.B., sa zapisničarem H.J., u krivičnom predmetu protiv okrivljenog I.I., zbog krivičnog dela prevare, propisanog članom 335. stav. 1. KZK -a, dana _____ doneo je,

R E Š E N j E

Branilac okrivljenog I.I., advokat B.B., iz _____, obavezan je da plati na ime troškova krivičnog postupka iznos od 100 € (*isplata dnevnica svedoka*), a na ime sudskog paušala iznos od 10€ , uzrokovanim njegovom krivicom, bez obzira na ishod krivičnog postupka,

O b r a z l o ž e n j e

U krivičnom predmetu protiv okrivljenog I.I., iz _____, zbog krivičnog dela prevare iz člana 335. stav. 1. KZK-a, održan je glavni pretres dana _____, u sati _____, na koji su pozvana sva lica predložena u optužnici.

U zakazano vreme, na glavni pretres došla su sva pozvana lica sem branioca, advokata B.B. iz _____, koji je uredno primio poziv, međutim nije opravdao svoj izostanak.

Zbog izostanka branioca, na predlog okrivljenog, glavni pretres je odložen. Svedocima H.I. , K.M. i N.N. iz _____, plaćena je naknada na ime putnih troškova i hrane i izgubljenih dnevnica u iznosu od 100 €.

U skladu sa članom 452. stav .1 ZKPK-a, branilac okrivljenog, bez obzira na ishod krivičnog postupka, snosi troškove odloženog pretresa i druge troškove uzrokovane njegovom krivicom kao i deo paušalnog iznosa. Pošto branilac okrivljenog B.B, koji je uredno dobio pozivnicu, nije došao na glavni pretres niti je opravdao svoj izostanak, svojom krivicom pričinio je troškove usled neodržavanja glavnog pretresa, zbog čega je dužan da ih nadoknadi bez obzira na ishod krivičnog postupka.

Visinu paušalnog iznosa sud je odredio imajući u vidu složenost postupka i imovinsko stanje lica koje je dužno da namiri ovaj iznos.

OSNOVNI SUD U _____

P. br. _____/ od dana _____

zapisničar,

SUDIJA,
B.B.]

PRAVNA POUKA: Protiv ovog Rešenja dozvoljena je žalba, pretresnom veću ovog suda, u roku od 3 dana od dana donošenja Rešenja.

POJAŠNJENJE: Okrivljeno lice, oštećeno lice, branilac, zakonski zastupnik, svedok, veštak, prevodilac odnosno tumač, stručno lice bez obzira na ishod krivičnog postupka, snose troškove svog obaveznog dolaska, odlaganja dokazne radnje i druge troškove postupka koje su prouzrokovali svojom krivicom, kao i odgovarajući deo paušalnog iznosa (**452. stav 1**).

Za troškove iz člana 452. stav 2. ovog člana donosi se posebno rešenje, sem kada odluka o glavnoj pravnoj stvari (presuda) ne obuhvati i troškove koje je okrivljeni dužan da namiri.

Obrazac 21

PREDLOG OŠTEĆENOG ZA OSTVARIVANJE IMOVINSKOPRAVNOG ZAHTEVA (član 458 ZKPK)

OSNOVNOM SUDU U _____

Oštećeni _____

Okrivljeni _____

P R E D L O G

Za ostvarivanje imovinskopravnog zahteva

Pri Osnovnom sudu u _____, protiv okrivljenog _____, zbog krivičnog dela teške krađe u vezi sa članom 327. stav. 1. tačka. 1.1. KZK-a, vodi se krivični postupak P. br. _____ od dana _____.

Postoji osnovana sumnja da je okrivljeni izvršio krivično delo na štetu oštećenog.

Okrivljeni je dana _____, obio radionicu oštećenog _____, iz koje je uzeo određenu količinu zlata i bižuterije u vrednosti od 3.000 €.

Dokaz: Zapisnik o uviđaju na mestu događaja i izveštaj veštaka.

Predlažem da u značenju člana _____ ZKPK-a, sud prinudi okrivljenog _____ da na ime imovinskopravnog zahteva oštećenom _____ isplati iznos od 3.000 €, na ime pričinjene štete, u roku od 15 dana, pod pretnjom prinudnog izvršenja.

Dana _____

Oštećeni,

Obrazac 22

PREDLOG ZA IZDAVANJE PRIVREMENE MERE OBEZBEĐENJA IMOVINSKOPRAVNOG ZAHTEVA

(član 467. ZKPK)

OSNOVNOM SUDU U _____

Oštećeni _____

Okrivljeni _____

P R E D L O G

Za izdavanje privremene mere obezbeđenja imovinskopravnog zahteva

Protiv okrivljenog _____ iz _____, se pri ovom sudu vodi krivični postupak zbog krivičnog dela teške krađe iz člana 327. stav 1. tačka 1.1 KZK-a, na štetu oštećenog.

Podneskom od dana _____, podneli smo imovinskopravni zahtev u iznosu od 3.000€ i predložili smo da se isti reši u krivičnom postupku.

Kasnije smo saznali da su kod okrivljenog nađeni predmeti od vrednosti i to:

1. *Automobil marke "Opel Kadet"*
2. *Kultivator*
3. *Motor, i*
4. *Profesionalni fotoaparat marke "Soni" proizveden 2012. godine.*

Takođe smo saznali da brat okrivljenog I.K. ima opšte ovlašćenje koje mu je dao okrivljeni, na osnovu koga je ovlašćen da ove stvari otuđi.

Predlažem sudu da u značenju člana 467. stav. 2. ZKPK-a, donese rešenje kojim će izdati privremenu meru obezbeđenja imovinskopravnog zahteva oštećenog, uz zabranu otuđivanja predmeta koji su kod okrivljenog nađeni, pošto u suprotnom, okrivljeni preko svog brata može sprečiti ostvarivanje imovinskopravnog zahteva.

Dana _____

Oštećeni,

Obrazac 23

REŠENJE O ZAMENI NOVČANE KAZNE ZATVORSKOM (član 46. KZK-a)

KP. br.____/____

Osnovni sud u _____, u veću u sastavu, M.M., predsednik veća, K.P. i N.H. članovi veća, sa stručnim saradnikom I.S., zapisničarem, u krivičnom postupku protiv okrivljenog N.N. iz _____, zbog krivičnog dela nanošenja lakših telesnih povreda, iz člana 186. stav 1. tačka 1.1.KZK-a, dana _____, doneo je ovo:

REŠENJE

Novčana kazna u iznosu od 600 €, izrečena pravosnažnom presudom ovog suda P. br.____/____ od dana _____ osuđenom N.N., iz _____, zamenjuje se kaznom zatvora u trajanju od 30 (trideset) dana, koju će odslužiti po pravosnažnosti ovog Rešenja.

O b r a z l o ž e n j e

Pravosnažnom presudom ovog suda P. br.____/____ od dana _____ osuđeni N.N, iz _____, proglašen je krivim za krivično delo nanošenja lakih telesnih povreda, propisano članom 186. stav. 1. tačka 1.1. KZK-a, i osuđen je novčanom kaznom u iznosu od 600 €, koju je bio dužan da plati u roku od 15 dana od pravosnažnosti presude.

U datom roku osuđeni N.N., nije izmirio izrečenu novčanu kaznu, te je ovom sudu podnet predlog da se novčana kazna zameni kaznom zatvora.

Okrivljeni nije izmirio novčanu kaznu u datom roku, dok je na osnovu izjave date ovom sudu on jasno izneo da ne želi da plati novčanu kaznu.

U skladu sa članom 46. stav. 3. KZK-a, Ukoliko osuđenik ne želi ili ne može da plati kaznu, sud može novčanu kaznu zameniti zatvorskom. Kada je kazna zatvora izrečena umesto novčane kazne, jedan dan u zatvoru se računa kao dvadeset (20) Evra kazne. Ovakva kazna zatvora ne može biti izrečena na više od tri (3) godine.

Iz gore navedenog, u značenju člana 46. stav. 3 KZK-a, odlučeno je kao u izreci ovog Rešenja.

OSNOVNI SUD U _____

P.br.____/____ od dana _____

zapisničar,

predsednik sudskog veća,

PRAVNA POUKA: Protiv ovog Rešenja dozvoljena je žalba, pretresnom veću ovog suda, u roku od **3** dana od donošenja Rešenja.

POJAŠNJENJE: Pitanja koja stvaraju dileme oko zamenjivanja novčane kazne kaznom zatvora slede: **1.**) Da li je dozvoljeno pravo žalbe na Rešenje za zamenu novčane kazne kaznom zatvora, i **2.** Da li pre svega treba pokušati da se prinudno izvrši a nakon toga da se u nemogućnosti da se novčana kazna izvrši prinudno, ista zameni kaznom zatvora?.

1.Smatram da protiv ovog Rešenja treba dozvoliti žalbu, pošto u skladu sa članom 408 stav 1 ZKPK-a, na rešenje sudije za prethodni postupak i na druga rešenja doneta pred osnovnim sudom stranke i lica čija su prava povređena mogu da izjave žalbu u skladu sa članom 411, osim ako odredbe ovog zakonika izričito određuju da žalba nije dozvoljena (*zakon nije isključio pravo žalbe kada se novčana kazna zamenjuje kaznom zatvora*).

2.Takođe, smatram da se novčana kazna ne može zameniti kaznom zatvora, pre nego što se pokuša prinudno izvršenje, što zasnivam na odredbi člana **486 ZKPK-a, koja navodi:** “*Ako novčana izrečena kazna ovim zakonikom ne može ni prinudno da se naplati, sud će izvršava primenom člana 46. Krivičnog zakonika*”.

Zatim, u skladu sa članom 138 tačka 1. Zakona o izvršenju krivičnih sankcija kaže se: “*Osuđeno lice dužno je da plati troškove prinudne naplate novčane kazne*”

Obrazac 24

REŠENJE O ODUZIMANJU VOZAČKE DOZVOLE

(član 112 ZKPK-a)

HP. br. ___/___

Sudija za prethodni postupak Osnovnog suda u Prištini, H.H., sa zapisničare N.N., u krivičnom predmetu protiv okrivljenog I.K., iz_____, zbog krivičnog dela ugrožavanja javnog saobraćaja, iz člana 378. stav 4 u vezi sa stavom 1. KZK-a, odlučujući po predlogu državnog tužioca Osnovnog tužilaštva u Prištini, da se okrivljenima privremeno oduzme vozačka dozvola, dana _____doneo je:

REŠENJE

Okrivljenom N.N., iz_____, protiv koga je u toku istraga za krivično delo ugrožavanja javnog saobraćaja, iz člana 378. stav 4 u vezi sa stavom 1. KZK-a, privremeno se oduzima vozačka dozvola u dužini trajanja krivičnog postupka.

O b r a z l o ž e n j e

Državni tužilac Osnovnog tužilaštva u Prištini podneskom KP. br.____/____ od dana____, podneo je predlog da se protiv okrivljenog N.N., iz____, protiv koga se vodi istražni postupak zbog krivičnog dela ugrožavanja javnog saobraćaja, iz člana 378. stav 4 u vezi sa stavom 1. KZK-a , privremeno oduzme vozačka dozvola u dužini trajanja krivičnog postupka.

Ocenjujući predlog državnog tužioca, sud je našao da je zahtev osnovan. Iz podataka prikupljenih u istražnom postupku, potvrđuje se da je okrivljeni i ranije u dva navrata bio osuđivan za krivično delo ugrožavanja javnog saobraćaja. Državni tužilac Osnovnog tužilaštva predlogu je priložio i Rešenje bivšeg Suda za prekršaje u _____, koje potvrđuje da je okrivljenom izrečena novčana kazna u iznosu od 200 €, zbog saobraćajnih prekršaja počinjenih u alkoholisanom stanju.

Protiv okrivljenog se vodi istražni postupak usled osnovane sumnje da je učinio krivično delo ugrožavanja javnog saobraćaja, propisano članom 378. stav 4 u vezi sa stavom 1 KZK-a. Pre toga je osuđivan u dva navrata za ista krivična dela, tokom istražnog postupka ponovo je upravljao vozilom u alkoholisanom stanju i u tom stanju je izazvao prekršaje u saobraćaju.

Iz goreopisanih razloga se može zaključiti da su ispunjeni svi uslovi iz člana 112. stav 1. ZKPK-a, da se okrivljenom oduzme vozačka dozvola do završetka postupka i da je predlog državnog tužioca osnovan.

OSNOVNI SUD U _____

HP. br.____/od dana_____

zapisničar,

sudija za prethodni postupak,

PRAVNA POUKA: Protiv ovog Rešenja dozvoljeno je izjavljivanje žalbe Apelacionom sudu u roku od tri (3) dana od dana donošenja Rešenja.

Obrazac 25

REŠENJE O VRAĆANJU VOZAČKE DOZVOLE

(član 116. stav 1 ZKPK-a)

KP. br. ___/___

Predsednik sudskog veća NN. Osnovnog suda u Prištini, sa zapisničarem N.N., u krivičnom predmetu protiv okrivljenog I.K., iz ____, zbog krivičnog dela ugrožavanja javnog saobraćaja, iz člana 378. stav 4 u vezi sa stavom 1. KZK-a, odlučujući po predlogu branioca okrivljenog da mu se vrati vozačka dozvola koja mu je privremeno oduzeta, po održanom glavnom pretresu veća dana ____ donosi ovo:

R E Š E N J E

Vozačka dozvola privremeno oduzeta od okrivljenog I.K., iz ____, Rešenjem sudije za prethodni postupak ovog suda PP. br. ___/___ od dana ____, vratiti okrivljenom nakon pravosnažnosti ovog Rešenja.

O b r a z l o ž e n j e

Rešenjem sudije za prethodni postupak ovog suda PP. br. ___/___ od dana ____, okrivljenom I.K., iz ____, privremeno je oduzeta vozačka dozvola na osnovu člana **112. stav 1. ZKPK-a**.

Na glavnom pretresu održanom dana ____, branilac okrivljenog podneo je predlog da mu se vrati vozačka dozvola pošto su prestali da postoje uzroci zbog kojih je rešenje doneto.

Državni tužilac Osnovnog tužilaštva ____, osporio je predlog odbrane i izneo je mišljenje da nisu ispunjeni uslovi da se okrivljenom vrati vozačka dozvola.

Odlučujući po predlogu branioca, sud je našao da su prestali da važe *uslovi zbog kojih mu je oduzeta vozačka dozvola*.

Događaj zbog koga je okrivljenom oduzeta vozačka dozvola i zbog koga je vođen krivični postupak desio se dana _____. Rešenje o privremenom oduzimanju vozačke dozvole doneto je dana _____. Iz izveštaja NTP, "Tregtia" iz Prištine, se potvrđuje da je okrivljeni nakon dobijanja vozačke dozvole primljen na posao u ovom preduzeću na održavanju automobila i da je na ovom radnom mestu pokazao zadovoljavajuće rezultate. Iz predmetnih spisa se može zaključiti da je okrivljeni profesionalni vozač, oženjen je i ima troje maloletne dece a njegova supruga je nezaposlena.

Imajući u vidu činjenice predstavljene u prethodnom delu, posebno da je od vremena oduzimanja vozačke dozvole proteklo više od **dve (2)** godine i da je ponašanje okrivljenog u ovom periodu bilo zadovoljavajuće, da je profesionalni vozač, sud je našao da su prestali da važe razlozi zbog kojih mu je privremeno oduzeta vozačka dozvola, pošto se iz ponašanja okrivljenog

nakon izvršenja krivičnog dela može osnovano zaključiti da će obratiti dodatnu pažnju da pri učešću u saobraćaju ne počinu nova krivična dela.

OSNOVNI SUD U _____
HP. br. ____/ od dana _____

zapisničar,

predsednik sudskog veća,

PRAVNA POUKA: Protiv ovog Rešenja dozvoljeno je izjavljivanje žalbe Apelacionom sudu u roku od 3 dana od donošenja Rešenja.

Obrazac 26

REŠENJE O KAŽNJAVANJU BRANIOCA USLED ODUGOVLAČENJA KRIVIČNOG POSTUPKA (član 64. ZKPK-a)

P. br. ____/____

Osnovni sud u Prištini, u sudskom veću u sastavu H.H., kao predsednik, i H.H. i F.I. kao članovi sudskog veća, sa zapisničarem N.N., u krivičnom predmetu protiv okrivljenog I.K., iz _____, zbog krivičnog dela ugrožavanja javnog saobraćaja, iz člana 378. stav 4 u vezi sa stavom 1. KZK-a, odlučujući u značenju člana 64. ZKPK-a, na glavnom pretresu održanom dana _____ doneo je ovo:

R E Š E N J E

Branilac okrivljenog I.K., iz _____, advokat N.N., iz _____, kažnjava se novčanom kaznom u iznosu od 250 €, usled odugovlačenja krivičnog postupka, koju je dužan da izmiri u roku od 15 dana od pravosnažnosti Rešenja.

O b r a z l o ž e n j e

Pri Osnovnom sudu u Prištini vodi se krivični postupak protiv okrivljenog I.K., iz _____, zbog krivičnog dela ugrožavanja javnog saobraćaja, iz člana 378. stav 4 u vezi sa stavom 1 KZK-a.

Glavnom pretresu održanom dana _____, nije prisustvovao branilac okrivljenog, koji je uredno pozvan ali je telefonom obavestio sud da je na bolovanju. Nakon odlaganja glavnog pretresa, isti sudu nije predočio nijedan dokaz da je zaista bio na bolovanju.

Na glavnom pretresu svoje iskaze dala su sva pozvana lica sem svedoka H.K., koji nije bio uredno pozvan. Nakon izvođenja dokaza predloženih po optužnici državnog tužioca Osnovnog tužilaštva, predstavnik optužbe je predložio da iskaz svedoka H.K, koji je saslušan u istražnom postupku a čiji iskaz ne odgovara odlučujućim činjenicama bude pročitán. Branilac okrivljenog je ovaj predlog osporio i tražio je da se ovaj svedok sasluša neposredno. Iz tog razloga, glavni pretres je odložen za _____, dok je strankama datum održavanja novog pretresa prenet usmeno.

Na glavnom pretresu koji je održan dana _____, došla su sva pozvana lica sem branioca okrivljenog, advokata N.N, koji mu je podneskom podnetim jedan dan pre održavanja glavnog pretresa obavestio sud da je sprečen da prisustvuje glavnom pretresu iz razloga što tog istog dana ima glavni pretres u Osnovnom sudu u _____, u krivičnom predmetu protiv okrivljenog I.L, iz _____ koji se tereti za krivično delo ubistva iz člana 146 KZK-a, u kome je on branilac i gde obavezno mora prisustvovati pretresu.

Telefonom je provereno da branilac-advokat N.N, nije učestvovao na glavnom pretresu ni na ovom sudu, već je samo telegramom obavestio sud da ne može da učestvuje na pretresu usled gužve u saobraćaju. Informacijama obezbeđenim od dispečera za regionalne puteve Peć – Priština, potvrđeno je da se na ovom putnom pravcu saobraćaj odvijao neometano, ove informacije su unete u zapisnik a pretres je odložen za dan _____.

Na glavnom pretresu održanom dana _____, učestvovale su sve pozvane osobe, međutim glavni pretres je u značenju člana _____, trebalo da počne ponovo zbog toga što je prošlo više od 3 meseca. Nakon početka izvođenja dokaza, predstavnik optužbe je predložio da svedoci i veštaci ne budu saslušani, već da se pročitaju njihovi iskazi dati u značenju člana _____ ZKPK-a, branilac je prigovorio i na ovaj predlog i tražio je da se ponovo izvedu dokazi u značenju člana _____ ZKPK-a.

Sud je sve radnje branioca: izostanak sa glavnog pretresa dana _____, ne pružanjem dokaza da je bio na bolovanju, prigovore na glavnom pretresu od dana _____, na čitanje iskaza svedoka koji nisu bili od presudne važnosti za suđenje od dana _____, nepružanje sigurnih dokaza o poteškoćama i zahteve da se na glavnom pretresu održanom dana _____, svi dokazi ponovo izvedu iako sudsko veće nije promenjen, procenio kao apriori isplanirane radnje, sa ciljem da se odugovlači krivični postupak, te je sa tim u vezi u skladu sa članom 64. stav 1. ZKPK-a, izrekao kaznu kao u izreci.

OSNOVNI SUD U _____

zapisničar,

P.br. _____ / od dana _____

predsednik sudskog veća,

PRAVNA POUKA: Protiv ovog rešenja dozvoljeno je izjavljivanje žalbe Apelacionom sudu u roku od 3 dana od dana donošenja Rešenja.

Obrazac 27

ULAGANJE KRIVIČNE POLICIJSKE PRIJAVE DRŽAVNOM TUŽIOCU

(član 81. ZKPK)

Osnovnom tužilaštvu u _____

Na osnovu člana 81 stav 1. Zakonika o krivičnom postupku Kosova, podnosim,

KRIVIČNU PRIJAVU

Protiv _____, rođen dana _____, u _____, živi u _____ br., od oca _____ i majke _____, devojačko prezime _____, zaposlen u _____, ostvaruje primanja u iznosu od _____, oženjen, otac troje maloletne dece;

Usled osnovane sumnje da je:

Dana _____, na nacionalnom putu, Gnjilane – Kamenica, u selu _____, ne prilagođavajući brzinu kretanja, uslovima na putu, upravljajući svojim putničkim vozilom registarskih tablica _____ marke “Mercedes” crne boje, u suprotnosti sa članom 53. Zakona o pravilima drumskog saobraćaja, pošto je put bio delimično prekriven ledom, iz nemara misleći da do zabranjene posledice neće doći, ili da će istu, ukoliko se pojavi, izbeći, na osnovu njegovog dugog vozačkog iskustva, po dolasku pred školu _____, u pokušaju da izbegne da udari u kravu koja je prelazila put, klizi sa puta i udara u trotoar, pri čemu je udario par dece koja su se njime kretala u tom trenutku, gde je ovom prilikom S.K od fatalnih udaraca zadobijenih na mestu nesreće preminuo, dok su .S.Y.P.K i V.V, zadobili teške telesne povrede, i boravili su nekoliko dana na lečenju u Bolničkom centru u _____.

Ovime je počinio krivično delo ugrožavanja javnog saobraćaja, propisano članom 328, stav 9. u vezi sa stavovima 8 i 1 KZK-a.

DODATAK: Fotodokumentacija mesta događaja, skica mesta događaja, zapisnik o uvidaju mesta događaja, imena očevidaca i materijalni dokazi, sa mesta događaja- delići smrskanog putničkog vozila, lične stvari pokojnika - oštećenih, kao što su torba, kapa itdj.

Gnjilane, dana _____

Krivičnu prijavu podneo,
NN, komandant Jedinice drumskog saobraćaja

Obrazac 28

KRIVIČNA PRIJAVA OŠTEĆENOG PODNETA ORGANU UNUTRAŠNJIH POSLOVA PROTIV NEPOZNATOG IZVRŠIOCA ZBOG KRIVIČNOG DELA KOJE SE GONI PO SLUŽBENOJ DUŽNOSTI (član79. ZKPK)

KOSOVSKOJ POLICIJSKOJ SLUŽBI – JEDINICI ZA TEŠKA KRIVIČNA DELA

Dana _____, bez poziva se pojavio N.N., radnik iz Peći, Ul.____br.____, rođen dana _____, i izjavio je da želi da podnese

KRIVIČNU PRIJAVU

Protiv dva nepoznata IZVRŠIOCA krivičnog dela razbojništva, iz člana 329. stav 3. u vezi sa stavom 1. KZK-a.

Dana _____, dok sam se vraćao iz naselja “Dragodan” u svoj stan kada sam se približio Studentskom centru, prišle su mi tri osobe i nožem su mi zapretile i izvadile mi novčanik u kome sam imao 2.000 €, i uzeli su mi zlatnu narukvicu, u vrednosti od 300 € a nakon što su me pretukli ostavili su me i pobjegli u nepoznatom pravcu.

Pošto je bila noć, svedoka nije bilo i nisam uspeo da vidim ove osobe, međutim mogu da kažem da su svi imali od 21-25 godina, jedan koji me je držao za ruku je imao sređenu bradu i bio je visok kao i ja 1,75, druga osoba koja mi je proveravala džepove bila je visoka oko 1,80, mršav sa dugom kosom, a treći koji je izvršio nasilje nadamnom je bio visok otprilike koliko i ja 1,75, nosio je crnu majicu sa natpisom “Nwujork” i imao je mladež na na desnom obrazu.

Podnosilac krivične prijave je istakao da je u stanju da identifikuje troje izvršilaca, kada bi se suočio sa njima, pošto nisu bili maskirani i njihovu fizionomiju je zapamtio i urezala mu se u pamćenje.

Prijavu sam pročitao i u potpunosti je priznajem kao svoju.

Prijavu primio,

Prijavu podneo oštećeni,
N.N.

Obrazac 29

REŠENJE O ODBAČAJU KRIVIČNE PRIJAVE

(član 82. ZKPK)

DRŽAVNO TUŽILAŠTVO OSNOVNOG TUŽILAŠTVA

PP.br. ___/___

Dana _____

Priština

Državno tužilaštvo Osnovnog tužilaštva u Prištini, na osnovu člana 82 ZKPK-a, dana _____, donelo je ovo:

REŠENJE

Odbacuje se krivična prijava S.S., studenta iz _____, podneta protiv P.P. vozača iz _____, zbog krivičnog dela nepružanja pomoći povređenima u saobraćajnoj nesreći, iz člana 382. stav 3 KZK-a, pošto nisu ispunjeni bitni elementi ovog krivičnog dela.

O b r a z l o ž e n j e

S.S., student iz _____, je dana _____, podneo krivičnu prijavu protiv okrivljenih P.P., vozača iz _____, zaposlenog u _____, protiv koga se vodi krivični postupak zbog krivičnog dela ugrožavanja javnog saobraćaja, iz člana 378 stav 9 u vezi sa stavom 1 KZK-a, zbog nepružanja pomoći povređenima u saobraćajnoj nezgodi, propisanim članom 382. stav 3. KZK-a, pošto je dana _____, u slučaju saobraćajnoj nesreći koja se desila na regionalnom putu _____ na ulazu u selo _____, koju je izazvao svojom krivicom i nije pružio pomoć M.S., supruzi podnosioca prijave, koja je ovom prilikom bila teško povređena i zbog nedobijanja blagovremene pomoći je preminula.

Nakon provere podataka navedenih u prijavi, obezbeđeno je mišljenje i konstatacija veštaka za sudsku medicinu dr. N.N., iz Bolničkog centra u Prištini, iz kojih se zaključuje da je S.S., prilikom saobraćajne nesreće koju je izazvao okrivljeni P.P. zadobila smrtonosne povrede od kojih je preminula na mestu događaja.

U skladu sa zakonom, ukoliko lice povređeno u automobilu ili drugom prevoznom sredstvu izgubi život odmah nakon saobraćajne nesreće, ne može se teretiti za krivično delo nepružanja pomoći povređenima u saobraćajnoj nesreći, propisano članom 382. stav 3 KZK-a, pošto predmet ovog krivičnog dela može biti samo živa osoba kojoj je moguće pružiti pomoć. Bekstvo sa mesta događaja u konkretnom slučaju je potvrđeno, međutim bez ikakve sumnje okrivljeni P.P nije mogao da se tereti za prethodno navedeno delo, pošto je S.S. izgubio život odmah na mestu nesreće.

Iz svega gore navedenog, na osnovu člana 82. stav 1. tačka 1.1 ZKPK-a, odlučeno je kao u izreci.

Državni tužilac Osnovnog tužilaštva u Prištini

Obrazac 30

ZAHTEV ZA PRIKUPLJANJE POTREBNIH OBAVEŠTENJA

(član 83. ZKPK)

DRŽAVNO TUŽILAŠTVO OSNOVNOG TUŽILAŠTVA

PP.br. ___/___

Dana _____

P r i š t i n a

KOSOVSKA POLICIJSKA SLUŽBA – JEDINICI ZA TEŠKA KRIVIČNA DELA

Podnosimo vam krivičnu prijavu H.H., nastavnice iz _____, protiv B.B., građevinskog inženjera iz _____, zbog krivičnog dela ubistva, iz člana 178 u vezi sa KZK-om.

Iz krivične prijave se zaključuje da ju je okrivljeni B.B., dana _____, oko ___ sati, prilikom sukoba oko izgradnje jedne kuće, gurnuo niz stepenice koje još uvek nisu bile završene, i od pada je zadobila teške povrede lobanje, odmah je poslata kao hitan slučaj u Urgentni centar u Prištini, ali je preminula i pored pokušaja lekara da joj spasi život.

Na osnovu člana 83. stav 1 ZKPK-a, podnosim

Zahtev za prikupljanje potrebnih obaveštenja

Pošto podaci iz krivične prijave ne predstavljaju dovoljnu osnovu da se pokrenu istrage niti osnovu da se donese neka druga odluka po prijavi, potrebno je prikupiti dodatne informacije,

kojima bi se verifikovali podaci predstavljeni u prijavi, odnosno rasvetlile bi se *dole navedene okolnosti*:

Ukoliko je osumnjičeni dostupan organima, treba uzeti njegovu izjavu kako bi se pojasnilo da li je između njega i oštećenog došlo do sukoba kritičnog dana, da li je bilo sukoba između njega i pokojnika ranije, saslušati osobe navedene u krivičnoj prijavi D.D. M.S, i K.L, sve radnike građevinskog preduzeća "Project" koji su navodno bili očevici ovog događaja, u smislu sukoba između oštećenog i okrivljenog, da li mogu potvrditi da je osumnjičeni gurnuo niz stepenice sada pokojnog, da li su videli pad sada pokojnog niz stepenice, kako je izgledao ovakav pad sa stepeništa, da se proverí kolika je visina stepeništa do mesta pada oštećenog, proveriti preko Klinike za hirurgiju u Prištini, kada je oštećeni doveden na kliniku i u kom stanju, da li je bio u alkoholisanom stanju i u kom stepenu, kada je preminuo i šta je bio uzrok smrti.

Nakon delovanja po ovom zahtevu sve prikupljene informacije podnesite ovom tužilaštvu.

Obrazac 31

REŠENJE DRŽAVNOG TUŽIOCA O SPROVOĐENJU ISTRAGE

(član 104. ZKPK-a)

DRŽAVNO TUŽILAŠTVO OSNOVNOG TUŽILAŠTVA U _____

PPKR.br. _____

Dana _____

Osnovno tužilaštvo u _____, preko tužioca _____, uz učešće zapisničarke NN., u istražnom postupku protiv okrivljenog N, iz _____, zbog osnovane sumnje da je isti počinio krivično delo razbojništva, iz člana 329 stav 3. u vezi sa stavom 1 KZK-a, dana _____, donelo je ovo:

R E Š E N J E O POKRETANJU ISTRAGE

Protiv:

Osumnjičenog N, od oca S. i majke M – pola B, rođen dana ____ u _____, sada stanuje u Ul. E _____, br. 123, završio je srednju školu, neoženjen, po zanimanju građevinar, srednjeg ekonomskog stanja, Albanac, državljanin Republike Kosovo, poznat i ranije kao izvršilac krivičnih dela razbojništva i teških krađa, i izrečena mu je mera policijskog zadržavanja od dana _____, u 20 časova.

-pošto postoji osnovana sumnja da je:

Dana _____ oko 23 časa u Ul. _____ u _____, sa ciljem da pribavi protivpravnu imovinsku korist za sebe i korišćenjem noža, učinio krivično delo razbojništva na štetu oštećenog F. iz _____, kome je dok je šetao ulicom _____ preko puta prodavnice "Produkti" i dok je razgovarao sa nekim telefonom, prišao i od pozadi ga udario u lice, obarajući ga na zemlju, nakon čega je iz džepa izvadio nož i prislonio mu ga je na grlo i pod pretnjom noža od oštećenog je uzeo mobilni telefon marke "Samsung-G-800", u vrednosti od 500 €. A nakon toga je pobjegao sa mesta događaja,

-čime je počinio krivično delo razbojništva, iz člana 329 stav 3 u vezi sa stavom 1 KZK-a.

Istraga protiv okrivljenog N, u skladu sa ovim Rešenjem počinje od dana ____ u 12,00 časova.

O b r a z l o ž e n j e

Policajska stanica –Istražna jedinica u ____ pod br. ____ od dana ____ pri ovom tužilaštvu je podnela krivičnu prijavu protiv okrivljenog ____, iz _____, pod sumnjom da je isti učinio krivično delo razbojništva iz člana 329stav 3. u vezi sa stavom 1 KZK-a.

Nakon razmatranja i podataka iz krivične prijave i dokaza priloženih krivičnoj prijavi, smatram da protiv okrivljenog _____ treba sprovesti istrage, pošto iz podnetih dokaza proizilazi razumna sumnja da je isti učinio krivično delo razbojništva, propisano članom 329 stav 3 u vezi sa stavom 1 KZK-a, sa ciljem da se u istražnom postupku prikupe dokazi, na osnovu kojih će odlučiti da li da podigne optužnicu ili da prekine istragu.

Tokom istražnog postupka potrebno je saslušati okrivljenog N iz _____, u vezi sa svim okolnostima iz krivične prijave, a u svojstvu oštećenog F, iz _____, Ul. _____, br. _____.

Iz svega gorenavedenog na osnovu člana 104 ZKPK-a, odlučeno je kao u izreci ovog Rešenja.

TUŽILAC _____

Obrazac 32

REŠENJE JAVNOG TUŽIOCA O OVLAŠĆIVANJU SPROVOĐENJA ODREĐENIH ISTRAGA

(član 104/4 ZKPK)

Hp.br.____/____

Državni tužilac Osnovnog tužilaštva u_____, sa zapisničarem____, u krivičnom predmetu protiv okrivljenog A.A., zbog krivičnog dela teške krađe, iz člana 327. stav 1. tačka 1.1 KZK-a, dana_____, donosi ovo:

REŠENJE

Ovlašćuje se Kosovska policijska služba, Jedinica za teška krivična dela u Prištini, da sprovede sledeće istražne radnje:

1. da ispita okrivljenog A.A.
2. da sasluša svedoke P.A., K.K., H. J. oko okolnosti u kojima su predmeti uzeti iz njihove kuće, koliko iznosi vrednost uzetih predmeta i kako se prodrelo u njihove kuće.

O b r a z l o ž e n j e

Na osnovu Rešenja ovog tužilaštva u toku je krivična istraga protiv okrivljenog A.A., zbog krivičnog dela teškog ubistva, propisanog članom 327. stav 1. tačka 1.1. KZK-a. Imajući u vidu dokaze i podatke prikupljene do sada, tužilac nalazi da se gore navedene istražne radnje moraju poveriti policijskim organima sa ciljem da se istražni postupak zaključi sa uspehom.

Pošto su ispunjeni svi uslovi da se policija ovlasti da primeni istražne radnje, odlučeno je kao u izreci ovog Rešenja na osnovu člana 104. stav 4. ZKPK-a.

Državno tužilaštvo Osnovnog tužilaštva u Prištini
HPKR. br.____/____ od dana_____

zapisničar,

državni tužilac,

PRAVNA POUKA: Protiv ovog rešenja nije dozvoljena žalba

Obrazac 33

REŠENJE O PREKIDU ISTRAGE

(član 157. ZKPK-a)

Javni tužilac Osnovnog tužilaštva _____ sa zapisničarem, u krivičnom predmetu okrivljenog N.N. iz _____, zbog krivičnog dela teške krađe, iz člana 327. stav 1. tačka 1.1. KZK-a, dana _____, doneo je ovo;

R E Š E N J E

Prekida se istraga, u krivičnom predmetu okrivljenog N.N. iz _____, zbog krivičnog dela teškog ubistva, iz člana 327. stav 1. tačka 1.1 KZK-a.

O b r a z l o ž e n j e

Pravosnažnim rešenjem ovog tužilaštva HP. br. ____/____, od dana _____, odlučeno je da se sprovede istraga protiv okrivljenog N.N. iz _____, zbog krivičnog dela teškog ubistva, propisanog članom 327. stav 1. tačka 1.1. KZK-a.

Tokom istrage je okrivljeni napustio svoje mesto prebivališta i otišao je u nepoznatom pravcu (*nije obavestio tužilaštvo o promeni mesta prebivališta*), što se vidi iz izveštaja Policijske stanice br. 1 u Prištini br. ____ od dana _____.

Pošto je okrivljeni napustio svoje mesto prebivališta i otišao je u nepoznatom pravcu, na zahtev tužilaštva, sudija za prethodni postupak dao je narednu za raspisivanje poternice.

Pošto je okrivljeni nedostupan državnim organima, u značenju člana 157. stav 1, ZKPK-a, odlučeno je da se istraga prekine, sve dok se okrivljeni ne nađe i ne dovede u tužilaštvo.

DRŽAVNO TUŽILAŠTVO OSNOVNOG TUŽILAŠTVA _____

HP.br. ____ od dana _____

zapisničar,

tužilac,

POJAŠNJENJE: Zakon ne propisuje pravo žalbe niti ga isključuje, iako smatram da pošto je tužilac kao stranka u postupku i kao organ gonjenja obustavio ili prekinuo istragu, nema nikoga ko bi uložio žalbu, pošto oštećeni ima pravo žalbe samo na odluku o kazni, i to za nekoliko krivičnih dela.

Obrazac 34

REŠENJE O OBUSTAVI ISTRAGE

(član 158. ZKPK-a)

Javni tužilac Osnovnog tužilaštva _____ sa zapisničarem, u krivičnom predmetu protiv okrivljenog N.N. iz _____, zbog krivičnog dela teške krađe, propisanog članom 327. stav 1. tačka. 1.1 KZK-a, dana _____, doneo je ovo;

R E Š E N J E

Obustavlja se istraga u krivičnom predmetu protiv okrivljenog N.N. iz _____, zbog krivičnog dela teške krađe, iz člana 327. stav 1. tačka 1.1. KZK-a.

O b r a z l o ž e n j e

Pravosnažnim rešenjem ovog tužilaštva HP. br. ____/____, od dana _____, odlučeno je da se sprovede istraga protiv okrivljenog N.N. iz _____, zbog krivičnog dela teške krađe, propisanog članom 327. stav 1. tačka 1.1. KZK-a. Po završetku istrage, državni tužilac došao je do zaključka da ne postoji osnovana sumnja da je okrivljeni počinio krivično delo teške krađe, te je u značenju člana 158 tačka 1.1. ZKPK-a, odlučeno kao u izreci.

OSNOVNO TUŽILAŠTVO _____

HP.br. _____ od dana _____

zapisničar,

tužilac,

POJAŠNJENJE: Zakon ne propisuje pravo žalbe niti ga isključuje, iako smatram da pošto je tužilac kao stranka u postupku i kao organ gonjenja obustavio ili prekinuo istragu, nema nikoga ko bi uložio žalbu, pošto oštećeni ima pravo žalbe samo na odluku o kazni, i to za nekoliko krivičnih dela.

Obrazac 35

PRUŽANJE JEMSTVA

(član 179. KZK)

OSNOVNOM SUDU U _____

Pravosnažnim rešenjem ovog tužilaštva HP. br. ___/___, od dana _____, odlučeno je da se sprovedu istrage protiv okrivljenog N.N. iz _____, zbog krivičnog dela krađe, iz člana 325. stav 1. KZK-a.

Okrivljenom je sudija za prethodni postupak na predlog državnog tužioca Osnovnog tužilaštva _____, Rešenjem PP. br. ___/___ od dana _____, odredio meru pritvora na osnovu člana 187. stav 1. tačke. 1.1 i 1.2.1 ZKPK-a, zbog opasnosti od bekstva.

Otac okrivljenog predlaže sudu da okrivljenog pusti da se brani sa slobode jemstvom i da isti do završetka krivičnog postupka neće pobeći i sa obećanjem da se okrivljeni do kraja krivičnog postupka neće sakriti niti će napustiti mesto prebivališta bez dozvole suda.

Na ime jemstva, otac okrivljenog N.N. nudi 10.000 €, što je iznos koji je deponovao na račun suda.

Okrivljeni je oženjen i živi sa suprugom koja je nezaposlena i sa 3 maloletne dece, što pokazuje da je pruženo jemstvo dovoljna garancija da okrivljeni neće pobeći do kraja postupka.

Iz tog razloga predlažem sudiji za prethodni postupak da nakon saslušanja državnog tužioca, na osnovu člana _____ ZKPK-a, prihvati ponuđeno jemstvo i da okrivljenog odmah oslobodi da se brani sa slobode.

Dana _____

otac okrivljenog,
S.S.

Obrazac 36

REŠENJE O PRIHVATANJU JEMSTVA

(član 180 ZKPK-a)

PPH. br. ___/___

Sudija za prethodni postupak je od Odeljenja za teška krivična dela Osnovnog suda u _____, N.N. sa stručnim saradnikom, N.N. kao zapisničarem, u krivičnom predmetu protiv okrivljenog N.N. zbog krivičnog dela krađe, iz člana 325. stav 1 KZK-a, odlučujući po predlogu roditelja okrivljenog o određivanju jemstva, dana _____, doneo je ovo:

R E Š E N J E

Prihvata se ponuđeno jemstvo, čime se okrivljeni N.N. iz _____, koji se nalazi u pritvoru od _____, pušta na slobodu, nakon što njegov otac N.N. uplati depozit ovom sudu u iznosu od 10.000 €, kao jemstvo da okrivljeni do zaključivanja glavnog pretresa neće pobeći.

O b r a z l o ž e n j e

Pri Osnovnom tužilaštvu Odeljenju za teška krivična dela u _____, vodi se istraga protiv okrivljenog N.N. iz _____, zbog krivičnog dela krađe, iz člana 325. stav 1 KZK-a, shodno Rešenju HP. br. ___/___ od dana _____.

Okrivljeni se nalazi u pritvoru od _____, shodno Rešenju sudije za prethodni postupak ovog suda PP. br. ___/___ od dana _____. Pritvor se određuje na osnovu člana 187. stav 1. tačka 1.2.1. ZKPK-a, usled okolnosti koje ukazuju na opasnost od bekstva.

Podneskom od dana _____, roditelj – otac je predložio da se okrivljeni pusti na slobodu jemstvom i ponudio je mogućnost da plati jemstvo ovom sudu u iznosu od 10,000 €, koji će poslužiti kao garancija da okrivljeni do kraja sudskog postupka neće pobeći.

Sud smatra da se nuđenjem i deponovanjem jemstva u iznosu od 10.000 €, izbegava sumnja da će okrivljeni do kraja krivičnog postupka pobeći, imajući u vidu težinu krivičnog dela, njegove porodične i lične okolnosti kao i ekonomsko stanje njegovog oca koji je ponudio jemstvo. Sumnja se da je okrivljeni pri krađi u kući oštećenog ukrao predmete u vrednosti od 6.000 €. On je oženjen i ima 2 maloletne dece i obećao je da se do kraja glavnog pretresa neće

sakrivati niti će napustiti svoje mesto boravka bez dozvole suda. Sve ove okolnosti isključuju sumnju da će okrivljeni pobeći ukoliko bude na slobodi.

Pošto su ispunjeni svi zakonski uslovi propisani članom 180. stav 1. ZKPK-a, odlučeno je kao u izreci ovog Rešenja.

OSNOVNI SUD _____

PPH. br. ___/___ od dana _____

zapisničarka,

sudija za prethodni postupak.

PRAVNA POUKA: Protiv ovog Rešenja dozvoljena je žalba Apelacionom sudu u roku od 3 dana od dana donošenja Rešenja.

Obrazac 37

REŠENJE O PROPADANJU JEMSTVA I UNOŠENJU STVARI U BUDŽET

(član 182. ZKPK-a)

PNr.br. _____/_____

Predsednik sudskog veća Osnovnog suda – Odeljenja za teška krivična dela u _____ N.S. sa stručnim saradnikom, _____, kao zapisničarem, u krivičnom predmetu protiv okrivljenog _____ zbog krivičnog dela krađe, iz člana 325. stav 1 KZK-a, shodno optužnici državnog tužioca osnovnog tužilaštva, odeljenja za teška krivična dela u _____ PP. br. _____ od dana _____, dana _____, doneo je ovo:

R E Š E N J E

Jemstvo od 10.000 €, deponovana na račun ovog suda, od strane oca okrivljenog N.N. kao garancija da okrivljeni N.N. iz _____ neće pobeći do završetka krivičnog postupka se ukida, a data sredstva se uplaćuju u budžet ovog suda.

O b r a z l o ž e n j e

Pri ovom sudu u toku je krivični postupak protiv okrivljenog N.N, zbog krivičnog dela krađe, iz člana 325. stav 1 KZK-a.

Rešenjem sudije za prethodni postupak PPH. br. ____/____ od dana _____, prihvaćeno je jemstvo koje je pružio otac okrivljenog u iznosu od 10.000 €, i okrivljeni je pušten na slobodu, sa obećanjem da se neće sakriti do kraja postupka i da bez dozvole suda neće napustiti svoje mesto prebivališta.

Sud je u vezi sa ovim krivičnim predmetom, naredbom, zakazao glavni pretres za dan _____ na koji je pozvao stranke i svedoke. Poziv nije mogao da se uruči okrivljenom, uz konstataciju da je promenio mesto prebivališta i da se ne zna gde se sada nalazi.

Prema izveštaju policijske stanice br.1 u _____ br. _____ od dana ____, okrivljeni N.N. je napustio svoje mesto prebivališta i nezakonito je otputovao u inostranstvo.

Pošto je okrivljeni pre završetka glavnog pretresa pobegao, sud je u značenju člana 182. stav 1. ZKPK-a, odlučio da se dato jemstvo ukine i da se ova sredstva uplate u budžet ovog suda.

OSNOVNI SUD _____
PPH. br. ____/____ od dana _____

zapisničar,

sudija za prethodni postupak.

PRAVNA POUKA: Protiv ovog Rešenja dozvoljeno je izjavljivanje žalbe Apelacionom sudu u roku od 3 dana od dana donošenja Rešenja.

Obrazac 38

REŠENJE O POVRAĆAJU JEMSTVA

(član 182. ZKPK-a)

KP. br.____/____

OSNOVNI SUD – Odeljenje za teška krivična dela u _____ u sudskom veću u sastavu N.N. predsednik, članovi N.N. sudskog veća sa stručnim saradnikom N.N. kao zapisničarem, u krivičnom predmetu protiv okrivljenog N.N zbog krivičnog dela krađe, iz člana 325. stav 1 KZK-a, odlučujući po predlogu oca okrivljenog o ukidanju jemstva, nakon saslušanja državnog tužioca Osnovnog tužilaštva u _____, po održanom pretresu dana _____, doneo je ovo:

R E Š E N J E

Ukida se jemstvo u krivičnom predmetu okrivljenog N.N. iz _____, zbog krivičnog dela krađe, iz člana 325. stav 1 KZK-a, tako što se iznos od 10.000 €, uplaćenih na ime jemstva ovom sudu, kao garancija da okrivljeni neće pobeći do kraja glavnog pretresa ovime vraća njegovom ocu N.N.

O b r a z l o ž e n j e

Rešenjem ovog suda PPH. br. ____/____ od dana _____, prihvaćeno je jemstvo od oca okrivljenog N.N. iz _____, u iznosu od 10.000 €, kao garancija da okrivljeni neće pobeći do završetka glavnog pretresa i da okrivljeni je odmah pušten na slobodu.

Pravosnažnom presudom ovog suda P. br. ____/____ od dana _____, okrivljeni N.N. je proglašen krivim, zbog krivičnog dela krađe, iz člana 325. stav 1 KZK-a i kažnjen je kaznom zatvora od 2 (dve) godine.

Prema izveštaju Odeljenja za izvršenje krivičnih sankcija ED. br. ____/____ od dana _____, osuđenik je počeo sa izdržavanjem kazne dana _____.

Državni tužilac Osnovnog tužilaštva u _____, složio se sa predlogom da se jemstvo ukine.

Pošto je osuđenik počeo sa odsluženjem kazne zatvora, ispunjeni su svi zakonski uslovi za ukidanje jemstva, u skladu sa članom 182. stav 4 ZKPK-a, te se predlog okrivljenog usvaja i odlučuje se kao u izreci ovog Rešenja.

OSNOVNI SUD – Odeljenje za teška krivična dela

KP. br.____/____ od dana _____

zapisničar,

predsednik sudskog veća,

PRAVNA POUKA: Protiv ovog Rešenja dozvoljeno je izjavljivanje žalbe Apelacionom sudu u roku od 3 dana od dana donošenja Rešenja.

Obrazac 39

REŠENJE SUDIJE ZA PRETHODNI POSTUPAK O ODREĐIVANJU PRITVORA (član 188. ZKPK-a)

PPH. br. ____/____

Sudija za prethodni postupak N.N: Osnovnog suda – Odeljenja za teška krivična dela u _____, sa zapisničarem N.N. u krivičnom predmetu protiv okrivljenog iz _____, zbog krivičnog dela razbojničke krađe, iz člana 328. stav 1 KZK-a, dana _____, doneo je sledeće:

R E Š E N J E

Protiv okrivljenog N.N. iz _____, protiv koga se sprovode istrage zbog krivičnog dela razbojničke krađe, iz člana 328. stav 1. KZK-a, shodno Rešenju državnog tužioca Osnovnog tužilaštva u _____, HP. br. ____/____ od dana _____, određuje se pritvor u trajanju od 1 (jednog) meseca, na osnovu člana 187. stav. 1. tačke 1.1 i 1.2.1 ZKPK-a, koji se računa od _____.

O b r a z l o ž e n j e

Protiv okrivljenog se vodi istraga zbog krivičnog dela razbojničke krađe iz člana 328. stav. 1. KZK-a, shodno Rešenju državnog tužioca Osnovnog tužilaštva u _____, HP. br. ____/____ od dana _____.

Nakon pravosnažnosti Rešenja o sprovođenju istrage, okrivljeni je napustio svoje prebivalište i udaljio se u nepoznatom pravcu, tako da poziv suda nije mogao da mu se uruči.

Na zahtev suda, policijski organi su pronašli okrivljenog u _____, i doveli su ga sudu dana _____.

Okrivljeni je iz neopravdanih razloga napustio svoje mesto prebivališta i o tome nije obavestio sud niti tužilaštvo u kome se ove istrage vode i nađen je od strane policijskih organa, što je okolnost koja ukazuje da se krije i da su ispunjeni svi zakonom propisani uslovi da u značenju člana 187. stav 1. tačke 1.1. i 1.2 ZKPK-a, da mu se odredi mera pritvora.

OSNOVNI SUD _____

PPH. br. ___/___ od dana ___

zapisničarka,

sudija za prethodni postupak,

PRAVNA POUKA: Protiv ovog Rešenja dozvoljeno je izjavljivanje žalbe Apelacionom sudu, u roku od 24 časa od dana donošenja Rešenja.

POJAŠNJENJE: Za određivanje pritvora, nije dovoljno parafrazirati zakonsku odredbu (*npr. pretpostavka da će okrivljeni pobeći ukoliko se nađe na slobodi*) već treba istaći nesporne činjenice, koje čine opravdanim strah od bekstva ukoliko se nađe na slobodi. Samo parafraziranje zakonske odredbe (*samo na osnovu pretpostavki*) ne samo da odluku čini pravno neodrživom već je čini i arbitrarnom.

Obrazac 40

PREDLOG TUŽIOCA ZA PRODUŽENJE PRITVORA OKRIVLJENOM (član 191. ZKPK-a)

HP. br. ___/___

SUDIJI ZA PRETHODNI POSTUPAK – ODELJENJU ZA TEŠKA KRIVIČNA DELA U

Na osnovu člana 191. Stav 1. ZKPK-a, podnosimo ovaj:

P R E D L O G

Da se okrivljenom produži pritvor za još 1 (jedan) mesec dana.

Protiv okrivljenog N.N. u toku su istrage zbog krivičnog dela razbojničke krađe, iz člana 328. stav 1. KZK-a.

Tokom istrage, okrivljeni je pobeo iz zemlje bez pasoša i boravio je u inostranstvu do kraja godine ____, kada su ga nadležni organi ____ izručili našoj zemlji.

Dana ____, okrivljeni je izručen sudiji za prethodni postupak i nakon saslušanja, određena mu je mera pritvora u trajanju od 1 (jednog) meseca.

U nastavku istrage predloženi su novi dokazi koji ukazuju da protiv ovog okrivljenog treba proširiti istragu i na nekolicinu drugih krivičnih dela, što iziskuje dodatno vreme, te da je u istom predmetu potrebno saslušati još 5 svedoka od kojih su 2 promenila mesto prebivališta i nisu se mogla saslušati blagovremeno.

Imajući u vidu da je okrivljeni nezakonito otišao u inostranstvu i na zahtev naše zemlje koji su došli od državnih organa – predao se organima naše države, smatrao da i dalje prevlađuju razlozi za pritvor iz člana _____stav__KZK-a, pošto postoji strah da će okrivljeni pobeći ukoliko se bude nalazio na slobodi.

Predlažem da se na osnovu člana 191. stav 1. ZKPK-a, okrivljenom produži pritvor za još 1 (jedan) mesec, koliko je potrebno zaključiti ovu istragu.

Dana _____

Državni tužilac Osnovnog tužilaštva u _____

Obrazac 41

REŠENJE O PRODUŽENJU PRITVORA

(član 191. ZKPK-a)

PPH. br.____/____

Osnovni sud – Odeljenje za teška krivična dela u _____, sudija za prethodni postupak N.N. sa zapisničarem N.N, u krivičnom predmetu protiv okrivljenog N.N. zbog krivičnog dela razbojničke krađe, iz člana 328. stav 1. KZK-a, koji se nalazi u pritvoru od dana_____, odlučujući po predlogu tužioca Osnovnog tužilaštva u _____ da se okrivljenom produži pritvor još 1 (jedan) mesec, dana _____, doneo je:

R E Š E N J E

Okrivljenom N.N. iz _____, koji se nalazi u pritvoru od _____, shodno Rešenju sudije za prethodni postupak PPH. br.____/____od dana_____, *produžava se pritvor za još 1 (jedan) mesec i trajće do _____.*

O b r a z l o ž e n j e

Rešenjem sudije za prethodni postupak PPH. br.____/____od dana_____, okrivljenom je određen pritvor zbog sumnje da je počinio krivično delo razbojničke krađe, iz člana 328. stav 1. KZK-a. Pritvor je određen na osnovu člana 187. stav. 1. tačke. 1.1. i 1.2.1 ZKPK-a.

U pismenom predlogu za produžetak pritvora, državni tužilac Osnovnog tužilaštva – Odeljenja za teška krivična dela u _____, istakao je da u roku od 1 meseca nije mogao da završi istrage, zbog činjenice da je u međuvremenu istraga proširena i uključuje i druga krivična dela za koja se okrivljeni tereti, kao i usled činjenice da su dvoje od predloženih svedoka promenili mesto prebivališta i nisu o istom upoznali sud, tako da nisu mogli da se saslušaju blagovremeno a ove istražne radnje nisu mogle da se zaključe pre mesec dana.

Sudija je pregledao predmetne spise i predlog tužioca i našao je da je predlog osnovan.

Razlozi iz člana 187. stav. 1 tačke. 1.1. i 1.2.1 ZKPK-a, zbog kojih je određen pritvor postoje i dalje. Okrivljeni je, kao što je prethodno istaknuto, ilegalno otišao u inostranstvo i nađen je po međunarodnoj poternici i država _____ ga je izručila našim organima, za sprovođenje krivičnog postupka protiv njega. Tužilac je u svom predlogu dokazao da je potrebno vreme da se završe sve istražne radnje i da se ovakva zakašnjenja ne mogu pripisati neradu ili nemaru državnog tužioca, dok bi nalaženje okrivljenog na slobodi nosilo mogućnost ponovnog bekstva, kao što je učinio ranije.

Produžavanje pritvora na 1 (jedan) meseca nužno je sa ciljem da se istraga zaključi, pošto se iz spisa može zaključiti da sem što treba preduzeti određene proceduralne mere u smeru drugih krivičnih dela, treba saslušati još 5 svedoka i treba prikupiti druge materijalne dokaze.

Pošto su ispunjeni uslovi za produženje pritvora sud je na osnovu člana 191. stav.1. ZKPK-a, odlučio kao u izreci ovog Rešenja.

OSNOVNI SUD – Odeljenje za teška krivična dela

PPH. br. _____/_____ od dana _____

zapisničar,

sudija za prethodni postupak,
N.N.

PRAVNA POUKA: Protiv ovog Rešenja dozvoljena je žalba Apelacionom sudu u roku od 24 časa od dana donošenja Rešenja.

Obrazac 42

PREDLOG BRANIOCA OKRIVLJENOG ZA UKIDANJE PRITVORA

(član 192 ZKPK)

OSNOVNOM SUDU – ODELJENJU ZA TEŠKA KRIVIČNA DELA U _____

Rešenjem sudije za prethodni postupak PPH.br. ____/____ od dana____, odlučeno je da se protiv N.N. iz_____, zbog krivičnog dela razbojništva iz člana 329. stav 1. KZK-a, odredi pritvor u trajanju od 1 (jednog) meseca na osnovu člana 187. stav. 1. tačka. 1.2.2 ZKPK-a, zbog okolnosti koje ukazuju da će okrivljeni, ukoliko se nađe na slobodi, omesti istragu uticanjem na svedoke.

Okrivljeni je u međuvremenu priznao krivično delo i prihvatio je da odmah nadoknadi štetu koju je pričinio oštećenom odnosno da plati na ime ukradenih predmeta iznos od 1.000 €, što je i učinio i što se potvrđuje potvrdom koju je potpisao sam oštećeni.

Svedoci koje je tužilac predložio saslušani su dana _____.

Pošto je okrivljeni priznao da je počinio krivično delo, zatim pošto su svedoci koje je tužilac predložio saslušani i imajući u vidu činjenicu da je otac okrivljenog u celosti isplatio štetu pričinjenu oštećenom, prestali su da postoje razlozi zbog kojih je prvobitno naređen pritvor i više ne postoje okolnosti koje ukazuju da će okrivljeni omesti istragu uticajem na svedoke.

Predlažem sudiji za prethodni postupak pri Osnovnom sudu u_____, da donese rešenje kojim će prekinuti pritvor okrivljenom N.N. na osnovu člana 192. stav. 4. tačka. 4.1 ZKPK-a.

Dana_____ u_____

Branilac okrivljenog,
N.N.

Obrazac 43

REŠENJE SUDIJE ZA PRETHODNI POSTUPAK O UKIDANJU PRITVORA (član 192. ZKPK-a)

PPH. br. ____/____

Sudija za prethodni postupak Osnovnog suda u _____, Odeljenje za teška krivična dela N.N, sa zapisničarkom N.N: , u krivičnom predmetu protiv okrivljenog N.N, iz _____, zbog krivičnog dela razbojništva, iz člana 329. stav 1. KZK-a, odlučujući o predlogu branioca okrivljenog za ukidanje pritvora, dana _____, doneo je ovo:

R E Š E N J E

Ukida se pritvor okrivljenom N.N. iz _____, određen Rešenjem sudije za prethodni postupak Osnovnog suda u _____- Odeljenje za teška krivična dela PPH. br. ____/____ od dana _____, čime se okrivljeni odmah pušta na slobodu.

O b r a z l o ž e n j e

Rešenjem sudije za prethodni postupak PPH. br. ____/____ od dana _____, odlučeno je da se okrivljenom N.N. iz _____, odredi pritvor u trajanju od 1 (jednog) meseca, zbog krivičnog dela razbojništva, iz člana 329. stav. 1.KZK-a, pritvor se određuje zbog sumnje da svojim nalaženjem na slobodi okrivljeni može da omete sprovođenje istrage (*na osnovu člana 187. stav. 1. tačka. 1.1. i 1.2.2. ZKPK-a*).

U svojoj odbrani koju je okrivljeni dao dana _____, priznao je da je počinio krivično delo, izjavio je da je njegov roditelj platio štetu koju je okrivljeni pričinio *oštećenom* što je dokazao potvrdom koju je potpisao *oštećeni*. Predloženi svedoci su saslušani od strane državnog tužioca dana _____.

Državni tužilac Osnovnog tužilaštva u _____- Odeljenje za teška krivična dela se podneskom PP.br. ____/____ od dana _____, složio da se okrivljenom ukine pritvor.

Pošto su prestali da postoje razlozi zbog kojih je prvobitno određen pritvor, i imajući u vidu da se državni tužilac složio sa ukidanjem pritvora, na osnovu člana 192. stav. 4. tačka. 4.1. ZKPK-a, odlučeno je kao u izreci.

OSNOVNI SUD U _____ ODELJENJE ZA TEŠKA KRIVIČNA DELA
PPH. br. ____/____ od dana _____

sudija za prethodni postupak,

PRAVNA POUKA: Protiv ovog Rešenja dozvoljena je žalba Apelacionom sudu u roku od 3 dana od dana donošenja Rešenja.

Obrazac 44

REŠENJE SUDIJE O UKIDANJU PRITVORA

(član 193. ZKPK-a)

PDP.br. ____/____

Sudija pojedinac Osnovnog suda u _____, N.N. sa stručnim saradnikom N.N, kao zapisničarem, u krivičnom predmetu protiv okrivljenog N.N, zbog krivičnog dela ugrožavanja javnog saobraćaja, iz člana 378. stav. 9 u vezi sa stavom. 1. KZK-a, odlučujući u značenju člana 193. stav 2. ZKPK-a, po saslušanju održanom dana _____, doneo je ovo:

R E Š E N J E

Protiv okrivljenog N.N, koji se nalazi u pritvoru Rešenjem sudije za prethodni postupak ovog suda PPH. br. ____/____ od dana _____, ukida se pritvor, čime se okrivljeni odmah pušta na slobodu.

O b r a z l o ž e n j e

Državno tužilaštvo Osnovnog tužilaštva u _____, podnelo je ovom sudu optužnicu PP. br. ____/____ od dana _____, protiv okrivljenog N.N. zbog krivičnog dela ugrožavanja javnog saobraćaja, iz člana 378. stav. 9. u vezi sa stavom 1. KZK-a.

Pošto se okrivljeni nalazi u pritvoru Rešenjem sudije za prethodni postupak PPH. br. ____/____ od dana _____, a optužnica ne predlaže da se pusti na slobodu, u značenju člana 193. stav. 1. ZKPK-a, sudija je nužno ocenio da li i dalje postoje razlozi zbog kojih je okrivljenom određen pritvor.

Pritvor je određen okrivljenom na osnovu člana 187. stav 1. tačka. 1.1. i 1.2.2. ZKPK-a, usled osnovanog straha da puštanjem na slobodu može sprečiti istragu, uticanjem na svedoke.

Nakon dobijanja mišljenja državnog tužioca, okrivljenog i njegovog branioca, sud je ocenio da su prestali da važe razlozi za produžetak pritvora, pošto su saslušani svi svedoci zbog kojih mu je određen pritvor.

Sud je istovremeno razmotrio da li eventualno postoji neka od drugih okolnosti za određivanje pritvora propisana članom 187. ZKPK-a, ali je našao da razlozi za pritvor više ne postoje. Okrivljeni stanuje u _____, oženjen je, otac 5 dece, do sada nije osuđivan, tako da nijedna okolnost ne ukazuje da postoji bilo kakva osnova da se pritvor produži.

Pošto su prestali da postoje razlozi zbog kojih je okrivljenom određen pritvor od sudije za prethodni postupak ovog suda, i pošto ne postoji nijedan drugi razlog za određivanje pritvora, odlučeno je kao u izreci ovog Rešenja, na osnovu člana 193. stav. 3. tačka 3.1. ZKPK-a.

OSNOVNI SUD u _____ - Odeljenje za teška krivična dela
KP. br. _____ / _____ od dana _____

zapisničar,
N.N.

sudija,
N.N.

PRAVNA POUKA: Protiv ovog Rešenja dozvoljeno je izjavljivanje žalbe Apelacionom sudu u roku od 3 dana od dana donošenja Rešenja.

Obrazac 45

REŠENJE O ODBIJANJU ZAHTEVA ZA UKIDANJE PRITVORA

(član 192. stav. 2. ZKPK-a)

PPH. br. ____/____

Sudija za prethodni postupak Osnovnog suda N.N: sa zapisničarem N.N., u krivičnom predmetu protiv okrivljenog N.N. zbog krivičnog dela nanošenja teških telesnih povreda, iz člana 187. stav. 2. tačka 2.2. KZK-a, odlučujući o predlogu branioca okrivljenog za ukidanje pritvora, po saslušanju održanom dana _____, doneo je ovo:

R E Š E N J E

Odbacuje se kao neosnovan predlog branioca okrivljenog da se okrivljenom N.N. ukine pritvor određen Rešenjem PPH. br. ____/____ od dana _____.

O b r a z l o ž e n j e

Rešenjem sudije za prethodni postupak ovog suda PPH. br. ____/____ od dana _____, okrivljenom je određen pritvor u trajanju od 1 (jednog) meseca, za krivično delo nanošenje teških telesnih povreda, propisano članom 187. stav 2. tačka 2.2. KZK-a. Pritvor je određen na osnovu osnovanje sumnje da će okrivljeni, ukoliko se nađe na slobodi, uticati na svedoke iz člana 187. stav 1. tačke 1.1. i 1.2.2. ZKPK-a.

Predlog za ukidanje pritvora podneo je branilac okrivljenog, uz naznaku da je okrivljeni oženjen, ima 3 maloletne dece, ima određeno mesto prebivališta i da su sa izuzetkom dva (2) svedoka, ostali dokazi izvedeni, predložio je da se njegov predlog usvoji i da se okrivljeni pusti na slobodu.

Sud je razmotrio predmetne spise i predlog branioca i našao je da je predlog neosnovan.

Iz predmetnih spisa se zaključuje da je okrivljeni preko svog brata N.N, pokušao da utiče na svedoke i pošto u ovoj krivičnoj stvari još uvek nisu saslušani svi svedoci, nije izbegnuta opasnost da okrivljeni neće omesti istražni postupak, vršenjem uticaja na neprocesuirane (*nesaslušane*) svedoke, činjenicom da je kao što je prethodno istaknuto pokušao da izvrši uticaj na svedoke preko svog brata.

Pošto još uvek postoje razlozi zbog kojih je određen pritvor na osnovu člana 192. stav 2. ZKPK-a, odlučeno je kao u izreci ovog Rešenja.

OSNOVNI SUD u _____
PPH. br. ____/____ od dana _____

zapisničar, sudija za prethodni postupak,
N.N: N.N.

PRAVNA POUKA: Protiv ovog Rešenja dozvoljeno je izjavljivanje žalbe Apelacionom sudu u roku od 3 dana od dana donošenja Rešenja.

POJAŠNJENJE: U ovakvim slučajevima, odluka se donosi bez da se održi saslušanje (*kada je vidljivo da nisu prestali da postoje razlozi za pritvor*), pošto u skladu sa članom 192. stav 3 ZKPK-a, sudija za prethodni postupak, sudija pojedinac, predsednik sudskog veća ili predsednik osnovnog suda mogu održati saslušanje u skladu sa članom 188, stavovi 3., 4., 5. i 6. ovog Zakonika, ukoliko je vidljivo da: razlozi za pritvor iz člana 187 ovog Zakonika od poslednje sudske odluke o pritvoru prestaju da postoje usled promene okolnosti ili razotkrivanja novih činjenica; ili pošto je zabrana iz nekog drugog razloga nezakonita.

Obrazac 46

REŠENJE O IZRICANJU DISCIPLINSKE KAZNE PRITVORENOM LICU (član 201. ZKPK-a)

PPH. br. ____/____

Sudija za prethodni postupak Osnovnog suda u _____ Odeljenje za teška krivična dela N.N. sa zapisničarem N.N, u krivičnom predmetu protiv okrivljenih N.N. zbog krivičnog dela ubistva u pokušaju, iz člana 178. KZK-a, dana _____, doneo je ovo:

R E Š E N J E

Pritvorenom N.N: iz _____, se zbog krivičnog dela ubistva u pokušaju, iz člana 178. KZK-a, zabranjuju porodične posete i korespondencija u roku od 30 (trideset) dana, od dana donošenja Rešenja.

O b r a z l o ž e n j e

Protiv okrivljenog se Rešenjem državnog tužioca Osnovnog tužilaštva u _____ - Odeljenje za teška krivična dela sprovode istrage zbog krivičnog dela ubistva u pokušaju iz člana 178. KZK-a, okrivljeni se nalazi u pritvoru.

Direktor zatvora u _____, svojim podneskom od dana _____, upoznao je sudiju za prethodni postupak da je pritvorenik N.N. počinio disciplinski delikt, kada je tokom posete njegove sestre N.N. dana _____, pokušala da mu da alkoholno piće kamuflirano u flašici sa navodno lekom za želudac. Ovakva vrsta alkohola oduzeta je od strane službenog lica Pritvornog centra i pridružena je predlogu da se protiv okrivljenog preduzmu disciplinske mere u značenju člana 201. stav 2. tačka 2.3. ZKPK-a.

Nakon razmatranja predloga direktora zatvora, sudija za prethodni postupak ponovo je ocenio da zbog disciplinskog prekršaja pritvoreniku N.N. treba ograničiti posete u dužini trajanja od 2 (dva) meseca i korespondenciju u roku od 30 dana, pošto su ispunjeni svi zakonski uslovi propisani članom 201. stav 2. tačka 2.3. _____ ZKPK-a,

zapisničar,

sudija za prethodni postupak,

PRAVNA POUKA: Protiv ovog Rešenja dozvoljeno je izjavljivanje žalbe Pretresnom veću ovog suda u roku od 24 časa od dana donošenja Rešenja.

POJAŠNJENJE: Dužina trajanja ovih disciplinskih mera određuje se shodno pravilniku Pritvornog centra, međutim disciplinske mere nisu na snazi kada se radi o posetama ili korespondenciji sa braniocem, lekarima, ombudsmanom Kosova, predstavnicima ambasada, kancelarija veze ili diplomatskih misija države, čiji je državljanin u pritvoru ili predstavnika nadležne organizacije u slučaju izbeglice ili lica koje je na bilo koji drugi način pod zaštitom date međunarodne organizacije.

Obrazac 47

NAREDBA O PRETRESANJU STANA

(član 105. ZKPK-a)

OSNOVNI SUD U _____ ODELJENJE ZA TEŠKA KRIVIČNA DELA

HP.br. ____/____

Dana _____

N A R E D B A

Na osnovu člana 105. stav 3. ZKPK-a, nalaže se pretres stana i drugih prostorija u kući okrivljenog N.N. iz _____, Ul. _____ br. _____.

Pretres stana poverava se Kosovskoj policiji odnosno Policijskoj stanici br. 3 u _____, i biće izvršen u skladu sa odredbama člana 106. ZKPK-a.

Protiv okrivljenog se vodi istraga na osnovu Rešenja državnog tužioca Osnovnog tužilaštva u _____ HP. br. ____/____ od dana _____, zbog krivičnog dela teške krađe, iz člana 327. stav 1. ZKPK-a. Postoji mogućnost da se u kući okrivljenog nađu stvari koje su predmet krađe.

Sudija za prethodni postupak,

N.N.

POJAŠNJENJE. Pretres se vrši samo na osnovu naredbe suda, odnosno u izuzetnim okolnostima se pretres može izvršiti i bez naredbe, ukoliko: data osoba svesno i voljno da saglasnost za pretresanje; osoba zove u pomoć; učinilac uhvaćen na delu tokom izvršenja krivičnog dela treba da se uhvati nakon potrage; razlozi odbrane ljudi i imovine iziskuju radnje za uklanjanje direktne i ozbiljne opasnosti po ljude i svojinu; se osoba protiv koje je izdata naredba za hapšenje od strane suda nalazi u drugoj kući ili prostorijama. U užurbanim okolnostima, kada nalog za pretres u pismenoj formi ne može da se dobije blagovremeno i ukoliko postoji realna opasnost za kašnjenje, koji mogu dovesti do gubitka dokaza ili do opasnosti po život ili zdravlje ljudi, ovlašćeni policijski službenik može pokrenuti pretres na osnovu usmene dozvole nadležnog sudije, pretres se može izvršiti bez prisustva svedoka ukoliko se njihovo prisustvo ne može obezbediti odmah i kada bi razlog za početak pretresa bio opasan. Policija može sprovesti mere pretresa osobe bez naredbe ili bez prisustva svedoka kada izvršava Rešenje o prinudnom privođenju lica ili pri njegovom hapšenju, ukoliko postoji osnovana sumnja da je dato lice naoružano ili nosi bilo kakav predmet za napad ili kada može da ukloni, prikrije ili uništi predmete koji od njega treba da se oduzmu kao dokaz u krivičnom postupku. Kada policija sprovede pretres bez pismene naredbe suda, u roku od dvanaest (12) sati od

pretresa, podnosi izveštaj u vezi sa istim državnim tužiocu i nadležnom sudiji ukoliko je za ovo pitanje imenovan sudija, kako bi se dobilo retroaktivno sudsko odobrenje za pretres, u skladu sa odredbama Ustava (član 110 ZKPK-a).

Obrazac 48

ZAPISNIK O PRETRESANJU STANA I LICA

(član 108. ZKPK-a)

Z A P I S N I K

O pretresanju stana, drugih prostorija i o ličnom pretresu okrivljenog N.N. zidara iz _____, Ul. _____ br. _____.

Zapisnik je sastavljen dana _____, od strane ovlašćenih lica Policijske stanice br. _____ iz _____, u krivičnom predmetu protiv okrivljenog N.N. zbog krivičnog dela teškog ubistva iz člana 327. stav 1 KZK-a.

Prisutni

Službeno lice iz Policije

N.N.

Kriminalistički inspektor

N.N.

Zapisničar

N.N.

Okrivljeni:

1. N.N.

2. N.N.

Pre početka provere okrivljenog N.N. uručena mu je naredba sudije za prethodni postupak PPH. br. _____/_____ od dana _____, i pozvan je da otvori sva zatvorena mesta kako se ne bi oštetila.

Svedoku je skrenuta pažnja da obrati pažnju na način vršenja pretresa i da ima pravo da uloži prigovor na sadržinu zapisnika.

Pošto je okrivljeni N.N. odbio da dobrovoljno preda predmete koji su predmet krivičnog dela za koje je izdata naredba za pretresanje, započet je isti.

Pretres je počeo u _____ časova.

Pre svega se krenulo sa ličnim pretresanjem okrivljenog i ovom prilikom u unutrašnjem džepu sakoa nađena su 3 prstena od po 3 grama i 20 karata, a drugi sumnjivi predmeti nisu nađeni prilikom pretresa okrivljenog.

Nakon toga se počelo sa pretresom stana okrivljenog koji je sastavljen od 1 dnevne sobe i 2 spavaće sobe 1 kuhinje 1 špajza i 1 terase. Detaljnim pretresom ovih prostorija i predmeta koji se nalaze u ovim prostorijama nisu nađeni predmeti oko kojih je izdata naredba.

Od predsednika kućnog saveta zgrade koja se nalazi u Ul.____br.____, saznali su da okrivljeni koristi i 1 lokal u podrumu, tako da je odlučeno da se pretrese i ovaj lokal, međutim lokal u podrumu bio je zaključan te je okrivljeni pozvan da ga otvori međutim on je odbio da ga otvori obrazlažući da ne zna gde je ključ, nakon čega je lokal otvoren silom i nakon duge i detaljne kontrole na skrivenom mestu koje se nalazi u dubini zida između dva betonska stuba nađena je gvozdена kutija dimenzija 15x15 cm, koja je pažljivo sačuvana a u kojoj su nađene: 3 ogrlice, 3 narukvice, 10 pari minđuša i 2 poluge zlata.

Svi navedeni predmeti kako oni koji podlažu naredbi tako i oni koji ne podležu naredbi ali koji ukazuju na neko drugo krivično delo koje se goni po službenoj dužnosti privremeno su oduzeti.

Okrivljenom N.N. data je potvrda o oduzetim predmetima.

Pretres je završen u _____ časova.

Pošto je zapisnik pročitán naglas, okrivljeni i svedoci nisu imali primedbe na sadržinu zapisnika, odnosno na radnje ovlašćenih lica koji su izvršili pretres i potpisali su zapisnik bez primedbi.

Ovlašćena službena lica,
N.N.

Okrivljeni,
N.N.
Svedoci,
N.N.

Obrazac 49

NAREDBA ZA PRIVREMENO ODUZIMANJE PREDMETA

(član 112. ZKPK-a)

PPH. br. ____/____

Sudija za prethodni postupak Osnovnog suda u ____ - Odeljenje ta teška krivična dela, N.N, sa zapisničarem N.N, u krivičnom predmetu protiv okrivljenog N.N. iz ____ zbog krivičnog dela ubistva u pokušaju, iz člana 178 KZK-a, dana ____, donosi sledeću:

N A R E D B U

Od oca okrivljenog N.N. iz ____, privremeno se oduzima pištolj marke ____ kal. ____ i isti se uručuje u sef ovog suda na čuvanje do završetka krivičnog postupka.

Ovu naredbu sprovede ovlašćeni radnici Kosovske policije, iz stanice br. _____, u _____ a vlasniku treba izdati potvrdu o oduzimanju predmeta.

Ukoliko N.N. odbije da preda pištolj kažnjava se novčanom kaznom u iznosu od _____,

O b r a z l o ž e n j e

Pri Osnovnom tužilaštvu u ____ - Odeljenju za teška krivična dela vodi se istraga protiv okrivljenog N.N, zbog krivičnog dela ubistva u pokušaju iz člana 178. KZK-a.

U svoju odbranu je u zapisniku od dana ____, okrivljeni izjavio da je pištolj kojim je pucao u oštećenog N.N. vlasništvo njegovog oca i da ga je nakon događaja predao vlasniku.

U skladu sa članom 112. stav 1. ZKPK-a, predmeti koji u skladu sa Krivičnim zakonikom treba da se oduzmu ili koji mogu poslužiti kao dokaz u krivičnom postupku privremeno se oduzimaju i predaju sudu na čuvanje. U konkretnom slučaju, okrivljeni je priznao da je pištolj marke ____ vlasništvo njegovog oca i da je iz ovog pištolja pucao na oštećenog N.N. sa namerom da ga liši života, te ovaj predmet može poslužiti kao dokaz u krivičnom postupku zbog čega, po proceni ovog suda, postoji pravna osnova za izdavanje naloga za privremeno oduzimanje ovog predmeta.

Član 112. stav. 11. ZKPK-a, propisuje da lica koja odbiju da predaju predmete mogu biti kažnjena novčanom kaznom u iznosu od 50% vrednosti predmeta, te da je ova mogućnost predočena licu ovom naredbom.

zapisničar,
N.N:

sudija za prethodni postupak,
N.N.

PRAVNA POUKA: Protiv ove naredbe nije dozvoljeno izjavljivanje žalbe.

Obrazac 50

NAREDBA SUDIJE ZA PRETHODNI POSTUPAK O ZADRŽAVANU PISAMA, TELEGRAMA I DRUGIH POŠILJKI

(član 112. ZKPK-a)

PPH. br. ____/____

Sudija za prethodni postupak N.N Osnovnog suda u _____ - Odeljenje za teška krivična dela, u krivičnom predmetu protiv okrivljenog N.N. zbog krivičnog dela organizovanog kriminala iz člana 283. stav 1. KZK-a, odlučujući po predlogu državnog tužioca Osnovnog tužilaštva u _____ - Odeljenje za teška krivična dela PP. br. ____/____ od dana _____, dana _____, donosi ovu:

N A R E D B U

Kompanija PTK u _____, se obavezuje da nakon donošenja ove naredbe do naredne odluke suda čuva u svom posedu i preda sudiji za prethodni postupak pisma, telegrame i druge pošiljke adresirane na N.N. trgovca iz _____, koji je odgovoran za krivično delo organizovanog kriminala, propisano članom 283. stav 1. KZK-a.

Nalog se izdaje iz razloga što postoji osnovana sumnja da je okrivljeni počinio krivično delo, u sklopu strukturirane grupe koja je rasprostranjena u nekoliko država, te se sa osnovom može očekivati da će ove pošiljke koje će biti čuvane poslužiti kao dokaz u krivičnom postupku.

sudija za prethodni postupak,
N.N.

Obrazac 51

ZAPISNIK O ISPITIVANJU OKRIVLJENOG

(član 152. ZKPK-a)

HP. br. ___/___

Z A P I S N I K

Sastavljen dana _____, kod državnog tužioca Osnovnog tužilaštva u _____ - Odeljenje za teška krivična dela u krivičnom predmetu protiv okrivljenog N.N. iz _____, zbog krivičnog dela teške krađe, iz člana 327. stav 1. tačka 1.1. KZK-a.

Prisutni:

zapisničar,

okrivljeni,
N.N.
branilac,

Počelo u _____ časova

Okrivljeni pruža sledeće podatke o sebi: N.N. zvani "Malok" od oca N.N. majke N.N. rođene N. rođen u _____ gde i živi, rođen dana _____, Albanac, državljanin Kosova, bez zanimanja, neoženjen, završio osnovno školu, slabog ekonomskog stanja, osuđivan i ranije za krivično delo krađe, nije pod istragom za neko drugo krivično delo.

Okrivljeni je pred državnog tužioca došao zajedno sa svojim braniocem, koji je podneo svoje punomoćje i koji ga zastupa pri njegovom ispitivanju. Nakon toga je okrivljenom stavljeno na znanje za šta je osumnjičen i da protiv njega postoji osnovana sumnja a u značenju člana 152. stav 3. tačka 3.3. ZKPK-a, obavešten je da nije dužan da predstavi svoju odbranu niti da odgovori na pitanja koja mu se postavljaju.

Nakon gore navedenih obaveštenja, okrivljeni u svoju odbranu izjavljuje: upoznat sam iz Rešenja o pokretanju istrage za šta se teretim i o osnovanoj sumnji koja postoji u vezi mene, upoznat sam da nemam nikakvu obavezu da podnesem odbranu niti da odgovorim na postavljena pitanja a takođe sam upoznat da mogu imati branioca koji može prisustvovati mom ispitivanju.

Rođen sam dana _____, u _____, gde i živim. Moji roditelji su nezaposleni, živim u _____ stanu sačinjenom od 3 sobe, moji roditelji imaju 4 dece i to 3 ćerke i 1 sina. Ja sam najstarije dete u porodici a najmlađe dete je moj brat N. koji ima 5 godina. Nemamo nikakvu imovinu, sem stana u kome živim, svoju porodicu izdržavam povremenim radom mog oca koji radi kao fizički radnik u građevini.

Završio sam osnovnu školu međutim nisam nastavio sa daljim školovanjem pošto nisam imao novca da kupim knjige, a nakon napuštanja škole sa vremena na vreme sam se bavio prodajom gvožđa koje sam sakupljao po smeću.

Ranije dok sam bio maloletnik, protiv mene je vođen krivični postupak za krivično delo krađe i izrečena mi je vaspitna mera dodatnog nadzora starateljskog organa.

Dana _____, sam bio sa svojim bratom N. i prijateljima N.N. i N.N. pošto nismo imali novca da odemo u diskoteku dogovorili smo se da obijemo vrata marketa koji se nalazi u _____ Ul. _____. pošto smo mislili da ćemo u njemu naći para. Uspeli smo da metalnom šipkom otvorimo vrata i nakon proveravanja fioka u kasi našli smo sitan novac u vrednosti od oko 100 €, a nakon toga smo iz marketa uzeli i par paklica cigareta, čokoladu, bombone i pobešli smo iz prodavnice.

Opredelio sam se za ovakve kriminalne radnje vođen siromašnim ekonomskim stanjem, pošto su moji roditelji slabog ekonomskog stanja i nemamo nikakve materijalne izvore za egzistenciju, redovno se javljan regionalnom Centru za zapošljavanje u _____ međutim nisam bio u prilici da se zaposlim.

Priznajem u potpunosti da sam počinio krivično delo, za to sam se pokajao, ali molim sud da ima u vidu da sam krivično delo izvršio zbog teške ekonomske situacije.

Zapisnik potpisan bez primedbi.

Završeno u _____ časova

zapisničar,
N.N.

državni tužilac
N.N.

okrivljeni N.N.

Obrazac 52

ZAPISNIK O SASLUŠANJU SVEDOKA

(član 132. ZKPK-s)

Z A P I S N I K

Sastavljen dana _____, kod državnog tužioca Osnovnog tužilaštva u _____-Odeljenje za teška krivična dela u krivičnom predmetu protiv okrivljenog N.N. iz _____, zbog krivičnog dela teške krađe, iz člana 327. stav 1. tačka 1.1. KZK-a.

Prisutni:

zapisničar,

okrivljeni,

N.N.

branilac,

N.N.

svedok,

N.N.

Počelo u _____ časova

Svedoku je skrenuta pažnja da je dužan da govori istinu i da ne sme ništa da prećuti, skrenuta mu je pažnja da je davanje lažnog iskaza krivično delo i da nije dužan da odgovori na pitanja kojima sebe ili članove porodice izlaže velikom sramu, materijalnoj šteti ili krivičnom gonjenju. Nakon toga su od svedoka uzeti lični podaci:

N.N. od oca N.N. po zanimanju taksista sa mestom prebivališta u _____ Ul. _____ br. _____ rođen dana _____, nije u krvnom srodstvu sa okrivljenim. Svedoku je skrenuta pažnja da je dužan da obavesti sud za svaku promenu adrese.

Nakon toga je svedok pozvan da predstavi sve ono što zna o ovom krivičnom predmetu, nakon čega izjavljuje sledeće:

Ja sam taksista zaposlen u kompaniji "Roberti" u _____, dana _____ sam se vraćao kući sporednim putem _____, međutim pošto sam imao kratak kvar na automobilu stao sam pored puta i pokušavao sam da ga popravim kada je bilo _____ sati, u jednom trenutku sam primetio da su u marketu koji se nalazi u blizini ugašena unutrašnja svetla i ovo mi je privuklo pažnju pošto obično u ovakvim lokalima su svetla upaljena celu noć i usredsredio sam se u smeru ovog marketa gde sam primetio da je sa vremena na vreme paljena sveća, negde nakon 10 minuta sam primetio kako iz tog lokala sa nekoliko stvari u ruci izlaze 3 osobe, koje su sve bile nemaskirane,

a posebnu pažnju mi je privukao jedan od njih koji je bio višlji i mršaviji, imao je karakterističnu bradu i po malo je šepao. Pošto kao taksista imam dežurne brojeve telefona policije, pozvao sam ih i nakon što sam ih obavestio o slučaju, za vrlo kratko vreme su došli policijski organi a nakon njih i tužilaštvo i uradili su uviđaj na mestu događaja gde sam im opisao otprilike izgled osoba koje sam primetio kritičnog dana.

Nekoliko dana nakon toga pozvan sam u policijsku stanicu br. ___ i tu mi je prikazano par osoba od kojih sam identifikovao jednog kao osobu koju sam opisao policijskim organima, sada okrivljenog N.N.

Ovo je moja izjava i ne znam ko su bile druge osobe i ne znam šta su uzele iz tog minimarketa, ali znam da su kritične večeri u marketu ugašena svetla i iz marketa su izašle 3 osobe sa nekoliko stvari u ruci među kojima je bio i okrivljeni u ovom slučaju.

Branilac i okrivljeni nemaju pitanja.

Zapisnik je diktiran glasno i u isti je uneto sve ono što je svedok izjavio te ga je isti potpisao bez primedbi.

Završen u _____ časova

svedok N.N.

zapisničar,
N.N.

državni tužilac,
N.N.

Obrazac 53

REŠENJE O KAŽNJAVANJU SVEDOKA

(član 135 ZKPK-a)

PPH. br. ____/____

Sudija za prethodni postupak N.N Osnovnog suda u _____ - Odeljenje za teška krivična dela, sa zapisničarem N.N. u krivičnom predmetu protiv okrivljenog N.N. zbog krivičnog dela razbojničke krađe iz člana _____ KZK-a, dana _____, doneo je:

R E Š E N J E

Svedok N.N. iz _____, kažnjava se novčanom kaznom u iznosu od _____, koju je dužan da plati u roku od 15 dana od pravosnažnosti Rešenja.

O b r a z l o ž e n j e

Pri osnovnom tužilaštvu u _____ Odeljenje za teška krivična dela vode se istrage protiv okrivljenog N.N. zbog krivičnog dela razbojničke krađe, iz člana _____ KZK-a.

Za dan _____, zakazano je saslušanje svedoka, među kojima je i svedok N.N. koji je uredno i blagovremeno dobio pozivnicu, međutim nije se pojavio na sudu i nije opravdao svoj izostanak. Državni tužilac se obratio sudiji za prethodni postupak da ovom svedoku izrekne kaznu u značenju člana 135. ZKPK-a.

Sudija za prethodni postupak je nakon preispitivanja predmetnih spisa našao da su ispunjeni uslovi za primenu odredaba člana 135. stav 1. ZKPK-a, te je svedoka osudio novčanom kaznom kao u izreci.

zapisničar,
N.N.

sudija za prethodni postupak,
N.N:

PRAVNA POUKA: Protiv ovog Rešenja dozvoljeno je izjavljivanje žalbe Apelacionom sudu u roku od 3 dana od dana donošenja Rešenja.

Obrazac 54

ZAPISNIK O UVIĐAJU

(član 150 ZKPK-a)

PN. br. ____/____

Zapisnik o uviđaju.

Koga je sastavio državni tužilac Osnovnog tužilaštva u _____ - Odeljenje za teška krivična dela dana _____, u predmetu nesreće u javnom saobraćaju koja se desila na regionalnom putu _____ u _____.

Prisutni.

državni tužilac,

N.N.

zapisničar,

okrivljeni NN

branilac,

kriminalistički tehničar,

N.N.

Počeo u ____ časova.

Dežurna služba policijske stanice u _____ Odeljenje za saobraćaj obavestila je državnog tužioca Osnovnog tužilaštva u _____ Odeljenje za teška krivična dela da je u selu _____ na regionalnom putu _____, oko ____ sati, došlo do saobraćajne nesreće u kojoj je nekoliko lica zadobilo telesne povrede i u kojoj je pričinjena velika materijalna šteta.

Državni tužilac je odmah izašao na mesto događaja da izvrši uviđaj.

Na mestu događaja su nađeni radnici policijske stanice u _____, koji su obezbedili mesto događaja.

U ovoj saobraćajnoj nesreći učestvovali su putničko vozilo marke "Mercedes" sa registarskim tablicama _____ kojim je upravljao vozač N.N. koji poseduje vozačku dozvolu br. _____ koju je izdao MUP, u _____ dana _____, B kategorije i putničko vozilo marke

“Passat” sa registarskim tablicama _____ kojim upravlja vozač N.N. sa vozačkom dozvolom br. _____ koju je izdao MUP u _____, kategorija A,B,C.

Opis mesta događaja.

Saobraćajna nesreća se desila u selu _____, na regionalnom putu Priština - Peć, 200 m. od raskrsnice puta N.N. Put je širok 10 metara i pokriven je asfaltom dobrog kvaliteta koji je vidljiv i ravan. Duž puta je iscrtana isprekidana linija. Na obe strane puta postoje bankine u dužini od 50 centimetara. U ovom delu puta ne postoje znaci ograničenja brzine niti drugi znaci zabrane, ograničenja ili obaveštenja.

Atmosferski uslovi u trenutku nesreće

Oblačno vreme, moker asfalt koji je delimično pokriven šljunkom iz obližnje reke na mestu njene eksploatacije.

Prema izjavi policijskih službenika N.N. , N.N, i N.N. kao i drugih prisutnih u vreme sudara padala je sitna kiša.

Kako i u kakvoj poziciji su nađena vozila uključena u nesreću

Sa desne strane puta gledajući u smeru _____, nađena su vučna kola natovarena detelinom koja je delimično bila prosuta – razasuta u desnom delu puta u dužini od 20 metara. Položaj vučnih kola sledi: prednji deo 10 cm, od bele linije, zadnji deo 40 cm, od bele linije. Od desnog ugla kolovozne trake vučna kola bila su udaljena od čeonog desnog dela 2.90 m, a u zadnjem delu 2.44 m, na zadnjem delu kola za vuču vidljivi su tragovi kretanja vučnih kola po mokrom putu koji je delimično prekriven šljunkom, u širini od 23,60 m.

Na polovini leve strane kolovozne trake u smeru _____, 17,80 m, ispred vučnih kola nalazi se vozilo marke “Mercedes” i vozilo marke “Passat”. Vozilo marke “Mercedes” okrenuto je u smeru _____, tako da se prednji čeon deo u visini točkova nalazi na udaljenosti od 1,25 m, od srednje linije dok je nivo zadnjih točkova na udaljenosti od 0,70 m, od srednje linije. Tragovi kočenja ovog vozila počinju sa desne strane puta, 6 m, od vučnih kola i lako prelaze u levu traku i završavaju na udaljenosti od 17,80 m, ispred vučnih kola. Na početku je kočenje bilo srednjeg intenziteta u dužini od 4,30 m, zatim jakog intenziteta sa zanošenjem sa leve strane u dužini od 20 m, što je mesto na kome je došlo do kontakta sa automobilom “Passat” koji se kretao u suprotnom smeru.

Automobil marke “Passat” je prednjim delom bio okrenut ka _____, a u zadnjem delu je iz kolovozne trake otišao na bankinu, dok je u zadnjem delu na nivou zadnjih guma udaljen od levog ugla kolovozne trake gledajući u smeru _____, za 0,50 cm. Tragovi kočenja ovog vozila počinju na udaljenosti od 70 m, pre mesta na kome su se automobili sudarili, tragovi su vidljivi i na početku su slabog intenziteta u dužini od 12 m, srednjeg intenziteta u dužini od 20 m i jakog intenziteta u dužini od 35 m. Tragovi idu sredinom leve strane kolovozne trake sa postepenim skretanjem ka desnoj strani kolovozne trake, u smeru kretanja automobila (za _____). Na mestima kontakta ovih automobila za 10 m, u smeru _____, postoje znaci zanošenja automobila ka desnoj bankini gde je automobil stao.

Tragovi konstatovani uviđajem

Na mestu gde je došlo do kontakta ovih automobila vidljivi su tragovi krvi kao i na prednjem delu automobila "Mercedes" na površini od 5 m², nalaze se razasuti parčiči stakla, slomljenog branika, rama za farove i bočne lajsne automobila "Passat".

Oštećenja vozila.

Automobili su oštećeni u dovoljnoj meri. Vučna kola su oštećena u levom čeonom delu, pozadi su izvučene daske i delimično oštećene. Na daskama su приметni tragovi farbe automobila "Mercedes". Automobil "Mercedes" je oštećen i polomljeni su mu farovi, desni branik u prednjem delu automobila potpuno je deformisan, hladnjak je zgnječen, motor se pomerio u unutrašnji deo automobila, prednji vetrobran je slomljen, desna vrata deformisana. Automobil "Passat" je zgnječen u prednjem delu, levi prednji far je slomljen, poklopac motora je izašao iz svog ležišta, prednji vetrobran je slomljen, levi branik se od blata iskrivio u smeru prednjeg, levog točka, zbog čega točak ne može da se pomera.

Povređene osobe.

Vozači oba automobila zadobili su lakše telesne povrede i nisu tražili lekarsku pomoć.

Putnica iz automobila marke "Mercedes" N.N. koja je sedela na prednjem sedištu zadobila je teške telesne povrede i hitno je odvežena u KUCK. Putnici u automobilu marke "Passat" N.N. i N.N, zadobili su lakše telesne povrede i upućeni su u Klinički centar na dalje lečenje.

Druge primedbe i konstatacije:

Mesto događaja je fotografisao i skicirao kriminalistički tehničar N.N. Fotodokumentacija i skica sa mesta događaja čine sastavni deo ovog zapisnika.

Vozači automobila ne pokazuju znake konzumiranja alkohola, dok vozač vučnih kola N.N. ispoljava vidljive znakove. Data je naredba da se od vozača uzme krv sa ciljem da se proverí da li kod bilo kog od njih postoji prisustvo alkohola i u kom stepenu.

Putnička vozila su odvežena u Centar za tehnički pregled, sa ciljem da se potvrdi njihovo tehničko stanje.

Na mestu događaja bili su i svedoci N.N. N.N, i N.N. koji su možda upoznati kako je došlo do saobraćajne nesreće.

Uviđaj završen u sati _____

zapisničarka,

državni tužilac Osnovnog tužilaštva

Obrazac 55

ZAPISNIK O REKONSTRUKCIJI DOGAĐAJA

(član 150 ZKPK)

P. br. 120/2013

*ZAPISNIK
O REKONSTRUKCIJI DOGAĐAJA*

Sastavio sudija pojedinac Osnovnog suda u _____ dana 15.7.2013, u krivičnom predmetu protiv okrivljenog S.S. zbog krivičnog dela protiv javnog saobraćaja iz člana 378 stav 9 u vezi sa stavom 1 KZK-a.

Prisutni

sudija
S/S/
zapisničar
H.K.

državni tužilac
B.B.
okrivljeni
S.S.
branilac
B.K.
kriminalistički tehničar
A.A.

Počeo u 22:00 sata.

Na glavnom pretresu održanom dana 15.7.2013. sud je odlučio da izvrši rekonstrukciju događaja. Rekonstrukcija događaja izvršena je sa namerom da se izvrši verifikacija odbrane okrivljenog, pošto je izjavio da je kritičnog dana putovao iz _____ za _____ i negde oko 22:00 sata uveče, čim je stigao u selo _____ preko puta regionalnog puta prolazi još jedan seoski put i u tom trenutku se u njegovom smeru kretao jedan traktor sa upaljenim svetlima i mislio je da vozilo koje dolazi iz suprotnog smera ide njegovom trakom te je iz tog razloga brzo skrenuo na njegovu levu stranu, izgubio je kontrolu nad vozilom i udario je drvo topole koje se nalazilo pored puta.

Rekonstrukciji događaja prisustvuju sva pozvana lica.

Događaj se desio na regionalnom putu _____ u selu _____, 20 metra daleko od električnog stuba br. 36 koji se nalazi pored puta, u smeru kretanja automobila odnosno u smeru Gnjilana.

Mesto događaja po izgledu je identičan onom koji je opisan u zapisniku o uviđaju koji je sastavio državni tužilac dana 15. juna 2013. Okrivljeni i njegov branilac ne osporavaju podatke iz zapisnika o uviđaju mesta događaja i slažu se da su podaci u vezi sa mestom na kome se desio događaj, vremenom, stanjem u saobraćaju – putevima, oznakama na putu i saobraćajnim znacima tačni. Nakon toga se počelo sa rekonstrukcijom događaja.

Obezbeđen je automobil marke “BMW 3” koji je učestvovao u saobraćajnoj nesreći i traktor marke “Ferguson” vlasništvo B.B. iz _____.

Kriminalističkom tehničaru je naloženo da sastavi skicu mesta događaja i da fotografiše određene sekvence rekonstrukcije mesta događaja koje odredi sudija.

Okrivljeni izjavljuje da su vremenski uslovi kada govorimo o vidljivosti atmosferskih okolnosti slični onima koji su preovlađivali u vreme nesreće. Vreme je oblačno a asfalt suv. Na mestu na kome je izazvana nesreća postoji blaga krivina sa obe strane puta a pored bankina su zasađena stabla topole, preko puta asfaltiranog puta, odnosno paralelno sa asfaltiranim putem, postoji i neklasifikovani put kojim se kreću različita vozila kojima odlaze do svojih njiva. Nivo ovog sporednog puta približno je isti nivou asfaltiranog puta. Ovi detalji su skicirani i fotografisani (*fotografija br. 1*).

Okrivljenom je stavljen na raspolaganje automobil u kome sem njega sede i sudija, državni tužilac i branilac okrivljenog. Vlasniku traktora data je naredba da na udaljenosti od 120 metara pre mesta na kome je izazvana nesreća na znak iz pištaljke, pokrene traktor i da uključi farove.

Kriminalističkom tehničaru je naloženo da tačno u 22:00 časa i 15 minuta da znak za prolazak traktora i putničkog vozila.

Nakon datog signala pokrenuta su oba automobila “BMW X3”. i traktor. Udaljenost između automobila i traktora iznosila je 120 metara. Do preticanja između automobila i traktora došlo je na udaljenost od 10 metara udaljenosti nakon stabla lipe, označenog br. 3 (*fotografija br. 2*).

Od pojavljivanja traktora pa sve do mimoilaženja sa automobilom teško je primetiti razliku između nivoa asfaltiranog puta i nivoa neklasifikovanog puta (*terenskog puta*), tako da se stvara utisak da je i terenski put deo asfaltiranog puta.

Okrivljeni izjavljuje da ponavljanje situacije odnosno trenutka susreta automobila i traktora, odgovara uslovima u kojima se desio događaj odnosno nesreća.

Stranke nemaju druge predloge da se pristupi i pojasni još neka okolnost rekonstrukcijom događaja.

Rekonstrukcija događaja završena je u 22:50 minuta.

zapisničar,
H.K.

sudija
S.S.

Obrazac 56

NAREDBA O VEŠTAČENJU I ODREĐIVANJU VEŠTAKA (član 136 ZKPK-a)

PP. br. _____/2006

Sudija za prethodni postupak Osnovnog suda N.F. u krivičnom predmetu okrivljenog S.B. iz _____, zbog krivičnog dela prevare, iz člana 335 stav 2 KZK-a, odlučujući po zahtevu javnog tužioca Opštinskog tužilaštva u _____ dana _____, doneo je ovu:

N A R E D B U

I. Da se izvrši veštačenje od strane veštaka za građevinu sa ciljem da se potvrdi u kojoj količini i sa kakvim standardima su završeni radovi na sledećim objektima:

1. Objekat u Ul. "Tefik Čanga" br. 15/3.

-Da li je izgrađena betonska ploča, prema projektu;

-Da li su izgrađeni glavni stubovi u prizemlju shodno projektima i standardima;

2. Objekat u Ul. "Narodnih heroja" br. 10.

-Da li su u lokalu postavljene police i da li njihove dimenzije odgovaraju parametrima iz ugovora sklopljenog sa _____.

-Da li su izgrađeni stolovi za držanje hleba sa fiokama i pregradama;

-Da li je postavljen ram sa 20 razdvojnih pregrada za držanje sušenog mesa

3. Objekat u Ul. "Hajdar Dushi" br. 25/3.

-Da li je sprovedena nivelacija lokala prema projektu;

-Da li je izgrađen garderober.

4. Objekat u Ul. "Pariskih komuna" br. 13.

-Da li su izgrađene električne instalacije za trofaznu struju sa odnosnim standardima.

-Da li su izgrađene vodovodne instalacije i kanalizacija u skladu sa ugovorom o gradnji.

Za poslove koji nisu obavljani potrebno je odrediti predračunske vrednosti.

II. Veštačenje će obaviti veštak H.H. iz _____, Ul.

"_____", br. _____, koji je dužan da u roku od 30 dana od dana donošenja naredbe, ovom sudu uruči odluku i konstataciju u pismenoj formi.

III. Okrivljeni je dužan da prisustvuje veštačenju.

IV. Naredba se uručuje veštaku i strankama.

Sudija za prethodni postupak, N.F.

Obrazac 57

NAREDBA O VEŠTAČENJU U SLUČAJU SAOBRAĆAJNIH NESREĆA

PP. br. 78/

Tužilac Osnovnog tužilaštva u _____, A,K sa pravnom sekretaricom F.S _____, u krivičnom predmetu protiv okrivljenog M.B. _____, zbog krivičnog dela ugrožavanja javnog saobraćaja, iz člana 378. stav 6 u vezi sa stavom 1 KZK-a, na osnovu člana 137 stav 1 ZKPK-a, dana 10.12. _____, izdao je ovu,

N A R E D B U

Veštaku sa saobraćaj inž. I.B, da izvrši saobraćajno veštačenje (veštačenje) o uzrocima saobraćajne nesreće koja se desila dana 16.04.2008, oko 10,00 časova, u _____ preko puta benzinske pumpe "Ferizi Petroll, i ovom prilikom je od posledica ove nesreće preminuo sada pokojni S.K. iz sela _____.

Veštačenjem se konstatuje;

- čijim propustima je došlo do nesreće sa fatalnim posledicama,
- stanje putničkog vozila,
- stanje na putevima (*uslovi u saobraćaju*),
- doprinos faktora čovek i faktora put, u izazivanju nesreće i,
- sve druge činjenice (*druge okolnosti*) koje su doprinele izazivanju nesreće.

Veštak je dužan da predmet veštačenja razmotri pažljivo, da tačno predstavi sve što primeti i konstatuje. Svoje mišljenje i konstataciju treba da predstavi objektivno i u skladu sa pravilima nauke i profesionalizma. Veštak je obavešten da davanje lažne izjave predstavlja krivično delo.

Veštak je dužan da svoje mišljenje i konstataciju u vezi sa ovim krivičnim pitanjem, podnese tužilaštvu u roku od jednog (1) meseca od dana izdavanja naredbe.

DODATAK: Zapisnik o uviđaju sa mesta događaja, fotodokumentacija, skica mesta događaja koju je sačinio kriminalistički tehničar, izveštaj o tehničkom pregledu vozila, sastavni su deo ove naredbe.

Veštaka i stranke treba upoznati o ovoj naredbi.

TUŽILAC OSNOVNOG TUŽILAŠTVA U _____

Dana 10.12._____.

zapisničarka,
F. S.

tužilac,
I. D..

Obrazac 58

NAREDBA O PRETRESANJU STANA

(ČLAN 105. ZKPK-a)

Hpn. br._____/

Osnovni sud u _____, sudija za prethodni postupak S.S. odlučujući po zahtevu državnog tužioca Osnovnog tužilaštva u _____, dana _____, o pretresanju kuće, lokala i imovine PP, iz _____, Opština _____, dana _____, u skladu sa članom 105. stav 4 ZKPK-a, donosi sledeću:

N A R E D B U

Nalaže se pretresanje kuće, pomoćnih objekata i imovine PP, iz _____, ulica _____ br. 42, zbog osnovane sumnje da se pomenuti bavi prodajom psihotropnih supstanci što je okolnost potvrđena tajnim merama naloženim protiv ovog lica. Razlog za ovaj pretres jeste da se kod imenovanog lica u njegovoj kući nađu psihotropne supstance koje će poslužiti kao dokaz u daljem krivičnom postupku.

Ovu naredbu izvršava sudska policija u roku od 48. sati od izdavanja naredbe.

zapisničar,

sudija za prethodni postupak,

Obrazac 59

IZVEŠTAJ VEŠTAKA O IZVRŠENOM VEŠTAČENJU

(član 138 KZK-a)

Osnovnom sudu – Odeljenju za teška krivična dela _____

Pošto su se pojavile sumnje u vezi sa odgovornošću okrivljenog, sudija za prethodni postupak Osnovnog suda u Prištini – Odeljenje za teška krivična dela, je naredbom Ppr. br. 50/2012 od dana 10.7.2012, uputila okrivljenog F.Z. zaposlenog iz sela M opština M, rođen _____, od oca P, majke N. rođene H. na psihijatrijsku opservaciju, sa ciljem da se oceni njegova odgovornost (uračunljivost), u vreme izvršenja krivičnog dela.

Ovom prilikom u popravno-kaznenoj ustanovi – u Psihijatrijskoj bolnici u Prištini, direkcija bolnice odredila je veštake odnosno lekare; dr N.N. , M.M. i F.F. kojima je dala zadatak da vrše opservaciju, psihijatrijski pregled okrivljenog i da pruže svoje mišljenje i konstatacije u vezi sa njegovim duševnim stanjem u vreme činidbe krivičnog dela.

Veštaci su razmotrili predmetne spise – sudske dosijee, sproveli su potreban psihijatrijski pregled okrivljenog F.Z. obezbedili su dopunska, klinička istraživanja, vršili su posmatranje ponašanja okrivljenog u bolničkom krugu i na osnovu svega navedenog:

K O N S T A T U J E M O

I. Iz sudskih spisa se vidi da je protiv okrivljenog F.Z. podnet zahtev za pokretanje istrage:

“Pošto postoji osnovana sumnja da je dana _____ oko 8:00 sati u selu _____, u blizini trafo stanice u selu pokušao da liši od života L.L. zbog čega je svesno doveo u opasnost i život Z.K. i Sh.T. kako bi nakon sukoba i tuče sa oštećenim L.L. otišao kući, uzeo lovačku pušku i u blizini električnog stuba gde su oštećeni stajali jedan pored drugog, istovremeno ispalio dva metka iz lovačke puške i tom prilikom je oštećeni L.L. zadobio teške telesne povrede u desnom grudnom predelu dok je Z. K. zadobio teške telesne povrede u levom delu grudnog koša i na levoj ruci.

Čime je izvršio krivično delo ubistva u pokušaju, iz člana 178 u vezi sa članom 28 KZK-a.

Iz zapisnika o ispitivanju okrivljenog se može zaključiti da okrivljeni u svoju odbranu izjavljuje da se ne seća kritičnog dana i da je ispalio dva metka iz lovačke puške. On takođe ističe da je iz puške pucao tri meseca pre kritičnog dana a u pušci postoje upaljene patrone još od tog vremena. Pri davanju ove izjave on je ostao pri navodima da insistira da ne zna kako je iz njegove puške pucano kritičnog dana i pored činjenice da mu je predstavljena izjava svedoka SH.L. U zapisnicima o saslušanju svedoka ne postoji nijedan zapis koji bi ukazao na duševne poremećaje okrivljenog F.Z. u kritičnim trenucima.

U spisima se nalazi izveštaj o pregledu okrivljenog u KUCK – Odeljenje za neuropsihijatriju br. 100/2012 koji je izvršen dana_____. Ovaj izveštaj navodi sledeće mišljenje: “povrede F.Z. opisane u tački 2 konstatacije u predelu očnih kapaka, vrha nosa i gornje usne predstavljaju mrlje od krvi i ogrebotine pričinjene otprilike 24 časa pre pregleda, tupim predmetom. Svaka za sebe predstavlja lakšu telesnu povredu”.

II.Opisujući svoju životnu priču okrivljeni F.Z. ističe da je odrastao u poljoprivrednoj porodici u kojoj su prevladavali skladni porodični odnosi. Najstarija sestra mu je umrla kada je bila dete, ima još jednu mlađu sestru koja je zdrava u zdravstvenom smislu. Majka je preminula od srčanog udara dok je otac preminuo u saobraćajnoj nesreći, oboje u poznom dobu.

Prema navodima roditeljima, okrivljeni je prohodao i progovorio na vreme. U školu je otišao u sedmoj godini i završio je osam godina osnovne škole a nakon toga je radio u njihovom poljoprivrednom domaćinstvu.

Oženjen je _____ godine i iz ovog braka ima sina koji je takođe oženjen i zdrav.

Boluje od visokog krvnog pritiska a poslednjih godina i od šećerne bolesti. Drugih oboljenja nije imao.

Ne konzumira alkohol i ne puši.

U razgovoru u vezi sa krivičnim delom koje mu se stavlja na teret, pri psihijatrijskom ispitivanju promenio je svoj opis kritičnog događaja. Pri prvom razgovoru u potpunosti je ponovio svoje navode iz zapisnika o ispitivanju okrivljenog, kako bi nakon toga izjavio da se seća je kritičnog dana ušao u kuću, uzeo pušku, izašao ispred kuće i krenuo u smeru oštećenog F.Z. sa ciljem da mu pričinii štetu. Nije znao da je puška puna sve dok nije povukao obarač kako bi bukom koju bi izazvalo rukovanje puškom uplašio oštećenog F.Z. Puška je opalila iako nije imao nameru da iz nje puca. Sada mu je žao zbog svega onoga što se desilo i da je znao da je puška puna ne bi je uopšte vadio. Preostali deo događaja opisuje kao u gore navedenom zapisniku. Psihijatrijskim pregledom je konstatovano da okrivljeni Z.K. izgleda u redu, dobrog je držanja u odnosu na ispitivače, poslušan i korektan. Uspešno saraduje tokom pregleda.

Naredbe tokom fizičkog i neurološkog pregleda ispunjava precizno i neposredno.

Na postavljena pitanja, daje tačne i direktne odgovore, govori gramatički ispravno. Njegove izjave propraćene su prikladnom mimikom, gestikulacijom i rečima.

Pažnju sa lakoćom usmerava na predloženu temu razgovora i zadržava je u dovoljnoj meri.

Tačno procenjuje cilj, vreme i mesto provere, poznaje cilj ustanove u kojoj se vrši pregled i ulogu ispitivača. Poznaje tačno i detaljno opisuje svoje lične podatke.

Pamćenje starih i sadašnjih događaja iz njegovog ličnog života i moderne istorije je u celosti očuvano.

Okrivljeni raspolaže znanjem koje odgovara njegovom starosnom dobu, stepenu obrazovanja i okruženju u kome živi.

Ima jasna, razumljiva predviđanja o opštoj društvenoj situaciji i o aktuelnoj situaciji pred sudom. U svim situacijama prosuđuje ispravno.

Ne pokazuje sumanute ideje.

Pretrase ne smatra lažnim.

Njegove emotivne reakcije tokom opažanja su u skladu sa temama razgovora i nastalom situacijom.

Njegovo neurološko stanje u granici je normale.

Fizičkim pregledom prilikom prijema, konstatovane su mrlje krvi u predelu kapaka na oba oka i u delu korena nosa, a na gornjoj usni na desnoj polovini ima ogrebotine veličine 1x10 cm i u istom delu u unutrašnjem delu oštećenje mukoze zubima. Drugi fizički parametri nalaze se u granicama normale.

III. Nakon elektroencefalografskog ispitivanja, nađeni parametri (vrednosti) ne premašuju granice normale. Radiografijom glave nisu otkrivene patološke promene niti tragovi lomova kostiju. Rezultati rutinske laboratorijske analize krvi i mokraće nalaze se u granicama normale.

IV. Tokom vremena boravka u bolnici okrivljeni je ispoštovao kućni red, nije došao u sukob sa drugim ispitivačima i osobljem, u celosti se ponašao kao psihički zdrava osoba u datim okolnostima.

Na osnovu navedenih konstatacija dajemo sledeće:

M I Š L J E N J E

1. Okrivljeni F.Z. je psihički zdrava osoba i ne pati ni od kakve privremene i stalne psihičke bolesti – psihičkog poremećaja, i ne postoje znaci zastoja u psihičkom razvoju (razvoj sa psihičkim zaostacima).

2. U svojoj odbrani, okrivljeni ističe da je u kritično vreme bio u alkoholisanom stanju, koja shodno količini konzumiranog alkohola i shodno opisu njegovog ponašanja u kritično vreme, odgovara pijanstvu lakšeg stepena.

3. Alkoholisano stanje lakšeg stepena, povrede koje je okrivljeni F.Z. doživeo u kritično vreme i okolnosti u kojima je izvršio krivično delo koje mu se stavlja na teret, nisu umanjili njegovu sposobnost da shvati značaj dela i da kontroliše svoje, na osnovu čega je u to vreme bio potpuno odgovoran – uračunljiv.

KUCK - Odeljenje za neuropsihijatriju

Priština _____

direktor,
B.B.,

Obrazac 60

(IZJAVA O ZAPOČINJANJU PREGOVORA O SPORAZUMU O PRIZNANJU KRIVICE)

OSNOVNO TUŽILAŠTVO U _____ ODELJENJE ZA TEŠKA KRIVIČNA DELA

PP.I.br. _____

Dana: _____

Na osnovu člana 233 stav 1 tačka 1 Zakonika o krivičnom postupku Republike Kosovo, ja, I. D, dajem sledeću:

IZJAVU

Rođen sam dana _____, u _____, stanujem u selu _____, K. _____, Srbin, državljanin R. Kosovo, ranije nisam osuđivan niti sam bio pod istragom.

U skladu sa članom 233 ZKPK-a, spreman sam da priznam krivično delo neovlašćenog vlasništva, kontrole ili posedovanja oružja iz člana 374 stav 1 KZRK-a i pretnje iz člana 185 stav 4 KZRK-a. Znam da pišem i pevam, završio sam srednju školu.

Pri davanju ove izjave sam svestan i u dobrom zdravstvenom stanju, u fizičkom i psihičkom smislu, nisam bolestan i ne patim od mentalnih oboljenja, Nisam korisnik alkohola i narkotika.

U ovaj sporazum stupam dobrovoljno i potpune svesti u skladu sa članom 233 stav 18 tačka 18.1 KZRK-a, i niko mi nije obećao ništa sem obećanja koja su predviđena ovim sporazumom, niko mi nije pretio ili nekom članu moje porodice niti me je prinudio da pregovaram o ovom sporazumu.

Razgovarao sam sa mojim advokatom E.H., i detaljno razmotrili moj slučaj i odlučio sam da stupim u pregovore o sporazumu sa tužilaštvom o priznanju krivice. Razgovarali smo o optužnici i mogućoj optužbi u vezi sa krivičnim delima neovlašćenog vlasništva, kontrole ili posedovanja oružja iz člana 374 stav 1 KZRK-a i pretnje iz člana 185 stav 4 KZRK-a. Sa svojim advokatom sam detaljno analizirao sve srazmere predmeta, kakav će biti moj položaj u ovakvim okolnostima ukoliko ne priznam krivicu i kakve su moguće prednosti koje mi zakon nudi ukoliko priznam krivicu. Zadovoljan sam zastupanjem mog advokata i njegovim profesionalizmom, pošto sam od

njega dobio stručne savete u vezi sa ovim sporazumom i on mi je objasnio posledice eventualnog sporazuma.

Shvatam optužbu protiv mene

Shvatam optužnicu i moguće optužbe protiv mene, dokaze koje poseduje tužilac u prilog optužnice ili moguće optužbe, shvatam činjenicu da ukoliko ne sklopim ovaj sporazum o priznanju krivice, postupak za ovo krivično delo počinje podizanjem optužnice i sprovođenjem redovnog sudskog procesa na sudu. Shvatam odbranu koju mogu predložiti u vezi sa optužnicom ili predloženim dokazima protiv mene.

Prava od kojih se odričem prilikom sklapanja ovog sporazuma

Spreman sam da se zarad ovog sporazuma odreknem:

- prava na glavni pretres uključujući pravo tužioca da dokaže optužbe protiv mene
- prava da pozovem moje svedoke,
- prava ispitivanja pozvanih svedoka od strane suda i tužioca,
- prava se od suda tražim da dokaze proglašim neprihvatljivim,
- prava da od suda tražim da odbaci optužnicu,
- prava da se branim ćutnjom ili da svedočim u moju korist,
- prava pobijanja tereta prihvaćenih dokaza na glavnom pretresu,
- prava da tražim kaznu koja se razlikuje od one koja je dogovorena tokom pregovora,
- prava izdavanja drugog naloga o naplati neizmirenih poreskih obaveza koji se razlikuje od onoga koji je usaglašen tokom pregovora.
- prava traženja eventualnog finansijskog sporazuma koji se razlikuje od onog dogovorenog tokom pregovora.

Priznanje krivice

Izjavljujem da sam počinio krivično delo opisano u ovim pregovorima i predstaviću sudu činjenice koje svedoče da sam počinio krivično delo opisano u ovim pregovorima. Takođe izjavljujem da sud može uzeti u obzir moguću listu dokumenata i dokaza kako bi odredio moju krivicu za krivično delo opisano u ovim pregovorima.

Ukoliko sud ne prizna i ne uzme u obzir ove pregovore, odbijam ove pregovore i tražim održavanje glavnog pretresa.

Ukoliko ne ispunim obaveze koje proizilaze iz ovih pregovora, tužilac može odbaciti pregovore i tražiti održavanje glavnog pretresa.

Ukoliko sud i tužilaštvo uzmu u obzir ove pregovore, shvatam da ne mogu da odbijem ove pregovore i prihvatiti kaznu usaglašenu ovim pregovorima.

Mogu uložiti žalbu protiv ove presude samo ako mi sud izrekne kaznu van sporazuma, u skladu sa članom 233 stav 13 ZKPK-a.

Obrazac 61

SPORAZUM O PRIZNANJU KRIVICE

(član 223 ZKPK-a)

DRŽAVNI TUŽILAC OSNOVNO TUŽILAŠTVO U _____ ODELJENJE ZA TEŠKA KRIVIČNA DELA

PP.I.br. _____

Dana _____

U _____

Na osnovu člana 233 Zakonika o krivičnom postupku Republike Kosovo (KZRK), tužilac Osnovnog tužilaštva – Odeljenja za teška krivična dela u _____ i okrivljeni I. D i R. F. iz sela _____, Opština _____, sklapaju ovaj:

SPORAZUM O PRIZNANJU KRIVICE

Okrivljeni I. D. se slaže da prizna krivicu za krivična dela neovlašćenog vlasništva, kontrole ili posedovanja oružja iz člana 374 stav 1 KZRK-a i pretnje iz člana 185 stav 4 KZRK-a kao i okrivljeni R.F. koji se slaže da prizna krivicu za krivično delo neovlašćenog vlasništva, kontrole ili posedovanja oružja iz člana 374 stav 1 KZRK-a.

Tužilac se slaže da neće optužiti okrivljenog za dodatna krivična dela koja proizilaze iz njihovih radnji i koja čine osnovu za delo za koje okrivljeni priznaju krivicu.

Okrivljeni prihvataju da sklope dole navedeni sporazum:

Da pred službenicima za sprovođenje zakona razotkriju u potpunosti i iskreno sve informacije u vezi sa krivičnim delom koje im se stavlja na teret ili neko drugo krivično delo o kome je okrivljeni upoznat i da svedoči o tome u slučaju da tužilac to od njih traži.

Pri izricanju kazne, tužilac se slaže da obavesti sud o potpunoj saradnji okrivljenih i da preporuči sudu da izrekne okrivljenima krivične sankcije.

Kazna za okrivljenog I. D, sledi: novčana kazna u iznosu od 250 € za krivično delo iz člana 374 stav. 1 KZRK-a i kazna zatvora u dužini trajanja od 5 (pet) meseci; što je kazna koja se neće izvršiti ukoliko okrivljeni u roku od jedne godine ne počinu neko drugo krivično delo, a u slučaju okrivljenog R. F. kazna za krivično delo iz člana 374 stav. 1 predstavlja novčanu kaznu u iznosu od 150 €, a sporazum o ovim kaznenim merama sklopljen je primenom člana 75 stav 1 KPP-a, i ovom prilikom je kazna ublažena ispod zakonskog minimuma uzimanjem u obzir posebno olakšavajućih okolnosti za okrivljenog I. D. za krivično delo iz člana 185 stav. 4 KZRK-a, zbog čega im se, u skladu sa ovim sporazumom izriče uslovna kazna, zbog činjenice da su isti priznali krivično delo u celosti, da su se duboko pokajali, da ranije nisu počinili nikakva

krivična dela i da su porodični ljudi. Takođe, ovim sporazumom nije tretiran odštetni zahtev pošto je oštećeni D. T., u svojoj izjavi datoj tužiocu kada govorimo o oštetnom zahtevu izričito izjavio da ne traži materijalnu naknadu od okrivljenog I. D. dok kada govorimo o krivičnom gonjenju, ostavlja ovo pitanje na odlučivanje nadležnom organu odnosno sudu.

Pravo odbijanja pregovora

Okrivljeni i tužilac su svesni da ukoliko jedna od stranaka ne uspe da ispuni svoje obaveze preuzete u skladu sa ovim sporazumom, druga strana može odbiti pregovore i pitanje ide na glavni pretres, kao da pregovori nisu vođeni uopšte.

Okrivljeni i državni tužilac su svesni da ništa rečeno tokom procesa pregovora ne može da se koristi kao dokaz, ukoliko sud ne prihvati sporazum, ali i da, ukoliko tužilac smatra da je okrivljeni tokom svedočenja pružio lažne, nenadležne ili pogrešne informacije, isto predstavlja povredu ovog sporazuma od strane okrivljenog.

Odricanje okrivljenog od prava

Okrivljeni i tužilac se slažu da se okrivljeni odriču prava na glavni pretres kao i svih prava u vezi sa glavnim pretresom propisanim članom 233 ZKPRK-a i da se izjasne o priznanju krivice za krivično delo opisano u optužnom aktu.

Nema drugog sporazuma

Okrivljeni i državni tužilac se slažu da ovaj dokument predstavlja celokupan sporazum između stranaka i da se kasnije ne mogu dodavati, brisati obećanja, uslovi ili drugi uslovi.

Okrivljeni priznaju da su u sporazum o priznanju krivice ušli dobrovoljno, bez prinude ili pritiska, okrivljeni dalje priznaje da u celosti shvata sve uslove i posledice ovog sporazuma.

Dana: _____

U _____

NN.

Glavni tužilac

NN

državni tužilac

Advokati-branioci

M. A

Okrivljeni:

I. D.

R. F.

Obrazac 62

PODNOŠENJE SPORAZUMA O PRIZNANJU KRIVICE SUDU

DRŽAVNI TUŽILAC
OSNOVNO TUŽILAŠTVO U _____
ODELJENJE ZA TEŠKA KRIVIČNA DELA

PP.I.br. _____

DANA _____

U _____

OSNOVNOM SUDU **ODELJENJU ZA TEŠKA KRIVIČNA DELA _____**

U ime glavnog državnog tužioca - Odeljenja za teška krivična dela u _____, **obaveštavam sud** da su državni tužilac i okrivljeni I. D. i R. iz sela, _____, Opština _____, preko svojih branilaca, adv. E. H. i adv. M.A. sklopili sporazum o priznanju krivice, koji tražimo od suda da ga uzme u obzir.

Proces koji nas je doveo do ovog sporazuma, uslovi priznanja krivice i odnosna dokumentacija, zasnivaju se na članu 233 Zakonika o krivičnom postupku Republike Kosovo i Krivičnom zakoniku Republike Kosovo. Na osnovu sporazuma o priznanju krivice, ukoliko ovaj sud prihvati isti, okrivljeni I. D. priznao je krivicu za krivična dela neovlašćenog vlasništva, kontrole ili posedovanja oružja iz člana 374 stav. 1 KZRK-a i pretnje iz člana 185 stav. 4 KZRK-a a okrivljeni R. F. priznao je krivicu za krivično delo neovlašćenog vlasništva, kontrole ili posedovanja oružja iz člana 374 stav. 1 KZRK-a i složili su se sa krivičnom sankcijom, koja proizilazi iz sporazuma o priznanju krivice.

Shodno tome, tražimo od suda da zakaže pretres u najkraćem mogućem roku, kako bi razmotrio sporazum o priznanju krivice, na kome će prisustvovati sve stranke. Državni tužilac i advokati će predstaviti sporazum a okrivljeni će biti spremni da odgovore na pitanja suda. Tokom pretresa ćemo predstaviti sporazum o priznanju krivice, izjavu okrivljenih o priznanju krivice i kopiju sporazuma o priznanju krivice.

Stranke duboko cene i zahvaljuju se na razmatranju ovog sporazuma u vezi sa gorenavedenom krivičnopravnom stvari.

Državni tužilac

Obrazac 63

OPTUŽNICA PROTIV JEDNOG LICA ZA JEDNO KRIVIČNO DELO

OSNOVNO TUŽILAŠTVO - OPŠTE ODELJENJE

PP. br. (____)

Dana. _____

Priština

OSNOVNOM SUDU U PRIŠTINI

-Opštem odeljenju -

Na osnovu člana 241. Zakonika o krivičnom postupku, podnosim,

OPTUŽNICU

PROTIV:

N.N. od oca N.N i majke N, po zanimanju trgovac, vlasnik NTP "Vigani" sa sedištem u _____ rođen dana _____ 1968 u Prištini, gde i stanuje ulica _____, oženjen, otac troje dece, srednjeg ekonomskog stanja, završio višu poslovnu školu, državljanin Kosova, ranije neosuđivan,

ZATO ŠTO JE:

Dana 23.02.2013, na carinskom prelazu u _____, sa ciljem da izbegne plaćanje carinskih dažbina, carinskim službenicima prilikom deklarisanja izvezenog artikla "mleko u prahu" podneo lažna dokumenta u vezi sa vrednošću robe, time što je za dva tovara mleka u prahu čija je realna vrednost iznosila 81.840,00 €, predstavio lažno vrednost od 22.000,00, pri čemu je Carinu Kosova oštetio za 12.568,00 €.

- čime je počinio krivično dela izbegavanja plaćanja obaveznih carinskih naknada, propisano članom 318. stav 1. KZK-a.

SHODNO TOME PREDLAŽEM

da se pred ovim sudom održi javni glavni pretres, na koji treba pozvati:

1. državnog tužioca Osnovnog tužilaštva u _____;
2. okrivljenog N.N, na adresi _____
3. predstavnika Carine Kosova
4. sudskog veštaka N.N. iz Prištine i,
5. svedoke: N.N. i N.N. carinske službenike na carinskom prelazu _____

Da se tokom glavnog pretresa izvedu sledeći dokazi:

- Zapisnik koji je sastavila komisija pri Carini Kosova, br. _____ od dana _____
- Veštačenje sudskog veštaka, br. _____, od dana _____
- Izveštaj carinskih organa Republike Srbije, br. ___ od dana _____

Nakon procesuiranja i procene dokaza, okrivljene proglašiti krivim i osuditi ih zaslužnim kaznama u skladu sa zakonom.

O b r a z l o ž e n j e

Carinska služba Republike Kosovo, je protiv okrivljenog, N.N. podnela krivičnu prijavu usled osnovane sumnje da je počinio krivično delo izbegavanje plaćanja obaveznih carinskih naknada, iz člana 318. stav 1. KZK-a i u tom smeru je sprovedena istraga, iz koje je bez ikakve sumnje zaključeno da je okrivljeni počinio ovo krivično delo.

Činjenično stanje opisano u izreci presude potvrđeno je na osnovu dokumentacije koja je obezbeđena diplomatskim putem iz Republike Srbije, iz izvršenog veštačenja i na osnovu iskaza carinskih službenika N.N. i N.N.

Okrivljeni nije priznao krivično delo i u svojoj odbrani je izjavio da je bio u zabludi pošto je mislio da je vrednost robe onolika koliko je predstavio carinskim organima.

Carinski službenik je izjavio da je dana _____, na carinskom prelazu "Končulj" u ime kompanije "Balkan" ocarinjeno dva tovara mleka u prahu i da je službeniku N.N. prijavljena roba u vrednosti od 22.000,00€ na osnovu koje je ovaj službenik (špediter) sastavio DUD (jedinstveni carinski dokumenat) i u ovaj iznos su uračunate carinske dažbine, međutim u međuvremenu je na osnovu memoranduma koji je postojao sa Republikom Srbijom obezbedio originalnu dokumentaciju iz koje je zaključio da je okrivljeni kao vozač kompanije "Balkan" lažno prijavio vrednost robe, pošto je deklarirao robu u vrednosti od 22.000.00 €, čija je realna vrednost zapravo iznosila 81.000,00 € .

Predstavnik Carine Kosova izjavio je da deklarisanje robe vrše vozači i da dokumentaciju koju daju na uvid na granici daju i špediteru i na terminalu i da se DUD (jedinствeni carinski dokumenat) popunjava na osnovu dokumenata koje vozači predstave špediteru, a proveru robe vrše carinski službenici. U konkretnom slučaju, vozač odnosno okrivljeni je predočio lažna dokumenta na granici i na terminalu, na osnovu koga je službenik agencije "Arsenal" sastavio DUD, što ukazuje da roba nije uopšte proverena od strane carinskih službenika. Međutim, kasnije kada je obezbeđena dokumentacija iz Srbije zaključeno je da je izvoznik bila jedna kompanija iz Beograda, uvozna kompanija sa Kosova bila je "Balkan" čiji je vozač okrivljeni N.N., a naručilac robe kompanija "D..." sa sedištem u P_____ i da vrednost robe nije iznosila 22000,00 €, već 82.000,00€ .

Na osnovu finansijskog veštačenja koje je izvršio odnosni veštak, može se zaključiti da je lažnim prijavljivanjem vrednosti robe (dva šlepera) okrivljeni oštetiо budžet Republike Kosovo a iznos izbegavanja poreskih dažbina i PDV-a iznosi 12.000,00 €.

Na osnovu dokaza podnetih u predmetnim spisima, bez sumnje se zaključuje da radnje okrivljenog N.N. sadrže sve bitne elemente krivičnog dela—čime je počinio krivično delo izbegavanje od plaćanja obaveznih carinskih naknada, iz člana 318. stav.1. KZK-a.

Državni tužilac Osnovnog tužilaštva u _____

Obrazac 64

OPTUŽNICA PROTIV VIŠE LICA ZA JEDNO KRIVIČNO DELO (član 241)

OSNOVNO TUŽILAŠTVO-ODELJENJE ZA TEŠKA KRIVIČNA DELA
PP. br. (____)
Dana _____
PRIŠTINA

OSNOVNOM SUDU U PRIŠTINI
-Odeljenju za teška krivična dela-

Na osnovu člana 241. Zakonika o krivičnom postupku podnosim,

OPTUŽNICU

Protiv:

1. N.N, rođenog dana _____ u selu _____ Opština _____, od oca N. i majke N, državljanin Kosova, neoženjen, završio je srednju školu, sada je student treće godine (3), na fakultetu _____, u teškom ekonomskom stanju, ranije neosuđivan, u pritvoru još od dana _____

2. N.N. od oca N i majke N, rođen dana _____, 1983. u _____, nezaposlen i bez stručne spreme, sa mestom prebivališta u _____, Ul _____ br. _____, Albanac, državljanin Kosova, završio osnovnu školu, neoženjen, ranije neosuđivan, u pritvoru od dana _____

Z A T O Š T O J E:

Dana _____ 2013, oko 23.00 sata u ulici _____, korišćenjem sile pokušao da primora oštećenu N.N. farmaceutkinju iz _____ (adresa _____) na seksualni odnos pod prinudom, tako što su je, dok je oštećena išla peške kući, okrivljeni zaustavili i uhvatili za ruke i odveli su je u neku napuštenu kuću nakon čega su joj zatvorili usta kako oštećena ne bi pozivala u pomoć, udarili su je rukom u različite delove tela i naneli su joj lakše telesne povrede, uspevaju da je bace na pod, silom pokušavaju da je skinu i da joj pocepaju donji veš, međutim čin silovanja nisu izvršili i pobjegli su sa mesta događaja, pošto im se oštećena snažno suprotstavila, dok su svedoci N.N. i N.N. koji su dolazili iz suprotnog pravca ulice, nakon što su čuli vrisak žrtve, požurili da joj pruže pomoć –

-Čime su izvršili krivično delo silovanja u pokušaju, iz člana 230. stav 4 tačke 4.6 i 4.2 u vezi sa članom 28. KZK-a.

SHODNO TOME PREDLAŽEM

Da se pred ovim sudom održi javni glavni pretres, na koji treba pozvati:

1. državnog tužioca u _____,
2. okrivljene, N.N. iz _____ i N.N. iz _____,
3. oštećenu, N.N. iz _____
4. svedoke: N.N. i N.N. iz _____

I. Tokom pretresa na kome će se pročitati i uzeti kao dokaz medicinski izveštaj br. _____ od dana _____ u ime oštećene N.N.

II. Nakon izvođenja i procene dokaza, okrivljene treba proglasiti krivim i osuditi ih meritornim kaznama u skladu sa zakonom.

O b r a z l o ž e n j e

Činjenično stanje predstavljeno u izreci optužnice potvrđeno je na osnovu iskaza svedoka, oštećene i na osnovu lekarskog izveštaja.

Okrivljeni N.N. i N.N. su na početku negirali krivično delo za koje se terete, rekavši da nisu imali veze jedan sa drugim, nisu se družili i da je nisu videli nijedanput pre toga. Međutim, njihovo suočavanje sa oštećenom, učinilo je da priznaju isto i da potvrde sve izjave oštećene istovremeno izražavajući žaljenje za izvršeno krivično delo.

Oštećena N.N. je tokom glavnog pretresa potvrđila da je poznavala okrivljene, da ih je videla nekoliko puta u društvu, ali nije imala nikakav kontakt sa okrivljenima. Kritične večeri, nakon što je zatvorila apoteku u kojoj je radila, uzela je i dnevni pazar koji je uvila i sakrila u brushalter. Na početku napada je mislila da su okrivljeni hteli da joj otmu novac, međutim kada je shvatila da žele da je prisile na seksualni odnos, došla joj je 'izvanredna snaga i otpor' što je sprečilo njihove namere. Okrivljeni su u srdžbi (razočaranju) počeli da je udaraju i da joj nanose bol, posebno u delu grudnog koša.

Iz iskaza svedoka N.N. i N.N. potvrđeni su u potpunosti i iskazi oštećene. Kritične večeri, vraćajući se iz kafića, u ulici _____, čuli su krike koji su dolazili iz pravca jedne nenaseljene kuće, kada su joj prišli primetili su osobu – ženu koja je ležala na podu i dvoje drugih – muškaraca koji su bežali u smeru parka. Oštećena im je u plaču od nanetog bola rekla šta joj se desilo. Bila je pretučena i imala je velike poteškoće u kretanju. Trava je bila zgažena i primetili su pocepane gaćice.

Iz izveštaja o fizičkom pregledu KUCK-a u _____, zaključuje se da je oštećena zadobila lakše telesne povrede. Primećeno je nekoliko ogrebotina na glavi kao i povrede sa masnicama na drugim delovima tela.

Na osnovu dokaza koji se nalaze u predmetnim spisima, zaključuje se da radnje okrivljenog N.N. i N. N. ispunjavaju sve elemente krivičnog dela pokušaja silovanja, iz člana 230. stav 4. tačka. 4.6 i 4.2 u vezi sa članom 28. KZK-a.

Imajući u vidu sve ovo, ova optužnica je zakonita i pravična.

DRŽAVNI TUŽILAC OSNOVNOG TUŽILAŠTVA U _____

Obrazac 65

OPTUŽNICA PROTIV VIŠE LICA ZA VIŠE KRIVIČNIH DELA

OSNOVNO TUŽILAŠTVO - ODELJENJE ZA TEŠKA KRIVIČNA DELA

PP. br. (____)

Dana _____

Priština

OSNOVNOM SUDU U PRIŠTINI
-Odeljenju za teška krivična dela -

Na osnovu člana 241. Zakonika o krivičnom postupku, podnosim

OPTUŽNICU

Protiv:

1. N.N. rođen dana _____.1981. u _____, od oca N. i majke N, Albanac, državljanin Kosova, po zanimanju ekonomista, oženjen, otac dvoje maloletne dece, završio visoku privrednu školu u _____, nezaposlen, siromašnog ekonomskog stanja, do sada neosuđivan, u pritvoru od dana _____

2. N.N. rođen dana _____1983. u _____, gde i živi, od oca N. i majke N. Albanac, državljanin Kosova, po zanimanju automehaničar, oženjen bez dece, završio osnovnu školu, osuđen pravosnažnom presudom P. br. 123./2008 , od dana _____, zbog krivičnog dela krađe, iz člana 253. stav 3. KZK-a, kaznom zatvora od šest meseci, kaznu je odslužio, u pritvoru od dana _____

3. N.N. rođen dana _____.1982. u _____, od oca N. i majke N, Albanac, državljanin Kosova, neoženjen, otac jednog deteta, završio osnovnu školu i dve godine srednje poljoprivredne škole, ranije neosuđivan, u pritvoru od _____.

Z A T O Š T O S U:

- a) Dana 12.4.2013, oko 01.00 sat posle ponoći, sa ciljem protivpravnog pribavljanja imovinske koristi upotrebom nasilja, svo troje iznenada od pozadi napali oštećenog N.N, penzionera iz _____, udarcem u glavu su ga bacili na trotoar, izvadili mu iz džepa novčanik, u kome je bilo 350,-evra, a sa prsta mu skinuli prsten u vrednosti od 150 € nakon čega su pobjegli u nepoznatom pravcu.

-Čime su počinili krivično delo razbojništva iz člana 329. stav 3. u vezi sa stavom 1. KZK-a.

- b) Dana 20.10.2013, oko 23 časa, sa ciljem protivpravnog pribavljanja imovinske koristi, pratili su žrtvu N.N. iz _____, koji se vraćao sa posla kući, svo troje su ga okružili na mračnom mestu i zapretili su mu životom, tražili su mu da mu predaju sav novac i druge

predmete od vrednosti, i ovom prilikom su od njega prinudom uzeli 300,- evra, ručni sat marke "rolex" u vrednosti od 500 € i telefon "ajfon 5", u vrednosti od 500 €.

- Čime su počinili krivično delo razbojništva iz člana 329. stav 3. u vezi sa stavom 1. KZK-a.

SHODNO TOME PREDLAŽEM

da se pri ovom sudu, zakaže glavni pretres, na koji treba pozvati:

1. državno tužilaštvo u Prištini;
2. okrivljene S.S i T.L (izvesti iz pritvora), i trećeg okrivljenog – na osnovu njegove adrese.
3. Tokom glavnog pretresa izvesti sledeće dokaze:
 - medicinski izveštaj o oštećenom S.V. i
 - izveštaj iz kaznene evidencije za okrivljene,
 - izvesti i druge eventualne dokaze.

Nakon izvođenja i procene dokaza, okrivljene proglasiti krivim i osuditi ih zaslužnim kaznama u skladu sa zakonom.

Pošto još uvek postoje razlozi zbog kojih je okrivljenima određen pritvor, predlažem da im se pritvor nastavi.

O b r a z l o ž e n j e

Činjenično stanje koje je predstavljeno u optužnici potvrđuje se delimično priznanjem krivice okrivljenih, navodima oštećenih i medicinskim veštačenjem.

Okrivljeni S.S. je tokom istrage izjavio i priznao svoje učešće zajedno sa još dvoje drugih (okrivljeni T.L i V. V.) koji su fizički napali oštećenog S.V. dok su mu novčanik sa 350,- evra, po njegovim rečima uzeli okrivljeni T.L. i V.V. Takođe, okrivljeni S.S. je priznao da je žrtva napada bila još jedna osoba, u blizini podzemnog prolaza, kojoj je ovom prilikom uzet određen novčani iznos i jedan ručni sat.

Okrivljeni S.S tvrdi da je sve ove radnje počinio u alkoholisanom stanju i da između njih nije postojao sporazum o činidbi gore navedenog dela.

Okrivljeni T.L. je tokom istrage pred državnim tužiocem priznao da je kritičnog dana na mestu navedenom u optužnici, napao jednu osobu i da su je pretukli, ali ne zna ko mu je uzeo novčanik sa novcem, samo zna da kada je jedan od njih otvorio novčanik, u njemu nije bilo novca i da su ga bacili u park. Okrivljeni T.L. tvrdi da je bio prisutan kada je napadnut oštećeni R.M. i da je video kada su mu uzeli novčanik, ali da u ovom događaju nije učestvovao.

Okrivljeni V.V. je tužiocu priznao da je uzeo novac i ručni sat, ali nije priznao da je pretukao oštećenog S.V. i ne negira svoje prisustvo u ovom događaju. Tvrdi da nije koristio nikakvu silu protiv oštećenog, pošto im je on sam dao sumu od 250,-evra.

Troje okrivljenih tvrde da su pre počinjenih krivičnih dela posetili par kafića, konzumirali su puno alkohola i bili su u teškom alkoholisanom stanju.

Branioци okrivljenih T.L i V.V ne mogu dobiti poverenje, pošto iskaz okrivljenog S.S. bez ikakve sumnje potvrđuje da su oba okrivljena pretukla oštećenog, kome su uzeli novčanik sa 250,- evra, ručni sat, preteći mu ubistvom.

Oštećeni R.S. i R.M. prepoznali su okrivljene i identifikovali su ih kao autore krivičnih dela – razbojništva. Oštećeni R.S. je potvrdio da je napadnut i da je pretučen bez ikakvog razloga i da mu je jedan od troje napadača izvadio iz džepa novčanik sa 350,- evra. Kao posledica udaraca, i dalje oseća bolove u glavi. Oštećeni R.M. potvrdio je da napadnut od strane troje okrivljenih, da mu je prećeno smrću ukoliko ne preda sav novac koji ima. Dakle, prinudom mu oduzimaju ručni sat i novčanik sa novcem.

Prema medicinskom izveštaju se zaključuje da su oštećeni zadobili par lakših telesnih povreda, posebno R.S (u desnom delu glave).

Na osnovu gore navedenog obrazloženja, jasno se zaključuje da u ovom krivičnom pravnom pitanju, postoje nesporni dokazi, koji potvrđuju da su okrivljeni S.S, T.L i V.V. u saučesništvu počinili dva krivična dela razbojništva, iz člana 329. stav 3. u vezi sa stavom 1. KZK-a.

Iz gore navedenog se može zaključiti da je ova optužnica zakonita i tačna.

DRŽAVNI TUŽILAC OSNOVNOG TUŽILAŠTVA U _____

Obrazac 66

OPTUŽNICA PROTIV TROJE LICA ZA DVA KRIVIČNA DELA

REPUBLIKA KOSOVO
OSNOVNO TUŽILAŠTVO U _____
PP. _____
U. _____

OSNOVNOM SUDU ODELJENJU _____

Na osnovu člana 304 stav L. ZKPK-a, podnosim:

O P T U Ž N I C U

Protiv:

1.N.M od oca N i majke N, devojačko prezime N, rođen dana ____ u selu ____ Opština _____ gde stanuje i dalje, Albanac, državljanin Kosova, oženjen, otac ____ dece, završio srednju školu, srednjeg ekonomskog stanja, u pritvoru od dana _____.

2.M.L od oca N. i majke N. devojačko prezime N, rođen dana N. u N. gde živi u Ul. ____ br. _____ Albanac, završio osnovnu školu, srednjeg ekonomskog stanja, bio u pritvoru od dana ____ do dana _____.

3.F.A. od oca N. i majke N. devojačko prezime N. rođen dana N. u N. gde živi u Ul. ____ nr. _____, Albanac, državljanin Kosova, neoženjen, završio osnovnu školu, po zanimanju automehaničar, srednjeg ekonomskog stanja, bio u pritvoru od dana ____ do dana _____

Z A T O Š T O J E:

I . Pošto je okrivljeni N.M. dana ____ nakon prethodnog sporazuma telefonom sa osobom zvanom N.N odlučio da ode do sela ____ da uzme kutiju municije, zato što je isti nakon kontakta koji je imao sa okrivljenima M.L. i F.A. istima stavio na raspolaganje sredstvo kojim je izvršeno krivično delo i nakon čega kreću na unapred određeno mesto u selu, gde ih je sačekala nepoznata osoba i ovom prilikom je okrivljeni N.M nakon što je izašao, uzeo kesu koju ubacuje u automobil marke "Wolsfagen Polo" sa registarskim tablicama ____ kojim je upravljao okrivljeni N.N. i vraćajući se u ____ oko 18,40 časova u blizini sela ____ biva zaustavljen od strane policijske patrole i nakon preliminarnog pretresa automobila, kod njih se pronalazi vreća sa 1,220 (hiljadudvestadvedeset) metaka kalibra 7.62 mm. za koje je potvrđeno da su ih posedovali i nosili bez važeće dozvole.

- ovim putem počinili su krivično delo Nezakonit uvoz, izvoz, nabavka, transport, proizvodnja, razmena, posredovanje ili prodaja oružja ili eksplozivnih materijala, iz člana 372 stav 2 u vezi sa stavom 1. u vezi sa članom 31 KZK-a.

II. Okrivljeni N.M.

Pošto su dana, vremena i na istom mestu kao u izreci pod tačkom I. ove optužnice, nakon pretresa u policijskoj stanici u selu _____, u desnom džepu sakoja osumnjičenog N.M . nađene

četiri najlonske kese, sa oko 19 (*devetnaest*) grama biljne, zelene supstance, za koju je nakon laboratorijskih analiza koje su izvršili istražitelji centralnog sektora za istragu narkotika i kriminalističkotehničke jedinice, zaključeno da se radi o narkotičnim supstancama tipa *marihuana*, koju mu je policija oduzela.

- Tim putem je počinio krivično delo neovlašćena kupovina, posedovanje, stavljanje u promet i prodaja opojnih droga, psihotropnih supstanci ili sličnog iz člana 273. stav 1 KZK-a.

Stoga

SHODNO TOME PREDLAŽEM

Da se pri ovom Sudu zakaže i održi glavni javni pretres na koji treba pozvati:

Tužioca Osnovnog tužilaštva u _____

Okrivljene N.M, M.L i F.A.

Pročitati kriminalistički izveštaj laboratorije KPS-a, o rezultatima ispitivanja narkotične supstance br.____od dana____,

- Pročitati telefonske poruke okrivljenog tokom komunikacije sa trećim licima i pregled fotodokumentacije sadržane u predmetnim spisima,

Na osnovu člana 115 ZKPK-a, predlažem da se konfiskuje zaplenjena municija, jedna kesa od__metaka kalibra__ mm , i četiri najlonske kese težine od ____ grama marihuane kao predmet izvršenja krivičnih dela.

Nakon procesuiranja i procene dokaza, okrivljene proglasiti krivim i osuditi ih zaslužnim kaznama u skladu sa zakonom.

Predlažem da se okrivljenom N.M produži pritvor.

O b r a z l o ž e n j e

Po završetku istražnog postupka u ovom krivičnom predmetu i nakon svestrane analize svih dokaza prikupljenih tokom ovog postupka konstatovano je sledeće činjenično stanje:

Okrivljeni N.M je dana____, nakon prethodnog sporazuma telefonom sa osobom zvanom N.N. odlučio da ode u selo____da uzme kutiju sa municijom a nakon kontakta koji je imao sa okrivljenima M.L. i F.A, istom se stavlja na raspolaganje sredstvo kojim je izvršeno krivično delo i polaze ka određenom mestu u selu gde ih čeka nepoznata osoba i ovom prilikom, okrivljeni N.M. po izlasku, uzima kesu koju ubacuje u automobil marke “Wolsfagen Pollo” sa registarskim tablicama__kojim je upravljao okrivljeni M.L. i vraćajući se u__oko ____sati u blizini sela____biva zaustavljen od strane policijske patrole i nakon prethodnog pretresa izvršenog u automobilu kod njega se pronalazi kesa sa __metaka kalibra __.mm za

koje je potvrđeno da su ih posedovali i nosili bez važeće dozvole nadležnog organa, što je municija koju je policija odmah zaplenila.

II. Pošto su okrivljenom N.M. istog dana, vremena i na istom mestu kao u izreci u tački I. ove optužnice nakon detaljne provere osumnjičenih izvršene u policijskoj stanici u selu _____, u desnom džepu od jakne osumnjičenog _____ nađene četiri najlonske kese sa oko _____ grama zelene biljne supstance koji su na osnovu laboratorijskih analiza za koje su izvršili istražitelji centralnog sektora za istragu narkotika i kriminalističkotehničke jedinice, zaključili da se radi o narkotiku tipa *marihuana*, koji je policija nakon toga zaplenila.

Ovakvo činjenično stanje potvrđeno je na osnovu izjava okrivljenog N.M koji je u istražnom odeljenju prilikom ispitivanja od strane tužioca potvrdio da je stupio u kontakt sa osobom zvanom N.N koji mu je telefonom naredio da ode do sela _____ gde će sresti osobu koja će mu predati kesu sa municijom i ovom prilikom je isti kontaktirao sa okrivljenim M.L. i F.A. i njihovim automobilom kojim je upravljao okrivljeni M.L. otišli su do sela _____ gde je kontaktirao osobu koja ga je čekala i od njega je uzeo kesu koju je ubacio u automobil a po povratku za _____ u selu _____ ih je zaustavila policijska patrola, koja je nakon preliminarnog pretresa automobila našla kesu sa municijom a pretresom koji su izvršili u policijskoj stanici u selu _____ utvrđeno je da se kod okrivljenog _____ nalaze četiri kese težine od _____ grama marihuane u desnom džepu njegovog sakoa. Otprilike identične izjave dali su i okrivljeni M.L. i F.A koji su priznali činjenicu da su se sastali sa okrivljenim M.L. u gradskom parku i nakon toga su automobilom kojim je upravljao F.A otišli do sela _____ gde se okrivljeni _____ sastao sa osobom koja mu je dala kesu koju je on ubacio u automobil i po povratku za _____ u selu _____ ih je zaustavila policijska patrola i tek tada su shvatili da je okrivljeni N.M imao municiju u kesi.

Iz sadržine telefonskih poruka se zaključuje da je okrivljeni stupio u kontakt sa osobom koja ih je uputila u vezi radnji koje on treba da preduzme, što potvrđuje obaveštenjem koje je izdala policijska stanica kao i Izveštajem o broju _____ što je broj pod kojim je okrivljeni N.N. kontaktirao sa drugima.

Iz izveštaja o kriminalističkom ispitivanju koji je pripremila laboratorija KPS-a Sektora za hemiju-droge pod br. _____ od dana _____ može se zaključiti da je količina narkotika nađena kod okrivljenog težine od _____ gr. pozitivna i okarakterisana je kao narkotik tipa marihuana.

Takođe treba istaći da se okrivljeni N.M. i ranije bavio ovom delatnošću, što podrazumeva prevoz municije i prodaju narkotika. Protiv ovog okrivljenog je meseca februara podnet izveštaj policiji i to tužiocu Osnovnog tužilaštva u _____, o posedovanju narkotika tipa marihuana od _____ kg. kao i municije.

Deo izjave okrivljenih M.L i F.A. datih u tužilaštvu da nisu znali da idu u selo _____ da uzmu municiju, zamišljen je sa ciljem da se pobegne od krivične odgovornosti, imajući u vidu da se na osnovu toka događaja jasno može zaključiti da su delovali u saučesništvu.

Na osnovu svega gorenavedenog, konstatujem da radnje okrivljenih N.M, M.L i F.A sadrže sve elemente krivičnog dela Nezakonit uvoz, izvoz, nabavka, transport, proizvodnja, razmena, posredovanje ili prodaja oružja ili eksplozivnih materijala, iz člana 372 stav 2 u vezi sa stavom 1. u vezi sa članom 31 KZK-a, a okrivljenom N.M. stavlja se na teret i krivično delo neovlašćena kupovina, posedovanje, stavljanje u promet i prodaja opojnih droga, psihotropnih supstanci ili sličnog iz člana 273. stav. 1 KZK-a, i da su ova krivična dela počinjena u vreme, na mestu i na način opisan u optužnici i da su za to odgovorni.

Stoga predlažem sudu da nakon svestranog razmatranja dokaza, okrivljene proglasi krivim za krivična dela koja im se stavljaju na teret i da ih kazni u skladu sa zakonom, imajući u vidu sve relevantne okolnosti od uticaja za određivanje vrste i visine kazne i da im oduzme municiju i psihotropne supstance.

Stoga smatram da je optužnica opravdana i zakonski osnovana.

Tužilac Osnovnog tužilaštva u _____

Obrazac 67

PRIMER OPTUŽNICE KOJU JE PODIGLA TUŽILAC HAŠKOG TRIBUNALA, PROTIV SRPSKOG CIVILNOG I VOJNOG RUKOVODSTVA ZA ZLOČINE POČINJENE NA KOSOVU

MEĐUNARODNI KRIVIČNI SUD ZA BIVŠU JUGOSLAVIJU

Predmet br. IT-99-37-I

TUŽILAC MEĐUNARODNOG SUDA
PROTIV
SM
M.M
N. Š.
D.O.
V.S.

IZMENJENA OPTUŽNICA

Tužilac Međunarodnog krivičnog suda za bivšu Jugoslaviju, u skladu sa svojim ovlašćenjima iz člana 18 Statuta Međunarodnog krivičnog suda za bivšu Jugoslaviju (dalje u tekstu: Statut Međunarodnog suda), optužuje:

1. SM
2. M.M.
3. D.O.
4. V.S.

ZA ZLOČINE PROTIV ČOVEČNOSTI i KRŠENJA ZAKONA I OBIČAJA
RATOVANJA, KAKO SLEDI:

OPTUŽENI

1. **S.M** rođen je 20. avgusta 1941. godine u Požarevcu u današnjoj Republici Srbiji (dalje u tekstu: Srbija). Godine 1964. diplomirao je pravo na Univerzitetu u Beogradu i započeo karijeru kao privredni rukovodilac i bankar. **S.M** je do 1978. godine bio zamenik direktora, a zatim generalni direktor preduzeća *Tehnogas*, velikog preduzeća za proizvodnju gasa. Zatim je postao predsednik *Beogradske banke* (*Beobanke*), jedne od najvećih banaka u bivšoj Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji (dalje u tekstu: SFRJ), i na tom radnom mestu je ostao do 1983. godine.

2. Svoju političku karijeru **S.M** je započeo 1983. godine. Postao je predsednik Gradskog komiteta Saveza komunista Beograda 1984. godine. Za predsednika

Predsedništva Centralnog komiteta Saveza komunista Srbije izabran je 1986, i ponovo 1988. godine. Savez komunista Srbije i Socijalistički savez radnog naroda Srbije ujedinili su se 16. jula 1990; nova stranka je nazvana Socijalistička partija Srbije (SPS), a za njenog predsednika izabran je **S.M.** I na dan podizanja ove optužnice na funkciji je predsednika SPS-a.

3. **S.M** JE IZABRAN ZA PREDSEDNIKA Predsedništva Srbije 8. maja 1989. godine, i ponovo 5. decembra iste godine. Posle usvajanja novog Ustava Srbije 28. septembra 1990. godine, na višestranačkim izborima održanim 9. i 26. decembra 1990. godine, **S.M** je izabran na novo-ustanovljenu funkciju predsednika Srbije; ponovo je izabran 20. decembra 1992. godine.

4. Po isteku dva mandata na funkciji predsednika Srbije, **S.M** je 15. jula 1997. izabran za predsednika Savezne Republike Jugoslavije (dalje u tekstu: SRJ), a zvanično je stupio na dužnost 23. jula 1997. godine. Posle poraza na predsedničkim izborima održanim u septembru 2000. godine, **S.M** je 6. oktobra 2000. godine prestao da obavlja ovu funkciju. Sve vreme na koje se odnosi ova optužnica, **S.M** je bio na položaju predsednika SRJ.

5. **M.M** rođen je 19. decembra 1942. godine u Beogradu u današnjoj Srbiji. **M.M** je diplomirao pravo na Beogradskom univerzitetu.

6. Tokom čitave svoje političke karijere, **M.M** je obavljao brojne visoke državne funkcije u Srbiji i SRJ. **M.M** je bio poslanik u Društveno-političkom veću i član Odbora za spoljnopoličke odnose Savezne skupštine; bio je sekretar za obrazovanje i nauku Srbije, član Izvršnog veća Skupštine Srbije i direktor Srpske narodne biblioteke. **M.M** takođe je bio ambasador u Saveznom sekretarijatu za inostrane poslove i ambasador SRJ u Grčkoj. Na dužnost ministra spoljnih poslova SRJ postavljen je 15. avgusta 1995. godine. **M.M** je član SPS-a.

7. **M.M** je izabran za predsednika Srbije 21. decembra 1997. godine. Sve vreme na koje se odnosi ova optužnica, **M.M** je bio na položaju predsednika Srbije.

8. **N.Š** rođen je 7. decembra 1948. godine u Boru, Srbija. Diplomirao je na Ljubljanskom univerzitetu 1977. godine i ima titulu magistra hemije. Političku karijeru je započeo u opštini Bor, gde je na dužnosti predsednika Skupštine opštine Bor bio od 1978. do 1982. godine.

9. Tokom čitave svoje političke karijere, **N.Š** je bio aktivni član Saveza komunista, odnosno Socijalističke partije Srbije (SPS). Bio je na funkciji predsednika Opštinskog komiteta Saveza komunista Bora. Za člana Glavnog odbora SPS-a i njegovog Izvršnog odbora **N.Š** je izabran 28. novembra 1995. godine. Imenovan je i za predsednika Odbora za pripremu Trećeg redovnog kongresa SPS-a (održanog u Beogradu 2-3. marta 1996. godine). Dana 2. marta 1996. godine **N.Š** je izabran za jednog od nekoliko potpredsednika SPS-a. Na tom položaju nalazio se do 24. aprila 1997. godine.

10. **N.Š** je obavljao više funkcija u vladi Srbije i SRJ. Godine 1989. bio je član Izvršnog veća Skupštine Srbije i sekretar za industriju, energetiku i tehnologiju Srbije 1989. godine.

Za ministra za rudarstvo i energetiku Srbije postavljen je 11. februara 1991. i ponovo 23. decembra 1991. godine. Dana 23. decembra 1991. godine imenovan je i na funkciju potpredsednika Vlade Srbije. **N.Š** postavljen je za ministra privrede SRJ 14. jula 1992. i ponovo 11. septembra 1992. godine. Na tu funkciju dao je ostavku 29. novembra 1992. godine. Dana 10. februara 1993. godine **N.Š** je izabran za predsednika Vlade Srbije.

11. Dana 22. februara 1994. godine **N.Š** je postavljen za potpredsednika Vlade SRJ. Ponovo je postavljen na ovu dužnost u tri naredne vlade: 12. juna 1996, 20. marta 1997. i 20. maja 1998. godine. **S.M** je odredio **N.Š** za svog predstavnika za Kosovo. **N.Š** je bio predsednik Komisije za saradnju sa Verifikacionom misijom Organizacije za evropsku bezbednost i saradnju (OEBS) na Kosovu i zvanični član srpske delegacije na mirovnim pregovorima u Rambouilletu februara 1999. godine. **N.Š** prestao je da obavlja dužnost potpredsednika Vlade SRJ na dan ili pre 4. novembra 2000. godine, kada je formirana nova savezna vlada. Sve vreme na koje se odnosi ova optužnica, **N.Š** je bio na položaju potpredsednika Vlade SRJ.

12. General-pukovnik **D.O** rođen je 1. juna 1941. godine u selu Ravni kod Užica u današnjoj Srbiji. Završio je Pešadijsku podoficirsku školu 1958. godine, a 1964. godine je diplomirao na Vojnoj akademiji kopnene vojske. General-pukovnik **D.O** je 1985. godine završio Komandno-štabnu akademiju i Školu narodne odbrane sa titulom magistra vojnih nauka. Svojevremeno je obavljao dužnost sekretara Saveza komunista u 52. korpusu Jugoslovenske narodne armije (JNA), preteći 52. korpusa Oružanih snaga SRJ (dalje u tekstu: VJ) .

13. General-pukovnik **D.O** je 1992. godine bio zamenik komandanta 37. korpusa JNA, kasnije VJ-a, sa komandom u Užicu u Srbiji. Unapređen je u general-majora 20. aprila 1992. godine i postao je komandant Užičkog korpusa. Pod njegovom komandom Užički korpus je angažovan u vojnim operacijama u istočnoj Bosni u vreme rata u Republici Bosni i Hercegovini (dalje u tekstu: Bosna i Hercegovina). General-pukovnik **D.O** je 1993. i 1994. godine služio kao načelnik Generalštaba Prve armije SRJ. Od 1994. do 1996. godine bio je komandant Prve armije. Godine 1996. postao je zamenik načelnika Generalštaba VJ-a. **S.M** je 26. novembra 1998. godine postavio general-pukovnika **D.O** za načelnika Generalštaba VJ-a, gde je zamenio generala Momčila Perišića. General-pukovnik **D.O** imenovan je za saveznog ministra odbrane 15. feburara 2000. i tu funkciju je obavljao do 3. novembra 2000. Penzionisan je iz vojne službe predsedničkim dekretom od 30. decembra 2000. godine. Sve vreme na koje se odnosi ova optužnica, general-pukovnik **D.O** nalazio se na dužnosti načelnika Generalštaba VJ-a.

14. **V.S** rođen je u Maloj Krsni u Srbiji. Diplomirao je pravo na Univerzitetu u Beogradu, a zatim se zaposlio u opštinskom sudu. Nakon toga je postao načelnik Međuopštinskog sekretarijata unutrašnjih poslova u Požarevcu. **V.S** je bio direktor PIK-a Požarevac, potpredsednik i predsednik Privredne komore Jugoslavije i predsednik Privredne komore Srbije.

15. Do aprila 1997. godine, **V.S** je postao potpredsednik Vlade Srbije i ministar unutrašnjih poslova Srbije. Srpska skupština je 24. marta 1998. godine izabrala novu vladu, a **V.S** je imenovan na funkciju ministra unutrašnjih poslova Srbije. Takođe je član

Glavnog odbora SPS-a. **V.S** je 9. oktobra 2000. dao ostavku na funkciju ministra unutrašnjih poslova Srbije. Poslanik je u Veću Republika u Saveznoj skupštini. Sve vreme na koje se odnosi ova optužnica, **V.S** nalazio se na dužnosti ministra unutrašnjih poslova.

OPTUŽBE

TAČKE 1 - 4 ZLOČINI PROTIV ČOVEČNOSTI KRŠENJA ZAKONA I OBIČAJA RATOVANJA

16. Od januara 1999. godine pa do 20. juna 1999, **S.M** , **M.M** , **N.Š** , **D.O** i **V.S** planirali su, podsticali, naredili, počinili ili na neki drugi način pomagali i podržavali kampanju terora i nasilja uperenu protiv albanskog civilnog stanovništva koje živi na Kosovu u SRJ. Koristeći u ovoj optužnici reč "počinili" tužilac nema nameru da sugeriše da je ijedan od optuženih fizički počinio bilo koji od zločina za koji se terete, lično.

17. Kampanju terora i nasilja uperenu protiv kosovskog albanskog stanovništva vršili su VJ, policijske snage SRJ, policijske snage Srbije i paravojne jedinice (dalje u tekstu, svi: snage SRJ i Srbije) koji su postupali po uputstvu, na podsticaj ili uz podršku **S.M** , **M.M** , **N.Š** , **D.O** i **V.S**. Operacije usmerene protiv kosovskih Albanaca preduzete su sa ciljem da se znatan deo kosovskog albanskog stanovništva ukloni sa Kosova u nastojanju da se obezbedi dalja srpska kontrola u pokrajini. Radi postizanja tog cilja, snage SRJ i Srbije, delujući u sprezi, preduzele su dobro planirane i iskoordinirane operacije kao što je opisano u paragrafima od 18 do 24 dole.

18. Snage SRJ i Srbije su na sistematski način silom proterale stotine hiljada kosovskih Albanaca iz njihovih domova širom cele pokrajine Kosovo i raselile ih unutar Kosova. Da bi omogućile ova proterivanja ili raseljenja, snage SRJ i Srbije su namerno stvarale atmosferu straha i pritiska primenom sile, pretnje silom i delima nasilja.

19. Širom Kosova, snage SRJ i Srbije su harale i pljačkale ličnu imovinu i privredne objekte kosovskih Albanaca isteranih iz svojih domova. Policajci, vojnici i vojne starešine koristili su masovne racije, pretnje silom i dela nasilja da bi kosovskim Albancima opljačkali novac i dragocenosti, a vlasti na graničnim prelazima SRJ sistematski su krale lična vozila i drugu imovinu kosovskih Albanaca koji su deportovani iz pokrajine.

20. Širom Kosova, snage SRJ i Srbije vodile su sistematsku kampanju uništavanja imovine albanskih civila na Kosovu. To su činili masovnim granatiranjem gradova i sela; spaljivanjem kuća, poljoprivrednih gazdinstava i privrednih objekata i uništavanjem lične imovine. Usled tih usaglašenih aktivnosti, sela, gradovi i čitave oblasti postali su nenastanjivi za kosovske Albance.

21. Širom Kosova, snage SRJ i Srbije su fizičkim i verbalnim izživljavanjem šikanirale, ponižavale i degradirale albanske civile na Kosovu. Policajci, vojnici i vojne starešine su kosovske Albance neprestano podvrgavali uvredama, rasnim pogrđama, ponižavajućim postupcima, batinanjima i drugim oblicima fizičkog zlostavljanja na osnovu njihove rase,

verske i političke pripadnosti.

22. Širom Kosova, snage SRJ i Srbije sistematski su oduzimale i uništavale dokumenta za ličnu identifikaciju i saobraćajne dozvole za vozila koja su pripadala albanskim civilima na Kosovu. Kako su kosovski Albanci isterivani iz svojih domova i upućivani ka granicama Kosova, na odabranim punktovima na putu ka graničnim prelazima i na graničnim prelazima prema Republici Albaniji i Bivšoj Jugoslovenskoj Republici Makedoniji od njih je traženo da predaju lična dokumenta. Ove radnje su preduzimane kako bi se izbrisao svaki trag prisustva deportovanih kosovskih Albanaca na Kosovu i kako bi im se uskratilo pravo na povratak svojim domovima.

23. Počev od 1. januara 1999. godine ili približno tog dana pa sve do 20. juna 1999, snage SRJ i Srbije, postupajući po uputstvu, na podsticaj ili uz podršku **S.M, M.M, N.Š, D.O i V.S**, počinile su dela navedena u paragrafima od 18 do 22, što je imalo za posledicu prisilnu deportaciju približno 740.000 albanskih civila sa Kosova. Ta dela su počinjena u svim krajevima Kosova i ta sredstva i metode su korišćeni širom pokrajine, uključujući i sledeće opštine:

a. **Đakovica/Gjakove**: Dana 2. aprila 1999. godine ili približno tog datuma, snage SRJ i Srbije počele su da prisiljavaju stanovnike grada Đakovica/Gjakove na odlazak. Snage SRJ i Srbije rasporedile su se po gradu i idući od kuće do kuće terale kosovske Albance iz njihovih domova. U nekim slučajevima ljudi su ubijani, a većini lica je bilo zaprečeno smrću. Mnoge kuće i radnje koje su pripadale kosovskim Albancima zapaljene su, dok su radnje Srba bile zaštićene. U periodu od 2. do 4. aprila 1999. godine, hiljade kosovskih Albanaca koji su živeli u Đakovici/Gjakove i susednim selima priključile su se velikoj koloni, bilo pešice ili kolima, kamionima i traktorima, i krenuli prema granici s Albanijom. Snage SRJ i Srbije usmeravale su ljude koji su bežali na unapred određene pravce, a na usputnim policijskim kontrolnim punktovima većini kosovskih Albanaca oduzimani su lični dokumenti i automobilske tablice. U nekim slučajevima, za prevoz lica do granice s Albanijom korišćeni su kamioni jugoslovenske vojske.

b. **Gnjilane/Gjilan**: Snage SRJ i Srbije ušle su u mesto Prilepnica/Perlepnice 6. aprila 1999. godine ili približno tog datuma i naredile stanovnicima da ga napuste rekavši im da će sledećeg dana to mesto biti minirano. Meštani su otišli i pokušali da odu do drugog sela, ali ih je policija vratila. Stanovnici Prilepnice/Perlepnice su 13. aprila 1999. godine ponovo obavешteni da moraju napustiti mesto do sledećeg dana. Sledećeg jutra meštani, kosovski Albanci, otišli su konvojem u kome je bilo otprilike 500 vozila i uputili se ka makedonskoj granici. Ubrzo pošto su meštani otišli, kuće u Prilepnici/Perlepnice su zapaljene. Kosovski Albanci iz drugih sela u opštini Gnjilane/Gjilan takođe su isterani iz svojih domova i prisiljeni da se priključe drugom konvoju prema makedonskoj granici. Usput su iz konvoja izdvojeni neki muškarci i ubijeni pored puta. Kada su kosovski Albanci stigli na granicu, oduzeta su im lična dokumenta.

c. **Kosovska Mitrovica/Mitrovice**: Krajem marta 1999. godine, snage SRJ i Srbije počele su sa sistematskim pretresom grada Kosovska Mitrovica/Mitrovice. Ulazili su u kuće kosovskih Albanaca i naređivali stanarima da odmah napuste svoje kuće i idu na autobusku stanicu. Neke kuće su zapaljene pa su stanari bili prisiljeni da pobegnu u druge

delove grada. U periodu od dve nedelje snage SRJ i Srbije nastavile su da isteruju kosovske Albance, stanovnike tog grada. U tom periodu uništavana je imovina u vlasništvu kosovskih Albanaca, a kosovskim Albancima je otkinut novac, vozila i druge dragocenosti. Slično se ponovilo i u drugim selima u opštini Kosovska Mitrovica/Mitrovica, u kojima su kosovski Albanci isterivani iz svojih domova, da bi zatim snage SRJ i Srbije razorile njihova sela. Kosovski Albanci, stanovnici ove opštine, prisiljavani su da se priključe konvojima koji su išli ka albanskoj granici. Na putu do granice srpski vojnici, policajci i vojne starešine pljačkali su im dragocenosti i oduzimali im lična dokumenta.

d. **Orahovac/Rahovec:** Ujutro 25. marta 1999. godine, snage SRJ i Srbije opkolile su selo Celine tenkovima i oklopnim vozilima. Nakon granatiranja sela, u selo su ušli vojnici koji su sistematski harali i pljačkali iz kuća sve što je imalo ikakvu vrednost. Većina kosovskih Albanaca meštana pobegla je u obližnju šumu pre nego što su stigle vojska i policija. Na dan 28. marta jedan broj srpskih policajaca naterao je hiljade ljudi koji su se skrivali u šumi da izađu. Pošto su civile naterali da otpešače do obližnjeg sela, muškarci su odvojeni od žena, pretučeni, opljačkani i oduzeta su im sva lična dokumenta. Muškarci su naterani da otpešače do Prizrena, a na kraju da odu na albansku granicu.

Na dan 25. marta 1999. godine, jedna velika grupa kosovskih Albanaca otišla je na planinu u blizini sela Nagafc, takođe u opštini Orahovac/Rahovec, tražeći spas od napada na obližnja sela. Snage SRJ i Srbije su ih opkolile i narednog dana naredile da 8.000 ljudi koji su tu potražili sklonište ode s planine. Kosovski Albanci su prisiljeni da odu u obližnju školu, a zatim su nasilno raštrkani po obližnjim selima. Tri ili četiri dana kasnije, snage SRJ i Srbije ušle su u sela, išle od kuće do kuće i isterivale ljude iz kuća. Na kraju su ih ponovo naterali da uđu u kuće i rekli im da ne izlaze. Oni koji nisu mogli da se smeste u kuće morali su da ostanu u automobilima i traktorima koji su bili parkirani nedaleko odatle. Na dan 2. aprila 1999. godine, snage SRJ i Srbije počele su da granatiraju sela i ubile pritom jedan broj ljudi koji su spavali u traktorima i automobilima. Preživeli su se uputili ka albanskoj granici. Dok su prolazili kroz druga sela kosovskih Albanaca koja su bila uništena, srpski vojnici su ih izazivali. Kada su ovi seljani stigli na granicu, oduzeta su im sva lična dokumenta.

e. **Peć/Peje:** Snage SRJ i Srbije su 27. i 28. marta 1999. godine išle od kuće do kuće u gradu Peć/Peje prisiljavajući kosovske Albance da ih napuste. Neke kuće su zapaljene, a više ljudi je ubijeno iz vatrenog oružja. Vojnici i policajci bili su razmešteni duž svake ulice i usmeravali kosovske Albance ka centru grada. Kada su ljudi stigli do centra grada, oni koji nisu imali kola ili vozila bili su prisiljeni da uđu u autobuse ili kamione kojima su odvezeni u grad Prizren. Pred Prizrenom kosovski Albanci su naterani da izađu iz autobusa i prepešače oko 40 kilometara do albanske granice, gde im je naređeno da predaju svoja dokumenta srpskim policajcima.

f. **Priština/Prishtine:** Na dan 1. aprila 1999. godine ili približno tog datuma, srpska policija je obilazila kuće kosovskih Albanaca u gradu Priština/Prishtine i terala stanare da ih napuste u roku od nekoliko minuta. U toku ovih prisilnih isterivanja jedan broj ljudi je ubijen. Mnogi od onih koji su isterani iz svojih domova otišli su direktno na železničku stanicu, dok su drugi potražili sklonište u obližnjim naseljima. Stotine ljudi albanske

nacionalnosti, usmeravani na svakoj raskrsnici od strane pripadnika srpske policije, okupili su se na železničkoj stanici, a zatim su, posle dugog čekanja, bez da im je obezbeđena hrana i voda, ukrcani u pretrpane vozove ili autobuse. Oni koji su ukrcani u vozove stigli su do sela Đeneral Janković/Hani e Elezit u blizini makedonske granice. Za vreme putovanja vozom mnogim ljudima su oduzeta lična dokumenta. Kada su sišli iz voza, srpski policajci su kosovskim Albancima rekli da pođu do Makedonije hodajući prugom pošto je okolni prostor miniran. Oni koji su pokušali da se sakriju u Prištini/Prishtine isterani su na sličan način nekoliko dana kasnije.

U istom periodu, snage SRJ i Srbije ušle su u sela u opštini Priština/Prishtine gde su pretukle i ubile mnoge kosovske Albance, opljačkale im novac, imovinu i spalile im domove. Mnogi seljani su kamionima odvezeni u Glogovac u opštini Lipljan/Lipjan. Odande su vozom prebačeni do sela Đeneral Janković/Hani e Elezit odakle su peške otišli do makedonske granice. Drugima su, nakon što su se probili do grada Uroševac/Ferizaj, srpski policajci naredili da se ukrcaju na voz za Đeneral Janković/Hani e Elezit, odakle su pešice prešli granicu i ušli u Makedoniju.

g. **Prizren:** Dana 25. marta 1999. godine snage SRJ i Srbije opkolile su selo Pirana tenkovima i raznim vojnim vozilima. Selo je granatirano i jedan broj meštana je poginuo. Policija je zatim ušla u selo i spalila kuće kosovskih Albanaca. Posle napada, preostali meštani su napustili Piranu i otišli u susedna sela. Neki od kosovskih Albanaca koji su bežali prema Srbici ubijeni su ili ranjeni snajperima. Srpske snage su zatim započele ofanzivu u okolini Srbije i granatirale sela Reti e Utlet, Reti i Randobrava. Seljani, kosovski Albanci, isterani su iz svojih domova i poslani na albansku granicu. Od 28. marta 1999. godine, u samom gradu Prizrenu srpski policajci su išli od kuće do kuće naređujući stanovnicima, kosovskim Albancima, da odu. Naterani su da se priključe konvojima vozila i ljudi koji su išli pešice do albanske granice. Na granici su im srpski policajci oduzeli sva lična dokumenta.

h. **Srbica/Skenderaj:** Na dan 25. marta 1999. godine ili približno tog datuma, sela Vojnik, Lecina, Klladernica, Turiqevc Broje i Izbica razorena su granatiranjem i spaljena. Grupa od oko 4.500 kosovskih Albanaca iz ovih sela okupila se ispred sela Izbica gde su pripadnici snaga SRJ i Srbije od njih tražili novac i odvojili muškarce od žena i dece. Veliki broj muškaraca je zatim ubijen. Preživеле žene i deca prebačeni su u grupi prema Vojniku, a zatim do albanske granice.

i. **Suva Reka/Suhareke:** Ujutro 25. marta 1999. godine, snage SRJ i Srbije opkolile su mesto Suva Reka/Suhareke. Tokom narednih dana pripadnici policije su išli od kuće do kuće, pretili stanovnicima kosovskim Albancima i pod pretnjom oružja odvodili mnoge ljude iz njihovih domova. Policajci su oterali žene, decu i starija lica, a onda su pripadnici SRJ i Srbije ubili jedan broj muškaraca. Kosovski Albanci morali su da beže, probijajući se u kamionima, traktorima i prikolicama prema granici sa Albanijom. Dok su prelazili granicu, oduzeta su im sva dokumenta i novac.

Na dan 31. marta 1999. godine, otprilike 80.000 kosovskih Albanaca raseljenih iz sela u opštini Suva Reka/Suhareke okupilo se u blizini mesta Bellanice. Sledećeg dana, snage SRJ i Srbije granatirale su Bellanice, prisiljavajući raseljena lica da beže prema albanskoj

granici. Pre nego što su prešli granicu, oduzeta su im sva lična dokumenta.

j. Uroševac/Ferizaj: U periodu od 4. do 14. aprila 1999. godine, snage SRJ i Srbije granatirale su sela Softaj, Rahovica, Zltara, Pojatista, Komoglava i Sojevo i ubile jedan broj meštana. Posle granatiranja, policijska i vojna vozila ušla su u sela i naredila meštanima da ih napuste. Pošto su meštani napustili svoje kuće, vojnici i policajci su te kuće spalili. Raseljeni meštani su se priključili konvoju prema makedonskoj granici. Na granici su im oduzeta sva dokumenta.

24. Počev od 1. januara 1999. godine ili približno tog datuma pa sve do 20. juna 1999, snage SRJ i Srbije, postupajući po uputstvu, na podsticaj ili uz podršku **S.M**, **M.M**, **N.Š**, **D.O** i **V.S**, ubile su na stotine civila kosovskih Albanaca. Ta rasprostranjena ili sistematska ubistva vršena su širom pokrajine Kosovo i imala su za posledicu smrt mnogobrojnih muškaraca, žena i dece. Među slučajevima masovnih ubijanja nalaze se i sledeći:

a. Na dan 15. januara 1999. godine ili približno tog datuma, u ranim jutarnjim časovima, snage SRJ i Srbije napale su selo Račak (opština Štimlje/Shtime). Pošto su jedinice VJ-a granatirale selo, kasnije istog jutra u selo je ušla srpska policija i počela da vrši pretres od kuće do kuće. Po celom selu pucali su na meštane koji su pokušavali da pobegnu pred srpskom policijom. Grupa od oko 25 muškaraca pokušala je da se sakrije u jednoj zgradi, ali ih je srpska policija otkrila. Tukli su ih, a zatim odveli na obližnje brdo gde su ih policajci ubili iz vatrenog oružja. Snage SRJ i Srbije ubile su ukupno oko 45 kosovskih Albanaca u Račku i njegovoj okolini. (Ubijena lica čija su imena poznata navedena su u Prilogu A koji je priložen kao dodatak ovoj optužnici.)

b. Na dan 25. marta 1999. godine ili približno tog datuma, snage SRJ i Srbije napale su selo Bela Crkva (opština Orahovac/Rahovec). Mnogi meštani Bele Crkve pobegli su do korita jednog potoka pokraj sela i potražili zaklon pod železničkim mostom. Dok su se mostu približavali novi seljani, jedna patrola srpske policije otvorila je na njih vatru i ubila 12 lica, među kojima je bilo 10 žena i dece. Policajci su zatim naredili ostalim seljanima da izađu iz korita potoka i onda odvojili muškarce od žena i male dece. Policajci su muškarcima naredili da se svuku, a zatim su im sistematski opljačkali sve dragocenosti. Ženama i deci je tada naredeno da idu. Seoski lekar je pokušao da razgovara sa komandirima policije, ali je ustreljen, kao i njegov nećak. Ostalim muškarcima je zatim naredeno da se vrate u korito potoka. Kada su poslušali, policajci su na muškarce otvorili vatru i ubili oko 65 kosovskih Albanaca. (Ubijena lica čija su imena poznata navedena su u Prilogu B koji je priložen kao dodatak ovoj optužnici.)

c. Na dan 25. marta 1999. godine ili približno tog datuma, sela Velika Kruša i Mala Kruša/Krushe e Mahde i Krushe e Vogel (opština Orahovac/Rahovec) napale su snage SRJ i Srbije. Meštani su potražili zaklon u šumovitom području pored Velike Kruše/Krushe e Mahde, odakle su mogli da vide kako srpski policajci sistematski pljačkaju, a zatim pale kuće seljana. Ujutro 26. marta 1999. godine ili približno u to vreme, srpska policija je otkrila seljane u šumi. Policajci su ženama i maloj deci naredili da idu odatle i pođu u Albaniju. Policajci su zatim pretresli muškarce i mladiće i oduzeli im lična dokumenta, a zatim su ih naterali da pešice odu do jedne napuštene kuće između šume i Male

Kruše/Krushe e Vogel. Kada su se muškarci i mladići okupili u kući, srpski policajci su na ovu grupu ljudi otvorili vatru. Posle nekoliko minuta puščane paljbe, policajci su preko muškaraca i mladića nabacali seno i zapalili ga kako bi spalili tela. U pucnjavi i plamenu, oko 105 kosovskih Albanaca, muškaraca i mladića, ubijeno je od strane srpske policije. (Ubijena lica čija su imena poznata navedena su u Prilogu C koji je priložen kao dodatak ovoj optužnici.)

d. Uveče 26. marta 1999. godine ili približno u to vreme, u gradu Đakovica/Gjakove, naoružana lica, Srbi, došli su u jednu kuću u ulici Ymer Grezda. Žene i deca koji su bili u kući odvojeni su od muškaraca i naređeno im je da odu na sprat. Naoružana lica, Srbi, zatim su pucali i ubili šestoricu kosovskih Albanaca koji su bili u kući. (Imena ubijenih navedena su u Prilogu D koji je priložen kao dodatak ovoj optužnici.)

e. U jutarnjim časovima 27. marta 1999. godine ili približno u to vreme, snage SRJ i Srbije napale su selo Crkolez/Padalishte (opština Istok/Istog). Ulazeći u selo pucali su na kuće i na seljane koji su pokušavali da pobjegnu. Osam članova porodice Beke IMERAJA isterani su i ubijeni ispred svoje kuće. Drugi meštani sela Crkolez/Padalishte ubijeni su u svojim domovima i u koritu potoka u blizini sela. Snage SRJ i Srbije ubile su ukupno oko 20 kosovskih Albanaca iz sela Crkolez/Padalishte. (Ubijena lica čija su imena poznata navedena su u Prilogu E koji je priložen kao dodatak ovoj optužnici.)

f. Na dan 27. marta 1999. godine ili približno tog datuma, snage SRJ i Republike Srbije napale su selo Izbica (opština Srbica/Skenderaj). Nekoliko hiljada meštana sela potražilo je utočište na jednoj poljani izvan sela. Na dan 28. marta 1999. godine ili približno tog datuma, snage SRJ i Srbije opkolile su seljane, a zatim im prišle tražeći novac. Kada su vojnici i policajci pokrali njihove dragocenosti, muškarci su odvojeni od žena i male dece. Muškarci su zatim podeljeni u dve grupe od kojih je jedna poslata na obližnje brdo, a druga je upućena u korito obližnjeg potoka. Snage SRJ i Srbije su tada otvorile vatru na obe grupe muškaraca i ubile približno 130 muškaraca, kosovskih Albanaca. (Ubijena lica čija su imena poznata navedena su u Prilogu F koji je priložen kao dodatak ovoj optužnici.)

g. U ranim jutarnjim časovima 2. aprila 1999. godine ili približno u to vreme, srpska policija je započela akciju u naselju Qerim u Đakovici/Gjakove. Tokom nekoliko sati, srpski policajci su silom ulazili u kuće kosovskih Albanaca u naselju Qerim, ubijale stanare i zatim palile zgrade. U podrumu kuće u ulici Millosh Gilic, srpski policajci su pucali na 20 stanara i ubili ih, a zatim su zapalili kuću. U pucnjavi i požarima koje su zapalili srpski policajci živote je izgubilo 20 kosovskih Albanaca, među kojima je bilo 19 žena i dece. (Ubijena lica čija su imena poznata navedena su u Prilogu G koji je priložen kao dodatak ovoj optužnici.)

h. Na dan 2. maja 1999. ili približno tog datuma, snage SRJ i Srbije koje su dolazile iz severnog dela opštine Vučitrn/Vushtri napale su više sela, među kojima su bili Skorovna/Skrone, Boshlan/Bozhlan, Gumnište/Gumnishta, Pasoma/Pasome, Milenica, Kurilovo/Kurillova, Slakovac/Sllakoc i Cecelija/Ceceli. Seljani su isterani iz svojih domova, a mnoge od njihovih kuća su spaljene. Kasnije su ih prisilili da se priključe konvoju od oko 30.000 do 40.000 ljudi koji su putem kroz kanjon Studime putovali u

pravcu Vučitrna/Vushtrri. Tokom tih dejstava, snage SRJ i Srbije zlostavljale su, tukle i ubile oko 104 kosovskih Albanaca. (Ubijena lica čija su imena poznata navedena su u Prilogu H koji je priložen kao dodatak ovoj optužnici.)

i. U ranim jutarnjim časovima 27. aprila 1999. godine ili približno u to vreme, snage SRJ i Srbije počele su masovni napad na kosovske Albance koji su živeli u dolinama Carragojs, Erenik i Trava (opština Đakovica/Gjakove), kako bi ih isterali iz tog kraja. Tu je razmešten velik broj vojnika i policajaca i podignuto je nekoliko punktova. Celog tog dana, suočeni s direktnom pretnjom snaga SRJ i Srbije, seljani su napuštali svoje kuće i na traktorima, zaprežnim kolima i u automobilima priključivali se nekolicini izbegličkih konvoja. U mestima Meja/Meje, Korenica/Korenice i Meja Orize/Meje Orize veliki broj, koji do sada nije tačno utvrđen, muškaraca albanskih civila sa Kosova izdvojen je iz mase seljana koji su bežali i odveden. Mnoge od tih muškaraca pogubili su po kratkom postupku, a oko 300 lica se još uvek vode kao nestala. (Ubijena lica čija su imena poznata navedena su u Prilogu I koji je priložen kao dodatak ovoj optužnici.)

j. Dana 22. maja 1999. godine ili približno tog datuma, u ranim jutarnjim časovima, jedan uniformisani zatvorski čuvar u zatvorskom kompleksu Dubrava/Dubrave (opština Istok/Istog) objavio je sa stražarnice da svi zatvorenici treba da uzmu svoje lične stvari i da se postroje na sportskom terenu zatvorskog kompleksa kako bi ih prebacili u zatvor u Nišu, u Srbiji. Za veoma kratko vreme na sportskom terenu se okupilo na stotine zatvorenika sa torbama u kojima su bile lične stvari i postrojilo se u redove da sačekaju prevoz. Bez upozorenja, uniformisani zatvorski čuvari su na zatvorenike otvorili vatru sa stražarnice, iz otvora na zidu koji okružuje kompleks i mitraljeskih gnezda iza zida. Mnogi zatvorenici su na mestu poginuli, a drugi su ranjeni.

Dana 23. maja 1999. ili približno tog datuma, u popodnevним časovima, zatvorski čuvari i pripadnici specijalnih snaga srpske policije bacali su ručne bombe i pucali u odvodne kanale, kanalizaciju, zgrade i podrume i na taj način ubili i ranili i mnogo drugih zatvorenika koji su na tim mestima potražili utočište nakon događaja prethodnog dana. Ubijeno je ukupno oko 50 zatvorenika. (Mnogi od ubijenih još uvek nisu identifikovani, ali su ubijena lica čija su imena poznata navedena u Prilogu J koji je priložen kao dodatak ovoj optužnici.)

k. Dana 26. marta 1999. godine ili približno tog datuma, u jutarnjim časovima, snage SRJ i Srbije opkolile su deo oko kompleksa porodičnih kuća porodice BERISHA u Suvoj Reci/Suhareke (opština Suva Reka). Tenkovi su postavljeni u blizini kuća, cevi uperenih u kuće. Policija je stanarima jedne od kuća naredila da izađu. Muškarce su odvojili od žena i dece i ubili šest članova ove porodice. Pripadnici srpskih snaga su preostale članove porodice poterali u pravcu jednog kafića. Zajedno sa tri druge grupe šire porodice BERISHA, naterali su ih da uđu u njega. Zatim su u kafić ušli naoružani napadači, Srbi, i otvorili vatru na ljude koji su se nalazili unutra. U kafić je ubačen i eksploziv. Ubijena su najmanje 34 civila, a drugi su teško ranjeni. Tela žrtava su potom izvučena iz kafića i utovarena u prikolicu jednog kamiona, koji je onda krenuo u pravcu Prizrena. Tri ranjene osobe, ubačene među druga tela, iskočile su iz kamiona na putu za Prizren. (Ubijena lica čija su imena poznata navedena su u Prilogu K koji je priložen kao dodatak ovoj

optužnici.)

1. U periodu od marta 1999. do maja 1999. godine, snage SRJ i Srbije pokrenule su niz masovnih ofanzivnih dejstava na više sela u opštini Kačanik, čiji je ishod bila smrt preko 100 civila. Na dan 24. marta 1999. ili približno tog datuma, snage SRJ i Srbije napale su selo Kotlina/Kotline. U toku napada spaljena je većina kuća, a 17 lica je ubijeno. Neki od ubijenih su bili uhvaćeni u šumi, pogubljeni i bačeni u bunare. U te bunare je onda odozgo bačen eksploziv. Na dan 13. aprila 1999. godine ili približno tog datuma, snage SRJ i Srbije opkolile su selo Slatina/Sllatine i zaselak Lama/Vata. Selo je prvo granatirano, a onda su u njega ušli pešadija i policija koji su opljačkali i zapalili kuće. Tokom ove akcije iz vatrene oružja je ubijeno 13 civila. Na dan 21. maja 1999. godine ili približno tog datuma, snage SRJ i Srbije opkolile su selo Stagovo/Stagove. Stanovnici ovog sela su pokušali da pobjegnu u planine istočno od sela. Tokom ove akcije je poginulo 13 lica. Selo je najvećim delom opljačkano i spaljeno. Na dan 25. maja 1999. godine ili približno tog datuma, snage SRJ i Srbije opkolile su selo Dubrava/Lisnaje. Kada su ušli u selo, pripadnici ovih snaga su naredili stanovnicima da se okupe kod škole i da izađu iz sela na traktorima. Zatim su muškarci odvojeni od žena i dece. Tokom ove akcije ubijeno je četvero ljudi. Pored toga, ubijena su i četiri člana porodice Qorri dok su pokušavali da pobjegnu u šumu. (Ubijena lica čija su imena poznata navedena su u Prilogu L koji je priložen kao dodatak ovoj optužnici.)

25. Počev od 1. januara 1999. godine ili približno tog datuma pa sve do 20. juna 1999, snage SRJ i Srbije, postupajući po uputstvu, na podsticaj ili uz podršku **S.M**, **M.M**, **N.Š**, **D.O** i **V.S** koristile su se sredstvima i metodama izloženim u paragrafima od 18 do 24 da bi sprovele kampanju progona kosovskog albanskog civilnog stanovništva na političkoj, rasnoj ili verskoj osnovi.

26. Ovim delima **S.M**, **M.M**, **N.Š**, **D.O** i **V.S** planirali su, podsticali, naredili, počinili ili na neki drugi način pomagali i podržavali planiranje, pripremu ili izvršenje sledećih dela:

Tačka 1: Deportaciju, ZLOČIN PROTIV ČOVEČNOSTI, kažnjiv prema članu 5(d) Statuta Međunarodnog suda.

Tačka 2: Ubistvo, ZLOČIN PROTIV ČOVEČNOSTI, kažnjiv prema članu 5(a) Statuta Međunarodnog suda.

Tačka 3: Ubistvo, KRŠENJE ZAKONA I OBIČAJA RATOVANJA, kažnjivo prema članu 3 Statuta Međunarodnog suda i predviđeno članom 3(1)(a) (ubistvo) Ženevskih konvencija.

Tačka 4: Progone na političkoj, rasnoj ili verskoj osnovi, ZLOČIN PROTIV ČOVEČNOSTI, kažnjiv prema članu 5(h) Statuta Međunarodnog suda.

INDIVIDUALNA KRIVIČNA ODGOVORNOST

27. **S.M** izabran je za predsednika SRJ 15. jula 1997. godine, a na dužnost je stupio 23. jula 1997. godine. Sve vreme na koje se odnosi ova optužnica bio je na položaju predsednika SRJ.

28. Kao predsednik SRJ, **S.M** je bio i predsednik Vrhovnog saveta odbrane SRJ. Vrhovni savet odbrane činili su predsednik SRJ i predsednici sastavnih republika, Srbije i Crne Gore. Vrhovni savet odbrane utvrđivao je nacionalni plan odbrane i donosio odluke vezane za VJ. Kao predsednik SRJ, **S.M** je bio ovlašćen da "naređuje sprovođenje nacionalnog plana odbrane" i komandovao je VJ-om u ratu i miru u skladu sa odlukama donesenim na Vrhovnom savetu odbrane. **S.M**, kao vrhovni komandant VJ-a, vršio je ove dužnosti putem zapovesti, naređenja i odluka".

29. Po Zakonu o odbrani SRJ, **S.M**, kao vrhovni komandant VJ-a, imao je komandna ovlašćenja i nad jedinicima republičke i savezne policije koje su u vreme neposredne ratne opasnosti ili ratnog stanja podređene VJ-u. Proglašenje neposredne ratne opasnosti objavljeno je 23. marta 1999. godine, a ratnog stanja 24. marta 1999. godine.

30. Pored svojih *de jure* ovlašćenja, sve vreme na koje se odnosi ova optužnica **S.M** je imao široku *de facto* kontrolu nad brojnim institucijama koje su bile od suštinskog značaja ili su učestvovalе u izvršenju krivičnih dela koja se ovde navode. **S.M** je imao široku *de facto* kontrolu nad saveznim institucijama koje su nominalno u nadležnosti Skupštine ili Vlade SRJ. **S.M** je takođe imao *de facto* kontrolu nad funkcijama i institucijama koje su nominalno u nadležnosti Srbije i njenih autonomnih pokrajina, uključujući policijske snage Srbije. Pored toga, **S.M** je imao *de facto* kontrolu nad brojnim aspektima političkog i privrednog života SRJ, a posebno nad sredstvima javnog informisanja. Od 1986. godine do početka 90-tih godina, **S.M** je progresivno sticao *de facto* kontrolu nad ovim saveznim, republičkim, pokrajinskim i drugim institucijama.

31. *De facto* kontrola **S.M** nad državnim organima Srbije, SFRJ, SRJ i drugim delimično je proisticala iz činjenice da je on bio vođa dve glavne političke stranke koje su vladale Srbijom od 1986. do 2000. godine, odnosno SRJ-om od 1992. do 2000. godine. Od 1986. do 1990. godine, bio je predsednik Predsedništva Centralnog komiteta Saveza komunista Srbije, tadašnje vladajuće stranke u Srbiji. Godine 1990, izabran je za predsednika Socijalističke partije Srbije, stranke koja je nasledila Savez komunista Srbije i Socijalistički savez radnog naroda Srbije. Tokom čitavog svog mandata predsednika Srbije, od 1990. do 1997. godine, i predsednika SRJ, od 1997. do 2000. godine, **S.M** je istovremeno bio i vođa SPS-a.

32. Najkasnije od oktobra 1988. godine i sve vreme na koje se odnosi ova optužnica, **S.M** je imao *de facto* kontrolu nad vladajućim i rukovodećim institucijama Srbije, uključujući i policijske snage. Najkasnije od oktobra 1988. godine, imao je *de facto* kontrolu nad dvema autonomnim pokrajinama Srbije - Kosovom i Vojvodinom - i njihovim predstavnicima u saveznim organima SFRJ i SRJ. Najkasnije od oktobra 1988. godine do sredine 1998. godine, **S.M** je takođe imao *de facto* kontrolu nad vladajućim i rukovodećim institucijama

Republike Crne Gore (dalje u tekstu: Crna Gora), uključujući i njihove predstavnike u svim savezним organima SFRJ i SRJ.

33. Na značajnim međunarodnim pregovorima, sastancima i konferencijama od 1989. godine i sve vreme na koje se odnosi ova optužnica, **S.M** je bio glavni sagovornik sa kojim je pregovarala međunarodna zajednica. On je učestvovao u pregovorima koji su zaključeni međunarodnim sporazumima i kasnije sprovedeni u Srbiji, SFRJ, SRJ i drugim delovima teritorije bivše SFRJ. **S.M** je, između ostalog, bio glavni predstavnik SFRJ i SRJ na sledećim konferencijama i međunarodnim pregovorima: na Haškoj konferenciji 1991. godine, Pariskim pregovorima u martu 1993. godine, Međunarodnoj konferenciji o bivšoj Jugoslaviji u januaru 1993. godine, pregovorima o Vance-Owenovom mirovnom planu od januara do maja 1993. godine, Ženevskim mirovnim pregovorima u leto 1993. godine, sastanku Kontakt grupe juna 1994. godine, pregovorima o prekidu vatre u Bosni i Hercegovini od 9. do 14. septembra 1995. godine, pregovorima o okončanju NATO bombardovanja u Bosni i Hercegovini od 14. do 20. septembra 1995. godine, i Dejtonskim mirovnim pregovorima u novembru 1995. godine.

34. Kao predsednik SRJ, vrhovni komandant VJ-a i predsednik Vrhovnog saveta odbrane, a u skladu sa svojim *de facto* ovlašćenjima, **S.M** je bio odgovoran za dela svojih podređenih u VJ-u i svim policijskim snagama, kako savezним tako i republičkim, koji su od januara 1999. godine počinili zločine u pokrajini Kosovo, a koji se navode u ovoj optužnici.

35. **M.M** je izabran za predsednika Srbije 21. decembra 1997. godine i na dužnosti predsednika nalazi se i na dan podizanja ove optužnice. Kao predsednik Srbije, **M.M** je bio šef države sve vreme na koje se odnosi ova optužnica. On predstavlja Srbiju i rukovodi njenim odnosima sa stranim državama i međunarodnim organizacijama. On organizuje pripreme za odbranu Srbije.

36. Kao predsednik Srbije, **M.M** bio je član Vrhovnog saveta odbrane SRJ i učestvovao u odlukama vezanim za upotrebu VJ-a sve vreme na koje se odnosi ova optužnica.

37. Kao predsednik Srbije, **M.M** je sve vreme na koje se odnosi ova optužnica imao ovlašćenja da, zajedno sa Skupštinom, traži izveštaje kako od Vlade Srbije, o pitanjima iz njene nadležnosti, tako i od Ministarstva unutrašnjih poslova u vezi sa njegovim delatnostima i bezbednosnom situacijom u Srbiji. Kao predsednik Srbije, **M.M** je imao ovlašćenje da raspusti Skupštinu, a sa njom i Vladu "na predlog Vlade, kada za to postoje opravdani razlozi", mada je ovo ovlašćenje primenjivo samo u miru.

38. U slučaju proglašenja ratnog stanja ili neposredne ratne opasnosti, **M.M**, kao predsednik Srbije, mogao je da donosi mere koje inače spadaju u nadležnost Skupštine, uključujući i donošenje zakona; te mere mogle su obuhvatiti i reorganizaciju Vlade i ministarstava, kao i ograničenje određenih prava i sloboda.

39. Pored svojih *de jure* ovlašćenja, **M.M** je sve vreme na koje se odnosi ova optužnica imao širok *de facto* uticaj ili kontrolu nad brojnim institucijama koje su bile od suštinskog značaja ili su učestvovala u izvršenju zločina koji se ovde navode. **M.M** je imao *de facto*

uticaj ili kontrolu nad funkcijama i institucijama koje su nominalno u nadležnosti Srbije i njenih autonomnih pokrajina, uključujući, između ostalih, i policijske snage Srbije.

40. Na značajnim međunarodnim pregovorima, sastancima i konferencijama od 1995. godine i sve vreme na koje se odnosi ova optužnica, **M.M** je bio jedan od glavnih sagovornika sa kojim je međunarodna zajednica vodila pregovore. **M.M** je, između ostalog, bio među glavnim predstavnicima SRJ na sledećim konferencijama i međunarodnim pregovorima: preliminarnim pregovorima o prekidu vatre u Bosni i Hercegovini od 15. do 21. avgusta 1995. godine, Ženevskim sastancima u vezi sa prekidom vatre u Bosni 7. septembra 1995. godine, nastavku pregovora o prekidu vatre u Bosni i Hercegovini od 9. do 14. septembra 1995. godine, pregovorima o okončanju NATO bombardovanja u Bosni i Hercegovini od 14. do 20. septembra 1995. godine, sastanku ministara spoljnih poslova balkanskih zemalja u Njujorku 26. septembra 1995. godine, i na Dejtonskim mirovnim pregovorima u novembru 1995. godine. **M.M** je prisustvovao i pregovorima u Rambouilletu u februaru 1999. godine.

41. Kao predsednik Srbije i član Vrhovnog saveta odbrane, a u skladu sa svojim *de facto* ovlašćenjima, **M.M** bio je odgovoran za dela svih svojih podređenih unutar VJ-a i unutar policijskih snaga koji su počinili zločine u pokrajini Kosovo od januara 1999. godine, a koji se navode u ovoj optužnici.

42. General-pukovnik **D.O** je imenovan za načelnika Generalštaba VJ-a 26. novembra 1998. godine. Sve vreme na koje se odnosi ova optužnica nalazio se na položaju načelnika Generalštaba VJ-a. Kao načelnik Generalštaba VJ-a, general-pukovnik **D.O** je zapovedao, naređivao, nalagao, regulisao i na drugi način rukovodio VJ-om, u skladu s aktima izdatim od strane predsednika SRJ i prema zahtevima komandovanja VJ-om.

43. Kao načelnik Generalštaba VJ-a, general-pukovnik **D.O** je utvrđivao organizaciju, razvojni i formacijski plan komandi, jedinica i ustanova VJ-a u zavisnosti od prirode i potrebe VJ-a i u skladu s aktima donetim od strane predsednika SRJ.

44. Na svom položaju vlasti, general-pukovnik **D.O** je takođe utvrđivao plan regrutacije i popune unutar VJ-a i raspored njenih regruta, donosio propise u vezi s obukom VJ-a, utvrđivao obrazovni plan i obuku za usavršavanje profesionalnih i rezervnih oficira, i obavljao druge zadatke predviđene zakonom.

45. Kao načelnik Generalštaba VJ-a, general-pukovnik **D.O** - ili drugi oficiri koje je on ovlastio - raspoređivao je aktivne oficire, podoficire i vojnike i unapređivao podoficire, rezervne oficire i oficire do čina pukovnika. Pored toga, general-pukovnik **D.O** je imenovao predsednika, sudije, tužioce i njihove zamenike i sekretare na službu u vojnim disciplinskim sudovima.

46. General-pukovnik **D.O** sprovodio je pripreme za pozivanje građana na vojnu obavezu i mobilizaciju VJ-a, saradivao sa ministarstvima unutrašnjih poslova SRJ i Srbije i Ministarstvom odbrane SRJ prilikom mobilizacije organa i jedinica ministarstava unutrašnjih poslova, pratio i predlagao mere za rešavanje problema nastalih u toku sprovođenja gorepomenute mobilizacije i obaveštavao Vladu SRJ i Vrhovni savet odbrane

o njenom sprovođenju.

47. Kao načelnik Generalštaba VJ-a, general-pukovnik **D.O** bio je odgovoran za dela svojih podređenih u VJ-u i za dela svih pripadnika saveznih i republičkih policijskih snaga potčinjenih VJ-u koji su počinili zločine u pokrajini Kosovo od januara do juna 1999. godine, uključujući i taj mesec.

48. **V.S** imenovan je za ministra unutrašnjih poslova Srbije 24. marta 1998. godine. Sve vreme na koje se odnosi ova optužnica **V.S** je vršio dužnost ministra unutrašnjih poslova Srbije. Kao starešina jednog od ministarstva Vlade Srbije, **V.S** je bio odgovoran za sprovođenje zakona, propisa i opštih akata koje donese Skupština, Vlada ili predsednik Srbije.

49. Kao ministar unutrašnjih poslova Srbije, **V.S** je rukovodio radom Ministarstva unutrašnjih poslova i njegovih službenika. On je utvrđivao strukturu, mandat i obim operacija organizacionih jedinica u okviru Ministarstva unutrašnjih poslova. Bio je ovlašćen da mobilise pripadnike rezervnog sastava Ministarstva unutrašnjih poslova za obavljanje dužnosti u vreme mira, i kako bi se sprečile aktivnosti koje ugrožavaju bezbednost Srbije. Naređenja koja su on i viša službena lica Ministarstva unutrašnjih poslova izdavali pripadnicima Ministarstva unutrašnjih poslova bila su obavezujuća ukoliko ne predstavljaju krivično delo.

50. Kao ministar unutrašnjih poslova Srbije, **V.S** je bio ovlašćen da preispituje odluke i postupke službenika Ministarstva. On je razmatrao žalbe protiv prvostepenih odluka koje su donosili rukovodioci organizacionih jedinica Ministarstva unutrašnjih poslova. Štaviše, bio je ovlašćen da donosi odluke po žalbama pojedinaca koje je pritvorila policija.

51. Dana 8. aprila 1999. godine, ovlašćenja **V.S**, kao ministra unutrašnjih poslova Srbije, proširena su zbog ratnog stanja te su od tada obuhvatala i raspoređivanje službenika Ministarstva na različite dužnosti u okviru Ministarstva sve dok za to postoji potreba.

52. Kao ministar unutrašnjih poslova Srbije, **V.S** je bio dužan da obezbedi očuvanje reda i mira u Srbiji. Kao ministar unutrašnjih poslova, bio je odgovoran za dela svojih podređenih unutar policijskih snaga Ministarstva unutrašnjih poslova Srbije koji su počinili zločine u pokrajini Kosovo od januara do juna 1999. godine, uključujući i taj mesec.

OPŠTI NAVODI

53. Sve vreme na koje se odnosi ova optužnica, na Kosovu u SRJ postojalo je stanje oružanog sukoba.

54. Sva dela i propusti koji se navode kao zločini protiv čovečnosti bili su deo rasprostranjenog ili sistematskog napada uperenog protiv albanskog civilnog stanovništva na Kosovu u SRJ.

55. Svaki od optuženih snosi individualnu odgovornost za zločine kojima se tereti u ovoj

optužnici, u skladu sa članom 7(1) Statuta Međunarodnog suda. Individualna krivična odgovornost uključuje počinjenje, planiranje, podsticanje, naređivanje ili pomaganje i podržavanje, na neki drugi način, planiranja, pripreme ili izvršenja bilo kog krivičnog dela navedenog u članovima od 2 do 5 Statuta Međunarodnog suda.

56. U meri u kojoj je imao ovlašćenja ili kontrolu nad jedinicama VJ-a i policije, drugim jedinicama ili pojedincima potčinjenim komandi VJ-a na Kosovu, **S.M.**, kao predsednik SRJ, vrhovni komandant VJ-a i predsednik Vrhovnog saveta odbrane, takođe, ili alternativno, snosi krivičnu odgovornost za dela svojih podređenih, uključujući i pripadnike VJ-a i pomenute službenike ministarstava unutrašnjih poslova SRJ i Srbije, na osnovu člana 7(3) Statuta Međunarodnog suda.

57. U meri u kojoj je imao ovlašćenja ili kontrolu nad policijskim jedinicama Ministarstva unutrašnjih poslova, jedinicama VJ-a ili policije, drugim jedinicama ili pojedincima potčinjenim komandi VJ-a na Kosovu, **M.M.**, kao predsednik Srbije i član Vrhovnog saveta odbrane, takođe, ili alternativno, snosi krivičnu odgovornost za dela svojih podređenih, uključujući i pomenute službenike Ministarstva unutrašnjih poslova Srbije, na osnovu člana 7(3) Statuta Međunarodnog suda.

58. U meri u kojoj je imao ovlašćenja ili kontrolu nad jedinicama VJ-a i policije, drugim jedinicama ili pojedincima potčinjenim komandi VJ-a na Kosovu, general-pukovnik **D.O.**, kao načelnik Generalštaba VJ-a, takođe, ili alternativno, snosi krivičnu odgovornost za dela svojih podređenih, uključujući i pripadnike VJ-a i pomenute službenike ministarstava unutrašnjih poslova Srbije i SRJ, na osnovu člana 7(3) Statuta Međunarodnog suda.

59. U meri u kojoj je imao ovlašćenja ili kontrolu nad službenicima Ministarstva unutrašnjih poslova, uključujući i sve druge regularne ili mobilisane policijske jedinice, **V.S.**, kao ministar unutrašnjih poslova Srbije, takođe, ili alternativno, snosi krivičnu odgovornost za dela svojih podređenih, uključujući i službenike Ministarstva unutrašnjih poslova Srbije, na osnovu člana 7(3) Statuta Međunarodnog suda.

60. Nadređeni je odgovoran za dela svog (svojih) podređenog (podređenih) ukoliko je znao ili je bilo razloga da zna da se njegovi podređeni spremaju da počine takva dela ili su ih već počinili, a nadređeni nije preduzeo neophodne i razumne mere da spreči takva dela ili da kazni njihove počinioce.

DODATNE ČINJENICE

61. Autonomna Pokrajina Kosovo i Metohija nalazi se u južnom delu Republike Srbije, konstitutivne republike Savezne Republike Jugoslavije. Teritorija koju danas čini SRJ bila je deo SFRJ. Autonomna Pokrajina Kosovo i Metohija graniči se na severu i severozapadu sa Republikom Crnom Gorom, drugom konstitutivnom republikom SRJ. Na jugozapadu, Autonomna Pokrajina Kosovo i Metohija graniči se sa Republikom Albanijom, a na jugu sa Bivšom Jugoslovenskom Republikom Makedonijom. Glavni grad Autonomne Pokrajine Kosovo i Metohija je Priština.

62. Socijalistička Republika Srbija proglasila je 1990. godine novi Ustav kojim su, između

ostalog, promenjeni nazivi republike i autonomnih pokrajina. Naziv Socijalistička Republika Srbija promenjen je u Republika Srbija (dalje u tekstu za oba naziva: Srbija); naziv Socijalistička Autonomna Pokrajina Kosovo promenjen je u Autonomna Pokrajina Kosovo i Metohija (dalje u tekstu za oba naziva: Kosovo); a naziv Socijalistička Autonomna Pokrajina Vojvodina promenjen je u Autonomna Pokrajina Vojvodina (dalje u tekstu: Vojvodina). U istom tom periodu, Socijalistička Republika Crna Gora promenila je naziv u Republika Crna Gora.

63. Novim Ustavom SFRJ iz 1974. godine vlast je decentralizovana i prenesena na šest konstitutivnih republika u zemlji. U okviru Srbije, Kosovu i Vojvodini data je znatna autonomija, uključujući kontrolu nad obrazovnim sistemom, sudstvom i policijom. Takođe su dobili sopstvene pokrajinske skupštine i bili su zastupljeni u Skupštini, Ustavnom sudu i Predsedništvu SFRJ.

64. Prema popisu stanovništva iz 1981. godine, poslednjem na kome je učestvovalo skoro celokupno stanovništvo, Kosovo je ukupno imalo približno 1.585.000 stanovnika, od čega su 1.227.000 (77%) stanovnika bili Albanci, a 210.000 (13%) su bili Srbi. Za 1991. godinu postoje samo procene broja stanovnika jer su kosovski Albanci bojkotovali popis sproveden te godine. Prema uopštenim procenama broj stanovnika na Kosovu u vreme na koje se odnosi ova optužnica iznosio je između 1.800.000 i 2.100.000, od čega su oko 85-90% bili kosovski Albanci, dok su 5-10% činili Srbi.

65. Tokom osamdesetih godina, Srbi su izražavali zabrinutost zbog diskriminacije koju je prema njima sprovodilo pokrajinsko rukovodstvo na čijem su čelu bili kosovski Albanci, dok su kosovski Albanci izražavali zabrinutost zbog ekonomske zaostalosti i zahtevali veću političku liberalizaciju i status republike za Kosovo. Od 1981. godine pa nadalje, kosovski Albanci su izlazili na demonstracije koje su vojska SFRJ i policijske snage Srbije suzbijale.

66. U aprilu 1987. godine **S.M.** koji je 1986. godine izabran za predsednika Predsedništva Centralnog komiteta Saveza komunista Srbije, otputovao je na Kosovo. Na sastancima sa lokalnim srpskim rukovodstvom i u govoru pred skupom Srba, **S.M.** je podržao srpski nacionalistički program. Time je odstupio od partijske i državne politike koja je još od vremena osnivanja Jugoslavije posle Drugog svetskog rata, pod rukovodstvom Josipa Broza Tita, ograničavala ispoljavanje nacionalističkih osećanja. Od tog trenutka **S.M.** je koristio rastući talas srpskog nacionalizma kako bi ojačao centralizovanu vlast u SFRJ.

67. Septembra 1987. godine **S.M.** i njegovi sledbenici preuzeli su kontrolu nad Centralnim komitetom Saveza komunista Srbije. **S.M.** je 1988. godine ponovo izabran za predsednika Predsedništva Centralnog komiteta Saveza komunista Srbije. Sa tog uticajnog položaja, **S.M.** je mogao dalje da jača svoju političku moć.

68. Od jula 1988. godine do marta 1989. godine, u Vojvodini i Crnoj Gori došlo je do niza demonstracija i skupova podrške **S.M.** - takozvane "anti-birokratske revolucije". Ovi protesti su doveli do smenjivanja pokrajinskog, odnosno republičkog rukovodstva - a nove

vlade, koje su bile njegovim dužnici, tada su podržale **S.M.**

69. Istovremeno, u Srbiji su se sve češće čuli zahtevi da se Kosovo stavi pod jaču srpsku kontrolu, pa su tim povodom održavane brojne demonstracije. Dana 17. novembra 1988. godine visoki albanski politički funkcioneri na Kosovu smenjeni su sa rukovodećih položaja u Pokrajini, a umesto njih su imenovani ljudi lojalni **S.M.** Početkom 1989. godine, Skupština Srbije predložila je amandmane na Ustav Srbije kojima će Kosovu biti oduzeta većina autonomnih ingerencija, uključujući i kontrolu nad policijom, obrazovnom i ekonomskom politikom, izbor zvaničnog jezika, kao i pravo veta na dalje promene Ustava Srbije. Kosovski Albanci su masovno demonstrirali protiv predloženih promena. Početkom februara 1989. godine, štrajk albanskih rudara na Kosovu doveo je do daljeg zatezanja situacije.

70. Zbog političkih previranja, Predsedništvo SFRJ je 3. marta 1989. godine proglasilo da se situacija u Pokrajini pogoršala i da ugrožava poredak, integritet i suverenitet zemlje. Vlada je tada zavela "specijalne mere" kojima je odgovornost za javnu bezbednost sa vlade Srbije prenela na saveznu vladu.

71. Skupština Kosova sastala se 23. marta 1989. godine u Prištini i izglasala usvajanje predloženih ustavnih amandmana, pri čemu se većina delegata kosovskih Albanaca uzdržala od glasanja. I pored toga što nije postojala potrebna dvotrećinska većina u Skupštini, predsednik Skupštine je proglasio da su amandmani usvojeni. Skupština Srbije je 28. marta 1989. godine izglasala usvajanje ustavnih promena, čime je praktično ukinuta autonomija data Ustavom iz 1974. godine.

72. Dok su se na Kosovu dešavale ove promene, **S.M.** je još više ojačao svoju političku moć postavši predsednik Srbije. **S.M.** je izabran za predsednika Predsedništva Srbije 8. maja 1989. godine, a njegov izbor je zvanično potvrđen 6. decembra 1989. godine.

73. Početkom 1990. godine, kosovski Albanci organizovali su masovne demonstracije tražeći ukidanje "specijalnih mera". U aprilu 1990. godine, Predsedništvo SFRJ ukinulo je "specijalne mere" i povuklo najveći deo saveznih policijskih snaga, a Srbija je preuzela odgovornost za sprovođenje policijskih mera na Kosovu.

74. U julu 1990. godine, Skupština Srbije donela je odluku o raspuštanju Skupštine Kosova, ubrzo nakon što je 114 poslanika od 123 predstavnika kosovskih Albanaca u Skupštini usvojilo nezvaničnu rezoluciju kojom Kosovo proglašavaju ravnopravnim i nezavisnim entitetom u okviru SFRJ. U septembru 1990. godine, mnogi od tih istih poslanika kosovskih Albanaca proglasili su ustav "Republike Kosovo". Godinu dana kasnije, u septembru 1991. godine, kosovski Albanci održali su nezvanični referendum na kome su u ogromnoj većini glasali za nezavisnost. Dana 24. maja 1992. godine, kosovski Albanci održali su nezvanične izbore za skupštinu i predsednika "Republike Kosovo".

75. Dana 16. jula 1990. godine, Savez komunista Srbije i Socijalistički savez radnog naroda Srbije udružili su se u Socijalističku partiju Srbije (SPS), a **S.M.** izabran je za njenog predsednika. Kao naslednik Saveza komunista, SPS je postao najjača politička

stranka u Srbiji, a **S.M** je kao predsednik SPS-a imao znatnu moć i uticaj na mnoga područja vlasti, kao i na privatni sektor. **M.M** i **N.Š** zauzimali su istaknute položaje u SPS-u. **N.Š** je bio član Glavnog odbora i Izvršnog odbora stranke i njen potpredsednik, a **M.M** je izabran za predsednika Srbije 1997. godine kao kandidat SPS-a.

76. Posle usvajanja novog Ustava Srbije 28. septembra 1990. godine, **S.M** je na višestranačkim izborima održanim 9. i 26. decembra 1990. godine izabran za predsednika Srbije; ponovo je izabran 20. decembra 1992. godine. U decembru 1991. godine, **N.Š** imenovan je za potpredsednika Vlade Srbije.

77. Nakon što je Kosovu 1989. godine praktično ukinuta autonomija, na Kosovu dolazi do sve većih političkih podela. Krajem 1990. godine i tokom cele 1991. godine hiljade kosovskih Albanaca - lekara, nastavnika, profesora, radnika, policajaca i državnih službenika otpušteno je s posla. Lokalni sud na Kosovu je ukinut, a mnoge sudije smenjene. Nasilje policije nad kosovskim Albancima pojačano je.

78. U ovom periodu, nezvanično albansko rukovodstvo na Kosovu sledilo je politiku nenasilnog građanskog otpora i počelo je da uspostavlja sistem nezvaničnih, paralelnih institucija u oblasti zdravstvene zaštite i obrazovanja.

79. Krajem juna 1991. godine, SFRJ je počela da se raspada u nizu ratova koji su usledili jedan za drugim, u Republici Sloveniji (dalje u tekstu: Slovenija), Republici Hrvatskoj (dalje u tekstu: Hrvatska) i Republici Bosni i Hercegovini. Slovenija je 25. juna 1991. godine proglasila nezavisnost od SFRJ, što je dovelo do izbivanja rata; mirovni sporazum postignut je 8. jula 1991. godine. Hrvatska je 25. juna 1991. godine proglasila svoju nezavisnost, što je dovelo do borbi između hrvatskih vojnih snaga s jedne strane i Jugoslovenske narodne armije (JNA), paravojnih jedinica i "Vojske Republike Srpske Krajine" s druge.

80. Bosna i Hercegovina proglasila je nezavisnost 6. marta 1992. godine, što je posle 6. aprila 1992. godine dovelo do rata širokih razmera. Dana 27. aprila 1992. godine SFRJ je rekonstituisana kao SRJ. U to vreme JNA je reorganizovana u VJ. U ratu u Bosni i Hercegovini, JNA, a kasnije VJ, borila se zajedno sa "Vojskom Republike Srpske" protiv vojnih snaga vlade Bosne i Hercegovine i "Hrvatskog vijeća obrane". Aktivna neprijateljstva prestala su potpisivanjem Dejtonskog mirovnog sporazuma u decembru 1995. godine.

81. Iako je **S.M** za vreme ratova u Sloveniji, Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini bio predsednik Srbije, on je ipak bio vodeća srpska politička ličnost koja je imala *de facto* kontrolu nad saveznom, kao i nad republičkom vladom, i ličnost sa kojom je međunarodna zajednica pregovarala o nizu mirovnih planova i sporazuma u vezi s ovim ratovima.

82. U periodu od 1991. do 1997. godine i **M.M** i **N.Š** zauzimali su visoke položaje u saveznom i republičkom vladama i ostali bliski saradnici Slobodana MILOŠEVIĆA. U ovom periodu, **M.M** je radio u Ministarstvu spoljnih poslova SRJ, a jedno vreme je bio ambasador u Grčkoj. Za ministra spoljnih poslova SRJ postavljen je 1995. godine i na tom položaju je ostao do 1997. godine. **N.Š** je 1993. godine bio predsednik Vlade Srbije, a

1994. godine potpredsednik Vlade SRJ.

83. Dok su se u Sloveniji, Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini vodili ratovi, situacija na Kosovu, mada zategnuta, nije eskalirala u nasilje i intenzivne borbe do kojih je došlo u tim drugim zemljama. Sredinom devedesetih godina, međutim, jedna frakcija kosovskih Albanaca organizovala je grupu poznatu pod nazivom *Ushtria Clirintare e Kosoves* (UCK), odnosno na engleskom jeziku pod nazivom *Kosovo Liberation Army* /Oslobodilačka vojska Kosova/ (OVK). Ova grupa je zagovarala kampanju oružane pobune i nasilnog otpora srpskim vlastima. Sredinom 1996. godine, OVK je organizovao napade uperene pre svega protiv policijskih snaga SRJ i Srbije. Od tada i tokom čitave 1997. godine, policijske snage Srbije i SRJ uzvraćale su silovitim akcijama tamo gde se pretpostavljalo da se nalaze baze OVK-a i njihove pristalice na Kosovu.

84. Nakon što mu je istekao mandat predsednika Srbije, **S.M** je 15. jula 1997. godine izabran za predsednika SRJ. Dužnost je preuzeo 23. jula 1997. Posle toga su održani izbori za predsednika Srbije; **M.M** je učestvovao na izborima kao kandidat SPS-a i 21. decembra 1997. godine izabran je za predsednika Srbije. **N.Š** je ponovo postao potpredsednik Vlade SRJ 1996, 1997. i 1998. godine. Delimično kroz blisku saradnju sa **M.M**, **S.M** je uspeo da zadrži svoj uticaj na Vladu Srbije.

85. Krajem februara 1998. godine, zaoštrio se sukob između OVK-a s jedne, i snaga SRJ i Srbije s druge strane. U tom periodu povređeno je ili ubijeno više kosovskih Albanaca i kosovskih Srba. Snage SRJ i Srbije započele su kampanju granatiranja pretežno albanskih gradova i sela na Kosovu, široko rasprostranjenog uništavanja imovine i proterivanja civilnog stanovništva iz krajeva u kojima je delovao OVK. Mnogi stanovnici su pobjegli sa tog područja usled borbi i razaranja ili su bili prinuđeni da se presele u druge krajeve na Kosovu. Ujedinjene nacije procenjuju da je do sredine oktobra 1998. godine preko 298.000 lica, što iznosi otprilike 15 odsto stanovništva, raseljeno unutar Kosova ili je napustilo pokrajinu.

86. U odgovor na intenziviranje sukoba, Savet bezbednosti Ujedinjenih nacija (SBUN) usvojio je u martu 1998. godine Rezoluciju 1160, kojom je "osuđena preterana upotreba sile od strane srpske policije protiv civila i mirnih demonstranata na Kosovu", i stavio embargo na uvoz oružja u SRJ. Šest meseci kasnije SBUN je usvojio Rezoluciju 1199 (1998) u kojoj je konstatovano da "pogoršavanje situacije na Kosovu u Saveznoj Republici Jugoslaviji, predstavlja pretnju miru i bezbednosti u regionu". Savet bezbednosti zahtevao je da sve strane obustave neprijateljstva i da se povuku "snage bezbednosti koje se koriste za represiju nad civilima".

87. U nastojanju da dovedu do popuštanja zategnutosti na Kosovu, u oktobru 1998. godine vođeni su pregovori između **S.M**, predstavnika NATO-a i OEBS-a. Na dan 16. oktobra 1998. godine potpisan je "Sporazum o verifikacionoj misiji OEBS-a za Kosovo". Tim sporazumom i "Dogovorom Clark-Naumann", koji je potpisao **N.Š**, predviđeno je delimično povlačenje snaga SRJ i Srbije sa Kosova, ograničenje dovođenja dodatnih snaga i opreme u region i razmeštaj nenaoružanih predstavnika Verifikacione misije OEBS-a.

88. Mada je širom Kosova razmešteno na desetine predstavnika Verifikacione misije

OEBS-a, neprijateljstva su se nastavila. U ovom periodu, predstavnici međunarodne Verifikacione misije i organizacija za zaštitu ljudskih prava dokumentovali su izvestan broj ubistava kosovskih Albanaca. U jednom takvom incidentu, 15. januara 1999. godine, ubijeno je 45 nenaoružanih kosovskih Albanaca u selu Račak u opštini Štimlje/Shtime.

89. U daljim nastojanjima da se odgovori na nastavljanje sukoba na Kosovu, organizovana je međunarodna mirovna konferencija u Rambouilletu u Francuskoj, koja je počela sa radom 7. februara 1999. godine. **N.Š.**, potpredsednik Vlade SRJ, bio je član srpske delegacije na tim mirovnim pregovorima, a pregovorima je prisustvovao i **M.M.**, predsednik Srbije. Kosovske Albance predstavljale su delegacije OVK-a i delegacije političkih i građanskih vođa kosovskih Albanaca. I pored višenedeljnih intenzivnih pregovora, mirovni pregovori propali su sredinom marta 1999. godine.

90. Nasilje na Kosovu se nastavilo i za vreme mirovnih pregovora u Francuskoj. Krajem februara i početkom marta, snage SRJ i Srbije započele su niz ofanzivnih dejstava na više desetina pretežno albanskih sela i gradova na Kosovu. Vojne snage SRJ činili su delovi 3. armije, konkretno 52. korpus, koji je poznat i pod nazivom Prištinski korpus, te nekoliko brigada i pukova pod komandom Prištinskog korpusa. Sve vreme na koje se odnosi ova optužnica, general-pukovnik **D.O.** bio je načelnik Generalštaba VJ-a i imao komandnu odgovornost nad 3. armijom, pa tako i nad Prištinskim korpusom. Sve vreme na koje se odnosi ova optužnica, vrhovni komandant VJ-a bio je **S.M.**

91. U operacijama na Kosovu, pored nekih jedinica iz Ministarstva unutrašnjih poslova SRJ, učestvovala su policijske snage Ministarstva unutrašnjih poslova Srbije. Sve vreme na koje se odnosi ova optužnica, svim policijskim snagama koje su bile angažovane ili su delovale po ovlašćenju Ministarstva unutrašnjih poslova Srbije komandovao je **V.S.**, ministar unutrašnjih poslova Srbije. Prema Zakonu o odbrani SRJ, policijske snage koje učestvuju u vojnim operacijama u vreme rata ili neposredne ratne opasnosti, potčinjene su komandi VJ-a, čiji su komandanti sve vreme na koje se odnosi ova optužnica bili general-pukovnik **D.O.** i **S.M.**

92. Pre decembra 1998. godine, **S.M.** je odredio **N.Š.** za svog izaslanika za kosovsko pitanje. Više diplomata i drugih međunarodnih funkcionera koji su trebali da razgovaraju sa nekim predstavnikom vlade u vezi sa događajima na Kosovu upućivano je na **N.Š.** On je uzeo aktivnog učešća u pregovorima za uspostavljanje Verifikacione misije OEBS-a za Kosovo, a učestvovao je i na mnogim drugim sastancima u vezi sa kosovskom krizom. Sve vreme na koje se odnosi ova optužnica, **N.Š.** je nastupao kao posrednik između **S.M.** i raznih vođa kosovskih Albanaca.

93. **N.Š.** je 20. maja 1998. godine, ponovo izabran za potpredsednika Vlade SRJ. U tom svojstvu bio je član vlade SRJ koja je, između ostalih zadataka i odgovornosti, utvrđivala unutrašnju i spoljnu politiku, sprovodila savezno zakonodavstvo, usmeravala i usaglašavala rad saveznih ministarstava i organizovala odbrambene pripreme.

94. Tokom svojih ofanzivnih dejstava, snage SRJ i Srbije, delujući u sprezi, učestvovala su u dobro planiranoj i koordiniranoj kampanji uništavanja imovine albanskih civila na Kosovu. Granatirani su gradovi i sela, paljene su kuće, seoska gazdinstva i poslovni

objekti, a lična svojina je uništavana. Usled tih usaglašenih dejstava, gradovi, sela i čitave oblasti postale su nenastanjive za kosovske Albance. Pored toga, snage SRJ i Srbije su fizičkim i verbalnim izživljavanjem šikanirale, ponižavale i degradirale albanske civile na Kosovu. Kosovski Albanci su takođe neprestano podvrgavani uvredama, rasnim pogrdama, ponižavajućim postupcima na osnovu etničke pripadnosti i veroispovesti, batinanjima i drugim oblicima fizičkog zlostavljanja.

95. Protivpravna deportacija i prisilno premeštanje na hiljade kosovskih Albanaca iz njihovih domova na Kosovu uključivali su dobro planiranu i usaglašenu akciju rukovodstva SRJ i Srbije i snaga SRJ i Srbije, pri čemu su svi delovali u sprezi. Akcije slične prirode sprovedene su u ratovima u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini od 1991. do 1995. godine. U tim ratovima, srpske vojne, paravojne i policijske snage silom su proterivale i deportovale nesrpsko stanovništvo u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini iz krajeva pod srpskom kontrolom, koristeći se istim metodama delovanja koje su primenjene na Kosovu 1999. godine: žestokim granatiranjem i oružanim napadima na sela; rasprostranjenim ubistvima; razaranjem nesrpskih stambenih naselja i kulturnih i verskih objekata; i prisilnim premeštanjem i deportacijom nesrpskog življa.

96. Dana 24. marta 1999. godine NATO je započeo vazdušne napade na ciljeve u SRJ. SRJ je 23. marta 1999. godine proglasila neposrednu ratnu opasnost, odnosno 24. marta 1999. godine ratno stanje. Nakon početka vazdušnih napada, snage SRJ i Srbije pojačale su svoju sistematsku kampanju i prisilno proterale na stotine hiljada kosovskih Albanaca.

97. Pored prisilnog proterivanja kosovskih Albanaca, od 24. marta 1999. godine snage SRJ i Srbije učestvovala su i u brojnim ubistvima kosovskih Albanaca. Takva ubistva dešavala su se na brojnim lokacijama uključujući, između ostalih, Belu Crkvu, Malu Krušu/Krushe e Vogel, Veliku Krušu/Krushe e Mahde, Đakovicu/Gjakove, Crkolez/Padalishte, Izbicu, Vučitrn/Vushtrri, Meja/Meje, zatvor u Dubravi, Suva Reka/Suhareke i Kačanik.

98. Planiranje, pripremu i sprovođenje kampanje koju su preduzele snage SRJ i Srbije na Kosovu planirali su, podsticali, naredili, počinili ili na neki drugi način pomagali i podržavali **S.M.**, predsednik SRJ; **M.M.**, predsednik Srbije; **N.Š.**, potpredsednik Vlade SRJ; general-pukovnik **D.O.**, načelnik Generalštaba VJ-a; i **V.S.**, ministar unutrašnjih poslova Srbije.

99. Do 20. maja 1999. godine, preko 740.000 kosovskih Albanaca, otprilike jedna trećina ukupnog albanskog stanovništva na Kosovu, proterana je sa Kosova. Smatralo se da je još nekoliko hiljada ljudi bilo raseljeno unutar Kosova. Nepoznati broj kosovskih Albanaca poginuo je u operacijama snaga SRJ i Srbije.

100. Dana 3. juna 1999. godine, SRJ i Srbija su prihvatile načela za rešavanje krize na Kosovu, dokument koji su njihovim predstavnicima uručili Martti Ahtisaari, predstavnik Evropske Unije, i Viktor Chernomyrdin, specijalni predstavnik predsednika Ruske Federacije. Ovim dokumentom, nakon koga je usledila Rezolucija 1244 (1999) Saveta bezbednosti, predviđeno je političko rešenje krize na Kosovu, uključujući neposredan prekid nasilja i brzo povlačenje vojnih, policijskih i paravojnih snaga SRJ i Srbije, te prisustvo predstavnika međunarodnih institucija i snaga bezbednosti na Kosovu

pod okriljem Ujedinjenih nacija.

101. Dana 9. juna 1999. godine, između NATO-a, čiji je predstavnik bio general Sir Michael Jackson, i predstavnika VJ-a i Ministarstva unutrašnjih poslova potpisan je Vojno-tehnički sporazum, kojim je predviđeno povlačenje svih snaga SRJ i Srbije sa Kosova. Prema odredbama Vojno-tehničkog sporazuma, kampanja bombardovanja ciljeva u SRJ koju je vodio NATO okončaće se nakon potpunog povlačenja snaga SRJ i Srbije. Dana 20. juna 1999. godine, KFOR je objavio da je povlačenje snaga SRJ i Srbije sa teritorije Kosova završeno.

/potpis na originalu/

Carla del Ponte,
tužilac

29. juni 2001. godine
Hag, Holandija

Obrazac 68

REŠENJE O VRAĆANJU OPTUŽNICE RADI DOPUNE

Osnovni sud u _____ sa sudijom H.K., sa zapisničarem L.P, u krivičnom predmetu protiv okrivljenog M.H. iz _____ zbog krivičnog dela neodgovornog nadgledanja javnog saobraćaja iz člana 381 stav 5 u vezi sa stavom 1 KZK-a, odlučujući u po prigovoru okrivljenog i njegovog branioca na optužnicu državnog tužioca u _____ PP. br. _____ od dana _____, po održanom prvom saslušanju veća dana _____, doneo je:

R E Š E N J E

Optužnica PP. br. _____ od dana _____, Državnog tužilaštva Osnovnog tužilaštva u _____, vraća se na dopunu u roku od 3 dana.

Ukoliko tužilac ne dopuni optužnicu u određenom roku, ista će biti odbačena kao neregularna.

O b r a z l o ž e n j e

Državni tužilac Osnovnog tužilaštva u _____, je nakon sprovođenja istrage po optužnici PP. br. _____ od dana _____, optužio okrivljenog M.H. zbog krivičnog dela neodgovornog nadgledanja javnog saobraćaja iz člana 381 stav 1 Krivičnog zakonika Kosova.

Predmetni sudija je delujući po ovoj optužnici zakazao prvo saslušanje kome su prisustvovali okrivljeni M.H., njegov branilac, advokat B.B. iz _____, državni tužilac Osnovnog tužilaštva u Prištini F.T. Na ovom prvom saslušanju branilac je predstavio svoje prigovore u vezi sa zakonitošću optužnice, navodima da je optužnica podignuta protiv okrivljenog koji u konkretnom slučaju nema svojstvo odgovornog lica, pošto je kritičnog dana bio samo vođa smene dok je osoba odgovorna za gradilište na kome su se tog dana odvijali radovi bio Z.L., te je predložio da se protiv okrivljenog odbaci optužnica ili da se eventualno dopuni istraga.

Sudija je nakon razmatranja prigovora branioca okrivljenog i nakon preispitivanja predmetnih spisa našao sledeće:

Iz dokaza prikupljenih tokom istrage potvrđeno je da su na regionalnom putu Priština – Peć izvedeni radovi na opravci ovog puta od strane preduzeća za održavanje puteva “Graniti” sa sedištem u _____. Kritičnog dana je između ostalih radova izvršeno i duboko sečenje asfalta u ovom delu puta te je ovom prilikom i u ovakvim okolnostima put bio van funkcije, a po završetku radnog vremena alatke koje su korišćene za rad su prikupljene i na put nije stavljena

nikakva upozoravajuća rasveta kao što to nalažu odredbe zakona o bezbednosti u saobraćaju, da je ovaj deo puta neprohodan i da treba koristiti sporedne puteve, tako da je sada pokojni B.H. vraćajući se iz inostranstva i ne znajući da je u tom delu put potpuno neprohodan, došao do kritičnog mesta svojim automobilom gde je pokušao da zakoči međutim prednjim delom automobila ušao je u isečen asfalt koji su isekli radnici ove kompanije i od povreda zadobijenih u ovoj nesreći nakon 2 dana je preminuo u KUCK-u.

Sud nalazi da u istražnom postupku nisu rasvetljene u odgovarajućoj meri odlučujuće činjenice i to: da li je okrivljeni M.H. odgovorna osoba u vezi sa izvođenjem radova na ovom putu, pošto u skladu sa članom 381 KZK-a, ovo krivično delo može izvršiti samo odgovorno lice.

Iz dokaza koji su priloženi optužnici, za sada ne može da se utvrdi da je okrivljeni bio u svojstvu odgovornog lica kritičnog dana, kada je prilikom izvođenja radova na putu načinjen propust u postavljanju znakova koji upozoravaju učesnike u saobraćaju da je u tom delu puta usled radova na putu isti neprohodan. Ovo ne proizilazi ni iz zapisnika o nalazima inspektora niti Odbora kompanije na koje se sa pravom poziva prigovor odbrane.

Kako bi mogla da se oceni zakonitost optužnice državnog tužioca PP. br. ___ od dana ___, potrebno je sprovesti istragu kako bi se obezbedili dokazi kojima će se pojasniti relevantne činjenice da li je okrivljeni imao svojstvo odgovornog lica kritičnog dana prilikom izvođenja radova u onom delu puta u kome je izazvana nesreća, odnosno kakva je bila njegova uloga kritičnog dana prilikom izvođenja radova na putu.

Državni tužilac je obavešten da će ukoliko bude delovao u suprotnosti sa ovom primedbom, sud odbaciti optužnicu.

Iz svega gorenavedenog odlučeno je kao u izreci Rešenja u značenju člana 442 stav 3 ZKPK-a.

OSNOVNI SUD U _____

Pn. br. ___ od dana ____

zapisničar,
L.P.

sudija,
H.K.

Obrazac 69

**ZAPISNIK SA PRVOG SASLUŠANJA- KADA OKRIVLJENI NISU PRIZNALI
KRIVICU (član 245)**

PKR. br._____

ZAPISNIK SA PRVOG SASLUŠANJA PO OPTUŽNICI

Sastavljen dana _____ u Odeljenju za teška krivična dela Osnovnog suda u _____, u _____ krivičnom predmetu okrivljenih 1. _____ 2. _____ 3. _____, zbog krivičnog dela zloupotrebe službenog položaja ili ovlašćenja iz člana 422, stav 1 u vezi sa članom 31 KZRK-a, okrivljeni 1. _____ 2. _____ 3. _____ 4. _____ i 5. _____, zbog krivičnog dela zabrana zagađenja, pogoršavanja ili uništenja životne sredine, iz člana 347 stav 1 u vezi sa članom 31 KZRK-a.

Koje zastupaju:

Predsednik sudskog veća,

državni tužilac

Okrivljeni

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.

Pravna sekretarica,

1.

Branilac

- 2.
- 3.
- 4.
- 5.

Počelo u 13:20 časova

Prvo saslušanje je javno

Predsednik sudskog veća konstatuje da su današnjem prvom saslušanju prisustvuju državni tužilac _____, okrivljeni 1. _____ 2. _____ 3. _____ 4. _____ i 5. _____, branioci okrivljenih i advokatski pripravnici.

Predsednik sudskog veća ocenjuje da su ispunjeni uslovi za održavanje ovog prvog saslušanja.

Predsednik sudskog veća poziva okrivljenog i od istog uzima sledeće lične podatke.

Okrivljeni 1. _____ sa drugim podacima kao u predmetnim spisima bez promena,

Okrivljeni 2. _____ sa drugim podacima kao u predmetnim spisima bez promena,

Okrivljeni 3. _____ sa drugim podacima kao u predmetnim spisima bez promena,

Okrivljeni 4. _____ sa drugim podacima kao u predmetnim spisima bez promena,

Okrivljeni 5. _____ sa drugim podacima kao u predmetnim spisima bez promena,

Pošto okrivljeni broj jedan. _____ i okrivljeni 4. _____ nemaju punomoćnika i imajući u vidu njihov zahtev i težinu krivičnih dela koja im se stavljaju na teret, predsednik sudskog veća doneo je ovo,

R E Š E N J E

Okrivljenom 1. _____ dodeliti advokata po službenoj dužnosti _____, a okrivljenom 4. _____ advokata _____, .

Bez primedbi.

Predsednik sudskog veća konstatuje da je pravo na odbranu okrivljenog ispoštovano i da je tužilac ispunio sve obaveze u vezi sa dostavljanjem dokaza iz člana 244 KPP-a.

Iz predmetnih spisa se vidi da je jedan primerak optužnice uručen okrivljenima i to:

Okrivljenom 1. _____ i njegovom braniocu, dana 24.03.2016, okrivljenom 4. _____ i njegovom braniocu dana 24.03.2016, , okrivljenom 5. _____ i njegovom braniocu dana 29.03.2016 .Okrivljenima 2 i 3. i njihovim advokatima dana 14.04.2016,

Predsednik sudskog veća upućuje okrivljene o njihovom pravu da se ne izjašnjavaju o svojoj pravnoj stvari ili da ne odgovore na pitanja a ukoliko se izjasne o svojoj pravnoj stvari nisu dužni da inkriminišu sebe ili svoje srodnike, mogu da se zaštite sami ili preko branioca i da ospore optužnicu ili neprihvatljivost dokaza u optužnici.

Okrivljeni se obaveštavaju da se priznanje krivice smatra okolnošću na osnovu koje sud može ublažiti kaznu.

Poziva se tužilac _____, da pročita optužnicu PP.I.br. _____.

Nakon čitanja optužnice svi okrivljeni izjavljuju da su u potpunosti razumeli optužnicu i krivična dela za koja se terete i da ne priznaju krivicu.

U ovoj fazi postupka, advokat NN. branilac prvog okrivljenog izjavljuje: Pošto nakon podizanja optužnice, u značenju člana 244 KZK-a nisu rasvetljeni dokazi na kojima počiva ova optužnica, na osnovu stava 3 ove zakonske odredbe, tražim od suda da nam u zakonom propisanom roku državni tužilac ili sud dostavi sve dokaze na kojima se optužnica zasniva. U suprotnom, pri podnošenju punomoćja u tužilaštvu u značenju odredbe člana 132 stav 6, odbrana je tražila da se upozna u zakonom propisanom roku u vezi sa prikupljanjem dokaza u istražnoj fazi, međutim ne da nismo obavešteni već nam tužilac nije dozvolio da iznesemo svoj stav tokom izvođenja ovih dokaza, uključujući i ispitivanje i učešće prilikom ispitivanja drugih okrivljenih.

Tužilac _____ u vezi sa istim izjavljuje: Što se tiče dostavljanja predmetnih spisa braniocima, obavezujemo se da u najkraćem mogućem roku dostavimo predmetne spise celokupnoj odbrani u ovom krivičnom predmetu a što se tiče konstatacije branioca okrivljenog _____, da im je navodno tužilac zabranio da učestvuju na pretresima prilikom saslušanja svedoka, odnosno obezbeđivanja dokaza, smatram da je ova konstatacija neodrživa, da ova činjenica ne postoji uopšte već zavisi od zainteresovanosti odbrane i koliko je ona u stanju da pr prati ročišta prilikom intervjuisanja svedoka u ovoj krivičnoj stvari. Sve zavisi od advokata koliko su zauzeti drugim uslugama ali nije obaveza tužioca da u svakoj fazi pozove branioce, što je pravo koje im nikada nije ograničavano.

Na osnovu člana 244 KPP-a i 245 stav 5 druga rečenica KPP-a, nakon saslušanja advokata i tužioca i na osnovu činjenice da okrivljeni nisu priznali krivicu, donosim ovom

R e š e n j e

- I. Zahteva se od državnog tužioca da najkasnije do 6. maja 2016. dostavi odbrani predmetne spise.
- II. Zahteva se od okrivljenih i njihovih branilaca da do dana 23. maja 2016. podnesu prigovore na zakonitost optužnice ili na prihvatljivost dokaza.

Drugih predloga nema.

Završeno u 13:41 časova

Okrivljeni

Državni tužilac,

Branilac okrivljenog

pravna sekretarica,

P o t v r đ u j u:
predsednik sudskog veća,

Obrazac 70

**ZAPISNIK SA DRUGOG SASLUŠANJA-KADA OKRIVLJENI NISU PRIZNALI
KRIVICU
(član 254)**

PKR. br. _____

ZAPISNIK SA DRUGOG SASLUŠANJA

Sastavljen dana 01.09.2014, u Odeljenju za teška krivična dela Osnovnog suda u _____, u krivičnom predmetu okrivljenih 1. _____, 2. _____ i 3. _____, zbog krivičnog dela teškog ubistva, iz člana 179 stav 1 tačka 1.5 u vezi sa članom 31 KZRK-a, okrivljeni 1 _____, i zbog krivičnog dela Neovlašćeno vlasništvo, kontrola ili posedovanje oružja, iz člana 374 stav 1 KZK-a.

Koje zastupaju:

Predsednik sudskog veća,

Državni tužilac

Okrivljeni

Branioci

Pravna sekretarica

Zastupnik oštećene strane,

Počelo u _____ časova

Drugo saslušanje je javno.

Predsednik sudskog veća konstatuje da na današnjem, drugom saslušanju prisustvuju tužilac _____, okrivljeni i njihovi branioci, zastupnik oštećene stranke, advokat _____, pripravnici ovog suda.

Predsednik sudskog veća konstatuje da su ispunjeni uslovi za održavanje ovog javnog pretresa.

Iz predmetnih spisa se vidi da je branilac okrivljenog advokat _____ dana 12.08.2014. podneo zahtev u kome je tražio da se odbaci optužnica. Isti je takođe u ovom podnesku predložio da se kao svedok sasluša svedok imena N.N. i osoba N.N. oboje taksisti iz sela _____.

Iz predmetnih spisa se vidi da je branilac okrivljenog _____ dana 5.08.2014. podneo prigovor na prihvatljivost dokaza kojim je predložio predsedniku sudskog veća da se neki od dokaza navedeni u ovom prigovoru proglase neprihvatljivim.

Iz predmetnih spisa se vidi da je državni tužilac dana _____,21.08.2014. podneo odgovor u vezi sa podnescima branilaca i da je predložio da se isti odbace i da se nastavi sa redovnim sudskim pretresom.

Državni tužilac sem onoga što je navedeno u ovom podnesku, nema šta drugo da doda.

Branilac okrivljenog 1. _____ predlaže predsedniku sudskog veća da se sprovede ispitivanje krvi koja je nađena na odeći pokojnog N.N.

Okrivljeni, branioci okrivljenih, zastupnici oštećene strane i državni tužilac nemaju drugih predloga.

Pošto drugih predloga nema, predsednik sudskog veća u zakonskom roku odlučuje o prigovorima koje su izneli branioci okrivljenih.

Pošto nema drugih predloga, predsednik sudskog veća proglašava završenim drugo saslušanje.

Završeno u 14:50 časova

Okrivljeni;

1. _____
2. _____
3. _____

Državni tužilac

Branioci

1. _____
2. _____
3. _____

Zastupnik oštećene stranke

P o t v r đ u j u:

Pravna sekretarica

Predsednik sudskog veća

Obrazac 71

**ZAPISNIK SA PRVOG SASLUŠANJA, KADA OKRIVLJENI PRIZNAJE KRIVICU
(član 246 ZKPK-a)**

PKR. br. _____

ZAPISNIK SA PRVOG SASLUŠANJA

Sastavljen dana 3. oktobra 2016, u Odeljenju za teška krivična dela Osnovnog suda u _____, u krivičnom predmetu protiv okrivljenog _____ iz sela _____, Opština _____, zbog krivičnog dela Neovlašćeno vlasništvo, kontrola ili posedovanje oružja iz člana 374, stav 1 KZRK-a.

Koje zastupaju:

Predsednik sudskog veća,

Državni tužilac

Okrivljeni

Branilac,

Pravna sekretarica,

Počelo u _____ časova

Prvo saslušanje je javno.

Predsednik sudskog veća konstatuje da današnjem prvom saslušanju prisustvuju državni tužilac _____, okrivljeni _____ i njegov branilac adv. _____.

Predsednik sudskog veća procenjuje da su ispunjeni uslovi za održavanje ovog prvog saslušanja.

Delujući po zahtevu okrivljenog i na osnovu člana 58 stav 2 tačka 1 Zakonika o krivičnom postupku, predsednik sudskog veća donosi ovo

R E Š E N J E

Adv. _____, iz _____ se po službenoj dužnosti postavlja za branioca okrivljenog _____.

Nema primedbi na donetu odluku.

Predsednik sudskog veća poziva okrivljenog i uzima od istog njegove lične podatke.

Okrivljeni _____, sa podacima navedenim u predmetnim spisima, bez izmena i dopuna.

Predsednik sudskog veća upućuje okrivljene o njihovom pravu da se ne izjašnjavaju o svojoj pravnoj stvari ili da ne odgovore na pitanja a ukoliko se izjasne o svojoj pravnoj stvari nisu dužni da inkriminišu sebe ili svoje srodnike, mogu da se zaštite sami ili preko branioca i da ospore optužnicu ili neprihvatljivost dokaza u optužnici.

Okrivljeni se obaveštavaju da se priznanje krivice smatra okolnošću na osnovu koje sud može ublažiti kaznu.

Predsednik sudskog veća upućuje okrivljenog da se priznanje krivice smatra okolnošću na osnovu koje sud može ublažiti kaznu.

Predsednik sudskog veća konstatuje da je okrivljenom i njegovom braniocu dostavljen jedan primera optužnice pre početka ovog prvog saslušanja.

Predsednik sudskog veća konstatuje da je ispoštovano pravo okrivljenog na branioca i da je tužilac ispunio sve svoje dužnosti u vezi sa dostavljanjem dokaza iz člana 244 KPP-a.

Poziva se tužilac _____, da pročita optužnicu PP.I. br. _____ od dana _____.

Nakon što državni tužilac pročita optužnicu, okrivljeni _____ je izjavio:

Shvatio sam u celosti optužnicu i krivično delo za koje se teretim, dodajući da priznajem krivicu za krivično delo za koje sam optužen. Nisam ranije osuđivan, duboko sam se pokajao za ovo krivično delo i ubuduće neću počinuti neko drugo krivično delo.

Tužioce _____ smatram da su ispunjeni zakonski uslovi za priznanje krivice.

Advokatu _____ smatram da su ispunjeni zakonski uslovi za priznanje krivice

Predsednik sudskog veća je nakon saslušanja stranaka doneo ovo

R e š e n j e

Prihvata se priznanje krivice okrivljenog _____, za izvršenje krivičnog dela za koje se tereti optužnicom, pošto se zaključuje da su ispunjeni svi zakonski uslovi za to.

Predsednik sudskog veća konstatuje da okrivljeni shvata prirodu i posledice priznanja krivice, da je priznanje krivice izvršeno dobrovoljno od strane okrivljenog i nakon dovoljnog savetovanja sa njegovim braniocem adv. _____ i da se priznanje krivice zasniva na predmetnim činjenicama koje optužnica sadrži. Optužnica ne sadrži zakonske prekršaje ili nedostatke na polju činjenica.

Na osnovu predmetnih spisa se zaključuje da je okrivljeni priznao krivicu i u istražnom postupku.

Drugih predloga nema.

Pošto nema drugih predloga, predsednik sudskog veća proglašava završenim prvo saslušanje i povlači se da donese presudu.

Presuda se proglašava odmah.

Završeno u _____ časova

Državni tužilac,

1. Okrivljeni. _____

2. Branioci . _____

P o t v r đ u j u:

pravna sekretarica

predsednik sudskog veća

Obrazac 72

REŠENJE KOJIM SE ODBIJA PRIGOVOR PROTIV OPTUŽNICE ZBOG NEPRIHVATLJIVOSTI DOKAZA (član 249 ZKPK-a)

Osnovni sud u _____ sa sudijom N.N. .predsednik veća _____ sa zapisničarem N.N. u krivičnom predmetu protiv okrivljenih _____ zbog krivičnog dela nanošenja teških telesnih povreda iz člana 189. stav 5. u vezi sa stavom 1 KZK-a, odlučujući o zahtevu branioca okrivljenog N.N. da se proglašeni kao neprihvatljiv iskaz svedoka N.N, dana _____ 2015. doneo je,

REŠENJE

Odbacuje se kao neosnovan zahtev branioca okrivljenog N.N, advokata N.N, da se proglašeni neprihvatljivim dokazom, iskaz svedoka N.N. dat državnom tužiocu dana _____ 2015.

O b r a z l o ž e n j e

Državni tužilac Osnovnog tužilaštva podneo je ovom sudu optužnicu PP. br. _____ od dana _____ protiv _____ okrivljenog _____ iz _____ zbog krivičnog dela nanošenja teških telesnih povreda iz člana 189. stav 5. u vezi sa stavom 1 KZK-a.

Predsednik sudskog veća zakazao je prvo saslušanje oko ove optužnice dana _____ 2015, na kome su prisustvovali okrivljeni N.N, njegov branilac, advokat. Na prvom saslušanju, branilac okrivljenog podneo je zahtev da se proglašeni neprihvatljivim iskaz svedoka N.N, dat policiji, sa obrazloženjem da prilikom davanja izjave, on i njegov branilac nisu bili tu da ospore date izjave.

Protiv ovog prigovora, državni tužilac osnovnog tužilaštva u _____, je podneskom PP. br. _____/2015, podneo odgovor u pismenoj formi i predložio je da se zahtev odbaci kao neosnovan.

Sud je razmotrio navode branioca kao i odgovor koji je dao zastupnik optužbe, i zaključio je da je zahtev neosnovan iz sledećih razloga:

Državni tužilac Osnovnog tužilaštva u _____, u istražnom postupku protiv okrivljenog N.N, između ostalih proceduralnih radnji, saslušao je i svedoka N.N, dana _____ 2015. O datumu saslušanja svedoka, obavesteni su i branilac i okrivljeni N.N. 15 dana

pre održavanja pretresa a u obaveštenju u pismenoj formi su obavešteni da ukoliko ne budu učestvovali na prvom saslušanju svedoka u skladu sa članom 132. stav. . ZKPK-a a svoj izostanak ne opravdaju, gube pravo da ospore važenje datog dokaza.

Pošto su okrivljeni i njegov branilac N.N, u skladu sa članom 132. stav 6. ZKPK-a, blagovremeno obavešteni o datumu ispitivanja svedoka N.N, i pošto su bili obavešteni o posledicama nedolaska na pretres, dok sa druge strane nisu došli prilikom ispitivanja svedoka a svoj izostanak nisu opravdali, nemaju pravo da ospore prihvatljivost ovog dokaza, u skladu sa članom 132. stav 6. ZKPK-a.

Iz svega gore navedenog, u skladu sa članom 249. stav 3. ZKPK-a, odlučeno je kao u izreci ovog Rešenja.

OSNOVNI SUD – ODELJENJE ZA TEŠKA KRIVIČNA DELA _____
PKR. br. od dana _____

zapisničar,

predsednik sudskog veća - sudija,

PRAVNA POUKA: Protiv ovog Rešenja može se uložiti žalba Apelacionom sudu, u roku od pet (5) dana, od dana prijema Rešenja.

Obrazac 73

REŠENJE O ODBAČAJU OPTUŽNICE

(član 253. ZKPK-a)

Sudija pojedinac N.N, Osnovnog suda u _____, sa stručnom saradnicom M. M, kao zapisničarkom, u krivičnom predmetu protiv okrivljenog N.S, iz _____, zbog krivičnog dela, nanošenje lakših telesnih povreda, iz člana 188. stav 1. tačka 1.1. KZK-a, po optužnici državnog tužioca Osnovnog tužilaštva u _____ PP. br. __ od dana _____, nakon održavanja prvog saslušanja povodom optužnice, dana _____, doneo je ovo:

R E Š E N J E

Protiv okrivljenog N.S, iz _____, u skladu sa članom 253. stav 1. tačka 1.4. ZKPK **odbacuje se optužnica i obustavlja se krivični postupak**, zbog krivičnog dela, nanošenja lakših telesnih povreda, iz člana 188. stav 1. tačka 1.1. KZK-a.

Troškovi postupka padaju na teret budžetskih sredstava suda.

Oštećeni se za ostvarivanje imovinskopravnog zahteva upućuje na građansku parnicu.

O b r a z l o ž e n j e

Državni tužilac Osnovnog tužilaštva u _____, Opšte odeljenje, ovom sudu je podneo optužnicu PP. br. 123/2015, od dana 12.9.2015, kojom je optužio okrivljenog N.S. da je izvršio krivično delo nanošenja lakših telesnih povreda, iz člana 188. stav 1 tačka 1.1. KZK-a.

Iz predmetnih spisa se zaključuje da je krivično delo počinjeno dana 01.01.2013, krivična prijava podneta je Osnovnom tužilaštvu u _____ dana 25.01.2013. Osnovno tužilaštvo do 12.09.2015, kada je podnelo optužnicu Sudu, nije preduzelo nijednu proceduralnu radnju, iz čega se zaključuje da je krivično delo postalo predmet relativnog zastarevanja još pre nego što je pristiglo u sud, iz činjenice da se za krivično delo, nanošenja lakših telesnih povreda, iz člana 188. stav 1. tačka 1.1. može izreći kazna zatvora do jedne (godine), dok u skladu sa članom 106. stav 1 tačka 1.5 KZK-a, za krivična dela za koja se može izreći kazna zatvora do jedne (1) godine, relativni rok zastarelosti iznosi 2 godine. U konkretnom slučaju, od trenutka izvršenja krivičnog dela nije preduzeta nijedna radnja koja bi prekinula isticanje roka relativne zastarelosti, pa sve do dana kada je optužnica podneta sudu, dakle 12.09.2015. što znači da je prošlo nešto više od dve (2) godine).

Iz gorenavedenih razloga, u značenju člana 253. stav 1. tačka 1.3 ZKPK-a, sud je odbacio optužnicu i obustavio je krivični postupak protiv okrivljenog.

Odluka o troškovima postupka zasniva se na članu 454. stav 1. ZKPK-a.

Odluka o upućivanju oštećenog na građansku parnicu, zasnovana je na članu 463. stav 3. ZKPK-a.

OSNOVNI SUD – OPŠTE ODELJENJE _____
PDP.br. od dana _____

zapisničar,

sudija, _____

PRAVNA POUKA: Protiv ovog Rešenja se može uložiti žalba Apelacionom sudu u roku od pet (5) dana od dana prijema Rešenja.

Obrazac 74

NAREDBA O PRIVODENJU OKRIVLJENOG

(član 307 ZKPK-a)

P. br. _____

Osnovni sud u _____ – Odeljenje za teška krivična dela, u sudskom veću u sastavu K.K. predsednik, M.L. i H.H. članovi, sa zapisničarem L.S., u krivičnom predmetu protiv okrivljenog G.M. iz _____, zbog krivičnog dela razbojništva, iz člana 329, stav 1 KZK-a, po održanom glavnom pretresu dana 10.11.2013, donosi ovu

N A R E D B U

Privesti okrivljenog G.M. iz _____ u Osnovni sud u _____ – Odeljenje za teška krivična dela *dana 25.11.2013, u 10 časova u sudnicu br. 15. Policijska stanica br. 1 u Prištini dužna je da izvrši ovu naredbu.*

O b r a z l o ž e n j e

Pri Osnovnom sudu u Prištini – Odeljenju za teška krivična dela vodi se krivični postupak protiv okrivljenog G.M. iz _____ zbog krivičnog dela razbojništva, iz člana 329 stav 1 KZK-a.

Naredba predsednika sudskog veća navodi da je glavni pretres održan dana 10.11.2013, i da je okrivljeni na isti uredno pozvan, što se potvrđuje na osnovu povratnice koja se nalazi u predmetnim spisima.

Sud smatra da su ispunjeni svi zakonski uslovi iz člana 307 stav 1 ZKPK-a, da naloži privođenje okrivljenog imajući u vidu da je uredno pozvan, ali nije došao na glavni pretres niti je opravdao svoj izostanak.

zapisničarka,
L.S.

predsednik sudskog veća,
K.K.

Obrazac 75

REŠENJE O ODREĐIVANJU PRITVORA ZA OBEZBEĐIVANJE PRISUSTVA OKRIVLJENOG NA GLAVNOM PRETRESU

(307. ZKPK-a)

P.br. _____

Osnovni sud u Prištini – Opšte odeljenje, sa sudijom pojedincem H.B. i zapisničarkom S.A., u krivičnom predmetu protiv okrivljenog D.B. iz _____, Opština _____, zbog krivičnog dela prevare, iz člana 335 stav 1 KZK-a, po održanom glavnom pretresu dana 1.7.2013. doneo je ovo:

REŠENJE

Okrivljenom D.B. iz _____, Opština _____, zbog krivičnog dela prevare iz člana 335 stav 1 KZK-a, na osnovu člana 307. stav 2 ZKPK-a, određuje se mera pritvora u dužini trajanja od jednog (1) meseca, koji se računa od dana lišavanja slobode.

O b r a z l o ž e n j e

Državni tužilac Osnovnog tužilaštva u Prištini – Opšte odeljenje podneo je ovom sudu optužnicu PP. br. _____ od dana _____, protiv okrivljenog D.B. zbog krivičnog dela prevare iz člana 335 stav 1 KZK-a. Po ovoj optužnici održan je u nekoliko navrata glavni pretres međutim postupak nije mogao da se zaključi pošto je okrivljeni D.B. otvoreno izbegavao da dođe na glavni pretres. Naredbom sudije pojedinca glavni pretres je zakazan za 15.6.2013. Okrivljeni je uredno dobijao poziv međutim nije prisustvovao glavnom pretresu a svoj izostanak nije opravdao, sud je doneo odluku da se drugi pretres zakaže za dan 25.6.2013 i da se okrivljeni privede. Naredba suda je sprovedena i okrivljeni je prinudno doveden na glavni pretres. Pošto su ispunjeni zakonski uslovi da se glavni pretres održi, sud je ispitao okrivljenog i saslušao je svedoke predložene u optužnici. Sa ciljem da se proveri odbrana okrivljenog, glavni pretres je odložen za dan 10.7.2013. što je datum koji je strankama saopšten usmeno, a okrivljenom je posebno skrenuta pažnja da će u slučaju izostanka biti priveden silom ili će mu se odrediti pritvor.

Na glavni pretres zakazan za 10.7.2013. došla su sva pozvana lica sa izuzetkom okrivljenog. Svedoci M.N. B.J i H.P. su izjavili da je tog jutra pre dolaska na sud okrivljeni primećen u svom dvorištu i da su ga pozvali da pođe sa njima, na šta im je odgovorio rečima “imam važnija posla do da idem na sud”.

Na osnovu celokupnog ponašanja okrivljenog, sud je došao do zaključka da otvoreno izbegava dolazak na glavni pretres, te je primenom člana 307. stav 2. ZKPK-a, odlučio da mu odredi pritvor.

zapisničarka,
H.B.

predsednik sudskog veća,
S.A.

PRAVNA POUKA: Protiv ovog Rešenja postoji mogućnost izjavljivanja žalbe Apelacionom sudu u Prištini, u roku od 24 časa od trenutka donošenja Rešenja.

Pojašnjenje: Kada se uoči jasno da okrivljeni koji je uredno pozvan izbegava da se pojavi na glavnom pretresu i da pri tome ne postoje razlozi za njegov pritvor iz člana 187 ovog Zakonika, sudija pojedinac ili predsednik sudskog veća može odrediti pritvor za obezbeđivanje prisustva okrivljenog na glavnom pretresu, koji traje do proglašenja presude, ali najviše jedan (1) mesec (član 307 stav 2. ZKPK-a).

Obrazac 76

REŠENJE O KAŽNJAVANJU SVEDOKA ZBOG IZOSTANKA SA GLAVNOG PRETRESA

(član 135. ZKPK-a)

P. br. _____

Osnovni sud u _____, Opšte odeljenje, sa sudijom Z.P. sa zapisničarkom F.K., u krivičnom predmetu protiv okrivljenog M. Č. iz _____ zbog krivičnog dela krađe, iz člana 325 stav 1 KZK-a, po održanom glavnom pretresu dana 20.5.2013. doneo je sledeće:

R E Š E N J E

Svedok B.H. iz _____ kažnjava se novčanom kaznom u iznosu od 250 €, koju je dužan da izmiri u roku od 15 dana od pravosnažnosti Rešenja.

O b r a z l o ž e n j e

Svedok nije došao na glavni pretres zakazan za dan 20.5.2013. i nije opravdao svoj izostanak iako je uredno pozvan.

Pošto su ispunjeni zakonski uslovi da se svedoku izrekne novčana kazna, u značenju člana 135. stav 1 ZKPK-a, odlučeno je kao u izreci ovog Rešenja.

OSNOVNI SUD U _____ OPŠTE ODELJENJE

P. br. _____, dana _____

zapisničarka,
F.K.

predsednik sudskog veća,
Z.P.

PRAVNA POUKA: Protiv ovog Rešenja dozvoljena je žalba pretresnom veću ovog suda, u roku od 3 dana od dana donošenja Rešenja.

Pojašnjenje: Ako na glavni pretres de dođe svedok ili veštak koji je uredno pozvan, a izostanak nije opravdao, sudija pojedinac ili pretresno veće može narediti da se odmah dovede (**član 309, stav.1.**), može odrediti novčanu kaznu (**član 135. stav.1.**), ali ga mogu primorati da nadoknadi sudske troškove načinjene usled njegovog nedolaska na glavni pretres (**član 452. stav 1 ZKPK-a**).

Obrazac 77

ZAPISNIK O GLAVNOM PRETRESU

(član 315 ZKPK-a)

Održan dana _____ pred Osnovnim sudom u _____, po optužnici državnog tužioca Osnovnog tužilaštva u _____, PP. _____ od dana _____ protiv okrivljenog M.S. zbog krivičnog dela ubistva iz nehata, iz člana 181. KZK-a.

Prisutni:

Sudija pojedinac, S.D.

državni tužilac, B.N.

Branilac, P.ZH.

Zapisničar, J.Q.

oštećeni, M.K.

Predsednik sudskog veća je u 08,00 časova otvorio pretres, objavio je predmet pretresa i konstatuje da glavnom pretresu prisustvuju obe stranke, sem svedoka J.R. koja je blagovremeno dobila pozivnicu.

Nakon što su ispunjeni uslovi za održavanje glavnog pretresa, Sud donosi ovo:

REŠENJE

Da se današnji pretres održi. Pretres je javan.

Sudija otvara glavni pretres i vodi beleške:

Okrivljeni M.S. sin R. i S, devojачko prezime majke _____, rođen dana _____ u _____, državljanin Kosova, poljoprivrednik, oženjen, otac dvoje dece, završio četiri razreda osnovne škole, sa prosečnim primanjima, ranije neosuđivan, u pritvoru od dana _____

Okrivljeni je obavešten o pravima i obavezama, iz člana 323 ZKPK-a____
Predsednik veća nalaže svedocima da sednu na propisano mesto sve do njihovog pozivanja.

Okrivljeni se upućuje da pažljivo proprati glavni pretres, u smislu njegovih prava da postavi pitanje svedocima, zatim u smislu zahtevanja pojašnjenja o njihovim izjavama itd.

Tužilac čita optužnicu.

Okrivljeni izjavljuje da je shvatio optužnicu.

Optuženi je izjavio da nije kriv.

UVODNA REČ

Stranke u postupku su se u svojoj uvodnoj reči pozvale na dosadašnji tok ovog krivičnog predmeta, zastupnik optužbe iznosi da su teze iz optužbe zasnovane na nespornim dokazima, dok su branilac i okrivljeni izneli da je događaj bio nesreća koju je izazvao svedok ali ne i okrivljeni.

DOKAZNI POSTUPAK:

Svedoku – oštećenom M.K. od oca V. i majke K., poljoprivrednik iz _____ star 54 godine, koji nije u porodičnom srodstvu sa okrivljenim i oštećenim, prethodno upozoren da treba da kaže istinu, da ne sme ništa da prikrije, je skrenuta pažnja da davanje lažnog iskaza predstavlja krivično delo i da nije dužan da odgovori na pitanja predviđena članom 125 stav 1 ZKPK-a, a isti izjavljuje sledeće:

Nisam upoznat kako se odvijao događaj pošto nisam bio prisutan. Moja ćerka, sada pokojna (R) otišla je na svadbu sa majkom, posle podne. Muzika koja se čula i u našoj kući trajala je do kasno uveče. Kada sam se spremao da odem da spavam, čuo sam hicc, jedan za drugim i još jedan (*poslednji*) nakon toga. Nakon toga sam čuo vrisku i shvatio sam da se desilo nešto loše. Obukao sam kaput i krenuo sam ka kući S. Na samom prilazu sam prepoznao glas moje žene i potrčao sam da je pitam šta se desilo. U dvorištu su mi rekli da je moja ćerka odvezena u bolnicu pošto je ranjena, pogođena je metkom iz nehata. Odmah sam otišao u _____ i u bolnici su mi rekli da mi je ćerka umrla tokom operacije.

Ništa drugo nemam da izjavim. Nisam zainteresovan da podnesem zahtev za naknadu štete.

Svedok T.G., od oca Č i majke M, poljoprivrednik iz _____, starosne dobi od 51 godine, koji nije u porodičnom srodstvu sa okrivljenim i oštećenim, prethodno je upozoren da treba da iznese istinu izjavio je:

‘Na početku meseca maja ove godine, moj prijatelj S.F. oženio je sina i bio sam pozvan na porodično slavlje. Došao sam oko 13,00 časova u vreme kada se očekivalo vraćanje (svatova). Bio sam za stolovima koji su bili u bašti zajedno sa okrivljenim i svedocima M.M, R.P i J.J. Pili smo rakiju i razgovarali smo. Slavlje je počelo dolaskom svatova. Okrivljeni je počeo da puca u vis. Sve vreme sam sedeo protiv okrivljenog kada je pucao iz oružja. Nakon malo vremena začuo se još jedan hitac kada sam čuo vrisak. Metak je pogodio devojkicu koja je igrala u kolu.

U vreme kada je pucao iz oružja bio sam daleko od okrivljenog, skoro jedan metar, kako bi pobegao od čaura ispaljenih metaka. Nije tačno da sam ja udario okrivljenog u ruku u kojoj je držao pištolj zbog čega je on opalio.

Nemam ništa drugo da izjavim.

Okrivljeni osporava iskaz svedoka.

Svedok R.P., od oca D i majke N, poljoprivednik iz _____, starosne dobi 24 godine, koji nije u porodičnom srodstvu sa okrivljenim i oštećenim, prethodno je upozoren da mora da kaže istinu..... izjavio je:

Kada se ženio moj prijatelj V. bio sam na porodičnom slavlju. Zajedno sa drugim svatovima sam otišao u susedno selo da uzmemo mladu a nakon toga u _____ gde je održano venčanje. Oko 22,00 sata sam plesao pored sada pokojne R. Nakon nekoliko hitaca, čuo sam vrisak moje prijateljice koja je pala. Pridržao sam je i video sam da joj curi krv kada je moj prijatelj V.S., pozvao i rekao ‘Donesite je u moja kola!’ Veoma brzo smo ušli u kola. Pored nje je sedela njena prijateljica i krenuli smo u smeru _____.

Nemam ništa drugo da izjavim.

Stranke nemaju primedbi.

Svedok M.M. sin V _____

Kada se desio događaj, sedeo sam pored svedoka T.G. Video sam kada je izvadio pištolj i pucao u vazduh. Nakon što je spustio pištolj čuo sam još jedan hitac nakon čega je muzika stala i nastala je gužva u kolu. Potrčao sam i video sam da R. nose ka automobilu marke ‘Mercedes’.

Pošto sam gledao okrivljenog, izjavljujem da svedok T.G. nije dotakao ruku okrivljenog, jer bi u suprotnom to primetio.

Nemam ništa drugo da izjavim.

Na pitanje branioca da li je primetio bilo kakav pokret ruke kada je okrivljeni ispalio poslednji metak, svedok to potvrđuje ali ističe da je pokret ruke nastao kao posledica gađanja iz oružja.

Po završetku saslušanja svedoka, tužilac izjavljuje da odustaje od predloga da sasluša i svedokinju J.R. pošto smatra da su dokazi razmotreni u dovoljnoj meri i da se njena izjava u ovakvim okolnostima smatra nepotrebnom.

Shodno tome, sud donosi sledeće:

REŠENJE

(Čitanje spisa)

- Čita se izveštaj veštaka V.P. od dana _____,
 - zapisnik sa mesta događaja od dana _____,
 - zapisnik o obdukciji leša pokojne R. od dana _____,
- Stranke nemaju primedbi,

Obrana okrivljenog

Njegova verzija događaja

U svoju odbranu okrivljeni izjavljuje sledeće: Dana _____ u kući mog komšije S.F. organizovano je slavlje povodom venčanja njegovog starijeg sina V.S. Otišao sam u S. kuću ranije ujutru kako bih im pomogao oko priprema za porodično slavlje i da sačekam svatove. Po svom dolasku, ja i ostali svatovi koji su se spremali da odu da uzmu mladu, su nas poslužili jednom čašicom rakije. Koliko se sećam, popio sam tri čaše rakije i nakon što su svatovi otišli u susedno selo po mladu, pomogao sam komšiji da postave stolove u dvorištu ispred kuće. Ovo smo sredili oko 14,00 časova i nakon toga mi je S. rekao da se zabavim sa drugim gostima pošto je bilo drugih rođaka koji su mogli da mu pomognu. Tako da sam ja otišao kući, obukao sam svečano odelo i uzeo sam poklon za mladence i vratio sam se u S. kuću. Sa sobom sam poneo pištolj marke 'Bereta' kalibra 7,65 za koji imam urednu dozvolu, više od 10 godina. Pištolj sam uzeo pošto je običaj da svadba bude još veličanstvenija pucanjem iz vatrenog oružja, što sam radio i ranije i svaki put sam obraćao pažnju kako ga koristim pošto imam poprilično iskustva sa njim. Kada sam bio na odsluženju vojske bio sam 'mitraljezac'. Dugi niz godina se bavim lovom za šta posedujem dozvolu. Kao što sam prethodno istakao, dugi niz godina imam i pištolj. Koliko se sećam popio sam 5 čašica rakije zajedno sa komšijama i prijateljima T.G, M.M, R.P i J.J. u vreme kada smo čekali da se svatovi vrate.

Po završetku venčanja para u _____, svatovi su se vratili kući oko 17,00 časova. Nastalo je pravo slavlje, dve osobe su svirale harmoniku, dok su se svatovi zabavljali. Na ulasku mlade u kućno dvorište, ispalio sam osam metaka i promenio sam ram na pištolju, zatim sam pištolj ubacio u spoljni džep kaputa.

Zabava se nastavila do uveče i pevao sam, pio sam i zabavljao sam se sa mojim prijateljima. Oko 22,00 časa u dvorištu se igralo kolo. Bio sam pijan i vrlo raspoložen. Počeo sam da pucam u vazduh. Nakon nekoliko hitaca, spustio sam pištolj da ga repetiram, moj prijatelj T.G. koji je sedeo pored mene me je gurnuo u ruku i pošto mi je prst još uvek bio na obaraču, pištolj je

opali na nekontrolisan način i čuo sam vrisak. Od zabrinutosti ne znam šta se dešavalo dalje. Neko je uzviknuo: 'Ljudi pomozite, R. umire!!!'

Moja žena me je odvela kući i rekla mi je da je metak pogodio ćerku njihovog prijatelja (R.) koja je igrala i da su je odvezli kolima u bolnicu.

Sutra ujutru sam čuo da je R. preminula tokom operacije nakon čega sam lišen slobode.

Osećam se krivim za krivično delo koje mi se stavlja na teret, ali ističem da mi je u izvršenju krivičnog dela pomogao i svedok T.G. koji me je slučajno udario u ruku, što je dovelo do nekontrolisanog pucnja iz oružja. Žao mi je za krivično delo i još teže mi je što je poginula ćerka mog dobrog prijatelja.

Nemam ništa više što bih dodao već samo molim sud da mi izrekne što blažu kaznu'.

Na pitanje javnog tužioca, zašto u svojoj prvoj izjavi nije pomenuo da ga je svedok T.G. gurnuo u ruku, okrivljeni je odgovorio da je ispustio ovu činjenicu pošto je bio veoma uznemiren.

Na pitanje njegovog branioca, okrivljeni odgovara da nikada nije prekršio zakon, da čak na sudu nije bio ni svedok, da ima dobre susedske odnose sa svim svojim komšijama.

Nakj+on ovoga sud donosi ovo:

REŠENJE

Suočiti okrivljenog u svedoka T.G., kako bi se utvrdilo da li je okrivljeni gurnut u ruku zbog čega je njegov pištolj opalio. Suočavanje je sprovedeno. Okrivljeni i svedok se drže svojih izjava.

Stranke su se složile da se pročita izveštaj veštaka od dana _____.

Pošto nema drugih dokaza, niti predloga za njihovu dopunu, sud konstatuje da je dokazni postupak završen.

ZAVRŠNA REČ STRANAKA

Državni tužilac B.N. u svojoj završnoj reči izjavljuje da u potpunosti ostaje pri optužnici. Predstavljanjem dokaza, delimičnim priznanjem krivice od strane okrivljenog, iskazima svedoka, izvršenim veštačenjem potvrđeno je da je okrivljeni izvršio krivično delo, te je predložio sudu da ga proglasi krivim za krivično delo ubistva iz nehata.

Oštećeni M.K., u svojoj završnoj reči, predlaže da se okrivljeni proglasi krivim za krivično delo i da se kazni u skladu sa zakonom.

Branilac okrivljenog P.ZH. u svojoj završnoj reči ističe sledeće:

Okrivljeni je priznao da je počinio krivično delo i izneo je duboko pokajanje za isto. Žrtva je ćerka njegovog najboljeg prijatelja i ovaj događaj je doživeo veoma teško. Spreman je da ponudi potrebnu (materijalnu) pomoć da barem donekle ublaži njihovu bol.

Smatram da ovde postoje elementi krivičnog dela ubistva iz nehata u značenju člana 181 KZK-a, međutim molim sud da pri odlučivanju uzme u obzir (dobro) vladanje okrivljenog, njegovo učešće u OVK, priznanje krivice i pokajanje i da je u izvršenju krivičnog dela doprineo i svedok T.G. koji ga je iz nehata gurnu u ruku što je dovelo do nekontrolisanog hica. Ove okolnosti potvrđuju da se blažom kaznom može postići cilj kazne.

Okrivljeni u svojoj završnoj reči izjavljuje da u potpunosti podržava reči branioca, štaviše priznaje svoju krivicu i traži od suda da mu izrekne blažu kaznu.

Sud konstatuje da je pretres završen u 12,30 časova.

Nakon većanja i glasanja, sud u ime naroda donosi, a predsednik sudskog veća u prisustvu stranaka, javno proglašava ovu;

PRESUDU

Okrivljeni S.M, sa drugim podacima kao iz predmetnih spisa,

KRIV JE

Što je dana _____, oko 22,00 časa, u dvorištu S.F. u selu _____ tokom porodičnog slavlja povodom venčanja sina S (V) iz nehata, korišćenjem pištolja marke 'Bereta' kalibra 7,65 mm. lišio života pokojnu R.K. iz _____. Nakon par hitaca, spuštajući pištolj pucao je još jednom a metak je pogodio sada pokojnu R. u grudi, prolazeći kroz grudni koš i ulazeći direktno u srce, izazivajući veliko krvarenje, sa time da je nakon hirurške intervencije, žrtva preminula sat vremena kasnije.

Na taj način je izvršio krivično delo ubistva iz nehata, iz člana 181, u vezi sa članom 23 KZK-a.

Shodno tome, sud okrivljenog u značenju člana 365 ZKPK-a,

OSUĐUJE

Kaznom zatvora u trajanju od 2 (dve) godine, u koju uračunava i vreme provedeno u pritvoru od dana _____ do dana _____.

Okrivljenom se oduzima pištolj marke 'Bereta' 7,65 mm, kao sredstvo kojim je izvršeno krivično delo.

Okrivljeni se obavezuje da na ime sudskog paušala plati sumu od 200€. kao i troškove krivičnog postupka u iznosu od 600€.

zapisničar (J.C.)

sudija _____

Obrazac 78

PRESUDA KOJOM SE OPTUŽBA ODBIJA

(član 363. ZKPK-a)

PDP.. br. _____

U IME NARODA

Osnovni sud – Opšte odeljenje _____, sa sudijom pojedincem S. M., sa stručnom saradnicom M. M, kao zapisničarkom, u krivičnom predmetu protiv okrivljenog N.S, iz _____, zbog krivičnog dela uzimanja pokretne imovine, iz člana 331 KZK-a, po optužnici državnog tužioca Osnovnog tužilaštva u _____ PP. br. 145/ 2013 od dana 12.03.2013, po održanom javnom pretresu, dana 12.10.2013. u prisustvu državnog tužioca Osnovnog tužilaštva u _____ S.P. okrivljenog i njegovog branioca, advokata S.T doneo je i istog dana je proglasio ovu,

P R E S U D U

Protiv okrivljenog N.S, od oca T. i majke B. rođene SH, rođenog 12.09.1970. u _____ gde i sada živi u ulici "Trg heroja" br. 123/b, Albanac, državljanin Republike Kosovo, završio srednju ekonomsku školu, nezaposlen, oženjen, otac 4 (četvoro) dece, do sada neosuđivan, brani se sa slobode,

Na osnovu člana 363. tačka. 1.1. ZKPK-a,

ODBIJA SE OPTUŽBA

Da je dana _____, noću, posebnim namenskim ključem oteo vozilo tipa "pasat" sa registarskim tablicama KS, vlasništvo oštećenog V.K iz _____, koristeći ga i ostavljajući ga na nekom drugom mestu na kome je kasnije nađen, zbog odustajanja javnog tužioca od optužbe, na glavnom pretresu.

-čime je počinio krivično delo uzimanja pokretne imovine, iz člana 331. stav 1. KZK-a,

Oštećeni V.K. se za ostvarivanje imovinskopravnog zahteva upućuje na građansku parnicu.

Troškovi postupka biće isplaćeni iz budžetskih sredstava suda.

O b r a z l o ž e n j e

Državni tužilac Osnovnog tužilaštva u _____, Opšte odeljenje ovog suda, podneo je optužnicu PP. br. 123/2013, od dana 20.9.2013, kojom je optužio okrivljenog N.S. da je počinio krivično delo uzimanja pokretne imovine, iz člana 331 KZK-a, od koje se odrekao na glavnom pretresu održanom dana _____ 2013.

Pošto se državni tužilac odrekao optužnice, na glavnom pretresu, sud je u skladu sa članom 363. stav 1. tačka 1.1. ZKPK-a, odlučio kao u izreci ove presude.

U skladu sa članom 454. stav 1. ZKPK-a, odlučeno je da troškovi krivičnog postupka u iznosu od _____ budu isplaćeni iz budžetskih sredstava suda.

Odluka o upućivanju oštećenog na građanski spor zasniva se na članu 463. stav 3. ZKPK-a.

OSNOVNI SUD– OPŠTE ODELJENJE _____

P. br. _____, od dana _____

zapisničarka,

sudija,

PRAVNA POUKA: Nezadovoljna stranka ima pravo izjavljivanja žalbe protiv ove presude u roku od 15 dana od dobijanja iste Apelacionom sudu, preko ovog suda.

Pojašnjenje

1. Iako član 363 ZKPK-a, ne propisuje kao pravnu osnovu za odbijajuću presudu, nepostojanje stvarne nadležnosti, povlačenje oštećenog iz krivičnog gonjenja, dozvolu javnog nadležnog organa ili u slučaju da nadležan javni organ povuče dozvolu; ili postoje druge okolnosti koje sprečavaju krivično gonjenje, u ovakvim situacijama, postupak treba da se zaključi odbijajućom presudom. Pošto se sudski pretres obavezno zaključuje presudom (**u izuzetnim slučajevima se završava rešenjem, kada okrivljeni premine u trajanju postupka**).

2. Iako u skladu sa članom 358 ZKPK-a pre glavnog pretresa sudsko veće ili sudija pojedinac, rešenjem odbacuje optužnicu ako utvrdi: *da se postupak vodi bez zahteva državnog tužioca; bez predloga oštećenog lica ili odobrenja nadležnog državnog organa ili ako je nadležni javni organ povukao dozvolu;* ili postoje druge okolnosti koje sprečavaju krivično gonjenje. Optužnica bi rešenjem trebalo da se odbaci za sve slučajeve propisane članom 363. stav 1. tačke 1.1, 1.2. i 1.3. ZKPK-a, ukoliko su ove okolnosti nastupile pre glavnog pretresa, pošto ne možeš otići na glavni pretres ukoliko je pre istog nastupila zastarelost, ne možeš ići na glavni pretres ukoliko krivično delo podlaže amnestiji ili pomilovanju pre glavnog pretresa.

Obrazac 79

PRESUDA KOJOM SE OKRIVLJENI OSLOBAĐA OD OPTUŽBE

(član 363. ZKPK-a)

PDP. br _____/____

U IME NARODA

Osnovni SUD u _____, Opšte odeljenje, sa sudijom pojedincem N.N, sa stručnim saradnikom N.N kao zapisničarem, u krivičnom predmetu protiv okrivljenog N.S, iz _____, zbog krivičnog dela ugrožavanja bezbednosti u javnom saobraćaju, iz člana 328. stav. 9 u vezi sa stavom. 2. KZK-a, po optužnici tužioca Osnovnog tužilaštva u _____ PP. br.____/____ od dana _____, po održanom javnom pretresu, dana _____, u prisustvu tužioca _____ S.P. okrivljenog i njegovog branioca advokata S.T, oštećenog N.N. , doneo je i istog dana je proglasio ovu,

P R E S U D U

Okrivljeni N.S, od oca T. i majke B. E rođene SH, rođen 12. 09. 1950. u _____ gde i sada živi, ulica "Trg heroja" br. 123/b, Albanac, državljanin _____ po zanimanju šofer – kolovođa, završio je srednju mašinsku školu i zaposlen je u železnicama Kosova, sektor za putnički prevoz, u Kosovu Polju, oženjen, otac 4. (četvoro) dece, do sada neosuđivan, brani se sa slobode,

Na osnovu člana 364 stav 1. tačka 1.3. ZKPK-a,

OSLOBAĐA SE OD OPTUŽBE

Što je dana _____ u Peći, dok je upravljao vozom na relaciji Kosovo Polje – Peć, **neprikladovanjem brzine vožnje uslovima železničkog saobraćaja** (u naseljenim mestima), po dolasku u selo - _____, udario na mestu namenjenom za pešački prelaz, sada pokojnog NN. dok je prelazio ulicu, i od jakog udarca ga je bacio 10 m dalje, nanoseći mu brojne telesne povrede koje su dovele do neposredne smrti pokojnika.

Ovime je počinio krivično delo ugrožavanje bezbednosti u javnom saobraćaju, iz člana 328. stav 9 u vezi sa stavom 2. KZK-a.

Troškovi postupka padaju na teret budžetskih sredstava suda.

Oštećena za ostvarivanje imovinskopravnog zahteva

O b r a z l o ž e n j e

Osnovno tužilaštvo u _____, Opšte odeljenje, podiglo je optužnicu PP. br.____ od dana _____ protiv okrivljenog N.S, _____, zbog krivičnog dela ugrožavanja bezbednosti u javnom saobraćaju, iz člana 328. stav 9 u vezi sa stavom. 2. KZK, pri čemu je i na glavnom pretresu ostao tužilac N.N.

Sud je pristupio izvođenju predloženih dokaza, saslušao je svedoke NN.NN.N.N, sproveo je veštačenje preko diplomiranog saobraćajnog inženjera .N.N, pogledao je zapisnik sa mesta događaja sa foto dokumentacijom, zapisnik o obdukciji leša N.N. i zapisnik o rekonstrukciji događaja. Nakon ocene navedenog dokaznog materijala, sud je našao da nije dokazano da je okrivljeni izvršio krivično delo koje mu se stavlja na teret.

Izvedenim dokazima je potvrđeno bez ikakve sumnje da do udarca pešaka nije došlo na mestu namenjenom za pešake već 10 metara dalje od mesta namenjenog za pešake. Saslušani svedoci N.N. i N.N. su svedočili na identičan način i istakli su da je do udaranja pešaka došlo na udaljenosti od 10 m od pešačkog prelaza i direktno nakon izlaska prevoznog kamiona. Ovim dokazima je potvrđena odbrana okrivljenog da pešak nije prešao, već da se iznenada pojavio na ulici nakon prevoznog kamiona koji je prolazio preko tramvajske deonice puta.

Svedoci nisu u srodstvu i nisu zainteresovani te ne postoji nijedan razlog da se ne veruje njihovim iskazima. Imajući u vidu odbranu okrivljenog i iskaze svedoka, sud nije mogao da prihvati iskaz svedoka N.N. koji je izjavio da je pešak pogođen na mestu posvećenom za pešake. Ovaj svedok je događaj video sa udaljenosti od 30 metara kao što izjavljuje i on sam, te je mogao pogrešno da sagleda na kom mestu je pešak izašao na put. Sem toga, iskaz ovog svedoka je u suprotnosti sa konstatacijom navedenom u zapisniku da je torba pokojnika nađena na udaljenosti od 10 metara od pešačkog prelaza. Iz tog razloga, sud nije verovao ovom svedoku koji je ostao sam i izneo navode koji se kose sa drugim izvedenim dokazima.

Sud je prihvatio odbranu okrivljenog da je pešak iznenada izašao direktno na ulicu nakon karoserije prevoznog kamiona, u trenutku kada nije imao dobar pogled i kada više nije bio u stanju da zaustavi tramvaj. Njegova odbrana temelji se na iskazima svedoka N.n. i N.N., sa time da nema drugih dokaza koji bi ovakvu odbranu doveli u pitanje.

Po mišljenju i konstataciji veštaka diplomiranog inženjera N.N , brzina kretanja tramvaja iznosila je 28 km. na sat i ukoliko se prihvati odbrana okrivljenog da je pešak izašao na put 5.m. ispred tramvaja, vozač ne bi mogao da zaustavi tramvaj na toj udaljenosti pošto je zaustavni put tramvaja koji se kreće brzinom od 28 km. na čas 13.5 m.

Sud je u potpunosti prihvatio mišljenje i konstataciju veštaka pošto je bilo logično i dovoljno obrazloženo.

Imajući u vidu da na pešačkom prelazu nisu prolazili pešaci, brzina od 28 km. na čas, prema proceni suda, nije bila neprimerena u konkretnoj situaciji u saobraćaju, kao što se i stavlja na teret u optužnici javnog tužioca.

Pešak N.N. je ne obraćajući pažnju i iznenada pokušao da pređe ulicu van pešačkog prelaza i u tom trenutku kada mu je pogled preprečila karoserija prevoznog sredstva koje je saobraćalo kolovozom, okrivljeni ovu neočekivanu prepreku nije mogao da predvidi niti je kao šofer mogao da preduzme bilo šta da izbegne kontakt sa pešakom.

Pošto nije utvrdio da je do ugrožavanja javnog saobraćaja i izazivanja štetne posledice došlo krivicom okrivljenog, sud je okrivljenog oslobodio optužbi, na osnovu člana 364. stav 1. tačka 3. KPP-a.

Na osnovu člana 454 stav 1. ZKPK-a, odlučeno je da troškovi postupka budu isplaćeni iz budžetskih sredstava suda.

Odluka da se oštećena uputi da ostvari svoj imovinskopravni zahtev u građanskoj parnici zasnovana je na članu 463 stav 2. ZKPK-a.

OKRUŽNI SUD U _____,
Dana _____, PDP. br. _____/_____

zapisničar

sudija,

PRAVNA POUKA: Protiv ove presude nezadovoljna stranka ima pravo žalbe u roku od 15 dana od dobijanja iste– Apelacionom sudu, preko ovog suda.

Obrazac 80

REŠENJE O IZRICANJU USLOVNE KAZNE (ČLAN 51 KZK-a), NA PRVOM SASLUŠANJU, KADA JE OKRIVLJENI PRIZNAO KRIVICU (član 248. stav 4 ZKPK-a)

PKR. br.____/____

U IME NARODA

Osnovni sud u _____, Opšte odeljenje, sa sudijom N.N., sa pravnom sekretaricom N.N. u krivičnom predmetu protiv okrivljenog N.N, iz sela _____, Opština _____, zbog krivičnog dela neovlašćenog vlasništva, kontrole ili posedovanja oružja, iz člana 374 stav 1 Krivičnog zakonika Republike Kosovo, koga po punomoćju zastupa advokat .N.N, iz _____, po optužnici Osnovnog tužilaštva u _____, Opšte odeljenje, PP.I.br._____, od dana _____, koju je zastupao tužilac N.N., po održanom prvom i javnom saslušanju, dana _____, doneo je i javno je proglasio, dok je dana _____, sastavio u pismenoj formi ovu:

P R E S U D U

Okrivljeni N.N, od oca N i majke N, rođene N, rođen dana 15. novembra _____, u selu _____, Opština _____, gde i živi, sa ličnim brojem _____, Albanac, građanin Republike Kosovo, oženjen, otac dvoje dece, penzioner, srednjeg ekonomskog stanja, završio osnovnu školu, nije bio ranije osuđivan za neko drugo krivično delo,

J E K R I V

Što je u prethodno neutvrđenom vremenu, u njegovoj kući, u selu _____, Opština _____, bez ovlašćenja i u suprotnosti sa važećim zakonom o oružju, posedovao vatreno oružje, i to pištolj kalibra 6.35 mm, bele boje, proizvodnja "C Zastava" i šaržer istog pištolja, što je oružje koje je dana _____, ukradeno iz njegove kuće od strane okrivljenih _____, a nakon toga dana _____, gorenavedeno oružje zaplenjeno je od strane službenika Kosovske policije,
- ovime je izvršio krivično delo neovlašćenog vlasništva, kontrole ili posedovanja oružja, iz člana 374 stav 1 KZRK-a.

S tim u vezi, sudija pojedinac, na osnovu gorenavedenog člana i članova 4, 41, 42, 49, 50, 51, 52, 62, 69, 73 i 74 KZRK-a, kao i članova 248 i 365 Zakonika o krivičnom postupku, okrivljenom izriče:

USLOVNU KAZNU

Kojom se okrivljenom N.N određuje kazna zatvora u dužini trajanja od 6 (šest) meseci, što je kazna koja se neće izvršiti, ukoliko okrivljeni u roku od 1 (jedne) godine, od dana pravosnažnosti presude, ne izvrši nijedno drugo krivično delo.

Oduzima mu se vatreno oružje, i to pištolj kalibra 6.35 mm, bele boje, proizvodnje “C Zastava”

Okrivljeni N.N se obavezuje da plati sudski paušal u iznosu od 25 € (dvadesetpet evra), u roku od 15 (petnaest) dana, od dana pravosnažnosti ove presude.

O b r a z l o ž e n j e

Tok postupka

Osnovno tužilaštvo u _____, Odeljenje za teška krivična dela, podiglo je gorenavedenu optužnicu protiv okrivljenih N.N, iz sela _____, Opština _____, zbog krivičnog dela neovlašćenog vlasništva, kontrole ili posedovanja oružja, iz člana 374, stav 1 KZRK-a.

Tokom prvog saslušanja održanog dana _____, na kome je pročitana optužnica državnog tužioca i nakon čitanja optužnice, okrivljeni N.N. je izjavio da je shvatio optužnicu i krivično delo koje mu se stavlja na teret, dodajući da priznaje krivicu za izvršenje ovog krivičnog dela.

Ocena priznanja krivice

Na prvom i javnom saslušanju, predsednik sudskog veća je nakon saslušanja stranaka i branilaca okrivljenih, doneo rešenje kojim je prihvatio priznanje krivice, nakon što je konstatovao da su ispunjeni svi zakonski uslovi za isto. U tom smislu, predsednik sudskog veća je konstatovao da je okrivljeni shvatio prirodu i posledice priznanja krivice; da je priznanje krivice izvršeno dobrovoljno od strane okrivljenog, nakon dovoljnih konsultacija, sa njegovim braniocem, advokatom N.N, da se priznanje krivice zasniva na predmetnim činjenicama koje optužnica sadrži i da optužnica ne sadrži nijedan jasan zakonski prekršaj ili činjeničnu grešku.

Utvrđeno činjenično stanje

Shodno tome, na osnovu svega gorenavedenog, predsednik sudskog veća je utvrdio sledeće činjenično stanje:

- da je okrivljeni N.N, sa predumišljajem izvršio krivično delo neovlašćenog vlasništva, kontrole ili posedovanja oružja, iz člana 374 stav 1 KZRK-a, u vreme, na mestu i način opisan u izreci ove presude.

Bitne karakteristike (figura) krivičnog dela

Član 374 stav 1 KZRK-a, propisuje da osnovni oblik krivičnog dela neovlašćenog vlasništva, kontrole ili posedovanja oružja, počinjava “svako ko drži u vlasništvu, pod kontrolom ili poseduje oružje, u suprotnosti sa važećim zakonom u vezi sa datim oružjem, za koji se propisuje novčana kazna u iznosu do 7.500 € (sedam hiljada petsto evra) ili kazna zatvora do 5 (pet) godina”. Sa druge strane, članovi 17 i 23 Zakona o oružju, propisuju da, kako bi držao u vlasništvu ili u posedu neko oružje, lice treba da ima važeću dozvolu za oružje, predviđa se da kako bi imala u posedu ili vlasništvu neko oružje, osoba treba da ima važeću dozvolu koju je izdao nadležan organ.

Odluka o proglašenju krivice

Na osnovu svega gore navedenog, sudija je odlučio da okrivljenog N.N. proglasi krivim za izvršenje krivičnog dela, pošto radnje istog sadrže sve okolnosti ovog krivičnog dela i da je za isto krivično odgovoran.

Okolnosti koje su uzete u obzir pri izricanju kazne (individualizacija kazne)

Na osnovu članova 73 i 74 KZRK-a, pri izricanju kazne protiv okrivljenog, predsednik sudskog veća uzeo je u obzir sve okolnosti koje utiču na vrstu i visinu kazne. Konkretno, prilikom izricanja uslovne kazne uzete su u obzir, sem dolenađenih okolnosti, i činjenica da je državni tužilac, tokom ročišta za utvrđivanje relevantnih činjenica u vezi sa kaznom, predložio da se imajući u vidu teško zdravstveno stanje okrivljenog, istom izrekne alternativna kazna. Sem toga, kao olakšavajuću okolnost po okrivljenog, predsednik sudskog veća uzeo je priznanje krivice od okrivljenog; njegovu poznju starosnu dob; njegovo teško zdravstveno stanje; da se radi samo o jednom vatrenom oružju; da je shodno izjavi okrivljenog, kojoj je predsednik sudskog veća poklonio poverenje, isti penzioner; da se pokajao za izvršenje ovog krivičnog dela; da ranije nije osuđivan ni za jedno drugo krivično delo, kao i njegovo obećanje da ubuduće neće počinuti nijedno drugo krivično delo. Sa druge strane, predsednik sudskog veća, nije našao nikakvu otežavajuću okolnost po okrivljenog.

Prema uverenju predsednika sudskog veća, uslovna kazna izrečena okrivljenom N.N, imajući u vidu gore pomenute okolnosti, predstavlja kaznu koja je pravična, u skladu sa težinom krivičnog dela i sa stepenom odgovornosti okrivljenog.

Predsednik sudskog veća takođe je konstatovao da se ovom kaznom može postići i namena kazne, iz člana 41 KZRK-a, što je sprečavanja okrivljenog da izvrši krivična dela ubuduće i da se sprovede njegova rehabilitacija; da spreči druge osobe da počine krivična dela i da iznese društvenu osudu za krivično delo, podigne moral i ojača obaveze poštovanja zakona.

Dopunska kazna

Sem glavne kazne, na osnovu članova 62, 69 i 374 stav 3 KZRK, okrivljenom N.N., izriče se i dopunska kazna zaplene-oduzimanja pištolja, kalibra 6.35 mm, bele boje, proizvodnje “C Zastava”.

Odluka o troškovima krivičnog postupka

Imajući u vidu prirodu ovog krivičnog dela i finansijsko stanje okrivljenog, predsednik sudskog veća, na osnovu člana 451 stav 1 KPP, odlučio je da okrivljenog obaveže da plati samo

sudski paušal u iznosu od 25 € (dvadesetpet evra), u roku od 15 (petnaest) dana, od dana pravosnažnosti ove presude.

Na osnovu svega gorenavedenog, odlučeno je kao u izreci ove presude.

OSNOVNI SUD U _____
Opšte odeljenje Dana _____

pravna sekretarica,
N.N

sudija,
N.N

PRAVNA POUKA: Protiv ove presude može se uložiti žalba Apelacionom sudu u Prištini, u roku od 15 (petnaest) dana od dana prijema iste. Žalba se u dovoljnom broju primeraka predaje ovom Osnovnom sudu.

Pojašnjenje:

1.Pored uslovne kazne okrivljenom se mogu izreći tri vrste kazni: Opšte obaveze (*uslovni otpust*), posebne obaveze (*npr. naknada štete oštećenom*) i obaveze koje proizilaze iz nekolicine krivičnih dela (*npr. člana 252. stav 4. KZK-a*), a neispunjavanje svake od ovih obaveza može činiti razlog za ukidanje uslovne kazne.

2.Bez obzira što članom 22. stav 1. tačka 1.75 ZKPK-a, krivično delo iz člana 174 potpada pod nadležnost Odeljenja za teška krivična dela, ovo krivično delo potpada pod nadležnost Opšteg odeljenja, pošto Zakon o sudovima u članu 15. ovo krivično delo nije ostavio pod nadležnost Odeljenja za teška krivična dela. Zakon o sudovima propisuje u kojim krivičnim delima sudi Opšte odeljenje a u kojima Odeljenje za teška krivična dela ZKPK-a.

Obrazac 81

PRESUDA KOJOM SE OKRIVLJENI OSLOBADA KAZNE (član 77 KZK-a) tokom prvog saslušanja, kada je okrivljeni priznao krivicu (član 248. stav 4 ZKPK-a)

PDP. br. 1/16

U IME NARODA

Osnovni sud u _____, Opšte odeljenje, preko sudije N.N., sa sudskom sekretaricom. N, u krivičnom predmetu protiv okrivljenog N.N, iz sela _____, Opština _____, zbog krivičnog dela ubistva iz nehata, iz člana 181 u vezi sa članom 23, stav 2 Krivičnog zakonika Republike Kosovo, i zbog krivičnog dela neovlašćenog vlasništva, kontrole ili posedovanja oružja, iz člana 374 stav 1 KZRK-a, koga brani advokat N.N, iz _____, po optužnici Osnovnog tužilaštva u _____, Opšte odeljenje, PP.I. br. _____ od dana _____, koju je zastupao tužilac N.N, po održanom prvom i javnom saslušanju, dana _____, doneo je i javno je objavio, a dana _____, sastavio u pismenoj formi ovu:

PRESUDU

Okrivljeni .N, od oca N i majke .N, rođene N. rođen dana _____, u _____, sada sa mestom prebivališta u selu _____, Opština _____, Albanac, građanin Republike Kosovo, neoženjen, nezaposlen, srednjeg ekonomskog stanja, završio osnovnu školu, nije ranije osuđivan za neko drugo krivično delo,

KRIV JE

I.

Što je dana _____, oko 12:50 časova, u selu _____, Opština _____, u svojoj kući, u dnevnom boravku, iz nehata svesno počinio ubistvo iz nehata tako što je: dok je okrivljeni bio u dnevnom boravku sa svoje dve sestre N. i pokojnom. N., kao i snajkom N., sada pokojna N. uzima lovačku pušku koja je bila u susednoj sobi kalibra 12 mm, "Armsan", vlasništvo njenog oca, ulazi u dnevni boravak, okrećući oružje, čim je uočio ovu situaciju, okrivljeni je ustao i sa namerom da joj uzme pušku, iz nehata, svestan da se zabranjena posledica može izazvati kao posledica njegovog delovanja ili nedelovanja, ali lakomisleno smatra da se ona neće izazvati ili da se može sprečiti njeno izazivanje, tako da uspeva da mu oduzme pušku i tokom povlačenja dva koraka unazad iz nehata, zbog toga što je puška bila poluatوماتска, ispaljuje hitac slučajno u

njenom pravcu, pogađajući je jednom u gornji deo glave zbog ramova koji su sadržali municiju, ista ne uspeva da preživi zadobijene povrede što potkrepljuje i izveštaj lekara o smrti pokojnice,

- čime je izvršio krivično delo ubistva iz nehata, iz člana 181 u vezi sa članom 23, stav 2 KZRK-a.

II.

Pošto je dana _____, okrivljeni u svojoj kući u selu _____, Opština _____, bez ovlašćenja i u suprotnosti sa važećim zakonom u vezi sa oružjem, držao u svom vlasništvu vatreno oružje i to lovačku pušku kalibra 12 mm "Armsan", serijskog broja APK- PQV 12A36283, vlasništvo njegovog oca N. službena puška iako je isti znao da je nošenje oružja u suprotnosti sa zakonom, imao je istu u svom posedu, zbog čega mu je isto oružje zaplenjeno od strane pripadnika policije,

- čime je počinio krivično delo neovlašćenog vlasništva, kontrole ili posedovanja oružja iz člana 374 stav 1 KZRK-a.

Shodno tome, predsednik sudskog veća, na osnovu gorenavedenih zakonskih odredaba i članova 4, 41, 42, 43, 46, 62, 69, 73, 74, 78 i 83 KZRK-a, kao i članova 248 i 365 Zakonika o krivičnom postupku, okrivljenog N., zbog krivičnog dela iz odredbe I ove presude:

OSLOBAĐA OD KAZNE

Pošto je posledica krivičnog dela ubistva iz nehata, iz člana 181 u vezi sa članom 23 stav 2 KZRK-a, iz izreke I ove presude, toliko teško pogodila okrivljenog, da je kazna izlišna u smislu ispunjavanja njene namene.

Sa druge strane, zbog krivičnog dela iz izreke II ove presude, okrivljenom L.Z. izriče se
NOVČANA KAZNA

U skladu sa kojom se okrivljenom N.N, određuje novčana kazna u iznosu od 300 € (tri stotine evra), koju je okrivljeni dužan da izmiri u roku od 1 (jednog) meseca, od dana pravosnažnosti ove presude.

Ukoliko okrivljeni odbije da pati novčanu kaznu ili nije u stanju da to učini, novčana kazna se uz saglasnost okrivljenog može zameniti društveno korisnim radom, čime će 8 (sati) društveno korisnog rada biti izjednačeno iznosom od 20 € (dvadeset evra) novčane kazne. Ukoliko se okrivljeni ne slaže da mu se novčana kazna zameni društveno korisnim radom, novčana kazna se zamenjuje kaznom zatvora, tako da se na svakih 20 € (dvadeset evra) novčane kazne određuje po jedan dan zatvora.

Povrh glavne kazne, okrivljenom se izriče i dopunska kazna oduzimanje – zaplena oružja, odnosno lovačke puške, kalibra 12 mm, “Armsan”, serijskog broja APK-PVQ 12A36283.

U izrečenu novčanu kaznu, okrivljenog računa se i vreme provedeno u pritvoru od dana 03. novembra 2015. do dana 11. novembra 2015, tako što je 1 (jedan) dan boravka u pritvoru jednak iznosu od 20 € (dvadeset evra) novčane kazne.

Okrivljeni se obavezuje da plati sudski paušal u iznosu od 25 € (dvadeset pet evra), u roku od 15 (petnaest) dana, od dana pravosnažnosti presude.

O b r a z l o ž e n j e

Tok krivičnog postupka

Osnovno tužilaštvo u _____, Odeljenje za teška krivična dela, dana _____, podiglo je gorenavedenu optužnicu protiv okrivljenog N.N., iz sela _____, Opština _____, zbog krivičnog dela ubistva iz nehata, iz člana 181 u vezi sa članom 23 stav 2 KZRK-a i zbog krivičnog dela neovlašćenog vlasništva, kontrole ili posedovanja oružja, iz člana 374 stav 1 KZRK-a.

Po dobijanju optužnice, predsednik sudskog veća je zakazao prvo saslušanje dana _____, na kome je državni tužilac pročitao optužnicu i nakon čitanja optužnice, okrivljeni N.N. je izjavio da je shvatio optužnicu i krivična dela koja mu se stavljaju na teret dodajući da će priznati krivicu za izvršenje ovih krivičnih dela.

Ocena priznanja krivice

Na prvom i javnom saslušanju, predsednik sudskog veća je nakon što je saslušao stranke i branioca okrivljenog, doneo rešenje kojim je prihvatio priznanje krivice, pošto je konstatovao da su ispunjeni svi zakonom propisani uslovi za istu stvar. U tom smislu, predsednik sudskog veća je konstatovao da je okrivljeni shvatio prirodu i posledice priznanja krivice; priznanje krivice izvršeno je dobrovoljno od strane okrivljenog, nakon dovoljnih konsultacija, sa njegovim braniocem, advokatom N.N.; da se priznanje krivice zasniva sa predmetnim činjenicama koje sadrži optužnica a optužnica ne sadrži nikakav jasan zakonski prekršaj ili činjeničnu grešku.

Utvrđeno činjenično stanje

Shodno tome, na osnovu svega gorenavedenog, predsednik sudskog veća je utvrdio sledeće činjenično stanje:

- da je okrivljeni N., iz nehata počinio krivično delo ubistva iz nehata, iz člana 181 u vezi sa članom 23 stav 2 KZRK-a i da je sa predumišljajem počinio krivično delo neovlašćenog vlasništva, kontrole ili posedovanja oružja, iz člana 374 stav 1 KZRK-a, u vreme, na mestu i na način opisan u izrekama I i II ove presude i da je za iste krivično odgovoran.

Elementi krivičnog dela

Član 181 KZRK-a, propisuje da krivično delo ubistvo iz nehata počinjava “Lice koje liši života drugoga nehatno”. Čin izvršenja ovog krivičnog dela sastavljen je od lišavanja drugog lica života (objektivna strana krivičnog dela) i ovo lišavanje drugog lica života treba da se izvrši iz nehata (subjektivna strana krivičnog dela). Za ovo krivično delo, propisana je kazna zatvora od 6 (šest) meseci do 5 (pet) godina. U skladu sa članom 23 KZRK-a, nehat može biti svestan ili nesvestan. U skladu sa ovom zakonskom odredbom “Lice deluje sa svesnim nehatom kada je svesno da zabranjena posledica može nastupiti kao rezultat njegovog činjenja ili propusta, ali olako smatra da do posledice neće doći ili da će moći da spreči nastupanje štetne posledice”. Sa druge strane “Lice deluje sa nesvesnim nehatom kada nije svesno da će zabranjena posledica da nastupi kao rezultat njegovog činjenja ili propusta, iako bi prema okolnostima i ličnim osobinama trebalo biti svesno takve mogućnosti”.

Međutim, član 374 stav 1 KZRK-a, propisuje da osnovni oblik krivičnog dela neovlašćenog vlasništva, kontrole ili posedovanja oružja, izvršava “Svako lice koje ima u vlasništvu, kontroli ili posedu, oružje u suprotnosti sa zakonima koji se odnose na to oružje, kazniće se novčano u visini do sedam hiljada i petsto (7.500) Evra, ili kaznom zatvora u trajanju do pet (5) godina”. Sa druge strane, na osnovu članova 17 do 31 Zakona o oružju, da bi se komad oružja držao u posedu ili vlasništvu, svaka osoba treba da ima važeću dozvolu koju izdaje nadležan organ. Shodno tome, na osnovu ovih zakonskih odredaba, predsednik sudskog veća je proglasio krivim okrivljenog N.N., zbog krivičnog dela ubistva iz nehata, iz člana 181 u vezi sa članom 23 stav 2 KZRK-a i neovlašćenog vlasništva, kontrole ili posedovanja oružja, iz člana 374 stav 1 KZRK-a, pošto iste radnje čine osnovne karakteristike ovih krivičnih dela i za iste je i krivično odgovoran.

Odluka o proglašenju krivice

Na osnovu svega gore navedenog, sudija je odlučio da okrivljenog N.N., proglasi krivim za izvršenje krivičnih dela shodno gorenavedenoj optužnici.

Odluka o oslobađanju od kazne

Član 78, stav 1 tačka 1 KZRK-a, propisuje sledeće “Sud može osloboditi od kazne izvršioca ukoliko je delo izvršio iz nehata ukoliko su posledice izvršenog dela izvršioca pogodile toliko drastično da nema svrhe za kažnjavanjem”. Dakle, da bi okrivljeni bio oslobođen od kazne, u skladu sa ovom zakonskom odredbom, treba zbirno ispuniti sledeća dva uslova:

1. da je krivično delo izvršeno iz nehata i
2. posledice krivičnog dela pogađaju toliko teško okrivljenog, da je kazna izlišna za ispunjenje njegovog cilja.

Predmetni sudija, nakon što je pažljivo pregledao sve predmetne spise i nakon saslušanja državnog tužioca, roditelja pokojne, g. N.N., branilaca žrtava, N.N., okrivljenih N.N. i njihovog branioca, advokata N.N., tokom ročišta za potvrđivanje relevantnih činjenica, došao je do zaključka da kada govorimo o ovom krivičnom delu prema izreci I ove presude, pošto su

ispunjeni zakonski uslovi propisani gorenavedenom odredbom. Sa jedne strane, krivično delo iz izreke I ove presude izvršeno je iz nehata, dok su sa druge strane posledice ovog krivičnog dela teško pogodile okrivljenog N.N da bi kazna bila nepotrebna za ostvarivanje njegovog cilja. Razlog za to je činjenica da je okrivljeni N.N , kritičnog dana, iz nehata lišio života njegovu sestru, pokojnu N.N. Iz predmetnih spisa se vidi da je okrivljeni N.N., puno voleo svoju sestru, pokojnu N.N.; brinuo se puno o njoj itd. i kritičnog dana, nakon što je pokojna otišla u kuću okrivljenog, okrivljeni N.N. je napravio tortu kako bi je pojeo sa porodicom. Shodno tome, predsednik sudskog veća došao je do zaključka da bi na osnovu svih ovih okolnosti bilo nepotrebno izricati kaznu za ostvarivanje njegove namere, kada govorimo o krivičnom delu iz izreke I ove presude, pošto samo lišavanje života njegove sestre, predstavlja posledicu koja je poprilično teško pogodila okrivljenog.

Okolnosti koje su uzete u obzir nakon izricanja kazne

Na osnovu člana 73 i 74 KZRK-a, prilikom izricanja kazne okrivljenom za izvršenje krivičnog dela shodno izreci II ove presude, sudija je uzeo u obzir par okolnosti koje utiču na vrstu i visinu kazne. U tom smislu je kao olakšavajuću okolnost za okrivljenog, sud uzeo u obzir dobro vladanje okrivljenog tokom prvog saslušanja; priznanje krivice i isti se pokajao za izvršenje ovog krivičnog dela; da je obećao da ubuduće neće izvršiti nijedno drugo krivično delo; njegov mlad uzrast kao i činjenicu da ranije nije bio osuđivan za neko drugo krivično delo. Takođe, prilikom izricanja novčane kazne, uzet je u obzir i imovinsko stanje okrivljenog i njegova primanja, sa time da nije nađena otežavajuća okolnost po okrivljenog.

Izricanje kazne u skladu sa težinom krivičnog dela i stepena krivične odgovornosti okrivljenog i namera izrečene kazne.

Prema ubeđenju suda, novčana kazna izrečena okrivljenom, zbog krivičnog dela shodno izreci II ove presude, imajući u vidu gorepomenute okolnosti, je pravična, u skladu sa težinom krivičnog dela i stepenom odgovornosti okrivljenog.

Sud je takođe konstatovao da se ovom kaznom može ispuniti i namera kazne, iz člana 41 KZRK, koja ima za cilj da spreči okrivljenog da izvrši krivična dela ubuduće i da izvrši njegovu rehabilitaciju; da spreči druga lica da izvrše krivična dela i da iznese društvenu osudu za krivično delo, podigne moral i ojača obavezu poštovanja zakona.

Zamena novčane kazne

Sud je na osnovu člana 46 KZRK, odlučio je da ukoliko okrivljeni odbije da plati novčanu kaznu ili nije u stanju da je izmiri, novčana kazna se prema rečima okrivljenog može zameniti društveno korisnim radom, tako da se 8 (osam) sati društveno korisnog rada izjednači sa 20 (dvadeset) evra novčane kazne. Ukoliko se okrivljeni ne slaže sa zamenjivanjem novčane

kazne društveno korisnim radom, onda se novčana kazna zamenjuje kaznom zatvora, tako da se svakih 20 € novčane kazne pretoče u jedan dan zatvora.

Dopunska kazna

Sem glavne kazne, na osnovu članova 62, 69 i 374 stav 3 KZRK-a, okrivljenom se izriče i dopunska kazna oduzimanje – zaplena oružja, odnosno lovačke puške, kalibra 12 mm, “Armsan”, sa serijskim brojem APK-PVQ 12A36283.

Računanje pritvora za izrečenu novčanu kaznu

Izrečena novčana kazna okrivljenog uračunava i vreme provedeno u pritvoru, od dana 03. novembra 2015. do dana 11. novembra 2015, sa time da se 1 (jedan) dan boravka u pritvoru izjednačava sa 20 € (dvadeset evra) novčane kazne.

Odluka o troškovima krivičnog postupka

Imajući u vidu prirodu ovog krivičnog predmeta i finansijsko stanje okrivljenog, sud je na osnovu člana 451 stav 1 KPP-a, odlučio da okrivljenog primora da plati samo sudski paušal u iznosu od 25 € (dvadeset pet evra), u roku od 15 (petnaest) dana, od dana pravosnažnosti ove presude.

Na osnovu svega gore navedenog, odlučeno je kao u izreci ove presude.

Osnovni sud u _____ Opšte odeljenje
PDP. br, _____ Dana _____ ,

zapisničarka,

sudija,

PRAVNA POUKA: Protiv ove presude se može uložiti žalba Apelacionom sudu u Prištini, u roku od 15 (petnaest) dana od dana prijema iste, preko ovog suda.

Obrazac 82

PRESUDA KOJOM SE OKRIVLJENI OGLAŠAVA KRIVIM (član 365 ZKPK-a)

PKR. br. _____/

U IME NARODA

Osnovni sud _____ Odeljenje za teška krivična dela, u sudskom veću u sastavu sudija _____, predsednik _____, i _____ član sudskog veća, _____, zapisničar, u krivičnom predmetu protiv okrivljenog _____ iz _____, za krivično delo ubistva iz člana 178 KZK-a, po optužnici koju je podneo tužilac osnovnog tužilaštva u _____ br. _____ od dana _____, po održanom glavnom pretresu dana _____, u prisustvu zamenika javnog tužioca P.P. i branioca okrivljenog _____, advokata iz _____, doneo je i ovog dana je proglasio ovu,

PRESUDU

Okrivljeni _____ iz _____, od oca _____ i _____ devojčako prezime majke _____ rođen dana _____, državljanin Kosova, oženjen, pismen, završio srednju školu, otac jednog deteta, sa mesečnim primanjima od _____, ranije neosuđivan, nalazi se u pritvoru od dana _____

KRIV JE

Što je dana _____, oko _____ časova, u _____, ispred kancelarije br. _____ u zgradi _____, ubio svoju suprugu _____, sa četiri uboda nožem, sečiva dugačkog 12 cm, nanoseći joj povrede u predelu vrata i grudnog koša, nanoseći joj teške povrede u predelu vratne arterije i pluća i dva loma nakon vrata, nakon čega je žrtva preminula kao posledica unutrašnjeg i spoljnog krvarenja izazvanog ubodima nanetim na najvitalnijim organima.

- Čime je počinio krivično delo ubistva, iz člana 178. KZK-a, zbog čega sud na osnovu člana 361, 365 ZKPK-a i člana 178 KZK-a okrivljenog,

O S U Đ U J E

Na 12 godina zatvora, računajući i vreme provedeno u pritvoru od _____

Okrivljeni je dužan da na ime troškova krivičnog postupka plati iznos od _____, a na ime sudskog paušala iznos od _____ .

O b r a z l o ž e n j e

Okružni javni tužilac u _____ optužnicom Kp. br. _____ od dana _____, optužio je M.U iz _____ zbog krivičnog dela ubistva, iz člana 178. KZK-a. Pri ovoj optužnici ostao je i državni tužilac osnovnog tužilaštva _____ R.R. sa predlogom da se okrivljeni proglasi krivim i da se osudi zaslužnom kaznom u skladu sa zakonom.

Verzija događaja prema rečima okrivljenog

Okrivljeni _____ je priznao da je lišio života svoju suprugu, pokojnu _____, na način opisan u izreci ove presude. Priznanje dela potvrđeno je i na osnovu zapisnika o uvidaju događaja od dana _____, izveštaja o obdukciji, tehničke fotodokumentacije, izveštaja forenzičke jedinice KP-a i delimično iskazima M.M., R.J., Lj.I., R.B. i M.B.

Okrivljeni je u svojoj odbrani izjavio da nije planirao ubistvo unapred, već da je svoju suprugu ubo nožem kada je ona definitivno odbila da se vrati i da ponovo živi sa njim, rekavši mu: "Ne zanimajte me, ni ti ni sin". U nastavku, u svoju odbranu je istakao da je sa pokojnom D. stupio u brak _____ godine nakon kratkog poznanstva, na početku bračnog života su živeli u harmoniji, ali su kasnije njihovi odnosi počeli da se remete iz razloga što je D. bila pod uticajem svoje sestre LJ. za koju smatra da je glavni krivac za remećenje njihovih bračnih odnosa, međutim nije mogao konkretno u čemu je sačinjen uticaj svedokinje LJ na njenu sestru, sada pokojnu D. Okrivljeni je priznao da bi pokojnicu, ponekada tokom svađa ošamario i da ga je ona napustila po prvi put kao i njihovu bračnu zajednicu godine _____ ali na njegovu inicijativu i insistiranje došlo je do njihovog međusobnog pomirenja. Ponovo dolazi do konflikta tokom godine _____, pošto joj je rekao da je njena sestra LJ. nepoželjna za njega. Petnaest dana nakon ovog konflikta, sada pokojna D. ponovo je napustila bračnu zajednicu i vratila se u svoju (očevu) kuću i definitivno je odbila da se vrati da nastavi sa zajedničkim životom i istovremeno je podnela brakorazvodnu tužbu. Odbila je da poseti i sina koji se nalazio kod njegovih roditelja.

Branilac okrivljenog nije negirao činjenicu da je okrivljeni počinio krivično delo ubistva, međutim smatra da se u ovakvim okolnostima ispunjavaju elementi krivičnog dela ubistva izvršenog u stanju jake psihičke rastrojenosti, iz člana 181. KZK-a ali ne i onog za koje se okrivljeni tereti. Odbrana smatra da je D. teško uvredila okrivljenog samom činjenicom da je napustila bračnu zajednicu i da je odbila da normalizuje odnose i da se pomiri sa okrivljenim, time što ga je tokom razgovora u zgradi Agencije za osiguranje _____, dovela u stanje jakog psihičkog rastrojstva rekavši mu da nije više zainteresovana, ni za njega niti za dete.

Oцена odbrane okrivljenog

Sud je prihvatio priznanje okrivljenog da je dana _____ u objektu, u hodniku zgrade osiguravajućeg društva, nakon kratkog razgovora sa svojom suprugom D. iz levog džepa kaputa, izvadio nož i da je istim lišio života sada pokojnu D. zadavši joj puno uboda u predelu vrata.

Priznanje ubistva od strane okrivljenog potvrđeno je kako materijalnim dokazima tako i iskazima svedoka R.M. i M.M. koji su svojim očima videli jedan deo događaja. Ovi dokazi se međusobno poklapaju, tako da je ovaj deo odbrane okrivljenog u skladu sa drugim dokazima i ne sadrži nikakve oprečnosti.

Međutim, odbranu okrivljenog, kada govorimo o okolnostima koje su dovele do izvršenja krivičnog dela, sud nije mogao da prihvati, pošto je odbrana u ovom delu u suprotnosti sa drugim dokazima izvedenim na glavnom pretresu.

Pošto okrivljeni priznaje da je lišio života pokojnu D. sud je posebno ocenio psihički odnos naspram izvršenog dela i došao je do zaključka da je okrivljeni izvršio krivično delo ubistva direktnim predumišljajem. Do ovakvog zaključka sud je došao na osnovu velikog broja dokaza izvedenih na glavnom pretresu. Ne osporava se da je okrivljeni nožem, sečiva dugog 12 cm, uboo pokojnicu 4 puta u predelu vrata. Četiri snažna uboda u vitalnom delu potvrđuju upornost okrivljenog da liši života svoju suprugu, sada pokojnu D. Dalje, okrivljeni je priznao da je nož kupio u vreme kada ga je supruga napustila i da je kritičnog dana držao van korica, u džepu iako je imao korice. Sud iz ovoga zaključuje da je okrivljeni došao u zgradu preduzeća "D....." prethodno odlučan da liši života svoju suprugu, u slučaju da odbije da mu se vrati.

Sud ne može da prihvati navode branioca, da je nož kupio kako bi se zaštitio od eventualnog napada strica pokojne, pošto on ne živi u P....., već živi u K.....i nijednim dokazom nije potvrđeno da je pretio ili ugrozio okrivljenog.

Dokazi

Iz iskaza svedoka M.M. potvrđeno je da je okrivljeni nakon što je počinio krivično delo rekao "Nisam mogao da izdržim više, uradio sam ono što sam zamislio". Uistinu, drugi svedok R.M. nije pomenuo u svom iskazu da je okrivljeni rekao ove reči, međutim imajući u vidu zabrinutost koja je normalna u datim situacijama, sud nalazi da je svedok mogao da ne čuje ove reči, i iz tog razloga veruje iskazu svedoka M.M.

I drugi dokazi dovode do sigurnog zaključka da je okrivljeni izvršio krivično delo neposrednim predumišljajem. Okrivljeni je u nekoliko navrata pretio svojoj supruzi da će je ubiti, i iz ovog razloga se ona uvek osećala ugroženom.

U krivičnoj prijavi od dana _____ koja je upućena Opštinskom javnom tužilaštvu u _____ D. ističe da je okrivljeni tukao i da joj je naneo teške telesne povrede, čak je i napao nožem i jedva se spasila da ne zadobije ubode nožem, time što je uspela da mu se odupre. U drugoj krivičnoj prijavi od dana _____ pokojnica je navela da joj je okrivljeni ozbiljno pretio sledećim rečima: "Ima da te raskasapim na sred ulice" a nakon toga je rekla i ovo; da je okrivljeni, u nekoliko navrata uznemiravao na radnom mestu, preteći joj životom. Iz policijskog izveštaja od dana _____ se može zaključiti da je nakon ove prijave obavljen razgovor sa

okrivljenim iz koga su ovlašćeni zaposleni R. i S. konstatovali: “Postoji osnovani strah da se ovakve pretnje mogu i obistinuti”.

Svedok S.B, otac pokojnice D. svedočio je da je okrivljeni pretio D i LJ., zbog čega je bio primoran da ih zarad odbrane isprati nakon završetka radnog vremena. Drugi svedok, M.B. stric pokojnice, svedočio je o pretnjama koje je okrivljeni upućivao sada pokojnoj i da se osećala uplašenom, posebno noću. U jednom slučaju je u njegovom prisustvu rekao “Kakav sud, ja ću ti presuditi” (ja ću odlučiti o tvojoj sudbini,). Svedokinja LJ, sestra pokojnice, u svom iskazu je rekla da joj je sestra rekla o maltretiranju koje doživljava, o pretnjama, grubom ponašanju, napadima nožem, tražeći da je otac i stric zaštite. O istom ponašanju okrivljenog prema pokojnici svedočili su i svedoci R.j., i R.B.

Sud je ocenio da su izjave svedoka uverljive i realne, i pored onoga što su svedoci S.B., Lj.B i M.B u užoj porodičnoj vezi sa sada pokojnom D.B, pošto se ovi dokazi potvrđuju i pismenim dokazima – prijavama koje je pokojnica podnela Osnovnom tužilaštvu u _____

Materijalni dokazi

Prema mišljenju medicinskog veštaka, koga je sud u potpunosti prihvatio, okrivljeni je duševno zdrava osoba. U vreme kada je počinio krivično delo, okrivljeni je bio svestan svog ponašanja i mogao je da kontroliše svoje ponašanje. Krivično delo je prema proceni suda izvršeno direktnim predumišljajem, koji proizilazi iz gore navedenih dokaza. U ovakvim okolnostima ispunjavaju se svi objektivni i subjektivni elementi krivičnog dela ubistva iz člana 178. KZK-a.

M o t i v

Iako okrivljeni ovo ne priznaje direktno, sud ocenjuje da je motiv ubistva bila ljubomora. Okrivljeni je priznao i potvrdio učestale svađe, tuče, koje su se dešavale između njih, ali nije bio u stanju da pruži neki razlog koji opravdava ovakvo ponašanje. U vezi sa istim, svedokinja LJ. pružila je uverljive iskaze, da je njena sestra imala probleme, pošto je okrivljeni bio ljubomoran (fanatik) tip, i da je kao takav maltretirao. Ona je rekla kako mu je pokojnica rekla da joj je okrivljeni zabranio da koristi šminku. U nekom drugom slučaju, tokom čekanja na semaforu, rekao joj je “Zašto gledaš u vozača”? I svedok M.B je shvatio da je okrivljeni ljubomoran i u jednom slučaju kada mu je pokojnica rekla da će se razvesti od njega čak i ako dete ostane kod njega, on joj je odgovorio “Bićeš sama i slobodna?”. Svi ovi dokazi potvrđuju da je ubistvo motivisano neosnovanom ljubomorom okrivljenog.

Navodi o ubistvu u stanju rastrojstva – zakon

Predmet ocene suda bila je i teza odbrane da se radnjama okrivljenog postižu elementi krivičnog dela ubistva u stanju psihičkog rastrojstva (nasumično), iz člana 180. LPK-a. Ova teza nije mogla da se prihvati pošto ne nalazi na podršku u dokazima izvedenim na glavnom pretresu. Za postojanje krivičnog dela iz člana 180. KZK-a, potrebno je da se okrivljeni ponaša u stanju jakog psihičkog rastrojstva, bez svoje krivice, odgovarajući na napad ili uvredu koju mu je ubijeni uputio. Izvedenim dokazima nije utvrđeno postojanje nijednog od zakonskih elementa privilegovanog ubistva. Nije postojao ni napad ni uvreda od strane pokojnice D. Svi saslušani svedoci koji poznaju pokojnicu D. svedočili su da je ona bila odlična radnica i primerena

supruga. Ovo nije osporio ni okrivljeni. Iz predmetnih spisa jasno proizilazi da se raskidanje bračnog odnosa desilo isključivo zbog krivice okrivljenog, koji je bez ikakvog razloga tukao i maltretirao svoju ženu. Napuštanje bračnog života od strane D, sada pokojne, odbijanje njenog povratka kod okrivljenog kao i njene reči “Ne zanimajte me, ni ti, ni sin” ne mogu se smatrati teškom uvredom, u skladu sa članom 180. KZK-a.

Ne može se govoriti ni o stanju teškog rastrojstva, iz člana 180 KZK-a, pošto se iz izveštaja veštaka za sudsku medicinu zaključuje da je okrivljeni u trenutku izvršenja krivičnog dela bio zabrinut, ali je mogao da kontroliše svoja osećanja.

Odluke o kazni

Prilikom odmeravanja kazne, sud je procenio stepen krivičnopravne odgovornosti u skladu sa članom 73 ZKPK-a. Takođe je procenio sve olakšavajuće okolnosti da je okrivljeni mlad, da je priznao izvršenje krivičnog dela, da ima jedno maloletno dete (ispod 2 godine), da do ovog trenutka nije bio u sukobu sa zakonom. Procenjena je i činjenica da okrivljeni nije izneo duboko pokajanje za izvršenje krivičnog dela kao i tendenciju da krivicu o događaju svali na sada pokojnu bez ikakve osnove.

Sud procenjuje da se izrečenom kaznom, u dužini trajanja od 12 (dvanaest) godina postiže svrha kazne propisane članom 41. L

KPP-a, u svim njegovim segmentima.

Troškovi postupka

Pošto je sud proglasio okrivljenog krivim, obavezao ga je da u skladu sa članom 453 ZKPK-a, plati troškove krivičnog postupka u iznosu od _____ i to isplatu za dnevnice svedoka u iznosu od _____, za stručno veštačenje iznos od _____, pošto je u skladu sa njegovim ekonomskim stanjem u prilici da plati sudske troškove.

Sud je obavezao okrivljenog da na ime sudskog paušala plati iznos od _____, imajući u vidu složenost i dužinu trajanja pitanja i ekonomsko stanje okrivljenog u skladu sa članom 450. stav 3. ZKPK-a.

Proračunavanje pritvora u izrečenu kaznu.

Pošto se okrivljeni nalazi u pritvoru, sud je na osnovu člana 83, stav 1 KPP-a, odlučio da se vreme provedeno u pritvoru uračuna u izrečenu kaznu.

Za imovinskopravno zahteve

Oštećena nije podnela imovinskopravni zahtev, te sud nije odlučio o ovom zahtevu.

OSNOVNI SUD U _____ ODELJENJE ZA TEŠKA KRIVIČNA DELA
PKR. br. _____, od dana _____

zapisničar ,
veća,

predsednik sudskog

PRAVNA POUKA: Protiv ove presude, nezadovoljna stranka ima pravo izjavljivanja žalbe u roku od 15 dana od dana njenog donošenja, Apelacionom sudu preko ovog suda.

Obrazac 83

PRESUDA ZA JEDNO LICE I VIŠE KRIVIČNIH DELA (SAMO IZREKA)

PRESUDA

Okrivljeni M.G. od oca _____ i _____devojačko prezime majke _____ rođen dana _____ državljanin Kosova, neoženjen, pismen, završio dva razreda srednje škole, osuđivan zbog toga što je počinio krivično delo teške krađe iz člana 253. stav. 1. tačka 1. KZK-a, izdržao kaznu zatvora u trajanju od 11 meseci, nalazi se u pritvoru od dana _____

JE KRIV

Što je dana _____, tokom noći, sa ciljem protivpravnog pribavljanja koristi za sebe, gvozdnom šipkom razbio katanac na ulaznim vratima prodavnice br. 2, imovina preduzeća "Graniti" koja se nalazi u _____, odakle je uzeo različite stvari: 4 automobilske gume r.18, u vrednosti od 400 evra, 3.kg. cigareta tipa "laki strike" u vrednosti od _____ evra.

Što je dana _____, tokom noći, sa ciljem protivpravnog pribavljanja koristi za sebe, razbio prozor prodavnice koju je obio i pokrao _____koja se nalazi u _____ imovina N.H., odakle je uzeo kasetofon "Philips", u vrednosti od 100€, tri tel. "ajfon 4 " u vrednosti od 900€, multifunkcionalan televizor, u vrednosti od 800 €.

Što je dana _____, tokom noći, sa za to napravljenim ključem, uzeo automobil marke "pasat" sa registarskim tablicama KS, imovina oštećenog V.K iz _____, koristeći ga i ostavljajući ga na nekom drugom mestu na kome je kasnije nađen,

- čime je počinio dva krivična dela teške krađe, iz člana 327. stav 1. tačka 1.1, i jedno krivično delo uzimanja pokretne imovine, konkretno automobila, iz člana 331. stav. 1. KZK-a, na osnovu čega sud, u skladu sa članom 80. stav. 2 u vezi sa tačkom 2.2. KZK-a izriče sledeće:

- za krivično delo pod tačkom 1, kaznu zatvora u trajanju od 10 (deset) meseci;
- za krivično delo pod tačkom 2, kaznu zatvora u trajanju od jedne godine;

- za krivično delo pod tačkom 3, kaznu zatvora u trajanju od 7 (sedam) meseci i,

OSUĐUJE GA

Jedinstvenom kaznom zatvora u trajanju od 2 (dve) godine i 3 (tri) meseca zatvora, u koju će se uračunati i vreme provedeno u pritvoru od _____ do _____.

Okrivljeni se obavezuje da preduzeću “Graniti “ plati na ime štete iznos od 600 €, u roku od 15 dana, nakon što presuda postane pravosnažna.

Da oštećenom N.H. na ime štete pričinjene za ukradene predmete isplati iznos od 1800€ u roku od 15 dana, po pravosnažnosti presude.

Oštećeni V.K se za ostvarivanje imovinskopravnog zahteva, upućuje na građansku parnicu.

Okrivljeni se na osnovu člana 453. stav. 4. ZKPK-a oslobađa od obaveze plaćanja troškova postupka.

Obrazac 84

PRESUDA ZA VIŠE LICA I VIŠE KRIVIČNIH DELA (SAMO IZREKA)

PRESUDA

Okrivljeni F.M. od oca _____ i _____ devojачko prezime majke _____ rođen dana _____ u _____ gde ima stalno mesto prebivališta, radnik, završio osnovnu školu, neoženjen, državljanin Kosova, ranije osuđivan kaznom zatvora u trajanju od 3 meseca, zbog krivičnog dela krađe iz člana 325 stav. 1. tačka. 1.1. KZK-a, u pritvoru je od dana _____;

2. Okrivljeni P.SH. od oca _____ i _____ devojачko prezime majke _____ rođen _____ u _____ gde ima stalno mesto prebivališta, državljanin Kosova, moler, oženjen, otac troje maloletne dece, završio osnovnu školu, ranije neosuđivan;

3. Okrivljeni F.S. od oca _____ i _____ devojачko prezime majke _____ rođen _____ u _____ gde ima stalno mesto prebivališta, državljanin Kosova, bez zanimanja, nezaposlen, oženjen, otac dvoje dece, u teškom ekonomskom stanju, ranije neosuđivan.

SU KRIVI

Što su:

I. Okrivljeni F.M, P.SH. i F.S:

1. Dana _____ u _____ F.M. je polomio staklo na vratima marketa "Ndrićimi" vlasništvo H.P. u ulici _____ br _____, druga dva okrivljena P.SH i F.S su čuvali stražu, nakon čega su svi zajedno ušli unutra i uzeli: gotov novac u vrednosti od 1.240,-evra, različite prehrambene artikle u vrednosti od 3000 €

2. Što su nepoznatog dana, oko sredine meseca februara _____, obili prodavnicu NTP "Profiti" čiji je vlasnik P.E. koji se nalazi u _____ tako što je prvo okrivljeni F.M. šrafci gerom slomio staklo ulaznih vrata, a druga dva čuvala stražu a zatim a nakon toga su svi zajedno ušli i ukrali: 6 tranzistora "Sony" u vrednosti od 300€, gramafon u vrednosti od 150€ i gotov novac u vrednosti od 350 €.

- čime su počinili dva krivična dela teške krađe, iz člana 327. stav. 1. tačka. 1.1 KZK-a.

II. Okrivljeni F.M i F.S. su dana _____ u _____, na nezakoniti način uzeli automobil tipa _____ sa registarskim tablicama _____ vlasništvo oštećenog B.R koji se nalazio na parking u zgrade u naselju _____ br, _____, sa ciljem da ga koriste za vožnju zajedno sa drugim maloletnim licima Z.P i V.R protiv kojih se vodi odvojeni postupak, otvorili su automobil posebno napravljenim ključem a nakon toga su putem kratkog spoja, električnim kablovima pokrenuli automobil i vozali se u njemu po gradu, do trenutka kada su automobilom udarili u stub, gde su automobil ostavili i pobjegli,

- čime su počinili krivično delo provala motornog vozila, iz člana 346. stav. 1. KZK-a.

III. Okrivljeni F.M

Dana _____ oko _____ sati u _____, u bifeu _____ u ulici _____, nasilnim ponašanjem je omeo javni red i mir tako što je prišao stolu za kojim su sedele dve žene, V.R i B.D koje je uvredio i pokušao je da sedne za njihov sto, međutim to mu nije dozvoljeno i u tim trenucima okrivljeni gura i baca na pod V.R, zadajući joj lakše telesne povrede, u vidu prignječjenja desne butine, dok mu B.D baca piće u lice nakon što je i nju pokušao fizički da napadne, ali ga je u tome sprečio konobar – svedok D.V,

- čime je počinio krivično delo nanošenje lakih telesnih povreda, iz člana 188. stav. 1. tačka 1.1. KZK-a, te sud u skladu sa članom 80. stav. 2. tačka. 2..2 KZK-a, izriče sledeće:

- okrivljenom F.M za krivično delo opisano u tački I/1, kaznu zatvora u trajanju od jedne godine i šest meseci, pod tačkom I/2, kaznu zatvora u trajanju od 10 meseci, pod tačkom II, kaznu zatvora u trajanju od jednog meseca i pod tačkom III, kaznu zatvora u trajanju od dva meseca;

- okrivljenom P.SH. za krivično delo opisano u tački I/1, kaznu zatvora u trajanju od jedne godine a za krivično delo pod tačkom I/2, kaznu zatvora u trajanju od šest meseci;

- okrivljenom F.S, za krivično delo: I/1-kaznu zatvora u trajanju od jedne godine, za krivično delo pod tačkom I/2- kaznu zatvora u trajanju od šest meseci i pod II, kaznu zatvora u trajanju od jednog meseca i,

OSUĐUJE

Okrivljenog F.M. jedinstvenom kaznom zatvora u trajanju od dve godine (2) i tri (3) meseca. U kaznu se obračunava i vreme provedeno u pritvoru od ____;

Okrivljenog P.SH. jedinstvenom kaznom zatvora u trajanju od jedne godine (1) i tri (3) meseca i,

Okrivljenog F.S. jedinstvenom kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) godine i pet (5) meseci.

Okrivljeni su dužni da u roku od 15 dana od pravosnažnosti ove presude, zajednički izmire troškove postupka u iznosu od 500 €, da u istom vremenskom roku plate na ime sudskog paušala: okrivljeni F.M. 200 €, okrivljeni P.SH. 100 €, a okrivljeni F.S. 150 €.

Okrivljeni su dužni da u roku od 2 meseca od pravosnažnosti presude zajednički isplate oštećenom H.P. vlasniku marketa “Ndriqimi” na ime pričinjene štete 4240 €, a oštećenom P.E 800 €

Oštećeni B.R i V.R. se za ostvarivanje ovog imovinskopravnog potraživanja upućuju na građansku parnicu.

Obrazac 85

PRESUDA SA VIŠE RAZLIČITIH ODLUKA (SAMO IZREKA)

PRESUDA

Okrivljeni G.B. od oca _____ i _____, devojačko prezime majke _____, rođen dana _____, sa mestom prebivališta u _____ ul. _____ br. _____, državljanin Kosova, moler, oženjen, bez dece, završio četiri (4) razreda osnovne škole, u teškom ekonomskom stanju, ranije osuđivan za krivično delo razbojništva, iz člana _____ KZK-a, kaznom zatvora u trajanju od tri (3) godine,

I.

JE KRIV

1. Što je dana _____, oko 10 časova, na zelenoj pijaci u _____, sa ciljem da protivpravno pribavi imovinsku korist za sebe, oštećenom M.M iz _____ dok je probao maslac od jednog prodavca, ubacio ruku u džep i uzeo novčanik, međutim građani i trgovci intervenišu i uzimaju mu novčanik i vraćaju ga oštećenom.

- čime je izvršio krivično delo pokušaja krađe, iz člana 325 stav. 1. u vezi sa članom 28. KZK-a;

2. Što je dana _____, oko 024 časa, u kafani "Lovac" u _____, vlasništvo oštećenog G.P, arogantnim i nasilnim ponašanjem remetio javni red i mir, lomeći inventar i prozore kafane čija vrednost dostiže iznos od 500 €, vređao je i psovao klijente koji su bili u kafani, sve dok nisu stigli organi reda i uhapsili ga.

- čime je počinio krivično delo **uništavanje ili oštećivanje imovine**, iz člana 333. stav. 1. KZK-a.

Sud na osnovu člana 76, 80. stav. 1. i stav. 2. tačka 2.2. KZK-a i člana 365 ZKPK-a

ODREĐUJE

- za krivično delo iz člana 325. stav. 1. osam (8) meseci zatvora, za krivično delo iz člana 330. stav. 1. dva (2) meseca zatvora, a na osnovu člana 80. stav. 1. stav. 2. tačka .2.2.

OSUĐUJE GA

Jedinstvenom kaznom zatvora u trajanju od jedne godine i devet (9) meseci.

Okrivljeni je dužan da plati troškove postupka u iznosu od 100 € i 20 € na ime sudskog paušala, u roku od 15 dana od pravosnažnosti presude.

Okrivljeni je dužan da oštećenom G.P. na ime štete isplati 500 €, u roku od dva (2) meseca, od pravosnažnosti presude.

II

Na osnovu člana 364. stav. 1. tačka 1.3. ZKPK-a,

OSLOBADA OD OPTUŽBE

Što je dana _____ na bazenu "Delfini", u svlačionici bazena, sa ciljem da pribavi protivpravnu imovinsku korist, iz torbe oštećenog Q.S. uzeo telefon "nokia" i novčanik sa 200 €.

- čime je izvršio krivično delo krađe, iz člana 325 stav. 1. KZK-a,

III

Na osnovu člana 363, stav 1. tačka 1. 1. ZKPK-a

ODBACUJE SE OPTUŽBA

Da je dana _____ u _____, kupio od G.K. iz _____ par minduša , dve narukvice u vrednosti od 300 € , dve zlatne ogrlice u vrednosti od 400 € i jedan muški sat marke "kontinental" sa pozlatom u vrednosti od 1500 € iako je znao da je G.P. gore navedene predmete ukrao,

- čime je počinio krivično delo **kupovina, primanje ili skrivanje robe dobijene izvršenjem krivičnog dela**, iz člana 345. stav. 1. KZK-a.

-Zbog čega je tužilac povukao optužnicu.

Obrazac 86

REŠENJE O ISPRAVLJANJU PRESUDE

(član 371. ZKPK-a)

PDP. br. 20/2013

Sudija pojedinac Osnovnog suda u _____ H.L., sa zapisničarkom B.H., u krivičnom predmetu protiv okrivljenog S.B. iz Peći, zbog krivičnog dela krađe iz člana 325 stav. 1 KZK-a, odlučujući po zahtevu okrivljenog da se izvrši ispravka presude Osnovnog suda u _____ Opšte odeljenje P. br. 20/2013 od dana _____ dana _____, doneo je ovo:

R E Š E N J E

Ispravlja se nepravosnažna presuda Osnovnog suda u _____, PDP. br. 20/2013 od dana _____, time što u izreci presude treba navesti ime okrivljenog "Sabit" umesto pogrešno navedenog imena "Sahit".

Ispravku uneti u original presude.

O b r a z l o ž e n j e

Okrivljeni je podneskom od dana 20.3.2013, podneo zahtev da se izvrši ispravljanje presude koja još uvek nije postala pravosnažna Osnovnog suda u _____ Opšte odeljenje, PDP. br. 20/2013 od dana _____, tako što u izreci umesto imena "Sabit" treba navesti ime "Sahit".

Zahtev okrivljenog je osnovan.

Nakon preispitivanja predmetnih spisa konstatovano je da je usled greške koja je nastala prilikom pisanja ime navedeno pogrešno, kako u originalu tako i u opisu presude, što znači da postoji nepoklapanje između originala presude i proglašene presude.

Imajući u vidu da se radi o jasnoj greški koja je načinjena prilikom ispisivanja imena, zahtev okrivljenog je osnovan, te je odlučeno kao u izreci ovog Rešenja, na osnovu člana 371. stav. 1 ZKPK-a.

OSNOVNI SUD _____ OPŠTE ODELJENJE

P. br. 20/2013, od dana 25.3.2013.

zapisničarka,

B.H.

sudija,

H.L.

PRAVNA POUKA: Protiv ovog Rešenja dozvoljena je žalba Apelacionom sudu u Prištini, u roku od 3 dana od trenutka donošenja istog.

Pojašnjenje: Kada sud rešenjem ispravi sastavljenu presudu u pismenoj formi pošto postoje razlike (nepoklapanja) od originala u Bitnim pitanjima (npr. u originalu postoji dopunska kazna

ali ne i u presudi sastavljenoj u pismenoj formi) u tom slučaju, stranke imaju pravo žalbe protiv presude u roku koji počinje da teče od trenutka donošenja Rešenja pa sve do ispravljanja presude (član 371. stav. 2.) .

Protiv ovog Rešenja nije dozvoljeno izjavljivanje posebne žalbe.

Obrazac 87

ŽALBA OKRIVLJENOG PROTIV PRVOSTEPENE PRESUDE PO SVIM ZAKONSKIM OSNOVIMA

(član 380 KZK-a)

P. br ____/2015

OSNOVNOM SUDU U PRIŠTINI
za
APELACIONI SUD U PRIŠTINI

Protiv presude Osnovnog suda u Prištini P. br. ____ 2015 od dana _____, kojom je okrivljeni M.M. iz _____, proglašen krivim zbog krivičnog dela ugrožavanja javnog saobraćaja iz člana 378 stav 9 u vezi sa stavom 6 i 1 KZK-a koji je osuđen kaznom zatvora u trajanju od 3 (tri) godine, na osnovu člana 380 ZKPK-a, ulažem

Ž A L B U

I. zbog bitne povrede odredaba krivičnog postupka, propisanih članom 384. stav. 2. tačka 2.1 ZKPK-a,

II. pogrešnog i nepotpunog konstatovanja činjeničnog stanja, iz člana 386. ZKPK-a,

III. povrede krivičnog zakona i

IV. zbog odluke o kazni.

O b r a z l o ž e n j e

I. Prvo saslušanje u ovoj krivičnopravnoj stvari održano je dana 15. februara 2015. Pošto je sud prihvatio predlog odbrane sa ciljem da se dopuni DOKAZNI postupak i da se sasluša svedok S.S., glavni pretres odložen je za 10. jun 2015.

Pošto je između prvog i drugog saslušanja proteklo više od 3 (tri) meseca, sud je bio primoran da na osnovu člana 311, stav 3 ZKPK-a, počne sa pretresom iz početka.

Međutim, pošto sud nije delovao u skladu sa navedenom zakonskom odredbom, već je nastavio sa pretresom ponovnim neizvođenjem dokaza koji su ranije već izvedeni, ovime je načinio bitnu povredu odredaba krivičnog postupka iz člana 384, stav 2, tačka 2.1 ZKPK-a.

II. U izreci presude na koju je izjavljena žalba sud navodi da okrivljeni M.M., nije prilagodio brzinu kretanja vozila uslovima na putu, pošto je put bio oštećen i klizav, te je bio primoran da pri preticanju vučnih kola B.J., zakoči brzo što je dovelo do skretanja vozila ka trotoaru i udaranja pešaka L.B., koji je kao posledica povreda preminuo na licu mesta. Međutim, obrazloženje presude navodi da na osnovu činjenice da na putu nisu ostali tragovi kočenja, veštak nije mogao sa tačnošću da odredi brzinu kojom se kamion kretao u trenutku nezgode.

Shodno tome, izvedenim dokazima nije utvrđena jedna od osnovnih okolnosti ovog događaja što je brzina kojom se u kritičnom trenutku okrivljeni kretao svojim vozilom. Ukoliko brzina kretanja nije bila velika kao što okrivljeni ističe, onda nije bio primoran da naprasno i brzo zakoči i to nije bio uzrok nesreće, već se u stvarnosti nesreća desila zbog nepropisnog kretanja vučnih kola, koja su saobraćala po sredini kolovoza.

U svom mišljenju i konstataciji, veštak sa saobraćaj, diplomirani inženjer V.K., nije isključio mogućnost da je do skretanja kamiona levo-desno na putu došlo usled prisustva sloja ulja koje je bilo na asfaltu, koji okrivljeni zasigurno nije mogao da primeti na vreme zbog čega je okrivljeni mogao da izgubi kontrolu nad vozilom i to upravo u najkritičnijoj deonici puta: na veoma izraženoj padini.

Na osnovu činjenice da sud nije utvrdio jednu od osnovnih okolnosti – brzinu kretanja okrivljenog u trenutku nesreće, zatim uopšte nije u celosti ocenio mišljenje i konstataciju veštaka i nije ocenio iskaz lica koje je upravljalo drugim vučnim kolima, koje se kretalo odmah iza prvih vučnih kola B.B., svedoka R.K., koji je potvrdio da je B.B., svojim vučnim kolima saobraćao po sredini puta čime proizilazi da je činjenično stanje utvrđeno pogrešno i nepotpuno.

III. Okrivljeni u konkretnom slučaju nije učinio ništa što bi bilo u suprotnosti sa pravilima saobraćaja a što bi bilo nepropisno i nezakonito. On je vozio sasvim normalno sve dok nije stigao do deonice puta prekrivene uljem koje je verovatno bačeno iz teških vozila što on nije mogao nikako da zna niti da pretpostavi sve dok iz suprotnog smera nisu došla vučna kola koja su se nepropisno kretala po sredini kolovoza.

Sem toga, predmetni spisi odnosno dokazni materijal ne sadrži apsolutno nijedan predlog za konstataciju suda da je okrivljeni upravljao svojim vozilom i kretao se velikom brzinom – dakle neprilagođenom brzinom koja nije odgovarala uslovima puta i da je iz tog razloga bio primoran da neočekivano zakoči, što je na klizavom putu dovelo do naglog skretanja, šetanja vozila levo-desno, ulaska na trotoar i smrti nevinog pešaka.

U skladu sa istim, proklizavanje prevoznog sredstva okrivljenog nastupilo je usled prisustva jednog sloja ulja u delu kolovoza, koji okrivljeni nije mogao da primeti a nije bio upoznat u vezi sa time da li je preduzeo bilo kakvu radnju koja bi činila jedan od Bitnih elemenata datog dela. Iz tog razloga, prvostepeni sud nije mogao da zaključi da je okrivljeni bio

svestan mogućnosti ugrožavanja života ljudi već je olako smatrao da do datih posledica neće doći, odnosno da će on moći da ih izbegne.

I pored činjenice da se ponašao propisno i u skladu sa odredbama koje uređuju drumski saobraćaj, nakon pojavljivanja vučnih kola, odmah je pristupio lakšem i obazrivom kočenju, koje je u datoj situaciji bilo nužno, međutim nije mogao da pretpostavi da se na tom delu kolovoza nalazi klizavo ulje zbog čega je i došlo do nezgode.

Ovime je prvostepeni sud prekršio zakon kada je konstatovao da radnje okrivljenog sadrže elemente krivičnog dela iz člana 378, stav 9 u vezi sa stavovima 6 i 1 KZK-a.

IV. Na osnovu gore opisanih razloga može se jasno zaključiti da nije postojala osnova da se okrivljeni M.M., proglasi krivim za krivično delo iz optužnice odnosno za bilo koje drugo krivično delo i na osnovu toga nema osnove za izricanje bilo kakve kazne protiv njega.

Međutim, ukoliko se odluka prvostepenog suda o krivici okrivljenog uzme kao pravična i osnovana ponovo je odluka koju je sud izrekao apsolutno nepravična, pošto je okrivljeni u celom ovom događaju najmanje doprineo izazivanju teške posledice, i u situaciji kada bismo delo i posledicu istog mogli staviti na teret njegovoj neobazrivosti.

Nije sporno da je do posledice doveo drugi faktor, odnosno da je do posledica došlo zbog radnji drugih lica učesnika u saobraćaju i to mnogo više u odnosu na okrivljenog. Pre svega, ovo je povezano sa činjenicom da je asfalt bio prekriven slojem ulja koje je taj deo puta učinio klizavim, do čega je došlo usled nemara radnika u obližnjem autoservisu, zatim usled nepropisnog kretanja vučnih kola koja nisu poštovala saobraćajne propise kretanja sa desne strane njihovog puta, i nasuprot tome se kretao mnogo više po sredini kolovoza i nije reagovao propisno prilikom prolaska kamiona kojim je okrivljeni upravljao.

Primećujući nepropisno kretanje vučnih kola okrivljeni je blagovremeno počeo da smanjuje brzinu svog vozila, kako bi izbegao nesreću, međutim u tom trenutku nailazi na deonicu asfalta pokrivenu uljem koja je bila klizava, što nije mogao očekivati niti primetiti, zbog mraka, i zbog čega on iznenada skreće, gubi kontrolu nad svojim vozilom i nažalost dospeva na trotoar gde izaziva smrt pešaka.

Doprinos okrivljenog u izazivanju teške posledice toliko je zanemarljiv da se ovaj predmet može tretirati kao lakši oblik nemara (*nesvesnog nehata*). Iz tog razloga izrečena kazna ni u jednom smislu ne odgovara stepenu odgovornosti i ugroženosti dela počinioca, ukoliko se on uzme za krivca nesreće.

Na osnovu njegove prošlosti, može se zaključiti da je imao normalan život i nikada nije došao u sukob sa zakonom, stoga imajući u vidu njegovu ličnost, više je nego jasno da se cilj kazne može postići i izricanjem uslovne kazne.

Po našoj proceni, ispunjene su sve okolnosti od kojih zavisi odluka o kazni u konkretnom slučaju i svi uslovi za ublažavanje kazne iz člana 75 KZK-a, odnosno uslovi za izricanje uslovne kazne iz člana 51 KZK-a. Iz tog razloga

P r e d l a ž e m

da Apelacioni sud iz gorenavedenih razloga i na osnovu člana 398, stav 1 tačka 4 ZKPK-a, preinači pobijenu presudu i da okrivljenog oslobodi od optužbi, ili da preinači presudu prvostepenog suda i da okrivljenom izrekne uslovnu kaznu ili da na osnovu stava 3. citiranog člana, poništi istu i predmet vrati prvostepenom sudu na ponovno suđenje.

Priština, _____

branilac,
S.S. advokat iz Prištine

Pojašnjenje: Prilikom ulaganja žalbe, nije dovoljno da podnosilac žalbe parafrazira zakonske prekršaje (*kako bi se ispunila formalna strana*), već za svaki navod treba dati jasne i logične razloge, u suprotnom ukoliko samo parafrazira zakonske odredbe, a u obrazloženju govori nešto potpuno drugo, smatra se da podnosilac žalbe nije pružio razloge za njegove navode i u ovakvim okolnostima sud može razmotriti žalbu samo zbog proceduralnih i zakonskih prekršaja, za koje snosi odgovornost po službenoj dužnosti. (*npr. ukoliko se u žalbi kaže da je sud objektivno prekoračio optužbu, treba pružiti razloge za ovo prekoračenje, ili ukoliko navodi da u presudi postoje oprečnosti između izreke i obrazloženja presude, treba pružiti jasne razloge za date oprečnosti itd*)

P. br. ____2015

Obrazac 88

ODGOVOR NA ŽALBU PROTIV PRESUDE

(član 388. KZK-a)

OSNOVNOM SUDU U PRIŠTINI

za

APELACIONI SUD U PRIŠTINI

U krivičnom predmetu P. br. _____ 2015, na osnovu člana 388 stav 2 ZKPK-a, podnosi:

ODGOVOR NA ŽALBU

Državnog tužioca Osnovnog tužilaštva u Prištini podnet protiv Osnovnog suda u Prištini, P. br. _____ od dana _____ 2015.

O b r a z l o ž e n j e

Presudom Osnovnog suda u Prištini P. br. _____ od dana _____ 2015, zbog krivičnog dela prevare iz člana 335, stav 1 ZKPK-a, okrivljenom je izrečena uslovna kazna, tako što mu je određena kazna zatvora u trajanju od 1 (JEDNE) GODINE, čije izvršenje neće biti pokrenuto ukoliko okrivljeni u roku od 1 (jedne) godine ne počini neko drugo krivično delo.

Protiv ove presude žalbu je podneo državni tužilac Osnovnog tužilaštva u Prištini, PP. br. _____/2015 od dana _____ 2015. i to na osnovu dve zakonske osnove: zbog povrede krivičnog zakona, navodima da radnje okrivljenog ispunjavaju sve elemente krivičnog dela iz člana 335, stav 2 ZKPK-a i zbog odluke o kazni uz obrazloženje da nije imao pravnu osnovu da se okrivljenom izrekne uslovna kazna, sa predlogom da Apelacioni sud kao sud drugog stepena preinači presudu na koju je uložena žalba u smislu njene pravne kvalifikacije, proglašavajući okrivljenog krivim za krivično delo iz stava 2 i sa stanovišta kazne, izricanjem kazne zatvora okrivljenom, imajući u vidu sve okolnosti, posebno visinu štete koju je okrivljeni prčinio oštećenima.

Žalba državnog tužioca Osnovnog tužilaštva u Prištini nije osnovana. Tačno je da je moj branjenik doveo u zabludu oštećenog M.S., i uzeo mu je 2.000 € sa namerom da mu sredi radnu vizu za Austriju, ali ovo nije mogao da učini pošto su i njega prevarile druge osobe koje su mom branjeniku obećale da imaju mogućnost da zakonski navedenim osobama obezbede posao u Šengen zoni. Tačno je da se moj branjenik sporazumeo sa oštećenim da mu, nakon što mu obezbedi vizu i posao u Austriji, plati i 5.000 €, međutim do ovoga nije došlo pošto okrivljeni nije mogao da obezbedi radnu vizu, tako da je sva šteta prčinjena oštećenom iznosila 5.000 €

kao novac koji je i sada vraćen oštećenom, zbog čega smatram neosnovanim navode tužioca da je pravna kvalifikacija izrađena u korist okrivljenog, pošto nije ispunjen nijedan element koji je povezan sa visinom pričinjene štete da krivično delo kvalifikuje članom 335 stav 2 Krivičnog zakonika Kosova.

Prilikom donošenja odluke o kazni, prvostepeni sud je uzeo u obzir veliki broj olakšavajućih okolnosti da je okrivljeni ljubazan na radnom mestu na kome radi i da revnosno obavlja sve radne dužnosti, da je otac troje maloletne dece, da je do sada neosuđivan, da je štetu odmah nadoknadio oštećenom, da je izneo žaljenje za ono što mu se desilo, da je isto učinio time što je bio naivan i da nije imao nameru da prevari oštećenog pošto je i on bio plen drugih prevaranata.

Iz svega navedenog, prvostepeni sud je ispravno postupio kada je radnje okrivljenog okvalifikovao u skladu sa članom 335 stav 1 Krivičnog zakonika Kosova i u potpunosti u skladu sa zakonom i olakšavajućim okolnostima prisutnim na strani okrivljenog izrekao mu je uslovnu kaznu i u potpunosti verujem da će čak i samo jedna pretnja kazne, imajući u vidu prošlost okrivljenog, uticati pozitivno da ne ponovi ovakve nezakonite radnje i iz tog razloga Apelacionom sudu

P r e d l a ž e m

da iz gorenavedenih razloga odbaci žalbu kao neosnovanu i da potvrdi presudu prvostepenog suda.

Priština _____

branilac okrivljenog,
D.A. advokat iz Prištine

Obrazac 89

REŠENJE O ODBAČAJU ŽALBE KAO NEBLAGOVREMENE (član 399 ZKPK-a)

P.br. br. _____

Apelacioni sud u Prištini, u veću u sastavu sudija NN, NN. i NN, sa zapisničarkom B.H., u krivičnom predmetu protiv okrivljenog S.B. iz _____, zbog krivičnog dela krađe iz člana 325 stav. 1 KZK-a, odlučujući o blagovremenosti žalbe okrivljenog uložene na presudu Osnovnog suda u _____ Opšte odeljenje P. br. _____ od dana _____, dana _____, doneo je ovo:

R E Š E N J E

ODBACUJE SE kao neblagovremena, žalba okrivljenog N.N, iz _____ uložena na presudu Osnovnog suda u _____, Opšte odeljenje P.br. _____ od dana _____,

O b r a z l o ž e n j e

Presudom Osnovnog suda u _____ P. br. _____ od dana _____ okrivljeni _____, iz _____ proglašen je krivim zbog krivičnog dela krađe iz člana 325 stav. 1 KZK-a i osuđen je kaznom zatvora u trajanju od 3 meseca, čije je izvršenje u skladu sa članom 51 KZK-a odloženo u roku od jedne godine, pod uslovom da okrivljeni ne počini neko drugo krivično delo.

Okrivljenom je presuda uručena lično dana 12.03.2015, što je činjenica koja se potvrđuje povratnicom koju je potpisao sam okrivljeni.

Dana 01.04.2015, okrivljeni je preporučenim pismom uložio žalbu na presudu koja je dostavljena sudu dana 03.04.2015.

Rok za ulaganje žalbe, u skladu sa članom 380 ZKPK-a, iznosi 15 dana.

Pošto je žalba na presudu uložena nakon isteka zakonom propisanog roka, sud je odlučio kao u izreci, na osnovu člana 399 ZKPK-a je odlučeno kao u izreci Rešenja.

OSNOVNI SUD U PEĆI – OPŠTE ODELJENJE
AP.DP. br. /2015, od dana _____

zapisničarka,

predsednik sudskog veća,

PRAVNA POUKA: Protiv ovog Rešenja može se uložiti žalba Vrhovnom sudu Kosova, u roku od tri (3) dana od dana donošenja Rešenja, preko ovog Suda.

Pojašnjenje:

1. Iako član 398 ZKPK-a izričito ne propisuje da se protiv Rešenja Apelacionog suda kojim je žalba stranaka odbačena kao neblagovremena ili nedozvoljena može uložiti žalba, ovo pravo se ne može uskratiti strankama (*zakonom koji je bio u primeni do 2013. godine žalbu je mogao odbaciti kao nedozvoljenu i neblagovremenu i sam prvostepeni sud*) tim više kada član 411. stav i tačka 5 i 6. ZKPK-a, propisuje da se može izjaviti žalba protiv Rešenja Apelacionog suda, koji ovu žalbu prosleđuje Vrhovnom sudu.
2. Žalba se može odbaciti kao neblagovremena (član 399 ZKPK-a) ili kao nedozvoljena (član 400 ZKPK-a).
3. Oblik Rešenja o odbacivanju žalbe kao nedozvoljene isti je kao i Rešenje o odbacivanju žalbe koja je neblagovremena, ali treba da navodi konkretne razloge zbog kojih se žalba smatra nedozvoljenom, pozivajući se na odnosne odredbe ZKPK-a.

Obrazac 90

PRESUDA KOJOM SE ŽALBA ODBIJA KAO NEOSNOVANA

(član 420. nekadašnjeg ZKPK-a)

Ap.br.____/

U IME NARODA

Vrhovni sud Kosova – veće u sastavu sudije: NN., predsednik, NN, NN. i NN. članovi, zapisničarka N.N. u krivičnom predmetu protiv okrivljenih: NN, iz _____, Opština _____, zbog krivičnog dela teškog ubistva u saučesništvu, iz člana 147. stav 1. tačka. 9. u vezi sa članom 23 KZK-a; N.N i za krivično delo iz člana 328. stav 2, u vezi sa žalbom tužioca _____, žalbu zastupnika oštećene stranke, advokata N.N. iz _____, žalbe okrivljenih i njihovih branilaca, advokata: NN. i N.N. iz _____ izjavljenu protiv presude Suda _____, P. br. 693/ od dana _____, po održanom pretresu veća u skladu sa članom 410 ZKPK-a, dana _____ doneo je ovu:

P R E S U D U

Odbacuju se kao neosnovane žalba okružnog javnog tužioca u _____, žalba zastupnika oštećene stranke i žalbe okrivljenih: N.N. i N.N. i njihovih branilaca, a presuda Okružnog suda _____, P. br. 693/2006 od dana 20.5.2008, ovime se potvrđuje.

O b r a z l o ž e n j e

Okružni sud u Prištini je presudom P. br. 693/od dana _____ proglasio krivim okrivljene _____ i _____ zbog krivičnog dela teškog ubistva u saučesništvu, iz člana 147. stav. 1. tačka. 9 u vezi sa članom 23 KZK-a, a okrivljenog N.N. i za krivično delo neovlašćenog vlasništva, kontrole ili posedovanja oružja, iz člana 328. stav. 2 KZK-a. Sud je okrivljenom N.N. za krivično delo ubistva izrekao kaznu zatvora od 15 (petnaest) godina i 6 (šest) meseci; za krivično delo neovlašćenog nošenja oružja kaznu zatvora od 1 (jedne) godine a nakon toga je osudio: okrivljenog N.N. jedinstvenom kaznom zatvora od 16 (šesnaest) godina, što obuhvata i vreme provedeno u pritvoru od 01.5.2006. i dalje, dok je okrivljenog N.N. kaznio kaznom

zatvora od 10 (deset) godina, koja obuhvata i vreme provedeno u pritvoru od 1. 5.2006. pa nadalje. Okrivljenom NN. izrečena je dopunska kazna – oduzimanje automatske puške kao sredstvo izvršenja krivičnog dela. Okrivljeni su dužni da zajednički plate troškove postupka koliko god da ispadnu shodno završnom računu suda, a na ime sudskog paušala, svaki po 200 €.

Oštećena N.N upućena je na građansku parnicu za ostvarivanje svog imovinskopravnog zahteva.

Protiv ove presude u zakonom propisanom roku žalbe su uložili:

- okružni javni tužilac u _____, samo zbog odluke o kazni, sa predlogom da se pobijena presuda preinači i da se okrivljenima izreknu oštrije kazne;

- zastupnik oštećene stranke, samo zbog odluke o kazni, sa predlogom da se pobijena presuda preinači i da se okrivljenima izreknu oštrije kazne;

- okrivljeni N.N i N.N, ne određujući žalbenu osnovu i bez nekog predloga;

- branilac okrivljenog N.N., zbog bitne povrede odredaba ZKPK-a, pogrešne i nepotpune konstatacije činjeničnog stanja, povrede krivičnog zakona i odluke o kazni, predlažući da Vrhovni sud poništi pobijenu presudu i predmet vrati prvostepenom sudu na ponovno suđenje ili da je preinači i da okrivljenog oslobodi od optužbe i

- branioci okrivljenog N.N, zbog bitne povrede odredaba krivičnog postupka, pogrešne i nepotpune konstatacije činjeničnog stanja, povrede krivičnog zakona i odluke o kazni; predlažući da Vrhovni sud poništi pobijenu presudu i predmet vrati prvostepenom sudu na ponovno suđenje ili da je preinači i da time okrivljenog oslobodi od optužbi.

U svojoj žalbi, branioci su tražili da u značenju člana 410 ZKPK-a oni i okrivljeni budu obavešteni o ročištu sudskog veća drugostepenog suda i da se okrivljenima omogući da učestvuju na ročištu.

Vrhovni sud je održao pretres u značenju člana 410 ZKPK-a, kome je prisustvovao javni tužilac Kosova, N.N, koji je predložio da se žalba javnog okružnog tužioca i zastupnika oštećene stranke usvoje, a da se žalbe branilaca i okrivljenih odbace kao neosnovane. Okrivljeni i njihovi branioci su nakon pojašnjavanja nekih žalbenih navoda, u potpunosti ostali pri predlozima koje su dali u svojstvu okrivljenih.

Javni tužilac Kosova je i u pismenoj formi – podneskom PPA. br. 488/2008 od dana 10.12.2008 – predložio da se žalba okružnog javnog tužioca i zastupnika oštećene stranke usvoje a da se žalbe branilaca okrivljenih odbace kao neosnovane.

Nakon razmatranja predmetnih spisa, preispitivanja pobijene presude u značenju člana 415 PZKPK-a, procene žalbenih navoda i odgovora na žalbu, Vrhovni sud je konstatovao:

Žalbe su neosnovane:

Pobijena presuda ne sadrži Bitne povrede odredaba krivičnog postupka niti povredu krivičnog zakona, koje Vrhovni sud, kao sud drugog stepena, primećuje po službenoj dužnosti (član 415 ZKPK-a).

Branioci okrivljenih, u vezi sa bitnom povredom odredaba krivičnog postupka ističu da je izreka presude konfuzna i nerazumljiva, pošto se u izreci kaže da je okrivljeni primoran niskim motivima, nije pomenut nijedan ovakav motiv; u izreci uopšte ne stoji da li je okrivljeni N. zadobio telesne povrede ili ne, dok obrazloženje presude navodi da je i N. udario sada pokojni N.; nakon toga, prema žalbi, pruženi razlozi su nejasni, pošto se u jednom delu kaže da je pokojnik naneo pokojnom N. i okrivljenima telesne povrede, dok je sam izbegao bilo kakve povrede. Sve ovo branioci smatraju apsolutnim im povredama odredaba krivičnog postupka, propisanih članom 403. stav. 1. tačka 12 ZKPK-a, zbog kojih prekršaja presuda nužno mora biti poništena. Sem toga, navodi se da je pobijena presuda u suprotnosti i sa odredbama člana 191. stav. 1. tačka. 1. ZKPK-a, pošto izreka ne navodi sve elemente koje izreka treba da sadrži o datom krivičnom delu.

I pored ovih žalbenih navoda, presuda je jasna i razumljiva i sadrži razloge koji potkrepljuju odlučujuće činjenice, iz čega se može zaključiti kako su okrivljeni izvršili krivično delo ubistva, kakve radnje su preduzeli za čimdbu istog krivičnog dela. Takođe, iz izvedenih dokaza se vidi koji dokazi dokazuju određene činjenice u vezi sa izvršenjem krivičnog dela i kako je sud prvog stepena ocenio izvedene dokaze.

Obrazloženje presude navodi odgovarajuće razloge u vezi sa odlučujućim činjenicama u ovom krivičnopravnom predmetu. Takođe, ono navodi dovoljne činjenične i pravne razloge, koje kao pravične i zakonite, usvaja i ovaj sud. Sud prvog stepena je izvršio ocenu dokaza u skladu sa odredbom člana 387 stav. 2 ZKPK-a, dok je sa oprečnim dokazima delovao u skladu sa odredbama člana 396. stav. 7. ZKPK-a, predstavljajući na potpuni način činjenice i razloge koje smatra dokazanim ili nedokazanim, ocenjivanjem oprečnih dokaza; dakle sud je sproveo analizu svih dokaza izvedenih tokom glavnog pretresa i u vezi sa njima je predstavio svoje zaključke, koje i ovaj sud usvaja kao pravične, objektivne i zakonite.

Pristup odlučujućim činjenicama bio je pravičan i zakonit; nijedna činjenica nije ostala sumnjiva ili nepotvrđena. Odlučujuće činjenice ne samo da su ispravno utvrđene, već su i obrazložene na potpun i jasan način. Zatim, ne stoje žalbeni navodi da sud prvog stepena nije naveo najmanje jedan niski motiv, pošto je ta konstatacija prisutna (usled sukoba oko jedne

imovine), i ovaj motiv je veoma jasno obrazložio u obrazloženju presude, dakle niske pobude ovog sukoba sa tragičnim posledicama su transparentne i nesporne.

Stoje žalbeni navodi da izreka pobijene presude ne navodi da je okrivljeni N. zadobio telesne povrede, međutim ovo je navedeno u obrazloženju pobijene presude, tako da ovaj “propust” ne čini nimalo nejasnim izreku, pošto je činjenica da je ovaj okrivljeni zadobio telesne povrede od sada pokojnog N. je pojašnjena i jasno obrazložena pobijenom presudom i u vezi sa ovim okolnostima nije preostala nikakva sumnja niti je to iko doveo u pitanje.

I žalbeni navodi o postojanju bitnih povreda odredaba krivičnog postupka, propisani članom 403. stav. 2. tačka 1 ZKPK-a, imajući u vidu da je prekršena odredba člana 391. stav. 1. tačka 1. ZKPK-a, su neosnovani, pošto pobijena presuda sadrži sve elemente propisane ovim članom, dok žalba, sem što parafrazira na stereotipan način stav. 1. tačku. 1. člana 191. ZKPK-a, ne pruža nijedan razlog u vezi elemenata koje presuda ne sadrži.

Žalbeni navodi u vezi sa činjeničnim stanjem

Što se tiče žalbene osnove, pogrešnog i nepotpunog utvrđivanja činjeničnog stanja, branioci okrivljenih, u svojim žalbama, u suštini, osporavaju način na koji su ocenjeni dokazi izvedeni tokom glavnog pretresa na nivou prvostepenog suda kao i zaključci do kojih je sud došao na osnovu izvedenih dokaza. Navodi ističu da su dokazi procenjeni jednostrano i površno, bez neke ključne analize što je, po njima, učinilo da i zaključci budu pogrešni.

Branioci okrivljenih u svojim žalbama, (koje su potpuno identične), tvrde da se događaj nije desio onako kako je našao sud prvog stepena, već da je tok događaja bio potpuno drugačiji; ističu puno dilema i hipotetičkih pitanja i zaključuju da nisu okrivljeni ti koji su blokirali put – postavili zasedu – sada pokojnom N., već da je nasuprot tome, pokojni N. sa nekolicinom drugih osoba hteo da postavi zasedu okrivljenima. Ovakve zaključke zasnivaju na činjenici da je kombi pokojnika N. bio parkiran pored puta i da je tu postojao dovoljan prostor za prolazak drugih automobila. Oni u svojim žalbama pitaju da ukoliko se događaj odigrao onako kako je našao sud prvog stepena, zašto onda kombi pokojnika nije bio na kolovozu, već je bio parkiran duž puta.

Sem toga, oni tvrde da se na osnovu broja rana koje je zadobio pokojni N. okrivljeni N. i N. može zaključiti da je okrivljenima naneo povrede neko drugi otpozadi, aludirajući na N, koji je jednom bio optužen optužnicom javnog tužioca, pošto je, prema žalbi, bilo apsolutno nemoguće da pokojni N. sam nanese povrede pokojnom N i okrivljenima. Na osnovu žalbe, veštak za balistiku je izjavio da su okrivljeni zadobili telesne povrede na udaljenosti od 50 m i ova okolnost, po njihovim rečima, ukazuje da je na strani pokojnika uključeno i nekolicina drugih lica.

Žalbe navode da je veštak isključio mogućnost da su okrivljeni, po zadobijanju povreda, bili u mogućnosti da nanesu povrede pokojnom N, pošto su u tom trenutku bili bez svesti i ošamućeni.

Prema oceni Vrhovnog suda i gorenavedeni žalbeni navodi o uzrocima nisu tačni:

U ovom tragičnom događaju nije sporno da je 1.5.2006, oko 17,00 časova, u selu _____, Opština _____, došlo do fizičkog obračuna između braće N, N i N.G. sa jedne strane i N.G.J. sa druge, i da su nakon ovog obračuna poginuli N.G. i B. G, dok su telesne povrede zadobili S. i Sh. G. sporne su činjenice da li su sada pokojni B. i okrivljeni bili ti koji su uhvatili u zasedu sada pokojnog Z. ili je pokojni Z. bio taj koji je lišio života pokojnika B. i naneo telesne povrede okrivljenima nakon čega ih je lišio života okrivljeni S. prema nalazima prvostepenog suda, ili je pokojni Z. koji je sa drugim osobama podigao zasedu okrivljenima, da li su okrivljeni ranjeni od strane drugih lica koja su bila uključena u ovaj događaj i da li se desilo da okrivljeni S. nije lišio života pokojnog Z., kao što ni okrivljeni Sh. nije izazvao nikakve telesne povrede sada pokojnom Z, kao što tvrde okrivljeni i njihovi branioci u žalbi.

Zaključci prvostepenog suda u vezi sa okolnostima koje se osporavaju žalbom su tačni i zasnivaju se na nespornim dokazima. U ovom krivičnom predmetu, dokazi, kako formalni tako i materijalni, sa izuzetkom izjava okrivljenih, su u svim aspektima bili saglasni, koherentni, i u potpunosti su dopunjavali jedan drugog, te stoga način izvršenja krivičnog dela, zatim saučesništvo i motivi su toliko jasni da ne ostavljaju nikakvu sumnju ni za ovaj sud.

U ovoj krivičnom stvari, ono što su relevantne i ključne činjenice jeste da su okrivljeni bili ti koji su podigli zasedu pokojnom Z., da je sada pokojni Z bio sam, da je napadnut od strane braće G, da su imali motiv da ga napadnu, da je pre nego što je zadobio fatalni udarac iz automatske puške od okrivljenog S, zadobio druge telesne povrede nožem i tupim predmetom i da ga je lišio života okrivljeni S. dokazani su van svake osnovane sumnje i u vezi sa ovim okolnostima su zaključci prvostepenog suda tačni i oko njih ne preostaje nikakva sumnja koja nije činjenično opravdana.

Odakle proizilaze ovakvi zaključci prvostepenog suda?

Pre svega, zaključak da su okrivljeni i sada pokojni B. blokirali put pokojnom Z. proizilazi iz nađenog položaja kombija nakon tragičnog događaja, zatim iz iskaza svedoka E. Gj. koji je prvi pristigao na mesto događaja i iskaza S. i I.Gj. koji su izjavili da su kombi pokojnog Z. i vozilo okrivljenih parkirani u istom smeru – u smeru mosta; vozilo marke golf bilo je ispred kombija, prednjim delom na mostu a zadnjim delom na putu i parkiran je tako da nije pružao mogućnost prolaska kombija, a da prethodno ne zastane. Drugo, činjenica da je pokojni Z, bio sam počiva na činjenici da niko od okrivljenih nije pomenuo da su videli neku drugu osobu tog dana na mestu događaja, sem izjave okrivljenih da ih je pokojni Z. napao sa drugim nepoznatim osobama. Treće, da je pokojni Z pre nego što je ubijen, napadnut od strane okrivljenih na šta

ukazuje sudskomedicinsko veštačenje, koje prisustvo baruta na rukama pokojnog B. i okrivljenog Sh. objašnjava činjenicom da kada je pokojni Z. pucao iz oružja ka njima, da je bio vrlo blizu, na udaljenosti od 10-15 cm. Četvrto, motiv podizanja zasede i napada imali su okrivljeni, pošto je pokojni Z. kupio jednu njivu od jednog Srbina, za koju su okrivljeni arbitrarno tvrdili da pripada njima, da su zbog ove kupoprodaje sada pokojni Z. i njegov sin došli u sukob sa pokojnim B, i da su ga pretukli i da se zbog ove tuče uopšte nisu pomirili; da su okrivljeni neposredno pred tragični događaj primetili pokojnog Z. kako skida graničnike, odnosno ogradu oko sporne njive, koju su okrivljeni postavili i da je ogradio klinovima i žicom i da je prošetao njivom i trubio, što su okrivljeni smatrali provokacijom (ovu okolnost je istakao i sam okrivljeni S.). Peto, da je okrivljeni zadobio povrede nožem i tupim predmetom potvrđuje i sudskomedicinsko veštačenje. Sem povreda automatskim oružjem, koje je pokojnom Z. naneo okrivljeni S. što nije sporno, sa druge strane se ne može znati koji od okrivljenih ili pokojni B. su mu naneli druge povrede, dakle ove radnje u ovakvim okolnostima se ne mogu personalizovati, iako je prvostepeni sud našao da je nožem napadnut okrivljeni Sh, a tupim predmetom pokojni B. Ove okolnosti nisu utvrđene sigurnim dokazima niti postoji mogućnost da se utvrde okolnosti u kojima se ovaj događaj odigrao. Bez obzira na isto, ne postoje nikakve sumnje da je pokojnik ove povrede zadobio od napadača (sada pokojni B i okrivljeni), sa zajedničkim predumišljajem da liše života istog i potpuno je beznačajno koji od njih ga je uboo nožem a koji od njih ga je udario tupim predmetom.

Šesto, da je pokojni Z. preminuo kao posledica mnogobrojnih prostrelnih rana zadobijenih automatskom puškom potvrđuje i sudskomedicinsko veštačenje, prema kome je on preminuo kao posledica ovih povreda a nakon ovih udaraca nije mogao da uradi ništa dalje (niti da napadne niti da se odbrani).

Sedmo, da je smrtonosne povrede iz automatske puške pokojnom Z, naneo okrivljeni S potvrđuje i sudskomedicinski veštak, koji je konstatovao da pokojni B i okrivljeni Sh, nakon zadobijenih povreda oružjem koje im je naneo pokojni Z, nisu mogli ni da napadnu niti da se dalje odbrane (dakle on isključuje mogućnost da su oni pogodili iz oružja pokojnog Z), dok na osnovu iskaza svedoka jedini koji je bio svestan nakon ovog događaja bio je okrivljeni S, koji nije mogao da ustane, već je puzio, što ne ostavlja nikakvu dilemu ko je likvidirao pokojnog Z.

Ukoliko se pozovemo na odbranu okrivljenih, zaključujemo da ih je napao pokojni Z sa drugim osobama. Međutim, njihova odbrana neizbežno dovodi do pitanja: kada su oni bili u neprijateljstvu sa pokojnikom, zašto su stali da porazgovaraju sa osobom sa kojom su bili u sukobu i ako su išli da kupe “veštačko đubrivo”, zašto su bili naoružani do zuba – automatskom puškom, nožem i tupim predmetom? Sva ova pitanja imaju samo jedan odgovor koji je ispravno dao sud prvog stepena zaključujući da su okrivljeni i pokojni B. podigli zasedu pokojnom Z. i napali ga i ovaj napad je doveo do tragičnih posledica kako za jednu tako i za drugu stranu.

Njihova odbrana da su upali u zasedu pokojnika krajnje je neodrživa i nekoherentna sa izvedenim dokazima u ovom krivičnom predmetu, pošto su oni izjavili da su neposredno pre tragičnog događaja videli iz svoje kuće pokojnika u njihovoj njivi za koju su tvrdili da pripada njima, koji je “trubio što je učinio i kada je prošao pored njihove kuće” i njegove radnje su smatrali provokacijom upućenom njima. Iz ovoga se jasno zaključuje da je ovde sve isplanirano od strane okrivljenih i pokojnog B. i da ovde nije bilo ničega slučajnog, zbog čega se završilo onako kako se završilo..

Shodno tome, imajući u vidu gorenavedene okolnosti kao i okolnosti i razloge navedene u pobijenoj presudi, zaključuje se da su žalbeni navodi neosnovani a sa druge strane da su ispravni i zakoniti zaključci suda prvog stepena da su okrivljeni počinili krivično delo za koje su proglašeni krivi, zato što je potvrđeno ispravno, na potpun i nesumnjiv način, da su okrivljeni preduzeli radnje za koje se optužuju, dok žalba ne predočava dokaze i činjenice koje su bile predmet razmatranja u postupku koji je vođen na prvom stepenu a koje bi mogle da dovedu u sumnju potvrđene činjenice, one samo predstavljaju njihove ocene istih činjenica i okolnosti, koje je sud prvog stepena imao u vidu i koje je, prema nalazima Vrhovnog suda, ispravno procenio.

U vezi sa primenom krivičnog zakona na sudu prvog stepena

Pošto pobijena presuda ne predstavlja bitnu povredu odredaba krivičnog postupka, i imajući u vidu da je sud prvog stepena ispravno i potpuno utvrdio činjenično stanje onoliko koliko je ispravno primenio i krivični zakon, žalbeni navodi branilaca okrivljenih za povredu krivičnog zakona nisu održivi.

Na osnovu uzroka koji su doveli do ovog sukoba sa tragičnim posledicama, bez ikakve sumnje se može zaključiti da su okrivljeni, podstaknuti niskim motivima, lišili života pokojnog Z. Gj. Oni su tvrdili da je njiva koju je pokojnik kupio od jednog Srbina bila njihova, pošto su to zemljište iznajmljivali duži vremenski period. Shodno tome, gnevni što je pokojni, sem što je kupio njivu koju su smatrali da nije smeo da kupi, pretukao i njihovog brata, sada pokojnog B, naoružali su se i podigli mu zasedu kako bi sa njim raščistili. Ovakve radnje ne možeš nazivati drukčije do niskim pobudama, pošto ove radnje ne samo da su u suprotnosti sa moralom, već su u suprotnosti sa društvenim normama, pošto ukoliko su okrivljeni imali pretenzije za to zemljište, mogli su da traže svoja prava zakonskim – sudskim putem a ne da uzmu pravdu u svoje ruke, te su njihove radnje svakako antisocijalne.

Žalbeni navodi u vezi sa kaznama

Sud je procenio žalbe okružnog javnog tužioca u Prištini, žalbu zastupnika oštećene stranke, žalbe okrivljenih i njihovih branilaca u vezi sa odlukom o kazni i konstatovao je da su žalbe neosnovane i u tom smeru.

Okružni javni tužilac u Prištini i zastupnik oštećene stranke tvrde da sud prvog stepena nije ispravno ocenio otežavajuće okolnosti protiv okrivljenih, posebno njihovo ponašanje nakon izvršenja krivičnog dela. Prema žalbi, okrivljeni S. se tokom celokupnog postupka ponašao arogantno, dok je prilikom proglašenja presude okrivljeni počeo da vređa predsednika sudskog veća i štakom na koju se oslanjao je zgazio prst zastupnika oštećene stranke, a nakon toga je okrivljeni Sh. pokušao da udari zastupnika oštećene stranke, ne iznoseći ni u jednom trenutku nikakav obzir prema oštećenom i njegovoj porodici.

Branioци okrivljenih nisu opravdali svoje navode u vezi sa žalbenom osnovnom – odlukom o kazni.

Prvostepeni sud je prilikom odmeravanja kazne za okrivljenog S. G. uzeo u obzir činjenicu da je porodični čovek – otac četvoro dece, da živi u lošem ekonomskom stanju, a kao otežavajuću okolnost činjenicu da je i ranije bio osuđivan za krivična dela protiv života i tela, dok je okrivljenom Sh. G kao olakšavajuću okolnost uzeo činjenicu da je oženjen i otac 6 (šestoro) dece i da izdržava svoju porodicu, a do otežavajućih okolnosti nije došao.

Iz gorenavedenih činjenica se može zaključiti da se kazne koje je prvostepeni sud izrekao protiv okrivljenih, smatraju nužnim i da odgovaraju intenzitetu štete zaštićene vrednosti, stepenu krivične odgovornosti okrivljenih, kao izvršilaca i da ove kazne treba da budu u službi opšte preventive, posebno one posebne (specijalne), jačanja društvenog morala, odgovornosti i discipline građana i da budu u skladu sa zahtevima lične bezbednosti stanovništva iz ovih predela i da se ovom kaznom postiže u celosti svrha kazne, propisana odredbama člana 34 KZK-a. Iz ovih razloga, žalba javnog tužioca i zastupnika oštećene stranke da se okrivljenima izreknu oštije kazne kao i žalba branilaca okrivljenih da im se izreknu blaže kazne, su odbačene kao neosnovane. Ponašanje okrivljenih nakon izvršenja krivičnog dela, posebno njihovo ponašanje prema predsedniku sudskog veća i drugim strankama zaista su bili neprimereni i beskrupulozni i svakako predstavljaju otežavajuće okolnosti, međutim, na osnovu posledica koje su proizašle iz njihovih krivičnih dela (ubijen im je jedan brat a sami su zadobili teške telesne povrede), sud nije smatrao prikladnim da im izrekne oštriju kaznu od one koju im je izrekao sud prvog stepena, međutim njihovo veoma grubo ponašanje, takođe ne ostavlja prostora za bilo kakvo smanjenje kazne, koje su tražili njihovi branioci, tim više imajući u vidu da je drugom okrivljenom izrečen samo mogući minimum kazne propisane za izvršeno krivično delo.

Na osnovu svega navedenog i na osnovu člana 423 ZKPK-a, odlučeno je kao u izreci.

VRHOVNI SUD KOSOVA, PRIŠTINA
Ap. br. 488/08 od dana 20.5.2009.

zapisničarka,

predsednik sudskog veća
članovi sudskog veća:

Obrazac 91

REŠENJE KOJIM SE PRVOSTEPENA PRESUDA UKIDA

(član 420 nekadašnjeg ZKPK-a)

Ap. br. 197/2011

VRHOVNI SUD KOSOVA, veće u sastavu sudija: N.N.N.N,NN, N.N i N.N, članovi veća, sa stručnom saradnicom N.N, u krivičnom predmetu protiv okrivljenog F.H, iz sela _____, Opština _____, zbog krivičnih dela teškog ubistva u pokušaju iz člana 147 stav 1 tačka 4 u vezi sa članom 20 KZK-a, izazivanje opšte opasnosti iz člana 291 stav 5 u vezi sa stavom 1 KZK-a, i neovlašćeno vlasništvo, kontrola ili posedovanje oružja iz člana 328 stav 1 KZK-a, odlučujući po žalbi okružnog javnog tužioca u _____ i po žalbi branioca okrivljenog, izjavljenoj protiv presude Okružnog suda u _____ P. br. 195/2010 od dana 15.2.2011, po održanom pretresu veća u skladu sa odredbom člana 410 ZKPK-a, dana 14. marta 2012, doneo je ovo

REŠENJE

Po dobijanju žalbi okružnog javnog tužioca u _____ i branioca okrivljenog po službenoj dužnosti, presuda Okružnog suda u _____ P. br. 195/2010 od dana 15.2.2011, se ukida i predmet se vraća istom sudu na ponovno suđenje.

Žalbe okružnog javnog tužioca u _____ i branioca okrivljenog za sada su nepredmetne.

O b r a z l o ž e n j e

Presudom Okružnog suda u _____ P. br. 195/2010 od dana 15.2.2011, okrivljeni F. H. proglašen je krivim zbog krivičnih dela teškog ubistva u pokušaju iz člana 147 stav 1 tačka 4 u vezi sa članom 20 KZK-a, izazivanje opšte opasnosti iz člana 291 stav 5 u vezi sa stavom 1 KZK-a, i neovlašćeno vlasništvo, kontrola ili posedovanje oružja iz člana 328 stav 1 KZK-a, i osuđen je jedinstvenom kaznom zatvora u trajanju od 3 (tri) godine u koju će biti uračunato i vreme provedeno u pritvoru od dana 7.9.2010. do dana 4.2.2011, određivanjem kazni za svako

krivično delo pojedinačno i to za prvo krivično delo, kaznu zatvora u trajanju od 2 (dve) godine i 6 (šest) meseci, za drugo krivično delo kaznu zatvora u trajanju od 6 (šest) meseci i za treće krivično delo kaznu zatvora u trajanju od 3 (tri) meseca. Okrivljeni je dužan da plati na ime sudskog paušala iznos od 50 €, i troškove krivičnog postupka u iznosu od 150 €, sve ovo u roku od 15 dana od dana pravosnažnosti presude, pod pretnjom prinudnog izvršenja. Istovremeno mu je izrečena mera bezbednosti oduzimanje pištolja marke “Zastava” sa br. ET-910935 kal. 6.35 mm.

Protiv ove presude u zakonskom roku su izjavili žalbe:

-Okružni javni tužilac u____, zbog bitnih povreda odredaba krivičnog postupka, povrede krivičnog zakona, pogrešnog i nepotpunog utvrđivanja činjeničnog stanja i zbog odluke o kazni, predlažući da se pobijena presuda ukine i da se predmet vrati na ponovno suđenje.

-branilac okrivljenog F. H., advokat R. A, zbog bitnih povreda odredaba krivičnog postupka, povrede krivičnog zakona, pogrešnog i nepotpunog utvrđivanja činjeničnog stanja i zbog odluke o kazni, predlažući da se pobijena presuda ukine i da se predmet vrati na ponovno suđenje ili da se preinači i da se okrivljeni oslobodi optužbe.

Vrhovni sud je u skladu sa članom 410 ZKPK-a, održao ročište veća, na koje je advokat N. Sh., po punomoćju, u potpunosti ostao pri navodi iznetim u žalbi kao i okrivljeni F.H, koji je u potpunosti podržao žalbu i navode navedene u njoj.

Državni tužilac, iako uredno pozvan, nije bio prisutan ali je podneskom u pismenoj formi PPA. br. 197/2011 od dana 3.5.2011, predložio da se žalba okružnog javnog tužioca osvoji kao osnovana, a da se žalba branioca odbaci kao neosnovana.

Vrhovni sud Kosova je nakon što je razmotrio predmetne spise i žalbene navode, konstatovao da je shodno žalbama okružnog javnog tužioca i branioca okrivljenog nužno ukidanje presude po službenoj dužnosti i to iz sledećih razloga.

Pobijena presuda sadrži bitne povrede odredaba krivičnog postupka, propisane članom 403 stav 1 tačka 12 ZKPK-a, kao prekršaje o kojima se ovaj sud, prema članu 415 ZKPK-a brine po službenoj dužnosti.

Prvobitno treba istaći da je okrivljeni optužnicom okružnog javnog tužioca u _____ optužen za krivično delo teškog ubistva u pokušaju iz člana 147 stav 1 tačka 4 u vezi sa članom 20 KZK-a, izazivanje opšte opasnosti iz člana 291 stav 5 u vezi sa stavom 1 KZK-a, i neovlašćeno vlasništvo, kontrola ili posedovanje oružja iz člana 328 stav 1 KZK-a, i da je sud prvog stepena sproveo ponovnu pravnu kvalifikaciju krivičnog dela teškog ubistva u pokušaju iz

člana 147 stav 1 tačka 4 u vezi sa članom 20 KZK-a i okrivljeni je proglašen krivim za krivično delo ubistva u pokušaju iz člana 146 u vezi sa članom 20 KZK-a, krivično delo izazivanja opšte opasnosti i krivično delo repetiranja oružja (član 328 stav 1 KZK-a).

Izreka presude apsolutno je bila nejasna i to iz sledećih razloga:

U konkretnom slučaju, desio se samo jedan jedinstveni događaj; pokušaj okrivljenog da liši života oštećenog E. B, pucao je u njegovom pravcu i omašio metu i pogodio je B.M. (*iberatio ictus*), nisu postojala dva događaja. Javni tužilac je izradio haotičnu izreku optužnice i nažalost ovakvu optužnicu potvrdio je sudija za potvrđivanje optužnice. U izreci pod tačkom 1. pobijene presude, postoji faktički opis krivičnog dela ubistva u pokušaju protiv oštećenog E. B. koji u opisu ne sadrži nijedan element krivičnog dela teškog ubistva iz člana 147 .stav 1. tačka 4 KZK-a, iako je krivično delo na strani javnog tužioca okvalifikovano shodno ovom stavu!!! (*činjenični opis odgovara ubistvu iz člana 146 i krivično delo se ne može okvalifikovati u skladu sa članom 147 ukoliko u činjeničnom opisu krivičnog dela ne postoji nijedan element koji kvalifikuje dato krivično delo*). U tački II. izreke presude postoji drugi događaj koji je skoro odvojen od prvog, gde se opisuje kako je okrivljeni u pokušaju da liši života E. B. ranio B. M. i ovime izazvao opštu opasnost iz člana 291 stav 5. u vezi sa stavom 1. KZK-a, !!, u izreci u tački tri presude opisuje se repetiranje dakle jedno delo se stavlja u tri različite pravne norme; repetiranje (328 stav 1.) ; ubistvo uz ugrožavanje drugih lica (član 147. stav 1. tačka 4) i izazivanje opšte opasnosti (član 297. stav 5 u vezi sa stavom 1.) . Kada je okrivljeni preduzeo radnju kako bi lišio života određeno lice, međutim nije uspeo da ostvari željenu posledicu, već neku drugu, sa kojom se složio iako glavni cilj učinioca nije bilo izazivanje ovakve posledice (eventualni predumišljaj), ne može se govoriti o spajanju krivičnih dela ubistva i izazivanja opšte opasnosti, u datoj situaciji se radi ili o ubistvu, dovođenju u opasnost života ostalih, ubistvu sa nekom drugom kvalifikujućom okolnošću ili o običnom delu ubistva ali nikako nije reč o izazivanju opšte opasnosti, drugo ukoliko je ovim oružjem pričinjena konkretna posledica, kao što se to desilo u konkretnom slučaju, stvar je prešla iz oblasti repetiranja, nemamo više repetiranje već nedozvoljeno nošenje oružja ukoliko je oružje nošeno neovlašćeno a konkretno krivično delo koje je podvedeno pod krivično delo (u konkretnom slučaju pokušaj ubistva); o repetiranju se može govoriti samo ukoliko je upotrebljeno ili je repetirano oružje zarad zastrašivanja, pretnje (upotreba; ispaljivanje hica u vazduh zarad zastrašivanja oštećenog, ako ga je repetirao: tako što je izvadio oružje, pokazao mu ga je, otkrio je oružje kako bi oštećenom stavio na znanje da je naoružan). U konkretnom slučaju nije pucao da bi ga zastrašio već je to učinio kako bi ostvario

konkretnu posledicu a to je usmrćivanje oštećenog a u takvim okolnostima se ne radi ni o: upotrebi oružja zarad zastrašivanja niti o repetiranju, kao što je pogrešno okvalifikovao javni tužilac a ovakvu kvalifikaciju je odobrio i sud prvog stepena već se radi o konkretnom krivičnom delu koje je počinilac načinio upotrebom oružja, zatim u činjeničnom opisu krivičnog dela, u vezi sa krivičnim delom repetiranja oružja, ne navodi se nijedan elemenat ovog krivičnog dela.

Zbog ovakvih propusta trebalo je ukinuti presudu obavezno pošto je pobijena presuda ukinuta po službenoj dužnosti, a žalbe okružnog javnog tužioca i branioca okrivljenog za sada su nepredmetne.

Takođe, treba istaći da Krivični zakonik Kosova ne propisuje određivanje “mera bezbednosti” koje je izrekao sud prvog stepena, već predviđa dopunske kazne, zbog čega sud prvog stepena treba da ima u vidu i to tokom odnošenja odluke.

Na ponovnom pretresu, prvostepeni sud još jednom treba da oceni sve predložene i eventualne dokaze, da oceni ispravno događaj koji je predmet optužbe sa svim svojim dimenzijama, da izvede ispravne zaključke da su u datim okolnostima nastupili elementi krivičnih dela koje navodi optužba ili neko drugo krivično delo (na osnovu gorenavedenih primedbi) a zatim da donese pravičnu i zakonitu odluku.

Iz svega gorenavedenog odlučeno kao u skladu sa odredbom člana 424 ZKPK-a, kao u izreci ovog Rešenja.

VRHOVNI SUD KOSOVA – PRIŠTINA

Dana 15. marta 2012, Ap. br. 197/2011

zapisničarka,

članovi sudskog veća:

predsednica sudskog veća,

Obrazac 92

PRVOSTEPENA PRESUDA SE PREINAČAVA (član 420 bivšeg ZKPK-a)

Ap.br.503/2011

U IME NARODA

VRHOVNI SUD KOSOVA – veće u sastavu sudije: N.N., predsednica veće, NN, NN, NN i NN. članovi, sa stručnom saradnicom N.N., kao zapisničarkom, u krivičnom predmetu protiv okrivljenog XX. iz _____, zbog krivičnog dela teškog ubistva iz člana 147 stav 1 tačka 4 u vezi sa članom 8 stav 4 KZK-a, i krivičnog dela neovlašćenog vlasništva, kontrole ili posedovanja oružja iz člana 328 stav 2 KZK-a, odlučujući po žalbi branioca okrivljenog izjavljenoj protiv presude Okružnog suda u _____ P. br. ____ od dana _____, po održanom pretresu veća u skladu sa odredbom člana 410 ZKPK-a, dana 27. 06. 2012, doneo je ovu:

P R E S U D U

Delimičnim usvajanjem žalbe branioca okrivljenog preinačuje se presuda Okružnog suda u _____ P.br. 17/2011 od dana 26. 07. 2011, samo u delu pravne kvalifikacije, u skladu sa kojim Vrhovni sud nalazi da radnje okrivljenog ispunjavaju sve elemente krivičnog dela ubistva, iz člana 146 u vezi sa članom 8. stav 4. KZK-a.

O b r a z l o ž e n j e

Okružni sud u _____ Presudom P. br. ____/2011 od dana _____ proglasio je krivim okrivljenog NN. zbog krivičnog dela teškog ubistva, iz člana 147 stav 1 tačka 4 u vezi sa članom 8 stav 4 KZK-a za koje mu je potvrdio kaznu zatvora od 3 (tri) godine, a za krivično delo neovlašćenog vlasništva, kontrole ili posedovanja oružja iz člana 328 stav 2 KZK-a, kaznu zatvora u trajanju od 6 (šest) meseci i u skladu sa odredbom člana 71 KZK-a, osudio ga je jedinstvenom kaznom zatvora od 3 (tri) godine i 4 (četiri) meseca, kao kaznu u koju je uračunato i vreme provedeno u pritvoru od dana 10.03.2009. do 26. 07. 2011. Okrivljeni je dužan da na ime

troškova postupka uplati iznos od 832,86 €, a na ime sudskog paušala 300 €, u roku od 30 dana od dana pravosnažnosti presude.

Okrivljenom je izrečena i dopunska kazna oduzimanje oružja marke "Bereta" kal. 7.65 mm, serijskog broja 902962 i 1 metak istog kalibra. Oštećene stranke su upućene na redovan građanski postupak za ostvarivanje svom imovinskopavnog zahteva.

Protiv ove presude u zakonom propisanom roku izjavio je žalbu branilac okrivljenog, N.N., advokat N.N. zbog povrede krivičnog zakona, pogrešnog i nepotpunog utvrđivanja činjeničnog stanja i odluke o kazni, sa predlogom da se pobijena presuda preinači i da se okrivljeni oslobodi optužbe.

Vrhovni sud Kosova je o ročištu veća u skladu sa odredbom člana 410 ZKPK-a, obavestilo državnog tužioca Kosova, okrivljenog i njegovog branioca.

Na ročištu je učestvovao okrivljeni N.N, koji je ostao pri žalbenim navodima navedenim u žalbi njegovog branioca.

Državni tužilac Kosova je podneskom PPA. br. 503/2011 od dana 24. 01. 2012, predložio da se žalba branioca okrivljenog odbije kao neosnovana, i da se prvostepena presuda potvrdi.

Vrhovni sud Kosova je nakon što je razmotrio sve spise iz ove krivičnopravne stvari, razmotrio pobijenu presudu u skladu sa odredbom člana 415 ZKPK-a, i nakon što je ocenio navode naveden u žalbi, nalazi:

Žalba je delimično osnovana.

Branilac okrivljenog u žalbi ne isporava presudu usled bitnih povreda krivičnog postupka, međutim Vrhovni sud je isto razmotrio po službenoj dužnosti i u tom smislu u skladu sa odredbom člana 415 ZKPK-a i konstatovao je da ista sadrži bitne povrede odredaba krivičnog postupka koje bi uslovile njeno preinačenje.

Navodi branioca.

U svojoj žalbi, branilac okrivljenog N.N., advokat N.N, povezuje žalbenu osnovu povredom krivičnog zakona i pogrešnim i nepotpunim utvrđivanjem činjeničnog stanja. Navodi se da ukoliko je okrivljeni prekoračio nužnu odbranu u skladu sa odredbom člana 8 stav 4 KZK-a, onda nije moguće da se njegove radnje okvalifikuju kao krivično delo iz člana 147 tačka 4 KZK-a, po njemu se krivično delo ne može smatrati i olakšavajućim i sa okarakterisano otežavajućim okolnostima, pošto su ove okolnosti shodno međusobno isključive. Prema

braniocu, život oštećenog Shërbim nije doveden u opasnost pošto su prvi hici završili u telu sada pokojnog N.N, druga dva u zemlju a jedan u prtljažnik automobila. Kao protagonista napada N.N. se isključuje kao oštećeni. Po ovoj osnovi i predlaže da se okrivljeni oslobodi od optužbe pošto je delovao u nužnoj odbrani. Prema rečima branioca okrivljenog navodi se da pošto je okrivljeni N.N. delovao u nužnoj odbrani pod pretnjom oružja sama pokojnog N.N. i pokušaja Shërbim Berishe da njegovo oružje vrati u funkciju. U ovakvoj situaciji radnje okrivljenog ne mogu se tretirati drukčije do kao radnje u nužnoj odbrani.

Odgovor suda na navode iznete u žalbi

Vrhovni sud smatra da je žalba branioca osnovana samo u delu sa navodima da se krivično delo ne može okvalifikovati u skladu sa tačkom 4. člana 147 – ugrožavanje jednog ili više lica i to iz sledećih razloga:

U okolnostima koje opisuju činjenično stanje u izreci presude, koju je preformulisao (izmenio) javni tužilac na ponovnom suđenju, (javni tužilac je na ponovnom suđenju, na osnovu istih dokaza, koje je imao na raspolaganju, kako prilikom podizanja optužnice tako i na prvom saslušanju, kada je u potpunosti ostao pri optužnici i kada govorimo o činjeničnom opisu i pravnoj kvalifikaciji krivičnog dela, preformulisao je činjenični opis krivičnog dela i ponovo ga je kvalifikovao u skladu sa članom 8. stav 4. KZK-a), radnje okrivljenog ne mogu se okvalifikovati kao ugrožavanje drugih lica, ne zbog nepostojanja konkretne opasnosti ili vremenske udaljenosti, kao što navodi branilac, pošto su sve ove predispozicije postojale, zatim ne zbog okolnosti da jedno krivično delo može biti i olakšavajuće i otežavajuće, pošto se krivično delo može izvršiti i u okolnostima prekoračivanja nužne odbrane ali i ugrožavanjem života drugih, pošto postoji mogućnost da učinilac realizacijom trenutnog i protivzakonitog napada, prekoračuje zakonska ograničenja nužne odbrane, ali istovremeno izaziva konkretnu opasnost po živote drugih, ali i iz činjenice da čak i ukoliko je N.N. bio uključen u ovaj konflikt sa tragičnim posledicama, može se zaključiti da je glavni akter ovog događaja upravo ovaj oštećeni a ukoliko je okrivljeni pucao u njegovom pravcu (dakle objekat napada okrivljenog bio je upravo ovaj oštećeni, tako konstatuje tužilac u izreci optužnice ali se isto zaključuje i iz toka događaja), onda se ne radi o ugrožavanju drugih lica već o pokušaju ubistva, međutim u ovom trenutku se ovaj defekt ne može izbeći. Nema sumnje da se radnje okrivljenog mogu oceniti kao ugrožavanje drugih lica ukoliko oštećeni N.N. nije bio objekat napada, nije bio uključen u sukob, već je bio slučajno, u blizini mesta događaja ili na mestu događaja i postojala je konkretna opasnost da se njegov život ugrozi, međutim u konkretnom slučaju, upravo on je bio meta

napada okrivljenog, te je iz ovih razloga ovaj sud delimičnim usvajanjem žalbe branioca izvršio ponovnu klasifikaciju krivičnog dela kao u izreci presude.

Navodi branioca da je na štetu okrivljenog pogrešno primenjen zakon pošto se njegove radnje ne mogu okvalifikovati kao prekoračenje nužne odbrane već kao nužna odbrana su neosnovani, pošto se iz toka događaja i dokaza koji su izvedeni u ovoj krivičnopravnoj stvari, može zaključiti da u ovom segmentu ne da nije povređen zakon na štetu okrivljenog, već je nasuprot tome zakon prekršen u njegovu korist, pošto se iz toka događaja može zaključiti da događaj nije u jednom segmentu i ni u jednoj okolnosti nije odigrao kao slučaj nužne odbrane niti prekoračenja nužne odbrane, već je zastupnik optužbe ovako “ponovo okvalifikovao“ radnje okrivljenog” kao prekoračenje nužne odbrane” a sud nije bio u prilici da učini drukčije.

Odluka o kazni

Branilac u žalbi na presudu ulaže svoj prigovor i na odluku o kazni ali u obrazloženju žalbe uopšte ne spominje ovu žalbenu osnovu a ovo nije predložio ni u njegovom predlogu u kome se samo kaže da je okrivljeni delovao u nužnoj odbrani, zbog čega i predlaže da se oslobodi optužbe.

Prvostepeni sud e okrivljenom N.N. kao olakšavajuću okolnost uzeo ekonomsko i porodično stanje, starosnu dob, da ranije nije osuđivan, korektno vladanje na sudu i u situaciji u kojoj se našao, a kao otežavajuću okolnost činjenicu da je okrivljeni pucao nekoliko puta, ugrožavajući i život drugih lica.

U datoj situaciji (na osnovu ponovne kvalifikacije krivičnog dela na strani javnog tužioca) može se zaključiti da je kazna koju je izrekao prvostepeni sud u skladu sa intenzitetom štete zaštićene vrednosti, sa stepenom krivične odgovornosti okrivljenog kao izvršioca i ova kazna treba da posluži opštoj preventivi, posebno jačanju morala u društvu, odgovornosti i discipline građana i u skladu je sa zahtevima u vezi sa ličnom bezbednošću pojedinaca a ovom kaznom se postiže i namena kazne propisane odredbom člana 34 KZK-a, zbog čega je ovaj sud žalbu odbacio i u ovom delu iako je krivično delo prekvalifikovao kao lakše krivično delo (iz člana 147 u član 146) pošto posledice krivičnog dela ukazuju da je ova kazna nužna za postizanje namene donošenja krivičnih sankcija u svim njegovim segmentima.

Iz svega prethodno navedenog, u skladu sa članom 426 ZKPK-a, odlučeno je kao u izreci ove presude.

VRHOVNI SUD KOSOVA U PRIŠTINI

Ap. br. _____/2011 od dana _____

zapisničarka,

predsednica veća,

članovi veća;

Pojašenje:

U obrascima 87 i 89 (*sudske odluke*) primenjen su odredbe nekadašnjeg KZK-a i ZKPK-a (2004), a postojala je i drugačija sudska i tužilačka struktura od 2013. godine pa nadalje.

Obrazac 93

ŽALBA NA PRESUDU DRUGOG STEPENA

(član 407 nekadašnjeg ZKPK-a)

P.br. _____/_____

OSNOVNOM SUDU _____

za

VRHOVNI SUD KOSOVA

Protiv presude Apelacionog suda APKR. br. _____/_____ od dana _____, na osnovu člana _____ ZKPK-a, ulažem:

Ž A L B U

_____ na odluku o kazni.

O b r a z l o ž e n j e

Apelacioni sud u Prištini je presudom APRP. br. _____/_____ od dana _____, preinačio presudu Osnovnog suda u _____, PKR. br. _____/_____ od dana _____, samo u vezi sa odlukom o kazni, tako da je okrivljenom N.N. zbog krivičnog dela ubistva iz člana 179 stav 1. tačka 1.1 KZK-a, izrekao kaznu doživotnog zatvora. Smatram da nije bilo prostora za izricanje kazne doživotnog zatvora, pošto su na strani okrivljenog postojale olakšavajuće okolnosti koje su opravdale izricanje vremenski ograničene kazne, kao što je to učinio prvostepeni sud.

Takođe smatram da u ovakvim okolnostima, i pored činjenice da je u konkretnom slučaju jedno lice lišeno života a dodatnih troje zadobilo telesne povrede, kod dvoje lakše prirode i kod

jednog lica teže, na osnovu okolnosti u kojima se događaj odigrao, posebno imajući u vidu činjenice da su sukob izazvali oštećeni kao i sada pokojni, čini opravdanom kaznu zatvora koju je izrekao sud prvog stepena. Okrivljeni je u konkretnom slučaju delovao po inerciji i iz straha da će ga napasti pokojnik i sada oštećeni, bez mogućnosti da proračuna eventualne posledice koje su proizašle iz ove nepromišljene radnje okrivljenog. Okrivljeni celog svog života nikada nije došao u sukob sa zakonom, poznat je kao ljubazna i humana osoba u okruženju u kome živi, a to se ne može reći za pokojnika i oštećenog, pošto su u tom naselju ova lica bila poznata po čestom izazivanju sukoba sa komšijama i sa ljudima koji su živeli u njihovom okruženju, zatim su isti u nekoliko navrata ubeleženi u krivičnu evidenciju pri organima gonjenja usled velikog broja sukoba i tuča sa susedima, pošto se nisu ustručavali da upotrebe silu prema bilo kome ko je smeo da im se suprotstavi.

Na osnovu svih okolnosti koje je konstatovao i tačno procenio sud prvog stepena, posebno na osnovu činjenice da je okrivljeni otac petoro dece, da ima visoku školsku spremu, zatim da u dosadašnjem životu nikada nije došao u sukob sa zakonom, da je u konkretnom slučaju ali i ranije sukob izazvao pokojnik i oštećeni u potpunosti opravdavaju kao pravičnu i zakonitu kaznu zatvora od 20 godina koju je okrivljenom izrekao sud prvog stepena. Sud drugog stepena je samo preinačio prvostepenu presudu u vremenski ograničenu kaznu je preobratio u stalnu kaznu – doživotan zatvor iako nije konstatovao nijednu drugu okolnost u odnosu na one koje je procenio prvostepeni sud, a koji bi učinio opravdanom kaznu doživotnog zatvora, u ovakvim okolnostima, ne nalazeći nijednu otežavajuću okolnost na strani okrivljenog, kaznu doživotnog zatvora čini nelegitimnom i arbitrarnom.

Iz tog razloga

P r e d l a ž e m

da Vrhovni sud kao sud trećeg stepena iz gorenavedenih razloga preinači presudu Apelacionog APKR. br _____ od dana _____ i da potvrdi presudu prvostepenog suda kojom je okrivljenom izrečena kazna zatvora od 20 godina.

Priština, dana _____

branilac okrivljenog,
advokat N.N.

Obrazac 94

ODLUKA VRHOVNOG SUDA, PO ŽALBI PROTIV PRESUDE DRUGOG STEPENA

Api. br. 5/2011

U IME NARODA

Vrhovni sud Kosova – posebno veće sastavljeno od predsednika sudskog veća N, N, N, N, i N, članova, uz učešće stručne saradnice N. u svojstvu zapisničarke, u krivičnom predmetu protiv okrivljenog N., zbog krivičnog dela teškog ubistva iz člana 147 stav 1 tačke 3 i 7 KZK-a, u vezi sa žalbom branioca okrivljenog, advokata N., iz Prištine, izjavljene protiv presude Vrhovnog suda Kosova, Ap. br. _____/2009 od dana _____, po održanom pretresu posebnog veća u skladu sa odredbama člana 410 ZKPK-a, dana 23.09.2011, doneo je sledeću,

P R E S U D U

Odbacuje se kao neosnovana žalba branioca okrivljenog N.N., dok se presuda Vrhovnog suda Kosova, Ap.br._____/2009 od dana _____ i Okružnog suda u _____, P. br._____/2008 od dana _____, potvrđuju.

O b r a z l o ž e n j e

Tok procesa

Okružni sud u Gnjilanu je presudom P. br. 174/2008 od dana 30. 6. 2008, okrivljenog N.N., iz sela _____, Opština _____, proglasio krivim za krivično delo teškog ubistva iz člana 147 stav 1 tačke 1.3 i 1.7 KZK-a i odredio mu je dugoročnu kaznu zatvora od 36 (tridesetšest) godina, u koju je uračunato i vreme provedeno u pritvoru od 18. 4. 2008. pa nadalje. Obavezao ga je da na ime troškova krivičnog postupka plati sumu prema konačnom proračunu suda kao i troškove paušala u iznosu od 200 €.

Okrivljenom je izrečena dopunska kazna oduzimanja dvocevne lovačke puške marke “ÇIPSAN CSP-555” model TS – 870 TM kal. 12, sa serijskim brojem 154081 i dva kompleta municije od 48 komada metaka za lovačku pušku.

Okrivljeni je takođe obavezan da oštećenoj stranci, porodici pokojnog X.X., nadoknadi materijalnu štetu u iznosu od 18.720 €, a za preostali deo imovinskopravnog zahteva iste je uputila na redovnu građansku parnicu.

Odluka Vrhovnog suda po žalbi

Vrhovni sud Kosova je presudom Ap. br. _____/2009 od dana _____, potvrdio presudu Okružnog suda _____, Pbr. 174/2008, od dana 30.06.2009.

Žalba protiv presude Vrhovnog suda

Protiv presude Vrhovnog suda, u zakonom propisanom roku žalbu je izjavio branilac okrivljenog, adv. N.N., zbog bitne povrede odredaba krivičnog postupka, pogrešnog i nepotpunog utvrđivanja činjeničnog stanja, povrede krivičnog zakona, odluke o imovinskopravnom zahtevu, odluke o oduzimanju predmeta i odluke o kazni, sa predlogom da posebno veće Vrhovnog suda Kosova usvoji žalbu, poništi svoju presudu Ap. br. 429/2009 od dana 9.3.2011, a da predmet vrati Vrhovnom sudu Kosova u Prištini, odnosno Okružnom sudu _____, na ponovno suđenje i rešavanje.

Odluka Posebnog veća Vrhovnog suda

Vrhovni sud je održao pretres Posebnog veća u skladu sa odredbom člana 410 ZKPK-a, na kome su učestvovali državni tužilac, N.N. okrivljeni N.N. i branilac okrivljenog, adv. N.N. koji je nakon što je pojasnio neke od navoda, insistirao na predlogu da se pobijena presuda poništi i da se predmet vrati na ponovno suđenje i odlučivanje.

Državni tužilac, N.N, držala se svog pismenog predloga PPAI. br. 5/2011 od dana 6.9.2011, predlogom da se žalba branioca okrivljenog N.N. odbaci kao neosnovana, i da se pobijena presuda potvrdi.

Nalazi Posebnog veća

Posebno veće Vrhovnog suda razmotrilo je spise ove krivičnopravne stvari, pregledalo je pobijenu presudu u skladu sa odredbom člana 415 ZKPK-a i nakon procene žalbenih navoda je našao da je žalba neosnovana.

Navodi odbrane o bitnim povredama odredaba krivičnog postupka

Žalba koju je uložio branilac navodi da pobijene presude sadrže bitne povrede odredaba krivičnog postupka, iz člana 403 stav 1 tačke 8 i 12 ZKPK-a. Shodno tome, odbrana smatra da su presuda Vrhovnog suda i presuda Okružnog suda _____ zasnovani na neprihvatljivim dokazima, pošto je okrivljeni u izjavi koju je dana 20.4.2008. dao policiji bez prisustva njegovog branioca što se samo pominje u uvodnom delu presude, ali nigde nije potpisano. Takođe smatra da okrivljeni u policiji uopšte nije upoznat o pravima iz člana 231 ZKPK-a.

Žalba branioca takođe navodi da je izreka presude nerazumljiva, oprečna sa svojom sadržinom i sa obrazloženjem presude, da ne sadrži obrazloženje u vezi sa odlučujućim činjenicama ili su razlozi nejasni i oprečni između onoga što se predstavlja u obrazloženju presude u vezi sa sadržinom spisa – zapisnika o izjavama datim u postupku i samih spisa – zapisnika, pošto se iz izreke presude ne može shvatiti da li je okrivljeni doveo u zabludu – prevario okrivljenog, zloupotrebljavajući njegovo poverenje, zovući ga mobilnim telefonom

navodno kako bi doručkovali zajedno ili su sve ovo bile kriminalne radnje koje bi usledile, dakle prema pobijenoj presude, dovođenje u zabludu oštećenog učinjeno je sa ciljem da mu se uzme novac.

Odgovori Vrhovnog suda u vezi sa ovim navodima

Pre nego što sud predoči svoje odgovore u vezi sa žalbenim navodima, daje sledeća pojašnjenja:

Branilac svojom žalbom pobija samo odluku Vrhovnog suda, a odluka Vrhovnog suda potvrđuje odluku donetu na prvom stepenu; nije održan pretres niti su izvedeni dokazi.

Drugo, ova žalba je identična sa žalbom koju je branilac uložio i protiv presude prvog stepena (potpuna kopija iste), a za ove navode je već dobio odgovor od drugostepenog suda.

Nezavisno od toga, iako se žalbom pobija samo drugostepena presuda Vrhovnog suda, veće ovog suda, kako ne bi oštetilo interese okrivljenog, usled propusta advokata (koji uopšte nije izjavio žalbu na presudu prvog stepena) ocenio je žalbu kao da je uložena i na prvostepenu presudu.

Posebno veće Vrhovnog suda nalazi da navodi o postojanju bitnih povreda odredaba krivičnog postupka ne postoje i to iz sledećih razloga:

U svojoj žalbi branilac navodi da je presuda zasnovana na jednom neprihvatljivom dokazu – odbrani okrivljenog, koju je dao u policiji. Ovakve tvrdnje su neosnovane, pošto predmetni spisi navode da je okrivljeni, pre početka razgovora u policijskoj stanici u _____ dana 20.4.2008, upoznat o svim svojim pravima iz člana 231 ZKPK-a i da je tom prilikom bio prisutan i njegov branilac, N.N, iz _____. Iako advokat nije potpisao zapisnik o ispitivanju okrivljenog, činjenicu da je bio prisutan tom prilikom dokazao je sam okrivljeni, koji je na glavnom pretresu izjavio da je ispitivanju u policiji prisustvovao i njegov branilac, te u ovakvim okolnostima, izjava okrivljenog data u policiji po svemu sudeći je data u skladu sa zakonom i nije postojala nikakva pravna prepreka da se ova izjava uzme u obzir pri odlučivanju u vezi sa ovom krivičnopravnom stvari.

Izreke pobijenih presuda su jasne, konkretne i ne sadrže nikakve oprečnosti, bilo sa sobom ili sa svojim obrazloženjem. Obrazloženje presude prvog i drugog stepena navodi odgovarajuće činjenične i pravne razloge, koje usvaja i ovo veće, isticanjem činjenica i razloga iz kojih se smatraju dokazanim ili nedokazanim. Sprovođenjem procene oprečnih dokaza u skladu sa odredbom člana 396 stav 7 ZKPK-a, prvostepeni sud je izvršio ocenu i analizu svih dokaza koji su analizirani i izvedeni tokom glavnog pretresa, u vezi sa kojima je izvela svoje zaključke, koje je kao pravične, objektivne i zakonite potvrdilo i veće ovog suda, ali i koje usvaja posebno veće ovog suda, iako je u vezi sa ovom žalbenom osnovom branilac okrivljenog parafrazirao zakonsku odredbu, ne navodeći razloge na kojima ovi prekršaji počivaju.

Izreka prvostepene presude opisuje elemente kvalifikacije kazne u vezi sa lukavošću i ubistvom iz motiva sticanja imovinske koristi, dok obrazloženje jasno opravdava zašto ova pravna norma pokriva radnje okrivljenog te da u tom smeru nema nikakvih nejasnoća.

Žalbeni navodi u vezi sa činjeničnim stanjem

U vezi sa žalbenom osnovom – pogrešno i nepotpuno potvrđivanje činjeničnog stanja, branilac okrivljenog tvrdi da izvedeni dokazi nisu ocenjeni na pravičan način ili su ocenjeni jednostrano od strane prvostepenog suda, što je ocena koju je odobrio i drugostepeni sud, zbog čega su izvedeni zaključci pogrešni, dakle u suštini, branilac osporava način ocenjivanja izvedenih dokaza. Takođe, žalba navodi da je činjenično stanje nepotpuno ocenjeno, usled toga da niz odlučujućih činjenica nije potvrđen.

Branilac dalje u žalbi osporava utvrđeno činjenično stanje pošto: prvostepeni sud nije naredio neuropsihijatrijski pregled okrivljenog u vezi sa njegovom uračunljivošću, nije naredio da veštak botanike izvrši veštačenje trave nađene u prtljažniku N.N, nije naredio balističko veštačenje kako bi potvrdio da li je pokojnik ubijen puškom koje je posedovao okrivljeni, da prvostepeni sud nije poslao na veštačenje i odeću pokojnika, da potvrdi da li ili ne imaju otiske prstiju okrivljenog, dok je sud drugog stepena prekršio “pravo na odbranu“ okrivljenog činjenicom da je drugostepeni sud potvrdio presudu; da u kući okrivljenog uopšte nisu nađeni tragovi krvi a takvi tragovi nisu nađeni ni na mestu na kome je sahranjena žrtva, da nije izvršeno veštačenje kako bi se utvrdilo da li je ubijen puškom okrivljenog ili ne pošto uvek po žalbi, iako je pokojnik davao novac na zelenašku kamatu, mnogo drugih imalo je motiv da ga ubije, ali okrivljeni taj motiv nije imao. U nastavku, podnosilac žalbe komentariše veštačenje veštaka za sudsku medicinu i zaključuje da sudskomedicinsko veštačenje pokazuje da pokojnik nije ubijen na mestu na kome je nađen, već negde drugde i da je prenet u kuću okrivljenog, gde ga je lice NN. primoralo da ga sahrani. Nakon toga, branilac u svojoj žalbi postavlja pitanje kako je moguće, da u ovim modernim vremenima, u kojima postoje napredna sredstva za razotkrivanje učinilaca i tragova krivičnih dela, nije naređeno nikakvo veštačenje, već je bio dovoljan uvidaj koji su sprovedi različiti subjekti u postupku; sa druge strane, osporava i odluku javnog tužioca o odustajanju od optužbe prema N.N, konstatujući da “Vrhovni sud uopšte ne analizira nezakonito povlačenje tužioca iz krivičnog gonjenja!!!; sve ovo – prema žalbi – i prvostepeni sud i Vrhovni sud ali i Okružno tužilaštvo čine “kako se ne bi razotkrila istina!”.

Odgovori Posebnog veća Vrhovnog suda u vezi sa navodima odbrane o nedostacima u utvrđivanju činjenica

Gorenavedene tvrdnje branioca ne samo da nisu osnovani, već štaviše predstavljaju uvredu za određene segmente pravosuđa (**kada se navodi da “sudovi i tužilaštvo donose protivzakonite odluke, protiv okrivljenog, kako bi prikrili istinu,** uključujući ovde i Vrhovni sud!...), dok sa druge strane nisu uopšte povezane sa profesionalizmom, iz razloga koji će uslediti u nastavku.

Zaključci prvostepenog suda koje je potvrdio i drugostepeni sud su pravični i zasnovani na sigurnim dokazima, pošto u ovom krivičnopravnom predmetu, kako materijalni dokazi tako i oni formalne prirode su skladni, koherentni i međusobno dopunjujući, tako da nema sumnje ni

oko jedne činjenice u vezi sa autorom ovog zverskog zločina, uključujući i način i motiv izvršenja zločina.

Odstupanja okrivljenog pri objašnjavanju događaja u daljem sudskom postupku u odnosu na izjave koje je dao u policiji, jasno su usmereni ka bekstvu od krivične odgovornosti. Dolenavedeni razlozi u tom smeru ruše u potpunosti njegovu izmišljenu odbranu i u apsolutnoj su suprotnosti sa drugim dokazima, dok žalbene navode u potpunosti čine neosnovani.

Kako je moguće da je pokojnik ubijen negde druge a da je leš doneo N.N., da ga je obavio čebetom i sahranio tako obavijenog, (kao što objašnjava okrivljeni na pretresu i kako navodi žalba), a okrivljeni zna sve detalje ubistva: gde je pogođen, sa koliko metaka je pogođen, tip puške itd. Zatim, kako je moguće da se njegova izjava data u policiji u potpunosti poklapa sa iskazom svedoka N.N., koji je izjavio da je pokojnik tražio od njega da mu obezbedi za 30000 švajcarskih franaka ekvivalentan iznos u evrima i da mu je iste tražio okrivljeni, dakle kako je moguće ovo poklapanje u izjavama, da se događaj nije odvijao onako kako je našao prvostepeni sud i kako je opisao sam okrivljeni u svojoj izjavi datoj u policiji?. Ukoliko je pokojnika ubio N.N negde drugde, kao što navodi žalba, kako je pokojnik onda mogao da pošalje sms N.N. sledeće sadržine: “Idem kod N.N. da uzmem pare možda ću zakasniti” ?

Obdukcija je pokazala da je pokojnik udaren u leđa projektilom iz lovačke puške, dok je okrivljeni izneo i precizirao da dok je pokojnik išao ka reci, on je pucao ka njemu iz lovačke puške prvim metkom, dakle kada pokojnik nije imao ni razlog ni povod da sumnja da mu okrivljeni može učiniti nešto, što potvrđuje činjenica da je ubistvo počinjeno na prepređen način, dakle u trenutku kada pokojnik nije očekivao nešto takvo uopšte.

Iz fotodokumentacije u vezi sa sva paketa oduzete municije u kući okrivljenog vidi se da u jednom od njih nedostaje 2 metka, a obdukcija potvrđuje da je pokojnik pogođen sa dva mesta iz lovačke puške i da su čaure iz jame u kojoj je nađen i pokojnik, prema balističkom veštačenju, istog kalibra, (12 bore), kao i lovačka puška, koja je zaplenjena u kući okrivljenog.

Potpuno su irelevantne takođe i okolnosti da li je pokojnik ubijen 5, 10 ili 15 m daleko od korita reke “Morava” a takođe nikakvu važnost nema činjenica da li je okrivljeni držao pušku unutra ili vani, što su činjenice koja žalba naziva “odlučnim”, imajući u vidu da nijedan detalj događaja, uključujući i motive izvršenja krivičnog dela, nije ostao nejasan.

Prvostepeni sud suočen sa ovim nespornim činjenicama, nije imao potrebe da preduzme nijednu drugu meru navedenu u žalbi, pošto je svaki detalj bio jasan i upravo kako se ponašao okrivljeni od ____do _____ zarad prevare, kako ga je okrivljeni ubio, kako je sahranjen i iz kakvih pobuda je ubijen. U prisustvu ovih neospornih dokaza, reći u žalbi da je pokojnika sahranio N.N, negde drugde i da ga je doveo u kuću okrivljenog kako bi sa sahranio, u najmanju ruku je neprofesionalno i niko ko ima koliko god skromno profesionalno znanje u pravosuđu ne bi isticao ovako apsurdna pitanja. Kako je moguće da neko ubije nekoga u _____, (i N.N. i pokojnik su bili iz _____), ili negde drugde u šumi i da ga donese da ga sahrani u____ i to upravo u kući okrivljenog; ovo ne bi učinio ni ludak a kamoli osoba navedena u žalbi, zbog čega je bilo kakav drugi komentar, u ovim okolnostima, izlišan.

Okrivljeni je u prisustvu branioca opisao u detalje zločin u policiji; utvrđeno je da je pokojnik, sms porukom, rekao da ide u kuću okrivljenog u _____ da uzme novac koji mu je on razmenio, da je nađen sahranjen u dvorištu njegove kuće i upravo na mestu koje je opisao sam okrivljeni. U prisustvu toliko puno nespornih činjenica, kakav značaj ima sudskomedicinsko veštačenje puške ili čaura nađenih na mestu događaja, veštačenje vozila N.N, veštačenje odeće pokojnika, veštačenje trave, veštačenje mesta zločina, koje je okrivljeni promenio nakon izvršenja ubistva, (tako što je pozvao drugove da ga prekopaju). Iz svega ovoga se jasno zaključuje da pokojnik nije ubijen tamo gde je sahranjen već u svom dvorištu, kao što opisuje okrivljeni); nije sporno da je pokojnik ubijen puškom kalibra 12.bar., kao što je priznao i sam okrivljeni i da je u jednom od dva paketa sa municijom koji su nađeni u kući okrivljenog, nedostajalo dva metka istog kalibra. Izvođenje ovih navodnih “dokaza” u goreopisanim okolnostima, potpuno je nevažno i ne može uticati na činjenično stanje koje je utvrdio sud prvog stepena. Sud je dužan da naredi psihijatrijsko ispitivanje okrivljenog kad god se javne sumnje u vezi sa njegovom uračunljivošću, u konkretnom slučaju nijedno ponašanje okrivljenog, ni u jednoj fazi postupka, nije izazvalo sumnju u uverenost sudskog veća u vezi sa njegovom uračunljivošću. Sud ne naređuje nepotrebno veštačenje samo zbog prohteva stranaka koje pokušavaju otvoreno da dobiju na vremenu i da odlože proces.

Takođe, u prisustvu okolnosti u kojima se događaj odvijao i činjenica koje se ni u jednoj varijanti ne mogu osporiti, potpuno su bezuticajne činjenice koje žalba navodi kao “odlučne”, dakle da li je pokojnik bio u zelenaškom odnosu sa različitim klijentima, koji su, prema žalbi, imali motiv da ga ubiju, pošto bi bio proizvod ljudske mašte da su različiti klijenti, koji su uzeli novac od pokojnika, kako ne bi vratili svoja zaduženja, ubili istog i da su ga sami doveli u dvorište okrivljenog da ga tu sahrane. Ovako nešto oni ne bi uradili čak i kada bi sarađivali sa okrivljenim u ubistvu, pošto on nije bio sam u porodici a sem toga, radi se o veoma gusto naseljenom selu, u sred koga se nalazi kuća okrivljenog! Odbrana okrivljenog data u policiji u prisustvu branioca, (on ovu okolnost potvrđuje samo na glavnom pretresu, iako, zaista, branilac nije potpisao zapisnik, međutim u njegovom uvodnom delu se konstatuje da se ispitivanje vrši u prisustvu advokata), razlikuje se od odbrane koju je istakao kasnije – na glavnom pretresu, navodima da je navodno pokojnika doveo ubijenog u njegovu kuću N.N.i da ga je primora da ga sahrani na njegovoj imovini.

Drugostepeni sud nije pogrešno utvrdio činjenično stanje, kako to navodi branilac u njegovoj žalbi, pošto nije održao pretres niti je izveo dokaze, već je samo potvrdio činjenično stanje koje je utvrdio prvostepeni sud. U okolnostima u kojima je drugostepeni sud samo odbacio uloženu žalbu i potvrdio prvostepenu presudu, apsurdno je da se izreka drugostepene presude zone nejasna, kao što se navodi u žalbi! Takođe, odbijajućom presudom odlučuje se samo o proceduralnim pitanjima, ali ne i o činjeničnim. Javni tužilac ima na raspolaganju optužnicu i na njemu je šta će sa njom učiniti. Pošto je u konkretnom slučaju tužilac došao do zaključka da nije dokazano učešće N.N. u bilo kom obliku u ovom krivičnom delu, povukao se od njegovog krivičnog gonjenja a sud, u ovakvim situacijama, zakonski nema mandat da proceni i da daje objašnjenja da li je povlačenje tužioca iz krivičnog gonjenja bilo zakonito ili ne, kao što navodi branilac u “žalbi”, dakle da li je još neko bio uključen u ovo krivično delo ili ne.

Shodno tome, imajući u vidu gorenavedene okolnosti i razloge navedene u pobijenoj presudi, zaključuje se da su žalbeni navodi neosnovani i da su sa druge strane zaključci prvostepenog suda pravični i zakoniti i da je okrivljeni počinio krivično delo za koje je proglašen krivim, pošto je pravično, potpuno i bez ikakve sumnje utvrđeno da je okrivljeni preduzeo inkriminišuće radnje.

Žalbeni navodi u vezi sa primenom zakona

U svojoj žalbi branilac navodi da okrivljeni eventualno može da odgovara za krivično delo pružanje pomoći učiniocu po izvršenju krivičnog dela iz člana 305 KZK-a i "neprijavljivanje krivičnih dela i njihovih počinilaca iz člana 304. KZK."

Odgovor Posebnog veća u vezi sa ovim navodima

Pošto je utvrđeno da je bez ikakve sumnje autor ovog ubistva okrivljeni, iz ovoga proizilazi da je i krivični zakon ispravno primenjen, pošto je nespornim dokazima utvrđen i motiv izvršenja, i način izvršenja krivičnog dela (podlo izvršenje). Zatim, nije moguće da se počinilac proglasi krivim i za krivično delo iz člana 304, i za krivično delo iz člana 305 KZK-a, kako navodi branilac u žalbi, štaviše čak i da je potvrđeno drugačije činjenično stanje (koje navodi branilac), pošto nije moguće spojiti ova krivična dela; okrivljeni nije dužan da se predstavi kao izvršilac krivičnog dela, ukoliko na neki način nije saradivao u njemu, pošto bi na ovaj način prijavio sebe.

Žalbeni navodi u vezi sa odlukom o kazni

Navodi da je izrečena kazna veoma oštra i da ne odgovara stepenu društvene ugroženosti, žalba branioca okrivljenog opravdana je činjenicom da su na strani okrivljenog ocenjene kao otežavajuće i okolnosti koje predstavljaju socijalni elemenat krivičnog dela, dok olakšavajućim okolnostima nije posvećena odgovarajuća pažnja, iako su formalno ocenjene kao takve.

Imajući u vidu utvrđene okolnosti kojima se vodio sud prvog stepena prilikom izricanja kazne okrivljenom za počinjeno krivično delo a na koje se poziva u obrazloženju presude i ocenjujući ih u odnosu na žalbene navode, ovaj sud nalazi da su neosnovani navodi da je kazna veoma oštra, i pored činjenice da je prvostepeni sud okrivljenom pogrešno uračunao kao otežavajuću okolnost način izvršenja (prepredenost) i motive izvršenja krivičnog dela (motiv materijalne koristi), kao okolnosti koje na taj način ocenjuje i zakon i koje ne mogu da se dva puta uzmu kao otežavajuće okolnosti po okrivljenog.

Individualizacijom kazne u sklopu procesa odmeravanja kazne, relativizuje se težina krivičnog dela i u tom slučaju treba imati u vidu da kazna, shodno meri, treba da ispuni svrhu kažnjavanja, koja na osnovu pravnih odrednica, treba da odrazi pravičnu ravnotežu između zahteva da se okrivljenom omogući resocijalizacija vaspitnim merama (individualna prevencija) i zahteva javnosti, da izrečena kazna, po svojoj težini bude opšteg karaktera i da ima za cilj sprečavanje izvršenja krivičnih dela (opšta prevencija).

U konkretnoj situaciji, ispunjeni su svi pomenuti pravni postulati prilikom odmeravanja vrste i visine kazne, dakle kazna koju je izrekao prvostepeni sud odgovara intenzitetu oštećenja

zaštićene vrednosti, stepenu krivične odgovornosti okrivljenog kao izvršioca i istovremeno će poslužiti u opštu preventivnu svrhu, zatim u posebnu svrhu, poslužiće jačanju društvenog morala, odgovornosti i discipline građana i u skladu je sa zahtevima lične i bezbednosti stanovništva ovih predela a ovom kaznom u potpunosti se postiže svrha kazne, propisana odredbama člana 34 ZKPK-a, u delovima koji govore o opštoj i individualnoj prevenciji.

Stoga, čak i ako izbegnemo otežavajuće okolnosti, koje istovremeno predstavljaju glavni elemenat za kvalifikaciju krivičnog dela i u prisustvu olakšavajućih okolnosti, koje je u skladu sa članom 64 KZK-a prvostepeni sud uzeo u obzir, ne bi se moglo opravdati izricanje blaže kazne od one koju je izrekao sud prvog stepena, kada se uzmu u obzir druge prisutne okolnosti koje je konstatovao i ocenio sud prvog stepena pri odmeravanju kazne, koje kao pravične i zakonite, priznaje i veće ovog suda.

Žalbeni navodi u vezi sa imovinskopравnim zahtevom i oduzimanje predmeta lovačke puške

Pošto žalba, kao što je gorenavedeno, osporava činjenično stanje koje je utvrdio prvostepeni sud, traženo je da se ukine obaveza okrivljenog za naknadu imovinskopравnog zahteva i vraćanje lovačke puške.

I u tom smeru žalba je neosnovana, pošto u prisustvu nespornih činjenica koje su obrazložene u prethodnom delu, može da se zaključi da je okrivljeni lovačkom puškom lišio života pokojnika i da je od njega uzeo pomenuti iznos novca, što je inače i bio motiv za njegovo ubistvo, na osnovu čega se zaključuje da je presuda i u ovom delu zakonita i da se zasniva na nespornim dokazima, dok je žalba neosnovana.

Iz svega gorenavedenog, na osnovu člana 423 ZKPK-a, odlučeno je kao u izreci ove presude.

VRHOVNI SUD KOSOVA – PRIŠTINA

Dana 23.09._____, Api. br.5/_____

zapisničarka,

predsednik sudskog veća

članovi veća,

PONAVLJANJE POSTUPKA

Obrazac 95

PRESUDA KOJOM SE PREINAČAVAJU PRAVOSNAŽNE PRESUDE BEZ PONAVLJANJA POSTUPKA

(Nepravilno ponavljanje krivičnog postupka član 420 ZKPK-a.)

Kp. br. ____/____

U IME NARODA

Sud _____, u pretresnom veću u sastavu: S.M. predsednik veća, N.N. i M.L. članovi veća, sa zapisničarem C.T. u krivičnom predmetu protiv osuđenog S.S iz _____ zbog krivičnog dela teške krađe, iz člana 327 stav 1 i zbog krivičnog dela krađe, iz člana 325. stav 1 KZK-a, odlučujući po zahtevu osuđenog za izricanje jedinstvene kazne, po dobijanju mišljenja tužioca _____ u _____ PP. ____/____, po održanom pretresu veća dana 25. 10. _____ doneo je ovu,

P R E S U D U

Na osnovu odluke o kazni, **preinačuje se** presuda Osnovnog suda u _____ PDP.. br. 256/____ iz _____ kojom je osuđeni S.S. proglašen krivim zbog krivičnog dela teške krađe, iz člana 327. stav 1. tačka 1.1. ZKPK-a i osuđen na četiri (4) godine zatvora i pravosnažna presuda Osnovnog suda u _____ P. br. 300/____ od dana _____, kojom je osuđeni S.S. proglašen krivim zbog krivičnog dela krađe, iz člana 325. stav 1. KZK-a, i osuđen kaznom zatvora od 2 (dve) godine, na osnovu čega Osnovni sud u _____ uzimajući u obzir prethodno izrečene kazne kao potvrđene, primenom člana 81 KZK –a i člana 420. stav 1. tačka 1.1. ZKPK -a,

O S U Đ U J E

Na pet (5) godina zatvora, u koji se uračunava i vreme provedeno u pritvoru od _____ do dana _____.

O b r a z l o ž e n j e

Pojašnjenje :

Donošenje nove presude potpada pod nadležnost osnovnog suda koji je presudio u datoj pravnoj stvari, u kojoj je izrečena najteža kazna. U slučajevima u kojima su izrečene kazne iste vrste, novu presudu donosi sud koji je izrekao najtežu kaznu, dok u slučaju da su kazne iste, presudu donosi sud koji je posljednji izrekao kaznu.

Obrazac 96

ZAHTEV ZA PONAVLJANJE KRIVIČNOG POSTUPKA

(član 423 ZKPK-a)

A. U korist okrivljenog.

Osnovnom sudu u _____

Na osnovu člana **423. stav 1. tačka 1.3. ZKPK-a**, podnosim,

ZAHTEV ZA PONAVLJANJE KRIVIČNOG POSTUPKA

N.N. iz _____, je pravosnažnom presudom Osnovnog suda _____ br. _____, osuđen za krivično delo primanja robe dobijene izvršenjem krivičnog dela iz člana 345. stav 1. KZK-a, na kaznu zatvora od 1 (jedne) godine.

O b r a z l o ž e n j e

Presudom Apelacionog suda, AP. br. _____ od dana _____, potvrđena je presuda Osnovnog suda _____, P. br. _____ od dana _____, protiv mog štićenika N.N., koji je osuđen zbog krivičnog dela Kupovina, primanje ili skrivanje robe dobijene izvršenjem krivičnog dela, iz člana 345. stav 1. KZK-a, dok je presuda ukinuta okrivljenom F.L., koji se tereti zbog krivičnog dela teške krađe, iz člana 327 stav 2. tačka 2.1 KZK-a.

Okrivljeni N.N. osuđen je zbog primanja ukradene robe za koju je znao da je dobijena izvršenjem krivičnog dela.

Ponovljeni postupak koji je vođen u vezi sa okrivljenim F.L. utvrđeno je drugačije činjenično stanje, odnosno utvrđeno je da je vrednost predmeta koje je dobio izvršenjem krivičnog dela, koje je okrivljeni N.N. primio ne dostižu vrednost od **5000 evra**, kao što potvrđuje presuda Osnovnog suda P. br. _____ od dana _____, **već iznos od 2500 evra, dakle upola manje.**

Presuda Osnovnog suda, P. br. _____ od dana _____, koja je postala pravosnažna, pošto protiv nje okrivljeni N.N. nije izjavio žalbu, novi je dokaz koji je prikladan da se u ponovljenom postupku donese presuda po blažem zakonu, pošto vrednost predmeta dobijenih izvršenjem kritičnog dela, odnosno vrednost predmeta koje je okrivljeni primio znajući da su dobijene izvršenjem krivičnog dela, utiče na kvalifikaciju krivičnog dela i na ocenu ugroženosti društva datim krivičnim delom i njegovim počiniocima, dok su osnovni sud u _____, kao sud prvog stepena, odnosno Apelacioni sud, kao sud drugog stepena, pri odlučivanju o delu i kazni okrivljenog N.N. uzeli za potvrđenu činjenicu da je vrednost ovih predmeta bila mnogo veća od realne, što je sada bez sumnje dokazano, te iz navedenih razloga

P r e d l a ž e m

Da Osnovni sud u _____, iz goreopisanih razloga, nakon sprovođenja proceduralnih radnji u značenju člana **423. stav 1. tačka 1.3 ZKPK-a**, dozvoli ponavljanje postupka u korist okrivljenog N.N. koji će biti zaključen pravosnažnom presudom ovog suda P. br. _____ od dana _____.

U _____

branilac okrivljenog,
M.M.

Obrazac 97

B. Na štetu okrivljenog.

OSNOVNOM SUDU U _____

Na osnovu člana 423. stav 2 ZKPK-a, podnosim,

ZAHTEV ZA PONAVLJANJE KRIVIČNOG POSTUPKA

N.N. iz _____, je pravosnažnom presudom Osnovnog suda _____ br. _____, osuđen za krivično delo primanja robe dobijene izvršenjem krivičnog dela iz člana 345. stav 1. KZK-a, kaznom zatvora u trajanju od 1 (jedne) godine.

O b r a z l o ž e n j e

L.K. je pravosnažnom presudom Osnovnog suda – Opšte odeljenje, PDP. br. _____ od dana _____, na osnovu člana 364. stav 1. tačka 1.3 ZKPK-a, oslobođen od optužbe zbog krivičnog dela krađe, iz člana 327 stav 2. tačka 2.1. KZK-a.

U ovom krivičnom predmetu, sem oštećenog koji okrivljenog nije identifikovao u trenutku krađe, saslušan je i svedok B.S. koji se u kritičnom trenutku nalazio u blizini mesta događaja i prepoznao je okrivljenog. Međutim, isti je u istražnom postupku i na glavnom pretresu promenio svoj iskaz rekavši da okrivljeni L.K. nije osoba koja je kritične večeri realizovala krađu već da ga je pomešao sa jednom drugom osobom koju ne može da identifikuje.

*Pošto su među članovima porodice svedoka kružile glasine da nije imao drugu alternativu, ili da promeni svoj iskaz ili da bude izložen opasnosti od okrivljenog, protiv okrivljenog je pokrenut postupak za pretnje svedoku i nakon izvođenja dokaza, sud je pravosnažnom presudom P. br. _____ od dana _____, proglasio krivim **okrivljenog L.K. i osudio ga je na 1 (jednu) godinu zatvora**, za krivično delo pretnje svedoku. Ovu presudu potvrdio je Apelacioni sud, ali i Vrhovni sud Kosova.*

Na osnovu činjenice da je okrivljeni primorao svedoka B.S. da negira činjenicu da je on izvršio krađu, može se zaključiti da su ispunjeni uslovi za ponavljanje postupka, te shodno tome

P r e d l a ž e m

Da Osnovni sud u _____, iz goreopisanih razloga, nakon sprovođenja proceduralnih mera, na osnovu člana **423. stav 2. ZKPK-a**, dozvoli ponavljanje postupka koji je

zaključen pravosnažnom presudom Osnovnog suda _____, Pdp. br. _____, od dana _____.

U Prištini

državni tužilac,
T.S.

Obrazac 98

REŠENJE KOJIM SE ODBACUJE ZAHTEV ZA PONAVLJANJE POSTUPKA

Osnovni sud u _____, u veću u sastavu _____predsednik veća, M.M. i P.K članovi veća _____, uz učešće zapisničara _____, u krivičnom predmetu protiv okrivljenog S.P. iz _____, zbog krivičnog dela ugrožavanja javnog saobraćaja, iz člana 378. stav 8. u vezi sa stavom 1 KZK-a, odlučujući o zahtevu branioca okrivljenog za ponavljanje postupka, po održanom pretresu veća dana _____ doneo je sledeće;

REŠENJE

ODBACUJE SE zahtev branioca okrivljenog, za ponavljanje postupka, zaključenog pravosnažnom presudom Suda _____ u _____ PDP. br. _____, od dana _____

Obrazloženje

Pravosnažnom presudom Suda _____ u _____ P. br. _____ od dana _____ M.B iz _____ proglašen je krivim zbog krivičnog dela ugrožavanja javnog saobraćaja, iz člana 378. stav 8. u vezi sa stavom 1 KZK-a i osuđen je kaznom zatvora, **u trajanju od jedne godine.**

Zahtev za ponavljanje krivičnog postupka podneo je osuđeni koji navodi da oštećena S.M. tokom saobraćajne nezgode nije zadobila teške telesne potvrde koje su potvrđene presudom ovog suda, već da je zadobila lakše telesne povrede. Ovu sumnju je osuđeni proverio u bolnici u _____ i konstatovao je da se oštećena uopšte nije pojavila u ovoj bolnici, što znači da nije bila evidentirana kao pacijent u ovoj bolnici. Iz tog razloga, mišljenje i konstatacija veštaka na kome se zasnivala pravosnažna presuda, ne odgovaraju stvarnom činjeničnom stanju, što nosi dovoljne zakonske razloge za ponavljanje postupka.

Sud je razmotrio krivični predmet zajedno sa zahtevom za ponavljanje krivičnog postupka i našao je da je zahtev neosnovan.

Iz referata zahteva proizilazi da branilac okrivljenog traži ponavljanje postupka na osnovu člana 423 stav 1. tačka 1.1 ZKPK-a, pošto je presuda zasnovana na lažnom dokumentu i na lažnom iskazu veštaka.

U skladu sa članom 423, stav 1. tačka 1.1. ZKPK-a , ponavljanje krivičnog postupka moguće je ukoliko se potvrdi da je presuda zasnovana na lažnim iskazima svedoka, veštaka ili sudskog tumača. Okolnost da je presuda zasnovana na lažnom iskazu svedoka, veštaka ili sudskog tumača, konstatuje se pravosnažnom presudom kojom se ova lica izjašnjavaju krivim za krivično delo davanje lažnog iskaza. Izuzetno, potvrđivanje ovih činjenica može se dokazati i drugim dokazima, ukoliko su ova lica preminula ili postoje druge okolnosti koje isključuju krivično gonjenje.

Podnosilac zahteva nije pružio dokaze predviđene zakonom, da je pravosnažna presuda zasnovana na lažnom dokumentu i na lažnom iskazu veštaka, dok dokazi na kojima počiva zahtev ne sadrže dovoljnu osnovu da se dozvoli ponavljanje krivičnog postupka, u skladu sa članom 426, stav 1. ZKPK-a , te je na osnovu člana 426. stav 1. tačka 1.4. ZKPK-a, odlučeno kao u izreci ovog Rešenja.

Osnovni sud _____
PDP. br. _____, od dana _____

PRAVNA POUKA: Protiv ovog Rešenja dozvoljeno je izjavljivanje žalbe Apelacionom sudu u Prištini, u roku od 3 dana, od dana prijema Rešenja.

Obrazac 99

REŠENJE KOJIM SE ODBIJA ZAHTEV ZA PONAVLJANJE KRIVIČNOG POSTUPKA

(član 427 ZKPK-a)

KP. br. _____/____

Osnovni sud _____, u veću u sastavu _____predsednik veća, M.M. i P.K članovi veća _____, sa zapisničarem _____, u krivičnom predmetu protiv okrivljenog S.P. iz _____, zbog krivičnog dela pronevere u vršenju službe, iz člana 425. stav 2. KZK-a, odlučujući po zahtevu branioca okrivljenog za ponavljanje krivičnog postupka, po održanom pretresu veća dana _____doneo je ovo;

R E Š E N J E

Odbija se kao neosnovan predlog za ponavljanje krivičnog postupka okrivljenog _____ iz _____ koji je zaključen pravosnažnom presudom Okružnog suda u _____ P. br. ____ od dana _____

O b r a z l o ž e n j e

Pravosnažnom presudom Okružnog suda _____ P. br. ____ od dana ____ proglašen je krivim V.V iz sela ____ zbog krivičnog dela pronevere iz člana ____ KZK-a i osuđen je kaznom zatvora u trajanju od 2 (dve) godine.

Branilac okrivljenog podneo je zahtev za ponavljanje krivičnog postupka u kome navodi da je presuda doneta na osnovu izveštaja finansijskog veštaka koji nije bio potpuno tačan, pošto veštak nije podneo potpunu dokumentaciju.

Državni tužilac Osnovnog tužilaštva u ____ dopisom podnetim PP____, izjavio je da dokazi na kojima počiva zahtev nisu novi i da nisu ispunjeni zakonski uslovi za ponavljanje postupka, te je predložio njegovo odbijanje.

Veštak V.K. je u svom iskazu od dana _____ izjavio da je prilikom veštačenja uzeo u obzir prijavnice br. _____ i br. _____ ali one nisu mogle da se prihvate kao evidencija o razduženju osuđenog, pošto je prodavnica razdužena pogrešno, realno bi ovim prijavnicama trebalo razdužiti prodavnicu br. _____ iste organizacije, a koje su bile predmet razmatranja i ocene suda prvog i drugog stepena.

Pošto dokazi predloženi u zahtevu za ponavljanje postupka nisu novi, odlučeno je kao u izreci, u skladu sa članom 427. stav 1. ZKPK-a.

Osnovni sud _____
P.br. _____, od dana _____

zapisničar,

predsednik sudskog veća

PRAVNA POUKA: Protiv ovog Rešenja dozvoljena je žalba Apelacionom sudu, u roku od 3 dana od dana donošenja istog

Obrazac 100

REŠENJE KOJIM SE DOZVOLJAVA PONAVLJANJE KRIVIČNOG POSTUPKA (član 427 ZKPK-a)

Osnovni sud u _____, u veću u sastavu _____predsednik veća, M.M. i P.K članovi veća _____, uz učešće zapisničara _____, u krivičnom predmetu protiv okrivljenog D.G. iz _____, zbog krivičnog dela kupovine, primanja ili skrivanja robe dobijene izvršenjem krivičnog dela, iz člana 345. stav 3. KZK-a, odlučujući u vezi sa zahtevom branioca okrivljenog, za ponavljanje krivičnog postupka, po održanom pretresu veća dana _____ doneo je ovo;

REŠENJE

Dozvoljava se **ponavljanje** krivičnog postupka u korist okrivljenog D.G. zaključenog pravosnažnom presudom Osnovnog suda u _____ PDP. br.____od dana____ i presudom Apelacionog suda u _____Ap. br. _____ i za ovu krivičnu stvar zakazuje se novi glavni pretres.

Obrazloženje

Presudom Osnovnog suda u _____ PDP. br.____od dana____ okrivljeni D.G. proglašen je krivim i osuđen je kaznom zatvora od pet (5) godina, zbog krivičnog dela teške krađe, iz člana 327. stav 2. tačka 2.1. KZK-a, dok je okrivljeni D.D zbog krivičnog dela kupovine, primanja ili skrivanja robe dobijene izvršenjem krivičnog dela, iz člana 345. stav 3. KZK-a osuđen kaznom zatvora u trajanju od dve (2) godine.

Presudom Apelacionog suda APDP. br.____od dana____potvrđena je presuda protiv okrivljenog D.D. dok je ukinuta u vezi sa okrivljenim D.G.

Na ponovnom suđenju je okrivljeni D.G. presudom PDP. br.____od dana____ proglašen krivim za krivično delo krađe, iz člana 325. stav 1 KZK-a i osuđen je kaznom zatvora od dve (2) godine, odluka je postala pravosnažna pošto stranke nisu uložile žalbu.

Branilac okrivljenog D.D, advokat _____ iz _____ podneo je zahtev za ponavljanje krivičnog postupka zaključenog presudom Apelacionog suda Apdp._____, od dana _____ navodima da je na ponovnom suđenju protiv okrivljenog D.G. utvrđeno drugačije činjenično stanje, u vezi sa vrednošću predmeta koje je okrivljeni otuđio krivičnim delom krađe, koje je jednim delom sakrio a jedan deo je raspodelio, ali koja u svakom slučaju ne dostiže sumu od 10.000 €, kao što potvrđuje presuda ovog suda PDP. br. _____ od dana _____ već njihova vrednost iznosi 3000 €, kao što je potvrđeno sada novom presudom istog suda PDP. br. _____ od dana _____ što znači 7000 € manje. Pošto se radi o novoj okolnosti koja nije bila poznata ni Osnovnom sudu niti Apelacionom sudu pri odlučivanju o delu i kazni prema okrivljenom D.D. ova okolnost po mišljenju branioca je osnovana i podržava zahtev za ponavljanje postupka.

Nakon razmatranja spisa u ovom krivičnom predmetu, zahteva branioca okrivljenog D.D. i mišljenja tužioca _____ u _____ PP. br. _____ od dana _____ veće je našlo:

Zahtev branioca za ponavljanje postupka je osnovan.

Presudom Osnovnog suda PDP. br. _____ od dana _____ okrivljeni D.G. proglašen je krivim za krivično delo teške krađe iz člana 327. stav 2. tačka 2.1. KZK-a i osuđen je kaznom zatvora od pet (5) godina. Utvrđena vrednost predmeta stečenih ovim krivičnim delom je prema ovoj presudi iznosila 10.000 €. Istom presudom je okrivljeni D.D. proglašen krivim za krivično delo kupovine, primanja ili skrivanja robe dobijene izvršenjem krivičnog dela, iz člana 345. stav 3. KZK-a, i osuđen je kaznom zatvora u trajanju od dve (2) godine, iako je jedan deo ukradenih predmeta okrivljeni D.G. stečenih krivičnim delom razbojništva sakrio a drugi deo je podelio.

Pošto je gorenavedena presuda u vezi okrivljenog D.G. ukinuta, tako što je novom presudom ovog suda ponovo proglašen krivim ali samo za krivično delo krađe, iz člana 325. stav 1 KZK-a osuđen je na dve (2) godine zatvora, pošto je utvrđeno da vrednost predmeta koje je ovaj okrivljeni stekao krivičnim delom dostiže iznos od 3000€, znači 7000€, manje od vrednosti utvrđene pređašnjom presudom.

Imajući u vidu da je okrivljeni D.D. proglašen krivim za krivično delo kupovine, primanja ili skrivanja robe dobijene izvršenjem krivičnog dela, iz člana 345. stav 3. KZK-a, koje je okrivljeni D.G. stekao krivičnim delom, kao i činjenicu da je presudom Osnovnog suda _____ PDP. br. _____ utvrđeno je da vrednost ovih predmeta za približno 7000€ manja u odnosu na vrednost utvrđenu pređašnjom presudom PDP. br. _____, dok, imajući u vidu da je krivično delo iz člana 345 sporedne prirode, što podrazumeva da okrivljeni D.D. nije mogao da prikrije predmete koje okrivljeni D.G. nije stekao krivičnim delom, iz svih ovih razloga veće ovog suda nalazi da utvrđivanje niže vrednosti predmeta stečenih izvršenjem krivičnog dela, predstavlja novu okolnost, koju Osnovni sud i Apelacioni sud nisu mogli imati u vidu, prilikom odlučivanja o delu i kazni okrivljenog D.D.

Iz navedenih razloga, jasno proizilazi da su nastupili novi dokazi, koji zajedno sa drugim dokazima u skladu sa članom 423. stav 1. tačka 1.3. ZKPK-a, mogu da dovedu do primene blažeg zakona po okrivljenog, u odnosu na onaj primenjen pravosnažnom presudom.

Iz svega gorenavedenog, na osnovu člana 427. stav 1. ZKPK-a odlučeno je kao u izreci ovog Rešenja.

Osnovni sud _____
PDP..br._____,od dana _____

zapisničar,

predsednik sudskog veća

PRAVNA POUKA: Protiv ovog Rešenja dozvoljeno je izjavljivanje žalbe Apelacionom sudu, u roku od tri (3) dana, od dana donošenja istog.

Pojašnjenje:

1.Kada sud ne odbaci zahtev (član 426. stav 1), kopija zahteva prosleđuje se državnom tužiocu ili protivnoj stranci, koja ima pravo da u roku od osam (8) dana odgovori na zahtev. Nakon što sud dobije odgovor na zahtev ili po isteku roka za podnošenje odgovora, predsednik pretresnog veća nalaže potragu i razmatranje činjenica i dokaza navedenih u zahtevu i u odgovoru, nakon preduzimanja proceduralnih mera za proveru navoda iz zahteva, veće zahtev može odbiti ili ga usvojiti.

2.Pri odlučivanju o zahtevu za ponavljanje postupka, u veću ne učestvuje sudija koji je učestvovao pri donošenju presude u prethodnom postupku.

Obrazac 101

RAZLIČITE IZREKE PRESUDA U POSTUPKU PRAVIČNOG PONAVLJANJA POSTUPKA

(Ponovljen član 428 stav 3. ZKPK-a)

I.

PRESUDA (izreka)

Okrivljeni NN. od oca N. i majke S, rođene Q, rođen dana _____ u _____, gde i danas živi, državljanin Republike Kosovo, oženjen, otac petoro dece, po zanimanju vozač u prevoznom preduzeću “Përparimi “ sa sedištem u _____, do sada neosuđivan,

Na osnovu člana 364 stav 1. tačka 1.3 ZKPK-a,

OSLOBAĐA SE OD OPTUŽBE

Da je dana 13.7.2013, oko 18,00 časova, saobraćajući u smeru regionalnog puta _____, delovao u suprotnosti sa Zakonom o bezbednosti u drumskom saobraćaju, time što je ne prilagođavajući brzinu kretanja uslovima na putu, po dolasku u selu _____, u trenutku kada

je iz suprotnog smera direktno dolazio traktor marke "Rakovica" bez registarskih oznaka, kojim je upravljao S.T. iza zadnjeg dela prikolice, biciklom izašao sada pokojni N.B. sa namerom da pređe u svoju njivu koja se nalazi preko puta asfaltiranog puta, okrivljeni i pored naglog kočenja nije uspeo da izbegne kontakt sa biciklistom, udario ga je i bacio ga 15 m daleko od mesta udara, i tom prilikom je oštećeni odvezen kao hitan slučaj u centralnu bolnicu u Vranju gde je podlegao povredama istog dana.

Čime je učinio krivično delo ugrožavanja bezbednosti javnog saobraćaja, iz člana 328. stav 9 u vezi sa stavom 1. KZK-a.

Troškovi postupka padaju na teret budžetskih sredstava suda.

Presuda suda _____, PDP. br. _____ od dana _____, kojom je okrivljeni proglašen krivim, zbog krivičnog dela ugrožavanja javnog saobraćaja, iz člana 378. stav 9. u vezi sa stavom 1. KZK-a, **stavlja se van snage.**

II.

P R E S U D A

Okrivljeni NN. od oca N. i majke M, rođene F, rođen dana _____ u _____, gde i sada živi, državljanin Republike Kosovo, oženjen, otac dvoje dece, po zanimanju knjigovoda, nezaposlen, do sada neosuđivan,

K R I V I J E

Što je tokom _____ godine, predstavljajući se lažno kao nadležna i ključna osoba za zapošljavanje u kompaniji "Mebatex" doveo u zabludu oštećene N.N, iz _____, NN. iz _____, N.N. iz _____ N.N. iz _____ i NN. iz _____ obećavajući im posao u inostranstvu u ovoj kompaniji a nakon što je od njih dobio po 500€ nestao je bez traga, nakon čega je po međunarodnoj poternici uhapšen u Italiji i izručen organima gonjenja RK-a.

Čime je počinio krivično delo prevare iz člana 335. stav 1 KZK-a, te ga sud za ovo krivično delo,

O S U Đ U J E

Kaznom zatvora od dve (2) godine zatvora, u koju će se uračunati i vreme provedeno u pritvoru od _____ do _____ i vreme provedeno na izdržavanju kazne od _____ do _____

Presuda Osnovnog suda u _____ PDP. br. _____ od dana _____ kojom je okrivljeni proglašen krivim za krivično delo iz člana 335. stav 2 u vezi sa stavom 1. KZK-a, jednim delom se stavlja van snage, u delu u vezi sa krivičnim delom prevare iz člana 335. stav .2 KZK-a, za koje je okrivljeni proglašen krivim pošto je oštećenima naneo štetu u vrednosti od 12000 €

III.

Osnovni sud u _____, Opšte odeljenje, sa sudijom pojedincem N.N, sa stručnom saradnicom N.N u svojstvu zapisničarke, u krivičnom predmetu okrivljenog N.S, iz _____, zbog krivičnog dela ugrožavanja bezbednosti u javnom saobraćaju, iz člana 328. stav 9 u vezi sa stavom 1. KZK-a, po optužnici tužioca Osnovnog tužilaštva u _____ PP. br. ___ / ___ od dana _____, nakon održavanja usmenog pretresa, dana _____, u prisustvu tužioca _____ N..okrivljenog i njegovog branioca, advokata N, oštećenog N, doneo je i istog dana je proglasio ovu,

P R E S U D U

Ostavlja se na snazi presuda Osnovnog suda u _____ PDP. br. ___ / ___ od dana _____ kojom je okrivljeni NN. iz _____, pravosnažnom presudom osuđen na dve (2) godine zatvora, zbog krivičnog dela ugrožavanja bezbednosti javnog saobraćaja, iz člana 328. stav 9 u vezi sa stavom 1 KZK-a.

Pojašnjenje:

Pri donošenju nove presude, sud ukida pređašnju presudu ili samo jedan njen deo ili ostavlja na snazi pređašnju presudu. U kaznu izrečenu novom presudom, sud okrivljenom uračunava i odsluženu kaznu zatvora, a kada dozvoli ponavljanje postupka samo za neko delo za koje je okrivljeni bio osuđen ili oslobođen, sud izriče novu jedinstvenu kaznu, shodno odredbama Krivičnog zakonika.

Ukoliko nova presuda ne odlučuje o pređašnjoj presudi, onda faktički na snazi ostaju obe presude.

Obrazac 102

ZAHTEV ZA VANREDNO UBLAŽAVANJE KAZNE (član 429. ZKPK-a)

OSNOVNOM SUDU U PRIŠTINI

ZA

VRHOVNI SUD KOSOVA

P R I Š T I N A

Na osnovu odredaba člana 429. ZKPK-a, podnosim ovaj:

ZAHTEV ZA VANREDNO UBLAŽAVANJE KAZNE

Presudom Osnovnog suda u _____ PDP. br. 3/_____ od dana _____ proglašen je krivim NN. iz sela _____ Opština _____, zbog krivičnog dela ugrožavanja bezbednosti javnog saobraćaja, iz člana 328. stav 9 u vezi sa stavom 1. KZK-a, i za to delo mu je izrečena kazna zatvora u trajanju od jedne /1/ godine, u koju će se uračunati i vreme provedeno u pritvoru od dana _____ do dana _____.

Pri izricanju ovakve kazne, viši sud je istakao da je uzeo u obzir olakšavajuće okolnosti koje idu u korist osuđenog.

Protiv presude suda prvog stepena, branilac okrivljenog NN. izjavio je žalbu u zakonskom roku.

Apelacioni sud, je svojom presudom APDP. br. _____/_____ od dana _____, odbio žalbu branioca, i potvrdio je pobijenu presudu.

Po pravosnažnosti presude, nastupile su nove okolnosti koje nisu postojale kada je okrivljenom izrečena kazna, i koje bi, da su postojale, uslovile izricanje blaže kazne okrivljenom.

Date okolnosti slede:

Zdravstveno stanje okrivljenog NN. se prolaskom vremena neprekidno pogoršavalo. Ovom stanju doprinose dva faktora. Nakon saobraćajne nesreće u kojoj je tragično izgubila život pokojna NN, a g. NN zadobio telesne povrede, okrivljeni neprekidno oseća dubok duševni bol praćen nesanicom, bolom u grudima i gubitkom volje za životom. Ovo stanje još više je pogoršalo i zadobijanje prostrelnih rana nanetim vatrenim oružjem maloletnoj ćerki NN. dok je bila u prostorijama školskog centra – Gimnazija “ _____”, u _____.

Dokaz: *Otpusna lista iz regionalne bolnice _____*

Maloletna ćerka sada svakodnevno živi u stresu. Otac – osuđeni NN. stalno je iz naselja NN. odvodi u i iz škole, pošto nema ko drugi. Ovo NN. čini kako bi po svaku cenu njegova ćerka završila školu, i kako ne bi ostala da radi kao fizička radnica.

Takođe vredi istaći da osuđeni NN. živi u porodičnoj zajednici sa starim ocem i majkom, suprugom i četvoro (4) maloletne dece, koji pohađaju školu. Osuđeni NN. je taj koji svojim radom obezbeđuje materijalnu egzistenciju svoje porodice i omogućava školovanje svoje dece.

Dokaz: *Izveštaj o zdravstvenom stanju osuđenog, Uverenje o porodičnoj zajednici, Potvrda da deca osuđenog redovno pohađaju školu.*

Polazeći od goreopisanog stanja okrivljenog, smatram da će služenje kazne zatvora zasigurno proizvesti negativne efekte sa stanovišta njegovog zdravstvenog stanja, ali pre svega sa stanovišta redovnog školovanja njegove dece.

Na osnovu svega prethodno navedenog;

P R E D L A Ž E M

Da Vrhovni sud Kosova, u skladu sa odredbama člana 429 ZKPK-a, u vezi sa članovima 75 i 76 KZK-a PREINAČI gorenavedenu presudu u delu sa kaznom i da okrivljenom izrekne blažu kaznu, pošto će se imajući u vidu njegovu ličnost i blažom kaznom postići svrha kazne, sa stanovišta individualne prevencije.

branilac osuđenog:

Obrazac 103

REŠENJE KOJIM SE USVAJA ZAHTEV ZA VANREDNO UBLAŽAVANJE KAZNE (član 431 stav 6 ZKPK-a)

Pzd. br. 164/2016

VRHOVNI SUD KOSOVA – veće u sastavu sudija: NN., predsednica veća, NN. i NN. članovi, uz učešće stručne saradnice NN, kao zapisničarke, u krivičnom predmetu protiv osuđenih NN. zbog krivičnog dela ugrožavanja bezbednosti na radu iz člana 186 stav 5 u vezi sa stavovima 3 i 2 KZK-a i NN. zbog krivičnog dela izazivanja opšte opasnosti, iz člana 291 stav 6 u vezi sa stavovima 4 i 1 KZK-a, odlučujući po zahtevu koji je podneo branilac okrivljenog NN. adv. NN. iz _____, za vanredno ublažavanje kazne određene pravosnažnom presudom osnovnog suda _____, PKR. br. 179/2013 od dana 22.05.2014, po održanom pretresu veća dana 20.12.2016, doneo je ovo:

R E Š E N J E

Prihvata se zahtev branioca osuđenog NN. za vanredno ublažavanje kazne, preinačuje se pravosnažna presuda Osnovnog suda _____, PKR. br. 179/2013 od dana 22.05.2014, samo u vezi sa odlukom o kazni, tako što se kazna zatvora u trajanju od 2 (dve) godine, koja je izrečena za krivično delo izazivanje opšte opasnosti, iz člana 291 stav 6 u vezi sa stavom 4 i stavom 1 KZK-a, vanredno ublažava kaznom zatvora od 1 (jedne) godine i 8 (osam) meseci.

Pravosnažna presuda Osnovnog suda _____, PKR. br. 179/2013 od dana 22.05.2014, u preostalom delu ostaje nepromenjena.

O b r a z l o ž e n j e

Presudom Osnovnog suda _____, Pkr. br. 179/2013 od dana 22.05.2014, okrivljeni NN. proglašen je krivim zbog krivičnog dela ugrožavanja bezbednosti na radu iz člana 186 stav 5 u vezi sa stavovima 3 i 2 KZK-a, i za ovo delo je osuđen kaznom zatvora u trajanju od 1 (jedne) godine dok je okrivljeni NN., zbog krivičnog dela izazivanja opšte opasnosti, iz člana 291 stav 6 u vezi sa stavovima 4 i 1 KZK-a, osuđen kaznom zatvora u trajanju od 2 (dve) godine.

Obavezani su da na ime sudskog paušala plate svaki pojedinačno iznos od po 200 €. Oštećena stranka NN., je za ostvarivanje imovinskopravnog zahteva upućena na građansku parnicu.

Apelacioni sud Kosova je presudom PAKR. br. 496/2014 od dana 19.12.2014, odbio žalbu državnog tužioca i potvrdio je presudu prvog stepena.

Zahtev za vanredno ublažavanje kazne podneo je branilac osuđenog NN. adv. .NN. iz _____, predlažući da se zahtev usvoji i da se osuđenom izrekne blaža kazna.

Vrhovni sud je na osnovu člana 431 stav 1 ZKPK-a, razmotrio predmetne spise i nakon što je ocenio zahtev za vanredno ublažavanje kazne i predloge Osnovnog tužilaštva u _____, RLN. br. 39/2016 od dana 28.10.2016, koji je predlagao da se zahtev odbije kao neosnovan, predlog Osnovnog suda u _____, PK. br. 177/2016 od dana 31.10.2016, koji je predlagao da se zahtev za vanredno ublažavanje kazne usvoji kao osnovan i Državnog tužilaštva broj KZJD. br. 165/16 od dana 08.11.2016, koji je predlagao da se zahtev odbaci kao neosnovan, nalazi da je:

-zahtev za vanredno ublažavanje kazne osnovan.

Vrhovni sud prilikom odlučivanja o zahtevu za vanredno ublažavanje kazne, ocenjuje da li bi nove okolnosti koje se navode u zahtevu dovele jasno do određivanja blaže kazne, da su postojali i da su ocenjeni prilikom izricanja kazne u redovnom postupku, uvek imajući u vidu izvršeno krivično delo. Drugim rečima, ovaj sud nakon predstavljanja ovog vanrednog pravnog leka, prema odredaba člana 429 ZKPK-a, ocenjuje da li je odluka o kazni pravična, imajući u vidu nove okolnosti navedene u zahtevu.

Zahtev za vanredno ublažavanje kazne navodi nove okolnosti, koje sudu nisu bile poznate, a koje podrazumevaju pogoršanje zdravstvenog stanja, probleme sa vidom i sluhom, koje ukazuju da mu je sluh 100% oštećen, da je osuđeni imao saobraćajnu nesreću, sa simptomima povrede kičmenog stuba, hospitalizacija osuđenog u KUCK-u u Prištini u Bolnici za kardiologiju,, hospitalizacija u Opštoj bolnici u Mitrovici, hospitalizacija u Bolnici u zatvoru u Dubravi, hospitalizacija u KUCK u Prištini u Bolnici za kardiologiju. Iz lekarske dokumentacije se vidi da su mu tokom kardioloških pregleda konstatovane i druge bolesti koje još više otežavaju zdravstveno stanje osuđenog, kao što su problemi sa varenjem, sa debelim crevom, konstatovanje slabe funkcije – slabljenja srca, čiji je kapacitet rada opao na samo 25%. Iz tog razloga (slab rad srca) nisu mogli sprovesti gastrokopsko snimanje, snimanje želuca i kolonoskopiju – snimanje debelog creva. Zahtevu je priložio niz lekarskih dokumenata koje su mu izdale različite zdravstvene ustanove.

Ocenjujući ove nove okolnosti, Vrhovni sud smatra da su sud prvog i drugog stepena, prilikom odmeravanja i određivanja vrste i visine kazne, protiv sada osuđenog NN., na potpun i

sveobuhvatan način ocenili sve okolnosti predviđene odredbama ZKPK-a, uzimajući kao olakšavajuću okolnost da je on porodična osoba, da ranije nije bio osuđivan ni za kakvo krivično delo, činjenicu da je delo izvršio iz nehata a kao otežavajuću okolnost činjenicu da je pojava neobezbeđivanja uslova za radnike na radu dovela pričinila posledice objektu zaštite i životima radnika i da je kao posledica istog došlo do smrti, sada pokojnog NN koji je bio relativno mlade dobi.

Međutim, ovaj sud smatra da su okolnosti pomenute u vanrednom zahtevu za ublažavanje kazne, u vezi sa zdravstvenim stanjem odnosno bolestima osuđenog, koje se argumentuju opsežnom odnosnom dokumentacijom: otpusna lista KUCK-a – Priština, Služba za kardiologiju od dana 20.04.2016-27.04.2016, Otpusna lista iz opšte bolnice “Dr. Sami Haxhibeqiri” Mitrovica, Bolnička i kliničko-univerzitetska služba Kosova, Odeljenje interne medicine, od dana 26.05.2016-30.05.2016, otpusna lista KUCK – Priština, Služba za kardiologiju, sa br. protokola 3767 od dana 08.07.2016-22.07.2016, sa konačnom dijagnozom Cardiomyopathia chr dilatativa 142, Fibillatio artiorum chr. 148.2, Insuff. cordis NYHA I-II 150, Diabetes mellitus typ. 2 E11, Gastroduodentis chr K29, sa zaključkom da se implicira implant ICD-a (trenutno nema elektroda – na listi čekanja), takođe postoje indikacije za transplantaciju srca, potpuno nove okolnosti koje nisu bile poznate sudu u vreme donošenja pravosnažne presude.

Shodno tome, Vrhovni sud, na osnovu lekarskih izveštaja, ocenjuje da su ove okolnosti od velike težine i značaja, jer bi da su bile poznate u vreme izricanja kazne bez ikakve sumnje dovele do izricanja blaže kazne.

Iz svega prethodno navedenog i na osnovu člana 431 stav 6 ZKPK-a, odlučeno je kao u izreci ovog Rešenja.

VRHOVNI SUD KOSOVA - PRIŠTINA

Pzd. br. 164/2016, od dana 20.12.2016.

zapisničar,

predsednica sudskog veća

Obrazac 104

REŠENJE KOJIM SE ODBIJA ZAHTEV ZA VANREDNO UBLAŽAVANJE KAZNE (član 431 ZKPK-a)

Pzd. br. 143/2016

Vrhovni sud Kosova, veće u sastavu sudije: NN. predsednik veća, NN. i NN. članovi, uz učešće stručnog saradnika NN., kao zapisničara, u krivičnom predmetu protiv osuđenog NN. iz _____, zbog krivičnog dela izazivanja opšte opasnosti, iz člana 365 stav 3 u vezi sa stavom 1. i neovlašćenog vlasništva, kontrole ili posedovanja oružja, iz člana 374 stav 1 KZRK-a, odlučujući po zahtevu osuđenog NN., po održanom pretresu veća dana 31.10.2016, doneo je ovo:

R E Š E N J E

Odbija se kao neosnovan zahtev osuđenog NN., za vanredno ublažavanje kazne, izrečene presudom Osnovnog suda u _____ Odeljenje za teška krivična dela, PKR. br. 140/2016 od dana 05.04.2016, preinačen presudom Apelacionog suda Kosova PAKR. br. 245/2016 od dana 16.06.2016.

O b r a z l o ž e n j e

Presudom Osnovnog suda u _____ - Odeljenje za teška krivična dela PKR. br. 140/2016 od dana 05.04.2016, osuđeni NN. proglašen je krivim za krivično delo izazivanje opšte opasnosti, iz člana 365 stav 3 u vezi sa stavom 1 i neovlašćeno vlasništvo, kontrola ili posedovanje oružja, iz člana 374 stav 1 KZRK-a, i osuđen je jedinstvenom kaznom u trajanju od 2 (dve) godine, što je kazna koja se ne bi izvršila ukoliko u periodu od 3 (tri) godine ne počini neko drugo krivično delo, u koje bi se u slučaju ukidanja uslovne kazne, uračunalo i vreme provedeno u pritvoru od dana 16.02.2016. do dana 15.03.2016.

Osuđenom je zaplenjen pištolj serijskog broja 7404 sa šaržerom i jednim metkom, kao sredstvo kojim je izvršio krivična dela i odlučeno je da se isti uništi nakon pravosnažnosti ove presude. Takođe je osuđeni obavezan da plati troškove krivičnog postupka koliko god da iznose prema završnom računu datog suda, i da za troškove sudskog paušala plati iznos od 100 (stotinu) €, u roku od 15 dana od dana pravosnažnosti ove presude.

Oštećeni NN, NN,NN i NN. su za ostvarivanje svog imovinskopravnog zahteva upućeni na građansku parnicu.

Apelacioni sud Kosova je presudom PA1. br. 245/2016 od dana 16.06.2016, odlučujući u žalbenom postupku, prihvatio kao osnovanu žalbu tužioca Osnovnog tužilaštva u _____ uloženu na presudu Osnovnog suda - DKR u _____, PKR. br 140/2016 od dana 05.04.2016, preinačujući datu presudu samo u delu sa odlukom o kazni, čime je Apelacioni sud osuđenom NN., zbog krivičnog dela izazivanja opšte opasnosti iz člana 365 stav tačka 3 u vezi sa stavom 1 KZRK-a, izrekao kaznu zatvora u trajanju od 6 (šest) meseci, u koji je uračunao i vreme provedeno u pritvoru, od dana 16.02.2016. do dana 15.03.2016. Sa druge strane, za krivično delo neovlašćeno vlasništvo, kontrola ili posedovanje oružja, iz člana 374 stav 1 KZRK-a, osudio ga je novčanom kaznom u iznosu od 1000 (hiljadu) €, koju je dužan da plati u roku od 3 (tri) meseca u jednakim ratama. Ukoliko osuđeni ne želi ili ne može da plati novčanu kaznu, novčana kazna mu se zamenjuje kaznom zatvora, time što mu se na svakih 20 € računa po jedan dan zatvora.

Zahtev za vanredno ublažavanje kazne podneo je osuđeni NN. navodima da je najstarije dete u porodici, da živi sa bolesnom majkom, bratom od 17 godina starosti i sestrom od 14 godina starosti i da je jedini član porodice koji radi sa vremena na vreme privatno i da se pokajao za krivično delo koje je izvršio, obećavajući da ubuduće neće ponoviti isto ili slična krivična dela, podnoseći sudu nekoliko lekarskih izveštaja iz Klinike za hirurgiju Aloka, sa predlogom da Vrhovni sud Kosova, na pretresu veća, dati zahtev usvoji kao osnovan i da osporenu presudu preinači, tako što će osuđenom NN. izreći vidljivo nižu kaznu.

Vrhovni sud je na osnovu člana 429 Zakonika o krivičnom postupku Kosova (ZKPK), razmotrio predmetne spise i nakon što je ocenio zahtev za vanredno ublažavanje kazne, predlog Osnovnog suda u _____ Odeljenje za teška krivična dela Kp. br. 760/16 od dana 09.09.2016, Osnovnog tužilaštva u _____ u PP. br. 97/2016 od dana 31.08.2016 i Državnog tužilaštva KZDJ. br. 144/16 od dana 29.09.2016, koji su predlagali da se zahtev odbije kao neosnovan, nalazi:

Zahtev za vanredno ublažavanje kazne nije osnovan.

Odredba člana 429 ZKPK-a, propisuje da se ublažavanje kazne izrečene pravosnažnom presudom dozvoljava u slučaju da nastupe okolnosti koje nisu postojale u vreme kada je presuda doneta ili sud nije znao o njima, iako su postojali, a koje bi jasno dovele do izricanja niže kazne.

Vrhovni sud Kosova u skladu sa ovom odredbom ocenjuje da okolnosti navedene u zahtevu imaju pravnu težinu i takve su prirode da mogu da utiču na izricanje blaže kazne.

Kao što proizilazi iz predmetnih spisa, kako prvostepeni tako i drugostepeni sud su prilikom izricanja kazne za olakšavajuće okolnosti uzeli u obzir činjenicu da je okrivljeni priznao krivicu, da je pokazao veoma korektno ponašanje u sudu, da je ranije neosuđivan, da je pokazao duboko pokajanje nakon izvršenja krivičnog dela i obećanje da ubuduće neće nikada više ponoviti takva nezakonita dela. Shodno tome, sud može oceniti navode da je okrivljeni najstarije dete u porodici, da živi sa bolesnom majkom, bratom starim 17 godina i sestrom od 14 godina i da je jedini član porodice koji sa vremena na vreme radi privatno, kao nove okolnosti koje sud nije uzeo u obzir prilikom donošenja pravosnažne presude, međutim ove okolnosti nisu takve prirode da u značenju gorepomenute odredbe opravdaju vanredno ublažavanje kazne, imajući u

vidu težinu krivičnog dela, posebno stepen krivične odgovornosti osuđenog, prilikom izvršenja krivičnog dela.

Pošto okrivljeni nije predočio druge okolnosti koje bi uticale na vanredno ublažavanje kazne, ovaj sud nalazi da u konkretnom slučaju ne postoje zakonski uslovi za odobravanje zahteva.

Iz navedenih razloga, konstatovano je da zahtevi za vanredno ublažavanje kazne nisu osnovani i shodno tome, odlučeno je na osnovu odredbe člana 431 stav 6 ZKPK-a , kao u izreci ovog Rešenja.

VRHOVNI SUD KOSOVA - PRIŠTINA

Pzd. br. 143/2016 od dana 31.10.2016.

zapisničar,

predsednik veća,

Pojašnjenje:

1.Osnovni sud dostavlja zahtev državnom tužiocu, koji treba da pruži obrazloženi odgovor, Osnovni sud utvrđuje da li postoje razlozi za vanredno ublažavanje kazne, a zatim dopis sa obrazloženim predlogom šalje Vrhovnom sudu Kosova.

2.Sudija pojedinac ili predsednik sudskog veća Osnovnog suda odbacuje zahtev koji nije u skladu sa članom 376 ovog Zakonika.

Obrazac 105

REŠENJE O UKIDANJU REŠENJA KOJIM SE USVAJA ZAHTEV ZA VANREDNO UBLAŽAVANJE KAZNE

KP. br. ____/____

Vrhovni sud Kosova, u sudskom veću u sastavu NN.predsednik, NN. i NN. članovi, uz učešće stručne saradnice D.R. kao zapisničarke, u krivičnom predmetu protiv okrivljenog M.M. zbog krivičnog dela krađe iz člana 325 stav 1 KZK-a, odlučujući u vezi sa zahtevom državnog tužioca Kancelarije glavnog državnog tužioca Pp. br. 100/____od dana____, da se odmah ukine Rešenje Pzd. br. 200/2006 od dana 30.9.2006, po održanom pretresu veća dana 15.7.2008, doneo je ovo:

R E Š E N J E

Usvaja se zahtev državnog tužioca Kancelarije glavnog državnog tužioca i ukida se Rešenje ovog suda, Pzd. br. 200/____od dana 30.4.____, kojim je okrivljenom M.M., vanredno ublažena kazna izrečena pravosnažnom presudom Osnovnog suda u _____, PDP.br. 250/____od dana 15.4._____.

O b r a z l o ž e n j e

Pravosnažnom presudom Osnovnog suda u____, PDP. br. 250/____od dana 15.4.____, okrivljeni M.M. osuđen je kaznom zatvora u trajanju od 2 (dve) godine, zbog krivičnog dela krađe, iz člana 3256 stav 1 KZK-a.

Rešenjem Vrhovnog suda Kosova, Pzd. br. 200/____od dana 30.9.____. usvojen je zahtev osuđenog M.M. a pravosnažna presuda Osnovnog suda u _____, PDP. br. 250/____od dana 15.4.____, preinačena je odlukom o kazni, kojom je osuđenom izrečena kazna zatvora u trajanju od 1 (jedne) godine i 6 (šest) meseci u koju je uračunato i vreme provedeno u pritvoru. Rešenje je zasnovano na lekarskom uverenju koje je potpisao lekar specijalista B.J. od dana 01.02.____, koje je navodilo da je osuđeni, pre nego što je počeo da izdržava kaznu, imao nesreću na radu kojom je teško oštetiio kičmeni stub, a što je posledično dovelo do njegove stalne nesposobnosti za rad.

Presudom Osnovnog suda u _____, PDP. br. 1120/____od dana 5.12.____, utvrđeno je da je okrivljeni B.J.. iz____, pravosnažnom presudom osuđen, zbog krivičnog dela falsifikovanje službenog dokumenta, iz člana 435. stav 1, KZK-a, pošto je kao lekar u zdravstvenoj ustanovi u kojoj je radio na službenom dokumentu – lekarskom uverenju od dana 01.08.____, koji je dao pacijentu M.M. sada osuđenom, naveo netačne podatke o teškoj povredi kičmenog stuba.

Pošto gorenavedena pravosnažna presuda navodi da je Rešenje ovog suda, kojim je usvojen zahtev za vanredno ublažavanje kazne, zasnovan na lažnom dokumentu, ispunjeni su svi uslovi da se ovo rešenje ukine, zbog čega je usvojen zahtev državnog tužioca.

zapisničarka,

predsednik sudskog veća,

Pojašnjenje:

Iako ZKPK iz 2004. godine i ovaj koji je u primeni ne predviđaju ovakvu situaciju, ublažavanje kazne izvršeno merama zloupotrebe nužno se mora ukinuti (*odredbu o ukidanju ovakvih rešenja propisivao je ZKP koji je bio na snazi do 2004. godine*).

Obrazac 106

ZAHTEV ZA ZAŠTITU ZAKONITOSTI

(član 432. KZK-a)

VRHOVNOM SUDU KOSOVA
P R I Š T I N A

U krivičnom predmetu protiv okrivljenog N.N. koji je pravosnažnom presudom osuđen zbog krivičnog dela provale motornih vozila, iz člana 346. stav 1. KZK-a, na osnovu člana 432. ZKPK-a, podnosim;

ZAHTEV ZA ZAŠTITU ZAKONITOSTI

Protiv presude Apelacionog suda, Rešenjem PDP. br. ____ / ____ od dana _____,

-zbog povrede odredaba o krivičnom postupku iz člana 384. stav .2 tačka 2,1. u vezi sa članom 434. stav 2. tačka 2.3. ZKPK-a.

O b r a z l o ž e n j e

Presudom suda _____ PDP.. br. ____ od dana _____, okrivljeni N.N. osuđen je zbog krivičnog dela provale motornih vozila iz člana 346. stav 1. KZK-a kaznom zatvora od 1 (jedne) godine, čije je izvršenje odloženo za 2 (dve) godine.

Okrivljenom je presuda dostavljena dana 10.02.2015, dok je njegovom braniocu dostavljena 12.01.2015. Branilac okrivljenog je uložio žalbu na presudu 20.02.2015 .

Apelacioni sud je delujući po žalbi državnog tužioca, Rešenjem PDP. br._____/_____ odbacio žalbu kao neblagovremenu, uz obrazloženje da je od trenutka dostavljanja presude braniocu okrivljenog 12.01.2015. pa sve do ulaganja žalbe sudu, dana 20.02.2015, proteklo više od jednog meseca, dok je rok za izjavljivanje žalbe na presudu iznosio 15 dana.

Ovim putem Apelacioni sud u _____, je počinio bitnu povredu odredaba krivičnog postupka, propisanih članom 384. stav 2. tačka 2,1 u vezi sa članom 434. stav 2. tačka 2.3. ZKPK-a, pošto u skladu sa članom 478. stav 4. ZKPK-a, rok za izjavljivanje žalbe teče od trenutka dostavljanja presude okrivljenom, a ne od trenutka dostavljanja presude braniocu okrivljenog, kao što je pogrešno ocenio Apelacioni sud.

Na osnovu gorenavedenog:

P r e d l a ž e m

Da Vrhovni sud Kosova, iz gorenavedenih razloga, na osnovu člana 432. stav 1. tačka 1.2. ZKPK-a, ukine Rešenje Apelacionog suda, PDP. br._____ od dana _____, i da predmet vrati istom sudu, na odlučivanje po žalbi.

branilac okrivljenog ,

Obrazac 107

KANCELARIJA GLAVNOG DRŽAVNOG TUŽIOCA

PPML. BR. _____/_____

Dana _____

P R I Š T I N A

ZAHTEV ZA ZAŠTITU ZAKONITOSTI

(član 432. KZK-a)

VRHOVNOM SUDU KOSOVA
P R I Š T I N A

U krivičnom predmetu protiv okrivljenog N.N. koji je pravosnažnom presudom oslobođen od optužbe, zbog krivičnog dela provale motornih vozila, iz člana 346, stav 1. KZK-a., na osnovu člana 432 ZKPK-a podnosim;

ZAHTEV ZA ZAŠTITU ZAKONITOSTI

Protiv presude Osnovnog suda u _____ PDP. br. ____/____ od dana _____ i presude Apelacionog suda PADP. br. ____/_____

-zbog povrede odredaba krivičnog postupka iz člana 384. stav 2. tačka 2,1. u vezi sa članom 361 ZKPK-a.

O b r a z l o ž e n j e

Presudom Osnovnog suda _____ PDP.. br. ____ od dana _____, okrivljeni N.N., iz _____ oslobođen je od optužbe, da je dana _____ primećujući da je oštećeni NN. ostavio otključano svoje vozilo marke BMW X6. sa registarskim tablicama _____ ušao u vozilo i pošto je ključ bio u bravi, upalio ga je i krenuo da napravi krug oko škole, međutim u međuvremenu ga je presreo oštećeni i uzeo mu je vozilo, čime je izvršio krivično delo provale motornog vozila, iz člana 346. stav 1. KZK-a.

Apelacioni sud je odlučujući o žalbi tužioca osnovnog tužilaštva u _____, presudom PADP. br. ____/____, od dana _____, odbio žalbu i potvrdio je pobijenu presudu, ocenjujući da je žalba tužioca uložena zbog pogrešne konstatacije činjeničnog stanja i zbog bitne povrede odredaba krivičnog postupka neosnovana.

Obe presude su nezakonite iz doleavedenih razloga:

Određba člana 361 stav 1. ZKPK-a, propisuje da sud svoju presudu zasniva na činjenicama i dokazima izvedenim na glavnom pretresu. U konkretnom slučaju, prvostepeni sud nije delovao shodno gorenavedenoj odredbi, pošto je svoju presudu zasnovao na iskazu oštećenog NN. iako oštećeni nije saslušan na glavnom pretresu niti je pročitana njegov iskaz dat u prethodnom postupku. Obrazloženje presude u vezi sa odlučujućim činjenicama se zasniva na dokazima koji nisu izvedeni na pretresu, na iskazu oštećenog datom u prethodnom postupku, (*koji nije procesuiran na glavnom pretresu*), koji sud realno ne prihvata kao verodostojan pošto je okrivljeni bez dozvole uzeo vozilo krivičnog dana.

Na ovaj način, prvostepeni sud je načinio bitnu povredu relativnog karaktera, propisanu članom 384. stav 2. tačka 2,1. u vezi sa članom 361 ZKPK-a, što je bilo odnosno što je moglo uticati na pravičnost i zakonitost presude, pošto je svoje zaključke o nepostojanju dokaza da je okrivljeni izvršio krivično delo koje mu je stavljeno na teret, zasnovao na iskazu oštećenog, čiji iskaz je ocenio nekredibilnim iako njegov iskaz nije dat na glavnom pretresu, a Apelacioni sud je samo potvrdio ovakvu presudu.

Pošto je zahtev podnet na štetu okrivljenog NN,

P r e d l a ž e m

Da Vrhovni sud, u skladu sa članom 438. stav 2. ZKPK-a, *konstatuje da je presudama pobijenim zahtevom, prekršen zakon koji ide u korist okrivljenog.*

tužilac Kancelarije državnog tužioca

Pojašnjenje:

U zahtevu za zaštitu zakonitosti, podnosilac zahteva ne treba samo formalno da se poziva na zakonske povrede, već treba da pruži jasne razloge na kojima zasniva svoje tvrdnje o postojanju proceduralnih ili zakonskih prekršaja, u suprotnom se može smatrati da zahtev ne sadrži razloge za iznete navode (*iako zahtev formalno sadrži obrazloženje, ali govori o potpuno drugim pitanjima a ne o osnovanosti zahteva*), dok se Vrhovni sud ograničava samo na navode iz zahteva i ne razmatra povrede po službenoj dužnosti, sa izuzetkom kada pri odlučivanju o zahtevu za zaštitu zakonitosti postoji značajna sumnja u vezi sa tačnošću odlučujućih činjenica potvrđenih u odluci protiv koje je podnet zahtev. Vrhovni sud Kosova presudom kojom odlučuje o zahtevu za zaštitu zakonitosti poništava odluku i nalaže održavanje novog pretresa u istom sudu ili u nekom drugom osnovnom sudu.

Obrazac 108

PRIMER SUDSKOG REŠENJA VRHOVNOG SUDA, KOJIM SE USVAJA ZAHTEV ZA ZAŠTITU ZAKONITOSTI, PREINAČUJE PRVOSTEPENA I DUGOSTEPENA PRESUDA I OKRIVLJENI SE OSLOBAĐA OD OPTUŽBE.

Pml. br. 131/2014

U IME NARODA

Vrhovni sud Kosova – veće u sastavu: A. D, predsednik veća, E. M. i N. L., članovi, uz učešće stručne saradnice M. Xh., zapisničarke, u krivičnom predmetu protiv osuđenog K. K., zbog krivičnog dela ubistva u saučesništvu iz člana 146 u vezi sa članom 23 KZK-a, odlučujući po zahtevu za zaštitu zakonitosti branioca osuđenog K.K, adv. F.V., iz Prištine, podnetog protiv pravosnažne presude Osnovnog suda u Prištini – Odeljenje za teška krivična dela, PKR. br. 149/2013 od dana 13.2.2014. i presude Apelacionog suda u Prištini – Odeljenje za teška krivična dela, PAKR. br. 253/2014 od dana 10.6.2014, po održanom pretresu veća dana 9. septembra 2014, doneo je ovu:

P R E S U D U

Usvajanjem zahteva za zaštitu zakonitosti branioca osuđenog K. K, preinačuje se presuda Osnovnog suda u Prištini – Odeljenje za teška krivična dela, PKR. br. 149/2013 od dana 13.2.2014, potvrđena presudom Apelacionog suda u Prištini – Odeljenje za teška krivična dela, PAKR. br. 253/2014 od dana 10.6.2014, kojom se osuđeni, primenom odredbe člana 438 tačka 1.1 ZKPK-a,

OSLOBAĐA OD OPTUŽBE

I.Da je dana 1.6.2007, oko 11:30 časova, Priština, u ulici _____ iza hotela “Baci” u blizini zgrade D-2 , zajedno sa L.K., predumišljajem lišio života sada pokojnog N.N., time što je okrivljeni K. K., nakon što ga je upozorio njegov prijatelj B. M. da će ga tog dana napasti F.XH., nakon što je završio razredni ispit u Srednjoj medicinskoj školi u Prištini “Ali Sokoli”, telefonom B.M pozvao sada okrivljenog L. K. tražeći, od njega da mu pomogne, rekavši mu da je njegova odbrana potrebna “sada ili nikad”. Okrivljeni L. K., je otprilike nakon 10 minuta stigao na određeno mesto, prema sporazumu sa okrivljenim K, i nakon što su se sastali hodajući zajedno ulicom “Fahmi Lladrovci”, iza hotela “Baci”, u Prištini, okrivljeni K. video je F. Xh., koji je imao nož u ruci i sada pokojnog N sa palicom od otprilike 50-100 cm u ruci, kako idu u istom smeru, sa kojima su razmenili par psovki. Kada je okrivljeni K. primetio da su im se približili, tražio je od okrivljenog L., pištolj koji je on držao u torbi. Okrivljeni L. mu nije dao

pištolj, već je on u istom trenutku izvadio pištolja iz svoje torbe, repetirao ga je i pucao – jednom u zemlju, a okrivljenog K je zgrabio za ruku, bacio ga iza sebe a nakon toga je pucao dva puta u smeru pokojnika i M. Xh., pri čemu je metak pogodio sada pokojnog sa gornje leve strane, u predelu iznad zgloba leve ruke i prodreo u prednji levi deo grudnog koša, čime je posledično izazvao njegovu neposrednu smrt. Okrivljeni K.K i L. K., se udaljuju sa mesta događaja i smeštaju se u nenaseljenu kuću u blizini osnovne škole Hasan Prishtina”, i ovom prilikom okrivljeni L. skida šaržer sa pištolja, u kome je imao 13 metaka istog kalibra, a pištolj uzima okrivljeni K, briše otiske prstiju okrivljenog L., stavlja svoje otiske prstiju i nakon toga beže u suprotnim smerovima,

-čime su u saučesništvu izvršili krivično delo ubistva iz člana 146 u vezi sa članom 23 KZK-a.

Oštećeni P. N., je za ostvarivanje imovinskopravnog zahteva upućen na građansku parnicu.

Troškovi krivičnog postupka padaju na teret budžetskih sredstava suda.

II.Zbog odluke iz tačke I. izreke presude, presuda se preinačuje u delu u vezi sa osuđenim L. K, izbacivanjem saučesništva iz pravne kvalifikacije, a u preostalom delu, u vezi sa kaznom i u delu krivičnog dela neovlašćenog vlasništva, kontrole ili posedovanja oružja iz člana 328 stav. 2 KZK-a, u vezi sa osuđenim V. K, pobijena presuda ostaje nepromenjena.

O b r a z l o ž e n j e

Presudom Osnovnog suda u Prištini – Odeljenje za teška krivična dela, PKR. br. 149/2013 od dana 13. februara 2014, okrivljeni L.K. i K. K. proglašeni su krivim zbog krivičnog dela ubistva u saučesništvu iz člana 146 u vezi sa članom 23 KZK-a i svaki od njih za krivično delo neovlašćenog vlasništva, kontrole ili posedovanja oružja iz člana 328 stav 2 KZK-a, i osuđeni su; L. K.-u je za krivično delo ubistva u saučesništvu iz člana 146 u vezi sa članom 23 KZK-a, određena kazna zatvora u trajanju od 10 (deset) godina, u koju se računa i vreme provedeno u pritvoru od 1.6.2007. pa nadalje, dok mu je za krivično delo neovlašćenog vlasništva, kontrole ili posedovanja oružja iz člana 328 stav 2 KZK-a, izrečena novčana kazna u iznosu od 1.000 €, koju je dužan da plati u roku od 15 dana od pravosnažnosti presude; osuđenom K. K. je zbog krivičnog dela ubistva u saučesništvu iz člana 146 u vezi sa članom 23 KZK-a, određena kazna zatvora u trajanju od 8 (osam) godina, u koju se računa i vreme provedeno u pritvoru od 1.6.2007. do 16.9.2013; dok mu je za krivično delo neovlašćenog vlasništva, kontrole ili posedovanja oružja iz člana 328 stav. 2 KZK-a, izrečena novčana kazna u iznosu od 1.000 €, koju je dužan da izmiri u roku od 15 dana od pravosnažnosti presude.

Oštećeni P. N. je za ostvarivanje imovinskopravnog zahteva upućen na građanski spor. Osuđene je obavezao da zajednički plate troškove krivičnog postupka shodno završnom računu suda na osnovu koga je svaki od njih platio iznos od po 500 €, na ime sudskog paušala u roku od 15 dana, po pravosnažnosti presude. Okrivljenom L. K. izrečena je dopunska kazna oduzimanje

pištolja marke “Crvena Zastava 99”, kal. 9 mm, serijskog broja 120738, jugoslovenske proizvodnje, sa praznim šaržerom, kao sredstvo kojim je izvršeno krivično delo.

Ova presuda je potvrđena presudom Apelacionog suda u Prištini – Odeljenje za teška krivična dela, PAKR. br. 253/2014 od dana 10.6.2014.

Ko je podneo zahtev za zaštitu zakonitosti i šta su navodi iz zahteva

Protiv presude prvog i drugog stepena, branilac osuđenog K. K., adv. F. V., iz Prištine, podneo je zahtev za zaštitu zakonitosti, zbog bitne povrede odredaba krivičnog postupka i zbog povrede krivičnog zakona, sa predlogom da se zahtev usvoji, da se pobijene presude preinače, da se osuđeni K.K. oslobodi od optužbe i da mu se izrekne vidljivo blaža kazna.

Branilac osuđenog K. K., u svom zahtevu tvrdi da prvostepena presuda sadrži bitnu povredu odredaba krivičnog postupka propisanih **članom 403** stav 1 tačka 12 ZKPK-a, pošto je izreka prvostepene presude toliko nerazumljiva i oprečna obrazloženju datom u vezi sa odlučujućim činjenicama, pošto se osuđeni optužuje za saučesništvo u krivičnom delu ubistva nakon što je okružni javni tužilac izmenio optužnicu, dok je izreka izmenjena u samo jednoj reči – reč podsticaj zamenjena je rečju saučesništvo, te smatra da je u izreci presude stanje odlučujućih činjenica predstavljeno u potpunosti drugačije od onoga što je utvrđeno na glavnom pretresu i prilikom rekonstrukcije događaja. Branilac osuđenog osporava navodima da su dokazi ocenjeni na glavnom pretresu i zaključci koje je izveo na osnovu ovih dokaza ocenjeni jednostrano i pogrešno zbog čega su i zaključci koji su usledili bili pogrešni, nisu se zasnivali na izvedenim dokazima što je dovelo do povrede krivičnog zakona na štetu osuđenog. Branilac osporava zaključke prvostepenog suda da je krivično delo ubistva učinjeno u saučesništvu pošto u ovom slučaju nije ispunjen nijedan od zakonskih uslova koje zakon propisuje, nedostaje subjektivan i objektivni elemenat i prema braniocu njegov štićenih nije nameravao da postigne datu posledicu niti je doprineo njenom nastupanju.

Mišljenje državnog tužioca o zahtevu

Na zahtev za zaštitu zakonitosti branioca osuđenog odgovorio je državni tužilac Kosova, dopisom KMLP.II. br. 91/2014 od dana 4.7.2014, u kome je predložio da se zahtev za zaštitu zakonitosti branioca osuđenog K.K odbije kao neosnovan.

Nalazi Vrhovnog suda

Vrhovni sud Kosova, na pretresu veća, razmotrio je predmetne spise, ocenio je navode iz zahteva za zaštitu zakonitosti u skladu sa odredbom člana 435 ZKPK-a i našao je:

Zahtev za zaštitu zakonitosti je osnovan.

Zaključak prvostepenog suda

Presuda prvostepenog suda u vezi sa saučesništvom navodi, citiramo “Nakon što osuđeni (okrivljeni) K. pozove u pomoć osuđenog (okrivljenog) L., pokaže mu osobe koje su htele da ga napadnu, traži mu pištolj i pokuša da mu ga uzme, dolazi do nespornog zaključka da on ne samo da je bio **saučesnik** već i da se složio sa **posledicom** !!!! (*rezonom prvostepenog suda saučesništvo je moguće i kada počinitelj ne želi posledicu, kada se ne slaže sa posledicom!?!???*)

, na osnovu činjenice da osuđeni K. uopšte nije poznavao ni pokojnika ni svedoka M. Xh. sa kojima nikada ranije nije imao nesporazuma”, kraj citata?.

Zaključci Apelacionog suda

Sa druge strane, Apelacioni sud u svojim odgovorima na žalbene navode ističe sledeće, citiramo: “Osuđeni K. K. je izazvao sukob i doprineo je u značajnoj meri u izvršenju krivičnog dela ubistva pokojnika, pošto je pozvao u pomoć osuđenog L. K., zbog nesporazuma sa M. Xh., pokazao mu je osobe koje ga napadaju i u tom trenutku je pokojnik imao palicu u ruci, a M. nož, u tom trenutku osuđeni L. je izvadio iz torbe pištolj kojim je pucao u pravcu oštećenih i jedan projektil je pogodio sada pokojnog, a osuđeni K. nije primenio mere da spreči osuđenog L. da puca u pravcu pokojnika”, kraj citata.

Prema ovoj presudi, Apelacioni sud smatra saučesnikom osuđenog K. zbog činjenice da nije sprečio osuđenog L. da puca iz pištolja i po toj osnovi se po rečima ovog suda složio sa izazvanom posledicom – smrću pokojnika koju je izvršio prvookrivljeni.

Zaključci Vrhovnog suda

Vrhovni sud Kosova i u presudi Ap. br. 26/2012 od dana 8.8.2012. (kao drugostepeni sud), kada je poništio pobijenu presudu i sada prilikom rešavanja zahteva za zaštitu zakonitosti (kao sud trećeg stepena) konstatuje:

Tok događaja sa tragičnim posledicama?

Nisu sporne činjenice da je osuđeni K. bio u sukobu sa M.Xh., koji je kritičnog dana rekao B. M. da ima nož i da namerava da se upravo tog dana obračuna sa osuđenim K., i ovo upozorenje je B. prosledio osuđenom K. Takođe, nisu sporne činjenice da je osuđeni o ovim okolnostima obavestio telefonom drugog osuđenog– L., pošto je bio zaplašen za svoj život pošto je pretnja bila ozbiljna. Drugi osuđeni se pojavio na mestu na kome se desio događaj, gde je u blizini bio i pokojnik sa kojim osuđeni K. nije imao nikakav sukob, koji je držao palicu u ruci i M. sa kojim je V. bio u sukobu a koji je imao nož, gde je počela rasprava između osuđenih sa jedne strane i oštećenih sa druge, na udaljenosti od više od 20 m, i ovom prilikom je debata dostigla tačku ključanja tako da je osuđeni L. izvadio pištolj i nanišanio pokojnika i M., i u međuvremenu upotrebio oružje, pucajući jednom u zemlju a drugi put u smeru oštećenih, što je bio hitac koji se pokazao fatalnim za pokojnog N.

Ovakav tok odvijanja kritičnog događaja ne osporava niko.

Kakva je bila uloga i doprinos okrivljenog K, pre, tokom i po završetku ovog tragičnog događaja?

Okrivljeni K, pošto je bio u sukobu sa M. Xh. i nakon što je dobio upozorenje da će ga isti napasti hladnim oružjem, tražio je pomoć kako bi se odbranio od najavljenog napada M., od svog komšije, sada osuđenog L. što je vrlo normalno i ljudski, pošto bi ovo učinio svako ko je izložen ovakvom, najavljenom opasnom i konkretnom napadu, što je napad koji je realizovao M, koji je sada ovog osuđenog pratio sa nožem u ruci.

Okrivljeni L. je nakon što ga je upoznao okrivljeni K. da mu jedna osoba preti, stiže na mesto događaja naoružan pištoljem i nakon što je video M. sa nožem u ruci i pokojnika sa

palicom u ruci, sa kojima okrivljeni K. nikada ranije nije bio u sukobu, vadi pištolj iz torbe i nakon verbalnog duela ispaljuje prvo jedan hitac u zemlju a drugi u pravcu osoba sa kojima je bio u verbalnom sukobu, što je hitac koji je bio koban za sada pokojnog.

Nakon ubistva pokojnog, oni se udaljuju zajedno, odlaze u jednu napuštenu kuću gde je okrivljeni K, nakon što je primetio duboku psihičku potresenost okrivljenog L. i osećajući težinu njegove krivice što je on postao povod koji je uvalio u nevolju osuđenog L., priprema plan da prizna krivično delo, brisanjem otisaka prstiju L. sa pištolja, ostavlja svoje otiske prstiju, i posledično u policiji nakon toga priznaje da je navodno on autor ubistva iako ga on sam nije počinio.

Da li se ove radnje osuđenog K. u ovakvim okolnostima mogu podvesti pod pravnu normu saučesništva?

Prema oceni Vrhovnog suda u ovakvoj situaciji ne da ne postoji saučesništvo osuđenog K. već ni drugi vidovi saradnje u uskom značenju ove reči i to iz sledećih razloga;

Član 31 KZK-a, saizvršilaštvo definiše na sledeći način: “Kada dva ili više lica zajednički izvrše krivično delo zajedničkim učesćem u krivičnom delu ili značajno doprinoseći njegovom izvršenju na bilo koji način, svako od njih će biti odgovorno i kažnjeno na način predviđen za to krivično delo”.

Pravni opis ovog instituta pokazuje da za postojanje saučesništva kumulativno treba da je izražen subjektivan elemenat koji je sastavljen od zajedničke odluke o izvršenju krivičnog dela i zajedničkog izvršenja krivičnog dela.

Zajednička odluka o izvršenju krivičnog dela počiva na činjenici da su svi saučesnici svesni i žele da zajedno izvrše delo. Ovaj preduslov jasno proizilazi iz pravne formulacije koja kaže “dva ili više lica zajednički izvrše krivično delo”. Međutim, u određenim slučajevima saučesništvo može doći do izražaja i u slučajevima kada nije postojao prethodan sporazum, već je nastupio u međuvremenu, tokom izvršenja.

Zajedničko izvršenje krivičnog dela predstavlja objektivni elemenat saučesništva koji ukazuje da su dve ili više osoba izvršile krivično delo. Zajedničko izvršenje krivičnog dela najčešće se ispoljava u slučajevima kada izvršenje krivičnog dela preduzme više osoba. Međutim, na osnovu člana 31 KZK-a, saučesnicima se smatraju i lica, koja na odlučujući način, značajno doprinesu izvršenju krivičnog dela. *Saučesnikom* se smatra i osoba koja je preduzela samo jedan deo izvršenja određenog krivičnog dela (npr. dve osobe ubadaju nožem jedno lice, a treći drži žrtvu).

U konkretnom slučaju nije ispunjen nijedan od zakonskih uslova koje zakon propisuje, nije postojala zajednička volja pričinjavanja posledice – ubistva pokojnog, a ovu nameru nije izneo ni okrivljeni L., ali je njegova namera nastala na licu mesta, nakon usmenog sukoba i nakon što je primetio da ove osobe nameravaju da napadnu okrivljenog K. Okrivljeni K. nije pozvao okrivljenog L. da ga odbrani od pokojnika, pošto sa njim nije imao nikakav sukob, već od oštećenog M.. Okrivljeni K. ne da nije učestvovao u izvršenju dela (nije držao ništa u rukama) već nije ni doprineo izazivanju posledice, pošto je udaljenost između između žrtve i ubice iznosila preko 20 m i objektivno nije postojala mogućnost da doprinese pričinjavanju posledice (on se od straha od napada oštećenog M. krio iza okrivljenog L.). I pod pretpostavkom da se

okrivljeni K. usaglasio – dogovorio sa okrivljenim L. da ubije pokojnog –subjektivan elemenat (*prethodno je istaknuto da ovakav dogovor nije postojao pošto nije imao nikakvih problema sa pokojnim*) on ne učestvuje u izvršenju dela (ne ispaljuje hice prema njemu) i ne doprinosi izazivanju njegove smrti (ne drži ga, ne sprečava ga da pobegne itd – “nema vlast nad delom”, ne radi se o saučesništvu, pošto nedostaje drugi elemenat (objektivni elemenat) .

U ovom tragičnom događaju nije ispunjen nijedan od pravnih elemenata a svaki događaj sa tragičnim posledicama i svako prisustvo na mestu na kome je neko lišen života ne čini nekoga saučesnikom, kao što je rezonovao prvostepeni sud (pošto je pozvao osuđenog L. želeo je posledicu) čime kumulativno nije ispunjen subjektivan i objektivni elemenat, ili još čudniji rezon Apelacionog suda “da ga činjenica da nije sprečio osuđenog L. da puca u pokojnog, čini saučesnikom!?” , prema nelogičnom rezonu Apelacionog suda, svaka osoba koja ima mogućnost da spreči nekoga da puca u žrtvu i to ne učini, predstavlja saučesnika!!!.

U konkretnom slučaju i imajući u vidu date okolnosti, ne postoji nikakav drugi oblik saradnje u užem značenju reči - **podsticaj i pomoć**, pošto osuđeni K. nije uticao na osuđenog L. da donese odluku da usmrti pokojnog. Prethodno je istaknuto, da on nije bio u sukobu sa njim i nije tražio od osuđenog L. da ubije oštećenog M., već da ga zaštiti od njegovog napada, koji bi usledio, i koji je bio trenutni (držao je nož u ruci) iako sa udaljenosti od 20 m od njega. U konkretnom slučaju, nije podrazumevao ni pomoći pošto se pomoć pruža pre i tokom izvršenja krivičnog dela, izuzetno nakon izvršenja krivičnog dela, ukoliko je ovakva pomoć prethodno obećana počiniocu. Osuđeni K. ničime nije olakšao osuđenom L. izvršenje krivičnog dela pokojnog, i bez da mu je rekao ko mu preti, on ih je video, kao što je prethodno navedeno, M. je držao nož a pokojnik palicu u ruci i dolazili su iz pravca osuđenog K. i ove okolnosti nisu sporne.

Pitanje saučesništva kao institut u krivičnom pravu, ne ocenjuje se sa stanovišta ko je započeo sukob, koji se završio fatalno po pokojnika (**zaključuje se da su ovako ocenili saučesništvo privatni tužilac – tužilac, prvostepeni i drugostepeni sud**) već činjenicom da li su ispunjeni subjektivni i objektivni uslovi traženi zakonom, koji su goreopisani. Zaključuje se da je inicijator sukoba oštećeni M., pošto da on nije pretio nožem osuđenom K., on ne bi pozvao u pomoć osuđenog L., ali se on ne može smatrati saučesnikom.

U zaključku, poziv koji je sada osuđenom L. uputio osuđeni K. da ga odbrani od opasnog napada M. Xh., dolazak istog sa oružjem i lišavanje života sada pokojnog sa kojim K nije bio u sukobu i oko koga nije tražio pomoć, ne čine ga ni u jednoj varijanti saučesnikom, kao što je pogrešno našao prvostepeni sud kao i Apelacioni sud.

Radnje okrivljenog K. bi eventualno mogle da se ocene u sklopu krivičnog dela pružanje pomoći izvršiocu nakon izvršenog krivičnog dela, iz člana 388 KZK-a, pošto se sumnjalo da je pomogao izvršiocu dela u pokušaju da prikrije tragove krivičnog dela i krivičnog dela lažnog prijavljivanja ili optuživanja iz člana 390 stav 3. KZK-a, pošto je postojala osnovana sumnja da se prijavio organima gonjenja kao izvršilac ovog krivičnog dela iako ga nije učinio, međutim javni tužilac ga nije optužio za ova krivična dela a sada je za ova krivična dela nastupila apsolutna zastarelost.

Pošto je sud preinačio presudu i osuđenog K. oslobodio od optužbi, preinačio je i presudu u vezi sa osuđenim L. K., izbacujući saučesništvo iz pravne kvalifikacije, shodno prethodno navedenom, u konkretnom slučaju se ne radi o saučesništvu.

Iz gorenavedenih razloga može se zaključiti da je prvostepeni sud pogrešno ocenio dokaze koji su nametnuli i pogrešnu primenu krivičnog zakona na štetu osuđenog, na šta se sa pravom poziva branilac u svom zahtevu za zaštitu zakonitosti.

Iz gorenavedenih podataka, na osnovu člana 438 stav 1 tačka 1.1. ZKPK-a, odlučeno je kao u izreci ove presude.

VRHOVNI SUD KOSOVA-PRIŠTINA
Pml. br. 131/2014, od dana 9. septembra 2014.

zapisničarka,

predsednik sudskog veća,

Obrazac 109

PRESUDA KOJOM SE ZAHTEV ZA ZAŠTITU ZAKONITOSTI ODBIJA KAO NEOSNOVAN

(456 nekadašnjeg ZKPK-a sada član 437)

KML. br. 131/2011

U IME NARODA

Vrhovni sud Kosova – veće u sastavu sudije: A. D, predsednik, F. H. i N. L., članovi, sa stručnom saradnicom M. Xh., u svojstvu zapisničarke, u krivičnom predmetu protiv osuđenog M.L, zbog krivičnog dela ugrožavanja javnog saobraćaja iz člana 297. stav 3 u vezi sa stavom 1 KZK-a, odlučujući po zahtevu za zaštitu zakonitosti branioca osuđenog M.K, adv. D.R., iz Prištine, podnetog protiv presude Apelacionog suda u Prištini – Opšte odeljenje, PAKR. br. 200/2014 od dana 10.01.2011, po održanom pretresu veća dana 9. maja 2012, doneo je ovu:

P R E S U D U

Odbija se kao *neosnovan* zahtev za zaštitu zakonitosti, branioca osuđenog M.L. adv. D.R.

O b r a z l o ž e n j e

Presudom Osnovnog suda u _____, ogranak u _____ P. br. ____ od dana _____ okrivljeni M.L. proglašen je krivim zbog krivičnog dela ugrožavanja javnog saobraćaja, iz člana 297. stav 3 u vezi sa stavom 1. KZK-a, i osuđen je kaznom zatvora od jednog (1) meseca.

Protiv ove presude, okrivljeni N.N. je u zakonskom roku uložio žalbu pobijanjem presude po svim pravnim osnovama, primedbom da će razloge žalbe predočiti sudu kasnije.

Na poziv prvostepenog suda, okrivljeni je dopunio svoju žalbu, pružajući razloge u vezi sa svim pravnim osnovama po kojima je pobio presudu prvog stepena, i ovom prilikom je tražio da bude obavešten o održavanju pretresa veća drugostepenog suda, u značenju člana 475 ZKPK-a.

Iako je okrivljeni u svojoj žalbi tražio da bude obavešten o održavanju pretresa veća, drugostepeni sud nije delovao po ovom zahtevu, nije obavestio okrivljenog sve do pretresa održanog 17.08.2011, bez prisustva okrivljenog na kome je odbio njegovu žalbu i potvrdio prvostepenu presudu.

Okrivljeni je protiv drugostepene presude uložio zahtev za zaštitu zakonitosti navodima da je drugostepeni sud, time što nije obavestio okrivljenog o održavanju pretresa veća, prekršio odredbe člana 475 ZKPK-a i da je povredio pravo na zaštitu.

Vrhovni sud je pri razmatranju svih predmetnih spisa u vezi sa iznetim zahtevom, našao je da je zahtev za zaštitu zakonitosti okrivljenog neosnovan i isti je odbacio iz sledećih razloga:

U skladu sa članom 475 ZKPK-a, u skraćenom postupku okrivljeni i njegov branilac obavestavaju se o održavanju pretresa veća drugostepenog suda ukoliko je osuđen kaznom zatvora i ukoliko su stranke u žalbenom roku ili roku za odgovor na žalbu tražile da budu informisane ili ukoliko predsednik veća ili veće nađe da bi prisustvo stranaka bilo korisno za pojašnjavanje pitanja.

Iz predmetnih spisa se zaključuje da je presuda prvostepenog suda okrivljenom dostavljena 10.05.2011. što podrazumeva da je žalbeni rok istekao dana 18.05.2011.

Kada govorimo o predmetnim spisima, i imajući u vidu pravično tumačenje odredbe člana 475 ZKPK-a, zaključuje se da je okrivljeni zahtev za obaveštenje o održavanju pretresa drugostepenog suda trebalo da podnese najkasnije do 18.05.2011, što je datum kada bi mu istekao žalbeni rok. Pošto je okrivljeni podneo ovaj zahtev 23.05.2013. i to podneskom koji navodi razloge za žalbene navode, bez ikakve sumnje se može zaključiti da je zahtev za dobijanje obaveštenja u vezi sa pretresom drugostepenog suda bio neblagovremen. Treba imati u vidu da je rok iz navedene odredbe isključiv rok i ne postoje zakonske mogućnosti za njegov produžetak.

Pošto je zahtev okrivljenog da bude informisan o pretresu veća drugostepenog suda neblagovremen, drugostepeni sud e ispravno postupio kada nije informisao okrivljenog o datumu održavanja pretresa veća. Iz svega navedenog zaključuje se da svojom presudom, Ap. br. ____ od dana ____ drugostepeni sud nije prekršio zakon, kao što se nepravredno potencira u zahtevu za zaštitu zakonitosti, koji je okrivljeni podneo.

Iz navedenih razloga, na osnovu člana 456 ZKPK-a, odlučeno je kao u izreci presude.

zapisničar,

predsednik sudskog veća - sudija,

Obrazac 110

REŠENJE KOJIM SE ZAHTEV ZA ZAŠTITU ZAKONITOSTI USVAJA KAO OSNOVAN

(član 438. stav 2. ZKPK-a samo konstatuje povredu zakona)

KML. br. ___/___

U IME NARODA

Vrhovni sud Kosova – veće u sastavu sudije: A. D, predsednik, F. H. i N. L., članovi, sa stručnom saradnicom M. Xh., u svojstvu zapisničarke, u krivičnim predmetu protiv osuđenog F.K, zbog krivičnog dela falsifikovanja dokumenta, iz člana 332 stav 1. KZK-a, odlučujući po zahtevu za zaštitu zakonitosti državnog tužioca Osnovnog tužilaštva u Prištini PPL. br. 57/2013 od dana 20.03.2014, uloženog protiv presude Apelacionog suda u Prištini – Opšte odeljenje, PADP. br. 357/2013 od dana 10.01.2014, po održanom pretresu veća dana 20. oktobra 2014, doneo je ovu:

P R E S U D U

Konstatuje se da je presudom Apelacionog suda PADP. br. 357/2013 od dana 10.01.2014, *prekršen zakon u korist okrivljenog.*

O b r a z l o ž e n j e

Presudom Opštinskog suda u Prištini P.r. 159/2011, okrivljeni F.K proglašen je krivim zbog krivičnog dela falsifikovanja dokumenta, iz člana 332 stav 1. KZK-a (sada 392) i osuđen je kaznom zatvora u trajanju od jednog (1) meseca.

Odluka Apelacionog suda u vezi sa žalbom

Odlučujući po žalbi okrivljenog F,K. drugostepeni sud je presudom PADP. br. 357/2013 od dana 10.01.2014, preinačio presudu prvostepenog suda kojom je okrivljenog oslobodio od optužbe za krivično delo falsifikovanja dokumenta, iz člana 332 stav 1. KZK-a.

Drugostepeni sud je zaključio da radnje okrivljenog ne ispunjavaju bitne karakteristike krivičnog dela falsifikovanja dokumenta iz člana 332 stav 1. KZK-a, pošto je za postojanje ovog

krivičnog dela nužno da neko stvori falsifikovan dokumenat ili da izmeni ili preinači tačan dokumenat sa ciljem da se dati dokumenat koristi kao tačan, dok je u konkretnom slučaju okrivljeni skinuo registarske tablice sa automobila koji je oštećen u nesreći i bez ikakvih promena ih stavio na svoj automobil.

Vanredni lek-zahtev za zaštitu zakonitosti

Državni tužilac je podneo zahtev za zaštitu zakonitosti protiv drugostepene presude PADP. br. 357/2013 od dana 10.01.2014, navodima da je ovom presudom povređen krivični zakon u korist okrivljenog, te je predložio da Vrhovni sud na osnovu člana 438. stav 2 ZKPK-a, konstatuje da je pobijenom presudom prekršen zakon u korist okrivljenog.

Nalazi Vrhovnog suda

Vrhovni sud Kosova je razmotrio predmetne spise i ocenio je navode navedene u zahtevu za zaštitu zakonitosti i konstatovao je da je zahtev za zaštitu zakonitosti državnog tužioca Kosova, PPL. br. 57/2013 od dana 20.03.2014, *osnovan*.

Izgleđ krivičnog dela falsifikovanja dokumenta

Registarske tablice automobila predstavljaju javna dokumenta, koja izdaje nadležan državni organ i koje služe za identifikovanje određenog automobila. Svojim radnjama okrivljeni F.K. koji je skinuo registarske tablice sa automobila koji je oštećen u nesreći, a koje su služile njegovoj identifikaciji i postavio je ove tablice bez dozvole i evidencije nadležnog organa na svoj automobil, ispunio je sve elemente krivičnog dela falsifikovanja dokumenta iz člana 332 stav 1. KZK-a, pošto se realno radi o upotrebi lažnog dokumenta kao pravog.

Zaključuje se da je drugostepeni sud zauzeo suprotan pravni stav od stava prvostepenog suda i u skladu sa ovim stavom, presudom PADP. br. 357/2013 od dana 10.01.2014, oslobodio je okrivljenog N.N. od optužbe za navedeno krivično delo i na ovaj način je povredio zakon u korist okrivljenog.

Ograničen zakonom, sud je samo konstatovao prekršaj

Pošto je zahtev za zaštitu zakonitosti podnet na štetu okrivljenog, dok je zakon povređen u njegovu korist, Vrhovni sud Kosova je na osnovu člana 438. stav 2. ZKPK-a, ovom presudom samo konstatovao postojanje povrede krivičnog zakona, ne zalazeći u pravosnažnu presudu.

zapisničar,

predsednik sudskog veća - sudija,

Obrazac 111

PRESUDA KOJOM SE ZAHTEV ZA ZAŠTITU ZAKONITOSTI USVAJA KAO OSNOVAN I UKIDAJU PRESUDE NIŽIH SUDOVA (ČLAN 457 STAV 1. TAČKA 2. NEKADAŠNJEG ZKPK-a)

PML. br. ___/___

U IME NARODA

Vrhovni sud Kosova – veće sastavljeno od sudija: A. D, predsednik, F. H. i N. L., članovi, sa stručnom saradnicom M. Xh., u svojstvu zapisničarke, u krivičnom predmetu protiv osuđenog B.M., zbog krivičnog dela učešća u tuči, iz člana 190. stav 2. KZK-a, odlučujući o zahtevu za zaštitu zakonitosti okrivljenog, uloženog na presudu Osnovnog suda– Opšteg odeljenja u Prištini PDP. br. 587/2013. od dana 15.02.2013. i presudu Apelacionog suda Priština – Opšte odeljenje, PADP. br. 221. /2013 od dana 20.11.2013, po održanom pretresu veća 20. maja 2014, doneo je ovu:

P R E S U D U

Poništava se presuda Osnovnog suda – Opšteg odeljenja u Prištini PDP. br. 587/2013 od dana 15.02.2013. i presuda Apelacionog suda u Prištini – Opšte odeljenje, PADP. br. 221/2013 od dana 20.11.2013, i pitanje se vraća prvostepenom sudu na ponovno suđenje.

O b r a z l o ž e n j e

Tok procesa

Osnovni sud – Opšte odeljenje u Prištini, presudom PDP. br. 587/2013. od dana 15.02.2013, proglasio je krivim M.B. zbog krivičnog dela učešća u tuči iz člana 190. stav 2. KZK-a i osudio ga je kaznom zatvora u trajanju od 5 (pet) meseci.

Odluka Apelacionog suda

Apelacioni sud je svojom presudom PADP. br. 221. /2013 od dana 20.11.2013, odbio žalbu okrivljenog kao neosnovanu dok je prvostepenu presudu potvrdio.

Zahtev za zaštitu zakonitosti

Okrivljeni je podneo zahtev za zaštitu zakonitosti prvostepenom i drugostepenom presudom sa navodima da ove presude sadrže bitne povrede odredaba krivičnog postupka iz člana 384. stav 1. tačka 1.1. u vezi sa članom 311 ZKPK-a, pošto je dana 15.02.2013, glavni pretres održan pred izmenjenim sudskim većem, dok svedoci koji su saslušani na ranijim pretresima nisu ponovo saslušani niti su pročitani njihovi iskazi.

Nalazi Vrhovnog suda

Vrhovni sud Kosova, razmatranjem predmetnih spisa i ocenjujući navode iz zahteva, nalazi da je on osnovan, iz sledećih razloga:

U ovom krivičnom predmetu glavni pretres vodio je sudija L.T. i održan je 10.06.2014, u kome su saslušani svedoci; S.K, F.H i N.K. kao oštećeni.

Glavni pretres održan dana 15.02.2013, vodio je sudija pojedinac B.L (*pošto je sudija L.T dao ostavku sa funkcije sudije*) te je ovo suđenje održano pred drugim sudijom. Na ovom pretresu su saslušani svedoci K.B. i L.L., sa time da nisu ponovo saslušani svedoci koji su saslušani ranije niti je u zapisniku o glavnom pretresu konstatovano da su pročitani njihovi iskazi, kao što to nalaže odredba člana 311. stav 1. ZKPK-a, dok je presuda zasnovana na iskazima ovih svedoka.

U skladu sa navedenom zakonskom odredbom ZKPK-a, glavni pretres koji je odložen treba da počne ponovo, ukoliko je promenjen sastav sudskog veća, međutim sudsko veće po saslušanju stranaka može da odluči da se svedoci i veštaci ne saslušaju ponovo već da se pročitaju njihovi iskazi koje su dali na prethodnim pretresima.

Pošto sud prvog stepena u konkretnom slučaju nije delovao u skladu sa odredbama člana 311 stav 1 ZKPK-a, presuda sadrži povrede zakonskih odredaba, iz člana 384. stav 2. tačka 2.1. u vezi sa članom 311 stav 1 ZKPK-a, koje predstavljaju bitne povrede apsolutne prirode.

Drugostepeni sud, delujući po žalbi okrivljenog nije izbegao navedene prekršaje iako je trebalo to da učini po službenoj dužnosti, u značenju člana 394. stav 1. tačka .1.1. KZK-a, čime je prekršio odredbu člana 394 stav 1 tačka 1.1. u vezi sa članom 384. stav 1. tačka 1.1 ZKPK-a.

Iz svega gorenavedenog, Vrhovni sud je na osnovu člana 438. stav 1. tačka 1.2. ZKPK-a, odlučio kao u izreci presude.

zapisničar,

predsednik sudskog veća - sudija,

KRIVIČNI POSTUPAK PROTIV MALOLETNIKA
(*Zakon o krivičnopravnoj zaštiti maloletnih lica – ZKPZM*)

Obrazac 112

REŠENJE O SPAJANJU POSTUPKA PROTIV MALOLETNOG I PUNOLETNOG LICA

(član 47. stav 2. ZKPZM)

PM. br. ___/___

Osnovni sud u _____ u sudskom veću za maloletnike, u sastavu N.N. sudija za maloletnike, kao predsednik sudskog veća i sudije porotnici N.N. i F.F. kao članovi sudskog veća, sa zapisničarkom M.M. u krivičnom predmetu maloletnika P.M., zbog krivičnog dela ubistva iz člana 178 KZK-a, odlučujući po predlogu državnog tužioca Osnovnog tužilaštva u _____ za spajanje postupka, po održanom pretresu veća dana _____, doneo je:

REŠENJE

U krivičnom predmetu maloletnika P.M., i punoletnog lica L.M. , iz _____, zbog krivičnog dela ubistva, iz člana 178 KZK-a, povešće se spojeni postupak sa punoletnim licima pri Osnovnom sudu u _____.

O b r a z l o ž e n j e

Na osnovu pravosnažnog rešenja tužioca Osnovnog tužilaštva – Odeljenja za maloletnike u _____, PPM. br. ___ od dana ____, u toku je pripremni postupak protiv maloletnika P.M, iz _____, zbog krivičnog dela ubistva, iz člana 178 KZK-a, a na osnovu Rešenja tužioca Osnovnog tužilaštva – Odeljenje za teška krivična dela, HP. br. _____ od dana ____, u toku je istraga protiv okrivljenog Z.K. zbog istog krivičnog dela.

Tužilac Osnovnog tužilaštva – Odeljenje za maloletnike u _____, podneskom PP. br. _____ od dana ____, predložio je da postupak protiv maloletnog P.M. i punoletnog lica L.M. bude spojen i da se vodi jedan postupak u skladu sa odredbama Zakonika o krivičnom postupku, pošto je isto nužno sa ciljem svestranog pojašnjavanja predmeta.

Veće za maloletnike razmotrilo je predlog tužioca Osnovnog tužilaštva – Odeljenja za maloletnike i predmetne spise i našao je da je predlog osnovan.

Iz do sada prikupljenih dokaza, postoji osnovana sumnja da su maloletnik P.M. i njegov otac L.M. dana _____, oko _____ časova, lišili života, sada pokojnog M.H. u njegovoj kući. Događaj se odigrao noću. Svedoka nema. Okrivljeni L.M. se brani da je krivično delo izvršio u nužnoj odbrani dok maloletnik P.M. osporava da je učestvovao u izvršenju krivičnog dela ubistva.

Imajući u vidu potvrđene činjenice, nalazi se da je predlog tužioca Osnovnog tužilaštva – Odeljenja za maloletnike osnovan, da je sa ciljem svestranog rasvetljavanja pitanja, nužno sprovesti zajednički postupak.

Pošto su ispunjeni zakonski uslovi za spajanje postupka protiv maloletnog P.M. i punoletnog lica L.M., odlučeno je kao u izreci Rešenja na osnovu člana 47 stav 2 ZKPZM-a.

OSNOVNI sud u _____ Odeljenje za maloletnike

Dana _____ PM. br. ____/____

zapisničar,

predsednik veća,

PRAVNA POUKA: Protiv ovog Rešenja dozvoljeno je izjavljivanje žalbe Apelacionom sudu, u roku od 3 dana od dana donošenja Rešenja.

Pojašnjenje:

Obrazloženi predlog za spajanje postupaka u ovakvim situacijama može podneti i branilac maloletnika.

Obrazac 113

**OBAVEŠTENJE JAVNOG TUŽIOCA DA NEĆE POKRENUTI KRIVIČNI POSTUPAK
PREMA MALOLETNIKU**

(član 56. ZKPZM)

OSNOVNO TUŽILAŠTVO U _____, ODELJENJE ZA MALOLETNIKE

PPM. br. _____

Dana _____

P r i š t i n a

STARATELJSKOM ORGANU U _____

Obaveštavamo Vas da zbog oportuniteta nećemo pokrenuti pripremni postupak prema maloletniku M.P. iz _____, zbog krivičnog dela pretnje iz člana 185. stav 2. KZK-a.

Obrazac 113

**KRIVIČNA PRIJAVA ZA POKRETANJE PRIPREMNOG POSTUPKA PREMA
MALOLETNIKU**

(član 95. ZKPZM i član 78 ZKPK-a)

POLICIJSKA STANICA BR. 3

Br. _____

Dana _____

P r i š t i n a

OSNOVNOM TUŽILAŠTVU U _____

ODELJENJU ZA MALOLETNIKE

P R I Š T I N A

Na osnovu člana 95 ZKPZM-a i člana 78 ZKPK-a podnosim Tužilaštvu ovu,

KRIVIČNU PRIJAVU

Prema maloletniku M.F. od oca _____ i majke _____, rođenog dana _____, u _____, gde i živi, učenik desetog razreda Srednje škole _____, zbog krivičnog dela razbojništva iz člana 329. stav 1 KZK-a.

Sumnja se da je maloletnik dana _____ oko 22,00 časa, u blizini Škole _____, izvršio krivično delo razbojništva na štetu oštećene L.B. iz _____, ulica _____ br. _____, tako što je iznenada napao istu hvatajući je za kosu, otimajući joj tašnu koju je nosila i udaljavajući se sa mesta događaja. Oštećena je u svojoj tašni imala 1 telefon marke Samsung u vrednosti od 200 €, novčanik sa novcem od 200 €, i mala je par naočara za sunce u vrednosti od 100 €.

Krivična prijava se zasniva na činjenici da je oštećena prepoznala maloletnika, da su ukradeni predmeti nađeni kod maloletnika, na osnovu potvrde o lakšim telesnim povredama koje je oštećena zadobila, priznanju krivičnog dela od strane maloletnika.

Na osnovu ovih činjenica i dokaza koji potkrepljuju krivičnu prijavu, smatramo da postoji dovoljna osnova da se prema maloletniku pokrene pripremi postupak.

podnosilac krivične prijave
inspektor V.V.

Obrazac 114

REŠENJE O IZRICANJU MERA SKRETANJA KRIVIČNOG POSTUPKA PREMA MALOLETNIKU (ČLAN 18. ZKPZM)

PPM. br. _____ 2014

Državni tužilac Osnovnog tužilaštva u Prištini – Odeljenje za maloletnike, N.N, sa zapisničarem N.N, u krivičnom predmetu protiv maloletnika N.N. iz Prištine, Ul. "Xh.Mustafa" br. _____, zbog krivičnog dela nanošenja lakih telesnih povreda, iz člana 188. stav 2. u vezi sa stavom 1. tačka 1.1. KZK-a, dana 10.11.2014. doneo je ovo:

REŠENJE

Prema maloletniku N.N. od oca X.X i majke X.X, rođene X. rođenom dana 2.3.1998, u Prištini, gde i živi, učenik desetog razreda škole _____, ranije neosuđivan, u skladu sa članovima 17 i 18 Zakona o krivičnopravnoj zaštiti maloletnih lica:

I. Obustavlja se krivični postupak

II. Izriče se mera skretanja krivičnog postupka

Pomirenje između maloletnika i oštećenog i upućivanje izvinjenja oštećenom;

Psihološko savetovanje, jedanput mesečno, u trajanju od šest meseci za redom.

O b r a z l o ž e n j e

Prema maloletniku NN. Kosovska policija, stanica br. 1 u Prištini, podnela je krivičnu prijavu zbog osnovane sumnje da je počinio krivično delo nanošenja lakih telesnih povreda, iz člana 188. stav 2. u vezi sa stavom 1. tačka 1.1. KZK-a.

Državni tužilac NN, je nakon što je razmotrio krivičnu prijavu, druge predmetne spise i posebno socijalnu anketu koju je sastavila Popravna služba Republike Kosovo, br.____, od dana _____, i nakon što je ispitao maloletnika u prisustvu njegovog branioca, advokata NN, njegovih roditelja NN, ocenio je da su ispunjeni svi zakonski uslovi da se maloletniku izrekne mera skretanja krivičnog postupka iz doleavedenih razloga:

Sumnja se da je maloletnik izvršio krivično delo za koje zakon propisuje moguću kaznu zatvora do tri (3) godine, da je delo možda izvršio sa predumišljajem, da je njegov dosadašnji život bio uredan i nije imao nikakvo asocijalno ponašanje, kako u porodičnom krugu tako i van njega. Što se tiče škole nije imao nikakve primedbe od nastavnika ili drugih učenika u razredu, nasuprot tome svi govore sa divljenjem o njegovom primerenom vladanju. Slučaj u kome se odigrao sukob sa oštećenim N.N. predstavljao je situaciju u kojoj je maloletnik odreakovao burno i nekontrolisano, zbog jedne šale bez ikakvih namera, koju je ispričao oštećeni. Maloletnik je priznao odgovornost za krivično delo, pomirio se sa oštećenom strankom, a njegovi roditelji su se složili sa izricanjem mere skretanja krivičnog postupka i utvrdili su obaveze prema njemu koje će ispuniti precizno i u vremenu koji tužilac odredi.

U datoj situaciji i u prisustvu goreopisanih činjenica, smatramo da će ove mere skretanja krivičnog postupka biti dovoljne za rehabilitaciju i reintegraciju maloletnika u društvu i da nije oportuno pokretati novi krivični postupak prema maloletniku.

Ukoliko maloletnik ispuni tražene obaveze, protiv njega se može pokrenuti krivično gonjenje.

Iz svega gorenavedenog, u skladu sa članom 18. Zakonika o krivičnopravnoj zaštiti maloletnih lica, odlučeno je kao u izreci.

OSNOVNO TUŽILAŠTVO-ODELJENJE ZA MALOLETNIKE _____

PPM. br. _____, od dana _____

zapisničar,

t u ž i l a c,

PRAVNA POUKA: Protiv ovog Rešenja nije dozvoljeno izjavljivanje žalbe.

Pojašnjenje:

Ovu meru može izreći i sudsko veće za maloletnike (*član 52. stav .2 Krivičnog zakonika za maloletnike*)

Obrazac 115

REŠENJE O POKRETANJU PRIPREMNOG POSTUPKA PREMA MALOLETNIKU
(*član 55 ZKPZM-a*)

HPM. br. _____

Javni tužilac Osnovnog tužilaštva u _____, Odeljenje za maloletnike, sa zapisničarem L.L., u krivičnom predmetu protiv maloletnika H.B., iz _____, zbog krivičnog dela krađe, iz člana 325. stav 1. KZK-a, odlučujući po krivičnoj prijavi Kosovske policijske službe, dana _____, doneo je ovo:

R E Š E N J E

Prema maloletniku H.B., od oca L.B i majke F.B., rođene u _____, u _____, gde i živi učenik 11. razreda, Srednje škole _____, ne vodi se drugi krivični postupak,

POKREĆE SE PRIPREMNI POSTUPAK, DANA _____

Pošto je;

Dana _____ oko 12,00 časova, ušao u dvorište oštećenog M.L. i odatle je uzeo nekoliko stvari koje su se sušile i par patika Nike, u vrednosti od 120 €, i iste stvari je odneo svojoj kući, koje mu je policija nakon toga oduzela i donela oštećenom.

Čime je izvršio krivično delo krađe, iz člana 325. stav 1. KZK-a.

O b r a z l o ž e n j e

Inspektor Policijske stanice br. 3, je dana _____, podneo krivičnu prijavu prema maloletniku H.B., zbog osnovane sumnje da je izvršio krivično delo krađe, iz člana _____ KZK-a.

Tužilac je nakon razmatranja krivične prijave i dokaza na kojima se zasnivala prijava, došao do zaključka da u ovom krivičnom predmetu treba pokrenuti pripremni postupak, sa ciljem da se izvedu eventualni predloženi dokazi kako bi se zaključilo da li prema maloletniku treba podneti predlog ili eventualno obustaviti postupak.

Na osnovu svega gorenavedenog, na osnovu člana _____, odlučeno je kao u izreci Rešenja.

Zapisničar,

Javni tužilac,

PRAVNA POUKA: Protiv ovog Rešenja žalba nije dozvoljena.

Pojašnjenje:

Načelo oportuniteta prema maloletniku, za krivična dela kažnjiva kaznom zatvora od manje od tri (3) godine ili novčanom kaznom, tužilac može odlučiti da ne pokrene pripremni postupak iako postoji osnovana sumnja da je maloletnik izvršio krivično delo, ukoliko tužilac smatra da ne bi bilo prikladno primeniti postupak prema maloletniku, zbog okolnosti krivičnog dela, okolnosti u kojima je izvršeno, nepostojanja teške kazne ili posledica po oštećenog, kao i usled prošlosti maloletnika i njegovih ličnih osobenosti.

Obrazac 116

PREDLOG O IZRICANJU VASPITNE MERE RODITELJSKOG NADZORA

(63 ZKPZM)

OSNOVNO TUŽILAŠTVO U _____, ODELJENJE ZA MALOLETNIKE

PPM.br. _____

Dana _____

P R I Š T I N A

SUDSKOM VEĆU ZA MALOLETNIKE OSNOVNOG SUDA

P R I Š T I N A

Prema maloletniku F.R., sina N i F, pola B. rođenom dana _____ u _____, ulica "Drenica 1" br. 40, gde i danas živi, učenik desetog razreda srednje škole, srednjeg ekonomskog stanja, Albanac, državljanin Kosova, na osnovu člana 63 stav 1. ZKPZM-a, podnosim:

P R E D L O G

O IZRICANJU VASPITNE MERE – DODATNI RODITELJSKI NADZOR

P O Š T O J E, dana _____ oko 17:10 časova u _____, ulici "Vilam Voker" u blizini pijace naziva "Fatoni" držao gasni pištolj, marke Zastava 635 serijskog broja T-

6410978 koji je približno dve nedelje pre toga kupio od jednog nepoznatog lica po ceni od 30 € , koji mu je prilikom pretresa od strane policije, nađen i oduzet.

- ovime je izvršio krivino delo neovlašćenog vlasništva, kontrole ili posedovanja oružja iz člana 376 stav 1 KZK-a.

Shodno tome,

P R E D L A Ž E M

sudskom veću da maloletniku preko ovog suda zakaže i održi glavni pretres, na koji će pozvati:

- DRŽAVNOG tužioca
- Maloletnika i njegovog pravnog zastupnika shodno gorenavedenoj adresi.
- Predstavnika Popravne službe Kosova – region Prištine.
- da tokom izvođenja, izvede dokaz:
- korpora-delikt - navedeni pištolj,
- fotodokumentacija ovog pištolja,
- spisak oduzetih stvari od dana. 03.06._____ .

Po održavanju glavnog pretresa, maloletniku. R izreći vaspitnu meru dodatnog roditeljskog nadzora.

O b r a z l o ž e n j e

Po sprovođenju pripremnog postupka u krivičnom predmetu PPM br. 1-1/_____ protiv maloletnika F.R , obezbeđeni su svi dokazi koji bez ikakve sumnje potvrđuju da je maloletnik izvršio krivično delo koje mu se stavlja na teret, i kako navodi izreka ovog predloga za izricanje vaspitne mere.

Maloletnik. F.R , je u svojoj izjavi datoj tužilaštvu priznao činjenicu da je taj isti pištolj kupio pre 2 nedelje po ceni od 30 € od jednog navijača Pliseva pre dana 03.06.2014. kada mu je policija našla i konfiskovala isti pištolj i da je isti nosio bez važeće dozvole. Iz ove izjave maloletnika jasno se vidi da je isti zaista učinilac ovog krivičnog dela.

Između ostalog, ovakvo činjenično stanje u ovoj pravnoj stvari ubedljivo se utvrđuje putem korporu delikta- gasnog pištolja koji se navodi u predmetnim spisima, foto dokumentacije ovog pištolja i spiska o oduzetim stvarima od dana 03.06.2014.

Što se tiče podataka u vezi sa ličnošću maloletnika F.R kao i stepena njegovog duševnog razvoja, obezbeđena je socijalna anketa Popravne službe Kosova, u kojoj je stručno osoblje ove službe predložilo da sud maloletniku F.R odredi vaspitno-disciplinsku meru – sudski ukor gde mi kao tužilaštvo smatramo da je potpuno opravdano da se istom izrekne mera pojačanog roditeljskog nadzora, kojom će se u potpunosti postići i namera izricanja vaspitnih mera propisanih članom ZKPZM-a.

DRŽAVNI TUŽILAC

Obrazac 117

REŠENJE SUDIJE ZA MALOLETNIKE O OBUSTAVI POSTUPKA PREMA MALOLETNIKU

(član 69. ZKPZM-a)

Pm. br. _____

Sudija za maloletnike Osnovnog suda u _____ L.F. sa zapisničarem P.R., u krivičnom predmetu protiv maloletnog lica L.L. , iz _____, zbog krivičnog dela pokušaja silovanja, iz člana 230 stav 1 u vezi sa članom 28 KZK-a, po predlogu državnog tužioca Osnovnog tužilaštva u _____ PPM. br. _____ od dana _____, doneo je dana _____, ovo

REŠENJE

*Odbacuje se predlog tužioca Osnovnog tužilaštva i **obustavlja se krivični postupak**, protiv maloletnika L.L., iz _____, rođenog _____, zbog krivičnog dela pokušaja silovanja iz člana 230 stav 1 u vezi sa članom 28 KZK-a.*

Troškovi postupka u iznosu od 150 €, padaju na teret budžetskih sredstava ovog suda.

O rešenju obavestiti državnog tužioca Osnovnog tužilaštva u _____ oštećenu A.Sh. i maloletnika L.L.

O b r a z l o ž e n j e

Prema maloletniku L.L., sprovedena je istraga zbog krivičnog dela silovanja iz člana 230 stav 1 KZK-a, oštećene A.Sh.

Po sprovođenju pripremnog postupka, državni tužilac Osnovnog tužilaštva u _____ je podneskom PPM. br. _____ od dana _____, podneo predlog da se maloletniku izrekne kazna.

Sudija za maloletnike je nakon razmatranja predmetnih spisa došao do zaključka da se maloletniku ne može izreći kazna na osnovu činjenice da je izveštaj Odeljenja za neuropsihijatriju KUCK-a u Prištini br. _____ od dana _____, potvrdio da maloletnik L.L. zaostaje u mentalnom razvoju i da njegovo duševno stanje odgovara osobi *sa manje od 10 godina starosti*.

Pošto duševni razvoj ovog maloletnika ne odgovara njegovoj starosnoj dobi, već dobu deteta ispod 10 godina starosti, protiv njega se ne može izreći kazna u značenju člana 33. ZKPZM-a.

Iz svega navedenog u značenju člana 69 ZKPZM-a, u vezi sa članom 358 stav 1. tačka 1.3 ZKPK-a, odlučeno je kao u izreci Rešenja.

O troškovima postupka odlučeno je u značenju člana 75. ZKPZM-a.

OSNOVNI SUD U _____ ODELJENJE ZA MALOLETNIKE
PM. br. _____ od dana _____

zapisničar,
P.R.

sudija za maloletnike,
R.F.

PRAVNA POUKA: Protiv ovog Rešenja, dozvoljeno je izjavljivanje žalbe Apelacionom sudu u Prištini, u roku od 3 dana od dana njegovog donošenja.

Obrazac 118

REŠENJE VEĆA ZA MALOLETNIKE O OBUSTAVI KRIVIČNOG POSTUPKA PREMA MALOLETNIKU

(član 73. ZKPZM)

Osnovni sud u Prištini, Odeljenje za maloletnike, u veću u sastavu F.K. predsednik veća i B.B i J.J. članovi veća, sa zapisničarkom N.H., u krivičnom predmetu prema maloletniku V.B., zbog krivičnog dela krađe, iz člana 325, stav 1 KZK-a, po predlogu državnog tužioca Osnovnog tužilaštva u Prištini – Odeljenje za maloletnike PP. br. _____ od dana _____, na pretresu održanom _____, na kome su prisustvovali državni tužilac Državnog tužilaštva K.M., maloletnik V.B., njegov branilac M.S., advokat iz Prištine, predstavnici Centra za socijalni rad u Prištini M.M, roditelji – otac maloletnika K.B., doneo je i istog dana proglasio ovo

REŠENJE

Prema maloletniku V.B., učeniku Srednje poljoprivredne škole u Prištini, rođenom dana _____ u Prištini, od oca K.B., i majke D. pola H. sa mestom prebivališta u ulici "Hoxhë Tasimi" br. 12/7 ,

Na osnovu člana 73. ZKPZM-a,

OBUSTAVLJA SE KRIVIČNI POSTUPAK

Oštećeni V.V., se za ostvarivanje imovinskopravnog zahteva upućuje na građansku parnicu.

O b r a z l o ž e n j e

Državno tužilaštvo Osnovnog tužilaštva u Prištini, podnelo je predlog prema maloletnom K.B., za izricanje vaspitne mere, pošto je dana _____, ušao u kuću oštećenog koja je bila otvorena odakle je uzeo telefon Ajfon 5 u vrednosti od 500 €, jedan par patika Džordanki u vrednosti od 100 €, i sako od kože u vrednosti od 150 €, sa ciljem da pribavi protivpravnu imovinsku korist, čime je izvršio krivično delo krađe iz člana 325 stav 1 KZK-a.

Postojanje opisanog krivičnog dela koje je izvršio maloletnik utvrđuje se njegovim priznanjem, iskazom oštećenog L.K., i na osnovu potvrde o oduzetim stvarima od maloletnika koji su prilikom pretresa kuće nađeni kod njega i koji su vraćeni oštećenom.

U vezi sa postojanjem krivičnog dela koje se na predlog državnog tužioca stavlja na teret maloletniku K.B. nije bila sporna nijedna činjenica, zbog čega je sud našao da je izvršio krivično delo krađe iz člana 325 stav 1 KZK-a.

U vreme izvršenja krivičnog dela, maloletnik je shodno svojoj starosti bio mlađi maloletnik a u vreme suđenja je postao mlađe punoletno lice.

Maloletnik dolazi iz nepotpune porodice pošto mu je otac poginuo u saobraćajnoj nesreći, živi sa majkom i 5 maloletne dece, od kojih najmlađi ima 7 godina i žive od penzije od 150 €.

Maloletnik pohađa srednju poljoprivrednu školu.

Odlučujući o ovom predmetu, sud je uzeo u obzir predlog Popravne službe i Centra za socijalni rad a imajući u vidu ocenu koju je državni tužilac izneo u svojoj završnoj reči, ponašanje maloletnika nakon izvršenja krivičnog dela i imajući u vidu njegovo dobro vladanje do sada, stekao je utisak da maloletnik neće ponoviti krivično delo.

Pošto je krivično delo izvršio kao mlađi maloletnik a sada je mlađe punoletno lice (19 godina) sud je našao da se protiv mlađeg punoletnog lica može voditi krivični postupak za krivično delo koje je izvršio kao maloletnik sa manje od šesnaest (16) godina starosti, samo ukoliko je krivično delo kažnjivo kaznom od više od pet (5) godina zatvora, dok mu se za krivično delo iz člana 325 KZK-a, za koju se tereti mlado punoletno lice može izreći kazna

zatvora do tri (3) godine, te je primenom člana 73. stav 2. u vezi sa članom 9 stavovi 1 i 2 ZKPZM-a odlučio kao u izreci Rešenja.

U značenju člana 463. stav 3 ZKPK-a, sud je oštećenog uputio na građansku parnicu.

zapisničar,
N.H.

predsednik sudskog veća - sudija,
F.K.

PRAVNA POUKA: Protiv ovog Rešenja dozvoljeno je ulaganje žalbe Apelacionom sudu u Prištini, u roku od 3 dana od njegovog donošenja.

Obrazac 119

REŠENJE VEĆA ZA MALOLETNIKE O OBUSTAVI KRIVIČNOG POSTUPKA PREMA MALOLETNIKU, KADA NIJE DOKAZANO DA JE MALOLETNIK IZVRŠIO KRIVIČNO DELO

(član 73. ZKPZM)

PPM.br. _____/

Osnovni sud u Prištini, Odeljenje za maloletnike, u veću u sastavu F.K. predsednik veća i B.B i J.J. članovi veća, sa zapisničarkom N.H., u krivičnom predmetu prema maloletniku K.B., zbog krivičnog dela razbojništva iz člana 329 stav 3 u vezi sa stavom 1. u vezi sa članom 31. KZK-a, po predlogu državnog tužioca Osnovnog tužilaštva u Prištini – Odeljenje za maloletnike, za izricanje kazne zatvora maloletniku, PP. br. _____ od dana _____, na pretresu održanom dana _____, u prisustvu tužioca Državnog tužilaštva K.M., maloletnika K.B., njegovog branioca T.H., advokata iz Prištine, pravnog zastupnika – njegove majke L.B., predstavnika Centra za socijalni rad u Prištini M.M., donosi ovo,

R E Š E N J E

Prema maloletniku P.T, rođenom 10.03.1996, u Prištini gde i živi u naselju “NN” br. 156, od oca SH.T i majke S.T devojačko prezime K, učenika drugog razreda Gimnazije “NN” u Prištini,

OBUSTAVLJA SE KRIVIČNI POSTUPAK

Troškovi postupka biće izmireni na teret budžetskih sredstava suda.

Oštećeni L.D. se za ostvarivanje imovinskopravnog zahteva upućuje na građansku parnicu.

O b r a z l o ž e n j e

Državni tužilac Osnovnog tužilaštva u Prištini podneo je predlog za izricanje kazne zatvora, prema maloletniku, iz razloga što je zajedno sa još dve neidentifikovane osobe, dana 15.10.2012, oko 23 časa ušao u minimarket "Solun" koji je izmešten u ulicu "Xh.M" br. 23/12 u Prištini, imovina oštećenog G.J. maloletnik je stajao ispred ulaza u minimarket gde je čuvao stražu, zamaskirane osobe su pod pretnjom nožem primorale oštećenog da otvori kasu i da im da dnevni pazar u iznosu od 3000 €, a nakon što su uzeli novac pobjegli su u nepoznatom pravcu, čime je u saizvršilaštvu sa još dve osobe izvršio krivično delo razbojništva, iz člana 329. stav 3 u vezi sa stavom 1 u vezi sa članom 31. KZK-a. Pri ovom predlogu ostao je do završne reči.

Maloletnik je kako u pripremnom postupku tako i na glavnom pretresu negirao izvršenje krivičnog dela, branio se rečima da je u vreme kada je izvršeno krivično delo bio u Republici Albaniji i da nije tačno da je ikada razgovarao niti da ga je svedok video kritične večeri kada se desila pljačka i da se nije družio niti komunicirao sa svedokom, zbog činjenice da je on bio problematičan, pošto se bavi različitim kriminalnim radnjama.

Svedok F.Z. je u pripremnom postupku izjavio da je lično primetio maloletnika kako čuva stražu, u vreme kada se vraćao kući i kada je tuda prošao, međutim nije znao koga je čekao, ali kada je nakon nekoliko dana ušao u market oštećenog i kada mu je rekao za pljačku, setio se da je te večeri primetio maloletnika kako čuva stražu, ali se i po kuloarima moglo čuti da je jedan od pljačkaša bio maloletnik a kada je razgovarao sa njim on mu je priznao da su opljačkali oštećenog ali mu je zapretio da će loše proći ako nekome nešto kaže.

Oštećeni XH.M. je opisao način izvršenja pljačke, međutim nije mogao da identifikuje učinioce pljačke, ali po njegovim rečima kod njega je nakon mesec dana došao svedok FZ. koji mu je rekao da je jedan od pljačkaša maloletnik P.T, i zajedno sa njim je otišao u policiju i predstavio im ove podatke.

Socijalna anketa Popravne službe Republike Kosovo dovodi do sledećeg zaključka: Da je maloletnik rođen i da je odrastao u porodici sa dva obrazovana roditelja, zaposlena, dobrog ekonomskog stanja, da je četvrto dete ovih roditelja, maloletnik nije imao zdravstvenih tegoba, u porodici postoje zdravi odnosi u svim segmentima, do sada maloletnik nikada nije pokazao devijantno ponašanje, u porodici, naselju ili u školi. Prema izjavi razrednog starešine, maloletnik ne stoji dobro sa nastavom, ali ima dobro vladanje i nije dobio nikakvu primedbu školskih pedagoga.

Iz dokaza izvedenih na glavnom pretresu, sud je potvrdio sledeće činjenično stanje: Nije sporno da su dvoje maskiranih i neidentifikovanih lica, dana 15.10.2012, oko 23 časa ušli u minimarket "Solun" koji je izmešten u ulicu "Xh.M" br. 23/12 u Prištini, vlasništvo oštećenog G.J. i da su ga, preteći mu nožem primorali da otvori kasu i da im da dnevni pazar u iznosu od 3000 €, i da su se po dobijanju novca udaljili u nepoznatom pravcu. Sporna je činjenica da li je među pljačkašima bio i maloletnik, prema navodima državnog tužioca, ili uopšte nije bio u društvu osoba koje su opljačkale oštećenog kao što navode maloletnik i njegov branilac. Iz izvedenih dokaza se jasno može zaključiti da maloletnik kritične večeri uopšte nije bio u Prištini,

pošto izveštaj br. _____ od dana _____ izdat na graničnom prelazu Morina, zaključuje da je maloletnik zajedno sa njegovim roditeljima ušao u Republiku Albaniju dana 14.10.2012. i da su se vratili iz Albanije 16.10.2012, ali ova činjenica nije predočena u pripremnom postupku pošto je se nisu setili, imajući u vidu da je krivični postupak protiv njega pokrenut ne u vreme kada su bili u Albaniji, već dosta kasnije. Sem “alibija” koji se ne može osporiti, u korist odbrane maloletnika ide i iskaz svedoka F.Z. koji je na glavnom pretresu izjavio da je u pripremnom postupku, kada je ispitivan kao svedok, slagao, pošto mu je vlasnik dao 20 € da ga informiše o mogućim učiniocima i nikada nije razgovarao sa maloletnikom o ovom pitanju i ne znaju ko su bile osobe koje su počinile pljačku, zatim iz kamera koje su zabeležile dešavanja tokom kritične večeri, videla su se dva zamaskirana lica ali se nije primećivala treća nemaskirana osoba kao što je izjavio oštećeni.

Analizirajući dokaze pojedinačno i u međusobnoj sprezi, sud je došao do zaključka da nijednim dokazom nisu dokazane teze iz predloga državnog tužioca da je jedan od pljačkaša bio maloletnik, pošto je neosporna činjenica da maloletnik nije bio u Prištini kritične večeri kada je počinjena pljačka.

Pošto je sud obustavio krivični postupak protiv maloletnika, pošto nijednim dokazom nije dokazano da je izvršio delo razbojništva u skladu sa članom 463. stav 3 ZKPK-a, odlučio je da troškovi postupka u iznosu od _____ budu izmireni iz budžetskih sredstava suda.

Odluka o upućivanju oštećenog na građansku parnicu zasniva se na članu 75. ZKPZM-a.

Iz svega gorenavedenog, odlučeno je kao u izreci Rešenja, na osnovu člana 73. stav 2. ZKPZM-a.

OSNOVNI SUD U PRIŠTINI- ODELJENJE ZA MALOLETNIKE

PM. br. _____ od dana _____

zapisničar,
N.H.

predsednik sudskog veća- sudija
F.K.

PRAVNA POUKA: Protiv ovog Rešenja dozvoljeno je izjavljivanje žalbe Apelacionom sudu u Prištini, u roku od 8 dana od dana donošenja Rešenja.

Obrazac 120

REŠENJE O IZRICANJU VASPITNE MERE PREMA MALOLETNIKU (član 27. ZKPZM).

Osnovni sud u Prištini, Odeljenje za maloletnike, u sudskom veću u sastavu F.K. predsednik veća i B.B i J.J. članovi veća, sa zapisničarkom N.H., u krivičnom predmetu maloletnika K.B., zbog krivičnog dela krađe, iz člana 325 stav 1 KZK-a, po predlogu državnog tužioca Osnovnog tužilaštva u Prištini – Odeljenje za maloletnike PP. br. _____ od dana _____, na održanom pretresu dana _____, u prisustvu tužioca Državnog tužilaštva K.M., maloletnika K.B., njegovog branioca T.H., advokata iz Prištine, pravnog zastupnika – njegove majke L.B., predstavnika Centra za socijalni rad u Prištini M.M., i istog dana je proglasio ovo

R E Š E N J E

Protiv maloletnika K.B., sa nadimkom Uragan, od oca L. i majke L. rođene Sh. rođenog dana _____ u Prištini gde i živi u naselju “Vranjevac” br. 15, državljanin Republike Kosovo, nezaposlen, završio je osnovnu školu teškog ekonomskog stanja, na osnovu člana 27. stav 2. ZKPZM-a,

IZRIČE SE VASPITNA MERA UPUĆIVANJA U POPRAVNI ZAVOD U LIPLJANU.

Maloletnik će boraviti u popravnom zavodu u periodu od 1 godine.

Troškovi postupka padaju na teret budžetskih sredstava suda.

Oštećeni L.D. se za ostvarivanje imovinskopravnog zahteva upućuje na građansku parnicu.

O b r a z l o ž e n j e

Državni tužilac Osnovnog tužilaštva u Prištini podneo je predlog za izricanje vaspitne mere upućivanja u Popravni zavod maloletniku K.B, zbog krivičnog dela teške krađe, iz člana 327 stav 1 tačka 1.1 KZK-a. Ostaje pri ovom predlogu do završne reči.

Nakon održavanja glavnog pretresa i procene izvedenih dokaza, sud je potvrdio sledeće:

Maloletnik K.B., rođen dana _____, završio je osnovnu školu i nije je završio dalje, nezaposlen je. Nakon razvoda njihovih roditelja, u skladu sa sudskom odlukom, ostao je da živi sa svojom majkom, koja je bila nezaposlena. Po završetku osnovne škole, maloletnik nije nastavio sa daljim obrazovanjem zbog slabih rezultata koje je ostvario u osnovnoj školi.

Maloletnik je dana _____, oko 22,00 časa, razbio prozor kupatila na prvom spratu kuće oštećenog B.B., ušao je u kupatilo, zatim je ušao u dnevnu sobu gde je našao fioku zatvorenu

katancem u kojoj su se nalazili zlato i bižuterija oštećene, slomio ga je i iz kutije je uzeo tri zlatne ogrlice u vrednosti od 500 €, uzeo je pet zlatnih prstenova u vrednosti od 450 €, jedan pozlaćeni ženski sat u vrednosti od 300 €, jedan muški sat marke "Rolex" u iznosu od 2.000 €, i izašao je iz kuće a nakon toga neke od predmeta prodao je na različitim mestima i različitim osobama.

Opisano činjenično stanje potvrđeno je potpunim priznanjem maloletnika, iskazom oštećene, zatim je na osnovu zapisnika o uviđaju mesta događaja, fotodokumentacijom sa mesta događaja a na osnovu registra stvari nađenih kod maloletnika.

Maloletnik je fizički i psihički zdrava osoba, njegov duševni razvoj odgovara njegovom uzrastu, što je potvrđeno na osnovu mišljenja i konstatacije veštaka za neuropsihijatriju S.B.

Radnje maloletnika pokazuju sve elemente krivičnog dela teške krađe iz člana 327 stav 1 tačka 1.1. KZK-a.

Na osnovu izvedenih dokaza i prikupljenih podataka zaključuje se da je maloletnik u tolikoj meri prekinuo svoju vezu sa porodicom, da majka nije u stanju da vrši bilo kakav nadzor nad njim.

Prema mišljenju profesionalne službe Centra za socijalni rad u Prištini, prema maloletniku treba primeniti meru smeštaja u vaspitnu ustanovu.

Imajući u vidu težinu krivičnog dela, način njenog izvršenja, uzrast maloletnika i stepen duševnog razvoja, koji prema mišljenju veštaka odgovara njegovom uzrastu, zatim da je maloletnik prekinuo svaki vid veze sa svojim roditeljima, zbog čega ni majka ni otac koji su inače razvedeni, nemaju mogućnost da vrše bilo kakav vid nadzora nad njim, što su izjavili i u svom iskazu datom tokom pripremnog postupka kao i na osnovu predloga stručne službe Centra za socijalni rad u Prištini, sud je došao do svog zaključka da maloletniku treba izreći meru slanja u vaspitnu ustanovu.

Maloletnik će boraviti u vaspitnoj ustanovi 1 godinu, a ovom merom će se prema oceni suda ispuniti svrha vaspitne mere propisane članom 19. ZKPZM-a.

Odluka o troškovima postupka doneta je u značenju člana 75. ZKPZM-a, dok je odluka o upućivanju oštećene na građansku parnicu zasnovana na članu 463. stav 3 ZKPK-a.

OSNOVNI SUD U PRIŠTINI- ODELJENJE ZA MALOLETNIKE

PM. br. _____ od dana _____

zapisničar,
N.H.

predsednik sudskog veća- sudija
F.K.

PRAVNA POUKA: Protiv ovog Rešenja dozvoljena je žalba Apelacionom sudu u Prištini, u roku od 8 dana od dana donošenja istog.

Obrazac 121

REŠENJE O IZRICANJU VASPITNE MERE MALOLETNIKU UPUĆIVANJE U POPRAVNO-VASPITNU USTANOVU

(član 28. ZPM).

PKRM. br. _____/

Osnovni sud u _____, Odeljenje za maloletnike, sa većem u sastavu F. K, predsednik veća, i _____ i _____ članovi veća, sa zapisničarkom _____, u krivičnom pitanju maloletnika _____, zbog krivičnog dela ubistva, propisanog u članu 178. KZK-a, na predlog Državnog tužioca u Osnovnom tužilaštvu _____ - Odeljenje za maloletnike, PPKRM. br. _____ od _____, na ne-javnom sudskom pretresu, održanom _____, u prisustvu tužioca Osnovnog tužilaštva u _____, maloletnika _____, njegovog zastupnika _____, advokat iz _____, zakonskog zastupnika – njegovog oca _____, predstavnika Centra za socijalni rad, doneo je i istog dana objavio sledeće,

REŠENJE

Protiv maloletnika _____, sin _____ i _____, devojčko prezime majke _____, rođen 10. 09. 1998. u _____, gde živi, ulica „Vellusha“ br. _____, državljanin kosova, završio je 10. razred srednje škole _____, nalazi se u pritvoru od _____.

IZRIČE SE VASPITNA MERA UPUĆIVANJE U POPRAVNO-VASPITNU USTANOVU.

U popravno-vaspitnoj ustanovi, maloletnik će boraviti pet (5) godina.

Troškovi postupka će biti pokriveni iz budžeta suda.

Oštećeni _____, se upućuje na građanski spor za realizaciju imovinsko-pravnog potraživanja.

Obrazloženje

Državno tužilaštvo Osnovnog tužilaštva u Prištini je podnelo predlog za izricanje vaspitne mere upućivanje u Popravno-vaspitnu ustanovu PPM. br. _____ od _____, protiv maloletnika _____ za krivično delo ubistva, propisano članom 178 KZK-a.

Sud, nakon održavanja sudskog pretresa, iz kojeg je javnost bila isključena, i nakon saslušanja maloletnika, nakon toga oštećenih _____, kao i drugih dokaza i nakon ocenjivanja ovih dokaza je ustanovio da maloletnik:

Dana 20.12.2013. oko 19.30 časova, u dvorištu srednje škole, je oduzeo život maloletniku G. M, rođen 01.02.1998, kojem je zadao četiri uboda nožem, sečiva dužine 12 cm, u desnom delu vrata i grudi, i time prouzrokovao ozbiljne povrede arterije vrata, zbog čega je žrtva preminula kao rezultat unutrašnjeg i spojnog krvarenja zbog probijanja vitalnih organa nožem.

Verzija odbrane maloletnika

Maloletnik je priznao da je oduzeo život njegovom vršnjaku G. M, sa kojim je istog dana (pre podne) u dvorištu škole imao fizički sukob zbog jedne devojke, ali se je opravdavao da tog dana nije otišao u školu sa ciljem da napadne pokojnog, nego da se razjasne o sukobu koji je imao sa njim tog dana pre tragičnog trenutka, i prema njemu je u tom trenutku je bez razloga napadnut od sada pokojnog, i u razvoju trenutku ga je uboo nožem.

Ocena odbrane maloletnika

Sud je ocenio da odbranu maloletnika kao i mišljenje njegovog branioca i ustanovio da je njihova odbrana neosnovana, iz sledećih razloga:

Izvedeni dokazi

Svedok N. N. je izjavio da dok je radio u dvorištu škole, primetio je maloletnika S. S. sa još dva lica kako čekaju nekog da izađe iz dvorišta škole, privuklo mu je pažnju prisustvo maloletnika u školskom dvorištu jer ga je poznavao kao učenika lošeg ponašanja i problema, čim se je čulo školsko zvono, prvi koji su izašli iz škole su bili sada pokojni sa njegovom školskom drugaricom V. Z. Kada su stigli do izlaza iz školskog dvorišta, bez ikakvog razloga i bez razgovora je okrivljeni nožem napao sada pokojnog, pokojnik je pokušao da pobjegne, ali nije bio u stanju da pobjegne napadima okrivljenog. Kada je maloletnik primetio svedoka, pobjegao je, sada pokojni je pao na zemlju obliven krvlju, na brzinu su ga ubacili u auto, ali je on nažalost preminuo putem do hitne pomoći. Na sličan način je dala izjavu i V. Z, učenica jedanaestog razreda srednje škole _____, koja je izjavila da joj je pokojni bio školski drug i da se je sa njim družila, dok ju je često zadirkivao sada okrivljeni na najvulgarniji način i prema njoj sada pokojni je izbegavao druženje sa njom jer se je plašio okrivljenog maloletnika jer je bio poznat kao problematičan i koji je zbog njegovog ponašanja izbačen iz škole. Kritičnog dana nakon okončanja nastave su izašli prvi iz razreda zajedno sa sada pokojnim i kada su se približili izlazu iz školskog dvorišta, primetili su okrivljenog maloletnika, koji je bio u društvu dva druga dečaka, koje ne poznaje, i koji je odmah napao pokojnog. Pokušala je da se umeša ali ju je odgurnuo i bacio na zemlju i nekoliko puta je uboo sada pokojnog, a kada je u njegovom smeru potrčao školski redar, pobjegao je sa lica mesta. G. je pao na zemlju držeći se za vrat odakle mu je izlazila krv, brzo je ubačen u auto ali nažalost putem do hitne pomoći je umro. Pokojnog je opisala kao dobrog učenika, lepog ponašanja i vaspitanja.

Sud nije poverovao izjavi maloletnika u delu u kojem tvrdi da ga je bez razloga napao sada pokojni, jer svedoci N. N. i N. N. su na identičan način izjavili da je maloletnik pokojnog

čekao kod ulaznih vrata škole i čim je tu stigao, napao ga je ne govoreći nijednu jedinu reč. Njihova svedočenja su bila identična i objektivnost ovih svedoka nije osporena nijednim dokazom jer nije sporna činjenica da se je maloletnik sa sada pokojnim sukobio istog dana pre podne i da je okrvavljen od strane sada pokojnog, koji, braneći se od neizazvanog napada maloletnika, ga je udario pesnicom i okrvavio. Umešali su se neki učenici koji su bili u blizini i odvojili ih. Maloletnik je napustio školu, naoružao se hladnim oružjem – nožem i sačekao pokojnog nakon završetka nastave i napao ga. Ovaj tok događaja nije osporio niko, a što dovodi do logičnog zaključka da je maloletnik napao pokojnog nožem bez ikakvog razloga, zato što su se sukobili među sobom pre tragičnog trenutka.

Izjava zakonskog zastupnika maloletnika

Na sudskom pretresu je saslušan i otac okrivljenog H. S, koji je izjavio da je maloletnik moje prvo dete, da je imao normalan život do pre 2 godine kada je maloletnik počeo da se druži sa nekim licima kriminalne prošlosti i počeo da sa njima obavlja nezakonite radnje. Uložio sam napore da ga lepo vaspitam i sklonim sa ovog puta, ali nažalost nisam uspeo jer uprkos mnogobrojnim obećanjima da će definitivno napustiti ovakav neregularan život, on opet nastavlja sa istim kriminalnim radnjama (*učestale tuče, krađe, pretnje itd*). U poslednje vreme je počeo da prouzrokuje sukobe i u porodici, sa nama kao roditeljima, kao i sa drugom decom, izjavio je očajan da nema nikakve mogućnosti da utiče na maloletnika kako bi ga sprečio u ovakvim radnjama.

Izjava zakonskog zastupnika pokojnog

Svedok B. M, otac pokojnog G, je izjavio da je optuženi nekoliko puta pretio njegovom sinu zbog činjenice što se je on družio sa školskom drugaricom V. Z. i da je bio dužan da njegovog sada pokojnog sina prati do škole ili od škole do kuće, o ovome je obavestio i razrednog starešinu pokojnog i oca okrivljenog maloletnika, ali protiv njega, osim izbacivanja iz škole, nije preduzeta nijedna druga mera. Pridružio se je krivičnom gonjenju i podneo je imovinsko-pravni zahtev.

Oцена popravne službe

U vezi ličnosti maloletnika popravna služba je sprovela socijalnu anketu, gde se u detaljima opisuje ličnost maloletnika. Iz ove ankete rezultuje da maloletnik živi u porodičnoj zajednici sa oba njegova roditelja, jednim bratom i jednom sestrom u _____, u dvosobnom stanu, u skromnim uslovima za život. Otac je radnik u kompaniji za osiguranje, dok je majka čistačica u kompaniji za čišćenje, koji realizuju solidne prihode za normalan život. Maloletnik nije imao zdravstvenih problema od rođenja do danas. Maloletnik je od okončanja osnovne škole ispoljava društvenu devijaciju, kao što su česti sukobi sa školskim drugovima ali i sa njegovim nastavnicima. Maloletnik je upisao srednju školu _____ u _____ godini i tu je nastavio sa istim asocijalnim radnjama i zbog tuče koju je prouzrokovao u razredu sa drugim učenicom tog razreda, kao i fizičkog sukoba sa njegovim razrednim starešinom S. V. on je izbačen iz škole odlukom br. ____ od ____.

Medicinsko-pravna ocena uračunljivosti maloletnika

Maloletnik je prošao kroz neuropsihijatrijsko posmatranje i medicinsko-pravna komisija u pismenom izveštaju br. 12-2013 od _____ je konstatovala da su „kod maloletnika očuvani

psiho-motorički centri i da je bio u potpunosti sposoban u trenutku izvršenja krivičnog dela i kod njega se sada ne primećuje nikakav defekt u sferi intelekta“.

Sud, analizujući sve dokaze jedan po jedan i u vezi jednog sa drugim, je došao do zaključka da je maloletnik oduzeo život pokojnom na način kao što je opisano iznad i u takvim okolnostima su ispunjeni osnovni elementi krivičnog dela ubistva, propisanog članom 178. KZK-a.

Uzimajući u obzir težinu krivičnog dela, način izvršenja istog, starost maloletnika i stepen duševnog razvoja, koji prema mišljenju stručnjaka odgovara njegovoj starosti, takođe da je maloletnik ispoljavao teško asocijalno ponašanje u svim aspektima, ispoljava nezadrživu agresivnost i čak se i ne libi da stupi u sukob sa bilo kim za koga oceni da mu smeta, prouzrokovanja problema u njegovoj porodici, nakon toga neprekidno izvršenje krivičnih dela krađe, jasno pokazuju da protiv njega nije dovoljna nijedna druga mera osim upućivanja Popravno-vaspitnu ustanovu.

U Vaspitnoj ustanovi će maloletnik biti smešten pet (5) godina i ovom merom će prema oceni Suda najbolje biti postignut cilj izricanja kaznenih mera određenih članom 19. ZPM-a.

Odluka o troškovima postupka je zasnovan na članu 75. ZKPK-a, dok odluka o upućivanju oštećene na građanski spor je zasnovana na članu 463. st. 3 ZKPK-a.

Iz gorenavedenog, u smislu člana 73. st. 3. ZPM-a, odlučeno je kao u izreci ovog rešenja.

OSNOVNI SUD U PRIŠTINI – ODELJENJE ZA MALOLETNIKE

PKRM. br. _____ datum _____

Zapisničar,

Predsednik sudskog veća za maloletnike,

PRAVNA POUKA: Protiv ove presude je dozvoljena žalba u Apelacionom sudu u Prištini, u roku od 8 dana od primanja ove presude, preko ovog Suda.

Objašnjenje:

Za situacije u kojima bi se odrasle (*prema ZKPK-u*) donela oslobađajuća ili odbijajuća presuda, kod maloletnika se donosi rešenje o prestanku postupka (*nema oslobađajuće ili odbijajuće presude*), nakon toga kada sud maloletniku izrekne bilo koju vaspitnu meru, maloletnik se ne proglašava krivim i opis krivičnog dela (*dogođaja*) se ne navodi u izreci nego u obrazloženju. (*član 73. st. 3 ZPM-a*)

Obrazac 122

REŠENJE O ZAMENI VASBITNE MERE

(član 128. ZPM)

Osnovni sud u Prištini, Odeljenje za maloletnike, sa većem u sastavu sudije K. B, predsednik veća, i sudija porotnika J. F. i T. H, članovi veća, sa zapisničarkom L. A, u krivičnom pitanju maloletnika H. G, nakon saslušanja državnog tužioca, starateljskog organa – Centra za socijalni rad u Prištini, maloletnika H. G. i njegove majke, na pretresu održanom _____, doneo je sledeće:

REŠENJE

Maloletniku H. G. se zamenjuje vaspitna mera upućivanje u Popravno-vaspitu ustanovu, izrečena Rešenjem ovog suda PM. br. _____ dana _____, sa vaspitnom merom pojačanog nadzora starateljskog organa iz Prištine, tako da će ova mera trajati 1 godinu.

Obrazloženje

Popravno-vaspitna ustanova u Lipljanu je zahtevala da se vaspitna mera koju je sud izrekao maloletniku zameni lakšom merom zbog činjenice da je maloletnik tokom izvršenja vaspitne mere upućivanje u Popravno-vaspitu ustanovu završio osnovnu školu, imao korektno ponašanje sa osobljem ustanove kao i sa drugim maloletnicima, i doslovce je ispunjavao sve obaveze koje su mu dodeljivane.

Pored izveštaja Popravno-vaspitne ustanove, Sud je saslušao maloletnika, njegovog roditelja, advokata odbrane, tužioca i probnu službu i ustanovio da su ispunjeni svi zakonski uslovi za zamenu institucionalne mere sa merom pojačanog nadzora nadzornog organa, propisana članom 25. st. 1 ZPM-a, iz sledećih razloga:

Maloletnik H. G. tokom ovog vremena je završio osnovnu školu i tokom celog vremena dok je boravio tamo (2 godine) nije izvršio nijedno novo krivično delo imao je odlično ponašanje kako sa osobljem takođe i sa drugim maloletnicima, majka maloletnika B. G. je izjavila da ona želi sama da se stara o njemu i da ima mogućnosti da ga angažuje u poslu, dok je sam maloletnik dao obećavajuće izjave da će se zaposliti, da nikada više neće počiniti krivično delo, državni tužilac u svojem mišljenju se je izrazio da je nepotrebno da maloletnik i dalje ostane u Popravno-vaspitoj ustanovi, a i popravna služba, imajući u vidu ponašanje maloletnika u ustanovi i raniji život maloletnika, je iznelo mišljenje da su ispunjeni svi uslovi za zamenu mere prema maloletniku.

Iz gorenavedenih razloga, sud zaključuje da primenom vaspitne mere pojačanog nadzora starateljskog organa će biti postignuta svrha izricanja vaspitne mere maloletniku, koji će uskoro postati punoletan, on će istovremeno biti dužan da se pridržava plana i programa koji je sastavila

Probna služba u Prištini, u suprotnom, sud je ovlašćen da ponovo izrekne meru upućivanja u Popravno-vaspitnu ustanovu.

Zaključujući da vaspitnom merom pojačanog nadzora starateljskog organa iz člana 25. st. 1 ZPM-a, će se realizovati svrha izricanja vaspitne mere, propisane članom 19. ZPM-a, sud, na osnovu člana 128. st. 5 ZPM-a, je odlučio kao u izreci rešenja.

OSNOVNI SUD U PRIŠTINI ODELJENJE ZA MALOLETNIKE

PM. br. _____ datum _____

Zapisničar,

Predsednik sudskog veća za maloletnike

L. A.

K. B.

PRAVNA POUKA: Protiv ove presude je dozvoljena žalba u Apelacionom sudu u Prištini, u roku od 8 dana od primanja ovog rešenja, preko ovog Suda.

Obrazac 123

REŠENJE O PRESTANKU IZVRŠENA VASPITNE MERE

(član 128. ZPM)

Osnovni sud u Prištini, sa većem za maloletnike u sastavu sudije K. B, predsednik veća, i sudija porotnika J. F. i T. H, članovi veća, sa zapisničarkom L. A, u krivičnom pitanju maloletnika D. M, nakon saslušanja državnog tužioca, starateljskog organa – Centra za socijalni rad u Prištini, maloletnika D. M. i njegove majke, na pretresu održanom _____, doneo je sledeće:

REŠENJE

Prestaje izvršenje vaspitne mere upućivanje u Popravno-vaspitni zavod, za maloletnika D. M, iz Prištine, izrečen rešenjem Osnovnog suda – odeljenje za maloletnike u Prištini PM. br. 20/2012 od 05.10.2012.

Obrazloženje

Osnovni sud u Prištini Odeljenje za maloletnike, rešenjem PM. br. 20/2012 od 05.10.2012, maloletniku D. M. iz Prištine je izrekao vaspitnu meru upućivanja u Popravno-vaspitnu ustanovu u trajanju od četiri (4) godine, za krivično delo razbojništva, propisano članom 329. st. 1 KZK. Maloletnik je prihvaćen u Popravno-vaspitnom centru u Lipljanu dana 15.05.2013.

Uprava Popravno-vaspitanog centra je podneskom br. 10/2014 od 15.11.2014. podneo predlog za prestanak daljeg izvršenja popravno-vaspitne mere protiv maloletnika, jer ocenjuje da je zabeležen uspeh u vezi ponovnog vaspitanja maloletnika D. M, koji je u ustanovi uspešno završio za zanat metalostrugara i dobio kvalifikaciju metalostrugara.

Državni tužilac u Prištini, roditelji maloletnika i starateljski organ u podržali predlog uprave Ustanove.

Odlučujući po predlogu uprave Popravno-vaspitne ustanove u Lipljanu, sud je ustanovio:

Predlog je osnovan.

Maloletnik D. M. je u Popravno-vaspitanj ustanovi boravio 2 godine i napunio 19 godina. U Ustanovi je završio za zanat metalostrugara i dobio je diplomu za ovaj zanat. Tokom boravka u ovoj ustanovi, imao je odlično ponašanje i dobio je radnu naviku. Apsolutno je izbegnuto njegovo asocijalno ponašanje zbog kojeg je poslat u Popravno-vaspitanu ustanovu. U ustanovi je u postignuto ponovno vaspitanje i resocijalizacija maloletnika kao i osposobljavanje i nezavisan rad.

Pošto su ispunjeni svi uslovi iz člana **129. st. 5** ZPM-a, (*prestali su razlozi za dalju izvršenje institucionalne vaspitne mere*), odlučeno je ao u izreci ovog rešenja.

OSNOVNI SUD U PRIŠTINI ODELJENJE ZA MALOLETNIKE

PM. br. _____ datum _____

Zapisničar,

Predsednik sudskog veća za maloletnike

L. A.

K. B.

PRAVNA POUKA: Protiv ove presude je dozvoljena žalba u Apelacionom sudu u Prištini, u roku od 8 dana od primanja ovog rešenja, preko ovog Suda.

Obrazac 124

PREDLOG ZA KAZNU PROTIV MALOLETNIKA

(član 63 ZPM)

DRŽAVNO TUŽILAŠTVO OSNOVNOG TUŽILAŠTVA

PPM. br. _____

Dana _____

PRIŠTINA

OSNOVNOM SUDU U _____
SUDSKOM VEĆU ZA MALOLETNIKE
PRIŠTINA

Na osnovu člana 63. ZPM-a, podnosim sledeći:

PREDLOG ZA OSUĐIVANJE

Maloletnika L. K. rođenog dana _____ u _____, od oca B. i majke Z, nacionalnosti K. Albanac, državljanin Republike Kosovo sa stalnim prebivalištem u Prištini u ul. _____ br. ____, završio osnovnu školu i nije nastavio srednje školovanje, do sada mu nije izricana bilo kakva vaspitna mera ili zatvor za maloletnika, iz razloga,

Iz razloga što je datuma _____, oko 21.00 časova, u blizini srednje škole „Sami Frashëri“ u Prištini sačekao oštećenu, koja se je vraćala iz škole kući i na mestu gde nije imalo osvetljenja ju je napao i sa ruke skinuo zlatnu narukvicu u vrednosti od 300€, lanazlatni lančić u vrednosti od 250€, na silu joj je oduzeo i torbu u kojoj je imala telefon marke Ajfon 5S u vrednosti od 500€, sa ciljem da sebi pribavi protivpravnu materijalnu korist.

Ovim je počinio krivično delo razbojništva, propisano članom 329. st. 1 KZK-a, zbog toga,

PREDLAŽEM

Da u smislu člana _____ ZPM-a, se u ovom sudu odredi i održi sudski pretres na koji će biti pozvani:

1. Tužilac Osnovnog tužilaštva u Prištini,
2. Maloletnik L. K.
3. Branilac maloletnika R. T.
4. Roditelji maloletnika prema adresi iz spisa predmeta.
5. Predstavnik Probne službe Kosova.
6. Predstavnik centra za socijalni rad u Prištini.

Da se u postupku dokazivanja pročitaju: **a).** potvrda o predavanju stvari oštećenoj od _____, **b).** zapisnik o slušanju oštećene, **c).** Izveštaj o identifikovanju otisaka prstiju (*papilarnih linija*) maloletnika L. K, **d).** izveštaj socijalne ocene koju je sastavio Centar za socijalni rad u Prištini.

Obrazloženje

U ovom krivičnom pitanju je održan pripremni postupak protiv maloletnika L. K, i maloletnik, nakon što je se suočio sa neosporivim dokazima koje u potpunosti priznao krivično delo, uz obrazloženje da zbog teškog ekonomskog stanja on je bio primoran da napusti školu i nakon toga bavi kriminalnim radnjama.

Maloletnik je krivično delo izvršio kao stariji maloletnik, potiče iz pune porodice, njegov otac je zaposlen u privatnom preduzeću, kao čuvar, i realizuje mesečne prihode od 250€ mesečno, tim novcem izdržava 5-članu porodicu, dok mu je majka domaćica i nemaju rešeno stambeno pitanje nego žive u jednoj kuću pod kirijom.

Iz socijalne ocene rezultuje da je maloletnik bio slab u osnovnoj školi, da je često odsustvovao i imao bio u sukobu sa školskim osobljem, takođe i kao dete od 14 godina, prema pričama direktora Osnovne škole „Elena Gjika“ u Prištini on je pokazivao kriminalne namere zbog činjenice da je nekoliko puta krao lične stvari iz torbi učenika, a zbog ponašanja su mu

izrečene disciplinske mere u okviru škole, a pošto ove mere nisu imale odgovarajući uticaj, nego je on nastavio sa istim ponašanjem, maloletnik je konačno izbačen iz škole dana _____.

Iz izveštaja psihologa rezultuje da duševni razvoj maloletnika kreće u granicama njegovog starosnog doba.

Imajući u vidu ličnost maloletnika i dosadašnje ponašanje, stepen krivične odgovornosti, kao i težinu krivičnog dela, predlažemo da mu se izrekne kazna jer nijedna druga mera ne bi imala uticaj u aspektu resocijalizacije i poboljšanja maloletnika.

Iz navedenog ovaj predlog je opravdan i zasnovan na zakonu.

Državni tužilac Osnovnog tužilaštva u Prištini
T. L.

Obrazac 125

PRESUDA KOJOM SE MALOLETNIKU IZRIČE KAZNA

(član 73. ZPM)

PM. br. _____

U IME NARODA

Osnovni sud u Prištini – Odeljenje za maloletnike, sa sudskim većem za maloletnike u sastavu sudije Sh. M, predsednik veća, i sudija porotnika L. M i H. B, članovi veća, sa zapisničarkom S. K, u krivičnom pitanju maloletnika V. K. iz Prištine, za krivično delo razbojništva, propisano članom 329. st. 3 u vezi sa st. 1 KZK-a, povodom predloga državnog tužioca Osnovnog tužilaštva u Prištini – Odeljenje za maloletnike, za osuđivanje, PPM. br. _____ od _____, nakon održavanja sudskog pretresa iz kojeg je javnost bila isključena, dana _____, u prisustvu državnog tužioca Osnovnog tužilaštva u Prištini M. K, maloletnika, njegovog branioca, B. B, advokat iz Prištine, oca maloletnika i predstavnika Centra za socijalni rad u Prištini, N. K, doneo je i istog dana objavio sledeću:

PRESUDU

Maloletnik V. K, rođenog dana _____, u prištini, od oca B. K. i majke Z. K, devojčako M, Albanac, državljanin Republike Kosovo, sa stalnim prebivalištem u ul. „Xhemajl Mustafa“ br. 25/2, završio osnovnu školu, u pritvoru od _____,

KRIV JE

1. Iz razloga što je dana _____, oko 24.00 časova, delujući u grupi zajedno sa decom S. S. i R. S. (*oboje mlađi od 14 godina*), napao S. P, koji sam i pijan se je vraćao u to vreme iz kafane i koristeći snagu – udarajući ga pesnicama, oduzeo mu sat marke „Kontinental“ u vrednosti od 300€ i mobilni telefon marke „Samsung“ u vrednosti od 200€, sa ciljem da sebi pribavi protivpravnu materijalnu korist.

Čime je počinio krivično delo razbojništva iz člana 329. st. 3 u vezi sa st. 1 KZK-a.

2. Dana _____, oko 10.00 časova, sa S. S. i R. S. (*oboje mlađi od 14 godina*), u Prištini, u blizini Muzeja Kosova, u ulici koja vodi ka Velikoj džamiji, sačekali oštećene L. K. i H.K, pri čemu su od obe na silu oduzeli ručne torbe, u kojima je svaka od njih imala po jedan mobilni telefon marke „Ajfon 4“, u vrednosti od 100€, i novčanike sa kreditnim karticama i gotovinom, oštećena S. S. 200€, a oštećena R. S. 50€, sa ciljem da sebi pribavi protivpravnu materijalnu korist.

Čime je počinio krivično delo razbojništva iz člana 329. st. 3 u vezi sa st. 1 KZK-a..

3. Dana _____ oko 21.00 je sa istim licima obio vrata stana oštećenog B. L, dok on i članovi porodice nisu bili u stanu, i odatle iz fijoka jednog stola uzeo 5 prstenova, 1 lanac dimenzije 1,5 metara, ukupne vrednosti 1.000€, sa ciljem da sebi pribavi protivpravnu materijalnu korist.

Čime je počinio krivično delo teške krađe iz člana 327. st. 1 tč. 1.1 KZK-a.

Stoga ga Sud na osnovu člana 73. st. 4 ZPM-a, člana 365. ZKPK-a,

OSUĐUJE

Kaznom zatvora za maloletnike mu trajanju od dve (2) godine.

U izrečenu kaznu se računa i vreme provedeno u pritvoru od ___ i dalje.

Maloletnik se obavezuje da plati troškove postupka u iznosu od 250 € i sudski paušal u iznosu od 20 €.

Oštećenima se upućuju na građanski spor za realizaciju imovinsko-pravnih potraživanja.

Obrazloženje

Državno tužilaštvo Osnovnog tužilaštva u Prištini je podnelo predlog za osuđivanje PPM. br. _____ dana _____, maloletnika V. K. zbog dva krivična dela, razbojništva, propisanog u članu 329. st. 3 u vezi sa st. 1. KZK-a, i ostalo j uz ovaj predlog i u završnim rečima.

Sud, nakon održavanja sudskog pretresa, iz kojeg je javnost bila isključena, i nakon saslušanja maloletnika V. K, te oštećenih S. P, L. K, H. K. i B. L, kao i drugih dokaza i nakon ocenjivanja ovih dokaza je ustanovio da je maloletnik V. K, počinio krivično delo koje je opisano u izreci presude.

Maloletnik je kako u pripremnom postupku a takođe i na sudskom pretresu priznao da je počinio razbojništvo i u prvom i u drugom slučaju zajedno sa dvoje druge dece, koji su bili ispod

14 godina starosti, međutim se je branio da nije planirano, nego se je slučajno dogodilo zbog činjenice da je bio u velikim ekonomski poteškoćama, da je raskinuo sve odnose sa njegovim roditeljima koji su se razveli i da više živi kod strica, odnosno njegovih ujaka, i da ga je život u ovim okolnostima primorao da preduzme ove kriminalne radnje.

Sud je ocenio odbranu maloletnika i njegovog branioca i ustanovio da je njegova odbrana neosnovana u delu u kojem maloletnik izjavljuje da nije planirao razbojništvo, zbog sledećih razloga:

Oštećeni S. P. je opisao da se kritične večeri vraćao iz kafane i da je bio malo pijan, primetio je maloletnika i dve druge osobe kako čekaju pored puta i u trenutku kada im se je približio, svo troje su ga mučki napali a stvari mu je oduzeo maloletnik koji je bio malo veći, ali i fizički jači od ostale dvojice. Prema ovom oštećenom upravo mu je ovaj maloletnik zadao većinu udaraca u telo. Na isti način su se izjasnile i obe oštećene L. K. i H.K, koje su izjavile da su se kritične večeri vraćale iz škole jer pohađaju nastavu u trećoj smeni i malo pre dolaska do kritičnog mesta, primetile su u obliku silueta (*senki*) osobe koje su ih počekale kraj puta. Na početku su mislile da se oni igraju, međutim kada su se približile oni su brzi izašli iz mraka i napali ih, oduzimajući im na silu torbe i stvari od vrednosti na telu. Izjavile su da se je izdvajao po lošem ponašanju, aroganciji i beskrupuloznosti maloletnik, koji ih je psovka, pretnjama, udarcima prestravio i da one i dalje osećaju posledice tog napada. Prema njima, iz položaja u kojem su se nalazile ove tri osobe, stiče se utisak da su oni sačekušu organizovali apriori sa ciljem da sačekaju žrtve kada prođu tuda, jer je veoma malo prometno mesto i prikladno za napad i pljačkanje prolaznika. U tom delu se je i pre kritičnog slučaja desilo nekoliko razbojništava, na isti način su napadnuti učenici srednjih i osnovnih škola i opljačkani, verovatno ovo je bila ista grupa koja je obavljala kriminalne aktivnosti u tom delu. Prema njihovoj izjavi, od trenutka kada je ovaj maloletnik uhapšen u tom se delu više nisu desila takva razbojništva.

Pošto je krivično delo počinjeno u sastavu grupe, prema ocenama suda, radnje maloletnika V. K. sadrže sve elemente krivičnog dela razbojništva, propisanog članom 329 st. 3 u vezi sa st. 1 KZK-a.

Iz socijalne ocene koju je sastavila profesionalna služba Centra za socijalni rad u Prištini br. ____ od ____, rezultuje da maloletnik potiče iz porodice u kojoj su se roditelji razveli i prema sudskoj odluci, maloletnik je ostao u staranju majke, koja je nezaposlena. Takođe, iz ove ocene rezultuje da je maloletnik pokazao asocijalne devijacije praveći povremene probleme u školi u obliku sukoba sa njegovim drugovima i nastavnicima, nakon toga nisu bili retki slučajevi kada je on uzimao stvari iz torbi učenika, tako da je u izveštaju koji je ovaj Centar dobio od školske uprave rezultuje da su protiv njega nekoliko puta izrečene opomene kao i predisključenje iz škole. Zbog ponašanja maloletnika su u školu nekoliko puta pozivani i njegovi roditelji na razgovor, ali su oni izjavili da pored napora koje ulažu kako bi maloletniku sprečili da pokazuje ovo devijantno ponašanje, do sada to nisu uspeli. Maloletnik je u poslednje vreme skoro u potpunosti raskinuo kontakte sa roditeljima i štaviše se je odao lutanju, ulici, noćnim lokalima, raznim sukobima pa sve do sukoba sa policijom, i oni (*roditelji*) nisu u stanju da utiču na maloletnika da se poboljša, odnosno prestane sa njegovim asocijalnim ponašanjem.

Profesionalna služba Centra za socijalni rad je mišljenja da imajući u vidu stepen asocijalne devijacije maloletnika, lutanja iz jednog u drugi grad, apsolutni raskid kontakta sa roditeljima i porodicom, svaka vaspitna mera bi bila bez efekta u ovakvim okolnostima i prema ovoj profesionalnoj službi samo kazna zatvora bi mogla imati pozitivan efekat u smislu rehabilitacije i ponovne socijalizacije maloletnika.

Sud je ustanovio da u ovakvim okolnostima su ispunjeni svi zakonski uslovi da se maloletniku izrekne kazna zatvora za maloletnike, ocenjujući da je zatvor u trajanju od 2 godine potreban i neophodan za postizanje svrhe izricanja krivične sankcije i smatra da je ovo vreme dovoljno da se on poboljša i vrati kao koristan pripadnik društva.

Sud na osnovu člana 83. KZK-a je maloletniku u izrečenu kaznu obračunao i vreme u pritvoru od _____ nadalje.

Pošto podaci u ovom postupku nisu ponudili dovoljnu osnovu za nastavak u smislu pogledu imovinsko-pravnog potraživanja, sud, na osnovu člana 463. st. 3 ZKPK-a, je oštećene uputio na građanski spor za realizaciju svojih potraživanja.

Odluka o troškovima postupka je zasnovana na članu 75. ZPM-a.

Iz gorenavedenog, u smislu člana 73. st. 4. ZPM-a i člana 365. ZKPK-a, odlučeno je kao u izreci ove presude.

OSNOVNI SUD U PRIŠTINI – ODELJENJE ZA MALOLETNIKE

PM. br. _____ datum _____

Zapisničar,
S. K.

Predsednik sudskog veća za maloletnike
Sh. M.

PRAVNA POUKA: Protiv ove presude je dozvoljena žalba u Apelacionom sudu u Prištini, u roku od 8 dana od primanja ovog rešenja, preko ovog Suda.

Objašnjenje:

1. Za krivična dela u saučesništvu Sud izriče samo vaspitnu meru ili samo kaznu zatvora za maloletnike kada su zakonski uslovi za izricanje takve kazne ispunjeni i sud ustanovi da se treba izreći. Na isti način se postupa kada maloletnik počini drugu krivično delo pre ili posle izricanja vaspitne mere ili zatvora za maloletnike (*član 37. ZPM*). Dakle, za ujedinjenje krivičnih dela protiv maloletnika se ne primenjuju odredbe člana 80. KZK-a, za izricanje jedinstvene kazne za punoletne počinioce.

3. Sud može da obaveže maloletnika na pokrivanje troškova krivičnog postupka i obeštećenje štete koja je prouzrokovana oštećenima, samo ako mu je izrekao kaznu, ali ne i kada izrekne i vaspitne mere, međutim ako maloletnik ima svoje finansijske prihode ili imovinu, sud može da naloži maloletniku da plati troškove postupka i odgovori na imovinsko-pravna potraživanja, čak i kada je izrečena vaspitna mera.

POSEBNI POSTUPCI

Obrazac 126

PRIMERAK PRESUDE ZA IZDAVANJE KAZNENOG NALOGA

(član 495)

PDP. br. ____/

U IME NARODA

OSNOVNI SUD U _____, sa sudijom N, pravnom sekretaricom N, u krivičnom predmetu protiv okrivljene N, iz sela _____, opština _____, zbog krivičnog dela krađa u pokušaju, propisanog članom 325. st. 2. u vezi sa članom 28. KZK-a, prema optužnici tužioca Osnovnog tužilaštva u _____ PP. br. ____ od _____, odlučujući po zahtevu PPK _____ za izdavanja kaznenog naloga, dana _____, doneo je sledeću:

PRESUDU

Optužena N, rođena dana N, u, studentkinja IV godine fakulteta _____ sa prebivalištem u selu _____, opština _____, Albanka, državljanka Republike Kosovo, do sada neosuđivana,

KRIVA JE

Jer je dana _____, oko 10.00 časova ušla u parfimeriju „Boos“ sa sedištem u _____, i koristeći odsustvo radnice N, koja je izašla u susedstvo, sa ciljem da sebi pribavi protivpravnu materijalnu korist, je uzela 1 parfem vrste „Calvin Klein“ 100 ml. u vrednosti od 40€ i izašla, ali ju je tu zaustavio čuvar drugog lokala i pozvana je policija i nakon kontrole njene torbe pronađen joj je ukraden parfem.

- Čime je počinjeno krivično delo krađe u pokušaju, propisano članom 325. st. 2 u vezi sa članom 28. KZK-a, Stoga, na osnovu članova 495. ZKPK-a, kao i člana 325. st. 2 KZK-a, optuženoj se izriče,

KAZNENI NALOG

Novčana kazna u iznosu od 300 €, (trista evra) kazna koju okrivljena treba da isplati u roku od 2 (dva“ meseca nakon pravosnažnosti ove presude.

Ako okrivljena ne plati novčanu kaznu u datom roku, ista će biti zamenjena kaznom zatvora, tako da će se svakih 20€ računati kao jedan dan zatvora.

Obavezuje se da na ime sudskog paušala plati 20 €.

Obrazloženje

Tužilac Osnovnog tužilaštva u _____, optužnicom PP. br. ____ od ____, je optužio okrivljenu N. N. iz _____, za krivično delo krađe u pokušaju, propisano članom 325. st. 2 u vezi sa članom 28. KZK-a i predložio je da se okrivljenoj izrekne kazneni nalog novčana kazna.

Sud, nakon razmatranja optužnice i dokaza na kojima se zasniva optužnica, je odlučio da izrekne kazneni nalog kao u izreci presude jer u konkretnom slučaju su ispunjeni svi zakonski uslovi za izricanje kaznenog naloga.

Iz spisa pitanja nisu sporne činjenice da je okrivljena uzela parfem sa ciljem krađe istog, iako ona u izjavi koju je dala policiji se je branila da joj je hitno bio potreban jedan parfem i pošto prodavačica nije bila u prodavnici ona je uzela isti sa ciljem da se kasnije vrati i plati, jer iz iskaza svedoka N, čuvara lokala koji se nalaze u tom trgovačkom kompleksu kod „qafe“ rezultuje da je okrivljena pratila radnicu N. koja je otišla kod prijateljice, okrivljena je na brzinu ušla u lokal, neprekidno usmeravajući pažnju na radnicu da se ne vrati, uzela je parfem, stavila ga u grudi i brzo izašla kada ju je čuvar zaustavio i nije priznavala da je bila u lokalu ali pošto je policijska patrola bila u blizini, okrivljena je zaustavljena i smeštena u jedan lokal gde je priznala da je uzela taj parfem.

Sud, prilikom određivanja kazne je uzeo za osnovu težinu krivičnog dela, lične okolnosti počinioca, rezultuje da je ona po prvi prekršila zakon, materijalno stanje okrivljene, nezaposlena je (student), ali posebno posledice, nije imalo štete za oštećenog jer je parfem oduzet i vraćen vlasniku istog dana, i kaznio je kao u izreci sa ubeđenjem da će ovom kaznom biti postignut cilj izricanja krivičnih sankcija u individualnoj i opštoj dimenziji.

Prilikom određivanja sudskog paušala sud je uzeo u obzir složenost i trajanje postupka, kao i imovinske okolnosti okrivljene, u smislu člana 450. st. 3 ZKPK-a.

OSNOVNI SUD U PRIŠTINI

Datum ____ P. br. ____/____

Zapisničar,

Sudija

PRAVNA POUKA: Protiv ove presude okrivljena ima pravo žalbe u roku od 8 dana, preko ovog Suda.

Objašnjenje:

Ako okrivljeni uloži žalbu na protiv ove presude uza izdavanje kaznenog naloga, prilikom odlučivanja pitanja u sudskom pretresu se treba odlučiti i o prethodnoj presudi za izdavanje kaznenog naloga. Ako se ne obrazloži pitanje presude o izdavanju kaznenog naloga, onda bi za istu stvar imali dve pravosnažne presude.

Obrazac 127**REŠENJE ZA IZRICANJE SUDSKE OPOMENE**

(član 498. ZKPK)

P. br. ____/___

U IME NARODA

OSNOVNI SUD U _____, jedan sudija N. N, sa zapisničarkom N. N, u krivičnom predmetu okrivljene N. N, iz _____, zbog krivičnog dela krađe, propisanog članom 325. st. 2. KZK-a, prema optužnici tužioca Osnovnog tužilaštva u _____ PP. br. ____ od _____, nakon održavanja sudskog pretresa, u prisustvu tužioca N. N. i okrivljene, doneo je i istog dana objavio sledeću:

PRESUDU

Okrivljena N. N. iz _____

KRIVA JE

Jer je dana _____, oko 10.00 časova u marketu „Driloni“ u _____, sa ciljem da sebi pribavi protivpravnu materijalnu korist, uzela je 4 čokolade, 3 paketa mesa količine 3 kilograma, na način da je navedene stvari stavila u torbu i dala ih svom maloletnom sinu sa ciljem da ih on iznese iz prodavnice ne plaćajući ih i time je počinila krivično delo krađe, propisano članom 325. st. 2. KZK-a,

Stoga, sud, na osnovu člana 498. ZKPK-a, u vezi sa članom 86. KZK-a, okrivljenoj izriče,

SUDSKU OPOMENU

Okrivljena je dužna da na ime sudskih troškova plati 20 €, a na ime sudskog paušala 5 €, u roku od 15 dana od pravosnažnosti presude.

Presuda

Tužilac Osnovnog tužilaštva u _____, optužnicom PP. br. ____ od ____, je optužio okrivljenu N. N. iz _____, za krivično delo krađe, propisano članom 325. st. 2 KZK-a. Uz optužnicu je ostao do okončanja sudske izreke njen zastupnik.

Okrivljena u svojoj odbrani je naglasila da je ukrala stvari navedene u predlogu optužnice, ali da je ovo učinila zbog teškog ekonomskog stanja jer je nezaposlena, izdržava bolesnog supruga i 5 dece. Prilikom priznavanja krivičnog dela okrivljena je pokazala duboko pokajanje za ovo nezakonito delo.

Odbranu okrivljene su potvrdili i svedoci H. H. i J. K. koji su primetili krađu kada je okrivljena torbu dala njenom maloletnom sinu, koji je istu izneo izvan marketa.

Okrivljena, sa ciljem da sebi pribavi protivpravnu materijalnu korist, je uzela tuđu pokretnu stvar u iznosu od 14 €, tako da u njenim centralnim radnjama postoje svi elementi krivičnog dela krađe, propisano članom 325. st. 2 KZK-a.

Okrivljena od sada nije osuđivana, nezaposlena je i izdržava nezaposlenog supruga, bolesnog, i 5 maloletne dece, najstarije 8 godina starosti, krivično delo je priznala, okolnost koju je sud uzeo kao olakšavajuću okolnost, i došao do zaključka da je krivično delo počinjeno u tim olakšanim okolnostima, a koje delo čini posebno lakim, zbog čega je okrivljenoj izrečena samo sudska opomena u pogledu člana 498. ZKPK-a u vezi sa članom 86. KZK-a.

Na osnovu člana 453. ZKPK-a okrivljena je dužna da na ime sudskih troškova plati 20 €, koliko je isplaćeno i saslušanim svedocima.

Prilikom određivanja sudskog paušala sud je uzeo u obzir složenost i trajanje postupka, kao i imovinske okolnosti okrivljene, u smislu člana 450. st. 3 ZKPK-a.

OSNOVNI SUD U _____

Datum ____ P. br. ____/____

Zapisničar,

Sudija

PRAVNA POUKA: Protiv ove presude je dozvoljena žalba Apelacionom sudu u roku od 15 dana od primanja presude.

Objašnjenje:

Starim zakonom o krivičnom postupku koji je bio na snazi 2004. na Kosovu, sudska opomena se je izricala rešenjem, u kojem okrivljeni nije proglašavan krivim, sada novim Zakonikom o krivičnom postupku, sudska opomena se izriče presudom, iz tih razloga se okrivljeni treba proglasiti krivim, tako stoji i u odredbi člana 499. stav 2 ZKPK-a.

Obrazac 128

OSNOVNO TUŽILAŠTVO – ODELJENJE ZA TEŠKE ZLOČINE U _____

PPKR. br. _____

Dt. _____

OSNOVNOM SUDU – ODELJENJU ZA TEŠKE ZLOČINE _____

Na osnovu člana 512. Zakonika o krivičnom postupku i člana 89. KZK-a, podnosim sledeći:

PREDLOG ZA IZRICANJE MERE OBAVEZNOG PSIHIJATRIJSKOG LEČENJA UZ ZADRŽAVANJE U ZDRAVSTVENOJ USTANOVI

Za: N N. od oca N. i majke N, roda N, rođen dana , u _____ gde i sada živi, naselje „_____“, ulica „_____“ br. 4, neoženjen, u pritvoru od _____.

JER

Oštećeni, dr P. L, tokom 2012-2013 je nekoliko puta pregledao okrivljenog i konstatovao je da je on psihički oboleo, dijagnoza koju je okrivljeni konstatovao kao netačnom i zbog toga je 20. septembra 2013. sačekao oštećenog u hodniku Neuropsihijatrijske bolnice i otpozadi uboo nožem u desnom delu ramena, prouzrokujući mu ubodnu ranu od 4 cm i nakon toga se je udaljio u nepoznatom pravcu. Oštećenom je pružena lekarska pomoć u hitnoj službi Bolničkog centra u _____, a nakon toga kao hitan slučaj je upućen u KCUK, gde je bio na lečenju mesec dana.

Ovim je počinio krivično delo ubistva u pokušaju, propisano članom 178. u vezi sa članom 28. KZK-a.

Stoga,

PREDLAŽEM

- Određivanje sudskog pretresa na kojem će biti pozvani:
- Državni tužilac Osnovnog tužilaštva u _____.
- Okrivljeni N. N. koji se trenutno nalazi u pritvoru u _____,
- Oštećeni – svedok N. N iz _____ naselje _____, ulica „_____“ br. 4.
- Roditelji okrivljenog: _____ iz _____ naselje _____, ulica „_____“ br. 4.
- Psihijatrijski stručnjaci iz Psihijatrijske klinike KCUK u Prištini: dr N. N, dr N. N. i dr N. N.

Tokom postupka izvođenja dokaza da se kao dokazi izvedu:

- fotodokumentacija koja se nalazi u spisima predmeta koja se odnosi na lice mesta,
- sredstvo kojim je počinjeno krivično delo – nož, koji je priložen spisima predmeta,
- mišljenje medicinsko-pravnog veštaka dr _____ u vezi sa vrstom i prirodom telesnih povreda koje su prouzrokovane oštećenom _____
- izveštaj o stanju mentalnog zdravlja okrivljenog _____, koje su sastavili stručnjaci Psihijatrijske klinike pod br. protokola _____ od _____ kao i
- dokumentaciju ranijem lečenju koje se odnosi na okrivljenog _____.

Nakon održavanja sudskog pretresa da se N. N izrekne mera obaveznog psihijatrijskog lečenja uz zadržavanje u zdravstvenoj ustanovi.

Obrazloženje

Tokom izvršenih istražnih radnji protiv okrivljenog N. N. je utvrđeno da je on dana _____ sačekao u hodniku Neuropsihijatrijske bolnice oštećenog, dr _____, koji ga je tokom _____ godine nekoliko puta pregledao i kada je oštećeni došao, napao ga je ubadajući ga nožem u desnom delu ramena, pri čemu mu je prouzrokovao ubodnu ranu od 4 cm i nakon toga se je udaljio u nepoznatom pravcu.

Okrivljeni je u svojoj odbrani izjavio da nije želeo da oštećenom oduzme život nego samo je želeo da ga laki rani jer se nije složio sa ocenom oštećenog, kao neuropsihijatra, u vezi

njegovog duševnog stanja, jer, datom dijagnozom ga je proglasio ludim, i time mu je prouzrokovao veliku štetu i onemogućio mu normalan život u zajednici.

Tokom istrage je okrivljenog pregledala medicinsko-pravna ekipa neuropsihijatrije i psiholog i konstatovano je da okrivljeni boluje od paranoične psihoze i zbog toga je u vreme izvršenja krivičnog dela bio u potpunosti neuračunljiv, jer nije mogao da shvati težinu dela niti da kontroliše svoje radnje. Pošto je bolest hroničnog karaktera, postoji opasnost da okrivljeni ponovi izvršenje krivičnog dela u stanju neuračunljivosti, tako da je prema stručnoj komisiji neophodno da se okrivljenom izrekne mera obaveznog psihijatrijskog lečenja uz zadržavanje u zdravstvenoj ustanovi.

Ova konstatacija stručnjaka je zasnovana i na ponašanju okrivljenog _____, ne samo u odnosu sa oštećenim prilikom izvršenja krivičnog dela ubistva u pokušaju, nego i tokom njegovog boravka u pritvoru, tokom kojeg je napadao i druge pritvorenike, što dovodi do zaključka da je njegovo psihičko stanje takvo da neophodno zahteva njegovu izolaciju kako bi se izbegla realna opasnost da okrivljeni, zbog njegovog psihičkog stanja ugrozi život i imovinu drugih ako ostane na slobodi.

Iz gorenavedenih razloga, ovaj predlog je opravdan i zasnovan na zakonu.

Tužilac Osnovnog tužilaštva _____

Obrazac 129

REŠENJE ZA IZRICANJE MERE OBAVEZNOG PSIHIJATRIJSKOG LEČENJA UZ ZADRŽAVANJE U ZDRAVSTVENOJ USTANOVI

(član 507. ZKPK, član 89. KZK-a)

PDKR. br. br. _____/_____

Osnovni sud u _____, sa sudskim većem u sastavu: H. L, predsednik veća, i sudija K. K. i N. N, članovi Veća, sa stručnim saradnikom S. B, zapisničar, u krivičnom predmetu protiv okrivljenog K. B. iz _____, za krivično delo ubistva u pokušaju, propisano članom 178. u vezi sa članom 28. krivičnog zakonika Kosova, odlučujući po predlogu javnog tužioca Osnovnog tužilaštva u _____ P. P. br. ____/____ od _____, na usmenom javnom pretresu održanom _____, u prisustvu tužioca Osnovnog tužilaštva S. B, okrivljenog K. B, njegovog branioca G. M i oštećenog A. Z, doneo je i istog dana javno objavio sledeće,

REŠENJE

Okrivljeni K. B, student iz _____ ul. „Sheshi i lirisë“ br. _____, rođen 2. maja _____ u _____, od oca S. i majke SH, rođena P, Albanac, državljanin Republike Kosovo, u pritvoru u bolnici Okružnog zatvora u _____.

Iz razloga što je:

Dana _____ u _____, pokušao da oduzme život dr P. L, koji je nekoliko puta tokom _____ godine pregledao okrivljenog i konstatovao je da je on psihički oboleo, dijagnoza koju je okrivljeni konstatovao kao netačnom i zbog toga je sačekao oštećenog u hodniku Neuropsihijatrijske bolnice, otpozadi ga uboo nožem u desnom delu ramena, prouzrokujući mu ubodnu ranu od 4 cm i nakon toga se je udaljio.

Ovim je počinio krivično delo ubistva u pokušaju, propisano članom 178. u vezi sa članom 28. ZKPK.

Stoga, Sud, na osnovu člana 514. st. 3 ZKPK-a, članova 89. i 178. u vezi sa članom 28. KZK-a, mu

IZRIČE

Meru obaveznog psihijatrijskog lečenja uz zadržavanje u zdravstvenoj ustanovi.

Otpuštanje iz zdravstvene ustanove će Sud naložiti kada utvrdi da je dalji boravak u zdravstvenoj ustanovi nepotreban.

Troškovi postupka će biti pokriveni iz budžetskih sredstava.

Obrazloženje

Državno tužilaštvo Osnovnog tužilaštva u Prištini, Odeljenje za teške zločine je podnelo predlog PP. br. ____/____ od _____, da se protiv okrivljenog K. B. izrekne mera obaveznog psihijatrijskog lečenja uz zadržavanje u zdravstvenoj ustanovi jer je u stanju neuračunljivosti počinio krivično delo ubistva u pokušaju, predviđeno članom 178. u vezi sa članom 28. KZK-a, na način kao što je opisano u izreci ovog rešenja. Uz ovaj predlog je ostao i tokom glavnog pretresa.

Osnovni sud je na glavnom pretresu saslušao okrivljenog K. B. nakon toga je izveo sledeće dokaze: saslušao je oštećenog S. Sh, kao svedoka, saslušao je medicinsko-pravnog neuropsihijatrijskog veštaka dr F. M, pročitao mišljenje i konstataciju psihijatrijskih stručnjaka dr F. M i L. L, i kliničkog psihologa B. L, pročitao izveštaj stručnjaka za hirurgiju u vezi povreda koje je zadiobio oštećeni, kao i izveštaj pneumo-fiziologa o kontroli i lečenju okrivljenog i razmotrio je kao dokaz nož, kojim je okrivljeni počinio delo.

Svi izvedeni dokazi kao i odbranu okrivljenog je sud na sveobuhvatan način i pažljivo ocenio jedan po jedan i u vezi jednog sa drugim.

Okrivljeni u svojoj odbrani je izjavio da nije želeo da oduzme život oštećenom nego je samo želeo da ga lako povredi jer se nije složio sa njegovom ocenom oštećenog kao neuropsihijatra u vezi njegovog duševnog stanja.

Sud ovakvu odbranu je ocenio neprihvatljivom iz dolenađenih razloga:

Na osnovu iskaza oštećenog S. Sh, kojeg je sud saslušao u svojstvu svedoka, potvrđeno je da ga je otac okrivljenog, kao njegov prijatelj, zamolio da pregleda okrivljenog zbog čega ga je on primio nekoliko puta tokom _____ . godine, pregledao ga i konstatovao da je kod okrivljenog u pitanju ozbiljan psihijatrijski poremećaj. Kritičnog dana dok je prolazio hodnikom Neuropsihijatrijske klinike, okrivljeni mu se je približio i iznenada nožem uboo u levom predelu grudi, prouzrokujući mu teške telesne povrede, nakon čega je otišao iz hodnika i pobegao u nepoznatom pravcu.

Na osnovu svedočenja oštećenog i izveštaja stručnjaka za hirurgiju od _____, utvrđeno je da je ovom prilikom oštećenom prouzrokovana teška telesna povreda probijajućeg oblika dubine od 7 cm, opasna po život u trenutku zadavanja. Iz izveštaja ploumofiziologa, koji je bio glavni lekar u lečenju oštećenog tokom meseca novembra _____ . godine, vidi se iz povreda koje su pričinjene oštećenom da je došlo do infekcije pluća i da je zbog toga bio na lečenju na ovom odeljenju 1 mesec.

Analizom gorenavedenih dokaza, dok uzimajući u obzir svojstva sredstva i mesto povreda, u delovima vitalnih organa, ovaj sud nesumnjivo je ustanovio da je okrivljeni pokušao

da oduzme život oštećenom i time počinio krivično delo ubistva u pokušaju iz člana 178. u vezi sa članom 28. KZK-a.

Sud je ocenio navode branioca okrivljenog da sredstvo koje je koristio okrivljeni nije bilo prikladno da prouzrokuje smrt oštećenog, međutim je zaključio da su ovi navodi neosnovani i neprihvatljivi i da se ne govori o neprikladnom sredstvu. U suprotnom, pregledom oštrice sud je došao do sigurnog zaključka da je korišćeno sredstvo bilo prikladno da se istim počinu krivično delo ubistva.

Na osnovu mišljenja i konstatacije medicinsko-pravne ekipe neuropsihijatrije i psihologa je utvrđeno da okrivljeni boluje od paranoične psihoze i zbog toga je u vreme izvršenja krivičnog dela bio u potpunosti neuračunljiv, jer nije mogao da shvati težinu dela niti da kontroliše svoje radnje. Pošto je bolest hroničnog karaktera, postoji opasnost da okrivljeni ponovi izvršenje krivičnog dela u stanju neuračunljivosti, tako da je prema mišljenju stručne komisije neophodno da se okrivljenom izrekne mera obaveznog psihijatrijskog lečenja uz zadržavanje u zdravstvenoj ustanovi.

Veštak za psihijatriju, dr F. M, na sudskom pretresu je dopunio mišljenje i konstataciju i sledećim konstatacijama: ponašanje koje je pokazao okrivljeni u vreme izvršenja krivičnog dela pokazuje i dopunjuje sliku paranoične psihoze jer je on pod pritiskom ideje da ga gone i zbog toga pokušava da se oslobodi tog gonjenja, stoga, ubadanjem oštećenog perorezom u predelu grudi, je bio ubeđen da je izbegao opasnost od daljeg gonjenja. Do ovog zaključka je veštak došao imajući u vidu i reči okrivljenog odmah nakon napada usmerene oštećenom „e sada smo poravnani“.

Kod okrivljenog se je pojavila ideja da ga oštećeni sa netačnim dijagnozama goni, opterećen ovom idejom je otišao kod okrivljenog i uboo ga na način opisan iznad, uz ubeđenje da će ovim izbeći opasnost daljeg gonjenja od strane oštećenog.

Veštaci su dali mišljenje i konstataciju nakon neurološkog i psihijatrijskog pregleda okrivljenog, kao i nakon pregleda raspoložive dokumentacije i podataka prikupljenih od lica koja su od ranije poznavala okrivljenog, tj. nakon složenog posmatranja okrivljenog, a u skladu sa pravilima neuropsihijatrijske nauke.

Pošto nije imalo dokaza koji bi stavili pod dilemu objektivnost mišljenja i konstatacije veštaka, sud je mišljenje i konstataciju prihvatio kao pouzdane.

Iz predstavljenog, prema nalazima okrivljeni je pokušao da oduzme život oštećenom S. Sh, na način kao što je opisano u izreci rešenja, i time je počinio krivično delo ubistva u pokušaju, dok u vreme izvršenja krivičnog dela je bio neuračunljiv.

Na osnovu mišljenja i konstatacije stručnjaka je utvrđeno da je okrivljeni opasan po okolinu i da je neophodno njegovo upućivanje u zatvorenu ustanovu u cilju obaveznog psihijatrijskog lečenja, u kojoj će boraviti dok se ne utvrdi da je dalji boravak u zdravstvenoj ustanovi nepotreban.

Pošto okrivljeni nije proglašen krivim, odlučeno je da troškovi postupka budu pokriveni iz budžetskih sredstava.

Iz gorenavedenog, a na osnovu člana 514. st. 3 ZKPK-a, odlučeno je kao u izreci.

Zapisničar,
S. B.

Predsednik sudskog veća,
H. L.

PRAVNA POUKA: Protiv ovog rešenja je dozvoljena žalba u Apelacionom sudu u roku od 8 dana od primanja presude.

Obrazac 130

IZRICANJE KAZNE I MERE OBAVEZNOG PSIHIJATRIJSKOG LEČENJA OKRIVLJENOM KOJI JE KRIVIČNO DELO POČINIO U STANJU SUŠTINSKI SMANJENJE ODGOVORNOSTI

P. br. 1230/2014

U IME NARODA

Osnovni sud u _____, Odeljenje za teške zločine, sa sudskim većem u sastavu: H. L., predsednik veća, i sudija M. J. i K. K., članovi Veća, sa stručnim saradnikom S. B., zapisničar, u krivičnom predmetu protiv okrivljenog K. B. iz _____, za krivično delo ubistva u pokušaju, propisano članom 178. u vezi sa članom 28. krivičnog zakonika Kosova, odlučujući po predlogu javnog tužioca Osnovnog tužilaštva u _____ P. P. br. _____ od _____, na usmenom javnom pretresu održanom _____, u prisustvu tužioca Osnovnog tužilaštva S. B., okrivljenog K. B., njegovog branioca G. M i oštećenog A. Z., doneo je i javno objavio sledeću,

PRESUDU

Okrivljeni K. B., student iz _____ ul. „Sheshi i lirisë“ br. 15/3-2, rođen 2. maja 1980. u _____, od oca S. i majke SH, rođena P, Albanac, državljanin Republike Kosovo, u pritvoru u bolnici Okružnog zatvora u _____ od _____ do _____.

KRIV JE

Iz razloga što je _____ u _____, pokušao da oduzme život dr P. L., koji je nekoliko puta tokom _____ godine pregledao okrivljenog i konstatovao je da je on psihički oboleo, dijagnoza koju je okrivljeni konstatovao kao netačnom i zbog toga je kritičnog dana sačekao oštećenog u hodniku Neuropsihijatrijske bolnice i nakon kratke diskusije o lečenju i

terapiji koju je odredio nadležni lekar, izvadio iz džepa perorez i uboo nožem oštećenog u desnom delu grudí, prouzrokujući mu *ubodnu ranu od 4 cm i nakon toga se je udaljio*.

Ovim je počinio krivično delo ubistva u pokušaju, propisano članom 178. u vezi sa članom 28. KPK-a.

Stoga, Sud, na osnovu člana 515. st. 1 ZKPK-a, člana 90. st. 1 i člana 75. KZK-a, ga,

OSUĐUJE

Na 3 (tri) godine zatvora, u kojoj se zaračunava i vreme provedeno u pritvoru zatvorske bolnice u _____ od _____ do _____.

Optuženom se izriče i mera obaveznog psihijatrijskog lečenja uz zadržavanje u zdravstvenoj ustanovi, mera koja će biti izvršena pre početka izdržavanja kazne.

Optuženi se obavezuje da na ime troškove krivičnog postupka plati 123€, a na ime sudskog paušala 150 €, u roku od 15 dana od pravosnažnosti presude.

Obrazloženje

Državno tužilaštvo Osnovnog tužilaštva u Prištini, Odeljenje za teške zločine je podnelo optužnicu PP. br. ____/____ od _____, protiv okrivljenog K. B. za krivično delo ubistva u pokušaju, propisano članom 178. u vezi sa članom 28. KZK-a, i predložilo da se proglašim krivim i kazni prema zakonu, ali i da mu se izrekne mera obaveznog psihijatrijskog lečenja na slobodi, jer je krivično delo počinio u stanju suštinski smanjenje odgovornosti.

Osnovni sud je na glavnom pretresu saslušao okrivljenog K. B. nakon toga je izveo sledeće dokaze: saslušao je oštećenog S. Sh, kao svedoka, saslušao je medicinsko-pravnog neuropsihijatrijskog veštaka dr F. M, pročitao mišljenje i konstataciju psihijatrijskih stručnjaka dr F. M i L. L, i kliničkog psihologa B. L, pročitao izveštaj stručnjaka za hirurgiju u vezi povreda koje je zadobio oštećeni, kao i izveštaj pneumo-fiziologa o kontroli i lečenju okrivljenog i razmotrio je kao dokaz nož, kojim je okrivljeni počinio delo.

Svi izvedeni dokazi kao i odbranu okrivljenog je sud na sveobuhvatan način i pažljivo ocenio jedan po jedan i u vezi jednog sa drugim.

Okrivljeni u svojoj odbrani je izjavio da nije želeo da oduzme život oštećenom nego je samo želeo da ga lako povredi jer se nije složio sa njegovom ocenom oštećenog kao neuropsihijatra u vezi njegovog duševnog stanja i da ga je kritičnog dana lekar isprovocirao jer ga je navodno uvredio rečima „*skloni mi se bre ludače jer ne mogu samo da tobom da se bavim*“, pošto se je osetio uvređenim od njega, izgubio je kontrolu i uboo nožem.

Sud ovakvu odbranu je ocenio neprihvatljivom iz dolenađenih razloga:

Na osnovu iskaza oštećenog S. Sh, kojeg je sud saslušao u svojstvu svedoka, potvrđeno je da ga je otac okrivljenog, kao njegov prijatelj, zamolio da pregleda okrivljenog zbog čega ga je on primio nekoliko puta tokom _____ . godine, pregledao ga i konstatovao da je kod okrivljenog u pitanju ozbiljan psihijatrijski poremećaj. Kritičnog dana dok je prolazio hodnikom Neuropsihijatrijske klinike, okrivljeni mu se je približio i iznenada nožem uboo u levom predelu grudi, prouzrokujući mu teške telesne povrede, nakon čega je otišao iz hodnika i pobjegao u nepoznatom pravcu. Izjavio je da se ne pridružuje krivičnom gonjenju i da ne iznosi imovinsko-pravna potraživanja.

Na osnovu svedočenja oštećenog i izveštaja stručnjaka za hirurgiju od _____, utvrđeno je da je ovom prilikom oštećenom prouzrokovana teška telesna povreda probijajućeg oblika dubine od 7 cm, opasna po život u trenutku zadavanja. Iz izveštaja ploumofiziologa, koji je bio glavni lekar u lečenju oštećenog tokom meseca novembra _____ . godine, vidi se iz povreda koje su pričinjene oštećenom da je došlo do infekcije pluća i da je zbog toga bio na lečenju na ovom odeljenju 1 mesec.

Analizom gorenavedenih dokaza, dok uzimajući u obzir svojstva sredstva i mesto povreda, u delovima vitalnih organa, ovaj sud nesumnjivo je ustanovio da je okrivljeni pokušao da oduzme život oštećenom i time počinio krivično delo ubistva u pokušaju iz člana 178. u vezi sa članom 28. KZK-a.

Sud je ocenio navode branioca okrivljenog da sredstvo koje je koristio okrivljeni nije bilo prikladno da prouzrokuje smrt oštećenog, međutim je zaključio da su ovi navodi neosnovani i neprihvatljivi i da se ne govori o neprikladnom sredstvu jer, prema sudsko-medicinskom veštaku, bodež dužine od 10 cm može pogoditi sve vitalne organe uključujući i srce, dok u konkretnom slučaju je dopreo do desnog plućnog krila, što dovodi do sigurnog zaključka da je korišćeno sredstvo bilo prikladno da se istim počini krivično delo ubistva.

Na osnovu mišljenja i konstatacije medicinsko-pravne ekipe neuropsihijatrije i psihologa je utvrđeno da okrivljeni boluje od privremene paranoične psihoze i zbog toga u vreme izvršenja krivičnog dela je bio krivično odgovoran, međutim njegova krivična odgovornost je bila suštinski umanjena. Pošto je bolest dugog hroničnog karaktera (*nije lečena medicinski*), postoji opasnost da okrivljeni ponovi izvršenje krivičnog dela u stanju neuračunljivosti, tako da je prema mišljenju stručne komisije, kako bi se izbegla svaka opasnost da okrivljeni deluje u takvoj situaciji bez kontrole i kritičkog rasuđivanja, neophodno je da se okrivljenom izrekne mera obaveznog psihijatrijskog lečenja u zdravstvenoj ustanovi.

Veštak za psihijatriju, dr F. M, na sudskom pretresu je dopunio mišljenje i konstataciju i sledećim konstatacijama: ponašanje koje je pokazao okrivljeni u vreme izvršenja krivičnog dela pokazuje i dopunjuje sliku privremene paranoične psihoze jer se on nina koji način nije slagao sa dijagnozom koju mu je lekar odredio i smatrao da ga je lekar leči ona neodgovarajući način, stoga, nakon kratke diskusije o ovom pitanju, je preduzeo radnje protiv oštećenog.

Veštaci su dali mišljenje i konstataciju nakon neurološkog i psihijatrijskog pregleda okrivljenog, kao i nakon pregleda raspoložive dokumentacije i podataka prikupljenih od lica koja su od ranije poznavala okrivljenog, tj. nakon složenog posmatranja okrivljenog, a u skladu sa pravilima neuropsihijatrijske nauke.

Pošto nije imalo dokaza koji bi stavili pod dilemu objektivnost mišljenja i konstatacije veštaka, sud je mišljenje i konstataciju prihvatio kao pouzdane.

Prema zaključku suda, okrivljeni je pokušao da oduzme život oštećenom S. Sh, na način kao što je opisano u izreci rešenja, i time je počinio krivično delo ubistva u pokušaju, propisano članom 178. u vezi sa članom 28. KPK-a. On je u vreme izvršenja krivičnog dela bio uračunljiv, međutim stepen njegove odgovornosti je *suštinski* smanjenja.

Prilikom određivanja vrste i visine kazne, sud je uzeo u obzir sve relevantne okolnosti za merenje kazne, kao i olakšavajuće okolnosti za okrivljenog na osnovu činjenice da do sada nije osuđivan, da je krivično delo počinio u stanju *suštinski* smanjene odgovornosti, njegovo ponašanje nakon izvršenja krivičnog dela, izjavio je žaljenje za štetu prouzrokovanu oštećenom, dok na njegovoj strani nije primećena nijedna otežavajuća okolnost, *primenjujući odredbe za olakšanje kazne iz člana 76. st.1 tč. 1.1 ZKPK-a*, osuđuje ga kao u izreci presude, uz uverenje da će takvom kaznom (*olakšana ispod posebnog minimuma određenog zakonom*) biti postignut cilj izricanja krivičnih sankcija prema članu 41q. KZK-a, u svim segmentima istog.

Na osnovu mišljenja i konstatacije veštaka utvrđeno je da okrivljeni sa ovim smanjenim stepenom odgovornosti zbog povremenih psihičkih bolesti, predstavlja opasnost po okolinu i da je neophodno psihijatrijsko lečenje u zdravstvenoj ustanovi (*zatvorenoj*) sa ciljem obaveznog psihijatrijskog lečenja gde će biti izbegnuta svaka opasnost da okrivljeni u budućnosti preuzme nezakonite radnje. Iz tih razloga Sud okrivljenom pored kazne je izrekao i meru obaveznog lečenja, koje će izvršiti pre izdržavanja kazne.

Na osnovu člana 453. ZKPK-a, okrivljeni je dužan da na ime sudskih troškova plati 550 €, koliko su plaćeni veštaci i saslušani svedoci, dok na ime sudskog paušala 100 €. Prilikom određivanja sudskog paušala sud je uzeo u obzir složenost i trajanje postupka, kao i imovinske okolnosti okrivljenog, u smislu člana 450. st. 3 ZKPK-a.

Iz gorenavedenog, a na osnovu člana 514. st. 3 ZKPK-a, odlučeno je kao u izreci.

Zapisničar,
S.B.

Predsednik sudskog veća,
H.L.

KËSHILLA JURIDIKE: Kundër këtij aktgjykimi, është e lejuar ankesa, në Gjykatën e Apelit, në afat prej 15 ditësh nga dita e marrjes së aktgjykimit.

Obrazac 131

REŠENJE O PREKIDU IZVRŠENJA MERE OBAVEZNOG PSIHIJATRIJSKOG LEČENJA U ZDRAVSTVENOJ USTANOVI

(član 176. ZOIKS-a)

KP. br. _____

Osnovni sud _____, sa većem u sastavu N. N, predsednik veća, N. N. i N. N, članovi veća, sa zapisničarkom N. N, u pitanju protiv okrivljenog N. N, zbog krivičnog dela ubistva u pokušaju, propisanog u članu 178. u vezi sa članom 28. KZK-a, odlučujući po predlogu Centra za sudsku psihijatriju u _____ br. _____, dana _____, o prekidu daljeg izvršenja mere obaveznog psihijatrijskog lečenja u zdravstvenoj ustanovi iz člana 89. st. 1 KZK-a, nakon dobijanja pismenog predloga Državnog tužioca u Osnovnom tužilaštvu u _____, dana _____, donosi sledeće:

REŠENJE

Prema okrivljenom N. N. iz _____, se prekida sprovođenje mere obaveznog psihijatrijskog lečenja u zdravstvenoj ustanovi, iz člana 89. KZK-a, koja je izrečena pravosnažnim rešenjem Osnovnog suda u _____, PKR. br. _____/ od _____, tako da se gorenavedeno lice oslobađa i Neuropsihijatrijskog centra u _____.

Obrazloženje

Pravosnažnim rešenjem Osnovnog suda u _____, PKR. br. _____, od _____, optuženom N. N. iz _____ je izrečena mera obaveznog psihijatrijskog lečenja uz zadržavanje u zdravstvenoj ustanovi, iz člana 89. KZK-a, zbog krivičnog dela ubistva u pokušaju, propisanog u članu 178. u vezi sa članom 28. KZK-a.

Medicinsko-pravna ekipa Neuropsihijatrijskog centra, u kojoj se vrši mera lečenja prema okrivljenom, podneskom br. _____ od _____, je predložila prekid daljeg izvršenja mere obaveznog psihijatrijskog lečenja u zdravstvenoj ustanovi zatvorenog tipa jer je lečenje uspešno okončano.

Državni tužilac Osnovnog tužilaštva u _____, je podneskom KP. br. _____ od _____, predložio prekid daljeg izvršenja mere obaveznog lečenja.

Osnovni sud je razmotrio predlog medicinsko-pravne ekipe Neuropsihijatrijskog centra u _____, stav Državnog tužioca i druge krivične dopise, i ustanovio da je predlog osnovan.

Iz predloga medicinsko-pravne ekipe Neuropsihijatrijskog centra u _____, da se prema okrivljenom N. N. mera obavezujuće lečenja vrši od _____, zbog akutne šizofrenije, da je dvogodišnje lečenje pokazalo pozitivne rezultate, da su kod bolesnika jasni indikatori potpunog izlečenja, tako da njegov boravak na slobodi više ne predstavlja opasnost po okolinu u kojoj živi.

Prema članu 178. stav 4 Zakona o izvršenju krivičnih sankcija, mera obaveznog psihijatrijskog lečenja u zdravstvenoj ustanovi zatvorenog tipa, Sud prekida istu utvrđujući da je prestao razlog za lečenje i čuvanje počinioca krivičnog dela u zdravstvenoj ustanovi.

Pošto u konkretnom slučaju su ispunjeni svi zakonski uslovi za prekid daljeg izvršenja mere obavezujućeg psihijatrijskog lečenja, *na osnovu člana 176. st. 6 Zakona o izvršenju krivičnih sankcija* odlučeno je kao u izreci rešenja.

Pošto iz izveštaja medicinsko-pravne ekipe Neuropsihijatrijskog centra u _____, se vidi da ne postoji potreba da se okrivljenom izrekne mera obavezujućeg lečenja na slobodi iz člana 90. KZK-a.

OSNOVNI SUD U _____

Datum _____.

KP. br. _____

Zapisničar,
N. N.

Predsednik veća,
N. N.

Objašnjenje:

Odredbe Zakona o izvršenju krivičnih sankcija, kojima se uređuje pitanje izvršenja mera obavezujućeg psihijatrijskog lečenja (172-179) u nijednoj odredbi se ne govori o žalbama (*pravim lekovima*) na sudske odluke, čak i kada se promeni ili kada se prekine mera, međutim smatram da treba dozvoliti žalbu na osnovu standarda „*ako nije zabranjeno onda je dozvoljeno*“, npr. šta će se desiti kada Sud prekine meru obavezujućeg psihijatrijskog lečenja iz člana 89. KZK-a ali izrekne meru obavezujućeg lečenja na slobodi, iz člana 90. KZK-a, bez potrebe za ovom merom?

Obrazac 132

POSTUPAK IZRUČENJA

(Zakon o međunarodnoj pravnoj saradnji u krivičnoj oblasti)

REŠENJE KOJIM SE ODBIJA ZAHTEV ZA IZRUČENJE

(član 26. ZMPSKO)

Osnovni sud u _____, sa većem u sastavu sudija M. M, predsednik veća, P/P i N. P, članovi veća, i stručnim saradnikom F. P, zapisničar, u krivičnom pitanju okrivljenog L. K. iz _____, odlučujući po zahtevu države Danske o izručenju okrivljenog, na većanju veća održanom _____, doneo je sledeće:

REŠENJE

Odbija se molba države Danske za izručenje danskog državljana L. K. Republici Danskoj.

Obrazloženje

Država Danska, preko Ambasade, je podnela _____, molbu za izručenje danskog državljana L. K. iz _____, za kojeg je izdat nalog za pritvor od strane Osnovnog suda u Kopenhagenu, P. br. 180/ dana _____, za krivično delo krađe, propisano članom 170. st. 1 Krivičnog zakona Danske.

Odlučujući prema molbi za izručenje stranca, Sud je ocenio pisane dokumente u spisima istražnih radnji koje su sprovedene u vezi ove stvari i ustanovio je da nisu ispunjene zakonske pretpostavke za izručenje stranca.

U nalogu za pritvor koji je doneo Osnovni sud u Kopenhagenu P. br. 180/____ od _____, naglašeno je da se pritvor nalaže zbog postojanja osnovane sumnje da je L. K. zajedno sa još dva lica dana _____ počinio krivično delo krađe iz člana 170. st. 1 Krivičnog zakona Danske.

Upitan od strane sudije za prethodni postupak ovog Suda dana _____, L. K. je izjavio da dana _____ nije bio u Danskoj i da u to vreme nije bio u stanju da počinio krivično delo. Pregledom putne isprave (*passoša*) koji je izdao nadležni organ u Kopenhagenu je utvrđeno da dana _____ (*za koji se optužuje da je počinio krivično delo krađe*) rezultuje da je prešao granicu Hrvatska – Crna Gora i to se primećuje na osnovu ulaznog pečata koji je stavljen na putnoj ispravi od strane nadležnog graničnog organa.

Pošto postoje dokazi da lice čije se izručenje zahteva dana _____ nije se nalazilo u Kopenhagenu, ne postoji opravdanja sumnja da je počinilo krivično delo krađe iz člana 170. st. 1 Krivičnog zakona Danske, stoga nisu ispunjene zakonske pretpostavke predviđene članom 26. stav 1 Zakona o međunarodnoj pravnoj saradnji u krivičnoj oblasti.

Iz tih razloga u smislu člana 27. Zakona o međunarodnoj pravnoj saradnji u krivičnoj oblasti odlučeno je kao u izreci ovog rešenja.

OSNOVNI SUD

Kp. br. _____ datum _____

Zapisničar

Predsednik veća,

PRAVNA POUKA: Žalba na ovo rešenje je dozvoljena u roku od tri (3) dana od dana primanja ovog rešenja, pri Apelacionom sudu Kosova, preko ovog Suda.

Obrazac 133

Rešenje kojim se potvrđuje postojanje okolnosti zakonskih pretpostavki za izručenje kosovskog državljana
(član 27. stav ZMPSKO)

Osnovni sud u _____, sa većem u sastavu sudija M. M, predsednik veća, P. P. i N. P, članovi veća, i stručnim saradnikom F. P, zapisničar, u krivičnom pitanju okrivljenog M. D. _____, odlučujući po zahtevu Republike Albanije o izručenju okrivljenog, na većanju veća održanom _____, doneo je sledeće:

REŠENJE

Utvrđuje se da su ispunjeni zakonski preduslovi za izručenje kosovskog državljana M. D. državi Albaniji zbog osnovanje sumnje da je počinio krivičnog dela falsifikovanje dokumenta, propisanog u članu _____ . st. _____ Krivičnog zakonika Republike Albanije.

Obrazloženje

Država Albanija, preko njene ambasade u Prištini je podnela molbu za izručenje M. D. iz _____, Republika Kosovo, za kojeg je izdat nalog za pritvor od strane Suda u Tirani, P. br. _____ dana _____, zbog osnovane sumnje da je počinio krivičnog dela falsifikovanje dokumenta, propisanog u članu _____. Krivičnog zakonika Republike Albanije.

Odlučujući u vezi molbe za izručenje državljana Kosova, veće je razmotrilo spise pitanja, podatke koji su obezbeđeni u vezi slučaja, i ustanovio da su ispunjene sve zakonske pretpostavke za izručenje državljana Kosova u skladu sa članom 27. Zakona o međunarodnoj pravnoj saradnji u krivičnoj oblasti.

Molbi za izručenje državljana Kosova su priloženi: Nalog za pritvor, izvod iz teksta krivičnog zakonika Republike Albanije.

Uprkos činjenici da je okrivljeni državljanin Republike Kosovo, što predstavlja prepreku za izručenje, ova je prepreka prevaziđena jer postoji *Sporazum između Republike Kosovo i Republike Albanije o uzajamnom izručenju* u određenim situacijama, a istovremeno je krivično delo koje je okrivljeni počinio propisano kao krivično delo i u Krivičnom zakoniku Kosova u *članu 398. st. 2* i nije došlo do zastarevanja. Iz istrage koju je sproveo sudija za prethodni postupak ovog Suda, rezultuje osnovana sumnja da je okrivljeni počinio krivično delo na teritoriji Republike Albanije i da za ovo delo nije suđeno u nijednom sudu Republike Kosovo a niti se odvija krivični postupak na Kosovu o takvom delu, što bi predstavljalo prepreku za izručenje.

Pošto su ispunjeni zakonski uslovi za izručenje kosovskog državljana, u smislu člana 27. Zakona o međunarodnoj pravnoj saradnji u krivičnoj oblasti, odlučeno je kao u izreci.

OSNOVNI SUD N. _____

Dana _____ Kp/ _____

Zapisničar

Predsednik veća,

PRAVNA POUKA: Žalba na ovo rešenje je dozvoljena u roku od tri (3) dana od dana primanja ovog rešenja, pri Apelacionom sudu Kosova, preko ovog Suda.

Obrazac 134

POSTUPAK ZA OPOZIVANJE ALTERNATIVNE KAZNE PRIMERAK IZREKE REŠENJA ZA PRESTANAK POSTUPKA ZA OPOZIVANJE USLOVNE KAZNE

(član 519. zpk-a)

Kp. br. ___/___

Osnovni sud u _____, sa većem za razmatranje u sastavu: T. P, predsednik veća, S. R. i B. K, članovi veća, i stručnim saradnikom Z. Z, zapisničar, u krivičnom predmetu protiv osuđenog B. B. iz _____ za krivično delo izbegavanja osiguravanja sredstava za život, propisano članom 252. st. 1 Krivičnog zakonika Kosova, odlučujući na predlog tužioca iz Osnovnog tužilaštva u _____ PP. br. ___/___ od _____, nakon održavanja sednice veća za razmatranje, uz učešće tužioca Osnovnog tužilaštva Sh. Sh, oštećene i osuđenog, dana _____ doneo je sledeće,

REŠENJE

Protiv osuđenog B. B. iz _____, prestaje postupak za opozivanje uslovne kazne, izrečene pravosnažnom presudom Osnovnog suda u _____ P. br. ___/___ datum _____.

Obrazloženje

Pravosnažnom presudom Osnovnog suda u _____, br. _____ dana _____, okrivljeni N. N. iz _____, je proglašen krivim za krivično delo izbegavanja osiguravanja sredstava za život propisano članom 252. st. 1 Krivičnog zakonika Kosova, i osuđen je na kaznu zatvora od četiri (4) meseca, čije izvršenje, u smislu člana 51. KZK-a, je odloženo na jednu godinu, uz uslov da u ovom roku ne izvrši krivično delo i da zakonskom zastupniku maloletnika N. N. isplati neisplaćeni iznos na ime alimentacije u iznosu od 800 evra, u roku od 30 dana nakon pravosnažnosti presude.

Osnovni tužilac u _____, podneskom KP. br. _____/_____ od _____, je predložio da se uslovna kazna izrečena osuđenom opozove jer okrivljeni u datom roku nije isplatio zakonskom predstavniku preostali iznos na ime održavanja maloletnika N. N, u iznosu od 800 evra.

Veće je razmotrilo predlog tužioca Osnovnog tužilaštva u _____, dokaze koje je obezbedio sudija ovog Suda, koji je imenovan za preduzimanje radnji u postupku, analizirao druge spise ovog krivičnog pitanja, i zaključio da je:

Predlog za opoziv uslovne kazne neosnovan.

Prema članu 56. stav 2 KZK-a, ako osuđeni u datom roku ne namiri posebnu obavezu koju mu izrekne sud u presudi, sud može da opozove uslovnu kaznu, najkasnije u roku od jedne godine nakon isteka roka za izvršenje.

Presuda Osnovnog suda u _____, P. br. _____/_____, je postala pravosnažna 15.11.2014. (*osuđeni je bio obavezan da neisplaćeni iznos za alimentaciju plati u roku od jednog meseca od pravosnažnosti presude*), jednogodišnji rok za izvršenje je istekao 15.12.2015, dok je predlog Državnog tužioca za opoziv uslovne kazne podnet **15.04.2016.**

Pošto je **15.12.2015.** istekla jedna godina od dana kada je osuđeni bio dužan da nadoknadi neplaćenu alimentaciju, dok je predlog podnet **15.04.2016.**, ne postoji zakonska mogućnost da se uslovna kazna opozove, stoga, na osnovu člana 56. stav 2 KZK-a, odlučeno je kao u izreci ovog rešenja.

OSNOVNI SUD U _____
Dana _____ Kp. br. _____

Zapisničar
Z. Z.

Predsednik veća,
T. P.

PRAVNA POUKA: Žalba na ovo rešenje je dozvoljena u roku od tri (3) dana od dana primanja ovog rešenja, pri Apelacionom sudu, preko ovog Suda.

Obrazac 135

**PRIMERAK PRESUDE KOJOM SE ODREĐUJE NOV ROK ZA ISPUNJENJE
OBAVEZA**

Kp. br. ____/____

U IME NARODA

Osnovni sud u _____, sa većem za razmatranje u sastavu: T. P, predsednik veća, S. R. i B. K, članovi veća, i stručnim saradnikom Z. Z, zapisničar, u krivičnom predmetu protiv osuđenog S. Z. iz _____ za krivično delo uništenje ili oštećenje imovine, propisano članom 333. st. 1 Krivičnog zakonika Kosova, odlučujući na predlog osuđenog za određivanje novog roka za ispunjenje obaveza, nakon većanja veća, uz učešće tužioca Osnovnog tužilaštva, Sh. Sh, osuđenog i oštećenog, dana _____ doneo je sledeću,

PRESUDU

Osuđenom S. Z. iz _____, određuje se nov rok za ispunjenje obaveza iz pravosnažne presude Osnovnog suda u _____ P. ____/____, dana _____, tako da štetu koju je prouzrokovao krivičnim delom, u iznosu od 2000 €, treba da plati najkasnije do 31.12.2016.

Obrazloženje

Presudom Osnovnog suda u _____, P. br. _____ dana _____, okrivljeni N. N. iz _____, je proglašen krivim za krivično delo uništenje ili oštećenje imovine, propisano članom 333. st. 1 Krivičnog zakonika Kosova, i osuđen na kaznu zatvora u trajanju od jednog (1) meseca, čije izvršenje, u smislu člana 51. KZK-a, je odloženo za jednu godinu uz uslov da okrivljeni u navedenom roku ne izvrši drugo krivično delo i da oštećenom N. N. iz _____, isplati obeštećenje u iznosu od 2000 evra u roku od tri meseca od dana pravosnažnosti ove presude. Navedena presuda je postala pravosnažna dana _____.

Podneskom dana _____ osuđeni je predložio određivanje novog roka za ispunjenje obaveza za obeštećenje jer bez njegove krivice određenu obavezu nije bio u stanju da ispuni na vreme. Naglasio je da ima prosečne prihode u iznosu od 250 evra, kojim pored sebe održava suprugu i četvoro njegove dece starosti od 3 do 12 godina, da mu je dete bilo bolesno, koje je nekoliko dana bilo hospitalizovano u KUCK-u, tako da je imao i dodatne troškove za troškove lečenja.

Sud je izvršio radnje u postupku i konstatovao da su navodi osuđenog tačni.

Na većanju veća, Državni tužilac je predložio da se predlog osuđenog usvoji, dok je oštećeni predložio da se isti odbije.

Pošto, na osnovu izvršenih radnji u postupku je utvrđeno da okrivljeni, bez svoje krivice, nije bio u stanju da u roku ispuni obavezu u vezi obeštećenja, u smislu člana 55. st. 1 KZK-a, odlučeno je kao u izreci.

OSNOVNI SUD U _____

Dana _____ Kp. br. _____

Zapisničar
Z. Z.

Predsednik veća,
T. P.

PRAVNA POUKA: Žalba na ovo rešenje je dozvoljena u roku od tri (3) dana od dana primanja ovog rešenja, pri Apelacionom sudu, preko ovog Suda.

Obrazac 136

PRIMERAK PRESUDE KOJOM SE UKIDA USLOV

Kp. br. ____/____

U IME NARODA

Osnovni sud u _____, sa većem za razmatranje u sastavu: T. P, predsednik veća, S. R. i B. K, članovi veća, i stručnim saradnikom Z. Z, zapisničar, u krivičnom predmetu protiv osuđenog P. K. iz _____ za krivično delo uništenje ili oštećenje imovine, propisano članom 333. st. 1 Krivičnog zakonika Kosova, odlučujući na predlog tužioca iz Osnovnog tužilaštva u _____ PP. br. ____/____ od _____, većanja, uz učešće tužioca Osnovnog tužilaštva M. M, osuđenog i oštećene, dana _____ doneo je sledeću,

PRESUDU

I. *Odbija se predlog tužioca osnovnog tužilaštva u _____ za opoziv uslovne kazne, PP. br. ____/____ od _____, izrečene pravosnažnom presudom Osnovnog suda u _____ P. br. ____/____ od _____.*

II. *Ukida se uslov izrečen pravosnažnom presudom Osnovnog suda u _____ PDP. br. ____/____ od _____, prema kojoj osuđeni P. K. je bi odužan da u roku od tri (3) meseca nakon pravosnažnosti presude obešteti oštećenu L. V. iz _____, u iznosu od 3000 €.*

Obrazloženje

Presudom Osnovnog suda u _____, okrivljeni P. K. iz _____, je proglašen krivim za krivično delo uništenje ili oštećenje imovine, propisano članom 333. st. 1 Krivičnog zakonika Kosova, i osuđen na kaznu zatvora u trajanju od šest (6) meseci, čije izvršenje, u smislu člana 51. KZK-a, je odloženo za jednu (1) godinu uz uslov da u navedenom roku ne izvrši drugo krivično delo i da u roku od tri (3) meseca od dana pravosnažnosti presude oštećenu obešteti za iznos od 3000€ .

Državni tužilac Osnovnog tužilaštva podneskom PP. br. _____ dana _____, predložio je opoziv uslovne kazne izrečene optuženom, jer isti u navedenom roku nije ispunio obavezu, odnosno nije obešteti oštećenu za pričinjenu štetu.

U iskazu datom dana _____, okrivljeni je naglasio da uslov izrečen pravosnažnom presudom u vezi obeštećenja nije bio u stanju da ispunji i nije u stanju da ni sada ispunji. Nakon pravosnažnosti presude je izgubio radno mesto i nije u radnom odnosu,

siromašnog je ekonomskog stanja, nijedan član porodice ne radi, dok sam ima zdravstvene probleme jer je doživeo saobraćajnu nesreću u aprilu _____. godine, a time mu je značajno smanjena sposobnost za rad. Predložio je ukidanje uslova jer nije u mogućnosti da ispunji ovu obavezu.

Veće za razmatranje je razmotrilo predlog Tužioca, odgovor osuđenog, analizirao spise u krivičnoj stvari, i ustanovio da treba ukinuti uslov da okrivljeni obešteti štetu pričinjenu oštećenoj krivičnim delom. Sprovođenjem radnji u postupku u potpunosti su utvrđeni navodi osuđenog da nije u stalnom radnom odnosu, da održava suprugu, roditelje i četvoro dece, daje siromašnog ekonomskog stanja, i da zbog povreda koje je dobio u saobraćajnoj nesreći, došlo je do smanjenja radne sposobnosti. (60% je invalid).

Činjenice utvrđene prema uverenju suda pokazuju da osuđeni bez svoje krivice nije u stanju da ispunji uslov u odnosu na obavezu obeštećenja za štetu prouzrokovanu krivičnim delom, stoga u smislu 55. KZK-a, odlučeno je da se uslov ukine, da uslovna kazna ostane na snazi bez ove obaveze, ali da nema uticaja na ispunjenje obaveza naglašanih izvan krivičnog postupka (*u izvršnom postupku*).

Pošto je uslov ukinut, predlog Državnog tužioca za opoziv uslovne kazne se odbija kao neosnovan.

OSNOVNI SUD U _____
Kp. br. _____ Dana _____

Zapisničar
Z. Z.

Predsednik veća,
T. P.

PRAVNA POUKA: Žalba na ovo rešenje je dozvoljena u roku od tri (3) dana od dana primanja ovog rešenja, pri Apelacionom sudu, preko ovog Suda.

Obrazac 137

PRIMERAK PRESUDE KOJOM SE OPOZIVA USLOVNA KAZNA

Kp. br. ____/____

U IME NARODA

Osnovni sud u _____, sa većem za razmatranje u sastavu: T. P, predsednik veća, S. R. i B. K, članovi veća, i stručnim saradnikom Z. Z, zapisničar, u krivičnom predmetu protiv osuđenog L. M. iz _____ za krivično delo izbegavanja osiguravanja sredstava za život, propisano članom 252. st. 1 Krivičnog zakonika Kosova, odlučujući na predlog tužioca iz Osnovnog tužilaštva u _____ PP. br. ____/____ od _____, nakon održavanja sednice veća za razmatranje, uz učešće tužioca Osnovnog tužilaštva G. S, oštećene i osuđenog, dana _____ doneo je sledeću,

PRESUDU

Opoziva se uslovna kazna, tako da se kazna zatvorom u trajanju od jednog (1) meseca, izrečena pravosnažnom presudom Osnovnog suda u _____ P. br. ____/____ dana _____, osuđenom L. M. iz _____ treba izvršiti.

Obrazloženje

Pravosnažnom presudom Osnovnog suda u _____, br. _____ dana _____, okrivljeni L. M. iz _____, je proglašen krivim za krivično delo izbegavanja osiguravanja sredstava za život, propisano članom 252. st. 1 Krivičnog zakonika Kosova, i osuđen je na kaznu zatvora od četiri (4) meseca, čije izvršenje, u smislu člana 51. KZK-a, je odloženo na jednu godinu, uz uslov da u ovom roku ne izvrši krivično delo i da zakonskom zastupniku maloletnika N. N. isplati neisplaćeni iznos na ime alimentacije u iznosu od 800 evra, u roku od 30 dana nakon pravosnažnosti presude.

Osnovni tužilac u _____, podneskom KP. br. _____/_____ od _____, je predložio da se uslovna kazna izrečena osuđenom opozove iz razloga što okrivljeni u datom roku nije isplatio zakonskom predstavniku preostali iznos na ime održavanja maloletnika N. N, u iznosu od 800 evra.

Veće je razmotrilo predlog državnog tužioca, iskaz okrivljenog, analizirao dokaze koje je obezbedio sudija ovog Suda, koji je imenovan za ovaj postupak i druge spise ovog krivičnog pitanja, i ustanovio da je:

Predlog za opoziv uslovne kazne osnovan.

Prema članu 56. stav 2 KZK-a, ako osuđeni u datom roku ne namiri posebnu obavezu koju mu izrekne sud u presudi, sud može da opozove uslovnu kaznu, najkasnije u roku od jedne godine nakon isteka roka za izvršenje.

Saslušanjem osuđenog i sprovođenjem radnji u postupku od strane sudije ovog suda, ustanovljeno je da pravosnažnom presudom PDP. br. _____, od _____, osuđeni nije majci maloletnog Q. Do 31.12.2016. isplatio neisplaćenu alimentaciju, a niti kasnije dospela potraživanja iako je zaposlen u banci „Procredit“, sa sedištem u _____ i realizuje mesečno prihode od 800€.

Prema članu 56. stav 2 KZK-a, ako osuđeni u datom roku ne ispuni posebnu obavezu koju mu je sud izrekao, sud može opozvati uslovnu kaznu. U konkretnom slučaju osuđeni nije ispunio obavezu u roku utvrđenom u pravosnažnoj presudi, niti je smatrao opravdanim da se pojavi na ročištu veća iako je pozvan na redovan način, iz ovog jasno rezultuje da on ne da nije u mogućnosti nego ne želi da ispuni obavezu koja je izrečena pravosnažnom presudom. Najkasnije u roku od jedne godine nakon isteka roka za izvršenje.

Iz gorenavedenog, sud, u smislu člana 55. KZK-a i člana 519. st. 4 ZKPK-a, je odlučio kao u izreci presude.

OSNOVNI SUD U _____
Kp. br. _____ Dana _____

Zapisničar
Z. Z.

Predsednik veća,
T. P.

PRAVNA POUKA: Žalba na ovo rešenje je dozvoljena u roku od tri (3) dana od dana primanja ovog rešenja, pri Apelacionom sudu, preko ovog Suda.

Obrazac 138

POSTUPAK ZA DONOŠENJE ODLUKE ZA BRISANJE KAZNE IZ EVIDENCIJE (član 520. ZKPK-a)

PRIMERAK REŠENJA O BRISANJU ALTERNATIVNE KAZNE – USLOVNE KAZNE PREMA SLUŽBENOJ DUŽNOSTI

Kp. br. ____/

Osnovni sud u _____, sa većem za razmatranje u sastavu: T. P, predsednik veća, S. R. i B. K, članovi veća, i stručnim saradnikom Z. Z, zapisničar, u krivičnom predmetu protiv osuđenog B. B. iz _____ za krivično delo izbegavanja osiguravanja sredstava za život, propisano članom 252. st. 1 Krivičnog zakonika Kosova, na većanju veća održanom _____ doneo je sledeće,

REŠENJE

Potvrđuje se brisanje uslovne kazne prema presudi osnovnog suda u _____ PDP. br. ____/ ____, od _____, kojom je optuženi B. B. iz _____, od oca S. i majke Gj, rođen dana _____, u _____, osuđen za krivično delo izbegavanja osiguravanja sredstava za život, propisano članom 252. st. 1 Krivičnog zakonika Kosova, i osuđen je na kaznu zatvora od četiri (4) meseca, čije izvršenje, u smislu člana 51. KZK-a, je odloženo na jednu godinu, uz uslov da u ovom roku ne izvrši krivično delo i da zakonskom zastupniku maloletnika N. N. isplati neisplaćeni iznos na ime alimentacije u iznosu od 800 evra, u roku od 30 dana nakon pravosnažnosti presude.

Brisanje uslovne kazne se treba izvršiti iz evidencije osuđenih.

Obrazloženje

Pravosnažnom presudom Osnovnog suda u _____, br. _____ dana _____, okrivljeni L. M. iz _____, je proglašen krivim za krivično delo izbegavanja osiguravanja sredstava za život, propisano članom 252. st. 1 Krivičnog zakonika Kosova, i osuđen je na kaznu zatvora od četiri (4) meseca, čije izvršenje, u smislu člana 51. KZK-a, je odloženo na jednu godinu, uz uslov da u ovom roku ne izvrši krivično delo i da zakonskom zastupniku maloletnika N. N. isplati neisplaćeni iznos na ime alimentacije u iznosu od 800 evra, u roku od 30 dana nakon pravosnažnosti presude.

Iz dokaza u postupku je utvrđeno da osuđeni u vremenu provere (*uslova*) nije počinio drugo krivično delo i u datom roku je ispunio posebne obaveze koje mu je sud izrekao uz uslovnu kaznu. Dok, prema članu 522. ZKPK-a, ako se alternativna kazna ne opozove posle jedne (1) godine od vremena isteka vremena za proveru, sud, koji je doneo prvostepenu presudu, briše kaznu.

Iz gorenavedenog, sud, u smislu člana 522. ZKPK-a, je odlučio kao u izreci presude.

OSNOVNI SUD U _____
Kp. br. _____ Dana _____

Zapisničar
Z. Z.

Predsednik veća,
T. P.

PRAVNA POUKA: Žalba na ovo rešenje je dozvoljena u roku od tri (3) dana od dana primanja ovog rešenja, pri Apelacionom sudu, preko ovog Suda.

Obrazac 139

PRIMERAK ZAHTEVA ZA BRISANJE KAZNE IZ EVIDENCIJE

Osnovnom sudu u

PREDMET: *Zahtev za brisanje kazne iz evidencije osuđenih*

Pravosnažnom presudom osnovnog suda u _____, PDP. br. _____/_____ od _____ proglašen sam krivim za krivično delo uništenje ili oštećenje imovine, propisano članom 333. st. 2 Krivičnog zakonika Kosova, i osuđen sam na kaznu zatvorom u trajanju od jedne (1) godine, kaznu sam izdržao u zatvoru u Dubravi u Istoku.

Tokom vremena izdržavanja kazne sam imao lepo ponašanje i nikada nisam prekršio kućni red niti sam imao bilo kakvih primedbi na ponašanje u suprotnosti sa kućnim redom u zatvoru.

Dana _____ sam završio izdržavanje kazne zatvorom i nakon četiri (4) meseca sam zaposlen u Kompaniji za osiguranje „Skifterat“ sa sedištem u _____, gde trenutno i radim. U Kompaniji u kojoj radim me cene kao učtivog radnika i imam odlične odnose kako u odnosu sa nadređenima a tako i sa drugim radnicima.

Nakon izdržavanja kazne nisam više bio u sukobu da zakonom niti sam zabeležio bilo kakav prekršaj. U međuvremenu sam se oženio i očekujemo rođenje našeg prvog deteta, supruga takođe radi, kao medicinska sestra u ordinaciji „Dielli” sa sedištem u _____.

Pošto i tokom izdržavanja kazne u kaznenoj ustanovi, ali i tokom izlaska iz ove ustanove, sam imao dobro ponašanje, smatram da su ispunjeni zakonski uslovi da kazna, u smislu člana 104. KZK-a, se izbriše iz evidencije.

Dana _____

Podnosilac zahteva,
N. N.

Obrazac 140

PRIMERAK REŠENJA O BRISANJU KAZNE IZ EVIDENCIJE NA ZAHTEV OSUĐENOG

Kp.nr.____/

Osnovni sud u _____, sa većem za razmatranje u sastavu: T. P, predsednik veća, S. R. i B. K, članovi veća, i stručnim saradnikom Z. Z, zapisničar, u krivičnom predmetu protiv osuđenog N. N. iz _____ za krivično delo uništenje ili oštećenje imovine, propisano članom 333. st. 2 Krivičnog zakonika Kosova, na većanju veća održanom _____ doneo je sledeće,

REŠENJE

Kazna zatvorom u trajanju od jedne (1) godine, izrečena okrivljenom N. N. iz _____, pravosnažnom presudom Osnovnog suda u _____ od _____, se *briše iz evidencije osuđenih*.

Obrazloženje

Pravosnažnom presudom osnovnog suda u _____, PDP. br. _____/_____ od _____ N. N. je proglašen krivim za krivično delo uništenje ili oštećenje imovine, propisano članom 333. st. 2 Krivičnog zakonika Kosova, i osuđen je na kaznu zatvorom u trajanju od jedne (1) godine.

Nakon jedne i po godine od izdržavanja kazne, osuđeni je podneo zahtev za brisanje kazne u kojoj je naglasio: Dana _____ je završio izdržavanje kazne zatvorom i posle četiri (4) meseca je zaposlen u Kompaniji za osiguranje „Skifterat“ sa sedištem u _____, gde trenutno i radi; u Kompaniji u kojoj radi ga cene kao učtivog radnika i ima odlične odnose kako u odnosu sa nadređenima a tako i sa drugim radnicima.

Nakon izdržavanja kazne nije više bio u sukobu da zakonom niti je zabeležio bilo kakav prekršaj.

Iz preduzetih radnji su potvrđeni navodi iz zahteva osuđenog. Iz izveštaja Ustanove u kojoj je osuđeni izdržavao kaznu, br. _____ od _____, rezultuje da na ponašanje osuđenog tokom vremena održavanja zatvora nije imalo nikakvih primedbi. Iz izveštaja policijske stanice u _____, od rezultuje da je osuđeni imao lepo ponašanje i da nije zabeležen nikakav prekršaj. Iz dopisa Kompanije „Skifterat“ od _____-, rezultuje da osuđeni ima odlično ponašanje sa svima.

Državni tužilac Osnovnog tužilaštva u _____ podneskom KP. br. _____/_____ od _____, je izrazio mišljenje da je zahtev osnovan i predložio je usvajanje istog.

Nakon ocene zahteva osuđenog, podataka prikupljenih tokom preduzimanja radnji u postupku, kao i mišljenja državnog tužioca, sud je ustanovio da su ispunjeni uslovi iz člana 104. KZK-a za brisanje kazne izrečene pravosnažnom presudom Osnovnog suda u _____, PDP. br. _____/_____ od _____ N. N. Ponašanje osuđenog tokom izdržavanja kazne i nakon izdrane kazne, kao i priroda krivičnog dela koje je počinio, su takva da opravdavaju brisanje kazne.

Iz gorenavedenog, sud, u smislu člana 523. ZKPK-a, je odlučio kao u izreci presude.

OSNOVNI SUD U _____
Kp. br. _____ Dana _____

Zapisničar
Z. Z.

Predsednik veća,
T. P.

PRAVNA POUKA: Žalba na ovo rešenje je dozvoljena u roku od tri (3) dana od dana primanja ovog rešenja, pri Apelacionom sudu, preko ovog Suda.

Obrazac 141

POSTUPAK ZA ODŠTETU ZBOG NEZAKONITOG PRITVORA ILI KAZNE

SUDSKOM SAVETU REPUBLIKE KOSOVO

PREDMET: *Zahtev za odštetu*

Presudom Okružnog suda -----, P. br. _____ od _____, proglašen sam krivim za krivično delo razbojništva, propisano članom 329. st. 1 KZK-a i osuđen sam kaznom zatvora u trajanju od tri (3) godine. Protiv ove presude sam uložio žalbu, koja je presudom Vrhovnog suda Kosova Ap. br. _____ od _____, odbijena kao neosnovana. Nakon odlaska na izdržavanje kazne podneo sam Osnovnom sudu u _____, zahtev za reviziju postupka jer sam osigurao dokaze da je krivično delo počinilo drugo lice. Moj je zahtev usvojen, odobrena je revizija postupka rešenjem Suda Kp. br. _____ od _____.

U reviziji (ponovljenom) postupku sam oslobođen optužbi pravosnažnom presudom Suda _____, P. br. _____ od _____. U izdržavanju kazne i u pritvoru sam boravio ukupno jednu (1) godinu i šest (6) meseci.

U trenutku lišavanja slobode sam radio u Preduzeću „Pastrimi“ u _____ i imao mesečni dohodak u iznosu od 400 evra.

Zbog nepravilne presude mi je pričinjena šteta u izgubljenoj dobiti u Preduzeću „Pastrimi“ u iznosu od _____ evra.

Pošto sam po profesiji hidrauličar, pored rada u preduzeću, radio sam i posle radnog vremena u vodoinstalaterstvu i mesečno sam zarađivao do 500 evra i sve je ovo prijavljeno poreskim organima i u tom aspektu sa izgubio _____ evra.

Konačno, zbog sprovođenja krivičnog postupka i nepravilnog suđenja tokom celog vremena sam doživljavao duševnu patnju visokog intenziteta jer nikada ranije nisam bio u sukobu sa zakonom, nisam odgovarao pred sudom, i po mom mišljenju i oceni prouzrokovana mi je šteta u iznosu od _____ evra.

Ukupni iznos štete koja mi je pričinjena zbog ovog postupka i kazne dostiže iznos od _____ evra.

Prema članu 525. ZKPK-a, pravo na odštetu zbog nepravilnog suđenja, između ostalog pripada i licu kojem je izrečena krivična sankcija, koje je kasnije vanrednim sredstvima oslobođeno optužbi.

Pošto mi pripada pravo na odštetu zahtevam od nadležne institucije, odnosno Sudskog saveta da u smislu člana 525. ZKPK-a, da mi isplati iznos od _____ evra, u suprotnom, ako institucija ne odgovori u roku od 3 (tri) sata, ja ću podneti tužbu za odštetu pred redovnim sudom.

Objašnjenje:

Pravo na odštetu pripada svima koji su osuđeni bez osnove, izuzev u slučajevima iz člana 525. tč. 1.1 i 1.2 i stava 2. Zahtev treba podneti u roku od tri (3) godine od pravosnažnosti

prvostepene presude, kojom je optuženi oslobođen optužbi ili kojom je optužnica obijena ili konačnom odlukom kojom se odbija optužnica ili prestaje postupak. O zahtevu odlučuje komisija koju osnova SSK-a, ako se osuđeni ne složi sa predloženim iznosom odštete koji odredi komisija, ima pravo da podnese tužbu za odštetu sudu.

Obrazac 142

POSTUPAK ZA IZDAVANJE POTERNICE

(član 534. ZKPK-a)

Nalog za izdavanje poternice
(Član 535. ZKPK-a)

PPH. _____/_____

Sudija prethodnog postupka M. M. sa stručnim saradnikom A. F, zapisničar, u krivičnom pitanju okrivljenog B. B, za krivično delo razbojništva, propisano u članu 329. st. 1 KZK-a, odlučujući na predlog državnog tužioca Osnovnog tužilaštva u _____ dana _____, izdaje sledeći:

NALOG

Protiv okrivljenog B. B. iz _____, od oca B. i majke N, rođen 15.11.1983. u _____, opština _____, sa stalnim prebivalištem u ul. „Hajdar Dushi“ br. 13/3, po profesiji električar, i ranije osuđivan za krivično delo teške krađe, pravosnažnom presudom Suda _____ P. br. _____, od _____, za izdavanje

POTERNICE

Nakon zaključka da se okrivljeni treba izvesti pred Osnovni sud u _____.
Poternicu treba da preda Policijska služba Kosova u _____.

Obrazloženje

Pred državnim tužilaštvom Osnovnog tužilaštva u _____, se odvija krivični postupak protiv okrivljenog B. B, iz _____, zbog osnovane sumnje da je počinio krivično delo razbojništva, propisano članom 329. st. 1 KZK-a.

Tokom prekrivičnih radnji prilikom davanja izjave u policiji, okrivljeni je izjavio da živi u Prištini, ul. „Bledska“ br. 12/45. međutim kada je tužilac poslao poziv, isti mu je vraćen uz konstataciju da se okrivljeni ne nalazi na navedenoj adresi. Rezultovalo je da je okrivljeni

napustio i radno mesto u Kompaniji za osiguranje „Besa Security“ i da je otišao u nepoznatom pravcu.

Na zahtev tužioca, Policijska stanica br. 4 u Prištini je tražila mesto boravka okrivljenog, ali nije bila u stanju da pronađe, što je i konstatovano dopisom br. 13/12 od 15.10.2012. rešenjem ovog Suda PPH. br. _____ od _____, okrivljenom je određen pritvor na osnovu člana 187. st. 1. tč. 1.1 i al. 1.2.1 KZK-a.

Okrivljeni je u bekstvu. Protiv istog se odvija postupak za krivično delo za koje se goni po službenoj dužnosti i za koje se može izreći kazna veća od dve (2) godine zatvora.

Pošto su ispunjeni svi zakonski uslovi za izdavanje poternice u smislu člana 535. ZKPK-a, odlučeno je kao u izreci ovog rešenja.

OSNOVNI SUD U _____
PPH. br. _____ Dana _____

Zapisničar

Sudija za prethodni postupak

Obrazac 143

POSTUPAK ZA IZDAVANJE OGLASA

(član 536. ZKPK-a)

NALOG ZA IZDAVANJE OGLASA

(Član 536. KZK-a)

Državni tužilac Osnovnog tužilaštva _____, sa zapisničarem P. P. u krivičnom predmetu okrivljenog M. M. iz _____, za krivično delo ugrožavanje javnog saobraćaja, propisano članom _____. st. _____ KZK-a, dana _____, donosi sledeći:

NALOG

Sa ciljem pronalaženja vozila marke „Pusat“ registarskih oznaka _____, metalik boje, u vlasništvu okrivljenog M. M. iz _____, objavljuje se

JAVNI OGLAS

Prilikom pronalaska vozila, isto treba predati državnom tužiocu u Osnovnom tužilaštvu u _____.

Nalog će izvršiti Policijska stanica br. 3 u Prištini.

Obrazloženje

Rešenjem državnog tužilaštva Osnovnog tužilaštva u _____, se sprovodi istraga protiv okrivljenog M. M. zbog osnovane sumnje da je počinio krivično delo ugrožavanje javnog saobraćaja, propisano članom _____. KZK-a.

Odlučujući prema predlogu državnog tužioca, sudija prethodnog postupka Osnovnog suda u _____, je odredio pritvor za okrivljenog u smislu člana _____ st. _____.

Okrivljeni nakon saobraćajne nesreće je pobjegao sa lica mesta. Pronašla ga je policijska služba i predat je sudiji za prethodni postupak. Vozilo kojim je okrivljeni prouzrokovao nesreću nije pronađeno. Pošto vozilo kojim je okrivljeni upravljao kada je prouzrokovao nesreću nije pronađeno, što predstavlja stav u vezi krivičnog dela za koje se sprovode istražne radnje, odlučeno je kao u izreci ovog Naloga, na osnovu člana 336. st. 1 ZKPK-a.

Državni tužilac Osnovnog tužilaštva

Hp. br. _____ dana _____

Zapisničar,

Državni tužilac,

Obrazac 144

POSTUPAK IZVRŠENJA KRIVIČNE SANKCIJE (*Zakon za izvršenje krivičnih sankcija*)

MOLBA ZA ODLAGANJE POČETKA IZDRŽAVANJA KAZNE ZATVORA (*Član 20. Zakona za izvršenje krivičnih sankcija*)

Osnovnom sudu u _____
-Predsedniku-

PREDMET: *Molba za odlaganje početka izdržavanja kazne*

Presudom Osnovnog suda u _____, P. br. 15/ od _____, proglašen sam krivim za krivično delo krađe, propisano članom 325 st. 1, KZK-a i osuđen sam na kaznu zatvorom u trajanju od 1 (jedne) godine.

3. maja _____ godine, sam primio poziv od ovog Suda da odem na izdržavanje kazne od _____.

Ja sam student III godine Tehničkog fakulteta – Odeljenje za mašineriju i sada smo na početku junskog ispitnog roka. Iz tih razloga zahtevam od predsednika suda da mi odloži početak kazne za najmanje 3 (tri) meseca kako bih mogao da pripremim i polažem ispite junskog roka.

Dokaz: *Indeks br. _____, koji je izdao Tehnički fakultet – Odeljenje za mašinstvo Priština.*

Pošto su ispunjeni svi uslovi iz člana 20. st. 1. tč. 1. Zakona o izvršenju krivičnih sankcija za odlaganje izdržavanja kazne, molim predsednika da odloži početak izdržavanja kazne do 10. jula 2012.

Datum: _____

Osuđeni S. B.

Obrazac 145

PRIMERAK REŠENJA KOJIM SE ODBIJA ZAHTEV ZA ODLAGANJE POČETKA IZDRŽAVANJA KAZNE ZATVORA

(član 23. ZIKS).

Ed. br. ____/2013

Predsednik Osnovnog suda u _____ F. F, postupajući po zahtevu osuđenog M. B. iz _____, za odlaganje početka izvršenja kazne zatvora, na osnovu člana 23. st. 2. tč. 2.3 Zakona o izvršenju krivičnih sankcija, dana _____ je doneo sledeće:

REŠENJE

Odbacuje se kao neosnovana molba osuđenog M. B. iz _____, za odlaganje početka izdržavanja kazne, prema pravosnažnoj presudi Osnovnog suda u P. br. _____/2013. od _____.

Osuđeni je dužan da se sledećeg dana, nakon prijema ovog rešenja prijavi Osnovnom sudu u _____, sa ciljem početka izdržavanja kazne zatvora.

Obrazloženje

Osuđeni M. B, iz _____, opština _____, je podneo ovom Sudu molbu za odlaganje izdržavanja kazne zatvora, u kojoj je naglasio da je u jeku poljoprivrednih radova (*žetve i vršidbe*) i da je jedina radna snaga u njegovom domaćinstvu kao i da živi iz poljoprivrede, a da bi njegov odlazak u zatvor pod ovim okolnostima ošteti njegovu porodicu u aspektu okončanja poljoprivrednih radova jer nema drugih članova porodice koji bi se bavili poljoprivrednim poslovima.

Sud nije uzeo u obzir molbu osuđenog jer iz dokaza koje je razmotrio je zaključio da osuđeni živi u porodičnoj zajednici sa ocem, koji je sposoban za rad, majkom i tri odrasla brata, stoga proističe da njegova tvrdnja, da je jedina radna snaga, neosnovana.

Iz gorenavedenog, sud, u skladu sa članom 23. st. 2 tč. 2.3 Zakona o izvršenju krivičnih sankcija, je odlučio kao u izreci ovog rešenja.

Predsednik Suda,

PRAVNA POUKA: Žalba na ovo rešenje se može uložiti predsedniku Apelacionog suda u Prištini, preko ovog Suda, u roku od tri (3) dana od dana primanja ovog rešenja.

Objašnjenje:

Zakon o izvršenju krivičnih sankcija u članu 23. stav 2 je iskoristio izraz odbacuje u slučaju da je molba zastarela, da ju je podnelo neovlašćeno lice ali i kada osuđeni nije dostavio dokaze, *smatra se* da se molba treba odbaciti kada predsednik meritorno odluči o istoj, a još više kada i član 25. st. 2. Zakona, koji je citiran, spominje izraz „čak i nakon drugog odbijanja“. Podnesak se odbija iz razloga – prepreke u postupku, međutim kada se meritorno odlučuje ista se usvaja ili odbija.

Obrazac 146

REŠENJE O ODLAGANJU POČETKA IZDRŽAVANJA KAZNE ZATVORA

(član 20. ZIKS)

ED. br. _____2013

Predsednik Osnovnog suda u _____ F. F, postupajući po zahtevu osuđenog L. S. iz _____, za odlaganje početka izvršenja kazne zatvora, na osnovu člana 23. st. 1. tč. 8 Zakona o izvršenju krivičnih sankcija, dana _____ je doneo sledeće:

REŠENJE

Odlaze se početak izdržavanja kazne zatvora prema presudi Osnovnog suda u _____, P. br. _____ od _____, za osuđenog L. S. Iz _____, u trajanju od 2 (dva) meseca.

Osuđeni je dužan da ovim rešenjem i pozivom koji je primio od ovog Suda se prijavi kazneno-popravnom centru u Dubravi dana _____ sa ciljem izdržavanja kazne.

Osuđeni L. S. iz _____, podneo je ovom Sudu molbu za odlaganje početka izdržavanja kazne zatvora, u kojoj je naglasio da je student II godine Tehničkog fakulteta – Odeljenje za arhitekturu i da je sada u etapi junskog ispitnog roka, kao i da njegov odlazak na izdržavanje kazne bi ga oštetio u smislu gubitka mogućnosti da polaže ispite u ovom roku, za top je dostavio ispravu br. _____, iz koje rezultuje da je student Tehničkog fakulteta, kao i prijavu iz koje proističe da je podneo prijave za šest ispita u junskom roku.

Predsednik suda, razmatrajući navode koji su izneti u molbi i druge dokaze koji su priloženi molbi, isprava br. _____, prijave za ispite, zaključio je da u konkretnom slučaju postoje opravdani razlozi za odlaganje izdržavanja kazne u smisli člana 20. st. 1 tč. 1 ZIKS-a.

Iz gorenavedenog, u skladu sa članom _____ st. _____, citiranog Zakona, odlučeno je kao u izreci ovog rešenja.

Predsednik Suda F. F.

PRAVNA POUKA: Žalba na ovo rešenje se može uložiti predsedniku Apelacionog suda u Prištini, preko ovog Suda, u roku od tri (3) dana od dana primanja ovog rešenja.

Obrazac 147

ŽALBA NA REŠENJE KOJIM JE ODBIJENA MOLBA ZA ODLAGANJE POČETKA IZDRŽAVANJA KAZNE

(član 24. ZIKS)

OSNOVNOM SUDU U _____
Za predsednika Apelacionog suda u Prištini

Protiv rešenja predsednika Osnovnog suda u _____, Ed. br. _____, od _____, na osnovu člana 24. ZIKS-a, u zakonskom roku ulažem

ŽALBU

Rešenjem predsednika Osnovnog suda u _____, Ed. br. _____, od _____, odbijena mi je kao neosnovana molba za odlaganje početka izdržavanja kazne zatvora, na koju sam osuđen presudom Osnovnog suda u _____, P. br. _____ od _____, jer ne ispunjavam zakonske uslove propisane članom 20. st. tč. 1.1 ZIKS-a.

Svoje mišljenje je predsednik Suda zasnovao na mišljenju lekara _____, veštaka, S. S, koji na osnovu pregleda zdravstvene dokumentacije, koja je priložena mojoj molbi, je ustanovio da ne postoje zdravstveni razlozi za odlaganje početka izdržavanja kazne.

Smatram da osporeno rešenje nije zasnovano na zakonu iz sledećih razloga:

Iz izveštaja lekara Bolničkog centra u _____ od _____ broj izveštaja _____ se primećuje da je povreda teška, da se rana sa poteškoćama i polako leči, da je sigurno posledica dijabetesa od kojeg patim, da je stanje ovih povreda i dalje akutno i da nije sigurno koliko će ovo stanje potrajati. Iz ovog jasno rezultuje da ja nisam u stanju da radim niti da izdržavam kaznu.

Lekar je dao mišljenje na osnovu zdravstvene dokumentacije koja je priložena molbi, ne zalazeći dublje u ovu dokumentaciju možda čak je i smatrajući zastarelom. Međutim, lekar-veštak je imao priliku da na osnovu pregleda mojih povreda utvrdi stvarno stanje mog zdravlja i sigurno tada ne bi dao mišljenje da ne postoje zdravstveni razlozi za odlaganje početka izdržavanja kazne, iz tih razloga,

Predlažem

Da predsednik Apelacionog suda u Prištini, iz gorenavedenih razloga i na osnovu člana _____, st. _____ ZIKS-a, promeni odluku predsednika Osnovnog suda u _____, Ed. br. _____ od _____, i odloži mi početak izdržavanja kazne zatvora ili ovo rešenje poništi i pitanje vrati prvostepenom sudu na ponovno odlučivanje.

U _____

Dana _____

Osuđeni N. B.

Obrazac 148

REŠENJE PREDSEDNIKA APELACIONOG SUDA PO ŽALBI

(član 24. ZIKS)

E. Agj. br. _____/2014

Predsednik Apelacionog suda u Prištini, N. N, po pitanju odlaganja početka izdržavanja kazne za osuđenika L. S. iz _____, odlučujući po žalbi osuđenika, uloženoj na rešenje predsednika Osnovnog suda u _____, Ed. br. _____ od _____, dana _____, donosi sledeće:

REŠENJE

Odbija se kao neosnovana žalba osuđenog L. S. iz _____, dok se rešenje predsednika Osnovnog suda u _____, Ed. br. _____, od _____, potvrđuje.

Obrazloženje

Rešenjem predsednika Osnovnog suda u _____, Ed. br. _____ od _____, odbijena je kao neosnovana molba osuđenog L. S. za odlaganje početka izdržavanja kazne zatvora u trajanju od šest (6) meseci, prema pravosnažnoj presudi Osnovnog suda u _____, Ed. br. _____ od _____.

Osuđeni je u zakonskom roku uložio žalbu na ovo rešenje zbog pogrešne primene materijalnog prava i predložio je da se pobijeno rešenje promeni i osuđenom odloži izdržavanje kazne za 2(dva) meseca.

Predsednik Apelacionog suda je razmotrio žalbu, prvostepeno rešenje kao i druge spise i ustanovio je da je:

Žalba neosnovana.

U žalbi se nepravilno navodi da su ispunjeni zakonski uslovi za odlaganje početka izdržavanja kazne na neodređeno vreme zbog zdravstvenih problema koje ima osuđeni, posebno zato što rana koju ima na levoj nozi nije izlečena kao posledica bolovanja od dijabetesa, jer, prema mišljenju veštaka rezultuje da pored činjenice da osuđeni ima ranu koja se još nije zacelila, ista nije takve prirode da bi prouzrokovala poteškoće osuđenom da počne izdržavanje kazne jer takve povrede ne zahtevaju nekakav poseban tretman i terapija se može ponuditi u kazneno-popravnoj ustanovi. Iz mišljenja i konstatacije veštaka jasno rezultuje da nema lekarskih indikacija koje bi opravdale odlaganje izdržavanja kazne zatvora.

Iz gore opisanih razloga, u skladu sa članom 24. st. 2 ZIKS-a, odlučeno je kao u izreci ovog rešenja.

Objašnjenje:

Zakon o izvršenju krivičnih sankcija, pored propisivanja mogućnosti ulaganja žalbe predsedniku Apelacionog suda (*član 24*), nije uredio način odlučivanja od strane predsednika Apelacionog suda po žalbi. Uprkos ovoj rupi u zakonu, smatram da predsednik pored ostalih mogućnosti (*odbijanja žalbe*), usvajajući žalbu kao osnovanu, može i da promeni rešenje predsednika suda i odloži izdržavanje kazne osuđenom, ako ustanovi da su ispunjeni zakonski uslovi za odlaganje.

Obrazac 149

POSTUPAK ZA POMILOVANJE *(Zakon o pomilovanju)*

Molba za pomilovanje
Ministarstvu pravde u Prištini

PREDMET: *Osuđeni* _____ *Molba za pomilovanje.*

Presudom osnovnog suda u _____, P. br. _____ od _____, koja je potvrđena i presudom Apelacionog suda Ap. br. _____ od _____, osuđen sam za krivično delo ubistva u pokušaju, propisano članom 179. u vezi sa članom 28. KZK-a, na kaznu zatvora od 5 (pet) godina. U izrečenoj kazni mi je obračunato i vreme provedeno u pritvoru od _____ do _____.

Na izdržavanju kazne sam u Kazneno-popravnoj ustanovu u Dubravi od _____, znači izdržao sam 2/3 mazne. Krivično delo ubistva u pokušaju sam počinio u delikatnom duhovnom stanju zbog učestalih provokacija koje je oštećeni činio mojoj ženi F. F, pokušao sam nekoliko puta da preko ljudi utičem na oštećenog da prestane sa provokacijama prema mojoj supruzi, međutim to je bilo besciljno, jer je on i dalje nastavio sa istim ponašanjem i

ne izbegavajući ove provokacije čak i kada sam ja bio u društvu moje žene. Kritičnog dana takvo ponašanje je kulminiralo neprihvatanjem sa moje strane i ja u jednom kobnom trenutku, pošto nisam bio u stanju da rasuđujem pravilno i da kontrolišem moje ponašanje, izvadio pištolj i pucao nekoliko puta u smeru oštećenog, prouzrokujući mu teške telesne povrede.

Sam sudski postupak koji se je odvijao protiv mene, kao i deo kazne, koju sam do sada izdržao, su na mene pozitivno uticali do te mere da je svrha kazne ispunjena. Ovo potvrđuje i moje ponašanje u Kazneno-popravnim zavodu u Dubravi.

Nakon mojeg odlaska na izdržavanje kazne u mojoj porodici se je dogodila tragedija jer u saobraćajnoj nezgodi je moja supruga F. F. izgubila život, tako da je moje četvoro maloletne dece, od kojih je najstarija moja ćerka L. F, ostalo na ničijoj milosti.

Iz tih razloga zahtevam od predsednika države da mi oprosti preostali deo kazne.

Dana _____

Podnosilac zahteva B. E.
Kazneno-popravna ustanova – Dubrava

Obrazac 150

POSTUPAK ZA POVRAĆAJ STVARI

REŠENJE ZA POVRAĆAJ PASOŠA

Kp. br. _____

Osnovni sud _____, sa većem u sastavu B. B, predsednik veća, L. B i K. H, članovi veća, sa zapisničarkom F. S, u krivičnoj stvari protiv okrivljenog Z. F, zbog krivičnog dela ugrožavanja javnog saobraćaja, propisanog u članu 378. st. 9 u vezi sa st. 1 KZK-a, odlučujući po molbi optuženog za vraćanje putne isprave – pasoša, na osnovu člana 28. st. 1 Zakona o putnim ispravama, na većanju veća održanom _____, donosi sledeće:

REŠENJE

I. Dozvoljava se povraćaj putne isprave – pasoša optuženom Z. F. od oca H. i majke L, rođena B, rođen dana _____ u _____, koji je još nepravosnažnom presudom Osnovnog suda u _____ P. br. 112/2014 od 31.9.2014, osuđen za krivično delo ugrožavanja javnog saobraćaja iz člana 378. st. 9 u vezi sa st. 1 KZK-a, u trajanju od 1 (jedne) godine zatvora.

II. Prihvata se iznos od 20.000 evra koje je optuženi ponudio na ime garancije da će nakon izvršenja radnji u inostranstvu se vratiti u domovinu..

III. Ovaj iznos iz stava II će biti deponovan u Osnovnom sudu u _____.

Obrazloženje

Još nepravosnažnom presudom Osnovnog suda u _____, P. br. 112/2014 od 31.9.2014, okrivljeni Z. F. je proglašen krivim za krivično delo ugrožavanja javnog saobraćaja iz člana 378. st. 9 u vezi sa st. 1 KZK-a i osuđen je kaznom zatvora u trajanju od 1 (jedne) godine zatvora.

Optuženi Z. F: je ovom Sudu podneo molbu da mu se vrati putna isprava – pasoš, koji je predao Policijskoj stanici br. 4 u Prištini, naglašavajući da mu je pasoš neophodan jer mora hitno da putuje u inostranstvo, jer u pitanju radnja za koje je potrebno njegovo prisustvo, dok je na ime jemstva da će se vratiti na Kosovo, ponudio 20.000 evra.

Ovoj molbi je priložio i dopis preduzeća _____ sa sedištem u _____, u kojem je naglašeno da postoji potreba hitnog putovanja u inostranstvo za

glavnog menadžera za spoljnu trgovinu, sada optuženog Z. F, u cilju inspekcije određenih radova koje ovo preduzeće obavlja u Švajcarskoj.

Krivično veće ovog Suda je odlučilo na osnovu člana 180. st. 5 ZKPK-a, je ustanovilo da je molba optuženog osnovana, stoga je donelo odluku kao u izreci.

Ovaj zaključak je zasnovan na razlozima koje je optuženi u svojoj molbi naglasio, a koji su podržani i dopisom Preduzeća _____ sa sedištem u _____, stroga se može dozvoliti povraćaj putne isprave – pasoša optuženom Z. F, a to i zbog činjenice da je optuženi ponudio *jemstvo* (garanciju) da će se nakon izvršenja radnji u inostranstvu vratiti u domovinu, jemstvo (*garanciju*) koje je ovaj Sud prihvatio.

Zapisničarka,
F. S.

Predsednik Veća,
B. B.

PRAVNA POUKA: Žalba na ovo rešenje se može uložiti Apelacionom sudu, u roku od tri (3) dana, preko ovog Suda..

Literatura –

Opšti deo:

- Austen L. Parrish: Dennis T. Yokoyama. *Effective Lawyering - A Checklist Approach to Legal Writing & Oral Argument*. ch.1(2d ed. Carolina Academic Press 2012).
- Nadia E. Nedzel, “ Legal Reasoning, and Writing for International Graduate Students, ch. 3 (3d. Wolters Kluwer Law Busines in New York 2012).
- Fejzullah Hasani, sudija Vrhovnog suda Republike Kosovo, prof James Moliterno, prof as dr Valentina Hoxha, USAID, Projekat podrške pravosuđu na Kosovu “Pisanje, obrazlaganje i pravno istraživanje” (Kosovski institut za pravosuđe u Prištini, 2008).
- Mirela Bogdani “ Shkrimi & Arsyetimi Ligjor (cikël leksionesh -Tiranë, 2015
- Sokol Berberi “Arsyetimi dhe Shkrimi Ligjor (Ribotim- Tiranë, 2012).
- L'Heureux-Dube, Claire. "The Dissenting Opinion: Voice of the Future?." *Osgoode Hall Law Journal* 38.3 (2000) : 495-517.
<http://digitalcommons.osgoode.yorku.ca/ohlj/vol38/iss3/4>
- *Writing Reasoned Decisions and Opinions: A Guide for Novice, Experienced, and Foreign Judges* S.I. STRONG.
- *Making your case: The art of persuading judges*, Justice Antonin Scalia and Bryan E. Garner. ThomsonWest, May 2008, str.109.9.
- Anderson, D. Schum and William Twining, *Analysis of Evidence*, str. 60-62 (Drugo izdanje. Cambridge 2005).
- Curtin, Alifya V. and Solomon, Lisa and Lebovits, Gerald, *Ethical Judicial Opinion Writing* (Spring 2008). *Georgetown Journal of Legal Ethics*, Vol. 21, atr. 237, 2008. Dostupno na SSRN: <https://ssrn.com/abstract>.
- *Judicial Writing Manual 1991*, Federal Judicial Center.

- [http://www.fjc.gov/public/pdf.nsf/lookup/judicial-writing-manual-2d-fjc-2013.pdf/\\$file/judicial-writing-manual-2d-fjc-2013.pdf](http://www.fjc.gov/public/pdf.nsf/lookup/judicial-writing-manual-2d-fjc-2013.pdf/$file/judicial-writing-manual-2d-fjc-2013.pdf)
- missourilawyershelp.org/wp-content/uploads/2015/06/What-is-IRAC.pdf
- Trautman, Lawrence J. and Taylor, Cathy L. and Ford, Janet, *Irac! Irac! Irac!: How to Brief a Supreme Court Opinion* (21. avgust 2016). Dostupno na SSRN: <https://ssrn.com/abstract=2827285>
- Vidi npr: Oberster Gerichtshof, 10 December 1992, 15 0s 150 / 92; 4 June 1996, 11 0s 59 / 96 and 20 March 2001, 11 0s 141 / 00.

Orin S. Kerr, *How to Read a Legal Opinion*, 11 GREEN BAG 2d 51 (2007)

DEO U VEZI SA SPROVOĐENJEM ZPP-a

Faik Brestovci, Iset Morina & Rustem Qehaja, *E Drejta Procedurale Civile-Procedura Kontestimore*, Prishtinë 2017.

Faik Brestovci, *E Drejta Procedurale Civile I dhe II*, Prishtinë 2006.

Faik Brestovci, *E Drejta Procedurale Civile Ndërkombëtare*, Prishtinë 2000.

Faik Brestovci, *Doracaku për përgatitjen e provimit të jurisprudencës*, Prishtinë, 2004.

Arsen Janevski & Tatjana Zoroska-Kamilovska, *e Drejta Procedurale Civile-E Drejta Kontestimore*, Shkup 2009.

Flutra Kolaj-Tafaj & Asim Vokshi, *Procedurë Civile, Pjesa I*, Tiranë 2003.

Iset Morina & Selim Nikçi “Komentar” *Ligji për Procedurën Kontestimore*, Prishtinë 2012.

Osman Ismaili, *Fillet e së Dretës*, Prishtinë, 2004.

Radomir Lukić & Budimir Košutić, *Uvod u pravo*, Priština 1986.

Radomir D. Lukić, *Metodologjia prava*, Priština 2012.

Steven J. Burton, *Hyrje në të Drejtën dhe Arsyetimin Ligjor*, Tiran 2000.

- Enver Hasani i Ivan Čukalović, “Komentar” Ustav Republike Kosovo, I izdanje, Priština 2013.
- Muahrrem Shala, Albert Zogaj, Valon Totaj & Zenel Leku, Doracaku i Gjyqtarëve për Procedurën Kontetsimore, Prishtinë 2015.
- Mit’hat Shamiq, Si shkruhet vepra shekncore, Shkup, Prishtinë, Tiranë 2006.
- Kadri Bicaq, Metodologjia dhe Shkrimi Ligjor, Prishtinë 2012.
- Majlinda Nishku, Si shkruajm, Procesi dhe Shkrimi Funkcional, Tiranë 2004.
- Petraq Çuri, E Drejta Procedurale Civile & Noteria, Tiranë 2008.
- Jani Vasili, Procedura Civile, Tiranë 2010.
- Arta Vorpsi, Procesi i rregullt ligjor në praktikën e Gjykatës Kushtetuese të Shqipërisë, Tiranë 2011.
- Marek Antonio Noëicki, O Evropsoj konvenciji, Tirana 2003.
- Michael A Cunniff & Albert Zogaj, Moduli-Shkathtësitë e Arsytimit dhe Shkrimit Ligjor për Gjyqtarë, IGJ Prishtinë 2013.
- Fejzullah Hasani, James Moliterno & Valentina Hoxha, Shkrimi, Arsyetimi dhe Hulumtimi Ligjor, Prishtinë 2008.
- Mirela Bogdani, Shkrimi & Arsyetimi Ligjor, Tiranë 2015.
- Zwegert & H.Kotz, Njohuri për të Drejtën e Krahasuar, Tiranë 1994.
- Sokol Berberi, Arsyetimi dhe Shkrimi Ligjor, Tiranë 2012.
- Vehbi Miftar, Shkrimi Akademik, Prishtinë 2013.
- Jeffrey Joëell QC & Jonathan Cooper, Të Kuptuarit e Parimeve mbi të Drejtat e Njeriut, Oxford dhe Portland, Oregon 2001.
- Rija Hanski & Markku Suki, Hyrje në Mbrojtjen Ndërkombëtare të të Drejtave të Njeriut, Prishtinë 2001.

William H. Putman, Legal Analysis and Writing, SHBA 2009.

Pamela R. Tepper, Basic Legal Writing for Paralegals, SHBA 2009.

Wolfgang Benedek, Kuptimi i të Drejtave të Njëriut-Manula për Arsimimin për të Drejtat e Njëriut, tiranë 2000.

Peter Bydlinski, E Drejta Civile, Vëllimi I, Pjesa e Përgjithshme, Vjenë 2013.

Abdulla Aliu, E Drejta Civile, Prishtinë 2013.

Kancelarija visokog komesara Ujedinjenih nacija za ljudska prava u saradnji sa Međunarodnom advokatskom komorom, Ljudska prava u zadovoljavanju pravde, Tirana 2003.

Generalna direkcija za ljudska prava – Savet Evrope, Pravo na pravičan sudski proces – Vodič o sprovođenju člana 6 EKLJP-a.

Vrhovni sud Kosova, Bilten sudske prakse, Priština, 2011, tom 1.

Apelacioni sud, Bilten sudske prakse 1, Priština 2015.

Apelacioni sud, Bilten sudske prakse 2, Priština 2016.

Okružni sudovi na Kosovu, Bilten sudske prakse, Priština, 2011, tom 2.

Vrhovni sud Kosova, Pregled odluka Vrhovnog suda Kosova u svojinskim predmetima, Priština, 2011.

AKTI, ZAKONICI, ZAKONI, UREDBE I IZVEŠTAJI

Ustav Republike Kosovo.

Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda, 1950.

Zakon o sudovima br. 03/L-199, proglašen dana 09.08.2010, SL. 79/24.08.2010, koji je stupio na snagu 01.01.2013.

Zakon o parničnom postupku

Zakon o izvršnom postupku

Zakon o vanparničnom postupku

Zakon o rešavanju sukoba zakona sa propisima drugim zemalja u određenim odnosima – Službeni list SFRJ br. 43/82 sa ispravkama pod br. 72/82.

Zakon o upotrebi jezika

Zakon br. 04/L-157 o državnoj advokaturi, Službeni list Republike Kosovo br. 8, od dana 08.04.2013.

Kodeks profesionalne etike za sudije, 2016.

Uredba 04/2016 o nedoličnom ponašanju

Zakon o parničnom postupku (stari)

Ustavni sud Republike Kosovo, Predmet br. KI72/12, Priština, od dana 07. decembra 2012.

Ustavni sud Republike Kosovo, Predmet br. KI18/16, od dana 15. jula 2016.

Vrhovni sud Kosova, Rev. br. 15/2015, od dana 11.05.2015.

Apelacioni sud Kosova u Prištini, Odluka Ac.br. 1761/13, od dana 10.03.2017.

Vrhovni sud Kosova, Rev. br. 182/2016, od dana 04.10.2016.

Apelacioni sud Kosova, AC. br. 3732/13, od dana 16.12.2016.

Apelacioni sud Kosova u Prištini, odluka Ac. br. 3390/14, od dana 13.03.2017

Apelacioni sud Kosova u Prištini, odluka Ac. br. 3732/13, od dana 16.12.2016

Osnovni sud u Prištini-Opšte odeljenje, C. br. 3135/12, od dana 05.02.2014

Opštinski sud u Prištini, C. br. 421/2007, od dana 11.02.2011

Osnovni sud u Peći-Opšte odeljenje, C.br. 1236/13, . 29.10.2014

Osnovni sud u Peći-Opšte odeljenje, C. br. 1304/13, od dana 11.07.16

Osnovni sud u Peći-Opšte odeljenje, C. br. 503/12, od dana 02.12.2014

Opštinski sud u Prištini, C. br. 61/09, od dana 02.10.2012.

Opštinski sud u Prištini, C. br. 2101/05, 10.02.2011.

Opštinski sud u Prištini, C. br. 2661/05, 20.06.2011

Osnovni sud u Prištini-Opšte odeljenje, C. br. 1499/05, od dana 07.10.2013

Osnovni sud u Prizrenu-Opšte odeljenje, C. br. 711/08 od dana 22.05.2012

Osnovni sud u Prizrenu-Opšte odeljenje, C. br. 699/09, od dana 11.12.2013

Osnovni sud u Prištini-Opšte odeljenje, C. br. 2955/12, od dana 18.12.2012

Opštinski sud u Prištini, C.br. C.br. 1257/10, od dana 06.10.2011.

Osnovni sud u Prizrenu-Opšte odeljenje, C. br. 244/11, od dana 24.04.2013

Osnovni sud u Prištini-Opšte odeljenje, C. br. 545/12-Pr.1, od dana 21.11.2013

Osnovni sud u Prištini-Opšte odeljenje, c. br. 1033/13, od dana 05.11.2013

Osnovni sud u Prištini-Opšte odeljenje, C. br. 2103/13, od dana 22.10.2013

Osnovni sud u Prištini-Opšte odeljenje, C. br. 411/09, od dana 22.07.2014

USAID-ov Program za jačanje pravosudnog sistema (JSSP) podržava Sudski savet Kosova (SSK) u povećanju efikasnosti, sudove u poboljšanju administracije i upravljanja imovinom, kao i u integrisanju sudova na s everu u pravosudni sistem Kosova.

Publikacija:

Pravosudne akademije i Agencije Sjedinjenih Država za međunarodni razvoj (USAID) preko Programa za jačanje pravosudnog sistema na Kosovu (JSSP).

Adresa:

Pravosudna akademija
Ul. „Muharrem Fejza“ b. b. – Priština
Tel. +381 38 200 18 660
Fax +381 38 512 095
e-mail: infoad@rks-gov.net
web: <https://ad.rks-gov.net>